ACCADEMIA DI MEDICINA ★ DI TORINO

E IV
4

MATÆRIA MEDICA
E REGNO VEGETABILI,
SISTENS
SIMPLICIA OFFICINALIA,
PARITER ATQUE
CULINARIA.

SECUNDUM SYSTEMA SEXUALE,
EX AUTOPSIA ET EXPERIENTIA,
FIDELITER DIGESSIT

PETRUS JONAS BERGIUS,
M. D. Hiſt. nat. & Pharm. Profeſſor Stockh. R. Colleg. Med. Aſſeſſor, Acad. & Societ. ſcient. Imper. Petropol. Imp. N. Cur. R. Londin. Stockh. Upſal. Philadelph. Haarlem. Nidroſ. Helvet. Zell. Roterod. Zeeland. Berolin. Nat. Cur. & Lund. Membrum, ut & Monſpel. Correſp.

EDITIO SECUNDA CORRECTIOR.
TOMUS I.

Cum privilegio S. R. Majeſt. Sueciæ, & Elect. Saxon.

STOCKHOLMIÆ, Typis PETRI HESSELBERG 1782.

= RUVEØØ 2553 =

AMICIS OPTIMIS.

Domin. OLAO ACREL, Equ.
Chirurgo illuſtri.

Domin. BENEDICTO BERGIO,
Œconomo illuſtri.

Domin. TORBERNO BERGMAN, Equ.
Chemico illuſtri.

Domin. CAR. GUST. EKEBERG, Equ.
Navigatori illuſtri.

Domin. ALEX. BERNH. KÖLPIN,
Medico practico illuſtri.

Domin. ERICO LAXMAN,
Mineralogo illuſtri.

Domin. ADOLPHO MURRAY,
Anatomico illuſtri.

Domin. PETRO SIMONI PALLAS,
Zoologo illuſtri.

Domin. EDVARDO SANDIFORT,
Phyſiologo illuſtri.

Domin. CAROLO WILH. SCHEELE,
Pharmacopœo illuſtri.

Domin. DANIELI C. SOLANDER,
Hiſtorico naturali illuſtri.

Domin. CAROLO PET. THUNBERG,
Botanico illuſtri,

Domin. PETRO WARGENTIN, Equ.
Aſtronomo illuſtri.

Domin. JOH. CAROLO WILCKE,
Phyſico illuſtri.

Hoc Materiæ Medicæ illuſtratæ tentamen, in teſſeram obſervantiæ & amoris, D. D. D.

PETRUS JONAS BERGIUS.

Simplicium medicamentorum, & facultatum, quæ in eis inſunt, cognitio ita neceſſaria eſt, ut ſine ea nemo rite medicari queat.

ORIBASIUS.

Fatendum eſt, longe feliciorem & Phyſicorum & Medicorum futuram conditionem, ſi, non contenti lectione variorum auctorum, non traditionibus, continua ſucceſſione a veteribus ad nos traductis, ſæpe optimis, ſæpe falſis, pro veris tamen habitis, &, ut novus liber fiat, invicem exſcriptis, non denique ſubtilibus diſceptationibus & ratiunculis, anatomen inſtitueremus & perficeremus chimicam, verum a falſo ſecernentes, & rationem cum experientia jungentes, quid fundamentum habeat in re, quid minus, diſquireremus.

G. W. WEDELIUS.

PRÆFATIO.

NON amplius ſupereſt arbor aliqua vitæ, qualem initio creatam ſacræ litteræ docent. Attamen, propitii Numinis beneficio, exiſtunt ſtirpes, quibus, recte diſpenſatis, vitam ſæpe tueri datur a pleriſque ipſi contrariis infirmitatibus ac morbis. Certe jucundum eſt recordari, naturam, in tanta tamque late vagante malorum iliade, eximia nobis blandimenta, atque ea multa & varia, genuiſſe. Credo equidem, non adeo pauca in regno vegetabili medicamina adhuc latere, longioris forte ævi diligentia ac felicitate in lucem extrahenda; interea temporis eorum, quæ dudum majorum periculis detecta ſunt, magna ſatis eſt numeroſitas. Sed parum aut nihil boni vel maximus rerum ſalutarium numerus efficeret apud quemquam infirmum, ſi medico, impetum morbi repreſſuro, iſtæ res incompertæ eſſent inque incerto poſitæ. Etiamſi enim cauſſas & indolem morbi ſatis

ſcite calleret, juxtaque minus ignoraret, qualis naturæ medicamentum hic vel ille ejuſdem ſtatus indicaret ac poſceret, titubare tamen neceſſe ei foret, ubi nihil de ipſius medicamenti ingenio viribuſque ex accurata phænomenorum ſerie haberet liquidi vel explorati. Itaque relinquitur, ſimplicia medicamina intimius noſſe cujuſque practici intereſſe, ut quod maxime, adeoque ſcientiam Materiæ medicæ, prout vulgo appellamus, ſingulari cura atque animi contentione addiſci opportere.

Fuere quidem, per bina præcipue recentiora ſecula, oppido multi, qui non tantum hancce theſin probarunt, ſed, longius etiam ipſi progreſſi, intentius in eadem curam incubuerunt. Neque vero ita injurius ſum, ut negem, permultum a tot doctorum virorum laboribus in ſcientiam noſtram revera redundaſſe emolumenti. Interim tamen non diffitendum arbitror, multum etiam ad noſtra uſque tempora manſiſſe defectum.

Non quidem eſt dubium, quod neceſſaria de virtutibus ſimplicium certitudo vix aliunde

melius peti poſſit, quam e crebris doctorum practicorum obſervationibus; verum poſtquam in tantum excrevit obſervatorum numerus, ut jam quaſi quodam imbre obſervationum obruti ſimus, vix otium nobis erit eas omnes nobis comparandi, multo minus perlegendi, & in uſus noſtros convertendi. Quotuſquiſque autem foret, qui multum temporis in eaſdem perlegendas inſumere vellet, poſteaquam jam pridem deprehenſum eſt, tot veris inibi contentis intermixta eſſe falſa & ex vano allata, ut vix ab invicem diſcerni queant? Multi Materiæ medicæ ſcriptores fuere, qui inanibus commentis & conjecturis ſcientiam hanc deturparunt, ad arbitrium, e præjudiciis ortum, fingendo qualitates, quas naturæ poſtea obtruſerunt. Compilarunt anteriora ſcripta, pars dijudicando propriaque obſervata inſerendo; multi, inclinatis ad credendum animis, anteceſſorum aſſerta, quantumvis dubiæ fidei, immo nonnumquam abſona, adoptarunt & tranſcripſerunt, adeo ut non raro jam, in recentioribus quoque ſcriptis, offendere liceat cramben multoties recoctam, errores longa ſerie tranſplantatos.

QUANTUM vero hujuſmodi obſtacula luminibus junioris cujuſque medicinæ cultoris obſtruant & officiant, quantumque progreſſum ejus in ſcientia ipſi tam neceſſaria interpellent, fugere profecto poteſt neminem. Adeo enim non in proclivi eſt, ſingula, in magna ſententiarum varietate, recte ponderare, in diverſum abeuntia inter ſe conciliare, veraque a falſis diſcernere, ut potius identidem hærere & vacillare neceſſe ſit.

ITAQUE plures una mecum optarunt, prodiret aliquis ſcientia botanices pariter ac longiori experientia medica excultus, qui Materiam medicam ſcrupuloſius tractaret, ita quidem, ut hinc idoneas ſimplicium quorumvis traderet adumbrationes, inde eorundem proprietates, ſenſuum externorum ope & experimentis chemico-pharmaceuticis, ſingula modis pluribus verſando, inveſtigaret & particulatim luſtraret, tum denique, proſcriptis vanis ſemidoctorum conjecturis ſomniiſque, atque vagis & ſuſpectis ignavorum ſcriptorum traditionibus abeſſe juſſis,

candide aperiret, quid de virtutibus eorum varioque uſu haberet comperti.

EQUIDEM ſatis ſuperque intellexi, hæcce omnia, ſi rite abſoluta ſiſterentur, non perfunctorii operis, ſed admodum operoſæ diſquiſitionis, materiam fore, adeoque eo minus cum meis viribus meoque ſtatu congruere, quod ego maximis occupationibus, amplam potiſſimum praxin medicam ſpectantibus, in dies ac pæne horas ſoleam diſtineri. Nihilominus aſſidua animum vellicavit cupido experiundi, annon, in gratiam auditorum meorum, aliquid ſaltem frugiferi hoc in ſtadio præſtare valerem, quamobrem, ne quid in re ardua in tentatum reliquerem, neque nimium exiliter de viribus propriis judicarem, provinciam hanc ſuſcepi, tædiumque & moleſtias cum eadem conjunctas conſtantia devoravi; quia ita ſemper cenſeo, ſatius eſſe facere, quod non peſſime faciam, quam non facere, quod non optime poſſim.

EXIT jam in publicum tela, non qualem

pertexere eam volui, ſed qualem, per rerum mearum rationes, inter crebra jugiter avocamenta, potis fui, nullo impenſius commendabilis merito, quam intemerato ſtudio veri.

DICERE nil attinet id, quod cujuſlibet oculorum obtutum fugere non poterit, me in botanicis rebus veſtigiis inſtitiſſe ill. LINNEI, præceptoris quondam dilecti, & proinde committere non potuiſſe, ut aut in nominibus ambiguitas fallaciave exiſteret, aut in deſcriptionibus hiatus. In hoc quidem vereor, ne aliquam culpam contraxerim, quod quaſcumque, vel minutiſſimas, notas præterire religioni habuerim; ſed conquieſco animo, ubi non ſine cauſſa fore confido, ut bona lectorum pars iſtam meam diligentiam opportunam judicatura ſit, perpenſa præſertim ubertate illa utilitatis, quam nos hodieque caperemus ex proavorum & atavorum laboribus, ſi parem ii quoque in rebus deſignandis admiſiſſent ſcrupuloſitatem, nec in contemplatione naturæ quidquam habuiſſent ſupervacuum. Neque vero ſic

faſtidire quiſquam facile poterit aut in levi habere miram illam accurationem, quæ mihi fuit in ſingulis ſimplicibus, pariter ac eorundem infuſis & extractis, pharmaceutice explanandis, &, qua uſquam viſu, olfactu, guſtuque licuit, penitius cognoſcendis.

Esse forſitan poterunt, qui minus congruenter factum exiſtiment, quod, res ad officinas pharmacopœorum pertinentes tractando, mere etiam alimentarias, & quæ alias culinis propriæ cenſentur, interpoſuerim; ſed ſciant hi, velim, perſuaſum mihi eſſe, has res minime oportuiſſe relinqui intactas, quippe quod baſin efficiunt, qua maximam partem nititur valetudo, cujuſque proprietatum intimior cognitio ſæpe neceſſaria eſt, ubi de diæta, vel infirmorum, vel ex morbo convaleſcentium, quæſtio ſit.

Quod ad medica attinet, quæ pleriſque articulis ſubjuncta cernuuntur, id in primis agere volui, ut afferrentur exempla quædam, virtutem hujus vel illius ſimplicis, & quantum in eo contra hunc vel illum morbum ſperari poſſit præſidii, luculentius illuſtratu-

ra; quorum quidem ejuſmodi mihi a primo animadvertenda & notanda fuere, quæ propria quinque luſtrorum praxis medicinæ ſuggeſſit, tum etiam quæ e ſcriptis proborum virorum, potiſſimum recentiorum, deprompſi; qui, ſi quid fortaſſe hallucinati ſint, ipſi ſuam cauſſam tutentur.

CETERUM quandoquidem movere quemquam poterit, quod, in vario ſimplicium uſu deſignando, parcius forte, quam a me expectari potuiſſet, morborum nomina adduxerim, quinimmo ſpatium ſparſim vacuum reliquerim, monendum habeo, me non alia nomina memorare voluiſſe, quam quæ certo ſcivi locum ipſis aſſignatum tueri poſſe; in qua quidem re perinde ſollicitam adhibui cautionem, atque alias ſemper uſus ſum, ut ne quid præter veritatem inſeretur, ratus, præſtare potius nihil auditoribus meis de uſu ſimplicis cujuſdam officinalis impertiri, quam multa crepera & inexplorata. Qui meliora certioraque edoctus ſit, poterit lacunas in libro obvias facili negotio ſarcire. Neque mihi ipſe grave ducam, veritates inobſervatas,

quarum experientiam inter exercendum praxin clinicam ulterius nactus fuero, per temporum intervalla ac ſpiramenta annotare, inque plurium uſus vertere.

INTEREA, quoniam ſæpe magnopere expedit uberius noviſſe præcipua & maxime memorabilia eorum, quæ de officinalium efficacitate diſperſe ſcripſerunt auctores ſexcenti, immo mille, quæ vero arctiores illi, quos mihi poſueram, limites nonniſi ſtrictim carptìmque attingere permiſerunt, peropportunum mihi eſt, quod habeam, ad quem iſtius rei curioſos recte ablegare poſſim, celeb. nempe virum JO. ANDR. MURRAY, qui ſuo *Apparatu medicaminum &c.* non minus ingenium exquiſitum quam judicium maturum arguente, palmam promeruit nomenque famæ aſſeruit.

AD poſtremum Lectorem benignum obteſtor, ut quemadmodum ego nihil odio, nihilque ſtudio dedi, ita ille æquum ſe cenſorem præbere velit, nec totum opus, metiri ex una alterave dictione minus comta vel po-

lita, quæ alicubi calamo feſtinanti excidere potuerit. Ipſe affatim ſcio, mihi communem in omnibus plauſum non competere, quemadmodum nec eundem captare unquam cogitavi; id duntaxat in quæſtu habebo, ſi quando conſtiterit, me in pleriſque operam non collocaſſe pœnitendam, ſed opportunam ac fructuoſam.

ERRATA.

Pag. 34. lin. ult. *lege TAMARINDI.*
93. lin. 10. *leg.* MENYANTHES.
412. lin. 16. art. 150. *leg.* 250.
437. lin. 20. art. 263. *leg.* 265.
589. lin. antepenult. *leg. PASTORIS.*
656. lin. 3. art. 90. *leg.* 390.
679. lin. 3. *leg. CAJEPUTI.*

CLASSIS I.

MONANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

1. AMOMUM Zingiber. LINN. *Spec. plant.* 1. *Mater. med.* 1.
Inſchi. RHEED. *Malab.* 11. *p.* 23. *t.* 12.
Zingiber majus. RUMPH. *Amboin.* 5. *p.* 156. *t.* 66. *f.* 1.
Gingember. NIEUHOV. *Legat. Bat.* 2. *p.* 83. *t.* 83.
Zingiber fœmina. LOBEL. *Hiſt.* 169.
Pharm. & Culinis ZINGIBERIS Radix.
Locus. Apportatur ex India utraque, ubi colitur quod uſui inſerviet. *Perenne.*

FORMA. recent. Radix tuberoſa, albido-cineraſcens, extus ſubrugoſa, digitato-ramoſa, veſtita pelliculis tenerioribus, oblique repens, *parencymate* carnoſo, luteſcente, tranſverſaliter ſecto æquali, annulo centrali amplo. *Sicc.* Fruſta radicis circiter bipollicaria, ramoſa, ſubdichotoma, utrinque compreſſa, nodoſo-moniliformia, læviuſcula, pallide cinerea, nodis ovatis. *Parencyma* albidum, ſubreſinoſum; tranſverſaliter ſectum æquale, variegatum

culis luteſcentibus; ad nodos fragile: fractura filamentoſa.

PROPRIETAS. Recent. Odor fragrans; *Sapor* fervidus, acris, aromaticus; *maſticata* comminuitur, fervet in lingua & faucibus inhæret. *Sicc. Odor* fragrans; *Sapor* acris, pungens, fervidus, aromaticus, linguæ inhærens. Radix ſiccata recente paulo fortior.

VIRTUS: percalefaciens, incidens; ſtomachica, ſtimulans purgantibus.

USUS: culinaris. Anorexia, Colica flatulenta, Tuſſis.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum radicis ſiccatæ pallide citrinum, turbidiuſculum, odore zingiberino, ſapore fervido; Vitriolo martis colore non mutatur; turbidum vero fit & præcipitatur. E radice recente deſtillationis ope eliciunt Indi *Oleum* limpidum, traſparens, rubrum, aquæ innatans, odorem & ſaporem radicis ſervans. RHEEDE. Oleum, vero Zingiberis, quod in noſtris occurrit officinis, eſt rubrum, odore zingiberino, in oleum Terebinthinæ ſimul incidente, ſapore calido, amaricante, in aqua ſubſidens.

OBS. 2. Annoſæ radices communiter colliguntur ad ſiccandum, quod peragitur illas ſolis calori per 14 dies exponendo; tum cineribus vel calce conſperguntur, ne tineis exedantur.

OBS. 3. Radix recens *condita*, ex Indiis allata, præſtantiſſima eſt; illud vero conditum, quod in Europa e ſiccatis radicibus paratur, vix punctum fert. Conditur Zingiber in India orientali, docente RUMPHIO, eo modo, ut radices maximæ & pinguiſſimæ effodiantur, a pelliculis depurgentur, ligneis pungantur ſubulis, atque recente aqua per octiduum macerentur, aqua illa bis per diem mutata, uſque dum omnis acrimonia penitus fuerit extracta. Tum coquantur in Syrupo, ex Saccharo

albo canto confecto, primum in tenuiore, qui effundendus, deinde in ſpiſſiore Syrupo, dum Saccharum indureſcat, quo facto tranſportationem per mare bene fert.

2. AMOMUM Cardamomum. LINN. *Sp. pl. 1. Mat. med. 2.*

Elettari. RHEED. *Malab. 11. p. 9. t. 5.*

Pharm. & Culinis CARDAMOMI MINORIS fructus.

Locus. India orientalis. *Perenne.*

FORMA. Capſula turbinato-ſubrotunda, unguicularis, vel oblonga, ſubpollicaris, triquetra, obtuſa (ſæpe cum acumine), undique ſtriata, pallida, trilocularis, diſſepimentis membranaceis. *Semina* plurima, compacta, angulata, ſubtetragona, utrinque truncata, rugoſa, rufeſcentia. *Parencyma* album, ſubmucilaginoſum.

PROPR. Odor gratus, aromaticus. *Sapor* aromaticus, ſubcamphoratus, dein ſubnitroſus. *Maſticata* comminuuntur ſemina, corticali parte inter dentes ſubcrepula.

VIRTUS: excitans, calefaciens, ſtomachica, diaphoretica, ſubantiſpaſmodica.

USUS: culinaris. Languor ventriculi, Colica flatulenta.

OBS. Tinctura aquoſa & *Extractum* ſpirituoſum fragrantia & aromatica ſunt. *Oleum* ſtillatitium flavum, odore Cardamomi, in oleum Terebenthinæ ſimul incidente, ſapore amaricante, in aqua ſupernatans.

3. AMOMUM Grana Paradiſi. LINN. *Sp. pl. 2. Mat. med. 3.*

Elettari. RHEED. *Malab. 11. p. 9. t. 6.*

Maniguette. DES MARCHAIS. *Voyag. t. 1. p. 151.* *

Pharm. PARADISI grana.

Locus. Madagaſcar, Ceylona, Guinea. *Perenne.*

FORMA. Semina brunnea, turbinata, angulata, truncata, rugoſa, lucidiuſcula, magnitudine ſeminis Raphani, *parencymate* niveo, ſubfarinoſo.

PROPRIETAS. Odor aromaticus. *Sapor* aromaticus, calidus, pungens, inhærens: *maſticata* hæc grana comminuuntur, pungunt in lingua & faucibus, cum calore, Piperis inſtar.

VIRTUS. Excalefaciens, ſtimulans.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum limpidum, ſubaqueo colore, odore aromatico, ſapore acerrimo, Sinapios inſtar; Vitriolo martis non mutatum. *Oleum* ſtillatitium fragrans, ſapore miti. *Extractum* aquoſum pungens, ſpirituoſum vero acerrimum.

OBS. 2. Sunt qui febres intermittentes granis Paradiſi curant, idque, ut ſæpius vidi, felici cum exitu. Diſſuaderem tamen uſum ſeminum tam calidorum, quamdiu ſecuriora proſtant.

4. AMOMUM ſcapo nudo, ſpica laxa truncata. Kua. RHEED. *Mal. 11. p. 13. t. 7.*
Tommon itam. RUMPH. *Amb. 5. p. 169.* *
Zedoaria officinarum. PETIV. *Gazoph. t. 23. fol. 1.*
Zedoaria ſeu Indorum Tamogcanſi. CAM. *Luz. 23.* *

Pharm. *ZEDOARIÆ* Radix.

Locus. India orientalis. *Perenne.*

FORMA. *Radix recens* cinerea, tuberoſo-carnoſa, compreſſa, *parencymate* cærulescenti-albicante. *Sicc.* cinerea, cylindrica, craſſitie digiti minoris, ſubtoruloſa. In officinis ſæpe occurrit tranſverſaliter ſecta, unde fruſta orbiculata.

PROPR. *Sicc.* *Odor* graviuſculus, ſubzingiberinus. *Sapor* aromaticus, fere Roſmarini, amaricans, calidus. *Recent.* *Odor* & *ſapor* longe debiliores. Odor vix ullus, niſi conteratur. Sapor ſubamarus, leviter aromaticus cum acrimonia. CAMELLI.

VIRTUS: calefaciens, ſtomachica.

USUS. Ventriculi ſaburra acida.

OBS. 1. Zedoaria longa & rotunda ex eadem deſumuntur planta.

OBS. 2. Infuſum aquoſum luteſcenti-rubicundum, odore fragrante, inter Zingiber & Camphoram medio, ſapore radicis. Vitriolo martis color non mutatur; ſed coagulatio & præcipitatio exoritur. Radix recens deſtillata Camphoram dat, aquæ ſtillatitiæ innatantem. HERMANNUS.

OBS. 3. Plantam habui ex Cochinchina, figuræ Rheedeanæ convenientem, lectam a Cl. JOANNE DE LOUREYRO, & comparatam ſub itinere Chinenſi, a Cl. CAR. G. EKEBERG, Centurione & navis gubernatore, de ſcientia botanices bene merito.

OBS. 4. De Zedoaria bene ſcripſit SAM. G. MANITIUS (*). Recenſet iſte 4 ætates Zedoariæ, & ſuc-

(*) *De ætatibus Zedoariæ relatio.* Dreſdæ. 1691.

cinctam dat deſcriptionem totius plantæ, tandemque uſum deſcribit.

5. CURCUMA longa. LINN. *Sp. pl.* 3. *Mat. med.* 5.

Curcuma. RUMPH. *Amb.* 5. *p.* 162. *t.* 67. BLACKW. *Herb.* *t.* 396.

Manjella-kua. RHEED. *Mal.* 11. *p.* 21. *t.* 11.

Curcuma radice longa, ZANON. *Hiſt. p.* 86. *t.* 59. HERMAN. *Lugd. Bat.* 308. *t.* 209.

Pharm. CURCUMÆ Radix.

Locus. Ex India orientali apportatur, ubi in hortis colitur pro uſu culinari. *Perennis.*

FORMA. Radix recens tuberoſa, digitata: ramis teretiuſculis, annulatis, carnoſis, ſubnodoſis; fibris radicantibus inter ramos, Tubera proferentibus; *parencymate* croceo, carnoſo. *Siccatæ* radicis binæ varietates in pharmacopoliis occurrunt, longa ſcilicet & rotunda, quæ commixtæ ſunt. Utraque dura, lutea, annulis parallelis cincta; *longa* cylindrica, digitalis; *rotunda* ovata, utrinque acutiuſcula, pollicaris, ſæpe magnitudine Pyri fructus; *parencymate* luteo-rubicundo, facie gummoſa, ſplendente; tranſverſaliter ſecto centro medullari orbiculato, diſco æquali.

PROPRIETAS. Odor unguentaceus. *Sapor* ſubamaricans, ſubcalidiuſculus, debiliter aromaticus. *Maſticata* radix comminuitur, emollitur, fere ſolvitur, ſalivam croceo colore tingens.

VIRTUS: aperiens, diuretica: urina lutea.

USUS. Icterus. In India *recens* culinaris, omni cibo admiſcetur.

OBS. Extrahitur menſtruo aquoſo & ſpirituoſo; Tinctura aquoſa longe ſaturatius crocea, quam ſpirituoſa. *Infuſum* aquoſum odore & ſapore radicis; Vitriolo martis coagulatur & præcipitatur, colore non mutato. *Extractum* aquoſum obtinuit CARTHEUSER amaricans, ſalſum, unam quartam ponderis radicis partem; ſpirituoſum vero acre, aromaticum, nauſeoſum, unam quintam partem.

6. MARANTA Galanga. LINN. *Sp. pl.* 3. *Mat. med.* 6.

Galanga maj. & min. Lancquas. RUMPH. *Amb.* 5. *p.* 143. *t.* 63.

Pharm. *GALANGÆ* Radix.

Locus. India orientalis; colitur in hortis Indicis. *Perennis*.

FORMA. *Sicc.* *Radix* teres, ramoſa, craſſitie digiti vel ultra, rufeſcens, annulis parallelis elevatis undique cincta; *parencymate* cinereo-rufeſcente, ſolido. *Recens* radix carnoſo-nodoſa, firma, ſolidiuſcula, fractu contumax, purguraſcens, annulata.

PROPR. *Sicc.* *Odor* aromaticus, minus gratus. *Sapor* ſubacris, leviter aromaticus, dein fervidiuſculus, inhærens. *Recens* radix acrior, *odore* aromatico, nares vellicante inſtar Sinapios. *Sapor* penetrans, fervidus, mordens in lingua.

VIRTUS: calefaciens, incidens, ſtomachica; *recent.* ſternutatoria.

USUS: Anorexia.

OBS. 1. *Infuſ.* aquoſum limpidiuſculum, odore & ſapore radicis: Vitriolo martis vix fuſceſcit. *Extractum* radicis ſpirituoſum fervidum eſt & pungens.

OBS. 2. In India orientali colitur hæc planta pro uſu culinari, ad cibum condiendum. Sunt etiam apud Europæos quoſdam qui Radicem Galangæ Zingiberi præferunt, ut minus calidam magiſque ſapidam.

7. COSTUS arabicus. LINN. *Sp. pl.* 2. *Mat. med.* 4. MERIAN. *Surin. p.* 36. *t.* 36.

Tſiana-kua. RHEED. *Malab.* 11. *p.* 15. *t.* 8.

Coſtus amarus & dulcis. BLACKW. *Herb. t.* 394.

Pharm. COSTI ARABICI Radix.

Locus. India utraque, Malabaria, Surinamum. *Perennis.*

FORMA. Sicc. Radix ſubcylindrica, cinerea, craſſitie pollicis vel ultra, duriuſcula, *parencymate* cinereo, pallidiore.

PROPRIETAS. Odor gratus, ſubviolaceus. *Sapor ſiccat.* amaricans, leviter aromaticus; *recens* radix dulcis.

VIRTUS: ſtomachica.

USUS.

OBS. 1. Coſtus officinarum dulcis & amarus ex eadem planta deſumuntur, & nonniſi ætate differunt; quo vetuſtior, eo magis amaricans. Sed in plurimis pharmacopoliis Cortex Winteranus perperam pro hocce ſubſtituitur.

OBS. 2. Ex hac radice ſumta urinam odore violaceo inſici, plurimi ſtatuunt.

8. SALICORNIA herbacea. LINN. *Sp. pl.* 5. *Mat. med.* 8. PALLAS. *Reiſe* 1. *p.* 479. * *t.* 1. *f.* 1.

Salicornia annua. BASTER. *Subſec.* 2. *p.* 105.* *t.* 10. *f.* 1.-4. OEDER. *Icon. t.* 303.

Salicornia ramis clavatis, ſquamis articulorum adpreſſis. MOEHRING. *Philoſ. tranſact. vol.* 41. *p.* 211.*

Salicornia. DODON. *Pempt.* 82.

Culinis SALICORNIÆ Herba virens, condita.

Locus. Europa, in littoribus marinis. *Annua.*

FORMA. Radix fibroſa. *Caulis* ſpithamæus vel ultra, herbaceus, teres, articulatus, erectus, ſcabridus, ramoſus, diffuſus. *Rami* alternatim oppoſiti, ad genicula articulati: articulis turbinato-cylindricis. *Folia* nulla. *Spicæ* plures ex articulorum articibus, cylindricæ.

PROPR. Sapor ſalſus, ſubmordax. *Odor nullus.*

VIRTUS: rec. antiſcorbutica; *condita* appetitum excitans.

USUS. Scorbutus.

OBS. 1. Editur frequentiſſime in Zelandia, menſibus æſtivis, ut ſaluberrimum & gratum antiſcorbuticum, tota nimirum planta cocta, caulibus lignoſis exuta, Lactucæ inſtar, atque oleo, aceto & pipere conditur. JOB BASTER. Aceto condita per hyemem facile ſervatur, & ex Europa auſtrali, eo modo condita, ad nos advehitur.

OBS. 2. Salicornia Soudam dat, perinde atque plurimæ plantæ marinæ uſtulatæ; ſed Salicorniæ Souda minus bona eſt, quorſum accedit, quod difficulter lege artis in alcali convertitur, prout obſervarunt Viri clariſſimi. Salicorniæ recentis libras 2 methodo Tacheniana

cremavit Cl. H. D. GAUBIUS; dedit cinerum unc. 7 ½, qui elixiviati nullum indicium alcali præbuerunt, ſed muriam culinarem, quantitate unc. 4 & drachm. 6. Cineres elixiviati, igne valido calcinati, in vitrum non abierunt, ſed aqua pura diluti, & in acido vitrioli ſoluti, dederunt liquorem auſterum, evaporatione in gelatinam luteam, diaphanam deſinentem; poſtea vero, addita aqua Calcis, nova ſolutione & evaporatione, verum alumen exhibentem (*). Salicornia locis a mari & exhalationibus maritimis remotis culta, poſteaque l. a. cremata, nullum indicium alcali mineralis dat. MAZÉAS (**).

CLASSIS II.

DIANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

9. JASMINUM officinale. LINN. *Sp. pl.* 9. *Mat. med.* 9.

Jaſminum vulgatius flore albo. DUHAM. *Arb.* 1. *p.* 309. *t.* 122.

Jaſminum. DODON. *Pempt.* 405. BLACKW. *Herb. t.* 13.

Gelſeminum vulgatius Jaſminum. LOBEL. *Icon.* 2. *p.* 105.

Pharm. *JASMINI* Flores recentes. Oleum.

Locus. Ex India in Europam migravit, ubi copioſius colitur. *Frutex.*

(*) BASTER. *Opuſc. ſubſeciv. t.* 2. *p.* 112. - 114.

(**) *Mémoires de mathém. & phyſ. de Paris*, *v.* 5. *p.* 362.

FORMA. rec. Flores axillares, in ſummitate ramorum. *Corymbus* terminalis, ſeſſilis, ſimpliciſſimus, circiter quinqueflorus. *Pedunculi* oppoſiti, uniflori, vix pubeſcentes. CALYX. *Perianthium* monophyllum, minutum, pubeſcens, tubo brevi, pentagono, truncato, ſoluto in lacinias 5, ſubulatas, erectas, tubo duplo longiores. *COROLLA* nivea, glabra, hypocrateri-formis. *Tubus* cylindricus, albidus, ſtriatus, calyce duplo longior, ſuperne ſubincraſſatus, utrinque compreſſiuſculus. *Limbus* quinquepartitus: laciniis ovato-oblongis, acutis, ſubæqualibus, patentibus. *STAMIN. Filam.* 2, breviuſcula, tutubo inſerta. *Antheræ* lineares, luteæ, hinc planæ, inde convexæ, intra tubum corollæ incluſæ. *PISTILL. Germen* ſuperum, virideſcens, truncatum, retuſum, utrinque compreſſiuſculum. *Stylus* breviuſculus. *Stigmata* 2, linearia, obtuſiuſcula, erecta, ſtaminibus breviora.

PROPR. flor. *rec. Odor* ſuaveolens. *Sapor* ſubamaricans.

VIRTUS: emolliens.

USUS: externus.

OBS. Oleum Jaſmini ſequenti modo paratur. In vaſe idoneo ſtrata fiunt alterna floribus Jaſmini recentibus & lana bombycina, oleo nucis Behen bene imprægnata & madida, quo facto probe obturatur vas. Poſt ſingulum deinde nycthemeron novi immittuntur flores prioribus rejectis, atque hoc continua agitur ſerie, uſque dum lana bombycina ſatis fragrans evaſerit; tum vero illa prelo rite exprimitur, atque ſic oleum expreſſum fragrans obtine-

tur, quod, ne evaporet, in vitrum injicitur perbene obturandum. Flores Jaſmini deſtillati aquam vel ſpiritum fragrantem non dant: ſed ſi oleum Jaſmini cum ſpiritu vini in lagena vitrea bene conquaſſetur, migrat principium odoriferum ex oleo in ſpiritum, facile tamen avolat, etiamſi in vitro obturato ſervetur. DUHAMEL (*).

10. OLEA Europæa. LINN. *Sp. pl.* 11. *Mat. med.* 10.

Olea. DUHAM. *Arb.* 2. *p.* 57. *t.* 14. BLACKW. *Herb. t.* 199. LOBEL. *Hiſt.* 566. DODON. *Pempt.* 809.

Pharm. & *Culinis* OLIVÆ Fructus conditus Oleum expreſſum. Sapo.

Locus. Europa auſtralis, locis apricis. *Arbor.*

FORMA. Drupa exquiſite ovalis, utrinque obtuſo-rotundata, magnitudine glandis Quercus, glabra, videſcens. *Nux* ovali-oblonga, rugoſa, utrinque acutiuſcula, ſulcis longitudinalibus & rugis ſcabrida, cineraſcens. *Nucleus* albus, compreſſus, obvelatus tunica virideſcenti, venis albis reticulata, intra teſtam craſſam oſſeam.

PROPRIET. Fructus recens immaturus valde acerbus, ſalſugine vero conditus aſſuetis ſapidus. *Oleum* expreſſum blandum, album vel ſubflavum, *odore* vix ullo, *ſapore* miti. Hoc oleum, ellychnio immiſſo, accenditur, flagrat: flamma luminoſa, vix fumante, vix fuliginoſa, parum vel nihil nidoroſa. In balneo arenæ, infra punctum ebullitionis aquæ, evaporatione non

(*) *Traité des Arbres*, *tom.* I. *p.* 310.

diſſipatur; neque diminuitur. Digeſſi oleum olivarum in hoc balneo per quindecim dies, abſque notabili deperditione. Sub digeſtione, quamdiu incaluit, valide expanſum fuit, atque in tubo vitreo alte ſatis ſe elevavit; refrigeratum vero denuo in priſtinum collabuit. Si autem validiori igni exponatur, ut leviter ebulliat, vapores aquoſos emittit, unde paullulum ſpiſſeſcit, atque tunc facile aduritur. Deſtillationi ſubjectum, calore ſupra gradum ebullitionis aquæ, aduritur; ſtillat ſub initio vaporem aqueum acidumque, dein mere oleoſum, empyreumaticum, acrem, remanente pauxillo capitis mortui. Si vero ante deſtillationem a pulvere Laterum calido abſorptum fuerit, & tum deſtilletur, fœtidiſſimum evadit. More aliorum oleorum expreſſorum non ſolvitur Oleum olivarum in ſpiritu vini, niſi antea deſtillationem ſubierit; nec cum aqua miſcetur, niſi mediante vitello ovi, vel gummi arabico, vel etiam ope alcali in ſaponem mutatum. Ex agitatione cum acidis vegetabilibus coit: mixtura, ſpiſſa, ſubſaponacea, ab acidis mineralibus fortius afficitur, præcipue Nitri concentrati, idque ſæpe cum ſpecie accenſionis. Caloris ope hoc oleum, pariter ac pleraque olea expreſſa, ſolvit Plumbum, ſive fuerit in forma calcis, ſive regulina. Ætate ranceſcit, atque acre fit reſpectu gradus rancoris. Citius ranceſcit, ſi in loco calido ſervetur, vel in balneo digeratur. Oleum olivarum, ſi genuinum, fri-

goris impatiens eſt, atque id cogitur ad gradum circiter duodecimum ſupra punctum congelationis in Thermometro Suecico; hinc quoque diutius ſe conſervat abſque rancore; illud vero oleum olivarum, quod non cogitur niſi circa punctum congelationis aquæ, rancidum eſt.

VIRTUS Olei: leniens, relaxans, lubricans, obtundens. *Olivar.* appetitum excitans.

USUS Olei: Nephritis, Enteritis, Pleuritis, Tuſſis, Colica pictonum & lochialis, Acria ingeſta, Morſus Viperæ, Tormina, Strictura inteſtinorum; *Externe* Aſcites.

OBS. 1. *Fructus* olivæ, cum condientur, virides adhuc & immaturi macerandi in aqua ſimplici, ut amaritiem deponant. Hæc aqua ſingulis alternis diebus mutanda, quantum opus fuerit. Tum ſalſugini forti immittendi per plures menſes. Poſtremo in ſalſuginem debiliorem conjiciendi. Nonnulli plantas ſeu ſemina aromatica addunt, ut palato magis arrideant olivæ.

OBS. 2. *Oleum* olivarum, ut optimum ſit, recens e fructibus, affatim maturis & ſollicite decerptis, atque a pedunculis foliiſque probe purgatis, exprimendum eſt. Id, quod ſub prima vel ſecunda expreſſione obtinetur, bonum eſt alimentare & officinale, poſtquam bene defæcatum fuit. Si vero olivæ non fuerint rite maturæ, ſive ruditer ex arbore abraſæ, & ante expreſſionem diutius ſervatæ, ut fermentationem quandam ſubierint, deterius obtinetur oleum, uſibus aliis œconomicis ſolummodo aptum. Idem etiam valet de oleo tertiæ vel quartæ expreſſionis, ope aquæ bullientis elicito.

OBS. 3. *Oleum lateritium* maxime empyreumaticum eſt, fœtidiſſimum, penetrans, nervinum, antiſpaſmodicum, in convulſionibus utile, doſi paucarum guttarum.

OBS. 4. *Sapo* eſt maſſa ſolidiuſcula, conſiſtentia

ſebi hircini, albida, ſectilis, inter digitos tractata mollis, ſubplaſtica, ſublubrica, odore vix ingrato, ſapore pingui, ſalſo. Ignis flammæ ſapo admotus, liqueſcit, ſtillat guttis decidentibus, ſæpe vero in bullas ſe expandentibus, quæ, remota flamma, ſubito rigeſcunt, perſiſtunt. In vaſe aperto ſuper ignem tumet, liqueſcente oleo, aduritur, nigreſcit, alcali non mutato; non flagrat, niſi bene excalefactus & admota flamma, tunc flagrat, & conſumitur, remanente carbone nigro, inquinante; ſed in igne clauſo liqueſcit, funditur, pelliculo induitur, quæ in bullam elevatur, aduritur, fuſcecit. Saporis fruſtulum, in aquam demiſſum, ſuperficie undique perlubricum fit. Solvitur mora in aqua ſimplici: ſolutione limpidiuſcula, opaleſcente. Tardius ſolvitur in aqua frigida, ubi primum emolleſcit & albeſcit; in aqua calida ſub digeſtione ſubdiaphanus fit, ſolutioque citius peragitur, & vertitur in faciem Gelatinæ, quæ vero limpida evadit, ſi cum aqua nivis parata fuerit. Solutio ſaponis, ſi ope virgæ quatitur, ſpumeſcit, & in bullas, ſæpe grandes, exſurgit; mora non decomponitur, neque ebullitione ſupra ignem. Si fruſtum ſaponis cum penicillo fricetur, inſperſo pauxillo aquæ, ſpumeſcit, ſpuma nivea, quæ, ſaturata, cremori lactis ſimillima fit. Spuma hæc ſiccata ſpongioſa evadit. Sapo ſpumeſcit optime cum aqua fluviatili, nivali, pluviatili; ſed cum aqua fontana ſæpe tenax fit & in fila ductilis. Si Alumen vel aliud Sal cum baſi terreſtri aquæ adjicitur, non ſpumeſcit; Salia autem media perfecta bene fert, e. gr. muriam fontium, tartarum vitriolatum &c. ſalva facultate ſpumeſcendi & vi detergente. Cum Reſinis tritus ſapo, illas cum aqua commiſcet: mixtura tamen bene non perſiſtente; paulo melius perſiſtit mixtura ex oleis, ſapone & aqua. Solvitur Sapo etiam in Spiritu ſ. alcohole vini; citius vero, ſi cum alcali ſpiritus fuerit exacutus: ſolutione perfecta, limpida; ſed ſi aqua huic ſolutioni addatur, mox lacteſcit & præcipitatur. Si ſapo additione alcali fixi ſupraſatu-

retur, in aqua pariter ſolubilis fit: ſolutione ſubopaleſcente: quæ quiete cremore ſuperinduitur; quod tamen non fit, ſi alcali volatili ſupraſaturetur. Si ſapoe x Borace, loco alcali, præparatur, Boracis pars una, ex obſervatione Cl. SPIELMANN, olei expreſſi partes duas vertit in ſaponem verum, pulcherrimum, in aqua facile ſolubilem, & Borax non decomponitur, quod mireris, quandoquidem ſal ſedativum per ſe nullam cum oleo commixtionem admittit. Sapo *componitur* ex oleo olivarum & alcali fixo, calce viva exacuto. In uſus medicos præſtat ſaponem frigide parare, ne oleum ſub decoctione rancore afficiatur. Sub hoc proceſſu oleum cum alcali intime jungitur, adeo ut per ſe non ſecedat, ut ſupra monitum, neque decoctione protracta in aqua pura; inſpiſſatur enim in gelatinæ liquidæ faciem, & refrigeratione ſpiſſeſcit. Ex nexu hoc alcalino nihil ferme alteratur oleum; etenim ſi acidis decomponitur ſapo, oleum in integrum reſtituitur, in ſpiritu vini poſtea ſolubile. Formula pro conficiendo ſapone officinali, frigidæ parato, hæc erit: Rc. Calcis viv. p. 1 $\frac{1}{2}$, Soudæ hiſp. p. 2. decoquentur in aquæ puræ ſ. q., in aheno ferreo, uſquedum omne alcali ſolutum fuerit Lixivium frigefactum coletur per chartam emporeticam, & ſuper ignem concentretur, ut menſura unciæ 1 aquæ puræ; hoc lixivio repleta, ponderet unc. 1 & drachm. 5. Rc. hujus lixivii concentr. part. 1, & olei olivar. opt. part. 2, miſceantur in vaſe fictili vitreato, ac ope ſpathulæ, agitentur, dum ſpiſſeſcat hæc mixtio & colorem aſſumat album, quod brevi fit. Deinde combinatio perfectior ſenſim peragitur, ſi per duas vel tres hebdomades linquatur. Hacce encheireſi obtinetur ſapo ſolidus, albus & bonus. Ille ſapo, qui calide paratur, artificibus inſervit, & alia methodo conficiendus; ſcilicet Rc. lixivii ſupradicti, ſed minus concentrati, h. e. ut ovum recens ſuſtineat, q. v. Hujus pars una debilitetur cum affuſa aqua pura, cui admiſceatur olei oli rum anatica pars. Mixtio illa ſupra ignem moderatum collocetur,

cetur, ſub valida agitatione ope ſpathulæ, ut unio facilitetur; quo facto reſiduum lixivii addatur, ſub continuata coctione igne moderato, uſquedum ſapo perfectiſſimus evaſerit. In hunc finem, experiundum, ſi notas requiſitas bonas habeat, ſcil. ſi alcali & oleum juſtæ ſint proportionis. Genuinus ſapo debet eſſe ſolidus, albus cum refriguit, in aëre libero nec deliqueſcere nec emolliri, & in aqua pura penitus ſolvi, ne guttula olei ſupernatet. Ex obſervatione GEOFFROY, Saponis unciæ 2, ſi mediante acido decomponentur, conſtabunt ex olei unc. 1, drachm. 3 & ſcrup. 2; aquæ drachm. 2 & gr. 4, vel paulo ultra, pro ſiccitate ſaponis, & alcali mineralis cryſtalliſati drachm. 2 & ſcrup. 2. Sapo *decomponitur* omnibus acidis, etiam debiliſſimis, atque ſalibus omnibus imperfectis, ſive baſis ſit calcarea, argillacea, ſive metallica. III. DUHAMEL ſtatuit, quod color ille marmoreus, quem ſapo ſæpe oſtendit, ab auripigmento, lixivio ſaponario admixto, quod ſaponi ſuperadditur, dependeat. *Virtus* medica ſaponis eſt detergens, mundificans, aperiens; hinc *uſus* ejus in obſtructione viſcerum, ictero, arthritide, podagra; calculo. Sapo ſolubilis, lubricans, mitis ex alcali cauſtico pinguedine involuto, abſque noxæ metu ſumi poteſt. Vidi nobilem Senem ſeptuagenarium, ſaponis unc. ½, cum amaris maritati, & aquæ calcis, libr. 2, addito pauxillo lactis, per integros 10 annos quotidie contra calculum ſumſiſſe, idque magno cum levamine. Per totum hoc tempus cibum bene appetiit, macilentus non factus, qui potius pingueſcuit, hilaris & vegetus.

11. VERONICA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 14. *Mat. med.* 11. OEDER. *Icon. t.* 248.

Veronica. CAMER. *Epit.* 461.

Veronica maſ. BLACKW. *Herb. t.* 143.

Pharm. *VERONICÆ* Herba.

Locus. Europa, locis ſterilibus. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix filiformis, geniculata;

repens: fibris fibrilloſis a geniculis deſcendentibus. *Caulis* ſpithamæus, procumbens, filiformis, teres, ſimplex, pubeſcens, geniculatus. *Folia* ad genicula oppoſita, ſubſeſſilia, pubeſcentia; ſerrata, pollicaria, dilute viridia, concaviuſcula, patentia; inferiora cuneiformia; ſuperiora ovali-oblonga, obtuſa, paulo majora, remotiora. *Racemi* ſolitarii ſive gemini, in ſummitate laterales, axillares e foliis, pedunculati, erecti, nudi, pubeſcentes, floribus ſparſis, brevius pedicellatis. *Bracteæ* ad flores, ſolitariæ, lineares, obtuſæ, pubeſcentes, longitudine vix calycis, erectæ. *CALYX. Perianth.* monophyllum, pubeſcens: pilis capitulatis; quadripartitum: laciniis ovali-linearibus, obtuſis, æqualibus. *COROLLA* rotata. *Tubus* brevis, albus, calyce paulo brevior; *Limbus* erecto-patens, dilute violaceus, ſtriis ſaturatioribus pictus, quadripartitus: laciniis ovatis, obtuſis, inæqualibus; tribus majoribus, ſubæqualibus; unica duplo anguſtiore. *STAM. Filam.* 2, ſubulata, violacea, tubo inſerta, erecta, corolla paulo longiora. *Antheræ* cordatæ, obtuſæ, incumbentes. *PIST. Germen* ovatum, obtuſum, compreſſum, pubeſcens, utrinque ſulcatum, baſi cinctum margine glabro. *Stylus* ſubulatus, erectus, longitudine filamentorum illiſque concolor. *Stigma* truncatum, cæruleſcens.

PROPR. Rec. Odor debilis. *Sapor* amaricans. *Sicc.* odor nullus. Sapor amaricans, ſubadſtringens.

VIRTUS: vulneraria.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum ſaturatiſſime paratum, obſcure rubrum ſ. purpuraſcens, odore non ingrato, ſapore amaro; dilutum vero rubicundum, vitriolo martis ſubito nigreſcit. Infuſ. ſatur. guttæ 10, inſtillatæ in aquæ unc. ½, addito vitriolo martis, colorem fuſco-virideſcentem fecerunt.

OBS. 2. J. Francus(*) Veronicam ut benedictam, herbarum reginam, præſtantiſſimum naturæ donum, vulneris auxilium deprædicat, & 40 caſibus utilitatem ejus comprobat in plurimis morbis, præcipue in vulneribus, phthiſi, ſcabie. De *Infuſi veronicæ efficacia herbæ Theæ præferenda* diſſeruerunt Præſ. Fr. Hoffmannus & reſp. C. W. Sattler, Halæ 1694.

12. VERONICA Beccabunga. Linn. *Sp. pl.* 16. *Mat. med.* 12. Kniph. *Botan. orig. cent.* 9.

Anagallis aquatica. Dodon. *Pemptad.* 582. Blackw. *Herb. t.* 48.

Pharm. *BECCABUNGÆ* Herba virens.

Locus. Europa, locis ſcaturiginoſis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, viridis, glabra, geniculata, longius repens: fibris ad genicula verticillatis, aggregatis, albis, fibrilloſis, deſcendentibus; caules & ſurculos cauleſcentes ad genicula promens. *Caulis* repens, cylindricus, teres, glaber, ſucculentus, ſpithamæus vel ultra, ſimplex vel ſubramoſus: *ramis* oppoſitis, brevidus. *Folia* oppoſita, ſubcarnoſa, breviter petiolata, ovato-oblonga,

(*) *Veronica Theézans, id eſt, collatio Veronicæ cum Thee Chinitico.* Lipſ. 1700. in-12.

obtuſa, ſerrata, dilute viridia, utrinque glabra, punctata, pollicaria vel ultra, patentia. *Petioli* breves, concavi, baſi amplexi cauli connati. *Racemi* oppoſiti, laterales, longitudine internodii, axillares e foliis, pedunculati, glabri, erecti, folioſi: foliolis ſ. *bracteis* linearibus, utrinque attenuatis, ad pedunculos ſolitariis; longitudine fere calycis. *Flores* longius pedicellati. *CALYX*. *Perianth*. quinquepartitum, glabrum: foliolis lineari-ovalibus, obtuſiuſculis, ſubæqualibus, erectis. *COROLLA* dilute cærulea, rotata; *Tubo* breviſſimo, intus piloſo, *Limbo* quadripartito: laciniis ovatis, obtuſis, ſubæqualibus, baſi ſtriatis, longitudine calycis, erecto-patentibus. *STAM*. *Filam*. 2, ſubulata, interne alba, ſuperne violacea, tubo corollæ inſerta, corolla paulo breviora. *Antheræ* ſagittatæ, erectæ, rufeſcentes. *PISTILL*. *Germen* ovatum, obtuſum, didymum, punctatum, baſi marginatum. *Stylus* ſubulatus, ſuperne incraſſatus, dilute violaceus, longitudine calycis. *Stigma* capitulatum, albidum.

PROPR. *rec*. *Odor* contuſorum foliorum debilis. *Sapor* amaricans, ſtypticus, acriuſculus. *Maſticata* folia tenerea, ſapore Naſturtii obſcure imbuta, adſtrictionem ſtypticam in ore relinquentia, ſatis diu inhærentem. Caules maſticati foliis congruunt.

VIRTUS antiſcorbutica.

USUS. Scorbutus, Stomacace.

OBS. *Infuſum* herbæ recentis Theam quodammodo

refert; odore ſubnaſturtino, ſapore amaricantiſtyptico; Vitriolo martis nigreſcit.

13. ROSMARINUS officinalis. LINN. *Sp. pl.* *33. Mat. med. 16.* KNIPH. *Bot. or. cent. 1.*

Roſmarinus latiore folio. DUHAM. *Arbr. 2. p. 229. t. 54.*

Roſmarinum coronar. DODON. *Pempt. 272.*

Roſmarinus. BLACKW. *Herb. t. 159.*

Pharm. ROSMARINI Herba. Oleum ſtill. *ANTHOS* flores.

Locus. Europæ auſtralis & Orientis colles, Japonia. *Frutex.*

FORMA. rec. Caulis fruticoſus, bivel tripedalis, vel ultra, cortice cinereo, rimoſo, ramoſus. *Rami* oppoſiti, erecti; teneriores tetragoni, pubeſcentes. *Folia* oppoſita breviter petiolata, linearia, obtuſa, pollicaria, ſupra dilute viridia, rugoſa, ſcabra, lucidiuſcula, ſubtus pariter rugoſa, albido-tomentoſa, patentia, internodiis longiora. *Corymbuli* florum in ramulis terminales, breves, ſimplices, vix foliis longiores, erecti, minutim tomentoſi, nudiuſculi. *Bracteæ* ovatæ, acutiuſculæ, concavæ, ad pedicellos ſolitariæ, extus tomentoſæ, intus glabræ, pedicellis breviores. *CAL. Perianth.* breviter tubulatum, tomentoſum, bilabiatum: labiis ſubæqualibus, emarginatis; ſuperiore paulo breviore. *COROLLA* monopetala, dilute violacea. *Tubus* longitudine calycis, poſtice gibbus. *Limbus* ringens; labium ſuperius oblongum, bifidum, erectum, mar-

gine utrinque revoluto; inferius trifidum, patens: laciniis lateralibus ovatis, obtuſis, margine revolutis; intermedia duplo majore, pateriformi, concava, obtuſo-rotundata, margine minutiſſime crenulato. *STAM. Filamenta* 2, ſubulata, fauci corollæ inſerta, adſcendentia, longitudine corollæ; ſingula poſtice notata denticulo recurvo. *Antheræ* lineares, incumbentes. *PISTILL. Germen* quadripartitum, viride, obtuſum. *Stylus* ſubulatus, violaceus, corolla longior, recurvatus. *Stigma* acutum, bifidum: mucrone ſuperiore breviore.

PROPRIETAS. recent. Odor fragrans, gratus, cephalicus. *Sapor* odori conformis, aromaticus, calidus.

VIRTUS: reſolvens, nervina, corroborans, emmenagoga.

USUS. Chloroſis.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum herbæ recentis luteſcens evadit; *Odore* fragrante valido; *Sapore* aromatico; Vitriolo martis fuſco-nigreſcit. *Oleum* ſtill. limpidum inſtar aquæ, odore Roſmarini, ſapore conſimili; quod in officinis occurrit, in oleum Terebinthinæ plerumque incidit.

OBS. 2. Oves Monſpelienſes ab eſu Roſmarini ſapidas carnes ſortiuntur. Gabr. P. Sallé (*).

14. SALVIA officinalis. Linn. *Sp. pl.* 34. *Mat. med.* 23. Kniph. *Bot. orig. cent.* 2. & 22.
Salvia major. Dodon. *Pempt.* 288. Lobel. *Hiſt.* 299.

(*) *Materies medica in regno vegetabili.* Monſpel. 1768. *in-4. pag.* 14.

Salvia minor. Blackw. *Herb. t. 71.*

Pharm. SALVIÆ Herba. Oleum. ſtill.

Locus Europa auſtralis. Colitur in hortis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix fibroſa. *Caulis* erectus, pedalis, tetragonus, villoſus, ramoſus. *Rami* oppoſiti, erecti, axillares e foliis. *Folia* oppoſita, petiolata, ovali-oblonga, obtuſa, pollicaria, utrinque minutim villoſa, ſupra rugoſa: rugis convexiuſculis; ſubtus reticulatim lacunuloſa, margine crenulata, patentia, ſumma brevius petiolata, ſæpe ſeſſilia. *Petioli* teretes, villoſi, ſupra canaliculati, foliis breviores. *Racemus* terminalis, pedunculatus, ſimplex, ſæpe compoſitus lateralibus minoribus; erectus, nudus, minutim villoſus; floribus patentiſſimis, brevius pedunculatis, verticillatis: verticillis octofloris. *Bracteæ* duæ, oppoſitæ ad baſin, racemi ſeſſiles, ovato-oblongæ, concavæ, acutæ, baſi membranaceæ, glabriuſculæ, ſuperne ſubrugoſæ, patentiſſimæ. *CAL. Perianth* monophyllum, turbinato-campanulatum, purpuraſcens, latere inferiore pallidum, undique ſtriato-angulatum, pubeſcenti-viſcidum, bilabiatum: *labio ſuperiore* truncato, tridentato: dentibus mucronatis, recurvis; intermedio minimo; *inferiore* bifido, acuto, mucronato. *COROLLA* monopetala, cærulea, tingens, minutim pubeſcens, calyce duplo longior. *Tubo* inferne albo, ſenſim ſuperne ampliato, ſtriato. *Faux* ventricoſa; *Limbus* rin-

gens, bilabiatus: labio ſuperiore erecto, fornicato, emarginato; inferiore trifido: laciniis rotundatis, reflexis; intermedia majore, obcordata. *STAM. Filamenta* 2, ſubulata, alba, apice inſtructa pedicello tranſverſim affixo, erecto, incurvato, utraque extremitate antherifera. *Antheræ* 4, purpureæ; quarum 2 ſuperiores lineares, in labio ſuperiore reconditæ; 2 inferiores ſubovatæ, compreſſæ, conniventes, ſubconcretæ. *PIST. Germen* quadrifidum, virideſcens, obtuſum, baſi perichætio inſtructum purpuraſcente. *Stylus* filiformis, pallide violaceus, corolla longior, incurvus, juxta antheras ſuperiores. *Stigmata* 2, acuta, erecta; altero duplo minore.

PROPR. rec. Odor fragrans, validus, graviuſculus. *Sapor* amaricans, calidus, aromaticus. *Sicc.* conſimilis.

VIRT. reſolvens, corroborans, ſtomachica.

USUS. Laxitas viſcerum, Debilitas poſt morbos, Leucorrhoea, Relaxatio uvulæ.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum herbæ rubicundum, odore fragrante, ſapore conſimili; Vitriolo martis nigreſcit; hujus infuſi guttæ 50, inſtillatæ in aquæ puræ unc. ½, colorem fuſco-viridem ſortitæ ſunt. *Oleum* ſtillat luteſcens, odore Salviæ, ſapore Salviæ forti, amaricante.

OBS. 2. De Salvia ſcripſit CHR. FR. PAULLINI (*). Liber 414 paginis conſtans, nullius fere uſus eſt. Continet maximam partem formulas corraſas. Quæ immiſcuit propria obſervata practica, nihil demonſtrant, cum demonſtrandum farragine ſepultum ſit remediorum. Ceterum Salviam in omnibus fere morbis commendat.

(*) *Sacra herba ſ. Nobilis Salvia.* Auguſt. Vindel. 1688. 8.

15. SALVIA Horminum. LINN. *Sp. pl.* 34. *Mat. med.* 14. KNIPH. *Bot. orig. cent.* II.
Horminum. DODON. *Pemptad.* 292. LOBEL. *Hiſt.* 300.
Pharm. *HORMINI* Semina.
Locus. Italia. *Perennis.*
FORMA. *Semina* ovata, obtuſa, obſolete ſubtrigona, glabra.
PROPRIET. *Odor* fragrans. *Sapor* ſubamaricans, *maſticata* mucilaginoſa.
VIRTUS obtundens.
USUS. Ophthalmia.
OBS. 1. Semina, in aqua pura infuſa ſ. leviter cocta, *mucilaginem* dant, luteſcentem; ſed ſi ſeminum drachma 1 in aquæ fervidæ unc. 3 infundatur, dat *infuſum* aqueo-ſubluteſcens, odore vix ullo, ſapore debili, vix dulceſcente, parum mucilaginoſo.
OBS. 2. Plures ſpecies Salviæ mucilaginem præbent, ut Salvia Diſermas, Verbenaca &c.

16. GRATIOLA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 24. *Mater. med.* 28. OEDER. *Icon. t.* 363. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.
Gratiola. BLACKW. *herb. t.* 421. DODON. *Pempt.* 358. ZANNICH. *Venez. t.* 295.
Gratiola & gratia Dei. LOBEL. *Hiſt.* 238.
Pharm. *GRATIOLÆ* Herba.
Locus. Europa auſtralis, Germania, Brabantia, locis humidis. *Perennis.*
FORMA. *rec.* *Radix* cylindrica, alba, geniculata, oblique horizontalis, inſtructa fibris filiformibus, deſcendentibus. *Caulis* ſpithamæus, erectus, glaber, ſubramoſus, teres,

geniculatus; internodiis alternatim oppoſite canaliculatis. *Folia* ad genicula, alternatim oppoſita, internodiis longiora, ſeſſilia, lanceolata, obtuſa, glabra, margine ſuperne utrinque ſerrata, inferiora minora, integerrima, ovali-oblonga, apice revoluta; ſuperiora ſenſim majora, carinata. *Pedunculi* axillares, filiformes, oppoſiti, glabri, longitudine circiter foliorum, uniflori, nudi. *Bracteæ* 2, lanceolatæ, acutæ, ad baſin calycis oppoſitæ, illiuſque longitudine. *CAL. Perianth.* quinque-partitum; laciniis lineari-lanceolatis, acutis, erectis, æqualibus. *COROLLA* monopetala; *Tubus* virideſcens, craſſus, calyce duplo longior, undique ſtriatus, ſuperne tetragonus, intus pubeſcens. *Limbus* albus, quadripartitus: laciniis obovatis; tribus inferioribus ſubæqualibus, erectis; ſuprema emarginata, reflexa. *STAM. Filam.* 4. tubo inſerta, eoque breviora; quorum 2 ſuperiora ſubulata, fertilia, 2 vero inferiora ſetacea, emaciata. *Antheræ* 4, quarum 2 ſuperiores albæ, pateriformes, ſubrotundæ, antice ſquama alba tectæ, poſtice ſubcaudatæ; 2 inferiores effœtæ, minutæ, obſoletæ. *PISTILL. Germen* ſuperum, pyramidale, virideſcens, ſuturis 4, longitudinalibus. *Stylus* cylindricus, longitudine ſtaminum. *Stigma* cernuum, ovato-roſtratum, ſupra depreſſum.

PROPRIET. recent. Odor nullus. *Sapor* intenſius amarus, ingratus, inhærens. *Sicc.* conſimilis.

VIRTUS: emetica, purgans; hydragoga, anthelminthica. *Doſis* gran. 15-20-30.

USUS. Hydrops.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum rubrum, odore debili, ſubnauſeoſo, ſapore amaro, inhærente; Vitriolo martis nigro-fuſceſcit, & paullulum turbatur. *Extractum* aquoſum bonum, validum; Succus vero inſpiſſatus mitius purgat.

OBS. 2. Siccatione vim ſuam purgantem & emeticam non deponit Gratiola; hinc parum miteſcit. Equos mire emaciat planta fœno immixta (*). Incepi herbam Gratiolæ in praxin medicam referre. Pulvis ejus doſi ſcrup. 1, bis una die ſumtus, ſæpius alvum duxit, cum nauſea & vomituritione; quæ purgatio in poſterum diem continuavit. Sæpius illam præſcripſi refracta doſi, idque cum ſucceſſu. Concinnavi pulveres ex herb. Gratiolæ gr. 10 & Rad. Gentianæ gr. 5, quos quovis bihorio exhibui in febribus bilioſis repullulantibus, atque in quartanis autumnalibus. Tres pulveres plerumque duxerunt alvum apud adultos, & interdum vomitum ſimul excitarunt. Planta tam efficax non profecto deberet a Medicis negligi.

ORDO TRIGYNIA.

17. PIPER nigrum. LINN. *Sp. pl.* 40. *Mat. med.* 19. BLACKW. *Herb. t.* 348. CLUS. *Exot.* 19. 183.

Malago-codi. RHEED. *Mal.* 7. *p.* 23. *t.* 12.

Piper rotundum nigrum. PLUKEN. *Almag.* 297. *t.* 437. *f.* 1.

Piper nigrum. CAMELL. *Phil. tranſ. v.* 24. *p.* 1773.* DE JAGER *relat. de Pipere in* VALENTINI *Ind. liter. p.* 480. *t.* 5.

(*) GLEDTISCHS *vermiſchte Abhandl. t.* 3. p. 376.

Pharm. & Culinis PIPER nigrum, album.

Locus. India orientalis, ubi colitur & plantatur ramis diſſectis. *Frutex.*

FORMA. Sicc. Semina ſemimatura, ſphærica, nigricantia, rugoſa, magnitudine fere ſeminis minoris Piſi; *parencymate* albido.

PROPRIET. Odor aromaticus, validior. *Sapor* fervidus, acris, inhærens. *Maſticata* ſemina comminuuntur, ferventque in ore & faucibus.

VIRTUS: ſtimulans, calefaciens, ſternutatoria.

USUS: Cibi condimentum Singultus, Nauſea, Odontalgia, Prolapſus uvulæ, Pediculi.

OBS. 1. Piper *album* reapſe non differt a nigro, ſed album evadit, cum fructus, in arbore tamdiu relictus, donec ſponte deciderit, poſt macerationem in aqua marina, cute primum exuitur, & deinde ſolis æſtu exſiccatur.

OBS. 2. *Oleum ſtillatitium* luteum, odore Piperis, ſapore calidiſſimo Piperis, minus inhærente. Seminum Piperis nigri libra 1, macerata, & tum cum aqua ſimplici deſtillata, olei drachmas 2, aſt cum aqua Piperis ſtillatitia deſtillata, olei drachmas 3 dedit. Hoc oleum recens nullius coloris eſt; vetus autem luteum, fluidum. Si Piperis materia ſapora cum aqua per decoctionem extrahenda ſit, longa coctione opus eſt, largaque menſura aquæ affundenda, ſcil. aquæ libræ 550 ad Piperis libram unam. Hoc decoctum inſpiſſatum Pipere ipſo longe fortius fit, piperis ſapore concentrato, quod guſtatum linguæ per plures horas inhæret. H. D. GAUBIUS (*).

OBS. 3. In calidis regionibus, intra Tropicos Indiæ utriuſque & Africæ, Pipere, ut condimento cibi, fere abuti videntur incolæ. Sed calidum clima videtur calida

(*) *Adverſar. varii argum. Libr.* 1. *p.* 55. *ſeq.*

condimenta acriaque poſtulare, ad corpus ſudore diffluens roborandum, atque etiam ventriculum firmandum, qui alias eouſque langueret, ut febribus intermittentibus facillime locum faceret. Par ratio Capſici uſus in Peruvia aliiſque Americæ calidioris regionibus.

OBS. 4. Gallinis omnibus amicum Piper; Pediculis vero deleterium.

18. PIPER longum. LINN. *Sp. pl.* 41. *Mat. med.* 20. CLUS. *Exot.* 20. 183. RUMPH. *Amboin.* 5. *p.* 333. *t.* 116. *f.* 1. BLACKW. *Herb. t.* 356.

Tipplelee. BROWN. *Phil. tranſact. vol.* 23. *p.* 1063.

Pharm. *PIPER* longum.

Locus. India orientalis, Amboina. *Frutex.*

FORMA. Amentum fructiferum, integrum, ſemimaturum, pollicare vel ultra, cylindricum, obtuſum, ſeminibus undique tuberculatum.

PROPRIET. rec. acerrimus (RUMPH). *Sicc.* & uti apud nos obvenit, odore & ſapore debilior præcedenti.

VIRTUS: præcedentis.

USUS. antecedente rarior.

OBS. Piper longum, in noſtris officinis occurrens, communiter ſitu debilitatum eſt.

19. PIPER caudatum. *Pharm. ſvec. p.* 17.

Cubeba. LINN. *Mat. med.* 526. CLUS. *Exot.* 184.

Cubebæ officinarum. CAMELL. *Phil. tranſ. vol.* 24. *p.* 1773. *

Pharm. *CUBEBÆ* Fructus.

Locus. Java.

FORMA. Baccæ ſubrotundæ, magnitudine

ſeminis minoris Piſi, fuſcæ, pedunculatæ, venis elevatis undique reticulatæ, vix acutiuſculæ; *parencymate* ex nucleo albido, ſuboleoſo.

PROPRIET. Odor fragrans. *Sapor* aromaticus, acris, fervidus (ſed Pipere nigro debilior). *Maſticatæ* comminuuntur, calent in ore & faucibus, ſalivamque alliciunt. Nucleus corticali parte longe acrior.

VIRTUS: ſtimulans, calefaciens, ſtomachica.

USUS. Vertigo.

OBS. Infuſum aquoſum rubicundum, turbidiuſculum, odore fragrante, ſapore Cubebæ; Vitriolo martis præcipitatur, colore non mutato. *Oleum* ſtillatitium luteo-rubicundum, odore Cubebæ, ſapore calido, odori conformi. E Cubebar. libr. 12 $\frac{1}{2}$, olei ſtill. unc. 2 & drachmam 1 adeptus eſt Cl. BAUMÉ; qui etiam obſervat circa hoc oleum, illud colore leviter virideſcente fuiſſe, fere abſque odore, non tamen tenue, uti cetera olea ſtillatitia, ſed conſiſtentia fere olei amygdalarum dulcium. *Extractum* ſpirituoſum acre. Cubebæ fructus pulverandus, ſub contuſione nares valde irritat.

CLASSIS III.

TRIANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

20. VALERIANA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 45. *Mat. med.* 21. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5. OEDER. *Icon. t.* 570.

Valeriana ſylveſtris. GARID. *Aix. p.* 478.

t. 96. ZANNICH. *Venez. t. 253.* DODON. *Pempt. 346.* BLACKW. *Herb. t. 271.*

Ph. VALERIANÆ SYLVEST. Radix.

Locus. Europa; in pratis depreſſis & humidis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix alba, trunco cylindrico, cincta geniculis annulatis, ſubciliatis, gemmiferis, apice ſoluta in fibras filiformes, teretes, deſcendentes, albas. *Stolones* ſub terra repentes, ex apice radicis intra fibras exeuntes, albi, filiformi-teretes, geniculati: geniculis inſtructis ſquamis ovatis, acutis, ſolitariis. *Parencyma* trunci radicis ſubcarnoſum; album; tranſverſaliter ſectum centro medullari ampliſſimo, margine undulato.

PROPRIET. recentis radic. *Odor* fragrans, graveolens, fœtidus. *Sapor* ſubdulceſcenti-amaricans, gravis. *Siccatæ* rad. odor & ſapor fere intenſiores. *Maſticata* radix comminuitur.

VIRTUS: antiſpaſmodica, diaphoretica, emmenagoga, diuretica, anthelminthica.

USUS. Epilepſia, Convulſiones, Hyſteria; Hemicrania, Viſus hebetudo.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum ſaturatiſſimum rubrum, odore fragrante, ſapore radicis; Vitriolo martis nigrum. *Extractum* aquoſum graveolens, ſubamaricans. Ex Radicis Valer. ſicc. libris 6 obtinentur circiter Extr. aquoſi libræ 2 & unc. 5. *Aqua ſtillatitia* ſatis fragrans; *oleum ſtillat.* nullum. Sub contuſione radicis in pulverem naſi fibræ irritantur.

OBS. 2. Plenæ ſunt obſervatorum narrationes teſtimoniorum de hujus radicis efficacia in Epilepſia. Multa revera præſtat, quando ſedes morbi eſt in nervis irritabi-

libus abſque cauſſa fixa. In hyſteria etiam, in convulſionibus, atque ſyſtemate generis nervoſi irritabili, egregie prodeſt. In hemicrania radicem Valerianæ ut ſpecificam laudat Cl. FORDYCE (*); idemque confirmat Cl. Z. STRANDBERG (**). Radix tempore vernali decet colligi, & drachmæ binæ quotidie ſumi. In doſi non eſt quod ſimus ſcrupuloſi. Emeticam illam nunquam vidi, nec laxantem.

21. VALERIANA Phu. LINN. *Sp. pl.* 45. *Mat. med.* 22. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5. BLACKW. *Herb. t.* 250.

Valeriana hortenſis. DODON. *Pempt.* 346.

Pharm. VALERIANÆ MAJORIS ſ. *PHU* Radix.

Locus. Alſatia. *Perennis.*

FORMA præcedentis, ſed major, trunco radicis oblongo.

PROPRIET. Præcedenti amarior, odore fœtidiore.

VIRTUS præcedentis.

USUS antecedentis.

22. VALERIANA celtica. LINN. *Sp. pl.* 46. *Mat. med.* 23.

Valeriana foliis integerrimis, radicalibus ovatis, caulinis linearis obtuſis. HALLER. *Helv. t.* 1. *p.* 91.

Nardus celtica ſeu alpina. CLUS. *Pannon.* 524. *t.* 525.

Spica celtica faſtigiato floſculorum ordine differens. CAMERAR. *Epit.* 14.

(*) *De Hemicrania*, *p.* 417.
(**) *Tal om ſelen vid chroniska ſiukdomars botande*, *p.* 15.

Pharm.

Pharm. *SPICÆ CELTICÆ* Radix.

Locus. Alpes variæ Helvetiæ, Stiriæ, Pyrenaicæ. *Perennis.*

FORMA. *ſicc.* *Radix* cylindrica, craſſitie pennæ anſerinæ, undique involuta ſquamis membranaceis, lineari-oblongis, carinatis, glabris, laxiuſculis; inferne obliqua, fibrilloſa.

PROPRIET. *Odor* fragrans, fortis, graviuſculus, præcedentium odore gratior. *Sapor* aromaticus, amaricans, ſatis gratus.

VIRTUS: antiſpaſmodica, ſtomachalis, diuretica.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum rubro-luteſcens, chartam albam valide tingens; odore fragrante, ſapore Croci. Ex Vitriolo martis leviter fuſceſcit. *Extractum* ſpirituoſum bonum.

OBS. 2. In alpibus Stiriæ quotannis effodiuntur hæ radices, unde Tergeſtum apportantur, navibus exinde in Africam tranſmittendæ. LEOP. BLACKW. (*). Quotannis ex Germania in Ægyptum tranſportantur 60 tonnæ, quarum quævis 100 fere Imperialibus venditur mercatoribus Æthiopiæ. Uſus Spicæ celticæ ingens eſt apud gentes interioris Africæ, Abyſſiniæ & Æthiopiæ. Inſervit illis ad unguentum conficiendum, quo cutem mollem ſervant ſub fervido ſolis calore, ſplendoremque illi conciliant, in quo ornatum ſuum ponunt. FRID. HASSELQUIST (*).

23. VALERIANA Locuſta olitoria. LINN. *Sp. pl.* 47. SCHWENCK. *Gewaſſ.* 17. CNIPH. *Bot. orig. cent.* 3.

(*) *Select. ex Amœnit. acad.* LINNÆI *diſſert. Græc.* 1764. 4°. *p.* 280.

(**) *It. Palæſt.* 537.

Olus Album. DODON. *Pempt.* 636.

CULINIS: LOCUSTÆ herba virens.

Locus. Germania, Belgium, Bohemia, in agris inter frumenta. Colitur in hortis. *Annua.*

FORMA. rec. Radix filiformis, deſcendens, fibrilloſa. *Caulis* erectus, teres, ſtriatus, ſubpubeſcens: ſtriis longitudinalibus pubeſcentibus; dichotomus, ſpithamæus. *Folia* ſubſucculenta, oppoſita, ſeſſilia, glabra, integerrima, obtuſa, inferne ciliata; inferiora obovata, erecta; ſuperiora lineari-lanceolata, vix ſerrata, patentia, internodiis breviora. *Spicæ* florum terminales, ſeſſiles, folioſæ, convexiuſculæ. *Bracteæ* lineari-ovales, obtuſo-rotundatæ, minutim ciliatæ. *Corollæ* ſubviolaceæ, quinquefidæ. *Stamina* 3.

PROPRIET. Odor nullus. *Sapor* debilis, auſteriuſculus.

VIRTUS: refrigerans.

USUS: oleraceus.

OBS. Sero autumno & primo vere inter acetaria quæritur.

24. TAMARINDUS indica. LINN. *Sp. pl.* 48. *Mat. med.* 28. JACQU. *amer. p.* 10. *t.* 10. 179. *f.* 98. MUNT. *Aardgew. t.* 113. BLACKW. *Herb. t.* 201.

Balam-pulli. RHEED. *Malab.* 1. *p.* 39. *t.* 23.

El Tamarindo. ACOST. *Drag.* 65.

Pulea Chebde. BROWN. *Phil. tranſact. vol.* 22. *p.* 1009. *

Pharm. TAMARANDI Fructus, Pulpa.

Locus. India utraque, Oriens. *Arbor.*

FORMA. *Legumen* digitale, oblongum, compreſſum, ad ſemina torulosum, læviuſculum, extus ferrugineo-cineraſcens, nebulosum: punctis planis, ſquamoſis, quibus undique adſperſum; bilamellatum, *Pulpa* inter lamellas ligamentoſa; ſubuniloculare, ſubtriſpermum. *Semina* magna, ſubtetragona, cortice cartilagineo, brunneo, nitido, nucleo albo; ſingula obvoluta arillo proprio tenuiore. Fructus Tamarindorum, ubi ad nos apportatur, ſemper contuſus eſt, ſeparatis lamellis leguminis, unde pulpam nigram & ſicciorem refert, ſeminibus immixtis.

PROPRIET. *Odor* ſubvinoſus. *Sapor* intenſius acidus, gratus.

VIRTUS: refrigerans, antifebrilis, laxans.

USUS. Æſtus omnis febrilis, Colluvies bilioſa vel putrida, Diarrhœa bilioſa, Dyſenteria epidemica, Icterus, Calculus felleus, Aſcites.

OBS. 1. Fructum Tamarindorum, in aqua pura contuſum, ebullire feci; decoctum poſtea, calide colatum & in conſiſtentiam Syrupi tenuioris inſpiſſatum, brevi demiſit *cryſtallos ſalinas*, ſeſſiles, obtuſas, acinaciformes, h. e. facie exacte laminæ cultri menſalis, dorſo incraſſato, acie antice acuta, lateribus planis, ſenſim in aciem attenuatis, apice obtuſo-rotundato; pellucidas, aggregatas, erectas, albidas, ſapore ſicciuſculo, acidulo, in aqua frigida difficilius ſolubiles. Ex Fruct. Tamarind. unc. 8, hacce encheireſi, ſalis hujus eſſential. ſcrup. 2. obtinuimus. In minore aquæ bullientis quantitate ſolvitur hoc ſal, quam Cremor Tartari. In

igne ſe habet ut Tartarus vini. Cl. A. J. RETZIUS (*) experimenta cum hoc ſale inſtituit.

OBS. 2. *Infuſum* aquoſum Fr. Tamarind. deſtillationi ſubjectum, mox mihi dedit aquam limpidam, inſipidam, nullo modo cum alcali fixo efferveſcentem: quæ vero inſequebatur, empyreumatica erat.

OBS. 3. *Pulpa* Tamarindorum paratur maceratione Fructus Tamarindi contuſi, in vaſe idoneo, balneo arenæ, in aqua calida, ſubſequente percolatione & inſpiſſatione. Præſtaret, ſi legumina Tamarindorum integra e ſolo natali habere poſſemus; etenim, ut obſervat Cl. BAUMÉ, fructus, in India contuſus, & ab exteris ad nos allatus, ſæpe ſcatet viridi æris, quod ab ipſo præparationis modo in ſolo natali dependet, qui communiter in vaſis cupreis peragitur. Cuprum ab acido Tamarindorum ſolvi neceſſe eſt, præcipue quia mos illis eſt, fructus contuſos in ahenis cupreis, addit aqua, macerare, donec in ſpeciem paſtæ redigantur.

OBS. 4. Folia arboris recentia etiam acida ſunt.

25. CROCUS ſativus officinalis. LINN. *Sp. pl.* 50. *Mat. Med.* 27.

Crocum montanum I. CLUS. *Hiſt. p.* 209 *f.* I.

Crocus autumnalis ſativus. DOUGLAS. *Phil. tranſact. v.* 32. *n.* 380. *p.* 441. * *t.* I. *f.* 6. MORIS. *Hiſt.* 2. *ſ.* 4. *p.* 335. *t.* 2. *f.* I.

The true Saffron. SELIGM. *Hort. t.* 36.

Crocus ſativus. MILL. *Figur. t.* III. *f. a. b.*

Crocus. DOD. *Pempt.* 213. BLACKW. *Herb. t.* 144.

Pharm. & *Culinis CROCUS.*

Locus. Planta alpina colitur in Anglia, aliiſque Europæ & Orientis regionibus. *Perennis. Propagatur bulbis.*

(*) *K. Vetenſk. Acad. handl. v.* 37. *p.* 132.

FORMA. rec. Stigmata tria pollicaria, filiformi-cuneiformia, inferne attenuata, lutea, in Stylum deſinentia, ſuperne ſenſim incraſſata, ſaturate rubra, apice truncata, crenata: crenis albido-luteſcentibus.

PROPRIET. ſicc. Odor fragrans, ſimilis alcali volatili urinoſo mediocriter aromatico. *Sapor* aromaticus, ſubamaricans. *Maſticatus* tenaciuſculus, emolleſcit, ſaliva rubro-lutea, ſaturate tincta. Tritu contumax.

VIRTUS: antiſpaſmodica, reſolvens, emmenagoga, diuretica.

USUS. Menſium ſuppreſſio, Lochia retenta, Tuſſis, Vomitus, Ophthalmia, Contuſio.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum, frigide paratum, ſaturatiſſimum eſt, farina quadam ſupernatante, odore & ſapore Croci; ætate decoloratur. Spiritui Vini inſtillatum, non præcipitatur. *Tinctura* è Croco parari poteſt cum Spiritu Vini, Cereviſia, Vino, Aceto, Aqua; ſed præſtat tinctura ſpirituoſa. Tinctura Croci, cum alchole vini parata, aquæ inſtillata, non lacteſcit, verum limpida permanet. *Extractum* Croci aquoſum frequentis uſus eſt in praxi medica. E Croci opt. unc. 16 obtinentur Extr. aquoſi circiter unciæ 10. Crocus *olei ſtillatitii* pauxillum dat, fragrantis & pungentis, circiter Olei ſtill. ſcrup. 4 ex Croci unciæ 16 LEWIS.

OBS. 2. Adulteratur Crocus ſæpe corollis Carthami tinctorii. Mons Atlas ad Tripolin Barb. fragrantiſſimum fert, quem incolæ oleo adſpergunt. G. ROTHMAN.

OBS. 3. Croci uſus medicus frequens eſt. Propinatur ut validum pellens in lochiis & menſibus ſuppreſſis, doſi gr. 5-10-20. Applicatur externe ventriculo, ad vomitum ſedandum, ſacculus eo impletus, irroratur idem vino albo, & contuſionibus imponitur. Infuſum aquo-

ſum ſaturatum, linteo exceptum & oculis applicatum, utile eſt in ophthalmia. Uſus œconomicus pariter frequens eſt. In culinis noſtris Croco ſæpe tinguntur juſcula paneſque. Vidi hyſtericas quaſdam a propinato Croco valde emotas. Nobilis matrona ſemper in triſtitiam illapſa eſt ingentem, poſtquam pulveres crocatos ei propinaveram. Sericum tingunt Croco Tinctores, ſed color non perſiſtit.

OBS. 4. De Croco ſcripſit J. F. HERTODT(*). Figuræ ſunt ex *Horto Eyſtettenſi* mutuatæ. Dicit ſe in Hiſpania vidiſſe aromatarium, ex ſumto nimio Croco, in riſum vehementiſſimum ſolutum. Recenſet experimentum a ſe inſtitutum, in cane gravida, quam multo Croco pavit, & appropinquante partu diſſecuit in theatro publico; narratque, non fœtum ſolum ex croco penitus flaveſcentem deprehenſum, ſed etiam ſecundinas. De cultura Croci officinalis legi meretur: *An account of Saffron; the manner of its culture and ſaving for uſe, with the advantages it will be of to this kingdom; published by order of the Dublin Society. Dublin* 1732. 8o. Traditur in hoc libello tota praxis Crocum colendi, una cum proventu ex ejuſdem cultura.

OBS. 5. Ætate Crocus evaporatione debilitatur; hinc quo recentior, eo præſtantior. Servatur vero bene, ſi, ut docet cl. ROBINSON, veſicæ includatur, quæ deinde in vaſe ſtanneo, bene obturato, reponenda. Pulchra experimenta cum Croco inſtituit hicce ROBINSON (**).

26. IRIS germanica. LINN. *Sp. pl.* 55. *Mat. med.* 24. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3. & 6.

Iris noſtras hortenſis. BLACKW. *Herb. t.* 69.

Iris altera. DODON. *Pempt.* 242.

Pharm. IRIDIS NOSTRATIS. Radix.

Locus Germanica. *Perennis.*

(*) *Crocologia.* Jenæ 1671.

(**) *Le Pharmacien moderne*, *p.* 108. *ſeq.*

FORMA. *rec*. *Radix* tuberoſa, horizontalis, ſubarticulata: articulis obovato, oblongis, obtuſis, tranſverſaliter ſulcatis, læviuſculis, cineraſcentibus, pollicaribus vel ultra, ſupra punctis obſoletis adſperſa, infra radicans fibris plurimis, ſparſis, filiformibus, albidis, deſcendentibus, fibrilloſis; apice ramoſa: articulis 3 vel 4 tuberoſis, ipſi radici conformibus, germinantibus. *Parencyma* carnoſum, firmum, album, tranſverſaliter ſectum centro medullari ampliſſimo, ſubrotundo vel oblongo, adſperſo punctis ferrugineis, ſparſis. *Siccata* in officinis occurrit conciſa, parencymatæ ſolido, pallido.

PROPRIET. *rec*. *Odor* ſubnauſeoſus. *Sapor* leviter amaricans, ſubſtypticus, acriuſculus. *Maſticata* comminuitur, fauces, conſtringit, & acris ſentitur, faucibus inhærens. *Siccatæ Odor* gravis, ingratus; *Sapor* amarus, acerbiuſculus, ſubnauſeoſus, acris.

VIRTUS: *recent*. diuretica, purgans, hydragoga, ſubemetica.

USUS: *recent*. Hydrops, Oedema.

OBS. *Infuſum* aquoſum radic. ſicc. luteſcens, odore ingrato, ſapore amaricante, ſubnauſeoſo; vitriolo martis nigreſcit; hujus infuſi guttæ 20 cum aquæ unc. $\frac{1}{2}$ & vitr. martis mixtæ, colorem fuſco-virideſcentem fecerunt

27. IRIS florentina. LINN. *Sp. pl.* 55. *Mat. med.* 24. β MORIS. *Hiſt.* 2. *ſ.* 4. *t.* 5. *f.* 5. BLACKW. *Herb. t.* 414.

Iris corollis barbatis, germinibus trigonis, foliis enſiformibus longiſſimis, caule foliis longiore bifloro. MILL. *Fig. p.* 103. *t.* 154.

Iris alba florentina. PARKINS. *Paradiſ.* 180.
Iris biflora lucitania. DODON. *Pempt.* 242.
Pharm. *IRIDIS FLORENTINÆ* Radix.
Locus. Italia, Carniolia. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix tuberoſa, oblonga, craſſitie digiti vel ultra, compreſſiuſcula, luteſcenti-rubicunda, ſubtus fibrilloſa. In officinis occurrit ſiccata, decorticata, undique ſciſſa, alba, ponderoſa.

PROPRIET. Recens acris, ſapore acri, inhærente. *Siccata* leviter amaricans, *maſticata* tandem ſubacris; *odore* grato, violaceo.

VIRTUS. Recentis purgans; *Siccatæ* incidens, pectoralis.

USUS. Aſthma, Tuſſis, Tormina infantum.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum rubicundum, odore Acori Calami, ſapore ſere Acori, amaricante; Vitriolo martis fuſceſcit.

OBS. 2. Globulis e radice confectis, ad fonticulos apertos ſervandos, utuntur Turcæ. FORSKAL.

28. IRIS Pſeudacorus. LINN. *Sp. pl.* 56. *Mat. med.* 25. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3.
Pſeudoiris. DODON. *Pempt.* 248.
Acorus noſtras paluſtris. LOBEL. *Hiſt.* 31.
Acorus adulterinus. BLACKW. *Herb. t.* 261.
Pham. *ACORI PALUSTRIS* Radix.
Locus. Europa, in fluviis foſſiſque. *Perennis.* Si in hortos tranſportetur, ſolo pingui, quamvis elevato, bene creſcit, floret, horti ornamentum.

FORMA. rec. Radix tuberoſa, teres, ſubcylindrica, horizontalis, craſſitie pollicis, ſub-

moniliformis: articulis ſubrotundis, inæqualibus; vix ramoſa, undique obſeſſa rugis annularibus, & adſperſa punctis excavatis ſ. foraminulis ſubrotundis, ſingulis proferentibus fibram filiformem, albam, ſæpe elongatam; extus ſubferruginea, ſuperne ſquamoſa: ſquamis fuſcis, emarcidis, rugis inſidentibus; ſummo apice inſtructa fibris, filiformibus, albis, congeſtis, atque fibrillis ſetiformibus. *Parencyma* ſubcarnoſum, fragile, cinereo-album, tranſverſaliter ſectum diſco æquali, incarnato, undique punctato: punctis ſubrotundis.

PROPRIET. recent. Odor paludoſus. *Sapor* ſtypticus, ceterum ſubinſipidus. *Maſticata* comminuitur, fauces linguamque conſtringit. *Sicc.* odor nullus; ſapor ſubſtypticus, inſipidus.

VIRTUS. recent. hydragoga, purgans. *Siccat.* adſtringens.

USUS. recent. Hydrops.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum radic. recent. odorem nullum induit; ſaporem vero intenſe ſtypticum, nauſeoſum; Vitriolo martis ſubito nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 3, inſtillatæ in aquæ puræ unc. ½, addita ſolutione Vitr. martis, colorem pulchrum cæruleo-violaceum; guttæ vero 6, colorem ſaturate cæruleum pulcherrimum præſtiterunt.

OBS. 2. Scoti montani ex decocto radicis, addito marte, attramentum ſcriptorium parant. SIBBALDUS(*).

29. IRIS biflora. LINN. *Sp. pl.* 56. KNIPH. *Bot. or. cent.* 8.

(*) *Scot. illuſtr. p.* 2. *l.* 1. *p.* 32.

Iris pumila minor flore purpureo. GARID. *Aix. p. 255. t. 57.*

Iris latifolia biflora. BESLER. *Eyſt. vern.* 114.

Pham. IRIDIS VIOLACEÆ Flores.

Locus. Gallia, Luſitania, locis ſiccis. *Perennis.* Floret bis in anno, vere ſcil. & autumno.

FORMA. rec. Flores ſolitarii. *Spatha* diphylla, dilute viridis, majuſcula, uniflora: foliolis ovato-oblongis, acutis, concavis, erectis, ſubæqualibus. *COROLLA* ſupera, ſaturate purpureo-violacea, monopetala. *Tubus* cylindricus, auguſtus, obſcure viridis, longitudine calycis. *Limbus* erecto-patens, ſexpartitus: laciniis cuneiformibus, obtuſis, violaceis, inferne variegatis; tribus alternis linea longitudinali barbata; tribus aliis alternis glabris, unguibus compreſſis. *STAM.* cæruleſcentia. *Filam.* 3, linearia, tudo inſerta, petalis barbatis reſpondentia, ſub ſtigmatibus recondita. *Antheræ* lineares, planæ. *PIST. Germen* inferum, cylindricum, utrinque truncatum, ſexſtriatum. *Stylus* cylindricus, tubum replens, longitudine tubi. *Stigmata* tria, maxima, petaloidea, cuneiformi-linearia, dorſo concava, antice carinata, apice bifida, corolla dimidio breviora, corollæ concolora, patentia.

PROPRIET. recent. Odor aphrodiſiacus, ſc. e petalis contuſis. *Sapor* debilis, odori conformis, *maſticata* petala ſalivam violaceo, colore tingunt. Petala recentia, chartæ albæ affricata, illam pulchre violaceam reddunt.

VIRTUS.
USUS.

OBS. 1. *Syrupus*, e petalis recentibus paratus, pulcherrime violaceus eſt, odore & ſapore debili, ſub-nauſeoſo. Cum ſpiritu vitrioli rubeſcit, & cum alcali fixo virideſcit. Qui vero e petalis ſiccatis paratur, non violaceus, ſed obſcure virideſcens eſt, & magis nauſeoſus.

OBS. 2. Flores hujus Iridis in pharmacopoliis noſtris nondum recepti ſunt. Sed quandoquidem Syrupus eleganter coloratus, variis uſibus aptus, ex illis parari poteſt, utiles videntur.

30. CYPERUS longus. LINN. *Sp. pl. 67. Mat. med. 29.* DODON. *Pempt. 336.* BLACKW. *Herb. t. 316.*

Cyperus odoratus radice longa, ſ. cyper. officinarum. MORIS. *Hiſt. 3. ſ. 8. t. 11. f. 23.*

Cyperus longus odoratior, habitior. LOBEL. *Icon. 2. p. 75.*

Pharm. *CYPERI LONGI* Radix.

Locus. Gallia, Italia, in paludibus. *Perennis.*

FORMA. *Sicc. Radix* ſublignea, tenax, teres, ramoſa, geniculata: annulis frequentibus circumeuntibus, tecta cortice ruſeſcente, ſtriato, glabro, ſæpius in ſquamas ſoluto.

PROPRIET. *Sicc. Odor* fragrans, gratus. *Recens* debilius odorata. *Sapor* amaricans, balſamicus, inhærens faucibus.

VIRTUS: ſtomachica, diuretica, vulneraria.
USUS.

31. CYPERUS rotundus. LINN. *Sp. pl. 67. Mat. med. 30.*

Cyperus rotundus orientalis major. RAUW.

Raiſ. p. 235. t. 31. MORIS. *Hiſt. 3. ſ. 8. p. 236. t. 11. f. 2.*

Cyperus Hodveg. ALPIN. *Æg. p. 44. t. 44.*

Cyperus rotundus odoratus vulgatior. PARKINS. *Theatr. p. 145. t. 146.*

Traſi cum flore. LOBEL. *Hiſt. p. 41.*

Pharm. CYPERI ROTUNDI Radix.

Locus. Japonia, Syria, Ægiptus, in paludibus, lacubus, in flumine Nilo. *Perennis.*

FORMA. ſicc. Bulbi ſ. tubera ovata, magnitudine vix ovi columbini, cortice rufeſcente, glabriuſculo, undique cincta annulis frequentibus circumeuntibus, concatenata, ſæpe libera; *parencymate* ſolidiuſculo, albido, friabili.

PROPRIET. Odor fragrans, gratus. *Sapor* amaricans, reſinoſo-balſamicus. *Recens* radix debiliorem habet ſaporem.

VIRTUS præcedentis.

USUS.

ORDO DIGYNIA.

32. SACCHARUM officinarum. LINN. *Sp. pl. 79. Mat. med. 33.*

Arundo ſacchariſera. RUMPH. *Amboin. 5. p. 186. t. 74. f. 1.* HUGUES. *Barbad. p. 244. t. 23. f. 1.* ANONYM. *Hiſt. nat. du Cacao & du Sucre, p. 150. t. 2.* SLOAN. *Jam. 1. p. 108. t. 66.*

Harundo ſaccharina indica. LOBEL. *Icon. 49.*

Pharm. & Culinis SACCHARUM album, cantum. Syrupus.

Locus. India utraque, Æthiopia, ubi colitur ſolo pingui & depreſſo. *Perenne.*

FORMA. Saccharum albiſſimum, ſolidum, durum, ſubfriabile, atomis micantibus, vix diaphanum. *Cantum.* cryſtalliſatum album vel rubrum: cryſtallis columna tetraedra, lateribus planis, duobus oppoſitis latioribus, utraque extremitate cuneatis, obtuſiuſculis.

PROPR. Sal eſſentiale dulciſſimum, ſapidiſſimum, ſolubile. Solvitur in aqua, difficilius in vino, difficillime in ſpiritu vini, niſi per calorem ignis, vel mediante aquæ pauxillo. In igne funditur: fuſione limpida, ſublutefcente, ſub refrigeratione in fila ductili, refrigerata vero ſolideſcente, ſubdeliqueſcente. In igne clauſo, pariter ac in vaſe ferreo ſupra ignem, funditur, ſpumeſcit cum bullis ſponte delinquentibus, fumo copioſo, fuſco, grato; tandem in carbonem vertitur nigricantem, ſpongioſum, ſplendentem, friabilem, non inquinantem, ſub refrigeratione ſubdiſſilientem, calcinatione ſubſequente parum alcali reddentem. Ignis flammæ admotum accenditur, ſpumeſcit, flagrat cum ſtrepitu: flamma cærulea, fere ſapphirina, fumo grato, relictis carbonibus. Saccharum, in aqua ſolutum, lege artis fermenteſcit: fermentatione ſpirituoſa, vinoſa vel acida. Saccharum, uti reliqua ſalia eſſentialia, quiete & mora tarde cryſtalliſatur; unde ſyrupi ſaccharini temporis tractu & quiete cryſtallos ad fundum deponunt. Sed calore ſacchari cryſtalliſatio acceleratur. Ergo

cum Saccharum ad cryſtalliſationem perducendum erit, idem in aqua decoquatur, uſque dum decoctum, in aëra projectum, veluti fila araneoſa referat; tum vaſis cupreis ſubcylindricis, læviſſimis, filis tranſverſalibus pertuſis, calidiſſime immittatur, & in hypocauſto perquàm calido reponatur per nonnullos dies, ſub quibus cryſtalli, ſumma ſub quiete, filis innaſcuntur, quæ denique ſiccandæ.

VIRTUS: ſaponacea, edulcorans, relaxans, pectoralis, vulneraria, antiſeptica, nutriens.

USUS: culinaris. Raucedo, Tuſſis, Pannus.

OBS. 1. Succus expreſſus e culmis recentibus, maturis, coquatur repetitis vicibus in vaſis idoneis, communiter cupreis, ſenſim minoribus, cum aqua calcis & lixivio alcalino, ut clarificetur, h. e., ut partes ſucci viſcoſæ in ſpumam ſupernatantem ſecedant, continuata evaporatione, donec inter refrigerandum ſponte concreſcat. Hoc concretum, ſpecies cryſtalliſationis confuſæ, a concomitante liquido ſeparandum, *Caſtonade* dicitur, quod adhuc impurum eſt a particulis multis mucilaginoſis & melligineis, unde molle & rubicundum eſt. Itaque ulterius purificandum, quod *depurare* (*raffiner*) vocant: ſcilicet denuo ſolvendum in aqua pura, atque deinde coquendum pari modo atque prima vice, addito albumine ovorum vel ſanguine bubulo, quo ulterius purificetur & clarificetur. Saccharum ſic coctum tandem in vaſa fictilia, obverſe conica, leniter uſtulata, immittatur, ſuperimpoſita terra argillacea, aquis humectata, qua efficitur, ut humidum hoc per ſaccharum deſcendat, & per apicem coni perforatum, deorſum ſpectantem, exeat, ſecumque trahat omne quod melligineum ſit. Sed ut ad ſummam perfectionem redigatur ſaccharum, pluribus purificationibus, h. e., decoctionibus & deſpumationibus, opus eſt, donec in Saccharum albiſſimum abierit.

OBS. 2. *Acidum ſacchari eſſentiale*, ex obſervatione cel. TORB. BERGMAN (*), obtinetur, ſi ſacchar. albiſſ. pulverati unc. 1 ſolvatur in acidi Nitri fortis unc. 3, in retorta tubulata; tum adaptetur excipulum aptum, & ſolutio leniter coquatur. Utprimum liquor badium adipiſcitur colorem, iterum affundantur acidi nitri unc. 3, ebullitioque eouſque continuanda, dum acidum fumans & color memoratus penitus diſparuerint. Tandem in amplius effundatur vas. Sic ſub refrigeratione deponuntur cryſtalli albæ, graciles, retraëdræ, acidiſſimæ, pondere drachm. 1 $\frac{1}{2}$ & gr. 19. Lixivium reſtans cum acidi nitri unc. 2 iterum coctum, donec rareſcant vapores rubri, poſt refrigerationem exhibet cryſtallorum ſalinarum drachm. $\frac{1}{2}$ & grana 12. Quod poſtea remanet, lixivium glutinoſum eſt, & vix cryſtalliſibile; ſed ſi acidi nitri unc. 2 ſucceſſive inſtillentur, & poſtea evaporatio ad ſiccum inſtituatur, obtinetur maſſa ſalina, fuſca, glutinoſa, deliqueſcens, quæ exſiccata ponderi reſpondet drachmæ $\frac{1}{2}$. Hæ omnes cryſtalli poſtea probe depurandæ, iterata ſolutione & cryſtalliſatione. Sic obtinetur acidum eſſentiale ſacchari, ſacchari albiſſimi unam tertiam partem efficiens, adeo ut, ad hujus ſalis unc. 1 producendam, requirantur Sacchari albiſſimi unciæ 3, & acidi nitri fortis unc. 30. Hoc ſal eſſentiale in regno vegetabili latius ſe extendit, & invenitur in melle inque omnibus fructibus atque radicibus dulcibus, e quibus ſaccharum extrahi poteſt. Acidiſſimum eſt hoc ſal, adeo ut dentes, ſi maſticetur, ſenſibiles faciat. Scrupulus 1 hujus ſalis, in aquæ cong. 1 ſolutus, ſenſibilem aquæ impertit aciditatem. Solvitur in aqua bulliente anatica parte, ſub refrigeratione vero aquæ cryſtalliſatur ad vitri parietes. Solvitur etiam in Spiritu vini ebullitione, ſed duplam partem requirit ſpiritus vini, reſpectu habito ponderis, & refrigeratione ſubſidunt cryſtalli ſquamoſæ, irregulares, ſuaveolentes. Uſus hujus ſalis inſignis eſt ad explorandam aquam quamcunque; nam ſi tan-

(*) *Diſſert. de Acido Saechari. Uſp.* 1776. in-4.

tilla portio hujus ſalis in aqua ſolvitur, hæc mox opaleſcit, ſi calx ipſi ineſt, & poſtea præcipitatur. Generatur enim Selenites ſaccharatus, in aqua indiſſolubilis. Sic ex omnibus reagentibus nihil invenies expeditius ad calcis in aqua præſentiam indicandam, quam acidum ſacchari. Pulcherrima cum hoc ſale inſtituit experimenta laudatus BERGMAN (*a*).

OBS. 3. Saccharum in Culinis uſitatiſſimum eſt. Omni fere cibo immiſcetur ad conciliandum ſaporem. Ut edulcorans & ſaponaceum, ſalubre eſt. Dux DE BEAUFORT ſacchari libr. 1 per 40 annos quotidie ſumſit, & ætatem ſeptuaginta annorum attigit. Poſt mortem viſcera inventa ſana, denteſque incorrupti (*b*).

OBS. 4. Tota familia Graminum Saccharo, ut ſale eſſentiali, ſcatet: nullibi autem tam copioſe occurrit, quam in Arundine ſaccharifera. Principium ſaccharinum in regno vegetabili revera latiſſime diffuſum eſt; etenim deprehenditur in omnibus arboribus, quæ tempore vernali lympham ſtillant, in plurimis radicibus carnoſis, ut Beta, Rapa, Siſaro, Paſtinaca &c; immo etiam in pleriſque fructibus maturis, ſive dulcibus ſeu acidis, adeſt, quod demonſtratur cryſtilliſatione ſucci, extractione cum alchoole Vini, fermentatione ſpirituoſa, vi nutriente.

33. FESTUCA fluitans. LINN. *Sp.* 111. *It. ſcan.* 348. SCHREB. *Gram.* 37. *t.* 3.

Gramen loliaceum fluitans, ſpica longiſſima diviſa. MOR. *Hiſt.* 3. *p.* 183. *ſ.* 8. *t.* 3. *f.* 16.

Gramen mannæ eſculentum Prutenicum. LOESEL. *Pruſſ.* 108. *t.* 108.

Culinis MANNÆ grana.

Locus. Europa, in foſſis & lacunis.

(*a*) *Loc. citato.*

(*b*) *Anecdotes de Médecine, tom.* 2. *p.* 35.

FORMA.

FORMA. *Grana* excorticata, parva, albido-luteſcentia.

PROPR. farinacea.

VIRTUS: nutriens.

USUS culinaris.

OBS. 1. Modus colligendi & purificandi ſemina traditus eſt a LOESELIO & LINNÆO, l. c.

OBS. 2. Furfures equos vermibus liberant. LOESELIUS.

34. SECALE cereale. LINN. *Sp. pl.* 124. SCHWENCK. *Gewaſſ.* 23.

Rogga ſive Secale. DODON. *Pempt.* 490. *Frument.* 50.

Secale. LOB. *Icon.* 28. BLACKW. *Herb. t.* 424.

Culinis SECALIS Semina, Farina, Panis.

Locus. Creta. Seritur in agris, in regionibus borealibus. *Bienne*.

FORMA. *Semina* cineraſcentia, conica, lineas 2 longa, acuta, glabra, dorſo convexa, antice longitudinaliter ſulcata, baſi obtuſa, verſus apicem notata cicatrice ovata, carinata. *Parencyma* album, farinaceum. *Farina pura* e parencymate pulverato, ſeparatis omnibus furfuribus, alba, ſubinſipida; *mixta* vero cineraſcens, e corticali parte ſimul contrita.

PROPRIETAS: farinacea, viſcoſa.

VIRTUS: nutriens, inviſcans, conglutinans.

USUS: diæteticus.

OBS. 1. *Viſcoſum* Secalis conglutinans, infuſione calida vel unica ebullitione perficitur; protracta vero coctione, adeo non deſtruitur conglutinans, ut potius permaneat.

OBS. 2. *Panis* ſecalinus primarius cibus gentium

ſeptentrionalium, ſapidus, nutriens, facilis ſtomacho; dulcis vel acidus. *Dulcis* paratur e farina, tartaro cereviſiæ & pauxillo aquæ fermentatione ſpirituoſa abrupta, & denique ſubſequente coctione in furno; *Acidus* vero præparatur mediante fermento e paſta acida; hic refrigerans eſt, minus nutriens, diætæ animali convenientiſſimus.

OBS. 3. Semina Secalis, l. a. cum aqua contuſa, Emulſionem non dant, ſed abeunt in gluten viſcoſum.

OBS. 4. Maſſam, e farina ſecalina & tartaro cereviſiæ recenter paratam, colloque affixam, cito curaſſe anginam & aſperitatem faucium ſæpiſſime vidi. Sub fermentatione enata propellitur aër fixus, qui forſan reſolvit.

OBS. 5. Secalis ſemina *Amylum* dant farinaceum, albidum, ſubcineraſcens, inter digitos vix crepulum, odore & ſapore ſeminum crudorum. Hoc, cum aqua coctum, abit in gelatinam cineraſcentem, opacam, bene conglutinantem. Ex ſecalis unc. 3 obtinuit Cl. SCHEELE (*) amyli unc. 1 ½.

OBS. 6. *Secale cornutum* eſt morbida excreſcentia ſpicæ ſecalinæ, nigra, incurvata, parencymate farinaceo, livido; rancida, combuſtibilis, inebrians. Valde idem noxios edit effectus, utpote ebrietatem, vertiginem, ſtuporem, laſſitudinem, convulſiones, gangrænam. Cl. SALERNE (**) cum Secali cornuto experimenta in animalibus vivis inſtituit, ſat curioſa, unde patet, hoc Secale venenum eſſe lentum, gangrænam tandem efficiens peſſimam.

OBS 7. Cl. SAGE (***) experimenta inſtituit cum ſeminibus ſecalis, unde didicit, quod farina ſecalina ſubſtantiam glutinoſam, viſcoſam & vix elaſticam, pariter ac amylum, dat. Ex una libra farinæ ſecalinæ deſtillatione elicuit acidi unc. 6, olei ponderoſi unc. 1 &

(*) In *Litteris* ad me datis.

(**) *Mémoire de mathém. & phyſ. T. 2. p. 155. & ſeq.*

(***) *Analyſe des Blés, p. 57-59.*

drachm. 2, alcali volatilis gr. 48, carbonis unc. 4, drachmas 2 & gr. 48.

35. TRITICUM hybernum. LINN. *Sp. pl.* 126. *Mat. med.* 36.

Triticum. DOD. *Pempt.* 480. *Frument.* 20.
Siligo ſpica mutica. LOBEL. *Icon.* 25.

Pharm. & culinis TRITICI Semina, Amylum, Pulvis cyprius, Panis.

Locus. Seritur ubique in agris. *Bienne.*

FORMA. *Semina* flaveſcentia, ovato-gibba, utrinque obtuſa, lineas 2 longa, glabra, dorſo convexa, verſus apicem notata cicatrice ovata, prominula, antice longitudinaliter ſulcata, baſi tomentoſa; *parencymate* albo, farinaceo. *Farina* nivea, ſubluteſcens, ponderoſa. *Amylum* albiſſimum, friabile, inquinans, tactu molliuſculum, inter digitos fricatum crepulum. *Pulvis cyprius* eſt amylum in pollinem redactum.

PROPR. farinacea, ſubinſipida, glutinoſa.

VIRTUS: nutriens, fortior antecedente. *Amyli:* exſiccans, obtundens.

USUS: diæteticus. *Amyli:* Diarrhoea.

OBS. 1. Triticum, ex obſervationibus Cl. BECCARI, MODEL, KESSELMEYER, SPIELMANN, BAUMÉ, ROUELLE, SAGE & PARMENTIER, præbet *ſubſtantiam glutinoſam*, ſc. materiam ſiccam, diaphanam, fragilem, inter velamentum corticale & farinoſam ſeminis compagem ſitam, animalis proſapici, corruptibilem, putreſcentem. Hæc ſubſtantia glutinoſa facile ſeparatur a farina, ſi formetur paſta e farina Tritici & aqua, quæ inter manus probe malaxetur, & poſtea nova affuſione aquæ lavetur, uſque dum omne amylum prorſus ſit elo-

tum. Tunc reſtat ſubſtantia glutinoſa, albicans, ſublutеſcens, inſipida, elaſtica, tenax, glutinoſa, odore farinæ. Si cito ſiccetur, compacta fit, ſemidiaphana, odore carnis aſſatæ, atque ſub exſiccatione intumeſcit. Sed ſi lente exſiccetur, facillime putreſcit: fœtore cadaveroſo. Solvitur in acidis vegetabilibus, e. gr. cremore tartari, aceto vini: ſolutione lacteſcente, ſpumeſcente inſtar ſaponis ſoluti; & reducitur in priorem ſtatum, tinctura cum alcali præcipitata; intacta vero manet ab acidis mineralibus, ſalibus alcalinis fixis & volatilibus, ſpiritu vini, æthere, oleis. Carbonibus candentibus, ſupra ſpathulam, intumeſcit, nigreſcit, fœtet; odore cornu aduſti. Aquæ ſimplici immiſſa, fundum petit, nec ſolvitur, niſi loco tepido diutius cum aqua digeſta, ubi putreſcit, fœtore caſei antiqui. Si deſtilletur, alcali volatile & oleum empyreumaticum provenit. Quando fermentationem ſubit, vel in aqua coquitur, poſt tres vel quatuor ebullitiones tenacitatem perdit, non reducibilem. E farinæ Tritici unc. 16 ſubſtantiæ glutinoſæ drachm. 2 extraxit Cl. SAGE. Hæc ſubſtantia glutinoſa non ſolum in Tritico, ubi primum a BECCARI obſervata fuit, invenitur, ſed, ut recte monet ROUELLE, in omnibus plantis adeſt, & a fæculis ſucci plantæ cujuſvis expreſſi ſegregari poteſt, larga primum lotione cum aqua frigida, & deinde repetita affuſione ſpiritus vini, ſubſequente digeſtione loco tepido, quoaduſque omne colorans penitus ſit elotum. Tunc obtinetur ſubſtantia glutinoſa, albido-cinerea, ſiccatione fuſceſcens, quæ, ut calculat ROUELLE, tres quartas partes conſtituit fæculæ ſucci adhibitæ. Hæc ſubſtantia glutinoſa, ſi deſtilletur, alcali volatile præbet, etiam in forma concreta, una cum oleo ſupernatante. Hinc facile demonſtrari poteſt ortus partis caſeoſæ in lacte animalium, frumento ſive plantis enutritorum; namque ſolvitur apud hæcce animalia ſubſtantia glutinoſa vegetabilium, & in lac tranſit immutata. Alcali itaque volatile æque bene ad regnum vegetabile, ac ad animale, pertinet. Hoc alcali volatile vegetabile, ſub fermentatione plantarum putri-

da, evolvitur, & facili encheireſi obtinetur, ut etiam obſervavit HUXHAM (*), ſi nimirum plantæ recentes, cujuſcunque demum generis, quantumvis acidiſſimæ, in acervum cumulentur, & ita relinquantur, dum ſponte incaleſcant & fermentationem putridam ſubeant; ſi ſub illo decurſu deſtillationi ſubjiciantur, alcali volatile provenit, animalium alcali ſimillimum.

OBS. 2. *Amylum* eſt magiſterium ſeminum Tritici, fermentatione ſive maceratione protracta in aqua ſimplici elaboratum, & in aqua pura deinde bene lotum, tandemque ſiccatum. Ex obſervatione Cl. SCHEELE, ſemin. Tritici unc. 3 dant amyli unc. 1 & drachm. 3, albiſſimi, puriſſimi, in fæculas concreſcentis, friabilis, facillimi pulveratu, inter digitos crepuli, inodori, inſipidi. Sed Cl. SAGE (**) ex farinæ Tritici unc. 16 amyli unc. 11 & drachmas 2 eduxit. Amylum non ſolvitur quiete in aqua frigida vel tepida, nec in ſpiritu vini, vel acidis; coctione ſola, vel ſub jugi conquaſſatione, aqua bulliente ſuperaffuſa, vertitur in *gelatinam* mollem: limpidiuſculam, bene glutinantem. Cum aqua frigida ſive tepida abſque coctione conquaſſatum amylum abit in pulmentum lactei coloris, ſed non gelatineſcit. Gelatina amyli frigefacta cum aqua frigida non commiſcetur, nec quidem in balneo macerata mixtura, ſed fundum petit, & ſi agitatur mox ſubſidit; aqua ſupernatante non glutinante. Amyli gelatina exſiccata alba evadit, diaphana ut vitrum, ſuperficie ſplendente, fragiliuſcula. Candelæ flammæ admota, flagrat: flamma vivida, & pergit flagrare remota candela, tandemque conſumitur. Sub conflagratione decrepitat, ſcintillas edit. Sub digeſtione in aqua emollitur. Amylum crudum, maſticatum, ſolvitur in ore: ſaliva lactea. Hoc amylum, cum tartaro cereviſiæ & aqua in paſtam redactum & l. a. tractatum, non fermenteſcit; quare nec in panem elaborari poteſt. Sub coctione in furno fermentum ad fundum paſtæ ſubſidit,

(*) *Oper. phyſ. med. T.* 3. *diſſert. de angina maligna, p.* 124.
(**) *Analyſe des Blés, p.* 6.

ubi indureſcit, ipſaque paſta exſiccatur in maſſam albiſſimam, friabilem, ſiccam, amylaceam, rimoſam, conflatam e columnulis aggregatis, parallelis, ſcabriuſculis. Materia amylacea in regno vegetabili late ſe extendit; namque amylum dant plurima *ſemina*, præcipue ex familia Graminum & Leguminoſarum; *radices* pæne omnes *tuberoſæ* plantarum, ut Solani tuberoſi, Convolvuli Batatas, Spireæ Filipendulæ, Lathyri tuberoſi, &c.; *carnoſæ* plures, ut Sii Siſari, Bryoniæ, Ari &c; quidam *bulbi*, ut Gladioli, Colchici &c. Amylum in culinis non incognitum eſt pro cibo. Sic parant Ruſſi ſuum *Kiſel*, quod revera ſapidum eſt. Recipiatur farinæ Tritici libra una alterave, quæ immittenda vaſi cuidam idoneo. Huic adjiciatur furfuris tritici manip. 1, tartari cereviſiæ q. ſ. & aquæ ſimplicis q. ſ. Stent loco tepidiuſculo, & fermententur per 14 dies; unde liquor ſupernatans acidus evadit, qui poſtea decantetur & abjiciatur. Reſiduum eſt amylum, quod cum aqua frigida bene lavari debet. Hujus amyli q. v. coquatur cum lacte bubulo, quoad refrigeratione ſpiſſeſcat, quo facto in modulis formari debet hæc puls, poſteaque edi poteſt cum cremore lactis, vel cum vino & aqua ſaccharoque. Ex vulgari amylo parantur placente &c.

OBS. 3. De Frumenti morbis bene ſcripſit Cl. TILLET (*). Cl. CLAS BIERKANDER (**) pulchras obſervationes communicavit de *uſtilagine*.

OBS. 4. E capite mortuo, poſt deſtillationem Tritici, igne vehementiſſimo, abſque ulla alia additione, *Phoſphorum* pulcherrimum elicuit MARGGRAF.

OBS. 5. Europea noſtra frumenta, in Braſilia ſata, non proveniunt, ut obſervavit A. THEVET (***).

OBS. 6. Semina Tritici matura, cruda comeſta, in-

(*) *Diſſertat. ſur la cauſe qui corrompt & noircit les grains de blés*, &c. Bourd. 1755. *in-4.*
(**) *K. Vetenſk. Acad. Handl. v.* 36. *p.* 317.
(***) *Singularités de la France antarct. fol.* 110. *b.*

ſalubria ſunt L. B. VAN SWIETEN (*) obſervavit, pueros quoſdam, qui triticum maturum avidius comederant, cunctos male ſe habuiſſe, & infarcto ac tumido abdomine diu languiſſe, tandemque binos eorum periiſſe hydropicos, reliquis purgantium ope ſervatis, quibus putrida ſaburra expulſa fuit. Ejuſmodi quid ipſe GALENUS adoleſcens expertus, poſtquam, aliorum ciborum inopia, triticum coctum, ſale conditum, eſuriens avide ingeſſiſſet, nam mox pondus ſenſit in ventriculo, poſtero die ſequebantur omnis cibi faſtidium, moleſti flatus, capitis dolor, & caligatio oculorum, alvo interea ſuppreſſa (**).

OBS. 7. Cl. SAGE (***) farinæ Tritici libr. 1 deſtillavit, & eduxit acidi unc. 8, olei unc. 1 $\frac{1}{2}$, alcali volat. drachm 1: reſiduum erat unc. 4, drachm. 2 & gr. 12.

36. **TRITICUM** repens. LINN. *Sp. pl. 128. Mat. med. 37.*

Gramen loliaceum radice repente. ZANNICH. *Venez. t. 197.*

Gramen caninum repens vulgatius. MORIS. *Hiſt. 3. ſ. 8. t. 1. f. 8.*

Pharm. *GRAMINIS* Radix.

Locus. Europa, vulgatiſſimum in locis cultis. *Perenne.*

FORMA. *Radix recens* filiformis, teres, ſimpliciuſcula, ſubramoſa, glabra, lævis, repens, longiſſima, centro perforato, geniculata: geniculis diſtantibus, vaginatis, emittentibus fibrillas capillares, ramoſas.

PROPRIET. *recentis & ſiccat. Sapor* debiliter dulceſcens. *Odor*, ubi in thecis phar-

(*) *Comment. in* BOERH. *aphor, T.* 4. *p.* 108.
(**) *De Alimentor. facult. lib.* 1. *c.* 7.
(***) *L. c. p.* 34.

macopolii conciſa ſervatur, exacte idem ac ex acervo frumenti.

VIRTUS: aperiens, temperans, mundificans.

USUS. Obſtructio hepatis.

OBS. 1. Principio ſuo dulci & ſaccharato valde mire evadit decoctum, & ſaporem acquirit ut infuſum maltæ tenuius.

OBS. 2. *Extractum* aquoſum inſtar melliginis, nigro-fuſcum, odore & ſapore fere infuſi maltæ, ſubſalſum.

37. HORDEUM vulgare. LINN. *Sp. pl.* 125. *Mat. med.* 35.

Hordeum polyſtichon vernum. MORIS. *Hiſt.* 3. *ſ.* 8. *t.* 6. *f.* 3.

Hordeum. BLACKW. *Herbal*, *t.* 423. DOD. *Pempt.* 492. *Frument.* 54. LOB. *Icon.* 28.

Pharm. & *Culinis HORDEI* Semina, excorticata, perlata. Malta, Cereviſia, Acetum, Spiritus.

Locus. Seritur in agris. *Annuum.*

FORMA. Semina ovali-oblonga, utrinque attenuata, glabra, pallide citrina, ſemiunguicularia, undique obſolete angulata, antice ſulcata, apice terminata ariſta lineari, retrorſum ſcabra, ſæpius diffracta; *parencymate* albo, farinaceo.

PROPRIET. farinacea, mucilaginoſa.

VIRTUS: nutriens (minor quam præcedentium frumentoſum), temperans.

USUS: diæteticus, Potus ægrorum.

OBS. 1. Juſculum vel *ptiſana* hordeata, ex Hordeo mundato ſ. perlato parata, ſaporis gratia acidulata, primarium potum febrilem, & inſimul leniter nutrientem,

efficit, Hordeum, a furfuribus mundatum, decoctum dat opacum, dulceſcens, ſubgelatinoſum, glutinans, poſt refrigerationem incarnatum, conſtans parte amylacea extracta. Si vero integrum Hordeum coquitur, velamentum corticale, aquæ non permeabile; ſeparationem amyli vix permittit, unde limpidius fit decoctum, rubicundum & vix conglutinans. Decoctum Hordei tardius aceſcit, quam decocta e granis Avenæ vel Secalis. Grana ſecalina, aquæ immiſſa, aquam valde acidulatam reddunt (*).

OBS. 2. *Malta* paratur ex hordeo, principio id aqua frigida madefaciendo, dum tumeant ſemina, tum accumulando, dum tepeſcant & germinent, poſtea ſubito ſiccando. Hordeum hacce encheireſi admodum dulceſcit.

OBS. 3. *Decoctum maltæ* ſaturatum dulce eſt, glutinoſum, pectori amicum & in tuſſi inveterata bonum; fermentatum, adjecto Lupulo, abit in Cereviſiam: potum vinoſum, inebriantem, diureticum: qui, ſimulac recens lac coagulavit, *Poſſetum* format: fermentationi vero acidæ ſubjectus, in *Acetum* exit. *Spiritus* autem ex malta ſ. hordeo, expedite fermentato, generatur. Volui explorare, quantum ſpiritus ardentis cereviſia contineret. Itaque deſtillare feci cereviſiæ Stockholmenſis cong. 1, & accepi unc. 2 $\frac{1}{2}$ ſpiritus, qui reſpondebat gradui quinto Probatoris Spiritus vini, (cujus grad. 1 indicat aquam, grad. 10 vero alcohol. vini). *Infuſum* maltæ, ut remedium revera bonum in Scorbuto, propoſuit Cl. MACBRIDE, quod confirmatum vidit Cl. JOH. REINH. FORSTER (**), ſub itinere ſuo maritimo in oceanum auſtralem. Paratur infuſione maltæ libr. 2 in aquæ bullientis libr. 6; mixta bene agitentur, & per nonnullas horas tecta reponantur, tum colentur. Hujus infuſi libr. 2, 3 vel 4 quotidie ſcorbuto laborantibus propinari debent. Purgat alvum, humores edulcorat, & ſic ſanat.

(*) Cfr. v. SWIETEN. *Comm. in* BOERH. *Aphor. T.* 1. *p.* 126.

(**) In litteris ad ill. VON LINNÉ; cfr. diſſ. Cl. ERN. D. SALOMON *de Scorbuto*, Upſ. 1775. *p.* 22.

Idem FORSTER refert, nautas, miſere ſcorbuto afflictos, ex hoc infuſo brevi convaluiſſe, abſque ullo alio remedio. Ipſa ulcera ſiphilitica, & abſceſſum cum ulceribus ſinuoſis, curavit Cl. BENJ. RUSH(*) ſolo infuſo maltæ. Tribus vel quatuor cochlearibus maltæ ſuperaffudit aquæ bullientis libr. 1, & colaturæ addidit cochleare unum alterumve vini & ſacchari q. ſ. atque hujus infuſi libras nonnullas quotidie biberunt ægri.

OBS. 4. Ex hordei farina, cum Tartaro Cereviſiæ fermentata, & in furno cocta, provenit *Panis* perfectus, pani ſecalino paulo albidior, qui quidem recens ſatis ſapidus, antiquior vero ſiccus & inſipidus fit. In ſeptentrionalibus regionibus pauperum plurimi, in annonæ præſertim caritate, hocce pane utuntur. Sed ut ſapidus evadat, requiritur, ut paſtæ fermentatio breviſſima ſit, ſtatim atque inceperit abrumpenda.

OBS. 5. Hordeum *amylum* dat farinaceum, albido-cineraſcens, inter digitos vix crepulum, ſapore Hordei crudi. Cum aqua coctum, fit gelatina cineraſcens, opaca, bene conglutinans. Ex ſemin. Hordei unc. 3 amyli unc. 1 & drachm. 6 obtinuit SCHEELE.

OBS. 6. Uncias 4 farinæ Hordei deſtillavit SAGE (**), e quibus eduxit acidi unc. 1 & drachm. 6; olei ponderoſi drachm. 3; olei levioris gr. 14; alcali volatilis gr. 10; remanente carbone unc. 1 & drachm. 2.

OBS. 7. Principium ſaccharinum in ſeminibus Hordei imprimis eminet. Evolvitur ſub germinatione ſeminum; ſic Malta hordeacea dulciſſima. Hordeum proxime ſequitur Triticum. Malta vero, e Secalis & Avenæ ſeminibus parata, dulcedine prioribus cedit.

38. AVENA ſativa. LINN. *Sp. pl.* 118. *Mat. med.* 38.

Avena veſca. LOBEL. *Icon.* 31. *Hiſt.* 19.

(*) *Medical obſervat. and inquir. vol.* 4. *p.* 367. & *ſeq.*
(**) *L. c, p.* 64.

Avena. Dodon. *Pempt.* 502. Blackw. *Herb. t.* 422.

Pharm. & *Culinis AVENÆ* Semina, Grana.

Locus. Seritur in agris. *Annua.*

FORMA. Semina cylindrica, unguicularia, tecta cortice nigro vel albo, lævi, hinc ſulcato, inde angulato; *nucleo* libero, villoſo, pallide cinereo, apice barbato; *parencymate* niveo, farinoſo.

PROPR. farinacea, mucilaginoſa, inſipida, vix dulceſcens.

VIRTUS: nutriens (minor quam præcedentis), refrigerans, obtundens.

USUS: diæteticus, Potus febrilis.

OBS. 1. *Ptiſana* avenacea e ſeminibus, ut & *Juſculum* e granis avenæ, magni ſunt uſus in morbis pectoris, ſputo cruento, febribus, arthritide. *Decoctum* e granis avenæ ſublactei eſt coloris, dulceſcens: refrigeratum mucilaginoſum, ſpiſſiuſculum, debiliſſime glutinans. Decoctum vero ſeminum integrorum avenæ limpidiuſculum, vix mucilaginoſum, tenue, non glutinans.

OBS. 2. Avena *Cereviſiam* dat limpidam, refrigerantem.

OBS. 3. *Amylum* dant ſemina avenæ cineraſcens, farinaceum, odore debili avenæ coctæ, ſapore debili avenæ, inter digitos non crepulum. Ex hujus coctione cum aqua exſurgit gelatina opaca, cinerea, bene conglutinans. Avenæ unciæ 3 amyli unc. 1 ½ dant, ut obſervat Scheele.

OBS. 4. Ex deſtillatione, quam inſtituit Sage (*), patet, quod farinæ avenaceæ unciæ 4 dederint acidi unc. 1 drachm. 5 & gr. 10; olei levioris drachm. 5; alcali volat. gr. 10; remanente carbone unc. 1 & gr. 66.

(*) *L. c. p.* 68.

CLASSIS IV.
TETRANDRIA.
ORDO MONOGYNIA.

39. SCABIOSA Succiſa. LINN. *Sp. pl.* 142. *Mat. med.* 41.

Succiſa ſ. morſus diab. CAMERAR. *Epit.* 397.

Pharm. MORSUS. DIAB. Radix, Herba.

Locus. Europa, in paſcuis humidiuſculis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix fibroſa: fibris plurimis filiformibus, verticillatis, deſcendentibus, lævibus; trunco radicis cylindrico, præmorſo, intra fibras deſcendente, illiſque breviore; *parencymate* albo. *Caulis* ſpithamæus vel ultra, vix pedalis, ſimplex, erectus, teres, pubeſcens, ſcabridus. *Folia radicalia* petiolata, ovata ſ. ovali-oblonga, acutiuſcula, integerrima, utrinque pubeſcentia: pilis raris, baſi tuberculatis; ſupra viridia, ſubtus glauca; *caulina* oppoſita, pauca linearia, anguſta, remota. *Petioli* lineares, concavi, baſi vaginati. *Capitulum* florum terminale, ſolitarium, ſæpe ternum, pedunculatum, ſubrotundum. *CALIX* communis polyphyllus: foliolis lanceolatis, acutis, ſubpubeſcentibus, ciliatis. *COROLLA* compoſita, cærulea, uniformis; *propria* infundibuliformis; tubo obverſe conico; limbo erecto, quadrifido:

laciniis ovatis, obtuſo-rotundatis; tribus æqualibus, exteriore majore. *STAM. Filam.* 4, ſetacea, corolla longiora, erecta, intra inciſuras corollæ inſerta. *Anth.* oblongæ. *PIST. Germen* inferum, turbinatum, hirſutum, quadriariſtatum: ariſtis ſubulatis, fuſcis, patentibus. *Stylus* cylindricus, ſtaminibus brevior, cæruleus. *Stigma* truncatum, concavum, exſertum, cæruleum.

PROP. rad. Odor debilis; *Sapor* amaricans. *Herbæ odor* nullus; *ſapor* herbaceus, amaricans.

VIRTUS: adſtringens.

USUS: Angina tonſillaris.

OBS. Infuſum aquoſum radicis ad Theam colore accedit, amaricans, non ingratum; vitriolo martis ſubito nigreſcit.

40. SCABIOSA arvenſis. LINN. *Sp. pl.* 143. *Mat. med.* 40.

Scabioſa vulgaris major. DOD. *Pempt.* 122.

Morſus diaboli & Succiſa. BLACKW. *Herb.* t. 142.

Scabioſa. LUDW. *Ectyp. p.* 20. *t.* 21.

Pharm. SCABIOSÆ Herba.

Locus. Europa, in pratis, ſolo glareoſo. *Perennis.*

FORMA. Caulis pedalis vel ultra, teres, ſimplex, ſcaber, ſuperne nudus, pubeſcens, inferne nigro-punctatus, hiſpidus: pilis albidis. *Folia* oppoſita, hiſpida, acuta; inferiora integra, ovali-oblonga, ſpathulato-petiolata, remote ſerrata; ſuperiora ſeſſilia, amplexicaulia, pinnatifida: laciniis linearibus, oppoſitis, ſub-

ſerratis; intermedia duplo majore, lanceolata, utrinque attenuata, in medio ſerrata. *Flores* terminales, longius peduncalati, ſolitarii. *CALYX* communis polyphyllus, imbricatus: foliolis ovatis, acutis, pubeſcentibus, ciliatis, plano-patentibus; interioribus paulo minoribus. *COROLLA* compoſita hemiſphærica, dilute violacea, radiata; *propria radii* tubulata, longitudine calycis, intus villoſa, quadrifida: laciniis erectis, oblongis, obtuſis, inæqualibus; exteriore paulo majore; duabus lateralibus, oppoſitis, æqualibus; intima duplo minore; *diſci* minor, ore quadrifido, obtuſo, inæquali. *STAM. Filamenta* 4, ſetacea, tubo corollæ inferne adnata, longitudine corollæ. *Antheræ* exſtantes, lineares, incumbentes, corollæ concolores. *PISTILL. Germen* inferum, tetragonum, villoſo-hiſpidum, coronatum *pappo* campanulato, villoſo-ſetaceo, cinereo. *Stylus* cylindricus, ſuperne incraſſatus, corolla longior, erectus. *Stigma* exſertum, clavatum, emarginatum. *Receptaculum* barbatum: pilis germinibus brevioribus.

PROPR. Odor nullus; *Sapor* herbaceus, amaricans.

VIRTUS: adſtringens.

USUS.

OBS. Infuſum herbæ aquoſum rubro-purpuraſcens, odore debili, ſapore acerbiuſculo, amaricante; vitriolo martis ſubito nigreſcit.

41. ASPERULA odorata. LINN. *Sp. pl.* 150.

Mat. med. 45. Mill. *Fig. t.* 55. Blackw. *Herb. t.* 60. Kniph. *Bot. orig. cent.* 1. Oeder. *Icon. t.* 562.

Aſperula odor. flore albo. Dod. *Pempt.* 352.

Aſperula aut Aſpergula noſtras. Lobel. *Icon.* 801. *Hiſt.* 464.

Pharm. MATRISYLVÆ Herba.

Locus. Europa, in ſylvis umbroſis. *Perennis.*

FORMA. rec. Caulis herbaceus, erectus, ſimpliciſſimus, tetragonus, quadriſulcatus, glaber, ſpithamæus, ſuperne viridis, inferne purpuraſcens. *Folia* verticillata, glabra, ciliata, carina ſcabrida, patentia; inferiora minora, ſena, obovata; media majora, ſeptena, obverſe lanceolata, obtuſa cum acumine; ſuprema octona, paulo minora. *Corymbus* terminalis, pedunculatus, nudus, erectus. *CAL. margo* ſuperus minimus, obſolete quadridentatus. *COR.* alba, infundibuliformis; tubus breviuſculus; limbus quadripartitus, tubo longior: laciniis lanceolatis, obtuſis, patentibus. *STAM. Filam.* 4, alba, brevia, tubo inſerta. *Antheræ* oblongæ, utrinque obtuſæ, erectæ, in fauce ſitæ. *PISTILL. Germen* inferum, ſubrotundum, obſolete didymum. *Styli* 2, albi, breviuſculi. *Stigmata* globoſa.

PROPR. recent. Odor vix ullus; planta decerpta, cum marceſcit, odorata evadit, odore grato, ambroſiaco; *ſiccatæ* odor conſimilis, perſiſtens. *Sapor* herbaceus, leniter amaricans.

VIRTUS: leniter adſtringens.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum ſaturate rubrum, fere ut vinum Gallicum rubrum dilutum, ſapore ambroſiaco, grato; Vitriolo martis nigreſcit. *Tinctura* ſpirituoſa pariter rubra ut vinum rubrum, ſuaveolens; vitriolo martis nigreſcit.

42. GALIUM verum. LINN. *Sp. pl.* 155. *Mater. med.* 46. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 6. MILL. *Figur. t.* 139. *f.* 1.

Galium luteum. ZANNICH. *Venez. p.* 106. *t.* 110. *f.* 1. LOBEL. *Icon.* 804.

Galium. DOD. *Pempt.* 351. CAM. *Ep.* 868.

Pharm. GALII LUTEI Herba.

Locus. Europa, locis apricis, in collibus, juxta margines agrorum, ſolo lætiore. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix filiformis, geniculata, fibroſa, extus rubro-purpurea, deſcendens. *Caulis* pedalis vel ultra, reſpectu ſoli, tetragonus, geniculatus, pubeſcenti-ſcaber, ſimplex, vel ſuperne parce ramoſus. *Rami* alternatim oppoſiti, divaricato-patentes, floriferi. *Folia* ad genicula, ſeſſilia, verticillata, linearia, anguſta, margine utrinque revoluto, ſupra obſcure viridia, lucidiuſcula, rugoſa, ſulco longitudinali, ſubtus minutim tomentoſa, patenti-reflexa, ſubpollicaria, margine vix ciliata; caulina octona, ſæpe dena; ramea ſena. *Stipulæ* nullæ, verum margo geniculi parvus, caulem ambiens, cui folia inſerta. *Panicula* florum terminalis, longa, ſpithamæa, erecto-incurvata, compoſita: ramis breviuſculis, patentibus; pubeſcens, folioſa: foliolis ſenis, floribus brevioribus. *Bracteæ* parvæ, lineares,

ad

ad ſingulum pedicellum ſolitariæ, illoque vix longiores. *CAL. Perianth.* vix ullum. *COROL.* ſtellata, plana, lutea; *Petalis* 4, ovalibus, acutis, plano-patentibus. *STAM. Filam.* 4, capillaria, erecta, corolla breviora. *Antheræ* ſubrotundæ. *PIST. Germen* ſubrotundum, didymum, compreſſum. *Styli* duo, breves. *Stigm.* capitata.

PROPR. rec. Odor florum fragrans, validiuſculus, melligineus, ſubingratus ſimul. *Sapor* leniter amaricans, odori conformis. *Sicc. Odor* recentium florum odore paulo debilior. *Sapor* herbaceus.

VIRTUS.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* comæ floriferæ aquoſum colore potus Theæ, odore & ſapore florum; Vitriolo martis fuſco-nigreſcit; herbæ vero infuſum odore & ſapore debiliore eſt.

OBS. 2. Galii veri recentis ſummitates deſtillatæ dederunt *aquam* ſtillatitiam fragrantem, ſapore conſimili, nauſeoſo; ſed nihil acidi obtinuimus, ut tamen vult BORRICHIUS (*), nec lac coagulavit hæc aqua, neque flores recentes in lacte cocti, ut plurimi ſtatuunt; quod experimentum ter repetii.

OBS. 3. Flores lanam luteo colore, at radices rubro tingunt. GUNNERUS.

43. RUBIA tinctorum. LINN. *Sp. pl.* 158. *Mat. med.* 44. ZANNICH. *Venez. t.* 120. BLACKW. *Herb. t.* 326.

Rubia foliis ſenis. MILL. *Dict. litt.* R. c. *fig.*
Rubia major. LOBEL. *Icon.* 798. *Hiſt.* 463.
Rubia. DODON. *Pempt.* 349.

(*) BARTOLIN. *Act. med. Hafn. vol.* I. *p.* 130.

Pharm. *RUBIÆ TINCTORUM* Radix.

Locus. Europa auſtralis. Colitur ubique. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, teres, craſſitie pennæ anſerinæ, repens, fibrilloſa, parce ramoſa, geniculata: geniculis diſtantibus, ſubgemmiferis; extus dilute ſanguinea ſ. pallide rubra, glabra vel fuſca, membranis emortuis laxe obvelata, pro gradu ætatis, ſurculos plures cauleſcentes proferens, ubi ſub terra latent ſanguinei. *Parencyma junioris* radicis ſanguineum; corticali parte carnoſa, fragili, ſeparabili; fibra centrali tenaci, medullata; tranſverſaliter ſectum, centro medullari ovali, atomis punctato, cincto annulo concentrico, tenuiore, opaco, obducto umbone concentrico, dilutiore, & corticali parte ſaturatiore; *Senioris* radicis: corticali parte ſubcarnoſa, fragiliuſcula, facile ſecedente, bitunicata: tunica exteriore fuſca, interiore ſanguinea, magis carnoſa; fibra centrali lignea, luteſcente, medulla parva; tranſverſaliter ſectum, centro medullari orbiculato, parvo, cincto lignea parte latiore, citrina, porulis pluribus undique pertuſa; obducta umbone concentrico, ſanguineo, & corticali parte fuſca. In annoſis radicibus medulla aut fuſconigricans eſt, aut penitus exeſa, unde radices hæ in centro plerumque longitudinaliter perforatæ ſunt.

PROPR. rec. Odor contuſæ radicis remiſſior, fere corticis Sorbi. *Sapor* amaricans, leni-

ter ſtypticus, ingratus. *Maſticata* tenaciuſcula, ſaliva phœnicea. *Sicc.* conſimilis, ſed odor fortior, præſertim ex radice comminuta.

VIRTUS: tinctoria, diuretica: urina rubra; adſtringens, propinata inficiens oſſa colore kermeſino.

USUS: tinctorius.

OBS. 1. *Infuſum* rad. rec. cum aqua frig. paratum, rubro-ſanguineum; ex radicibus ſenioribus magis fuſceſcens; ex ſurculis tenellis magis phœniceum; cum Spiritu Vitrioli atque Succo Citri congelato vix variat, diluitur paullulum; cum oleo Tart. p. del. intenditur & ſaturatius rubrum fit; cum ſolut. Aluminis nil mutatur; cum Vitriolo martis fuſceſcit. Infuſum rad. ſicc. conſimile, odore fere Curcumæ. Tinctura ſpirituoſa pariter rubra eſt. Extractum e radice recente rubro tingit.

OBS. 2. Radix interne ſumta tam urinam, quam lac mammarum, rubro colore tingit. Rad. Rubiæ libr. ½, unica vice Vaccæ, per 24 horas jujunæ, propinata, poſt 12 horas lac non vertit; poſt alias autem 12 horas illud colore ſaturate rubro infecit. Alia vacca, quæ ante ſumtam Rubiam per 12 ſolum horas jejunium ſuſtinuerat, lac nonniſi poſt 36 horas rubrum reddidit. Per integros 8 dies, poſt uſum Rubiæ, lac rubrum perrexit YOUNG (*). Proprietas illa, qua pollet Rubia, oſſa animalium viventium tingendi, illorum cibo immixta, magis ſingularis eſt. Neque carnes, nec tendines, neque etiam cartilagines inficit, nedum tingit, ut docet Cl. FOUGEROUX (**), callos oſſium adhuc molles & in duritiem oſſeam nondum induratos, ſed duriſſima tantum oſſa, idque colore rubro, kermeſino, adeo pertinaciter inhærente, ut neque decoctione in aqua, nec digeſtione in ſpiritu vini, color oſſium ullo modo mute-

(*) *Diſſert. de Lacte*, *p. m.* 549, in Cl. SANDIFORT. *Theſauro Diſſert. vol.* 2.

(**) *Mémoires ſur les os*, *p.* 96.

tur. Lixivium vero ſalis tartari, ut docent obſervationes, aliquid de colore extraxit; aceto vini color oſſium ad luteſcenti-brunneum ſive magis obſcurum tranſiit; ſed ſolutio aluminis colorem delevit. Aër apertus valide in hunc colorem agit, nam ſola in aëre libero mora, anni ſpatio, oſſibus priſtinam albedinem reddidit. In animalibus junioribus citius infectus hicce procedit, ſæpe intra paucos dies; hinc in pullis tenellis tertio die oſſa rubro colore tincta obſervata ſunt; in ſenioribus vero tardius tinguntur, ſc. nonniſi poſt 10, 15 vel 20 dies; DUHAMEL. Ego experimentum repetii cum pullo gallinaceo, ſemiadulto. Per 4 ſeptimanas pulveris Rubiæ drachm. 1 vel dr. $1\frac{1}{2}$ ei quotidie dedi, nec deſtiti antequam Rubiæ fere uncias 6 inglutierat. A Rubia perpetuo abhorruit, quare invito intrudenda erat. Macilentus ſemper apparuit, plumarum partem amiſit, & ſtercus ruberrimum dejecit. Mactati pulli roſtrum ungueſque pulcherrime rubros obſervavi; cutis firma ſatis fuit albiſſimaque. Aperto ventre, viſcera ſana deprehendi, ſed ingluvies ad parietem interiorem phœnicea fuit, heparque obſcure purpureum. Omnia oſſa totius corporis colore kermeſino tincta fuerunt; tendines, cartilagineſque non item. Caro pulli albiſſima fuit, ſapidiſſima, tenerrima; & tametſi vivus pullus gracilis atque macilentus apparuerat, pinguiuſcula tamen caro. Stercus pulli rubrum fuit; nonnihil ejus colligere feci, quod, in aqua coctum, juſculum tinctorium rubrum exhibuit, & vero telas ſericeas lanamque, alumine prius imbutas, non tinxit, niſi addito Tartaro vini, colore tunc luteſcenti-rubicundo, non tamen in lavacro perſiſtente; aſt linteum & fila bombycina non infecit. Vim Rubiæ oſſa tingendi anno 1566 primus obſervavit MIZALDUS (*) in ovibus Rubia paſtis; anno autem 1735 vis ea innotuit in Anglia JOHANNI BELCHIER (**), apud impreſſorem telæ bombycinæ, qui ſues enutriverat recrementis Rubiæ; MATTH. BA-

(*) *Memorabil. centur. 7. aph. 91.*
(**) *Philoſ. Tranſ. v. 39. p. 300.*

ZANUS (*a*) experimentum inſtituit in Italia a. 1745; interea ill. DUHAMEL (*b*) experimentis indubitatis hanc veritatem ſtabilivit, quod etiam alii plures deinde fecerunt, inter quos cl. J. B. BOEHMER (*c*) priora experimenta repetiit. Inquirere juvaret in omnes hujus ordinis naturalis ſpecies, ut pateret, an cunctæ, vel quænam præciſe, facultate illa oſſa tingendi polleant. Certe cl. viri ſtatuunt, eadem vi etiam gaudere varias Galii ſpecies, e. gr. verum, purpureum, Mollugineum, Aparinem, boreale, ſylvaticum; item Aſperulam tinctoriam, arvenſem, pyrenaicam; Valantiam denique cruciatam.

OBS. 3. Sunt qui multum ſperant de Rubia tinctorum in morbis oſſium, ſed experimenta indubitata adhuc deſunt. Nec dixero quid ſperandum; namque oſſa, Rubia tincta, magis quam alias fragilia ſunt, & callus in oſſe femoris fracto generatus, amplus, ſpongioſus & inæqualis fuit, apud columbas Rubia enutritas, dum econtra callus optimæ fuit notæ apud alias columbas, eodem tempore experimentis ſubjectas, quas farina e frumento nutriverat DUHAMEL. Experientia quoque monſtrabit, quouſque Rubia contra Rachitidem valeat, ut arbitratur cl. LUD. COSNIER (*d*). Certe animalia fere cuncta, a ſumta Rubia, largiori doſi, contabuerunt, plurimaque perierunt. Video tamen, cl. J. MARX (*e*) decoctum Rubiæ pluribus dediſſe cum felici ſucceſſu, in Tuſſi chronica, Ictero, Vomitu, illumque feciſſe ægrotos per plures ſeptimanas, immo menſes decoctum haurire.

44. PENÆA. mucronata. LINN. *Sp. pl.* 162.
Mat. med. 48.
Pharm. SARCOCOLLÆ Gummi.
Locus. Æthiopia.

(*a*) *Comm. Bonon. T.* 2. *part.* 1. *p.* 129. & *T.* 2. *part.* 2. *p.* 124.
(*b* *Philoſ. Tranſ. v.* 41. *p.* 390. & *Hiſt. de l'Acad. des Sc. ann.* 1739.
(*c*) *Diſſ. acad.* Lipſ. 1751.
(*d*) *Quæſtio med. an Rachitidi Rubia tinctorum.* Pariſ. 1758.
(*e*) *Obſerv. med.* Berol. 1772. *p.* 27. & *ſeq.*

FORMA. *Gummi-reſina* luteſcens, ſubrubicunda, granulata: granis areniformibus, nitentibus; ſive in fruſtis ſolidiuſculis, ponderoſis, ſubpollicaribus, ſæpe magnitudine Piſi, vel Lentis ſeminis; friabilis, fragilis: fracturis ſubgranulatis, nitentibus.

PROP. *Odor* debilis. *Sapor* primum ſubdulceſcens, tum amaricans, acriuſculus; *maſticata* ſolubilis. In igne candelæ accenditur, intumeſcit, flagrat, nigreſcit. In aqua frigida omnino ſolubilis; in Spiritu autem vini nonniſi qua parte.

VIRTUS: vulneraria, conſolidans, ſuſpecta.

USUS. Vulneraria.

OBS. Solutio G. Sarcocollæ ex ſolutione vitrioliſmartis opaleſcit, præcipitatur ſedimento copioſo, albido.

45. PLANTAGO maj. LINN. *Sp. pl.* 163. *Mat. med.* 49. DOD. *Pempt.* 107. CAMERAR. *Ep.* 261. MERIAN. *Eruc. ort. p.* 13. *t.* 37.

Plantago ſeptinervia. BLACKW. *Herb. t.* 35.

Plantago vulgaris latifolia. LOBEL. *Hiſt.* 162.

Pharm. *PLANTAGINIS LATIFOLIÆ* Radix, Herba, Folia virentia.

Locus. Europa, ad vias. *Perennis*.

FORMA. *rec*. *Radix* pollicaris vel ultra, ſubturbinata, apice lanata: tomento ferrugineo; undique obſeſſa fibris plurimis, filiformibus, glabris, albis, approximatis, deſcendentibus; *parencymate* ſubcarnoſo, albido; tranſverſaliter ſecto centro medullari orbiculato, variegato, cincto annulo purpureo, tenui; corticali parte ſimili medullari. *Siccatæ* parencyma pallide

ſincarnatum, ſolidiuſculum, ſed molliuſculum, minime friabile. *Folia* omnia radicalia, palmaria, petiolata, erecto-patentia, ovata, obtuſa, ſubſucculenta, margine ſubundulata, minutim atque remotiſſime dentata, utrinque glabra, ſeptemnervea: nervis elevatis; quarum 5 validiores; laterali utrinque minore, in medio folii evaneſcente. *Petioli* longitudine fere foliorum, glabri, ſubtus convexi, ſulcato-ſtriati, ſupra concavi, baſi latiores, ſubvaginati: vagina ſubſucculenta, alba, concava. *Scapi* plerumque plures ex una radice, teretes, erecti, pubeſcentes, foliis longiores, nudi. *Spica* cylindrica, terminalis, floribus undique imbricata. *Bracteæ* ſolitariæ, ovatæ, obtuſæ, concavæ, carinatæ, margine membranaceæ, flores fulcientes, adpreſſæ, calyce breviores. *CAL.* tetraphyllus: foliolis ovatis, obtuſis, membranaceis, albidis, carina viridi. *COROL.* monopetala, membranacea, diaphana, marceſcens. *Tubus* cylindrico-ovalis, longitudine calycis. *Limbus* quadripartitus: laciniis ex ovato ſenſim acutis, concavis, reflexis, tubo brevioribus. *STAM. Filam.* 4, capillaria, infima baſi tubi inſerta, corolla duplo longiora, exſtantia. *Antheræ* purpureæ, ovatæ, acuminatæ, utrinque planæ, margine utrinque bilamellatæ. *PIST. Germen* ſuperum, ovatum, viride. *Styl.* filiformis, albidus, pubeſcens, corolla longior. *Stigma* ſimplex.

PROP. ſicc. radicis Odor debilis. *Sapor* primum ſubargillaceus, dein ſubdulceſcens, non

ingratus. *Maſticata* comminuitur, tingit ſalivam rufeſcenti colore, & ſaporem panis ſecalini leviter toſti ori imprimit. *Folior. Odor* herbaceus; *Sapor* rancidus; *maſticata* ſalivam rubro tingunt.

VIRTUS: vulneraria.

USUS: Tertiana.

OBS. 1. *Infuſum folior. rec.* limpidum, ſapore herbaceo; vitriolo martis nigreſcit; *folior. ſicc.* aurantium, ſapore pariter herbaceo; vitriolo martis minus fuſceſcit. Pari modo ſe habuit infuſum radicis, quod magis dulceſcens fuit.

OBS. 2 Plurimæ ſunt narrationes de utilitate Radicis Plantaginis in Tertianis. Periculum ipſe feci, doſi largiori, ſcil. a drachmis 3 ad 6, quovis die, ſub apyrexia; ſed contra febres autumnales nihil valuit Plantago; in vernalibus autem febribus ſubinde opem tulit.

46. PLANTAGO Cynops. LINN. *Spec. pl.* 167. *Mat. med.* 50.

Pſyllium majus ſupinum. BAUH. *Hiſt.* 3. *p.* 513.

Pſyllium Plinianum forte. LOBEL. *Hiſt.* 239.

Pſyllium ſempervirens. MORIS. *Hiſt.* 3. *ſ.* 8. *p.* 262. *t.* 17. *f.* 1.

Pharm. *PSYLLI* Semina.

Locus. Europa auſtralis. *Perennis*.

FORMA. *Semina* parviuſcula, ovali-oblonga, utrinque obtuſa, hinc convexa, fuſca, nitida, inde concava.

PROPR. *Odor* nullus. *Sapor* nullus. *Maſticata* mucilaginoſa.

VIRTUS: obtundens, refrigerans.

USUS. Ophthalmia, Dyſenteria, Dyſuria.

OBS. Seminum drachma 1, aquæ fervidæ unc. 6 infuſa, illas in *mucigilanem* vertit. Hæc mucilago ſubviri-

deſcens eſt, inſipida, conſiſtentia albuminis ovi, odore debiliſſimo, ſapore nullo; Vitriolo martis non alteratur. Decoctione vero in aqua, vel digeſtione in Spiritu vini, acrimonium levem produnt hæc ſemina.

47. FAGARA octandra. LINN. *Mant.* 1. *p.* 40.
Elaphrium tomentoſum. JACQ. *Hiſt.* 105. *t.* 71. *f.* 1–3.
Pharm. *TACAMAHACÆ* Gummi.
Locus. Curacao Americæ. *Arbor.*

FORMA. *Reſina* ſolida, in fruſtis majoribus, vix diaphana, fuſca, variegata, maculis luteſcentibus, rubeſcentibus; friabilis, fragilis: fracturis planis, nitentibus.

PROPR. *Odor* gratus, ambroſiacus; *ſapor* nullus; *maſticata* inter dentes friabilis. In ignis flamma fuſibilis, accenditur, flagrat cum ſuſurro: flamma alba, fumo copioſo, odore reſinoſo.

β. *Ramulus* arboris Tacamahacæ americanæ, roſaceis foliis alatæ. SEB. *Theſ.* 2. *p.* 49. *t.* 48. *f.* 3.
Gomme Tacamahaca. DES MARCHAIS. *Voy.* T. 3. *p.* 260. *
Pharm. *TACAMAHACA* in teſta.
Locus. Braſilia, Guiana. *Arbor.*

FORMA. *Reſina* immiſſa teſtis cucurbitaceis, hemiſphæricis, plaſtica, virideſcens, ſubdiaphana, pinguiuſcula; inter digitos tractata tenax, adhærens.

PROPR. *Odor* fragrans, validus, in flores Lavandulæ incidens. *Sapor* leniter amaricans, odori conformis. *Maſticata* emollitur, non ſolvitur, nec dentibus adhæret, colorem viri-

dem deponit & albeſcit. Funditur in igne clauſo; flammæ admota ſubdeſtillat, accenditur & flagrat; flamma vivida, fumo gratiſſimo Lavandulæ, fuliginoſo.

VIRTUS: roborans, reſolvens.

USUS: externus.

OBS. 1. Ex inciſione corticis ſuccus reſinoſus ſtillat, qui teſtis cucurbitaceis excipitur, & deinde ſiccatur.

OBS. 2. Tacamahaca *vulgaris* ſolvitur in oleo expreſſo perfecte: ſolutione turbida, rubeſcente; in oleo ſtillatitio non ſolvitur, ſed emollitur & tingitur luteo. Tacamahaca *in teſta* ſolvitur etiam in oleo expreſſo; at in Spiritu vini & oleo Terebenthinæ nonniſi imperfecte.

48. TRAPA natans. LINN. *Sp. pl.* 175. *Mat. med.* 52.

Tribulus aquaticus. DODON. *Pempt.* 571. CAMER. *Epit.* 715.

Pharm. *NUCIS AQUATICÆ.* Fructus.

Locus. Europa, in lacubus, ſtagnis. *Annua.*

FORMA. *Nux* fuſca, pollicaris, ſubtriangularis, quadriroſtris: roſtris alternatim oppoſitis, ſubconicis, incurvis, mucronatis, compreſſiuſculis, patentibus; quorum ſuperiora paulo minora; unilocularis, *Nucleo* cordato, albo, firmo.

PROPR. Nucleus recens dulceſcens, ad Caſtaneam accedens.

VIRTUS: ſubnutriens, ſubreſtringens.

USUS: culinaris.

49. DORSTENIA Drakena. LINN. *Sp. pl.* 176.

Dorſtenia Dentariæ radice, Sphondylii folio, placenta ovali. HOUSTON. *Philoſ. tranſact. vol.* 37. *p.* 192. * *t.* 1.

Tuzpatlis. HERNAND. *Mexic.* 147. (abſque flore).

Contraſierva. DES MARCHAIS. *Voy. v.* 3. *p.* 254. *

Pharm. *CONTRAJERVÆ* Radix.

Locus. America auſtralis.

FORMA. ſicc. Radix fuſiformis, ſolida; pollicaris vel ultra, ſæpe digitalis, extus fuſco-cinerea, rugis tranſverſalibus, undique fibroſa, præcipue inferne: fibris filiformibus, longiſſimis, deſcendentibus. *Parencyma* albidum, duriuſculum, compactum; poſt ſectionem tranſverſalem annulo medullari notatum.

PROPR. *Odor* fragrans, gravis *Sapor* ſubamaricans. *Maſticata* in ore non ſolubilis, verum compages tenax. *Recens* radix acris.

VIRTUS: alexiteria, ſudorifera.

USUS: Febris lenta nervoſa.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum brunneum, ſapore radicis; vitriolo martis non alteratur. *Decoctum* mucilaginoſum; LEWIS. *Extractum* ſpirituoſum fragrans, ſapore radicis, acriuſculum.

OBS. 2. Fide HOUSTONI, autoptæ, Dorſteniam Drakenam excito, licet, ut idem monet, Contrajerva officinarum promiſcue, & ab hac ſpecie, & a Dorſtenia Houſtoni, colligi ſoleat.

OBS. 3. Pulveranda ſub contuſione nares irritat.

50. CAMPHOROSMA monſpeliaca. LINN. *Sp. pl.* 178. *Mat. med.* 43.

Camphorata hirſuta. BUXBAUM *Centur.* 1. *p.* 18. *t.* 28. *f.* 1.

Camphorata monſpelienſium. BAUHIN. *Hiſt.* 3. *p.* 379. *f.* 380.

Pharm. *CAMPHORATÆ* Herba.

Locus. Europa auſtralis, Tartaria, locis arenoſis. *Perennis.*

FORMA. *Radix* cylindrica, craſſitie digiti, deſcendens. *Caules* plures ex una radice, erecti, ſpithamæi vel ultra, teretes, ramoſi: ramis ſparſis; tomentoſi. *Folia* faſciculata: faſciculis alternis; ſubulata, ſeſſilia, circiter lineas duas longa, hirſuta, rigidiuſcula, patenti-erecta.

PROPR. *Odor* aromaticus, ſubcamphoratus. *Sapor* acriuſculus.

VIRTUS: reſolvens, diuretica, diaphoretica.

USUS.

OBS. Commendatur decoctum vel infuſum aquoſum ſ. vinoſum in aſthmate, leucophlegmatia, ipſoque hydrope; ſed ipſe hanc plantam nunquam adhibui.

51. ALCHEMILLA vulgaris. LINN. *Sp. pl.* 178. *Mat. med.* 54. KNIPHOF. *Bot. orig. cent.* 3. MILLER. *Figur. t.* 18. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 108. GUNNER. *Flor.* 70.

Alchemilla. BLACKW. *Herb. t.* 72. LOBEL. *Hiſt.* 378. DODON. *Pempt.* 140.

Alchemilla alpina pubeſcens minor. PLUKEN. *Phytogr. t.* 240. *f.* 2.

Pharm. *ALCHEMILLÆ* Radix, Herba.

Locus. Europa, in paſcuis. *Perennis.*

FORMA. *rec.* *Radix* cylindrica, oblique deſcendens, fibrilloſa, extus fuſca, undique notata marginibus annularibus frequentibus, obſoletis, quibus inſident ſquamæ fuſcæ, emarcidæ, radicem undique obſidentes. *Paren-*

cyma albidum; tranſverſaliter ſectum centro medullari ampliſſimo, æquali, vel punctis ſanguineis nebuloſo; cincto annulo albido, ſubinterrupto, intra corticalem partem ſito. *Caulis* ſolitarius, ſæpe bini ex una radice, ſpithamæus, erectus, teres, villoſus, ſubnudus, ſuperne dichotomus. *Ramus* lateralis e medio caulis, filiformis, erectus, nudiuſculus. *Folia* reniformi-orbiculata, concava, plicata, novemnervea, minutim venuloſa, ſupra pubeſcentia, ſubtus villoſa, novemlobata: lobis obtuſo-rotundatis, ſerratis; radicalia longius petiolata, erecta; caulina minora, brevius petiolata, alterna, pauca, diſtantia. *Petioli* radicales teretes, palmares, caulis craſſitie. *Stipulæ radicales* duæ, in petiolum decurrentes, membranaceæ, apice obtuſæ, piloſæ, inciſo-ſerratæ, acutæ; *caulinæ* inferiores campanulatæ, turbinatæ, amplexicaules, pubeſcentes, apice inciſo-ſerratæ; ſuperiores perfoliatæ, planiuſculæ, inciſæ. *Corymbus* terminalis, dichotomus, pubeſcens. *Flores* breviter pedicellati. *CAL. Perianth.* monophyllum, tubo turbinato, tetragono, pubeſcente; limbo glabro, octofido: laciniis 4 alternis ovatis, acutiuſculis, apice ſubpiloſis, erectis; 4 aliis alternis oblongis, multo minoribus, patentibus. *Collum* tubi calycis clauſum, ſed foramine centrali perforatum. *COROLLA* nulla. *STAM. Filam.* 4, ſubulata, calyci inſerta, illoque breviora. *Antheræ* ſubrotundæ. *PIST. Germen* inferum, intra tubum calycis,

ovatum, obtuſum, glabrum. *Stylus* ſubulatus, breviuſculus, e latere germinis. *Stigma* capitatum, globoſum, in collo calycis ſitum.

PROP.R Radix rec. conciſa albida; aëri vero expoſita mox luteſcit. *Odor* recentis ingratus, fere ceu urina Cati. *Sapor* ſtypticus. *Herbæ rec. Odor* debilis, herbaceus; *Sapor* herbaceus.

VIRTUS: adſtringens, vulneraria.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum herbæ ſicc. potus Theæ ſpeciem præbet, ſapore herbaceo; vitriolo martis illico nigreſcit. *Decoctum* ſaturatiſſimum herbæ aquoſum vireſcenti-brunneum, turbidum, odore nullo, ſapore leniter amaricante, ſed non ſtyptico. Cum vitriolo martis atramentum fit, ſed virideſcenti-nigrum.

ORDO DIGYNIA.

52. CUSCUTA europæa. LINN. *Sp. pl. 180. Mat. med. 55.*

Cuſcuta maj. ZANNICH. *Venez. t. 138. f. 2.*

Cuſcuta. CAMERAR. *Epit. 984.*

Caſſutha. DODON. *Pempt. 545.*

Pharm. CUSCUTÆ Herba.

Locus. Europa. *Paraſitica in ſtirpibus.*

FORMA. Caules filiformes, ſubdichotomi, nudi, implexi. *Folia* nulla. *Glomeres* florum ſubrotundi, ſeſſiles, diſtantes.

PROPR. ſicc. Odor debilis. *Sapor* vix amaricans, acriuſculus. *Maſticata* leniter rodens in lingua & faucibus.

VIRTUS: ſtimulans, incidens, aperiens.

USUS.

OBS. 1. Commendatur in obſtructionibus viſcerum.

OBS. 2. *Infuſum* aquoſum herbæ ſicc. rubicundum, herbacei ſaporis; Vitriolo martis fuſceſit.

β. Epithymum ſ. Cuſcuta minor. Bauhin. *Pin.* 219.

Pharm. *EPITHYMI* Herba

FORMA. *ſicc.* Ut præcedens, verum ex omni parte tenuior, capillaris, ferruginea.

PROPR. *ſicc.* Magis odorata quam præcedens. *Sapor* fere magis acris, pungens, inhærens.

VIRTUS: eadem quæ præcedentis.

USUS.

OBS. *Infuſum* herbæ aquoſum priori ſimile, ſapore autem magis aromatico; a Vitriolo martis purpureum.

ORDO TETRAGYNIA.

53. ILEX Aquifolium. Linn. *Sp. pl.* 181.

Aquifolium baccis rubris. Duham. *Arbr.* 1. *p.* 59. *t.* 22.

Aquifolium. Blackw. *Herb. t.* 205. Mill. *Fig. t.* 46.

Agrifolium. Dodon. *Pempt.* 746.

Pharm. *VISCUM AUCUPARIUM.*

Locus. Europa auſtralis. *Arbuſcula.*

FORMA. Maſſa reſinoſa, viridis, molliſſima, plaſtica, ſubfluidiuſcula, tenaciſſima, in fila longiſſima ductilis, adhærens.

PROPR. *Odor* terebinthinatus, fere reſinæ abietis. *Sapor* conſimilis. *Maſticatum* labiis adglutinatur, in ore non ſolvitur, nec ullo modo cum ſaliva miſcetur. In frigore rigeſcit, in calore ignis liqueſcit, funditur cum crepitu, admota

flamma difficulter accenditur, nec niſi poſtquam ſuper carbones candentes probe excalefactum eſt, quo facto accenditur a flamma admota & flagrat: flamma vivida. Solvitur in oleis expreſſis & ſtillatitiis, pariter ac in Spiritu vini; in aqua vero ſimplici minime.

VIRTUS.

USUS: mechanicus.

OBS. 1. Cortex interior hujus arbuſculæ, exteriore bene exutus, ſucculentus eſt. Si hic in paſtam contundatur, & deinde vaſi incluſus in cella reponatur ad putreſcendum, atque tum in aqua lavetur, ut fibræ ligneæ ſeparentur, optimum habebitur gluten aucuparium. DUHAMEL.

OBS. 2. Etſi tenaciſſimum eſt hoc viſcum, tamen non conglutinat.

CLASSIS V.

PENTANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

54. ANCHUSA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 191. *Mat. med.* 59. OEDER. *Icon. t.* 572.

Bugloſſum. BLACKW. *Herb. t.* 500.

Pharm. *BUGLOSSI* Radix, Herba, Flores.

Locus. Europa, locis ruderatis, ad vias. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrico-fuſiformis, ſpithamæa, deſcendens, parce fibrilloſa, extus rufeſcens,

ruſeſcens, *parencymate* ſubcarnoſo, incarnato; poſt ſectionem transverſalem centro medullari orbiculato, rubicundo; peripheria annulo latiuſculo incarnato, nebuloſo; corticali parte rubicundo. *Caulis* bipedalis, erectus, angulatus, piloſus, ſcader, ſuperne ramoſus. *Folia* ſubſucculenta, alterna, lineari-lanceolata, acuta, utrinque hirta, ſcabra, ſubtus carinata, margine minutim eroſo-denticulata, pluſquam palmaria, patentia; inferiora inferne attenuata, petiolata; ſuperiora ſeſſilia, inferne latiora, baſi rotundata. *Corymbus* terminalis, conſtans ſpicis alternis, conjugatis, bracteatis, ſecundis, hirtis, apice revolutis. *Bracteæ* lanceolatæ, hirtæ, ciliatæ, calycibus paulo longiores. *Flores* ſubſeſſiles. *CAL. Perianth.* monophyllum, hirſutum, quinquepartitum: laciniis lineari-lanceolatis, acutis, erectis. *COROLLA* infundibuliformis. *Tubus* cylindricus, longitudine calycis, albido-cæruleſcens, ſuperne angulatus. *Limbus* pulcherrime cæruleus, extus nitidiuſculus, quinquefidus: laciniis ovatis, obtuſis, patentibus. *Cingulum* depreſſum, interruptum, extus ad apicem tubi. *Nectarium*: ſquamæ 5, oblongæ, cæruleæ, apice obtuſo-gibbæ, antice barbatæ, margine utrinque albo-hirſutæ, in fauce conniventes. *STAM. Filam.* 5, brevia, alba, in apice tubii. *Antheræ* lineari-trigonæ, fuſcæ, incumbenti-erectæ, ſub nectario reconditæ. *PISTILL. Germen* ſuperum, quadripartitum, obtuſum, viride. *Stylus* cy-

lindricus, albidus, ſtaminibus brevior. *Stigma* ſubcapitato-obtuſum, emarginatum.

PROPR. rec. radic. Odor nullus; *Sapor* mucilaginoſus. *Folior.* rec. *odor* nullus; *ſapor* herbaceus, debilis; *maſticata* tenera, ſucculenta, ſalivam vix tingunt, ſubinſipida. *Flores* rec. inodori, inſipidi, ſubmucilaginoſi, ſalivam cæruleo tingentes maſticati, poſtea obſcure amaricantes.

VIRTUS totius: refrigerans, aperiens, oleracea.

USUS. Ardor viſcerum, Hypochondriaſis.

OBS. Infuſum radicis ſicc. aquoſum rubicundum, ſapore dulci & grato, inſtar infuſi maltæ; vitriolo martis non alteratur; *folior.* rubrum, ſapore herbaceo, vitriolo martis ſenſim fuſcum evadens; *florum* vix ullius ſaporis.

55. ANCHUSA tinctoria. LINN. *Sp. pl.* 192. *Mat. med.* 58.

Anchuſa monſpeliaca. BAUH. *Hiſt.* 3. *p.* 584.

Orcanette. POMET. *Drogu.* 1. *p.* 90. *f.* 74.

Radix anchuſæ. VALENT. *Simpl.* 126.

Pharm. ALCANNÆ Radix.

Locus. Monſpelium, locis ſiccis. *Perennis.*

FORMA. ſicc. Radix conico-cylindrica, purpureo-nigricans, palmaris, inferne ſenſim attenuata; veſtita corticali parte concolore, intra quam faſciculus plurium fibrarum radicum cylindricarum, minorum, parallelarum incluſus eſt, quarum ſingulæ cortice proprio purpureo obvelatæ. *Parencyma* ipſarum radicis fibrarum cinereum, ſiccum, durum, ſubligneum, fragiliuſculum.

PROPR. ſicc. Odor nullus. *Sapor* mucidus. *Maſticata* corticali parte ſalivam rubro-brunneo tingit. Chartæ affricata corticalis pars, inquinans eſt: colore rubro-violaceo; cuti vero fricata, tingit illam colore pulcherrimo ſanguineo, optimi inſtar fuci.

VIRTUS: tinctoria, præcipue pinguibus.

USUS: tinctorius.

OBS. 1. Corticalis pars radicis oleis omnibus, ceræ, axungiis, quadrageſima circiter parte illorum ponderis addita, balneoque aquæ digeſta, illa ſanguineo tingit colore; Spiritum vini etiam tingit, ſed colore dilutiore, quæ Tinctura ſpirituoſa affuſo vitriolo martis ſubito nigreſcit; at aquam difficulter colore inficit, niſi diutius loco tepido digeſta fuerit, idque tunc colore dilute rubro. Hæc Tinctura aquoſa chartam tingit colore Lilac, & vitriolo martis ſenſim fuſca fit.

OBS. 2. Sæpe ſunt qui adulterant radicem Alcannæ, ſubſtituta radice Bugloſſi, quam coquunt in decocto Ligni Braſiliani rubri, ut colorem mutuetur; ſed fraus facile detegitur inſpectione oculari ipſius radicis, atque etiam infuſione in oleo olivarum, vel alio oleo expreſſo, quod e radice adulterata rubrum non evadit.

OBS. 3. Alcanna vera, Lawſonia inermis. LINN., nunquam in officinis noſtris occurrit, quare nec de illa nobis erit ſermo.

56. CYNOGLOSUM offic. LINN. *Sp. pl.* 192. *Mat. med.* 60. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 6.

Cynogloſſum. DODON. *Pempt.* 53. *f.* 1. & 2. BLACKW. *Herb. t.* 249.

Cynogloſſum foliis ellipticis lanceolatis, ſericeis, caule folioſo. HALLER. *Helv.* 260.

Pharm. CYNOGLOSSI Radix, Herba.

Locus. Europa, Oriens, in ruderatis. *Annuum.*

FORMA. rec. Radix majuſcula, extus rubro-nigricans; inferne ſimplex, ſuperne ramoſa; *parencymate* albo, ſubcarnoſo; tranſverſaliter ſecto, centro medullari orbiculato, ampliſſimo, circumdato annulo ſubſpongioſo. *Caulis* ſubbipedalis, erectus, teretiuſculus, ſulcato-angulatus, villoſus, ſimpliciuſculus, ſuperne ramoſus. *Rami* breviuſculi, paniculati, ſtricti, villoſi. *Folia* ſparſa, frequentia, utrinque pubeſcentia, mollia, binervia, acuta; inferiora petiolata, lanceolata; ſuperiora ſeſſilia, linearia. *Racemi* in ramulis, floriferi ſubrotundi, ſecundi; fructiferi folioſi, longius pedunculati. *CAL. Perianth.* quinquepartitum: foliolis ovali-linearibus, obtuſiuſculis, villoſis, erectis. *COROL.* monopetala, infundibuliformis. *Tubus* cylindricus, craſſus, pallidus, ſtriatus, calyce duplo brevior. *Limbus* concavus, ſordide purpureus, quinquefidus: laciniis obovatis, obtuſo-rotundatis, calyce vix longioribus. *Nectarium:* ſquamæ 5, purpureæ, antice concaviuſculæ, vertice gibbæ, obtuſæ, margini tubi inſertæ, limbo duplo breviores, conniventes. *Faux* corollæ perforata. *STAM. Filam.* 5, brevia, margini Tubi inſerta. *Antheræ* cordato-trigonæ, ſub ſquamis nectareis reconditæ. *PIST.* viride. *Germen* glabrum, quadripartitum: lobis globoſis. *Stylus* pyramidalis, tetragonus, longitudine tubi corollæ. *Stigma* obtuſum, emarginatum.

PROPR. recent. Rad. Odor fœtido-hircinus. *Sapor* ſubdulceſcens, hircinus. *Herbæ &*

Florum odor fœtido-narcoticus. *Sapor* herbaceus, aquoſus, ſubhircinus. *Siccata* radix ſapore mucilaginoſo, dulceſcenti-fatuo; herba exſiccata debilior.

VIRTUS: antiſpaſmodica.

USUS. Tuſſis.

OBS. Infuſum aquoſum *radicis* rubrum; vitriolo martis fuſcum; *herbæ* conſimile.

57. PULMONARIA offic. LINN. *Sp. pl.* 194. *Mat. med.* 62. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1.

Symphytum maculoſ. DOD. *Pempt.* 135.

Pulmonaria macul. BLACKW. *Herb. t.* 376.

Pulmonaria vulgaris maculoſo folio. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 169.

Maculoſa Pulmonaria. LOBEL. *Hiſt.* 317.

Pharm. PULMONARIÆ Herba.

Locus. Europa, in nemoribus; vernalis. *Perennis.*

FORMA. rec. Caules plures ex una radice, erecti, angulati: angulis e foliis decurrentibus, ſpithamæi vel ultra, ſcabri, ſimplices. *Folia* alterna, ovato-oblonga, acuta, ciliata, ſcabrida: pilis breviſſimis; bipollicaria, integerrima, ſubtus cinerea; radicalia petiolata, paulo majora, caulina ſeſſilia, decurrentia. *Corymbus* ſtorum terminalis, ſeſſilis, nutans, gracilis, bifidus, floribus brevius pedunculatis. *CAL. Perianth.* monophyllum, cylindrico-campanulatum, quinquangulatum, ſcabrum: punctis elevatis piliferis; quinquefidum: laciniis lanceolatis, acutis, erectis, æqualibus. *COROLLA*

monopetala, infundibuliformis. *Tubus* albidus, cylindricus, longitudine calycis, angulatus, baſi paullulum incraſſatus. *Limbus* dilute purpureus, campanulatus, nervis & venulis albidis pictus, quinquefidus: laciniis ovatis, obtuſo-rotundatis, erectis. *Faux* barbata. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, tubo adnata, ſuperne libera, brevia, ſub barba faucis, alba. *Anth.* oblongæ, trigonæ, erectæ, in fauce conniventes. *PISTILL. Germen* ſuperum, viride, quadripartitum: lobis ovatis, obtuſis; cinctum perichætio e ſquamis 4, ſubcarnoſis, albidis, concaviuſculis, ovatis, obtuſis, ſingulis ſingulum germen fulcientibus, illiuſque longitudine. *Stylus* cylindricus, albidus, ſtaminibus brevior. *Stigma* capitatum, emarginatum.

PROPR. Odor nullus. *Sapor* herbaceus, debilis. *Recens* ſubmucilaginoſa.

VIRTUS: oleracea, adſtringens, vulneraria.

USUS. Hæmoptyſis.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum herbacei ſaporis, tenue; ex vitriolo martis momento nigreſcit.

OBS. 2. Ex obſervatione GMELINI (*), Pulmonaria dat cineris ſeptimam ſui ponderis partem, albi; lixivio peracri; ſale lixivioſo acido maritato, indeque cum Spiritu vitrioli parum efferveſcente.

58. SYMPHYTUM officin. LINN. *Sp. pl.* 195. *Mat. med.* 61. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1.
Symphytum magnum, DOD. *Pempt.* 134.
Symphytum Alum. LOBEL. *Hiſt.* 315.
Symphytum. BLACKW. *Herb. t.* 252.

(*) *Commentar. Petropolit. vol.* 5. *p.* 282.

Pharm. *CONSOLIDÆ MAJORIS* Radix, Herba, Flores.

Locus. Europa, in umbroſis humidis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix adulta magna, extus nigricans, ramoſa: ramis cylindricis; *parencymate* albo, carnoſo; tranſverſaliter ſecto, centro medullari orbiculato, amplo, obſolete ſtellato, punctis adſperſo. *Caulis* ſimplex, erectus, teres, ſubangulatus, ſcaber: pube rigida, recurva; ſubbipedalis. *Folia* alterna, petiolata, ovato-lanceolata, acuta, ſpithamæa, rugoſa, villoſo-ſcabra, ciliata, patentia. *Petioli* ſupra concavi, ſubtus convexo-carinati, marginati: margine foliaceo, in caulem utrinque decurrente. *Corymbus* terminalis, cernuus, folioſus, villoſo-ſcaber, compoſitus e cymis alternis, nutantibus, axillaribus e foliis corymbi. *CAL. Perianth.* monophyllum, villoſum, profunde quinquefidum: laciniis lanceolatis, acutis, carinatis, erectis. *COROLLA* infundibuliformis, alba, decidua. *Tubus* craſſus, longitudine calycis, apice extus notatus punctis 5, depreſſis. *Limbus* ovatus, e tubo ſenſim ampliato, minutim quinquefidus; laciniis brevibus, obtuſo-rotundatis, revolutis. *Faux* clauſa: ſquamis nectareis 5, lanceolatis, acutis, albis, margine utrinque ſerrulatis: ſerraturis cryſtallino-ſplendentibus; conniventibus, corolla brevioribus. *STAM. Filam.* 5, lanceolata, alba, breviuſcula. *Anth.* oblongæ, apice & baſi bifidæ, albæ, erectæ, ſub ſquamis nectareis occultatæ. *PIST.*

Germen quadripartitum: lobis ſubrotundis, obtuſis, viridibus. *Stylus* ſubulatus, albus, inter lobos germinis ſurgens, corolla paulo longior. *Stigma* obtuſum, exſertum.

PROPR. Radix recens ſubdulceſcenti-inſipida, ſucco tenaci, glutinoſo abundans; fere magis glutinoſa quam radix Althææ; *maſticata* comminuitur, ſed ſub maſticatione glutinoſum copioſe extrahitur; *ſiccata* (in taleolas longitudinales ſecta) duriuſcula, fragilis, ſubinſipida; *maſticata* pariter mucilaginoſa; *Odor* nullus. *Herbæ* recent. *odor* debilis; *ſapor* herbaceus; *maſticata* ſubmucilaginoſa.

VIRTUS: obtundens, adſtringens.

USUS. Hæmoptyſis, Diarrhœa, Dyſenteria, Ulcus veſicæ.

OBS. Decoctum radicis obſcure rubrum, ſpiſſum, mucilaginoſum, ſapore amaricante, odore ſubaromatico ſubnauſeoſo; vitriolo martis affuſo nigreſcit & coagulatur. *Iufuſum* radicis, digeſtione paratum, decocto conſimile. Pulvis radicis, cum aqua coctus, & per linteum expeſſus, pulchrum colorem kermeſinum dat; HELLOT. Certe *Extractum* radicis rubrum idem eſt, quod *Sanguinem Symphyti* vocat QUERCETANUS.

59. BORAGO officinalis. LINN. *Sp. pl.* 197. *Mat. med.* 63. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3. BLACKW. *Herb. t.* 36.

Borago. LUDW. *Ectyp. p.* 2. *t.* 3.

Borago ſ. Bugloſſ. verum. DOD. *Pempt.* 615.

Pharm. BORAGINIS Herba, Flores.

Locus. Europa auſtralis, Oriens. *Annua.*

FORMA. rec. Caulis teres, carnoſo-ſuccu-

lentus, erectus, undique ſulcato-angulatus: angulis e foliis decurrentibus, parvis; pubeſcens, hiſpidus: pilis ſubulatis, rigidiuſculis, ſubpungentibus, ortis e baſi tuberculata, ſubrotunda; bipedalis vel ultra, ramoſus, diffuſus. *Rami* alterni, teretes, ſtriati, hiſpidi. *Folia* alterna, ad ramos ſita, ovato-oblonga, obtuſa, patentia, ſeſſilia, amplexicaulia, ſubdecurrentia, ſupra viridia, ſubtus glauca, utrinque hiſpido-ſcabra, venoſo-rugoſa; inferiora ſpathulata, ſpithamæa. *Corymbus* terminalis, folioſus, bifidus, ſimplex, hiſpidus, ſecundus, nutans. *CAL. Perianth.* monophyllum, hiſpidum, purpuraſcens, quinquepartitum: laciniis lineari-lanceolatis, acutiuſculis, ſubæqualibus, erectis. *COROL.* violacea, rotata, longitudine calycis, quinquepartita: laciniis lanceolatis, acutis, plano-patentibus, ſubæqualibus. *Nectarium:* ſquamæ 5, ovatæ, obtuſæ, emarginatæ, ſubcarnoſæ, albidæ, baſi ad ſingulam laciniam corollæ ſingulæ; ſquamæ aliæ 5, lineares, obtuſæ, cæruleæ, planæ, filamento ſingulo prope antheram extus impoſitæ ſingulæ, antheris breviores, erectæ. *STAM. Filam.* 5, cernoſa, brevia, albida, turbinato-trigona, extus convexa, antice gibba, latere utrinque ſuperne marginata, erecta, nectario corollæ paulo longiora, apice nectariferæ & antheriferæ ſimul. *Anth.* lanceolatæ, acutæ, utrinque carinatæ, erectæ, convergentes, fuſco-brunneæ. *PIST. Germen* ſuperum, quadripartitum, obtuſum,

viride, glabrum. *Stylus* cylindricus, albidus, ſtaminum longitudine. *Stigma* truncatum.

PROPR. rec. Odor debilis. *Sapor* herbaceus, aqueus, ſubcucumerinus. *Maſticata* folia tenerea, ſucculenta. *Siccat.* ſapor herbaceus.

VIRTUS: refrigerans, oleracea.

USUS. Arbor viſcerum.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum tenue, rubicundum; fortius ſaturate rubrum; vitriolo martis fuſcum.

OBS. 2. Folia inciſa carbonibus candentibus inſperſa, non accenduntur, ſed fremunt & ſcintillant lucide, cum ſpecie fulgurationis, ad modum Nitri. E ſucco expreſſo ſive decocto, præſertim ſi alcali vel calce viva maritetur, verum Nitrum extraxerunt viri clariſſ. BOULDUC & MARGGRAF.

60. PRIMULA veris officinalis. LINN. *Sp. pl.* 204. *Mat. med.* 64. KNIPH. *Bot. or. cent.* 2. & 3.

Paralyſis. BLACKW. *Herb. t.* 226.

Primula veris flore flavo elatior. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 302.

Primula pratenſis. LOBEL. *Hiſt.* 305.

Pharm. PRIMULÆ VERIS Radix, Herba, Flores.

Locus. Europa, in pratis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix ſubcylindrica, deſcendens, tuberculis frequentibus undique echinata, fibris filiformibus, ſparſis, glabris, albis, longiuſculis inſtructa. *Vaginæ* radicales, membranaceæ, oblongæ. *Scapus* radicalis, albidocinereus, ſimpliciſſimus, ſpithamæus, foliis duplo longior, erectus, teres, pubeſcens, nu-

dus. *Folia* cuncta radicalia, petiolata, ovato-oblonga, obtuſa, rugoſa, crenata, glabriuſcula, ſubtus cinerea, minutim tomentoſa, in petiolum decurrentia, venoſa; venis elevatis, dichotomis. *Petioli* triquetri, albidi. *Umbella* florum terminalis, nutans, albido-cinerea, pubeſcens, ſimplex. *Involucrum* parvum, polyphyllum, foliolis lineari-lanceolatis, concavis, acutis, inæqualibus. *Flores* pedunculati, inæquales tempore. *CAL. Perianthium* monophyllum, pubeſcens, laxum, turbinato-campanulatum, plicato-quinquangulatum, quinquefidum, acutum. *COROLLA* lutea, monopetala, hypocrateriformis. *Tubus* cylindricus, longitudine calycis, in medio geniculatus, ſuperne obſolete pentagonus. *Limbus* plano-concavus, interne maculis 5, ovatis, ſubfuſcis inferne notatus; quinquefidus: laciniis obcordatis, pagina interiore undique ſtriatis. *Margo* faucis notatus punctis decem, in figuram circuli diſpoſitis. *STAM. Filam.* 5, breviſſima, æqualia, ſimplici ſerie intra tubum collocata. *Antheræ* oblongæ, trigonæ, incluſæ. *PIST. Germen* ſuperum, globoſum, glabrum. *Stylus* cylindricus, inferne pubeſcens, longitudine tubi corollæ. *Stigma* capitatum, ſubexſertum.

PROPR. rec. Radicis odor fragrans, aniſum redolens; *ſapor* debiliter aniſatus, leniter ſtypticus, tandem amaricans cum aciditate; *Foliorum* ſapor herbaceus. *Florum odor* gratiſſimus, ſubmellitus; *ſapor* debilis, leviter dulceſcens;

maſticati comminuuntur, ſaliva lutea; *ſiccati* flores vix odorati, inſipidi.

VIRTUS: *Radic.* ſternutatoria; *Folior.* oleracea; *Florum* leniter reſtringens.

USUS. *Flor.* Rheumatiſmus.

OBS. 1. Flores a calycibus debent bene eſſe mundati, celeriter ſiccati & loco ſicco ſervati, ne palleſcant. Apud exteros quoſdam *Flores Paralyſeos* audiunt.

OBS. 2. *Infuſum* aquoſum florum colore aureo eſt, gratiſſimum, uſui diætetico aptum, & in doloribus rheumaticis ſæpe bonum; vitriolo martis mox purpuraſcit.

OBS. 3. *Potum* fermentatum, ſapidum, efferveſcentem, aëre fixo abundantem, in calore æſtivo refocillantem; ex melle & hiſce floribus recentibus per fermentationem parare norunt mulierculæ noſtrates.

61. CYCLAMEN europæum. LINN. *Sp. pl.* 207. *Mat. med.* 65. KNIPH. *Bot. or. cent.* 3. MILL. *Figur. t.* 115.

Artanita Cyclamen. BLACKW. *Herb. t.* 147.

Cyclamen orbiculare. DOD. *Pempt.* 335.

Cyclamen LOBEL. *Icon.* 604. 605. CAUSE, *Hoven. t.* 16. *f.* 1. MERIAN. *Eruc. ort. p.* 45. *t.* 100.

Cyclaminus. CAMER. *Epit.* 357.

Varkensbrood. MUNTING. *Aardgewaſſ. p.* 531. *t.* 533-537.

Pharm. *CYCLAMINIS* Radix.

Locus. Auſtria, in locis umbroſis, nemoroſis. *Perenne.*

FORMA. *Radix* recens, inſtar Rapæ, ſubrotunda, majuſcula, depreſſa, extus nigricans, baſi radicans: fibris filiformibus; *parencymate* carnoſo.

PROPR. recentis: *Odor* nullus. *Sapor* acris, pungens, fervidus, amaricans, ingratus. *Recenter ſiccata* adhuc acris; *diu ſervata* fere inſipida.

VIRTUS: *recent.* purgans, draſtica; *aſſatæ* mitis.

USUS: externus.

OBS. Plurimi auctores ſtatuunt, ſuccum, umbilico illinitum, alvum ducere, atque etiam abortum facere poſſe.

62. NENYANTHES trifoliata. LINN. *Sp. pl.* 208. *Mat. med.* 66. OEDER. *Icon.* 541.

Trifolium paludoſum. LOBEL. *Hiſt.* 496.

Trifolium paluſtre. BLACKW. *Herb. t.* 474. DODON. *Pempt.* 570.

Trifolium fibrinum. TILLANDZ. *Icon.* 157.

Pharmac. TRIFOLII AQUATICI (*Fibrini*) Herba.

Locus. Europa, in paludibus. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix repens, geniculata. *Folia* cuncta radicalia, petiolata, ternata: foliolis ovatis, obtuſis, utrinque glabris, venoſis, margine repandis, bipollicaribus vel ultra, æqualibus; tenerioribus oblongis. *Petioli* teretes, ſtriati, baſi vaginati. *Scapus* radicalis, teres, nudus, glaber, foliis longior, erectus. *Racemus* terminalis, nudus. *Flores* pedunculati, ſubterni. *Bracteæ* ovatæ, acutiuſculæ, pedunculis breviores, concaviuſculæ. *CAL. Perianth.* monophyllum, glabrum, quinquepartitum: laciniis lanceolatis, obtuſis, erectis. *COROLL.* monopetala, campanulato-infun-

dibuliformis, roſeo alba. *Tubus* craſſus; calyce longior. *Limbus* quinquepartitus: laciniis lanceolatis, acutiuſculis, revolutis, intus barbatis: barba concolore. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, alba, receptaculo inſerta, ſed tubi baſi adnata, corolla paulo breviora. *Anth.* exſertæ, purpureæ, lineares, ſagittatæ, incurvæ. *PIST. Germen* ſuperum, ovatum. *Stylus* cylindricus, ſtaminibus duplo brevior. *Stigma* capitato-truncatum, quaſi ex lobulis conglomeratum.

PROPR. rec. & ſicc. Odor nullus. *Sapor* amariſſimus.

VIRTUS: antiſcorbutica, tonica, anthelminthica, diuretica, emmenagoga, ſubeccoprotica.

USUS. Scorbutus, Leucophlegmatia, Arthritis, Rheumatiſmus, Cacoëthes.

OBS. 1. Oves tabidæ, in paludibus, hacce herba abundantibus, paſtæ, brevi ſanantur. TANCREDUS ROBINSON.

OBS. 2. *Infuſum* aquoſum foliorum amariſſimum, a vitriolo martis ſubito nigreſcit. Herbæ libræ 4 dant Extr. aquoſi circiter unc. 6. *Tinctura* ſpirituoſa etiam intenſius amara.

OBS. 3. De Trifolio aquatico bene ſcripſit JO. FRANCUS (*). Plurimis caſibus & obſervationibus utilitatem ejus comprobat in cephalæis periodicis, ſcorbuto, otalgia, aſthmate, empyemate, febribus intermittentibus protractis, obſtructione menſium, palpitatione cordis, ictero, ſpaſmis abdominis, cachexia, hydrope, arthritide vaga, hypochondriaſi. Propinat infuſum, cum vino, cereviſia, ſive aqua paratum, vel in Eſſentia. Sæpe

---

(*) *Trifolii fibrini hiſtoria, ſelectis obſervationibus & perſpicuis exemplis illuſtrata.* Francof. 1701.

præmittit emetica. Nimis largam doſin vidit raucedinem vel dyſpnoeam initio induxiſſe, quæ tamen mox diſparuit, ſimulac doſis imminuta fuit. Externe contra ſerpigines, tineas, ichores, pediculos capitis, impetigines & ſcabiem, laudat lavacrum ex Trifolio. Ad fiſtulas & ulcera ſuccum Trifolii multum juvare ait, ut bonum abſterſorium; ſub uſu ſucci locus affectus ſæpe intimuit, ſæpe inflammatus fuit, ſed brevi ceſſavit hoc ſymptoma. In Scorbuto dicit medelam attuliſſe Trifolium, ubi Cochlearia fefellit. Ceterum noxium gravidis, hæmorrhagiis obnoxiis & tabidis fuiſſe deprehendit. Ego ex Infuſo præclara expertus ſum in arthritide, febribus autumnali & aſthmate.

63. LYSIMACHIA nummul. LINN. *Sp. pl.* 211. *Mat. med.* 67. KNIPH. *Bot. or. cent.* 8.

Nummularia major. ZANNICH. *Venez.* 297. DODON. *Pempt.* 590. CAMER. *Epit.* 755.

Pharm. *NUMMULARIÆ* Herba.

Locus. Europa, locis ſubhumidis. *Perennis*.

FORMA. rec. Radix deſcendens fibris plurimis, ſimplicibus, fibrilloſis. *Caules* plures ex una radice, procumbentes, terræ adpreſſi, longius extenſi, pedales vel ultra, glabri geniculati; inferne ſimplices, teretes, alternatim oppoſite canaliculati; ſuperne tetragoni: angulis acutis; verſus apicem ramoſi: ramis oppoſitis, teretibus, utrinque canaliculatis. *Folia* ad genicula, alternatim oppoſita, petiolata, ovato-orbiculata, obtuſa, utrinque glabra, punctis obſoletis adſperſa, venoſa, ſupra obſcure viridia, erecta; caulina ſubpollicaria; ramea minora. *Flores* axillares e foliis, pedunculati, erecti: *pedunculis* ſubangulatis, glabris, foliis

longioribus, unifloris. *CAL. Perianth.* pentaphyllum: foliolis cordatis, acutis, obſolete punctatis, glabris, ſubtus concaviuſculis, minutim carinatis, erectis. *COROLLA* lutea. *Petala* 5, oblonga, acuta, ſeſſilia, patentia; tria æqualia; 2 paulo majora. *STAM.* lutea. *Filam.* 5, ſubulata, pubeſcentia, erecta, corolla breviora, baſi petalorum inſerta. *Antheræ* cordatæ, acutæ, erectæ. *PIST. Germen* ſubrotundum, obtuſum. *Stylus* cylindricus, glaber, longitudine Staminum. *Stigma* truncatum.

PROPR. rec. *Odor* nullus. *Sapor* acidulus.

VIRTUS: vulneraria, reſtringens.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum herbæ recent. limpidiuſculum, acidulato-ſubſtypticum; vitriolo martis nigrofuſcum.

64. SPIGELIA marilandica. Linn. *Mantiſſ.* 2. *p.* 338. *

Periclymeni virginiani flore coccineo planta marilandica, ſpica erecta, foliis conjugatis. Catesb. *Carol.* 2. *p.* 78. *t.* 78.

Xivhtotongui ſeu herba calida Totopocenſi. Hernand. *Mexic.* 201.

Pharm. SPIGELIÆ Herba.

Locus. America ſeptentrionalis. *Perennis.*

FORMA. Radix fibroſa. *Caulis* herbaceus, erectus, glaber, teretiuſculus, obſolete tetragonus, ſimplex, dodrantalis vel ultra. *Folia* oppoſita, diſtantia, ſeſſilia, ovato-oblonga, acuta, bipollicaria, utrinque glabra, erecta, ſupra

ſupra viridia, ſubtus glauca, nervis a coſta alternis. *Stipulæ* nullæ, verum *margo* inter folia ciliatus, ut & anguli caulis ad folia ciliati. *Spicæ* conjugatæ, terminales, ſubſeſſiles, ſecundæ, nudæ, glabræ, erectæ, digitales: rachi ſtriato-ſulcata. *Bracteæ* parvæ, ſubulatæ. *CAL. Perianth.* quinquepartitum: laciniis lineari-ſubulatis, acutis, longiuſculis, æqualibus, glabris, erectis. *Corolla* monopetala, rubicunda, clavata, h. e. inferne cylindrica, ſuperne incraſſata, ſubquinquangularis, calyce multo longior, pollicaris vel ultra; *limbo* contracto, quinquefido: laciniis lanceolatis, acutis, patentibus; quarum 2 inferiores paulo minores. *STAM. Filam.* 5, in fauce corollæ, corollæ concolora. *Antheræ* lineari-haſtatæ, obtuſiuſculæ, albæ, conniventes, ſubexſtantes. *PIST. Germen* ſuperum, ovatum, parvum. *Stylus* teres, inferne uni articulatus: articulo cylindrico, diſcolore; parte ſuperiore facile decidua; corolla longior, ſuperne pubeſcens. *Stigma* obtuſum.

PROPR. Odor & *Sapor* exacte uti odor vaſis lignei ex aqua corrupta.

VIRTUS: narcotica, ſoporoſa anthelminthica, pupillæ dilatationem efficiens in nimia doſi ſumta.

USUS. Lumbrici, Convulſiones.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum ſaturatum rubrum, ſubſpiſſiuſculum, *odore* narcotico, *ſapore* conſimili; vitriolo martis injecto nil variat.

OBS. 2. Doſis adultis herbæ drachm. 2, in infuſo, bis de die. Largior doſis, initio data, ſæpe diſcrimen

minatur. Vidi puellam 10 annorum graviter dormientem e Spigelia, nimia doſi ſumta: namque illa, e Spigeliæ unc. 2, in aquæ font. libr. 2, ad remanentiam libræ 1 coctis, hauſerat prima vice Decocti unc. 2, dein unc. 1 quavis ſexta hora; poſt 36 horas illam inveni ſoporoſe dormientem, cum palpebris ita relaxatis, ut infra orbitam oculi longius penderent, digitorum ope elevandæ, pupilla valde dilatata; quæ vero ſymptomata ſponte ſenſim evaneſcebant, quando ſomnus remittebat. Convulſiones violentas ope Spigeliæ curatas vidi, etſi vermes non viſi diſceſſiſſe. Hanc Spigeliam frequentiſſime præſcripſi, ſed vim ejus purgantem (qualem ſtatuunt quidam), nunquam comperi.

OBS. 3. Per JOHN LINNING, medicum in Carolina auſtrali, Europæis primum innotuit Spigeliæ hujus vis anthelminthica, quæ arcanum antea fuerat barbarorum in illa regione. Planta nunc Anglis cognita eſt ſub nomine *Indian Pink*. Cl. LINNING (*) laudat imprimis radicem, in forma pulveris, doſi gran. 12 infantibus triennibus, vel in infuſo, doſi ſcr. 1, quæ doſis mane & veſperi repetenda per nonnullos dies.

OBS. 4. Spigelia anthelmia, BROWN. *Jamaic. t.* 37. f. 3, in noſtris officinis non proſtat. Hanc aiunt debiliorem eſſe præcedenti.

65. CONVOLVULUS Scammonia. LINN. *Sp. pl.* 218. *Mat. med.* 82.

Convolvulus foliis ſagittatis, poſtice truncatis, pedunculis bifloris. RUSSEL. in *Medical Obſervat. and inquir. vol.* 1. *p.* 13. *t.* 1. *f. A–F.*

Scammonium. DODON. *Pempt.* 387.

Convolvulus ſyriacus, Scammonia Syriaca. MORIS. *Hiſt.* 2. *p.* 12. *ſ.* 1. *t.* 3. *f.* 5. MILLER. *Figur. p.* 68. *t.* 102.

(*) *Eſſ. and obſervat. phyſ. and litterar. v.* 1. *art.* 14. *p.* 386.

Pharm. SCAMMONIUM CRUDUM.

Locus. Oriens, in montibus, ex Antiochia ad montem Libanum, in monte Tauro, in tota Syria, alibique. *Perennis.*

FORMA. Gummi-reſina in fruſtis, fuſca, levis, friabilis: fracturis nitidiuſculis.

PROPR. Odor fœtidiuſculus. *Sapor* ſubvitriolicus, nauſeoſus. *Maſticata* hæc gummireſina in ore difficulter ſolubilis, emollitur & adhæret dentibus, ſæpe arenoſa. Solvitur in aqua pura: ſolutione lacteſcente, ſubvirideſcente: lacteſcit etiam frictione digiti humidi. Reſinoſa pars ſolvitur in Spiritu vini: tinctura limpida.

VIRTUS: purgans, heroica, doſi gran. 5-10-15.

USUS. Morbi chronici.

OBS. 1. E Scammonii boni unc. 48, ope Spiritus rectificati, per extractionem obtinentur Reſinæ ſiccæ & friabilis circiter unc. 22; reſiduum vero, in aqua coctum, largitur Extr. aquoſ. unc. 5. Hæc reſina Scammonii, pari modo ac Reſina Jalapæ, ſtimular & purgat eadem doſi.

OBS. 2. Fœtidiſſima excrementa a Scammonio obſervavit L. B. VAN SWIETEN.

OBS. 3. *Diagrydium* infida eſt præparatio, quæ ideo rejicienda.

OBS. 4. Scammonium Aleppinum purum, in ſolo natali, ruri colligitur a ruſticis, ineunte menſe Junio, unde fertur in urbem Aleppo, ibique a Judæis emitur, & plerumque adulteratur heterogeneis immixtis. Colligitur, abraſa terra & radice oblique ſecta, ſuppoſito vaſculo, in quo liquor lacteus defluens excipitur, ſingula radice non ultra paucas drachmas ſucci largiente. Hic ſuccus, in aëre aperto ſponte inſpiſſatus. Scammonium

audit. Herba plantæ ſiccata minime purgat, ut obſervavit Cl. RUSSEL. Optimum Scammonium provenit ex Maraſch, quatriduo itinere ab Aleppo urbe diſtante; inde affertur in urbem, pellibus parvulis incluſum, unde poſtea Londinum & Maſſiliam a mercatoribus Anglis & Gallis tranſmittitur. FR. HASSELQUIST.

OBS. 5. Tentare mereret, annon Convolvulus Sepium LINN. Scammonium etiam ſiſteret; certe ſuccum præparatum Convolvuli vulgaris huic ſcopo convenire prædicat PH. MILLER.

66. CONVOLVULUS Turpethum. LINN. *Sp. pl.* 221. *Mat. med.* 84.

Convolvulus indicus alatus maximus, foliis Ibiſco nonnihil ſimilibus anguloſis. HERMANN. *Lugd. Bat. p.* 177. *t.* 178. & 179.

Pharm. *TURPETHI* Radix.

Locus. Malabaria, Ceylona, locis opacis, humidis, ad foſſarum margines. *Perennis.*

FORMA. Radix recens longiſſima, cylindrica, flexuoſa, ramoſa, extus fuſca, ſucco lacteo turgida; HERMANNUS. *Siccata* vero, qualis in officinis occurrit, ſecta in fruſta digitalia, teretia, ſubfragilia, corticali parte cinereo-fuſceſcente, *parencymate*, tranſverſim ſecto, poris plurimis pertuſo.

PROPRIET. recent. Sapor ſubdulcis, dein pungitivus, nauſeoſus; HERMANNUS. *Sicc. odor* nullus; *ſapor* debilis, ſubnauſeoſus.

VIRT. purgans, hydragoga, doſi ſcr. 1-dr. $\frac{1}{2}$.

USUS. Morbi chronici.

OBS. Radicis Turpethi unc. 8, cum Spiritu vini extractæ, dant Reſinæ circiter drachm. 5, quæ eodem modo parique doſi purgat ac Reſina Jalapæ.

67. CONVOLVULUS Soldanella LINN. *Sp. pl.* 226. *Mat. med.* 81. KNIPHOF. *Bot. orig. cent.* 6.

Convolvulus maritimus rotundifolius. ZANNICH. *Venez. t.* 6.

Soldanella, Braſſica marina. LOBEL. *Hiſt.* 329.

Soldanella. DODON. *Pempt.* 391.

Soldanella vulgaris ſive Volubilis marina. PARKINS. *Theatr.* 161.

Pharm. SOLDANELLÆ Herba.

Locus. Italia, Gallia, Zelandia, Flandria, Anglia, in littoribus. *Perennis.*

FORMA. Caulis herbaceus, procumbens, inferne repens, glaber, angulatus, ſæpius longius extenſus. *Folia* ſubcarnoſa, alterna, longius petiolata, reniformi-cordata, obtuſa cum mucrone parvo, utrinque glabra, nervoſo-venoſa, pollicaria. *Pedunculi* axillares, ſolitarii, uniflori, foliis longiores. *Flores* majuſculi, purpuraſcentes.

PROPR. Recens lacteſcens. *Odor* nullus. *Sapor* amarus, acris *Siccatæ Sapor* acriuſculus. *Maſticata* mordet in faucibus, vix amaricans.

VIRTUS: purgans, hydragoga, doſi ſcrup. 1 drachm. $\frac{1}{2}$, ſed in infuſo drachm. 1-2.

USUS. Hydrops.

68. CONVOLVULUS (Mechoacanna) caule volubili, foliis cordatis, fructibus maximis tomentoſis.

Convolvulus americanus Mechoacan dictus. LINN. *Mat. med.* 83.

Mechoacanna vera ſativa. MUNTING. *Aardgewaſſ. p.* 764. * *t.* 763.

Tacvache ſeu radix Michuacanica. HERNAND. *Mexic.* 164.

Bryonia alba Peruana ſive Mechoacanna. PARKINS. *Theatr.* 179.

Peruviana Mechoacæ provinciæ planta Bryoniæ ſimilis. LOBEL. *Hiſt.* 345.

Pharm. *MECHOACANNÆ* Radix.

Locus. America media, Mexico.

FORMA. *Radix* magna, carnoſa, recens lacteſcens, alba. *Siccata* in taleolas ſciſſa leves, extus pallide cinereas, *parencymate* albo, fragili, friabili.

PROPR. Inodora, ſubinſipida. *Maſticata* primum leviter dulceſcens, deinde acriuſcula, ſubnauſeoſa.

VIRTUS: laxans, hydragoga lenta, doſi I drachm. $\frac{1}{2}$.

USUS.

OBS. *Infuſum* aquoſum inſipidum, cereviſiæ inſtar clarum; a vitriolo martis non demutatur. Per decoctionem vim purgantem perdit radix. Cum ſpiritu vini digeſta, parum reſinæ dat.

69. MIRABILIS dichotoma. LINN. *Sp. pl.* 252.

Admirabilis Jaſmini roſa. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 90.

Jalapa officinarum. MARTYN. *Centur.* I. *t.* I.

Mechoacanna nigricans ſive Jalapium. PARKINS. *Theatr.* 280.

Pharm. *JALAPÆ* Radix.

Locus. America media, Mexico. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix. carnoſa, majuſcula, ovâli-oblonga, extus nigricans, rugoſa; *parencymate* fuſco-cinereo; poſt ſectionem tranſverſalem notato circulis nigricantibus concentricis, centro variegato maculis oblongis, pariter nigricantibus. *Siccata*, prout in pharmacopoliis occurrit, in taleolas tranſverſales ſciſſa, ſolida, ponderoſa, ſectione tranſverſali eodem modo picta ac in recente. Ceterum variat communiter in noſtris officinis, ut nunc magis pallida, nunc prorſus nigreſcens obveniat; præſtantiſſima cenſetur quæ maxime reſinoſa.

PROPR. ſicc. Odor debiliſſimus. *Sapor* acriuſculus, diutius inhærens, haud ingratus. *Maſticata* & deglutita pungit in faucibus. Quando contunditur, pulvis in auram adſcendens valde titillat in naſo & faucibus, atque irritat aduſque ſternutationem. Jalapæ fruſtum in candelæ flamma accenditur, & reſina ejus funditur; ſed ſimulac flammam removeris, extinguitur, fumat: fumo graveolente.

VIRTUS: purgans hydragoga, doſi gran. 15 ſcrup. 1 drachm. $\frac{1}{2}$.

USUS, Vermes.

OBS. 1. Particulis ſuis acribus, quibus ſternutationem excitat Jalapa, alias etiam inteſtina irritat, atque ſic purgat. Hinc noxia in ardore viſcerum, febribus inflammatoriis, diarrhoeis; hinc, uti WEPFERUS obſervavit, nimia doſi ſumta, ſæpe inteſtina inflammat; hinc denique convulſiones apud ſenſibiliores ab ejus eſu, ut

monſtrant exempla a cl. P. C. Abildgaard adducta(*).

OBS. 2. Radix Jalapæ, cum ſpiritu vini rectificato digeſta, tincturæ tertia parte in baln. mar. abſtracta, & deinde cum aqua frigida præcipitata, *Reſinam* Jalapæ ſiſtit. E radicis libr. 10 obtinentur Reſinæ unciæ 16. Hæc, nuperrime per aquam præcipitata, tenax eſt, fere ut Terebinthina; ſiccata vero dura & friabilis. Ceterum reſina hæcce calidum eſt purgans ſtimulans, ſæpe quoque tormina excitans; doſi gran. 2-5-10. Contra ea *Extractum* aquoſum ſatis mite eſt, & præſtans laxans, doſi gr. 15 ſcrup. 1 drachm. ½.

OBS. 3. De genere plantæ, ex qua Jalapæ Radix ſumitur, inter Botanicos non convenit. Ill. von Linné Mirabilem Jalapam olim ſtatuit, ſed poſtea Ph. Millerum ſecutus id correxit, & Convolvulum Jalapam repoſuit. Ego, effectus viſendi cauſſa, radicem Mirabilis Jalapæ recenter ſiccatam ad ſcrup. 1 vel drachm. ½. propinavi, ſed non purgavit; dedi etiam æquam doſin Mirabilis longifloræ, ſed nec ea purgavit. Verum radix Mirabilis dichotomæ ſatis bene purgat, quemadmodum etiam ſimillima eſt Jalapæ veræ exoticæ.

OBS. 4. De Jalapa ſcripſit, & quidem diffuſe, C. F. Paullini (**), purus compilator, cujus ergo liber, 417 paginis conſtans, parum frugifer eſt, utpote maximam partem conflatus ex meris præparatis Jalapæ atque formulis; hæ vero, quatenus Jalapa cum multis aliis rebus longa ſerie combinatur, nihil certi evincunt. Interim ejus uſum commendat auctor in pleriſque morbis; aſt diſſuadet apud hypochondriacos. Decoctum Jalapæ aquoſum nihil valere dicit.

70. **LONICERA** caule procumbente repente, foliis obverſe ovatis acutis ſcabris. Linn. *Mat. med.* 69.

(*) *Collectan. Societ. med. Hafnienſ. vol.* 1. *p.* 234.

(**) *De Jalapa liber ſingularis*, Francoſ. ad Moen. 1700.

Ipecacuanha. Pis. *Braſil.* 101. Marggr. *Braſil.* 17.

Ipecacuanha Braſilienſis radice emetica. Petiv. *Gazophyl. t.* 59 *f.* 9.

Pharm. IPECACUANHÆ Radix.

Locus. Braſilia, in ſylvis humidis. Culturæ impatiens. *Perennis.*

FORMA. ſicc. Radix cylindrica, digitalis vel ultra, craſſitie pennæ anſerinæ, cinerea, rurſum prorſum flexa, annulis ſ. rugis toruloſis tranſverſalibus, approximatis; *parencymate* reſinoſo, brunneo; fragili; fibra lignea centrali, longitudinali.

PROPR. ſicc. Odor graviuſculus, ſubnauſeoſus. *Sapor* amaricans, graviuſculus; *maſticata* radix acriuſcula, faucibus inhærens. Inter pulverandum orti circumcirca pulviſculi ſtimulant in naſo & ſternutationem cient, pulmonibus etiam moleſti.

VIRTUS: emetica, adſtringens, alterans, diaphoretica ſi cum opio jungatur.

USUS. Dyſenteria, Diarrhœa, Hæmorrhagia uteri, Tuſſis convulſiva.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum leviter amaricans eſt, & ſubmordens; vitriolo martis fuſcecit. *Decoctum* radicis aquoſum ſaturatum, ſubmucilaginoſum eſt, ſatis amaricans, rubicundum; vitriolo martis ſtatim nigreſcit. Sequitur hinc, decoctum vel pulverem Ipecacuanhæ adhiberi oportere, ubi adſtringentibus opus, infuſum autem ubi iiſdem non eſt locus. *Extractum ſpirituoſum* reſinoſum, circiter quinta pars ponderis radicis, emeticum, ſtimulans, *aquoſum* vero mite eſt, ſubemeticum.

OBS. 2. Ipecacuanha emeſin communiter concitat doſi ſcr. 1 vel drachm. ½ exhibita. Immo etiam in parca doſi, ad pauca duntaxat grana, ſumta, vomitum movet, ut docuit cl. S. PYE (*). Præſcribitur ut emeticum, ubi primæ viæ purgandæ, atque præclara præſtat in febribus, dyſenteria & diarrhoeis. Sæpiſſime vidi, dyſenteriam in prima quaſi herba præciſam, mature propinata Ipecacuanha, ad drachmam ½. Diarrhœas quoque eadem, doſi reſtricta atque repetita, compluries curavi; & vero contra infantum diarrhœam, quæ in Suecia menſibus Julii, Aug. & Septembr. ſæpe epidemica eſſe ſolet, Ipecacuanha admodum mihi profuit. Sed & in aliis morbis ſaluberrima deprehenſa. Sic nob. N. DALBERG (**) Ipecacuanham, ſub parciſſima doſi, nempe tertia parte grani, quovis bihorio vel trihorio datam, hæmorrhagias uteri feliciter ſuppreſſiſſe docet. Eadem via plures ego fœminas ſanavi, etiam ubi quaſdam e protracta hæmorrhagia uteri ferme enervatas deprehenderam; &, quod ſæpe miratus ſum, curat ſic Ipecacuanha ſine relapſu, atque adeo agit in hoc morbo ut verum ſpecificum; namque ſubinde vidi, fœminas, poſt paucas ejuſdem doſes, levatas, atque deinceps curatas, etſi tota ſumma Ipecacuanhæ, ab ipſis ſumtæ, vix ſcrup. 1 exceſſerat. Veruntamen idem de aliis non valet hæmorrhagiis. In hæmoptyſi nunquam mihi Ipecacuanha ſucceſſit. Hæmorrhoides nimias eadem ſemel quidem vidi ſufflaminatas fuiſſe, ſed non ita multo poſt recruduiſſe. In mictu cruento ter eam fruſtra præſcripſi. Cum Opio conjuncta Ipecacuanha, ad modum cl. DOVER, bonum eſt alterans, diaphoreticum ac ſudoriferum, adeoque in Rheumatiſmis prodeſt. Cl. MARK AKENSIDE (***) eandem præſtantiſſimam comperit in aſthmate ſpaſmodico, eo quod curam perſolverit. Exhibuit vero is grana 3-5 quovis mane, vel etiam gr. 5-10 quovis altero mane. Agit hic ple-

(*) *Medical Obſervat. and. Inquiries. vol.* 1. *p.* 240. *ſeq.*
(**) *K. Vetenſk. Acad. handl. vol.* 31. *p.* 316.
(***) *Medical Tranſactions, vol.* 1. *p.* 96.

rumque emeſi, movet expectorationem, & tollit morbum poſt 2 vel 3 ſeptimanas.

OBS. 3. Ad Loniceræ genus, cum laudato v. LINNÉ in *Mater. med.* Ipecacuanham officinalem retuli, dum verus character genericus aliquando innotuerit. Ipecacuanha *alba* longe alia eſt radix, cum officinali non confundenda, quam vide infra ſub genere Violæ. Hiſtoriam Ipecacuanhæ tradidit cl. SPIELMANN (*).

71. LONICERA Periclymenum. LINN. *Sp. pl.* 247. *Mat. med.* 68.

Caprifolium germanicum. DOD. *Pempt.* 406.

Pharm. *CAPRIFOLII* Stipites.

Locus. Europa. *Frutex.*

FORMA. ſicc. Stipites teretes, pallide cineraſcentes, glabri, articulati, ramoſi: ramis ad articulos alternatim oppoſitis, conſimilibus; veſtiti cortice tenui; centro longitudinaliter perforati.

PROPR. ſicc. Odor nullus. *Sapor* debilis, leniter amaricans.

VIRTUS: diuretica.

USUS. Rheumatiſmus.

OBS. Infuſum aquoſum luteo-rubicundum, colore potus Theæ, *odore* ſubnarcotico; *ſapore* conſimili, ſubamaricante; cum vitriolo martis nigreſcit.

72. CINCHONA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 244. *Mat. med.* 71.

Quinquina. DE LA CONDAMINE. *Mémoir. de l'Acad. des Sc.* 1738. *p.* 226. *t.* 5. *fig. A–E* & *t.* 6. *f. F–S.*

Cortex Peruvianus vulgo China dictus E.

(*) *Mater. med. p.* 616

Roſén *diſſ. de Cort. peruv. t. 1.* Barthol. *Hiſt. centur. 5. p. 107. t. 116.*

Gentiana indica fructiceſcens. Hoefer. *Herc. med. l. 6. c. 3.*

Caſcarilla de Loja. *Hiſpanis.*

Arbol de la Caſcarilla, Corteza vel Caſcara de Loxa. *Peruvianis.*

Pharm. *CHINCHINÆ* (*Peruvianus*) Cortex.

Locus. Peruvia, ſpeciatim Loxa, in montibus, (optima Chinchina e monte Cajanuma); in vicinis Rio Bamba, Cuença in Quito, in montibus Jaën. *Arbor excelſa.*

FORMA. *Cortex* duriuſculus, brunneo-rubeſcens, extus cineraſcens, rugoſus, ſulcis tranſverſalibus interruptis, ſæpe lichenibus deformatus, ſectus in fruſta ſemidigitalia, convoluta vel concava, fragilis: fractura læviuſcula vel fibroſo-ſcabra.

PROPR. *Odor* mucidus. *Sapor* amarus, auſterus, inhærens.

VIRTUS: antifebrilis, tonica, adſtringens, roborans, ſtomachalis, antiſeptica, ſuppurationem promovens.

USUS. Febres intermittentes, exacerbantes, topicæ; Odontalgia periodica, Gangræna, Scrophulæ, Vermes, Hæmorrhagia uteri, Hæmoptyſis, Phthiſis, Empyema, Variolæ confluentes, Aphthæ criticæ, Atonia, Debilitas ſenilis, Anorexia, Tuſſis convulſiva.

OBS. 1. Anno 1638 Chinchinæ uſus Europæis in-

notuit, ex occaſione pertinacis febris intermittentis Comitiſſæ DEL CHINCHON; tamen integrum effluxit ſeculum, quo incolæ Peruviæ, & ſpeciatim Loxæ, huic remedio adeo non fiſi ſunt, ut potius idem vituperarint, uti remedium nimis calidum & inſalubre, unde etiam factum, ut hoc eximium ſpecificum neglexerint, quantumvis febribus intermittentibus multoties cruciati. Tandem vero ipſi quoque juſtum huic cortici pretium ſtatuere didicerunt, idque cura JOSEPHI DE JUSSIEU.

OBS. 2. Pulvis Chinchinæ, qui in Anglia paratur, ſubtiliſſimus eſt, neque idem ſtomacho moleſtus. Circa pulverationem hujus corticis obſervandum eſt, quod primus leviorque pulver abjiciendus, quippe qui plerumque nonniſi epidermide corticis lichenibuſque annexis conſtat. Reſinoſa pars difficilius in pulverem conteritur, ſed hæc præſtantiſſima merito cenſetur. Expedit, in optione Chinchinæ, ſeligere cortices tenuiores, e ramis arboris gracilioribus deſumtos, duriores, fragiles: fractura læviuſcula, ſubfuſceſcente, atomis micantibus conſpicua (dum nimirum luci exponuntur); cortices autem molliores, ſubfriabiles, fractura filamentoſa, non approbandi. Qui vero craſſi ſunt, e trunco vel ramis grandioribus ſumti, rejiciendi.

OBS. 3. Chinchina extrahitur menſtruo aquoſo, vinoſo vel ſpirituoſo. *Infuſum* aquoſum corticis pulverati, *frigide paratum*, tenue eſt, limpidiuſculum, intenſe amarum; vitriolo martis ſubito nigreſcit, tamen limpidiuſculum permanet. Si cortex groſſe inciſus in aqua frigida infunditur, aquam vix tingit, quæ potius limpidiſſima, tamen inſimul valde amara, evadit. *Infuſum calide* apparatum fortius fit, colore & ſapore, ſi præſertim in balneo præparetur, atque rubicundum & clarum fit quamdiu calet, refrigeratum autem opaleſcit & ſerum lactis refert; ſi vero pergit rubere, indicio id eſt, bonam non fuiſſe Chinchinam, ideoque jam rejiciendam. Hoc infuſum cum vitriolo martis ſtatim nigreſcit, ac turbidum evadit. *Decoctum* aquoſum rubrum eſt quamdiu calet, at frigefactum velut infuſum lacteſcit, quiete ſub-

ſidens, ſapore amaro & auſtero; cum vitriolo martis pariter momento nigreſcit. Decocti Chinchinæ (e cort. unc. 2 in aquæ ſ. q. per horas 3 coctis, colat. lib. 1) guttæ 12, aquæ puræ unc. $\frac{1}{2}$, in qua vitriolum mart. ſolutum erat, inſtillatæ, colorem viridi-fuſceſcentem ſtiterunt; guttæ vero 20 colorem fuſcum; quod ſi plus decocti addebatur, fuſco nigreſcebat. FULLERUS obſervavit corticem, ſepties in aqua coctum, cum octava vice rurſus coqueretur, aquam adhuc amaritie infeciſſe. *Tinctura* ſpirituoſa rubra eſt, ſapore calido, auſtero; vitriolo martis ſubito nigreſcit. *Extractum* corticis auſterum eſt. Obtinuit e cortice Extracti aquoſi circiter unam tertiam partem, ſpirituoſi vero unam quintam partem. Cl. BAUMÉ infuſum Chinchinæ frigidum laudibus effert, & ſtatuit, quod aqua frigida valet e cortice extrahere omne quod activum eſt, atque id experimento comprobat; etenim corticis unciæ 25, cum aqua frigida elixiviatæ, & poſtea decoctioni ſubjectæ, non dederunt ultra unc. 1 extracti terrei, ſubinſipidi, in ſpiritu vini non ſolubilis. Generatim dicendum, Chinchinam decoctione protracta debilitari, cum reſina ejus, ut recte monuit BAUMÉ, iſta operatione admodum decomponatur, & neque in aqua, nec in ſpiritu vini amplius ſolubilis fiat, ſed ut terra iners rejicienda veniat. Hinc ratio, cur decoctum Chinchinæ ſaturatum, ex pulveris Chinch. unc. 2 paratum, adeo parum valeat ad ſiſtendum febris quartanæ paroxyſmum; hinc etiam ratio, cur extractum Chinchinæ aquoſum, vulgari methodo, nempe decoctione protracta in aqua ſimplici, cum ſubſequente inſpiſſatione, paratum, debilius & minus efficax ſit remedium, quam ipſe cortex in ſubſtantia, etiamſi aqua ad utrumque portio adhibita ſit, id quod omnes practici ſæpenumero experiuntur. Idcirco infuſum Chinchinæ frigidum, ſeu potius infuſum apparatum ex affuſa aqua calida abſque ebullitione, omni decocto corticis præſtat; atque ideo etiam extractum Chinchinæ methodo potiſſimum Baumeana parandum eſt, ea tamen cum differentia, ut ex infuſo calido formetur, repetitis affuſionibus

aquæ, quoad omne activum fuerit extractum; ſubſequente evaporatione cauta, leni igniculo, in conſiſtentiam mellis. *Sal* ſic dictum *eſſentiale* Chinchinæ, trituratione corticis protracta in aqua frigida elicitum, extracti ſpecies eſt, ſed nimis ſumtuoſa præparatio, pretio non reſpondens. Cl. Th. Percival pulchra experimenta cum Cortice Peruviano inſtituit (*).

OBS. 4. Si cortex Peruvianus in febribus intermittentibus ex ſententia ſuccedat, bene purgandæ antea erunt primæ viæ, & ſub apyrexia exhibendus cortex, qui, ſiquidem bonus & tenuiſſime pulveratus, doſi drachm. 6 vel 8 febris paroxyſmum ſuſpendet, relapſuſque poſtinde præcavebitur, ſi modo tertia, quinta, ſeptima & nona hebdomade poſt febrem curatam, drachmæ 2 quotidie ſumantur; vel, ut certius deprehendi, præcipue in febribus pertinacibus autumnalibus, ſi quovis altero, vel quovis tertio die, hæc doſis propinetur, per plures ſeptimanas. Talibus enim in febribus ſeminium febrile longa intervalla a Chinchina vacua non tolerat, ſed ſæpe repullulat. In Quartanis autumnalibus etiam expedit corticem acuere calidis atque amaris, præcipue Radice Serpentariæ virg. Gentianæ, Zingiberis, alcalinis, quod maxime neceſſarium inveni, ſiquidem alias ſæpe fallit Cortex. Quodſi corticem faſtidiant nec tolerent ægri, juvat illum coquere in aqua, ad pultis conſiſtentiam, ventrique imponere, qua quidem via febres intermittentes crebo curantur. Infantibus ſufficiunt pulveris Chinchinæ unciæ 2, at adultis unciæ 5 imponendæ. Cataplaſma hoc per plures dies valere poteſt, dummodo aqua vel decocto Chinchinæ irroretur, quoties ſiccatum fuerit. S. Pye (**) pluribus caſibus utilitatem hujus cataplaſmatis illuſtrat. Ceterum pulvis corticis dilui etiam poterit aqua ſimplici, & ut clyſma applicari; quod bene retinent ægri. Effectum Chinchinæ in plurimis aliis morbis cum emolumento experti ſunt Medici. Sic in decu-

(*) *Philoſ. Tranſact. vol. 57. p. 221. ſequ.*
(**) *Medical Obſervat. and Inquiries. vol. 2. p. 245.*

bitu humorum, in fiſtulis, cancro exulcerato, hæmorrhagiis, ſcorbuto ac rachitide, egregios effectus præſtitit. In tuſſi convulſiva, præmiſſis emeticis, bono cum ſucceſſu decoctum corticis propinavimus. Binos ipſe ab empyemate Chinchina curavi. Quo magis ſputa fœtent, eo certior cura. In phthiſi pulmonali ſæpe quidem præclara præſtat, ſæpe autem nihil efficit. Quando aphthæ acceſſerunt, ſymptomaticæ in hoc morbo, non evidenter nocuit, niſi ſputa ſuppreſſiſſe diceres. Certe ubi ſputa in phthiſi nimis abundant, cortex indicatur; ſi vero cum oppreſſione pectoris ſubito diminuantur, cortici non inhærendum. Nullam vidi noxam ex moderata doſi Chinchinæ quotidie ſumta in phthiſi, etiamſi ſanguis, per venam ſectam emiſſus, cruſta inflammatoria obductus ſubinde fuit. Effectum hujus corticis in Scrophulis demonſtrarunt viri clariſſ. J. FORDYCE (*), J. FOTHERGILL (**), & BOND (***).

OBS. 5. Chinchina *nocet* in omnibus febribus inflammatoriis, ſub initio febrium bilioſarum & putridarum, atque in quacunque febre, ubi hypochondria tenſa ſunt & abdomen durum, atque ubi lingua craſſa ſordibuſque obducta. Generatim nocet ſemper, ubi cutis arida, pulſus durus ac celer, urina cruda ſaturataque, & fauces ſiccæ, atque etiam ubi ardor viſcerum eſt, viſceraque obſtructa. Aſt in progreſſu febrium bilioſarum & putridarum, poſtquam urina ſedimentum poſuit linguaque remollita eſt, plerumque bono cum ſucceſſu præſcribitur. Bilioſæ febres autumnales interdum multum fruſtrant practicos juniores falſa ſua remiſſione, præcipue ſub initio morbi; etenim occurrunt epidemiæ, ubi hæ febres ſub larva tertianæ in ſcenam prodeunt, intervallis lucidis apyrexiam mentientibus; ſed ſi Chinchina tunc exhibetur, paroxyſmus vehementia intenditur, ægrumque ſæpe in delirium trahit.

(*) *Medical Obſ. and Inquir. vol.* 1. *p.* 184.
(**) *L. cit. p.* 303.
(***) *L. c. vol.* 2. *p.* 265.

OBS. 6. Chinchina, etſi admodum ſtyptica eſt, tamen naturales & criticas evacuationes non videtur ſiſtere. Cl. W. HEBERDEN (*) fœminæ cuidam, altero poſt partum die, Corticis drachm. 1 quovis trihorio dedit, abſque retardatione lochiorum; nec eadem in aliis fœminis hocce cortice ſuppreſſa. In variolis confluentibus nunquam ſalivationem inhibuit, quod ſæpius miratus ſum.

OBS. 7. Innumeri fere auctores de Chinchina ſcripſerunt, & eorum, quos ego vidi, antiquiſſimus eſt GAUDENT. BRUNACUS, Doctor Romanus, qui edidit *Syntagma de Cina Cina ſ. pulvere ad febres.* Venetiis 1661, 8°. Docet is, corticem e regno Peruviano Romam principio allatum a. 1650 a Patribus Jeſuitis, & a Cardinale DE LUGO impenſe promotum. Suadet, ut Corticis drachmæ 2, in vino albo per 3 horas maceratæ, ſub initio paroxyſmi ſumantur. Infuſum & decoctum rejicit. Formula iſta BRUNACI exacte convenit cum illa, quæ in ſchediaſmate Italico, proxime poſt inventum hunc corticem Romæ publicato, exſtat, cujus recenſionem dedit TH. BARTHOLINUS a. 1661 (**). Ex ea patet, medicos non dediſſe corticem, niſi poſt febris inſultum cum rigore, nec illius uſum ante ſuaſiſſe in tertiana, quam aliquot dierum decurſu invetarata eſſet, in quartana autem nonniſi poſt elapſos 25 vel 30 dies. Ceterum aſſerit BARTHOLINUS a. 1653 aliquot hominum millia febribus malignis, quartanis ſimplicibus ac duplicibus, Romæ graſſantibus, cortice liberata fuiſſe, poſtquam D. FONSECA ejuſdem corticis naturam & indolem propriis experimentis indagaverat, bonumque eum deprehenderat, idque ſuaſu memorati Cardinalis, qui ea tempeſtate magnam corticis vim, ſuis ſumtibus comparatam, pauperibus liberaliter diſtribuit. Ne recidiva ſubſequeretur, pulveris Chinchinæ drachmæ 2, in vino maceratæ, bis vel ter exhiberi juſſæ, cautumque, ne

(*) *Medical Tranſact. vol.* 1. *p.* 470.
(**) *Hiſtor. anat. centur.* 5. *p.* 108.

quidquam ejus prima vice ſumeretur, antequam laxans vel clyſma quoddam applicatum fuiſſet.

73. COFFEA arabica. LINN. *Sp. pl.* 245. *Mat. med.* 70. KNIPHOF. *Bot. orig. centur.* 11. BLACKW. *Herbal. t.* 337.

Jaſminum arabicum Lauri folio, cujus ſemen apud nos Coffé dicitur. JUSSIEU. *Mém. de l'Acad. des Sc.* 1713. *p.* 388. *t.* 7.

Jaſminum arabicum, Caſtaneæ folio, flore albo odoratiſſimo, cujus fructus Caffé dicitur. TILLI. *Hort. Piſ. p.* 37. *t.* 32.

Evonymo ſimilis ægyptiaca, fructu baccis lauri ſimili. PLUKEN. *Alm.* 69. *t.* 272. *f.* 1.

Kauwa. LE BRUN. *Voy. aux Indes orient. p.* 346. *t.* 206. *f. B.*

Caffé. DES MARCH. *Voyag. t.* 3. *p.* 229. *t.* 1. DE LA ROQUE. *Arab. t.* 3. *cum fig.* BANCROFT. *Guian. p. m.* 15. *

Culinis CAFFE Semina.

Locus. Arabia felix; nunc etiam in America calidiore, ubique fere conſita. *Arbor.*

FORMA. ſicc. Semina ovalia, utrinque obtuſo-rotundata, hinc convexa, inde plana, ſulco longitudinali, glabriuſcula, ſæpe arillo maculata, ſemiunguicularia, cineraſcentia; *uſtulata* fuſco-nigricantia, ſubinquinantia.

PROPR. recenter ſiccat. ſemin. *odor* fere fœni; *ſapor* gramineus (DU MONT); *diu* vero *ſiccat.* & uti apud nos occurrunt, *odor* debiliſſimus, fere acervi ſecalis; *ſapor* odori congruens, ſubamaricans. *Uſtulata* friabilia, ſicca, *odore*

fragrante, grato, penetrante, præcipue ſi recentiſſime uſtulata ſint ſemina; *ſapore* ſicco, amaricante, odori conveniente; *maſticata* ſalivam fuſco tingunt. Inter uſtulandum tument & ſudant.

VIRTUS uſtulat. exſiccans, excitans, ſtomachalis.

USUS: ſomniculoſis; Cephalalgia conſenſualis.

OBS. 1. *Decoctum* ſaturatum ſeminum Coffeæ *crudorum*, i. e. nondum uſtulatorum & contuſorum, fuſco-nigrans fit, odore ac ſapore radicis Solani tuberoſi, ſed intenſius amaricante. Si hoc aqua pura diluitur, ut infuſo Theæ colore reſpondent, vitriolo martis illico nigreſcit; idem etiam cum *infuſo* ſeminum crudorum contingit, ſed tunc dilutius nigreſcit. Decoctum ſeminum *uſtulatorum* fuſco-brunneum fit, amarum, fragrans; aqua pura dilutum rubrum; cum vitriolo martis nigreſcit. HOUGHTON (*) ſemina Coffeæ deſtillavit, atque ex ſemin. libr. 1 obtinuit phlegmatis unc. 7, olei ſubempyreumatici unc. 2 ½, capitis mortui unc. 5 ½. Hocce caput mortuum difficillime incineratum fuit.

OBS. 2. Uſus Coffeæ nunc temporis ubique fere uſitatus, immo & vulgaris eſt, decoctum nimirum ex ſeminibus uſtulatis. Si poſt prandium ſumitur, concoctionem promovere creditur cibi. Ceterum plurimi tempore matutino decoctum hocce hauriunt, addito cremore lactis atque ſaccharo, unde alvus ſæpe emollitur. Quod cephalalgiæ medetur, notiſſimum eſt. Novi fœminam, quæ per 20 annos quovis mane evigilavit cum cephalalgia, tantiſper ingraveſcente, dum potum Coffeæ hauſiſſet, ex quo poſtmodum per totum diem levatam ſe ſenſit. Coffeæ vis excitans apud Arabum quoſdam evidentiſſima

(*) *Philoſ. Tranſact.* N°. 256. p. 315.

eſt, qui, ſiquidem opio & confectione ſua narcotica *Benge* dicta abutuntur, iiſque depreſſi & ſemiſopori evadunt, ſolo Coffeæ potu eriguntur; D'ARVIEUX (*a*).

OBS. 3. Potus Coffeæ ſæpe *nocet* illis, qui irritabili ſyſtemate nervoſo laborant; obeſt etiam apoplecticis, lethargicis atque hæmorrhagiis obnoxiis. Non tamen generat ſanguinem ſpiſſum, uti aiunt multi, errore populari ſeducti. Vidi ſacerdotem, potu Coffeæ eouſque abutentem, ut quotidie 10 vel 12, immo ſubinde 15, vaſcula ejus plena hauſerit; erat vero is macilentus, cholericus, facie ſubcrocea.

OBS. 4. Coffeæ arbor primum in Americam, & quidem Surinamum, introducta eſt ab Hollandis; anno vero 1718 Galli quidam transfugæ baccas nonnullas Coffeæ furtim ſecum apportarunt Cayennam, unde poſtmodum in Martinicam ceteraſque inſulas Antillas ſenſim migravit hæc arbor; BARRERE (*b*). In Europa increbuerunt ſemina Coffeæ mediante circiter ſeculo XVII. In Italia a. 1615 potus Coffeæ incognitus fuit; DELLA VALLE (*c*). Nec ante a. 1640 multum uſitatus in Maſſilia, quæ urbs ipſum a primo uſurpaſſe videtur; DU MONT (*d*). Poſtinde in Angliam introductus a. 1652, ubi, Londini puta, paulo poſt prima potus Coffeæ taberna viſa eſt; HOUGHTON (*e*). Anno demum 1661 uſum ejuſdem ibidem invaluiſſe, ex MOINICHENIO refert TH. BARTHOLINUS (*f*). Eodem anno primus de novo hocce potus genere rumor ad aulam Holſaticam pervenit, & quidem ex aula Suecica, in qua, ut in Litteris teſtatur J. LANGELOTT (*g*), tunc temporis dudum receptus erat ejus uſus, qui tamen aulæ Danicæ nondum

---

(*a*) *Voy. dans la Paleſtine, publ. par* DE LA ROQUE. *p.* 196.
(*b*) *Hiſt. natur. de la France Equinoxiale. p.* 62.
(*c*) *Reiſs-beſchreib.* I. *p.* 41.
(*d*) *Voyag. en France & en Turquie, tom.* 4. *p.* 81.
(*e*) *L. cit.*
(*f*) *Epiſt. medicinal. centur.* 3. *p.* 193.
(*g*) BARTHOLIN. *l. c. p.* 191.

innotuerat, fatente BARTHOLINO (a). Ex illo tempore, graſſante præſertim bello a. 1672, ſatis cito quoquoverſus per Europam ſerpſit luxus hicce, adeo ut a. 1691 in pleriſque domibus honeſtioribus Galliæ potus Coffeæ frequens fuerit; DU MONT (b).

OBS. 5. Semina Coffeæ *pulpa* glutinoſo-dulci, ſubnauſeoſa, intra baccam circumdata ſunt. Hæ baccæ, ſejunctis ſeminibus, crebriori in uſu ſunt apud Arabes auſtrales, præcipue in Jemen, quam ipſa ſemina, quæ illis nimis calida videntur; & vero iſtas baccas, leniter roſtas, decoquunt Arabes in aqua ſimplici, unde emergit decoctum colore & ſapore fere Theæ Chinenſis, quod ut ſalubre & refrigerans reſpiciunt; NIEBUHR (c).

OBS. 6. In calidioribus Americæ regionibus, baccæ Coffeæ bis in anno matureſcunt, & quælibet arbor quotannis profert circiter libras 3 ſeminum; BANCROFT (d). Seminea Coffeæ Arabica longe præſtant Americanis, partim quod ſapidiora ſunt, partim quod diutius ſe conſervant, ceterum in forma externa ſatis inter ſe conveniunt, niſi quod Arabica magis albicant quam cetera.

74. CORIS monſpelienſis. LINN. *Sp. pl.* 252. *Mat. med.* 80. KNIPH. *Bot. or. cent.* 9.
Coris quorundam. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 174.
Symphytum petræum. CAMER. *Epit.* 699.
Pharm. *COREOS* Herba.

Locus. Europa auſtralis, in arenoſis. *Annua.*

FORMA. *Radix* ramoſa. *Caules* plures ex una radice, digitales, erecti, teretes, pubeſcentes, ſimpliciuſculi. *Folia* ſubcarnoſa, ſparſa, frequentia, ſeſſilia, linearia, obtuſa, 2 lineas longa vel ſemiunguicularia, reflexa; inferiora

(a) *L. c. p.* 193.
(b) *Loc. cit.*
(c) *Beſchreib. von. Arabien, p.* 52.
(d) *Naturgeſchichte von Guiana, p.* 15.

integra; ſuperiora margine ſpinuloſo-ciliata. *Spicæ* terminales, ſolitariæ, cylindricæ, obtuſæ, ſeſſiles. *Calyces* ſpinoſi. *Flores* cærulei.

PROPR. *Odor* vix ullus. *Sapor* amariuſculus.

VIRTUS.

USUS.

75. VERBASCUM Thapſus. LINN. *Sp. pl.* 252. *Mat. med.* 90. BLACKW. *Herb.* *t.* 3. OEDER. *Icon. t.* 631.

Verbaſcum mas & candela regia. LOBEL. *Hiſt.* 303.

Verbaſcum latius. DODON. *Pempt.* 143.

Bouillon-blanc. GEOFFR. *Mat. med. contin.* *t.* 3. *p.* 277.

Pharm. *VERBASCI* Herba, Flores.

Locus. Europa, in glareoſis. *Bienne.*

FORMA. rec. Radix ramoſa, deſcendens. *Caulis* ſimpliciſſimus, erectus, bi-vel tripedalis, tomentoſus, angulatus e foliis decurrentibus. *Folia* ſparſa, ſeſſilia, decurrentia, ſpithamæa, oblonga, inferne attenuata, acutiuſcula, undique tomentoſa, albido-divideſcentia, margine crenata, erecta, ſupra rugoſa, ſubtus nervoſo-venuloſa; inferiora petiolata; ſuperiora ſenſim minora. *Spica* cylindrica, terminalis, ſubſeſſilis, palmaris vel ultra, conſtans bracteis & floribus tempore inæqualibus. *Bracteæ* lanceolatæ, terminatæ apice lineari, anguſto; ſubtus tomentoſæ, ſupra glabræ, calyce fere longiores. *CAL. Perianth.* tomentoſum, ovato-

oblongum, baſi angulatum, quinquefidum: laciniis lineari-lanceolatis, ſubæqualibus, intus lævibus, erectis. *COROL.* infundibuliformis, calyce longior. *Tubus* glaber, craſſus, breviuſculus. *Limbus* luteus, tomentoſus, quinquefidus: laciniis ovato-oblongis, obtuſo-rotundatis, ſubæqualibus; 4 erectis, apicibus inflexiuſculis; infima patente. *STAM. Fil.* 5, filiformia, tubo inſerta, limbo breviora; 3 ſuperiora paulo breviora, ſuperne lanata, erecta; 2 inferiora longiora, glabra, declinata. *Anth.* oblongæ, didymæ, erectæ. *PIST. Germen* ſubrotundum, tomentoſum, obtuſum. *Stylus* filiformis, inferne tomentoſus, ſuperne glaber, longitudine corollæ. *Stigma* capitatum, compreſſum.

PROPR. rec. Folior. odor debilis, ſubnarcoticus, non gratus. *Sapor* herbaceus, ſubamaricans, in folia Raphani incidens, ſed longe debilior; *Flor.* rec. debilior, ſubnarcoticus, vix gratus. *Sicc. Folior. odor* debilis, non ingratus. *Sapor* ſubrancidus. *Flor. odor* ſuaveolens, fere Iridis florentinæ; *ſapor* gratus, violaceus.

VIRTUS folior. emolliens; *Flor.* anodyna, pectoralis.

USUS. flor. Tuſſis, Hæmorrhoides cæcæ.

OBS. 1. *Flores* extrahuntur menſtruo aquoſo & ſpirituoſo; deſtillatione dant aquam ſtillatitiam violaceo odore; folia vero debiliorem. *Infuſum* aquoſum florum & foliorum cum vitriolo martis nigreſcunt.

OBS. 2. Vis plantæ ſtupefaciens ex eo demonſtra-

tur, quod piſces a ſeminibus adeo ſtupefacti evadunt, ut manibus capi poſſint; Boccone.

76. NICOTIANA Tabacum. Linn. *Sp. pl.* 258. *Mat. med.* 87. Kniph. *Bot. or. cent.* 4.
Petum Tabacum. Blackw. *Herb. t.* 146.
Herba ſancta. Lobel. *Icon.* 316.
Quavhyetl. Hernand. *Mexic.* 403.
Petum latifolium. Clus. *Exot.* 309.
Tabacum majus latifolium. Schoon. *Oeffender plant. p.* 7. *t.* 1. *f.* A–E.
Hyoſcyamus peruvianus. Dod. *Pempt.* 449.
Pharm. TABACI (*Nicotianæ*) Herba, Extractum.

Locus. America. Colitur ubique. *Annua.*

FORMA. rec. Radix fibroſa. *Caulis* bipedalis vel ultra, erectus, teres, villoſus, ſubviſcidus, ſimplex. *Folia* magna, alterna, pedalia vel ultra, pro ingenio ſoli, patentia, ovalilanceolata, acuta, inferne attenuata, ſeſſilia, paullulum decurrentia, utrinque glabra, ſupra obſcure viridia, ſubtus pallidiora, coſta & nervis albido-Viridescentibus, pubeſcentibus; ſuprema minora, ſeſſilia, non decurrentia. *Corymbus* terminalis, compoſitus, faſtigiatus, villoſo-viſcidus, parce folioſus: foliis floralibus lanceolatis, ad ſingulas diviſuras ſolitariis, acutis. *CAL. Perianth.* monophyllum, ovato-campanulatum, villoſo-viſcidum, minutim quinquangulatum, quinquefidum: laciniis ovato-acutis, erectis, ſubæqualibus. *COROL.* monopetala, infundibuliformis, villoſo-viſcida, ſubincur-

vata. *Tubus* pallide virideſcens, cylindricus, calyce duplo longior, undique ſtriatus, in medio punctis 5 elevatis, ſitu annulari extus diſpoſitis. *Limbus* inferne ovato-oblongus, tubo concolor, ſuperne explanatus, rubicundus, quinquangulatus, ciliatus. *STAM. Filam.* 5, albida, ſubulata, longitudine tubi, inferne hirſuta, verſus baſin tubo adnata, ſuperne glabra, ad latus ſuperius corollæ flexa. *Anth.* cordato-compreſſæ, verſatiles. *PIST. Germen* ſuperum, conicum, glabrum, majuſculum, ſuturis 4 longitudinalibus. *Stylus* cylindricus, glaber, longitudine ſtaminum. *Stigma* capitato-convexiuſculum.

PROPR. recent. Odor debilius narcoticus, *ſiccat.* vero fortior. *Sapor recent.* amaricans, acriuſculus; *maſticata* folia recentia, ſubglutinoſa, linguam fauceſque leviter mordentia; ſaliva virideſcente. Folia Tabaci recentia, manibus tractata, digitos inquinant glutinoſa quadam materia, fuſco-brunnea. In flamma candelæ flagrant folia ſiccata: fumo narcotico, aſſuetis grato, cinere albido relicto. Folia conciſa, carbonibus ignitis injecta, fulgurant & fremunt ad inſtar Nitri, nervi potiſſimum & petioli.

VIRTUS: narcotica, inebrians, antiſpaſmodica, emetica, purgans, errhina, ſternutatoria, phthiriaca, repellens.

USUS internus: Tuſſis; *externus:* Phimoſis, Ozæna, Obſtipatio alvi, *diæteticus* vulgatiſſimus; ubique terrarum pulvis naribus,

& fumus ore hauriuntur, luxurioſa & mira conſuetudine.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum folior. rec. & ſiccat. rubicundum, odore & ſapore Nicotianæ, nauſeoſo; papyrum brunneo colore tingit; cum vitriolo martis fuſceſcit leniter.

OBS. 2. Infuſum Nicotianæ, emetici loco in initio febrium putridarum, ut bona medicina domeſtica in Suecia adhibetur. Clyſmata e fumo Tabaci alvum potenter ſolvunt. Extractum Nicotianæ in tuſſi ſæpe multum pollicetur. Fotus e foliis Tabaci, ſ. lavacrum e Decocto Tabaci, deſideratum effectum plerumque præſtat in Phimoſi. Vidi, paraphimoſin chronicam, abſque omni inflammatione, nunc inſenſibilem fere, largæ criſtæ ſimilem, ſolo fotu e Decocto Tabaci, brevi reſolutam.

OBS. 3. Nicotiana, principio Petum nuncupata, innotuit in Europa anno 1560, per mercatorem quendam e Florida reducem, & curante JOH. NICOT famoſa facta. Mirum mihi videtur, quod in Italia uſu non fuerit recepta ante annum circiter 1610, poſteaquam Cardinalis CRESCENTIUS, ex conſilio VIRGIL. URSINI, eam ex Anglia arceſſiverat ad ſanitatem ſuam firmandam, multoſque mox aſſectatores nactus fuerat, ut teſtatur P. DELLA VALLE (*a*). Per bina ſecula adeo percrebuit ejus uſus, ut tantum non ubique terrarum nunc recepta ſit, immo in neceſſariis ſæpe habeatur. De hac planta ſcripſerunt plurimi, inter quos TH. SCHOON (*b*) in extenſo de ea egit.

OBS. 4. Plures e plantis *luridis* cum Nicotiana viribus quodammodo conveniunt; fumus etiam ex illis, perinde ac e Tabaco, hauriri poſſet.

77. DATURA Stramonium. LINN. *Sp. pl.* 255. KNIPH. *Bot. or. cent.* 10.

(*a*) *L. c. p.* 42.

(*b*) *Waare œffening en ontleding der Planten.* Gravenhage 1692.

Stramonium. BLACKW. *Herb. t.* 313.

Stramonium fructu ſpinoſo rotundo, flore albo ſimplici. GARID. *Aix. t.* 94. ZANNICH. *Venez. t.* 84.

Stramonium. STORCK. *libell. p.* 2. *t.* 2.

Pharm. STRAMONII Herba, Extractum.

Locus. Europa. *Annua.*

FORMA. rec. Radix alba, ramoſa, fibris elongatis undique obſeſſa. *Caulis* ſubbipedalis, erectus, teres, glaber, lucidiuſculus, inferne ſimplex, ſuperne dichotomus. *Rami* patuli, minutim pubeſcentes. *Folia* alterna, ſubſucculenta, petiolata, vix ſpithamæa, ovata, acuta; utrinque glabra, lucidiuſcula, ſupra obſcure viridia, venis lineata, ſubtus pallidiora, nervis validis, ſubalternis, margine undique inæqualiter ſinuato-dentata, patentia. *Petioli* foliis breviores, teretes, ſupra ſuperne canaliculati. *Flores* axillares e dichotomia, breviter pedunculati, erecti. *CAL. Perianth.* monophyllum, cylindricum, baſi rotundatum, dilute virideſcens, vix minutim lanuginoſum, acute pentagonum; ore quinquefido: laciniis ovato-acutis, erectis, carinatis. *COROLLA* nivea, infundibuliformis. *Tubus* virideſcens, pentagonus, calyce brevior. *Limbus* turbinatus, e tubo ſenſim ampliato natus, nervoſus: nervis circiter 15, per 5 ordines diſpoſitis; calyce longior, ſuperne ampliatus, patulus, pentagonus, quinqueplicatus, quinquefidus: laciniis rotundatis, breviuſculis, terminatis apice lineari-

ſubulato, conduplicato, erecto. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, inferne linearia, tubo adnata, ſulcata, ſuperne libera, ſubulata, longitudine dimidii limbi, erecta. *Antheræ* ovali-lineares, utrinque compreſſæ, margine utrinque longitudinaliter dehiſcentes, erectæ, incluſæ. *PIST. Germen* ſuperum, obtuſum, undique hiſpidum. *Stylus* albus, cylindricus, glaber, longitudine ſtaminum. *Stigma* clavatum, obtuſum, latere utrinque exſciſſum.

PROPR. rec. Odor narcoticus, fortior, præcipue e foliis fricatis. *Sapor* amarus. Folia *maſticata* tenera. Odor recentis herbæ narcoticus, adeo fortis & afficiens, ut, cum plantam deſcriberem, ex odore narcotico, & ex eo quod maſticaveram folii fruſtum; temulentus quaſi evaſerim, haud ſecus ac ſi inſuetus fumum Tabaci hauſiſſem.

VIRTUS: antiſpaſmodica, inebrians, ſiccitatem faucibus inducens, pupillæ dilatationem cum viſus obnubilatione periodica efficiens, nimia doſi ſumta.

USUS. Convulſiones, Mania, Epilepſia.

OBS. I. *Extractum* parari debet a ſucco expreſſo herbæ, inſpiſſatione igne molli facta. Herbæ daturæ rec. fine Auguſti collectæ, libræ 158 mihi dederunt ſucci expreſſi libras 37; reſiduum in aqua decoquebatur, & decoctum inſpiſſatum ſucco addebatur, quæ omnia inſpiſſata dederunt Extracti libr. $3\frac{1}{2}$. Ætate exſiccatur hocce Extractum in maſſam nigro-fuſcam, quæ, luci expoſita, particulis nitroſis undique micat. In candelæ flamma fremit Nitri inſtar, cum exploſione & fulguratione, ac fumat: fumo narcotico, tabacino. Sapor ex-

tracti nitroſus, mordens in lingua. E ſucco inſpiſſato vel extracto liquidiore, mora & quiete, ſponte naſcuntur veræ cryſtalli Nitri. Doſis Extracti Daturæ eſt a grano 1 ad 5, bis de die. Non augenda doſis, quando pupilla oculi dilatatur.

OBS. 2. Decoctum e capſulis 3 ſeminalibus Daturæ, in lacte coctis, hora 8. a. m. epotum, vertiginem ſubito fecit, ſubſequente aphonia, agrypnia, frequente blatteratione, extremitatibus truncoque corporis frigidis, pulſu exili, celeri. Hunc ſtatum excepit paralyſis apparens totius corporis per horas 7, quæ tandem in furorem abiit. Hora 10. veſpertina ad ſe rediit æger, & tranquille dormivit per noctem. ABR. SWAINE (*a*).

OBS. 3. De uſu Daturæ in plurimis morbis pulchre egit ill. ANTONIUS STORCK (*b*). Confirmarunt, uſumque Daturæ in Epilepſia & Convulſionibus comprobarunt cl. viri, J. L. ODHELIUS (*c*), J. E. GREDING (*d*), J. G. WAHLBOM (*e*), A. F. WEDENBERG (*f*), pluresque. Sæpius ipſe vidi maniacos in integrum reſtitutos abſque relapſu, ex propinato Extracto Daturæ, per tempus quoddam continuato. Delirium poſt puerperium ſæpe curavi cum Datura, ubi alia fefellerunt. Pariter illa profuit adverſus ideam fixam ex mœrore, cum deliratione manſueta conjuncta. Si ſetaceum nuchæ jungitur uſui Daturæ in mania, citius curatur morbus.

78. DATURA. Metel. LINN. *Sp. pl.* 256. *Mat. med.* 85.

Dutra alba. RUMPH. *Amb.* 5. *p.* 242. *t.* 87. *f.* 1.

(*a*) *Eſſays and obſerv. phyſ. and litter. v.* 2. *p,* 247.

(*b*) *Libell. de Stramonio, Hyoſciamo & Aconito.* Vindob. 1762.

(*c*) *K. Vetenſk. Acad. Handl. vol.* 27. *p.* 277.

(*d*) In LUDWIG. *Adverſar. medico-pract. v.* 1. *p.* 259. *ſeq.*

(*e*) *Medicinal. Verk. tilſtand for ar.* 1769, *p.* 108.

(*f*) *Diſſ. de Stramonii uſu.* Upſ. 1772.

Hummatu. RHEED. *Mal.* 2. *p.* 47. *t.* 28.

Datura. OLEAR. *Muſ. p.* 27. *t.* 18. *f.* 1. 3. 6. 7. 8.

Stramonium peregrinum. LOBEL. *Icon.* 265. *Hiſt.* 136.

Stramonia. DODON. *Pempt.* 457.

Pharm. DATURÆ Semina.

Locus. Aſia, India orientalis, ubi fruteſcit; apud nos culta *annua* eſt.

FORMA. Semina ovato-reniformia, utrinque compreſſa, glabra, lineas 2 circiter longa, undique cincta margine tereti, ſubcarnoſo, ſulcato.

PROPRIET. Odor & *Sapor* fatuus.

VIRTUS: ſoporifera, phantaſtica.

USUS.

OBS. De abuſu hujus herbæ vide prolixe apud RUMPHIUM, *l. c.*

79. HYOSCYAMUS niger. LINN. *Sp. pl.* 257. *Mat. med.* 86. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. ZANNICH. *Venez.* t. 225. DODON. *Pempt.* 447.

Hyoſcyamus. STORCK. *libell. p.* 26. *t.* 2.

Pharm. HYOSCYAMI Radix, Herba, Semina; Extractum.

Locus. Europa, in ruderatis. *Biennis.*

FORMA. rec. Radix primi anni fuſiformis, undique alba: *parencymate* carnoſo, albido, poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari orbiculato, rugoſo, cincto diſco annulato: annulis ſubapproximatis, obſoletis. *Caulis*

(ſecundi anni) erectus, teres, bipedalis, villoſo-lanatus, ſubglutinoſus, ſuperne ramoſus. *Rami* alterni, erecti. *Folia* alterna, ſeſſilia, amplexicaulia, ovato-oblonga, acuta, minutim tomentoſa, mollia, pinnatifido-dentata: laciniis lanceolatis, acutis, integris. *Flores* axillares, ſolitarii, ad latus alterum axillæ ſiti, ſubpedunculati. *CAL. Perianth.* monophyllum, campanulato-turbinatum, ſubtomentoſum, baſi lanatum, apice quinquefidum: laciniis lanceolatis, acutis, carinatis, concavis, ſubæqualibus. *COROLLA* infundibuliformis. *Tubus* cylindricus, villoſus, longitudine calycis, inferne albus, ſuperne ſtriatus, purpuraſcens. *Limbus* ex tubo ſenſim ampliato, erectus, patens, colore triſti, ſordide ſubluteſcens, venis rubicundis undique pictus, extus ſubpubeſcens, quinquefidus: laciniis obtuſis; quarum 2 ſuperiores ovatæ, 3 inferiores paulo majores, obovatæ. *Faux* purpuraſcens. *STAM. Fil.* 5, filiformia, alba, villoſa, erecta, ad latus corollæ ſurſum flexa, tubo paulo longiora; quorum 2 inferiora breviora, arcuata. *Antheræ* cordato-lineares, erectæ. *PIST. Germen* ſuperum, ovatum, obtuſum, glabrum; ſuperne albidum, inferne luteſcens. *Stylus* filiformis, pubeſcens, violaceus, ſtaminibus longior, flexura eadem cum ſtaminibus, baſi albidus. *Stigma* capitatum, albidum, ſubexſertum. *CAPSULA* intra calycem perſiſtentem, ovata, obtuſa, glabra, obſolete

tuberculata, bilocularis, tecta operculo obtuſo, mucronato, horizontaliter circumſciſſo. *Semina* numeroſa, cinerea, ovata, obtuſa, utrinque compreſſa, undique foveolis reticulata.

PROPR. rec. Rad. Odor narcoticus; *ſapor* primum narcoticus; *maſticata* radix tenera pulpoſa, ſubdulceſcens, ſubmucilaginoſa. *Herbæ* rec. *odor* narcoticus, ingratus; contuſorum foliorum tabacinus; *maſticata* folia lubrica, ſubmucilaginoſa, *ſapore* fatuo. *Folia ſiccata* ſubinſipida, vix acriuſcula, odore debili; carbonibus ignitis immiſſa ſcintillant, fremunt & fulgurant ut Nitrum, fumant: fumo narcotico, tabacino.

VIRTUS: narcotica, phantaſtica, antiſpaſmodica, in nimia doſi pupillam dilatans, emmenagoga, repellens; *recens* toxica; *ſiccata* mitior.

USUS. Internus Paralyſis, Palpitatio cordis, Mania, Convulſiones; *externus* Tumores duri, Scirrhus.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum, e foliis ſiccatis ſaturatum, rubrum; vitriolo martis non variatum. *Extractum* parari debet e ſucco expreſſo. Doſis a gran. 1 ad 5, bis de die. Semina *oleum* expreſſum dant, fatuo odore.

OBS. 2. Radices recentes primo vere ab imperitis per errorem ſubinde effodiuntur loco Paſtinacæ, effectu ſæpe triſtiſſimo; ſed curatur emeticis, & aceto vini largiter propinato. Cl. C. M. BLOM (*a*) ac eſu radicis recentis vidit ſuperveniſſe ſomnum profundum, protractum, cum facie tumida rubraque, oculis ſplendentibus,

---

(*a*) *K. Vetenſk. Acad. Handl. v. 35. p. 55. ſeq.*

pulſu

pulſu duro, inſequentibus eruptionibus gangrænoſis cutis, ſparſim per totum corpus, præcipue in femoribus & tibiis; quæ vero ſymptomata, ex propinata aceti large doſi, brevi evanuerunt. Reliquæ ſpecies Hyoſcyami pariter narcoticæ & venenatæ ſunt. Semina Hyoſcyami albi, doſi gran. 15 exhibita, excitarunt ſtuporem, convulſiones, ſubſultus tendinum, cum pulſu exili atque abolitione ſenſationis. Proximo mane expergefactus fuit æger clyſmate antimoniali, amploque veſicatorio. ARCHIB. HAMILTON (*a*).

OBS. 3. De utilitate Hyoſcyami ſcripſit laudatus STORCK (*b*), quorſum accedit, quod pulchre de Extracto Hyoſcyami diſſeruit cl. J. E. GREDING (*c*). In recentiore libello (*d*) de Extracto Hyoſcyami prædicat STORCK, quod ſpaſmos & convulſiones mitigavit, opem etiam tulit in epilepſia, mania, furore, tuſſi phthiſicorum, ecclampſia infantili.

OBS. 4. Arabum confectio, *Benge* dicta, ex ſpecie Hyoſcyami præparatur, eſtque inebrians, ſomnifera, phantaſtica, ſomnia vigilia excitans, aſſuetis adeo familiaris, ut deficiente hac cibum faſtidiant. Effectus autem hujus *Benge* eſt, totum ſyſtema nervoſum debile, maxime irritabile; unde tremor corporis, terror ex minimo ſtrepitu, facies leucophlegmatica. D'ARVIEUX (*e*).

80. ATROPA Mandragora. LINN. *Sp. pl.* 259. *Mat. med.* 88.

Mandragora. MILL. *Fig. t.* 173. BLACKW. *Herb. t.* 364.

Mandragoras. DOD. *Pempt.* 454. PARKINS. *Theatr.* 344.

(*a*) *Eſſays and obſerv. phyſic. and litter. v.* 2. *p.* 243.
(*b*) *L. c.*
(*c*) In LUDWIG. *Adv. med. v.* 1. *p.* 71. *ſeq.*
(*d*) *Libell. de Pulſatilla*, *p.* 59.
(*e*) *L. c. p.* 12. *ſeq.*

Mandragora femina. Clus. *Hiſt.* 2. *p.* 87. Lobel. *Hiſt.* 138.

Mandragora fructu rotundo. Tilli *Hort. Piſan. p.* 108. *t.* 43.

Pharm. *MANDRAGORÆ* Radix.

Locus. Europa auſtralis, in umbroſis & ad ripas fluviorum. *Perennis.*

FORMA. *Radix* recens craſſa, longa, bifida vel quadrifida, pallida. *Siccata* in taleolas longitudinales ſecta occurrit, fragilis.

PROPRIET. Tota planta *recens* odorem exhalat narcoticum, inebriantem. *Siccata* radix debilius odorata, ſapore acriuſculo, amaricante, nauſeoſo.

VIRTUS: emetico-purgans (Hermannus), narcotica, ſomnifera, (veterum *Pocœnium*), repellens.

USUS: externus, Scrophulæ, Indurationes glandularum.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum colore cereviſiæ amaricans, nauſeoſum; vitriolo martis non alteratur.

OBS. 2. De vi Mandragoræ repellente & induratas glandulas reſolvente obſervationes recenſuit cl. C. F. Hoffberg (*a*). Applicuit pulverem radicis, melle exceptum, vel etiam in lacte coctum, externe tumoribus duris glandularum, idque cum levatione. Radicis grana 3 propinavit, inſequente effectu velut a narcotico valido.

81. ATROPA Belladonna. Linn. *Sp. pl.* 260. *Mat. med.* 89. Kniph. *Bot. or. cent.* 9.

Belladonna majoribus foliis & floribus. Mill. *Figur. t.* 62.

(*a*) *K. Vetenſk. Acad. Handl. v.* 24. *p.* 229.

Belladonna. SICEL. *monogr. t. 1.*

Solanum lethale. CLUS. *Hiſt. 2. p. 86.* LOBEL. *Hiſt. 134.* DODON. *Pempt. 453.*

Pharm. *BELLADONNÆ* Herba, Baccæ.

Locus. Auſtria, Italia, in montibus. *Perennis.*

FORMA. *Caulis* herbaceus 4 vel 6 pedalis, erectus, teres, minutiſſime pubeſcens, ramoſus. *Folia* alterna, gemina: altero minore; petiolata, ovata, utrinque acuta, ſpithamæa vel ultra, molliuſcula, integerrima, nervoſa: nervis a coſta alternis, obliquis. *Flores* axillares, ſubgemini, pedunculati: pedunculis folio brevioribus. *Corollæ* rubro-purpuraſcentes, luridæ. *Baccæ* nigricantes, nitentes, magnitudine fructus Ceraſi.

PROPR. *ſicc.* *Odor* foliorum vix ullus; *ſapor* herbaceus, acriuſculus, ſubnarcoticus. *Baccæ recent.* ſapore dulceſcente, fatuo, ſubadſtringente.

VIRTUS: narcotica, antiſpaſmodica, ſiccitatem in faucibus, & pupillæ dilatationem cum cæcitate periodica efficiens, vertiginoſa; *nimia doſi* venenata.

USUS. Convulſiones, Epilepſia.

OBS. 1. *Infuſum* foliorum fatuum; vitriolo martis non variat.

OBS. 2. Sexcentæ in medicorum ſcriptis occurrunt obſervationes, de vi narcotica & deleteria foliorum & baccarum Belladonnæ; quare caute cum hac planta procedendum. Debita vero doſi exhibita, congeneribus vix periculoſior. In convulſionibus ſæpe cum fructu pulverem foliorum, a gr. 1 ad 4 bis de die, præſcripſi. Ulte-

rius experiundum cenſeo, quid valeat Belladonna in tumoribus ſcirrhoſis & cancro. Quæ in Suecia alibique inſtituta ſunt, experimenta, incaſſum ceciderunt. Video tamen plures clariſſimos Medicos multum ſibi de ea polliceri. Sic cl. TIBERIUS LAMBERGEN (*a*), cl. Editor Commentar. Lipſ. (*b*), aliique, curationes cancri revera peractos annotarunt. Cl. J. E. GREDING (*c*) pulchra cum Belladonna inſtituit experimenta practica, quæ docuerunt, illam reapſe multum levaminis attuliſſe, etſi morbum penitus curare non valuit. *Baccæ* Belladonnæ comeſtæ valde ſunt venenatæ. Cl. GOECKEL (*d*) obſervationes de vi deleteria harum baccarum confirmavit, unde patet, illas necare vomitu atroci, cum convulſionibus juncto. Nihilo tamen minus veteres Rob baccarum propinarunt. CONR. GESNERUS (*e*) ſuadet, ut ſuccus baccarum expreſſus, in conſiſtentiam Syrupi, addito Saccharo, coquatur, de quo ſumat æger menſuram cochlearis parvi ſingula vice; ſic ſomnum intulit, fluxiones ſtitit, dolores ſuſtulit, dyſenteriam curavit, & grate ſapuit.

OBS. 3. De Belladonna ſcripſit JO. M. FABER (*f*). Symptomata e comeſta Belladonna recenſet, & curam proponit, quæ præcipue conſiſtit in emeticis ſ. purgantibus. Acetum ut antidotum extollit. C. C. SICELIUS (*g*), præmiſſa deſcriptione plantæ, teſtimonia auctorum affert de hujus plantæ vi venenata. Caſum deinde deſcribit viri, ſummopere afflicti ex uſu radicis Belladonnæ, quam per errorem ſpeciebus pro Thea, a medico præſcriptis, immiſcuerat pharmacopola. Poſtea acetum

(*a*) *Lectio inaugur. de Ephemeride perſonati Carcinomatis.* Grœning. 1754.
(*b*) *Vol.* 8. *p.* 654.
(*c*) In LUDWIG. *Adverſ. med. pract. v.* 1. *p.* 637.
(*d*) *Frankiſche Samml. v.* 3. *p.* 44.
(*e*) *Epiſt. med p.* 34. *h.*
(*f*) *Strychnomania, explicans Solani furioſi hiſtoriam, nocumenta & antidota.* Aug. Vindel. 1677.
(*g*) *Diatribe de Belladonna, ſ. Solano furioſo.* Jenæ 1723.

ut antidotum laudat. THEOD. G. TIMMERMANN (*a*) pulcherrime egit de Belladonna. Succinctam dat hiſtoriam de uſu Belladonnæ in Cancro, ubi recenſet pericula e variis medicis inſtituta, cum illorum judiciis ſuper Belladonnæ vi anticancroſa. D. BRUMMEN, Conſiliarius, ut arcanum habuit cancrum Belladonna curare. Hoc ſecretum in manus incidit D. SPAETH, qui illud communicavit cum JUNKERO, hic verum cum DEGNERO. Pater cl. TIMMERMANNI a DEGNERO de hoc arcano edoctus fuit. Retulerunt hi viri, cancrum Belladonna curatum. Sed ingenue fatetur TIMMERMANN, cancrum, ab exſtirpatione repullulantem, ubi Belladonnam præſcripſerat ipſe, minime curatum fuiſſe. Recenſet deinde opiniones variorum Medicorum, Belladonnam in levi habentium.

82. PHYSALIS Alkekengi. LINN. *Sp. pl.* 262. *Mat. med.* 93. KNIPH. *Bot. or. cent.* 7.

Alkekengi officinarum. GARID. *Aix. t.* 6. ZANNICH. *Venez. t.* 235.

Alkekengi ſ. Halicacabum. BLACKW. *Herb. t.* 161.

Solanum Halicacabum. LOBEL. *Hiſt.* 134.

Solanum veſicarium. DOD. *Pempt.* 451.

Pharm. *ALKEKENGI* Baccæ, Semina.

Locus. Italia, Germania. *Perennis.*

FORMA. Baccæ ſubrotundæ, magnitudine fructus ceraſi, calyce veſtitæ, rubræ, pulpoſæ, polyſpermæ. *Semina* plurima, ſubovata, utrinque compreſſa.

PROPR. Bacc. recent. Sapor acidulus, tum amaricans. *Sicc.* debilior. *Calyx* amarus. *Semina* acriuſcula, leviter amaricantia.

(*a*) *Periculum medicum Belladonnæ*; Rintelii 1765.

VIRTUS: diuretica, refrigerans.

USUS.

OBS. Infuſum Baccar. ſicc. aquoſum, cereviſiæ ſimile; vitriolo martis non demutatum.

83. SOLANUM Dulcamara. LINN. *Sp. pl.* 264. *Mat. med.* 95. OEDER *Icon. t.* 607. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. & 3. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 269. *t.* 72.

Dulcamara. DODON. *Pempt.* 398.

Solanum lignoſum ſeu Dulcamara. BLACKW. *Herb. t.* 34.

Pharm. DULCAMARÆ Stipites, Herba.

Locus. Europa, ad ſepes in nemoroſis, locis depreſſis, ſæpe in aquoſis. *Suffrutex.*

FORMA. rec. Radix repens. *Caulis* (h. e. *ſtipites*) ſuffruticoſus, flaccidus, teretiuſculus, ſubangulatus, minutim rugoſo-ſcabridus, tuberculis ſparſis exaſperatus, ramoſus. *Rami* pauci, alterni, erecti. *Folia* alterna, petiolata, ovata, acuta, utrinque glabra, patentia; inferiora integra; ſuperiora haſtata. *Petioli* glabri, ſubtus convexi, ſupra canaliculati. *Flores* cymoſi. *Cymæ* laterales, oppoſitifoliæ, pedunculatæ, bifidæ, nudæ, nutantes, ſubſecundæ. *Bracteæ* nullæ; *callus* parvus, truncatus, ad baſin pedicellorum. *CAL. Perianth.* monophyllum, turbinatum, purpureum, parviuſculum, truncatum, ore obſolete quinquefido, obtuſo. *COROLLA* monopetala, rotata, cærulea. *Tubus* vix ullus. *Limbus* quinquepartitus; laciniis lanceolatis, acutis, plano-paten-

tibus; ſingulis baſi inſtructis *macula* gemina, ſubrotunda, diaphana, centro notata puncto rubro, ſubcordato. *STAM. Filam.* 5, breviſſima. *Anth.* luteæ, lineares, ſulcatæ, in conum conniventes. *PIST. Germen* ovatum, glabrum. *Stylus* ſubulatus, ſtaminibus paulo longior, glaber. *Stigma* obtuſum.

PROPR. Stipit. rec. Odor gravis, nauſeoſus; *ſapor* amaricans, poſtea ſubdulceſcens. *Sicc. Odor* nullus; *ſapor* magis amarus; *maſticati* dein dulceſcunt. *Folior.* rec. *odor* fœtidus; *ſapor* herbaceus.

VIRTUS: pellens urinam, ſudorem, menſes, lochia, ſputa; mundificans.

USUS: Rheumatiſmus, Retentio menſium & lochiorum.

OBS. 1. *Infuſum* ſtipit. ſicc. aquoſum rubeſcens, intenſe amarum; vitriolo martis vix fuſceſcit. *Extractum* amarum, præſtans.

OBS. 2. Stipites Dulcamaræ ſiccati narcotici non ſunt, etſi planta Solani eſt ſpecies. Dulcamara recens præſtat omnino ſiccata, ſed doſis ipſius diminuenda. Si Stipitum Dulcam. rec. drachm. $\frac{1}{2}$ in aquæ font. unc. 16 coquatur ad unc. 8, & decoctum deinde cum lacte diluatur, valde id opportunum eſt, ut obſervat cl. RAZOUX (*a*), in plurimis morbis rebellibus & chronicis, e gr. in exoſtoſi, herpete, ſcorbutica diatheſi. Apud nos Stipites ſiccati communiter decoctis mundificantibus immiſcentur. Extractum in arthritide dari poteſt a gran. 5 ad 10, bis vel ſæpius de die.

OBS. 3. *Baccæ* Dulcamaræ purgantes & emeticæ

(*a*) *Journ. de Médecine*, *t.* 22. *p.* 236.

ſunt. Cani datæ, intra trihorium eum occiderunt. Floyer (*a*).

84. SOLANUM tuberoſum. Linn. *Sp. pl.* 265. Kniph. *Bot. orig. cent.* 6.

Solanum tuberoſum eſculentum. Bauh. *Prodrom. p.* 89. *t.* 89.

Arachidna Theophr. forte, Papas Peruanorum. Clus. *Hiſt.* 2. *p.* 79. *t.* 79.

Culinis POTATOES tubera

Pharm. SOLANI TUBEROSI Herba, Extractum.

Locus. Peru. Colitur nunc ubique per Europam. *Annuum.* Propagatur tuberibus, nodis caulis; ſeminibus.

FORMA. rec. Radix teres, cylindrica, albida, fibroſa: fibris faſciculatis, horizontalibus; inſtructa ſtolonibus intra terram exporrectis, repentibus, teretibus, albis, fibris radicantibus, portantibus *Tubera* ſubrotunda, compreſſiuſcula, lævia, cicatricibus notata excavatis, h. e. totidem gemmulis vivacibus; magnitudine, colore & ſapore variantia; *parencymate* carnoſo, ſubſuccoſo, luteſcente, firmo. *Caules* plures ex una radice, pro numero gemmularum tuberis, erecti, flaccidi, ſubflexuoſi, nodoſi, ſubdichotomi, trigoni: articulis inter nodos ſuperne alternatim interruptis; glabri, inferne ſimplices, e fuſco variegati, ſuperne virideſcentes, ramoſi. *Rami* alterni, virideſcentes, cauli conformes, leviter pubeſcentes,

(*a*) *Pharmac. p.* 86.

ſcabridi punctulis elevatis. *Folia* ad nodos, alterna, petiolata, pinnata cum impari: foliolis petiolatis, oppoſitis, cordato-ovalibus, oblongis, acutis, integerrimis, margine minutim ciliatis, ſupra rugoſis, lucidiuſculis, ſcabris: punctulis elevatis, piliferis: pilis parvis, incurvis; ſubtus glaucis, pubeſcentibus, venuloſis, nervoſis; foliolo extimo majori; inferioribus ſenſim minoribus. *Auriculæ*, ſ. foliola parva petioli, intra ſingulum par pinnarum, ſuboppoſitæ, cordatæ, ſubſeſſiles. *Petiolus* communis teres, ſupra biſulcatus, villoſus, ſubtus lanuginoſus. *Petiolelli* conſimiles, breves, pubeſcentes. *Stipulæ* 2, oppoſitæ, lunulatæ, caulem amplexantes, ſubſeſſiles. *Margo* e petiolis in caulem utrinque decurrens ad proximum nodum, flexuoſo-criſpus. *Pedunculi* axillares, in medio folioſi, erecti, teretes, pubeſcenti-ſcabridi. *Flores* corymboſi, albi vel violacei, pro ingenio varietatum.

PROPR. rec. Tuberum Odor ſubaphrodiſiacus; *ſapor* ſubfatuus; Tubera *cocta* farinoſa, ſapore leguminoſo. Tubera recentia, in taleolas ſecta & in furno piſtorio ſiccata, evadunt duriſſima, cinerea, extus farinoſa, ſc. ex relicto amylo, odore panis torrefacti; ſed ſi ante ſiccationem coquantur in aqua, & in taleolas ſecentur, referunt fruſtum cornu bovilli, fiunt diaphana, dura, rubicunda, abſque odore; ſiccata difficulter iterum emolliuntur. Si tubera Potatoës recentia ſub cineribus coquantur,

odorem accipiunt ſeminum Piſorum in aqua coctorum. *Herbæ rec. odor* tabacinus; *Sapor* amaricans; a maſticatis foliis teneris ſaliva virideſcit. *Sicc. odor* pariter tabacinus; *ſapor* fatuus. In flamma candelæ comburitur herba abſque flamma permanente; folia accenſa, ſi bene ſiccata, ſponte non extinguuntur, ſed a flamma remota ignem fovent ſerpentem, comburuntur: fumant: fumo tabacino, relictis cineribus albidis; hæc folia, Tabaci inſtar per fiſtulam fumigata, relinquunt in ea *oleum* empyreumaticum, oleo Tabaci ſimile. Folia & petioli, carbonibus ignitis immiſſi, fremunt & ſcintillant ut Nitrum.

VIRTUS: Tuber. nutriens, facilis digeſtionis. *Herbæ* ſubanodyna, repellens.

USUS. Tuberum: culinaris.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum herbæ *ſicc.* ſubrubicundum, odore non ingrato, ſapore herbaceo; vitr. martis non mutatur. *Extractum* ex herba ſicca nigricans, tenaciuſculum, odore infuſi Maltæ, ſapore ſalſo, in lingua leniter mordente.

OBS. 2. Tubera Potatoës nutriunt *farinoſo* ſuo, quod, ſi debito modo extrahitur, & a veſiculis, quibus in ipſis tuberibus incluſum tenetur, bene purgatur, verum eſt *amylum.* Succus tuberum recentium nauſeoſus eſt, aquamque puram rubicundo colore inficit. Amylum obtinetur, quando tubera recentia, radula raſa, in aquam frigidam mittuntur, ſeduloque agitantur, ſubſequente quiete, unde pars amylacea fundum petit, furfuribus ſupernatantibus, qui demum ſeparandi. Hi furfures bene elixiviandi, ut plus obtineatur amyli. E tuberum Potatoës rec. libris 10 obtinetur amyli libra 1. Partem amyli quantitatem ex tuberibus frigore congelatis

obtinui; & , ut docuerunt Viri cl. C. B. SKYTTE (*a*), B. BERNDTSON (*b*) & PARMENTIER (*c*), hæc tubera nullum detrimentum capiunt ex frigore, modo caute regelentur. Amylum illud ſimile eſt amylo triticeo, albiſſimum, inquinans, luci expoſitum atomis micantibus conſpicuum, inter digitos crepulum, friabile, ponderoſum, in aqua ſubſidens, frigida ſive tepida in aqua non ſolubile. Superaffuſa aqua bulliente, in gelatinam agitatione abit limpidiſſimam, æqualem, hyalinam, ſapore ſubfatuo, bene glutinantem. Si hæc gelatina exſiccatur, vertitur in gummi tranſparens, album, ſimile Camphoræ in fruſtulis. Amylum hoc cum fermento nullo modo fermentationem ſubiit, ſed ſe geſſit ut amylum ex Tritico.

OBS. 3. Spiritum ardentem ex tuberibus Potatoës parant œconomi noſtri, quod ſequenti modo peragunt. Rc. Tuberum recent. tonnam unam; bulliant in aqua leniter, ut commode contundi poſſint in pulpam; ſub fine contuſionis ſenſim addatur aquæ tepidæ q. ſ., ut f. pulmentum. Deinde immiſceatur palearum avenac. vel triticearum tonnæ quarta pars. Hæc omnia probe & valide agitentur; tum fermentum ex Tartaro cereviſiæ addatur, & debita quies cautelæque ad fermentationem neceſſariæ obſerventur. Hoc modo Spiritus ardentis perfecti & boni circiter congios 12 ex Potatoës tonna una obtinuit cl. F. J. VON AKEN. Conſtat proinde, fermentationem ſpirituoſam omnino ſubire tubera hæcce, quod ideo mireris, quia farina ex tuberibus ſiccatis, ſola & ſine addito aliquanto farinæ frumenti, perfectam non admittit fermentationem, ut panis inde coqui poſſit.

OBS. 4. Utiliſſima hæc tubera in Europa cognita ſunt inde ab exeunte ſeculo 16. Innotuit planta CASP. BAUHINO a. 1590, icone miſſa a SHOLTZIO; ſed paulo ante, nempe anno 1588, C. CLUSIUS bina tubera cum

(*a*) *K. Vetenſk. Acad. Handl. v.* 35. *p.* 324.
(*b*) *L. c. p.* 326.
(*c*) *Exam. chym. des Pommes de terre, p.* 192.

fructu hujus plantæ acceperat a PHIL. DE SIVRY, qui e Belgio miſerat, ex Italia depromta, ubi tubera hæcce non modo cognita, ſed & uſu culinari dudum recepta tradebantur. Itali ex Hiſpanis, hi vero ex America, tubera acceperunt. CLUSIUS, a. 1601 Hiſtoriam ſuam rariorum plantarum publicans, tubera hæc deſcribit ut nova, & ante paucos annos Europæ primum cognita; addit tamen, ea pleriſque Germaniæ hortis ſatis vulgaria dudum facta; quod indicio eſt, ſatis cito per Europam diſſeminatam fuiſſe plantam, inſtituto ſane utiliſſimo, ſiquidem plurimis gentibus primarius poſt exſtiterit victus. Communiter eſitantur hæc tubera, in ſola aqua ſubſalita cocta, vel in jure carnis ſalitæ, cum embammate butyraceo, vel cum lardo ſive carnibus ſalitis. Facillime digeruntur, & ſaluberrimus cibus. Varia eſcatilia in culinis noſtris e Solano tuberoſo apparantur. Sic panis paratur e radicibus, in aqua fervide infuſis, tum contuſis, & cum farina frumenti mixtis, addito fermento e tartaro cerevisiæ, unde paſta formatur, quæ breviter fermentare debet, moxque in furno coqui. *Amylum* Solani valde gelatinoſum fit, ſi debita encheireſi tractatur. Ebullitionem vix fert, illa ſaltem citiſſima erit; coctione enim protracta, multum perdit de qualitate gelatinoſa. Sic utimur hoc amylo ad lintea dealbata rigida reddenda; quod ut procedat, amylum Solani debet in aqua frigida primum contundi, deinde virgulæ ope in aqua bulliente, olla ab igne remota, bene conquaſſari in gelatinam ſatis firmam. Hæc encheireſis neceſſaria eſt, alias enim ſolo aëre tollitur rigor lintei. Pro menſa parant *gelatinam* Solani: ſc. Rc. aquæ puræ q. v. ſucci Ribium rubr. & Rubi Idæi cum Saccharo, cocti, corticis Cinnamomi & flaved. cort. Citri, non conciſi, q. ſ. ad gratum ſaporem; ebulliant omnia in olla cuprea bene polita; tum eximantur cortices, & amyli pulverati q. ſ. ad conſiſtentiam juſtam per cribellum immitatur, ſub debita valida agitatione cum virga, ſubſequente brevi ebullitione per minuta 10 vel 15, dum decoctum clareſcat, quo facto

olla ab igne removeri debet, gelatinaque in vaſe eſcario, menſæ adaptato, ſtatim immitti. Obſervandum eſt, quod tota doſis farinæ, ad juſtam gelatinæ conſiſtentiam requiſitæ, durante prima agitatione cum virga, immitti debet, etenim non expedit novam portionem farinæ ſuperaddere, finita prima agitatione; nam altera portio farinæ, ſerius addita, non gelatineſcit, ſed concreſcit in grumos duriuſculos, albos, non ſolubiles, unde tota gelatina deturpatur. Si gelatinam limpidam cupias, minor portio farinæ Solani recipi debet: ſi autem ſpiſſiorem velis, major portio prima vice adjicienda, ut formis adaptari poſſit. Parant etiam coqui noſtri juſculum, Sagu æmulum, coquendo paſſulas, cinnamomum &c. in aqua pura, quibus rebus, poſtquam cuncta ſatis cocta ſunt, adjiciunt farinæ Solani q. ſ. ad juſtam conſiſtentiam, poſteaque addunt novum portionem farinæ, quæ granis Sagu reſpondeat, quo facto ollam ab igne removent, juſculumque tandem inferunt, addito vino rubro. Ceterum amylum Solani juri etiam carnium addunt, unde magis gelatinoſum, ſatis tamen limpidum, fit. Pultes pulmentaque, ex hoc amylo cum lacte cocta, ſapida fiunt. Præterea adornant placentas ſapidiſſimas ex amylo ſolani, farinæ tritici immixto, parca tamen doſi, ne fermentatio neceſſaria ſupprimatur. Poſſunt etiam præparari placentæ ſapidæ ex ſolis tuberibus Solani, abſque farina tritici; cujus generis formulam ſequentem communicat Cl. PARMENTIER: Recipiantur Tubera Solani, ſub cineribus aſſata, q. v.; decorticata contundantur in pulpam. Rc. hujus pulpæ libr. 1, cui addantur vitelli ov. 8, ſacchari unc. 4, quæ omnia agitando bene miſceantur; deinde iterum addantur flavedo & ſuccus mali citrei unius, iterumque agitando bene commiſceantur. Tum agitentur albumina ovorum 8 in ſpumam, adjiciantur que paſtæ, quo facto hæc paſta mollis mox mittatur in ollam, butyro illinitam, & ſic coquatur, ſuperimpoſita lamina cum igne. Sæpius deguſtavi hanc placentam, abſque aqua, lacte, butyro, ſale & farina paratam, &

bonam deprehendi. Alii conſcindunt tubera Solani cocta, in taleolas, illaſque deinde parant cum butyro, ſale culinari, pipere, cepa, petroſelino minutiſſime conciſo, pauxilloque farine, tandem humectant cum jure carnium, vinoque bono, coquunt & calidas inferunt.

85. SOLANUM Melongena. LINN. *Sp. pl.* 266.
Mala inſana. DODON. *Pempt.* 455.
Melongene. LABAT. *Voyag. en Eſpagne*, *t.* 5. *p.* 165. *
Trongum hortenſe. RUMPH. *Amb.* 5. *p.* 238. *t.* 85.
Nila Barudena. RHEED. *Malab.* 10. *p.* 147. *t.* 74.
Culinis MELONGENÆ pomum.
Locus. Aſia, Africa, America. Colitur copioſe in oriente. *Annuum.*

FORMA. rec. Fructus axillares, pedunculati, penduli. *Pomum* ovale ſ. ſubcylindricum, leve, magnitudine circiter ovi anſerini, pulcherrimum, obſcure violaceum ſ. purpureum, lævìſſimum, nitidum, apice obtuſum, depreſſiuſculum, macula luteſcente, puncto convexo, umbilici loco; baſi paullulum attenuatum, veſtitum calyce ſubcarnoſo, ſordide violaceo-virideſcente, adſperſo plurimis pilis ſtellatis & aculeis raris pungentibus; quinquefido, ſæpe trifido: laciniis acutis, erecto-patentibus. *Parencyma* albidum, carnoſum, firmum, polyſpermum: *ſeminibus* plurimis, ſubrotundis, compreſſiuſculis, per ſeries plures longitudinales diſpoſitis.

PROP. rec. Odor pomi crudi, nuper reſecti,

ſere pomi Cucumeris; *Sapor* ſubcucumerinus.

VIRTUS.

USUS: culinaris.

OBS. 1. In India & Oriente adeo familiares coquis ſunt hi fructus, uti Cucumeres apud nos. In Aleppo menſibus autumnalibus primarius fere cibus eſt incolarum; ALEX. RUSSEL (*a*). Immaturi ſumi ſolent. Parantur hæc poma vario modo. Scinduntur primum in duo fruſtra longitudinalia, deinde coquuntur in aqua pura, uſquedum molleſcant; tum eximuntur ex aqua, & bene comprimuntur, ut ſuccus amaricans rite defluat; poſtea caro pomi exſecatur, & conſcinditur una cum petroſelino & pane triticeo, in aqua pura emollito, ſalis pauxillo, & olei olivarum q. ſ. ut fiat paſta, qua poſtea adimpletur cruſta pomi, a carne exſciſſa vacua; poſtremo in ſartagine coquitur, adaptato moderato igne, tam ſupra quam infra, & deinceps infertur. Aliter paratur aſſatione; ſc. poma primum diſſecantur per medium, deinde inciſuræ fiunt in carne longitudinaliter & tranſverſaliter, quæ ſale perfricantur; poſt ſemihoram bene exprimitur ſuccus pomi amarus; tandem inciſuræ adimplentur pane raſo, petroſelino, pipere, oleo olivarum, q. ſ., & aſſantur ad lenem ignem ſupra craticulam, menſæque poſtremo imponuntur. Coquuntur etiam cum carne, uti radices Napi, & grata ſunt, nec flatulenta. Sæpe duntaxat cum vino & ſaccharo coquuntur, ſapidaque evadunt, ſalutaria, & facilis digeſtionis. Spect. PALM, e Smirna redux, ſemina ad nos attulit, quæ, ſata & prout clima tulit culta poma protulerunt, quæ in eſcam adhibita bona deprehendi. Si cruda eduntur, fatua & indigeſta ſunt, etiamſi ſale & pipere condiantur, vel oleo & aceto commiſceantur. Non deterreat præjudicium generis plantm luridæ., namque fida experientia plus valet, quam omnis theoria.

OBS. 2. Semina ſeri debent loco pingui, ſubſtrato

(*a*) *Nat. hiſt. of. Aleppo*, *p.* 25.

ſimo, uti Cucumeres. Frigoris maxime impatientes ſunt teneræ plantæ, & ut poma apud nos ferant, campanæ vitreæ illis ſuperimponendæ. Maxima, quæ hic vidi, poma magnitudine ovi anſerini fuerunt; in calidis vero regionibus admodum increſcunt. Sic in inſula Mauritii ſ. Iſle de France libram integram pondere æquant, & maxime multiplicantur (a).

86. SOLANUM nigrum. LINN. *Sp. pl.* 266. *Mat. med.* 94.

Solanum officinarum. ZANNICH. *Venez.* t. 267.

Solanum hortenſe. DOD. *Pemptad.* p. 450. t. 451. LOBEL. *Hiſtor.* 133. BLACKW. *Herbal.* t. 107.

Pharm. *SOLANI* Herba.

Locus. Europa, in hortis & cultis. *Annuum.*

FORMA. rec. Radix alba, fuſiformi-cylindrica, ramoſa, fibroſa. *Caulis* erectus, pedalis, teres, viridis, nodoſus, inter nodos angulatus: angulis 2 ſcabridis, oppoſitis, a ſingulo pedunculo ad proximum decurrentibus; undique ramoſus: ramis alternis, e nodis exeuntibus, erectis. *Folia* ad nodos, infra ramos, pariter alterna, petiolata, ovata, acuta, angulata, ſubcarnoſa, utrinque glabra, margine minutim ciliata, bipollicaria vel ultra, pro ingenio ſoli, patentia. *Petioli* ſemiteretes, ſupra biangulati. *Umbellæ* laterales, ex ipſo caule & ramis infra folia, ſed latere oppoſito, enatæ, pedunculatæ, minutim pubeſcentes,

(a) *Voyage à l'Iſle de France, par un Officier du Roi,* t. I. p. 215.

ſimplices,

ſimplices, cernuæ, nudæ, ſubſexfloræ. *CAL. Perianth.* monophyllum, minutim pubeſcens, 5 fidum, obtuſum, erectum. *COROLLA* infundibuliformis. *Tubus* brevis, viridi-luteſcens, longitudine calycis. *Limbus* albus, 5 partitus: laciniis ovato-oblongis, acutis, margine minutiſſime ciliatis, patentibus, tubo triplo longioribus, *STAM. Filam.* 5, breviuſcula, erecta, villoſa, ori tubi inſerta. *Anth.* lineares, obtuſæ, erectæ, ſubconvergentes *PISTILL. Germen* globoſum, ſuperum, viride, glabrum. *Stylus* ſubulatus, longitudine ſtaminum, inferne villoſus. *Stigma* capitatum, viride.

PROPR. rec. herbæ: *Odor* fœtidus; *Sapor* herbaceus, ſubfatuus. *Maſticata* folia tenera, ſaliva viridi.

VIRTUS: anodyna, repellens, pellens.

USUS.

OBS. Egregia experimenta cum Solano nigro inſtituit Cl. THOM. GATAKER (*a*), incipiendo a grano I, hora veſpertina dato, ſenſim adſcendendo ad grana plura. Vim hujus plantæ expertus eſt auctor adverſus ulcera impura, pertinaces dolores, cutis eroſiones, hydropem. Agit vi ſua nercotica, ſudorem & urinam movet ac ſæpe alvum ducit: ſed largiori doſi exhibita, vomitum ſæpe excitat, capitis dolorem, vertiginem, viſus obnubilationem. Folia contuſa, per triduum applicata, certo remedio ſunt *Bulæ* morbo Arabum, ut docet PETR. FORSKAL (*b*), qui conſiſtit in vulnere corrodente ſine dolore, quo levato reſtat cicatrix, quaſi ex variolis.

(*a*) *Obſerv on the internal uſe of the Solanum or Nightſhade*, Lond. 1757.

(*b*) *Deſcr. plant. c. 2. p. 46.*

87. CAPSICUM annuum. LINN. *Sp. pl.* 270. *Mat. med.* 96. KNIPH. *Bot. or. cent.* 11.

Capſicum. CLUS. *Exot. p.* 340. *f.* 340.

Vallia-capo-molago. RHEED. *Mal.* 2. *t.* 35.

Capſicum Actuarii, ſ. Piper indicum longioribus ſiliquis. LOBEL. *Icon.* 316. *Hiſt.* 172.

Capſicum oblongioribus ſiliquis. DODON. *Pempt.* 704.

Piper indicum. BLACKW. *Herb. t.* 129. MERIAN. *Surin. p.* 55. *t.* 55.

Quiya Braſilienſibus. PIS. *Braſ.* 225.

Chilli Piper ſiliquoſum, mexicanum. HERNAND. *Mex.* 135.

Pharm. PIPERIS INDICI Fructus.

Locus. America meridionalis. *Annuum.* Colitur copioſiſſime in Peruvia.

FORMA. rec. Capſula conica, incurvata, ſubdigitalis, ſubcarnoſa, glabra, rubra, nitidiuſcula, baſi fulcita calyce brevi, urceolato, viridi, quinquedentato: ſubbilocularis: diſſepimento abrupto; referta *ſeminibus* ſubrotundis, acutiuſculis, utrinque compreſſis, albidis.

PROPR. rec. Odor narcoticus; recenter reſecti fructus fortis, fere Tabaci. *Sapor* acerrimus, igneus, fauces excandens; *maſticatus* fructus valde calefacit & pungit in ore & faucibus, haud ſecus ac innumeri acuum mucrones, ſapore Piperis nigri, diu inhærente, intolerabili. *Siccat.* paulo mitior, perquam tamen acris. Fructus ſiccus, pulveratus & naribus tractus, ſtimulat in naſo & faucibus, fortius

quam Tabacum, tuſſimque & ſternutationem vehementem excitat. In igne fumat: fumo ſternutationem pariter ac tuſſim excitante.

VIRTUS: pungens, incidens, ſtomachica.

USUS: culinaris.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum rubeſcens, ſpiſſiuſculum, perquam acre, guſtatum acrimonia ſua fauces calefacit, pungit & Piper ſapit; vitriolo martis injecto colorem retinet, & concreſcit in gelatinam rubeſcentem, ſubdiaphanam, duriuſculam; quod etiam accidit ex affuſo alcohole vini. Fructus Capſici, quando in Spiritu vini maceratur, pungentem ſuam qualitatem cum illo quoque communicat; menſtruo proinde tam aquoſo quam ſpirituoſo extrahitur: ſed alembicum non tranſcendit id quod pungens eſt, quando tinctura ſpirituoſa deſtillatur.

OBS. 2. Capſicum annuum colitur in valle Aricæ Peruviæ, tam copioſe, ut incolæ, ex ſola hac valle, quæ ſex milliaria gallica non excedit, Capſicum, quod *Agi* vel *Piment* vocant, pro 80000 aureis quotannis vendant. Incolæ Peruviæ ita Capſico delectantur, ut eo carere non poſſint in ſuis embammatibus, quamvis adeo acre ſit, ut inſuetus vel a ſolo ejuſdem guſtu abhorreat, FREZIER (*a*). Idem valet etiam de incolis Carthagenæ; ANT. DE ULLOA (*b*). In Quito fructum Capſici crudum comedunt, cum ſale culinari, idque ſat copioſe; ULLOA (*c*).

OBS. 3. Semina Capſici in febribus intermittentibus protractis & repullulantibus cum ſucceſſu ſæpius præſcripſi, & quidem formula ſequenti: Rc. Semin. Piper. ind. gr. 6. Bacc. Lauri ſcr. 2. Mr. f. pulvis, dividendus in tres partes æquales; quarum prima portio ſumenda incipiente primo rigore; ſecunda poſtridie eadem hora;

(*a*) *Voyage de la mer du Sud*, *t.* 1. *p.* 262.
(*b*) *Voyage de l'Amérique méridionale*, *part.* 1. *p.* 151.
(*c*) *L. c. p.* 350.

tertia vero tertio die. Sæpiſſime vidi febres intermittentes protractas hocce pulvere curatas, plerumque ſine relapſu.

88. STRYCHNOS (*Nux Vomica*) foliis ovatis obtuſis quinquenerviis: nervis evaneſcentibus.

Strychnos Nux vomica. LINN. *Sp. pl.* 271. *Mat. med.* 77.

Nux vomica in officinis. BLACKW. *Herb.* t. 395. RAJ. *Hiſt.* 1814.

Caniram. RHEED. *Malab.* 1. p. 67. t. 37.

Pharm. *VOMICA* Nux.

Locus. Malabaria, Ceylona. *Arbor.*

FORMA. *ſicc.* *Semina* orbiculata, utrinque compreſſa, umbilicata, tomentoſa: villo molli adpreſſo; pollicaria, cinerea; *parencymate* bipartibili, cotyledonibus ſubcorneis.

PROPR. *Odor* nullus. *Sapor* intenſius amarus; ſemina *maſticata* cartilaginea.

VIRTUS: tonica, venenata, narcotica, vertiginoſa, pandiculationes convulſivas ſæpe vehementiſſimas excitans, nimia doſi deleteria: tremoribus, epilepſia.

USUS. Dyſenteria.

OBS. 1. Tritu & contuſu contumax, hinc difficillime pulveratur. *Extracti* aquoſi dimidiam ponderis nucis partem largitur; ſpirituoſi vero, tres ſedecim partes. NEUMANN.

OBS. 2. Toti potiſſimum Canis generi ſumme deleteria eſt Nux vomica, unde ea uti venatores ſolent ad interimendum Lupos & Vulpes; etenim ſub parca doſi, ſæpe ad pauca duntaxat grana, illis letalis eſt,

ut obſervavit P. (*a*). Deglutita hæc nux intra ſemihoram vires narcoticas exſerit, ſæpe deleterias, tametſi in ventriculo vix ſolvitur, quod ſectiones cadaverum demonſtrarunt. Itaque in nervos potenter agit. Fibras quoque muſculares valide roborat amaro ſuo. Hominibus non æque pernicioſa ac feris, quare etiam ægris eam exhibuere Medici, doſi gr. 5 ad gr. 10, ſemel vel bis de die. Cl. J. O. HAGSTROM (*b*) nucem vomicam ut ſpecificam in dyſenteria commendat, ſcrup. 1. quovis mane dato. Periculum ejus feci ego in nonnullis dyſentericis; & quidem omnes evacuationes ſuppreſſit per 12 horas, ſed poſtmodum recruduit morbus. Inter hos ægros femina fuit 32 annorum, quæ ſcrup. 1 ſumſit mane & veſperi per biduum; ipſi inceſſerunt, poſt ſingulum pulverem, pandiculationes ſumme convulſivæ, cum vertigine, omnibus evacuationibus ſuppreſſis, neque vomuit, nec a morbo curata fuit, ſed rediere ſymptomata dyſenterica poſt relictam nucem, quare aliis remediis curanda erat; hæc dolorem ventriculi & regionis epigaſtricæ per longum dein tempus ſenſit. Ut anodynum atque roborans dari tamen poteſt nux vomica dyſentericis, idque cum ſucceſſu, doſi refracta, ſub fine morbi, poſtquam emetica antimonialia debitaque laxantia rite præceſſerunt. In Ceylona Nux vomica, ut ſpecificum contra morſum Colubri Najæ, propinatur, & quidem interne ſumta, ut narrat LE GRAND (*c*).

89. STRYCHNOS (*Ignatii*) foliis ovatis acutis quinquenerviis; nervis continuatis, fructibus maximis.

Igaſur ſeu Nux vomica legitima Serapionis. CAMELL. *Philoſ. transact. vol. 21. n. 250. p. 88. t. 1. f. 4. 5. 6.*

(*a*) *Stralſundiſches Magazin*, t. I. p. 52.
(*b*) *K. Vetenſk. Acad. Handl. vol.* 34. p. 301.
(*c*) In notis ad J. RIBEYRO, *Hiſtoire de l'iſle de Ceylan*, p. 154.

Cucurbitifera Malabathri foliis ſcandens, Catolongay & Contara Philippinis orientalibus dicta. PLUKEN. *Mantiſſ.* 60.

Pharm. *SANCTI IGNATII* Faba.

Locus. Inſulæ Philippinæ. *Arbor.*

DESCR. & FORMA. *Caulis* fruticoſus, craſſitie brachii, altiſſimas arbores ſcandens, cortice ſcabro, craſſo, cinereo. *Folia* oppoſita, brevius petiolata, ovata, acuta, ampla, quinquenervea, venuloſa, ſapore amaro. *Flores* majuſculi. *Fructus* ovalis, dodrantalis, Melone major, teſta lapideſcente; obductus epidermide lævi, ſplendente, virideſcente, pulpa carnoſa, flava, amaricante, molli; uni ocularis, includens *ſemina* plurima, ſæpe viginti, *recentia* magnitudine nucis juglandis, inæqualia, polymorpha, argentea lanugine ſplendentia, (CAMELLI): *ſiccata* vix nuce Avellana majora, ſubtrigona, duriſſima, ſubcornea, albido glauca.

PROPR. *Odor* nullus. *Sapor* amariſſimus.

VIRTUS: tonica, narcotica, ſubemetica, anthelminthica, emmenagoga, nimia doſi, ſc. ſcrup. I vel ultra, vertiginoſa, tremorem totius corporis & motus convulſivos excitans, ſæpe ſudores frigidos, animi deliquium.

USUS. Tertiana.

OBS. Doſis gr. 5 ad 10. Raro in ſubſtantia exhibetur, ſed communiter in infuſo aquoſo. *Extracti* aquoſi dimidium radicis ponderis accepit NEUMANN; ſpirituoſi vero $\frac{5}{24}$ partes ponderis radicis.

90. STRYCHNOS (*colubrina*) foliis conjugatis ovatis trinerviis, cirrhis ſimplicibus.

Strychnos colubrina. Linn. *Sp. pl.* 271. *Mat. med.* 78.

Modira-Caniram. Rheed. *Malab.* 8. *p.* 47. *t.* 24.

Pharm. *COLUBRINUM* Lignum.

Locus. Malabaria. *Arbor.*

FORMA. *ſicc.* *Lignum* leviuſculum, molliuſculum, pallide cinereum, exciſum e ramis ſ. truncis arboris, teretibus, craſſitie pollicari vel bipollicari; obductum cortice cinereo, verrucis ſ. nodulis ſparſis adſperſo. Lignum tranſverſaliter ſectum diſco æquali, undique pertuſo punctis excavatis, ſubapproximatis.

PROPR. pulv. ligni: *Odor* nullus; *ſapor* debilius amaricans, ſubacutus.

VIRTUS.

USUS.

OBS. 1. Decoctum pulverati ligni rubrum, odore nullo, ſapore debiliter amaricante & acriuſculo; vitriolo martis vix fuſceſcit, ſed coagulatur.

OBS. 2. Hoc lignum in officinis noſtris adeo incognitum, ut non ſatis bene ſciam, num verum fuerit, quod deſcripſi. Habui tamen hoc ſpecimen ex inſula Manilla, a Pharmacopola, ibi degente, cl. C. H. Wanman donatum, ſub nomine *Ligni colubrini ſ. Palo contra veneno.*

OBS. 3. Ex propria experientia nihil de vi hujus ligni medica ſtatuere poſſum.

91. CORDIA Mixa. Linn. *Sp. pl.* 273. *Mat. med.* 171. Hasselqu. *It. palæſt.* 458.*

Sebeſtena domeſtica ſ. Mixa. COMMEL. *Hort. Amſt. 1. p. 139. t. 72.*

Pharm. SEBESTEN Fructus.

Locus. Barbaria, Ægyptus.

FORMA. Drupa ovata, utrinque acuta, magnitudine Pruni minoris, fuſca, baſi fulcita *calyce* orbiculato, concaviuſculo, coriaceo, rugoſo, cinereo, repando. *Nux* majuſcula, ovata, utrinque obtuſa, compreſſiuſcula, obſolete tetragona: angulis oppoſitis majoribus, acute marginatis; bilocularis. *Parencyma*, ſ. *Pulpa* mollis, fuſcum.

PROPR. Odor nullus. *Sapor* dulceſcens, viſcoſus.

VIRTUS: rec. nutriens; *ſicc.* edulcorans, obtundens, pectoralis, eccoprotica doſi unciæ 1 vel 2.

USUS. Tuſſis.

OBS. 1. *Gluten* alexandrinum ex hoc fructu parari, adeo tenax, ut aviculæ eodem capiantur, docet TRAGUS.

OBS. 2. Viſis ſpeciminibus arboris, quæ fructum Sebeſten gerit, ad Tripolim Barbariæ a cl. G. ROTHMAN lectis, non amplius dubito, quod Cordiam myxam L. ponere oporteat loco Cordiæ Sebeſtenæ. Deſcriptio cl. HASSELQUIST Cordiam myxam reſpicit.

92. RHAMNUS catharticus. LINN. *Sp. pl. 279. Mat. med. 72.* BLACKW. *Herb. t. 135.* ZANNICHELL. *Venez. t. 299.* DUHAM. *Arbr. 2. p. 214. t. 50.* BAUH. *Hiſt. 1. p. 55.*

Rhamnus ſolutivus. DOD. *Pempt. 744.*

Pharm. SPINÆ CERVINÆ Baccæ.

Locus. Europa, in nemoribus. *Arbor.*

FORMA. rec. Baccæ immaturæ virides; maturæ magnitudine ſeminis Piſi, ſubrotundæ, apice depreſſiuſculæ, puncto elevato, loco umbilici, undique læves, nitidæ, nigricantes; *parencymate* viridi, pulpoſo-ſuccoſo, tetraſpermo. Utut pulpa ipſa viridis, cortex tamen baccæ latere interiore obducitur ſuccoſa ſubſtantia, velut in baccis Ribium nigrorum, violaceo tingente. *Semina* ovata, obtuſa, dorſo convexa, antice carinata, hinc ſubtrigona, fuſca, læviuſcula.

PROPR. recent. baccarum Odor Padi. *Sapor* primum dulceſcenti-nauſeoſus, odori congruens, dein ſubſtypticus. *Maſticatæ* ſalivam viridipurpuraſcente tingunt. *Seminum* ſapor amaricans; *maſticata* ſalivam luteſcenti colore inficiunt.

VIRTUS: purgans, doſi drachmæ 1 vel 2; tinctoria.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum baccarum rec. violaceo-purpuraſcens, e mucilagine præcipitata turbidum, odore & ſapore baccarum; ex Spiritu Vitrioli rubrum fit; ex Spirit. Nitri paulo obſcurius rubrum; ex Solut. Aluminis obſcure violaceum; ex. Ol. Tartari p. d. ferrugineum; ex Vitriolo martis nigrum.

OBS. 2. Baccæ recentes maturæ, cum alumine coctæ; tingunt viridi colore, præſertim ſi tinctum ſapone lavetur; cum Tartaro coctæ tingunt rubro; cum lixivio ciner. betulin. tingunt luteo. Si ſuccus baccarum maturarum, abſque prævia depuratione, ad mellis conſiſtentiam caute inſpiſſetur, & addito pauxillo aluminis, in

aqua ſoluti, veſicæ immittatur, quæ loco calido ſuſpendatur ad ſiccandum; ſique ulterius tota maſſa in aqua ſolvatur, & tum coletur, tincturaque evaporetur, obtinebitur color ille viridis, uſitatiſſimus ſub nomine *verd-de-veſſie*, Germ. *Saſtgrun*, DUHAMEL; GEOFFROY. Loco aluminis, quidam hunc colorem parant cum aqua calcis, addendo hujus aquæ libr. 8 ad ſucci baccar. expreſſi libras 12, & Gummi Arab. unc 6, quam miſcelam deinde in conſiſtentiam extracti evaporant & ſiccant. BAUMÉ.

OBS. 3. Baccæ in hydrope, arthritide, aliiſque morbis chronicis a Medicis commendantur; ſed quoniam nimis nauſeoſæ ſunt, præfertur Syrupus ex illis paratus, qui tamen tarde purgat.

93. RHAMNUS Frangula. LINN. *Sp. pl.* 280. *Mat. med.* 73. KNIPH. *Bot. or. cent.* 5. OEDER *Icon. t.* 278. GUNN. *Fl. norv.* 15.*

Frangula. DOD. *Pempt.* 772. DUHAM. *Arbr.* 1. *p.* 245. *t.* 100. CAMER. *Epit.* 978. BLACKW. *Herb. t.* 172.

Pharm. *FRANGULÆ* Cortex.

Locus. Europa borealis, in nemoribus, locis depreſſis. *Arbor.*

FORMA. *Cortex* tenax, vimineus, epidermide olivaceo cineraſcente, interne luteſcens.

PROPR. *Odor* nullus. *Sapor rec.* nauſeoſus; *ſiccat.* ſubamaricans.

VIRTUS: *recent.* purgans doſi drachm. 1-2, ſubemetica, tinctoria; *ſiccat.* mitior.

USUS. Hydrops.

OBS. *Infuſum* aquoſum cort. ſicc. rubro-kermeſinum, nauſeoſum; adjecto vitriolo martis nigreſcit.

94. RHAMNUS infectorius. LINN. *Mantiſſ.* 1. *p.* 49.

Rhamnus catharticus minor. DUHAM. *Arb.* 2. *p.* 214. *t.* 52.

Lycium gallicum. BAUH. *Hiſt.* 1. *part.* 2. *p.* 58.*

Spina infectoria pumila 1. CLUS. *Hiſt.* 1. *p.* 111.

Lycium. LEMERY *Drogu. p.* 453.*

Pharm. GRANA AVENIONENSIA.

Locus. Europa auſtralis. *Frutex.*

FORMA. Baccæ ſubrotundæ, obtuſæ, magnitudine Piperis, glabriuſculæ, apice hilo umbilicatæ, ſulco utrinque longitudinali ſubdidymæ, ſæpe ſubtrigonæ, bi-vel triloculares, communiter diſpermæ: *ſeminibus* majuſculis ovatis, hinç convexis, inde planis, conniventibus.

PROPR. ſicc. Odor vix ullus. *Sapor* amaricans, nauſeoſus.

VIRTUS: purgans, tinctoria.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum ſaturatum rubro-aurantium, cum Vitriolo martis nigreſcit.

OBS. 2. Baccæ hæ; ſub nomine *Graine d'Avignon* notæ, arti tinctoriæ magis inſerviunt, quam medicinæ. Immaturæ colorem luteum dant. Tinctura baccarum, cum baſi aluminis trita, format colorem vulgo *Stilde-Grain* dictum; DUHAMEL.

95. RHAMNUS Zizyphus. LINN. *Sp. pl.* 282. *Mat. med.* 74.

Zizyphus. DUHAM. *Arb.* 2. *p.* 378. *t.* 111. DOD. *Pempt.* 794. *t.* 795.

Zizyphus Cappadocica. DALECH. *Hiſt.* 1. *p.* 111. *f.* 111.

Pharm. JUJUBÆ Baccæ.

Locus. Europa auſtralis. *Arbor.*

FORMA. *Drupa* ovalis, utrinque obtuſa, magnitudine fructum Olivæ fere excedens, rubra. *Nux* ovali-turbinata, utrinque acuta, rugoſa, bilocularis. *Parencyma* drupæ: Pulpa mollis, alba; ſpongioſa in ſiccata.

PROPRIET. *Odor* nullus. *Sapor* dulcis, ſubviſcoſus.

VIRTUS: *rec.* nutriens; *ſicc.* edulcorans, pectoralis.

USUS. Tuſſis.

96. RIBES rubrum. LINN. *Sp. pl.* 290. *Mat. med.* 99. KNIPH. *Bot. or. cent.* 2.

Groſſularia multiplici acino, ſive non ſpinoſa hortenſis rubra, ſive Ribes officinarum. DUHAM. *Arbr.* 1. *p.* 279. *t.* 110.

Groſſularia hortenſis majore fructu rubro. DUHAM. *Fruit.* 1. *p.* 266. *t.* 1.

Groſſularia hortenſis non ſpinoſa. MERIAN. *Eruc. ort. p.* 6. *t.* 15. 38.

Ribes. BLACKW. *Herb. t.* 285.

Ribeſium fructu rubro. DOD. *Pempt.* 737.

Ph. & *Culinis* RIBIUM RUBRORUM Baccæ, Baccæ conditæ, Rob, Gelatina.

Locus. Suecia borealis, Norvegia, Sibiria. Colitur ubique in hortis. *Frutex.* Propagatur ramis exciſis.

FORMA. *rec.* *Racemi* laterales in apice ramulorum annotinorum, ſubdigitales, ſimplices, e ſingula gemma ſolitarii, penduli.

Bracteæ ſolitariæ, obovatæ, obtuſæ, concavæ, ſubrevolutæ, pedicello triplo breviores. *Baccæ* globoſæ, magnitudine ſeminis Piſi, rubræ, glabræ, nitentes, apice umbilicatæ: umbilico emarcido, convexo, nato e calyce marceſcente & contracto; uniloculares; *parencymate* ſuccoſo, polyſpermo. *Semina* intra pulpam baccæ, pedicellata, altera receptaculi extremitate ſingula affixa, ovata, obtuſa, arillata: arillo membranaceo, diaphano, turgido ſucco aqueo, limpidiſſimo, intenſius ſtyptico, a vitriolo martis ſubito nigreſcente.

PROPR. rec. Odor vix ullus. *Sapor* ſubvinoſus, dulceſcenti-acidus.

VIRTUS: refrigerans.

USUS. Æſtus omnis febrilis.

OBS. 1. *Succum* expreſſum large fundunt baccæ maturæ, rubrum, opacum, aqua longe ſpiſſiorem, ſapore dulceſcenti-acido, ſubvinoſo, ſubmucilaginoſo, loco calidiuſculo in quiete collocatum, abſque ulla additione, ſpiſſeſcentem in gelatinam mollem, conſiſtentia pultis. Chartæ illinitus ſuccus tingit colore dilute rubro; vitriolo martis non fuſceſcit. Succus hic *colatus* fit clarus, ruber, plurimo mucilaginis rubicundæ, ſpiſſæ inſtar rob cujuſdam, in filtro remanente. Hic ſuccus, colatus cum alcali fixo, fortius fermentat, & ſalis tartari ſcrup. 1 & gr. 7, ad plenariam ſaturationem, requirunt ſucci colati drachm. $13\frac{1}{2}$, quæ *mixtura ſalina* colore eſt ſordide rubro, debiliter odorata, & poſtquam per 10. horas loco calidiuſculo ſtetit, in gelatinam vertitur. Baccar. Rib. rubr. uncia 1 expreſſione dedit Succi drachm. 6.

OBS. 2. *Gelatina* Ribium rubrorum abſque coctione parari debet, e Succi recent. q. ſ., cui addatur Sac-

chari albiſſ. anatica portio, ſubſequente continua agitatione per horas 3, ſed æquali lentaque, poſtea quiete per dies tres, unde ſponte gelatineſcit. Servari debet in vaſis vitreis probe obturatis, loco frigidiuſculo. *Rob* vero eſt ſuccus, ignis ope in melliginem inſpiſſatus. *Syrupum* Ribium rubrorum parant quidam ſequenti modo. Succus expreſſus vaſi porcellano vel vitreo immittatur, tecto charta, plurimis acu pertuſa foraminulis, ut aër accedat, muſcæ vero arceantur. Loco calidiuſculo, ſoli expoſito, collocetur hoc vas, per 15 dies, vel quoad ſuccus bene fermentaverit; tum cochlearis ope bene ſeparanda cruſta ſupernatans, ſub fermentatione generata. Succus dein ollæ cupreæ bene politæ immittatur, addito ſaccharo, proportione fere dupla, h. e. ſacchari ſeptem octo partes ad ſucci partes quatuor. Tum ebullitio ſucci acceleranda, qua peracta, olla ſtatim ab igne removenda, ſyrupus effundendus, inque laguncults vitreis excipiendus, & ſic ſervandus. Hic ſyrupus, utut admodum acidus, gratiſſimus tamen eſt, ſaporem ſucci retinet, & amplius non fermenteſcit.

OBS. 3. Si baccar. probe maturarum libræ 70 pond. civil. contundantur, addito ſacchari non depurati libr. 10 & aquæ frigidæ q. ſ., probeque exprimantur, fermentatione debita ſubſequente in doliolo menſur. cong. 15, naſcitur *Vinum*, pulcherrimo colore kermeſino amœnum, acidulum, ætatem ſuſtinens. Fermentatione ſpirituoſa *Spiritum* ardentem dant hæ baccæ.

97. RIBES nigrum. LINN. *Sp. pl.* 291. *Mat. med.* 100. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 2. OEDER. *Icon. t.* 556.

Groſſularia non ſpinoſa fructu nigro majore. DUHAM. *Fruit.* 1. *p.* 267.

Ribes fructu nigro. DODON. *Pempt.* 737.

Pharm. *RIBIUM NIGRORUM* Stipites, Folia tenera, Baccæ, Baccæ conditæ, Rob, Syrupus.

Locus. Suecia, Sibiria, Helvetia, Anglia.

Frutex. In Finlandia ſuperiore vulgatiſſimus frutex, imprimis ad margines viarum. Colitur in hortis. Propagatur ramis exciſis.

FORMA. rec. Rami alterni, teretes, cinerei, glabriuſculi, atomis nigricantibus undique adſperſi, ramuloſi; *tenelli* virides, minutim pubeſcentes, teretes, notati angulis oppoſitis, obſoletis, e petiolo decurrentibus. *Folia* alterna, bipollicaria, petiolata, ſubcordata, trilobata, utrinque glabra, ſupra lineata, dilutius viridia, ſubtus pallidiora, punctis elevatis aureis adſperſa, venuloſa, margine minutim ciliata, undique groſſius ſerrata: ſerraturis puncto calloſo terminatis. *Petioli* teretes, longitudine foliorum, minutim pubeſcentes, ſupra ſulcati, baſi clavati, concaviuſculi, ſuperne notati dentibus 4 ſubulatis, oppoſitis. *Racemi* fructus ſolitarii, pollicares vel ultra, e ramulis annotinis prodeuntes, penduli, minutim pubeſcentes. *Bracteæ* parvæ, obovatæ, minutim ciliatæ, patentes, ad pedicellos ſolitariæ. *Baccæ* globoſæ, magnitudine varia, a magnitudine ſeminis Piſi ad fructum. Ceraſi minoris, nigræ, nitidæ, ſed punctis aureis ſparſis adſperſæ, apice umbilicatæ: umbilico prominente, villoſo, ſubcylindrico, nato e calyce & corolla ſuperſtite; *parencymate* gelatinoſo-ſucculento, duplici: centrali ſordide citrino, chartam albam vix inficiente; corticali tenuiore, obſcure ſanguineo, chartam colore pulchre violaceo-

rubicundo tingente; hinc color baccarum e parencymate exteriore unice dependet. *Semina* plurima, in parencymate extenſa, longius pedicellata, affixa receptaculis 2, lateralibus, oppoſitis, ſolidioribus; ſingula ovali-oblonga, obtuſa, glabra, fuſco-brunnea, arillata: arillo membranaceo, tenuiſſimo, laxo, turgido ſucco aqueo, limpidiſſimo.

PROPR. rec. & *ſicc. Odor* totius fruticis peculiaris, fragrans, odorem Padi haud obſcure referens, baccis non excluſis. *Sapor ſtipit* rec. ſubauſterus: *foliorum rec.* & *ſicc. odor* fragrans; *ſapor* ſubauſterus; *baccarum rec. odor* debilior; *ſapor* dulceſcenti-acidulus.

VIRTUS: ſtipit. & *folior.* mundificans, pellens, diuretica. *Baccar.* refrigerans.

USUS. Stipit. & *folior.* Rheumatiſmus. *Bacc.* Angina.

OBS. 1. *Stipites*, hyeme collecti, pariter valde fragrantes ſunt. Recentes ſive ſiccati, conciſi & in aqua pura cocti, *decoctum* dant fuſco-rubrum, odore fere nullo, ſapore debili, ſubamaricante, paullulum auſterum, quod cum vitriolo martis ſubito nigreſcit; ſed *infuſum* aquoſum ſtipitum recent. fragrans evadit, gratum, cum ſapore fragrante, & vitriolo martis vix fuſceſcit. *Foliorum infuſum*, aquoſum infuſum Theæ repræſentat, cum vitriolo martis nigro-fuſcum.

OBS. 2. *Baccæ* expreſſæ dant *Succum* rubro-violaceum, ſpiſſum ut rob tenuius, odore ſubnauſeoſo, ſapore acido, qui cum alcali difficulter accurate ſaturatur, ob ſpiſſitudinem, niſi dilutus. Salis tartari ſcrup. 1 requirit, ad ſaturationem, Succi non diluti circiter unc. 1. Succus Ribium nigrorum *colatus* mora & quiete ſponte ſpiſſebat in gelatinam claram, liquidiorem; cum oleo tart.

tart. p. del. pulchræ cæruleſcebat; cum ſolut. aluminis conſtabat color: cum vitriolo martis vix fuſceſcebat.

OBS. 3. E baccis recentibus & probe maturis paratur *Aqûa* fermentata, ſubvinoſa, coloris purpurei, refrigerans, ſubaromatica. Baccar. a ſtipit. & pedicellis purgatarum libræ 20 doliolo immittuntur, cum affuſis Spiritus vini gallic. libr. 1 vel 2, & aquæ puræ calidæ congiis 12 vel 14, ſub repetita agitatione dolioli; tandem adjiciuntur fermenti e tartaro cereviſiæ cochlearia 2. Poſt efferveſcentiam per octiduum, hocce vaſis vitreis immittitur, quæ bene obturentur. Si quantitas baccarum augeatur, ſc. ſi bacc. libræ 70 ad doliolum menſuræ cong. 15 ſumantur, & loco fermenti addantur Sacchari. Thomæi libræ 10, una cum debita quantitate aquæ frigidæ, obtinetur, juſta fermentatione vinoſa ſubſequente, *Vinum* ſaturate purpureo-rubrum, ſpiſſiuſculum, revera bonum. Baccæ, l. a. fermentate, *Spiritum* ardentem largiuntur.

OBS. 4. In Sibiria, inter Tobolſk & Tomſk, baccæ Ribium nigrorum, nuces avellanas magnitudine æquantes, obviæ ſunt; C. FR. VON WREECH (*).

OBS. 5. Folia Ribium nigrorum tenella, recentia & citiſſime in aqua calida infuſa, mox ſiccata, ſuccedanea ſunt Theæ Chinenſi, & non paucis placent.

98. RIBES Groſſularia. LINN. *Sp. pl.* 391.
KNIPH. *Bot. or. cent.* 1.
Groſſularia ſpinoſa ſativa. DUHAM. *Fruit.* 1. *p.* 270. *t.* 2. *f.* 1 & 2.
Uva criſpa ſ. Groſſularia. RAJ. *Hiſt.* 1484.*
BLACKW. *Herb. t.* 277.
Uva criſpa. DODON. *Pempt.* 736.
Culinis GROSSULARIÆ Baccæ immaturæ, maturæ, conditæ.

(*) *Hiſtorie von einen Schwediſchen Gefangenen in Ruſſland und Siberien, p.* 174.

Locus. Europa; in Helvetia vulgatiſſimus *Frutex.* Colitur in hortis; propagatur radicibus.

FORMA. rec. Baccæ pedunculatæ, pendulæ, laterales e ramis annotinis ex gemma foliorum, ſolitariæ, magnitudine Ceraſi, quarum majores pondere fere drachmæ 1 ſunt, vel ultra, ovali-globoſæ, latere interiori nervis longitudinalibus, ſubramoſis, tranſlucentibus; extus glabræ ſive hirſutæ: pilis ſubulatis, rectis, capitulatis; citrinæ, ſæpe rubicundæ, pro diverſitate varietatum; apice umbilicatæ: umbilico prominente, cylindrico, pubeſcente, e flore ſuperſtite nato; *parencymate* uniloculari, gelatinoſo-ſuccoſo, baccæ concolore, polyſpermo. *Semina* in parencymate exporrecta, pedunculata, affixa receptaculis 2, lateralibus, oppoſitis; ſingula ovali-oblonga, acutiuſcula, brunnea, glabra, arillata: arillo tenui, membranaceo, laxiuſculo, gibbo, ſucco acido turgido. *Pedunculi* filiformes, baccis fere breviores, pubeſcentes. *Bracteæ* 2, ſupra medium pedunculi ſitæ, a bacca remotiores, parvæ, cuneiformes, pubeſcentes, patentes, oppoſitæ; altera duplo longiore.

PROPR. rec. & matur. baccar. *Odor* debilis; bene maturarum baccarum in baccas Rubi idæi debilius incidens. *Sapor* gratus, dulceſcens, debilius acidulatus, ſubvinoſus; *immatur.* ſapor acidus.

VIRTUS: refrigerans.

USUS. Diæta antifebrilis.

OBS. 1. *Succus* expreſſus baccarum matur. acidulus, ſpiſſus, inſtar mucilaginis, non tamen glutinoſus. Chartam albam vix tingit. Salis tartari ſcrup. 1 requirit, id ſaturationem, Succi drachm. 13. Sub ſaturatione exſurgit odor fere baccar. Rubi idæi. Bacc. matur. unc. 1 dedit Succi expreſſ. fere unc. $\frac{1}{2}$.

OBS. 2. E baccar. probe maturar. libris 100 & Sacch. non depur. libr. 6, debite contuſ. & cum aqua frigida expreſſis, dolioloque menſur. cong. 15 immiſſis, fermentatione vinoſa obtinetur *Vinum* bonum, album, limpidiſſimum, ſubflaveſcens, odore grato, debilius aromatico, ad vinum Champanicum quodammodo accedens. Baccæ fermentatæ pariter *ſpiritum* ardentem dant. E baccar. matur. tonna unica Spiritus ardentis cong. 9 accepit VON AKEN. Baccæ maturæ, caute ſiccatæ in furno, gratum ſaporem acidulum conciliant juſculis, præcipue hordeatis & e Sagu &c. In embammatibus etiam cum ſucceſſu adhibentur, ad piſces, carnes &c. *Gelatina* e Groſſulariis optime fit, ſi ſequenti encheireſi præparetur. Saccharum album coqui debet in aqua ſimplici, quoad refrigeratione penitus ſolideſcat. Huic ſaccharo, æquali pondere, ſuperaffundatur ſuccus recenter colatus Groſſulariæ, qui ex baccis contuſis, pauxillo aquæ addito, & expreſſis obtinetur. Tum inſequi debent 2 vel 3 breves ebullitiones, namque tenax fieret, ſi ulterius coqueretur. Sic obtinetur Gelatina perſiſtens, ſapida, ſubdiaphana, brunnea. Hæc ſervari debet in vaſis vitreis minoribus, ſuperimpoſita lamella e charta alba, Spiritu vini gallico irrorata, ipſis vaſis alligata charta poſtea obturatis.

99. HEDERA Helix. LINN. *Sp. pl.* 292. *Mat. med.* 98.

Hedera arborea. DUHAMEL *Arbr.* 2 *p.* 290. *t.* 115. 116. BLACKW. *Herb. t.* 188. DODON. *Pempt.* 408.

Corymboſa Hedera. LOBEL. *Hiſt.* 336.

Pharm. *HEDERÆ ARBOREÆ* Folia, Baccæ, Gummi.

Locus. Europa. *Frutex arboreſcens.*

FORMA. *Folia* alterna, petiolata, utrinque, glabra, firma, venoſa, junioris fruticis quinqueloba: lobis acutis; intermedio productiore; mediæ ætatis fruticis triloba; ſenioris vero cordata ſ. ovata, acuta, integerrima, ſupra lucida ſubtus pallidiora. *Umbellæ* terminales, ſimplices. *Baccæ* globoſæ, magnitudine ſeminis Piſi, nigricantes, apice ſtellatæ, mucronatæ, ſubquadri-loculares. *Semina* angulata. *Gummi:* maſſa *reſinoſa* in glebulis, duriuſcula, uniformis, ſcabra, fuſco-nigricans, inſtar mineræ ferri tophaceæ, fragilis: fracturis ſplendentibus, purpuraſcentibus, granulis diffractis, ſubdiaphanis.

PROPR. *Folia* nauſeoſa, leniter amaricantia. *Baccæ* recentes acidiuſculæ; ſiccatæ primum *ſapore* reſinoſo, tandem ſubacidæ. *Gummi*, potius *Reſina*, maſticata arenacea, friabilis, ſicca, in ſaliva non ſolubilis. *Sapor* debilis, reſinoſus. *Odor* debilis, ſubfragrans, reſinoſus. In candelæ flamma accenditur, flagrat: flamma albido-luteſcente, fumo graviuſculo, reſinoſo. Candela remota, flammam ſponte ſuſtinet. In oleo expreſſo non ſolvitur, ſed tingit oleum colore luteſcente, & emollitur; nec in oleo ſtillatitio ſolvitur, ſed tingit oleum colore aureo.

VIRTUS: Baccar. purgans; *Reſinæ* vulneraria.

USUS.

OBS. Infuſum baccarum ſicc. aquoſum rubro-purpuraſcens, ſubamaricanti nauſeoſum; vitriolo martis leviter purpuraſcit: infuſum *foliorum ſicc.* aquoſ. ſaturate rubicundum, odore & ſapore lixivioſo; vitriolo martis vix mutatur.

100. VITIS vinifera. LINN. *Sp. pl.* 293. *Mat. med.* 97. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 6. DUHAM. *Arb.* 2. *p.* 360. *t.* 106. BLACKW. *Herb. t.* 153. DOD. *Pempt* 410.
Druiven. CAUSE *Hovenier. p.* 64. *t.* 6. MERIAN. *Surin. p.* 34. *t.* 34.

Ph. VITIS Folia. Paſſulæ majores. Vinum Gallicum album, rubrum, Rhenanum, Hiſpanicum, Portugallicum, Maderenſe. Spiritus vini. Acetum vini. Tartarus.

Locus. Orbis totus temperatus. *Frutex.*

FORMA. rec. Folia alterna, longius petiolata, plana; ſubpeltata, cordato-ſubrotunda, bivel tripollicaria, ſupra viridia, glabra, ſubtus pallidiora, nervoſa, venuloſa, nervis & venulis pubeſcentia, ſubquinqueloba; lobis rotundatis, inciſo-dentatis; dentibus ovatis, acutiuſculis; ſinubus loborum obtuſis. *Cyma* nuda, pendula, ovata, obtuſa, pedunculata: pedunculo inſtructo *cirrho* ſolitario. *Bracteæ* ſolitariæ, lineares, obtuſiuſculæ, concavæ, ad ramos cymæ ſitæ. *Pedicelli* baccis fere breviores, teretes, adſperſi punctis parvis, calloſis, apice margine incraſſato. *Baccæ* ovato-globoſæ,

colore, ſapore & magnitudine variantes, ſubdiaphanæ, baccis uvæ criſpæ vix majores, undique glabræ, rore glauco tinctæ, quo abraſo nitidiuſculæ, apice inſtructæ puncto parvo, elevato, umbilici loco; *parencymate* molliſſimo, pulpoſo-ſuccoſo; poſt ſectionem tranſverſalem æquali, annulo tenui ſolitario, interrupto, ſubflexuoſo; uniloculari, pentaſpermo. *Semina* obcordato-cylindrica, baſi emarginata, glabra, receptaculo cylindrico intra baccam inſidentia, breviter pedicellata.

PROPR. folior. recent. *Odor* vix ullus. *Sapor* acidulus, herbaceus, ſubſtypticus; *maſticata* ſalivam viridi tingunt. *Baccar.* rec. *Odor* nullus. *Sapor* acidulus, humectans. Baccar. recent. unc. 1 dat drachm. 6 Succi expreſſi tenuis, videſcentis (e baccis viridibus), aciduli. *Paſſular. Sapor* dulcis, ſubacidulus.

VIRTUS: folior. leniter adſtringens; *Paſſularum* nutriens, pectoralis, eccoprotica.

USUS: Paſſularum: culinaris; Tuſſis.

OBS. 1. *Infuſ.* folior. rec. aquoſum limpidum, odore debili, ſapore acidulo; vitriolo martis fuſceſcit, turbidum evadit, albeſcit, præcipitatur.

OBS. 2. *Paſſulæ* ſ. uvæ maturæ, lege artis ſiccatæ & præparatæ, ſemipollicares, fuſco-brunneæ, rugoſæ, ſemidiaphanæ, ad tactum læves; *parencymate* diſpermo, pulpoſo: pulpa melliginea. Methodum optimam Paſſulas pro bellariis conficiendi tradidit Cl. EDV. ANTILL (*), ſcil. uvæ Mallagenſes bene maturæ decerpantur & fervide infundantur (non coquantur) in mix-

(*) *American Philoſophical Tranſact. vol.* 1. *p.* 194. *ſeq.*

tura, facta ex lixivii alcalini, e cineribus parati & lixivio ſaponario ad dimidium reſpondentis, cong. 4, quibus fervidis, in olla ferrea, ſub ebullitione addantur manipulus unus alterve ſalis culinaris & olei olivar. optimi libr. 1, vel, hujus defectu, butyri recent. libr. 1 $\frac{1}{2}$. Hæc omnia probe miſcantur. Dein racemi uvarum in faſces ligentur, & in hac mixtura acervatim infundantur; ut tota ſuperficies mixturæ uvis ſimul occupetur. Poſtea ex olla deſumantur ad ſiccandum, quod fieri debet ſub umbraculo, ex tecto mobili parato, quod tempore diurno & ſereno quotidie amoveatur, repoſitoriis ſtramine ſtratis, quibus faſces uvarum ſimplici ſerie locentur, & compluries vertantur, quoad prorſus ſiccentur; quo facto in amphoras vel ampullas fictiles probe glutinatas immittantur.

OBS. 3. *Vinum* eſt ſuccus baccarum vitis expreſſus, & lege artis fermentatus in liquorem ſpirituoſum, dulcem vel acidulum, fragrantem, ſapore, conſiſtentia & dotibus variantem, pro diverſitate climatum, ſolorum, & varietatum vitis viniferæ. Vina probantur odore, ſapore, nitore, colore; *Schol. Salernit.* Vina ſunt exhilarantia, diaphoretica, nimia doſi inebriantia. *Gallicum* rubrum ſubauſterum, ſubadſtringens, tonicum. In aqua dilutum, ex addita ſolutione vitrioli martis purpuraſcit. *Rhenanum* analepticum, ſubrefrigerans, diureticum. *Portugallicum*, *Hiſpanicum* & *Maderenſe* magis ſpirituoſa, calefacientia. *Uſus: Rhenani:* Podagra retropulſa, Debilitas, Exinanitio; *Gallici rubri:* Diarrhœa; *Hiſpanici* & *Maderenſis:* Anorexia.

OBS. 4. *Spiritus vini* eſt liquor fluidiſſimus, limpidiſſimus, leviſſimus, volatilis, e fermentatione ſpirituoſa enatus, deſtillatione per alembicum exceptus, inflammabilis, combuſtibilis abſque fumo, fuligine, carbone. Igni admotu accenditur, flagrat: flamma parum luminoſa, cujus centrum albidum, peripheria vero cærulea. Sub accenſione vapores exhalat aquæ ſimpliciſſimæ. Miſcetur perfectiſſime cum aqua. Acida omnia liquida dulcificat. Digeſtus cum acidis fortioribus, reſolvitur

primum in æthera, tandem in oleum. A ſalibus alcalinis cauſticis ſub digeſtione coloratur. Solvit olea eſſentialia & reſinas, ſed non olea expreſſa, ſebum, axungias. Solutio reſinarum cum aqua pura præcipitatur. Coagulat ſanguinis ſerum, lympham, ſalivam; roborat ſolida, vaſorum lumina reſtringit; hinc contra hæmorrhagias valet, hinc ſudore diffluentibus ſæpe cordialis. In nervos agit ſopiendo, inebriando, uti narcotica, ſed inſimul calefaciendo, ſiccando, velut aromata. Ex abuſu ſpirituoſorum nervi relaxati, ſenſus hebetes, ſolida inertia, viſcera obſtructa; unde tremor, hebetudo, cachexia, hydrops. *Virtus:* calefaciens, inebrians, reſolvens; alcoholiſati reſtringens, vulneraria, anti-putredinoſa. *Uſus.* Gangræna, ambuſta. Si pars quædam corporis, recenter ambuſta, Spiritu vini mox illinatur, acerba ſequela plerumque præcavetur, & cutis in veſicam non elevatur. Spiritus vini gallicus conſtat ex 56 partibus ſpiritus, & 44 partibus aquæ.

OBS. 5. *Acetum* vini eſt liquor acidiſſimus, fermentationis aceſcentis ope a vini enatus, a decompoſitione principii ſpirituoſi ortus, ſubſpirituoſus, fragrans, per alembicum adſcendens, congelatione concentratus acerrimus. In cryſtallos acetum non abit, niſi ſumme concentratum, ut quod ex ærugine elicitur. Cum ſalibus alcalinis efferveſcit, & ſalia media format, in ſpiritu vini ſolubilia. Terras calcareas omnes cum efferveſcentia ſolvit. Adulteratur ſæpe acido vitrioli, ſed fraus facile detegitur, ſi addatur aceto vini ſolutio terræ calcareæ, quæ opaleſcit, ſi acidum vitrioli immixtum fuit, terrâ, ex acido vitrioli ſaturata, in gypſum abeunte, & præcipitata. Pleraque metalla ignobiliora & ſemimetalla ſine ſtrepitu ſolvit. Syrupum violarum rubro colore tingit. Lac animalium phytophagorum coagulat, ſed non carnivororum, neque humanum, niſi diæta prorſus vegetabili nutrita fuerit mulier. *Virtus:* refrigerans, reſolvens, antiputredinoſa, alexiteria, antibilioſa, antiphlogiſtica, digeſtiva, antiſcorbutica, diaphoretica. *Uſus.* Febres putridæ, Pleuritis, Inflamma-

tio, Mania, Narcotica ingeſta, Animi deliquium, Synanche ſtrangulatoria. De Aceti vini egregiis virtutibus medicis bene diſſeruit. Jos. Benvenuti (*). De felici effectu aceti in mania, larga doſi propinati, obſervationes pulchras tradidit Cl. Locher (**). In Synanche ſtrangulatoria, quæ ſæpe apud nos epidemica fuit, cum ſucceſſu vaporem frigidum aceti gallici adhibui, eo modo, ut acetum exceperim linteis, quæ prope lectum ægroti extendenda curaveram; ſic tota camera repleta fuit vapore aceti. Inſimul veſicatorium applicui aſperæ arteriæ, purgantiaque antiphlogiſtica propinavi. Sanguinem mitti feci, venæſectione vel hirudinibus applicatis. Emulſiones oleoſas delibare etiam juſſi ægrotos. In initio morbi nunquam fefellit hæc methodus; ſed poſteaquam tubus in aſpere arteria dudum formatus eſt, atque ſolidatus, medelæ vix locus.

OBS. 6. *Tartarus* eſt ſal eſſentiale vini, a vino perfecto cryſtalliſatione depoſitum, heterogeneum, lapideum, rubrum vel cinereum, ſapore acidum, ponderoſum, particulis micans. Decoctione in aqua pura, ſalina pars ſolvitur, unde cryſtalli ſ. cremor tartari. In igne calcinatus, abit in Sal Tartari, alcalinum, fixum. Deſtillatione e retorta præbet ſpiritum acidulum, & oleum fœtidum.

OBS. 7. *Cremor Tartari* eſt ſalina pars Tartari, imperfecte neutra, conſtans ex alcali vegetabili fixo, cum ſale eſſentiali Tartari ſuperſaturato, albiſſima, cryſtalliſata: cryſtallis lamellatis: lamellis quadrangularibus, ſive rhombeis, ſæpe etiam quadrangulato-oblongis, utrinque acutiuſculis, ſupra & ſubtus planis, margine ſupero undique convexiuſculo & in varia parva formato plana, unde cryſtalli multiplici fronte in margine circumcirca rutilant, efformati inſtar adamantis. Solvitur parum in aqua frigida, adeo ut ad gr. 3 ſolvenda opus ſit aquæ frig. unc. circiter 1; at perfectius in calida, cujus unciæ 20 ſolvunt crem. tart. unc. 1;

(*) *Nov. Act. phyſ. med. Ac. N. C. v.* 2. *p.* 132. *ſeq.*
(**) *Obſerv. pract. p.* 68. *ſeq.*

ſed refrigerando ſub forma cryſtallina ſubſidit, vel aquæ innatat. Admixta Boracis quinta parte, valde ſolubilis fit, fere ut Saccharum, ſalva aciditate inſigni. Cremor Tartari in ignis flamma vel carbone candente nigreſcit & ſpargit odorem. *Virtus:* laxans, refrigerans, antiphlogiſtica, aperiens, antibilioſa, digeſtiva, diuretica. *Uſus.* Icterus, Calculus felleus, Obſtructio hepatis, Aſcites, Febres bilioſæ & putridæ, Dyſenteria, Cruditas rancida. In praxi medica uſus Cremoris Tartari ampliſſimus eſt. Utimur illo pæne in omnibus febribus, excepta phthiſi pulmonali; in omni ſaburra rancida, omnique indigeſtione a pinguibus ingeſtis; in dyſenteria & diarrhœa bilioſa; in obſtructione hepatis ejuſque duritie, in ictero chronico, in calculo felleo, & in aſcitide, cum pulſus durus, atque urina ſumme bilioſa & parca, heparque obſtructum eſt. Plures cremore tartari & juſculo e Taraxaco curavi a calculo felleo & duritie hepatis. De Cremoris Tartari eximio uſu in quavis ſpecie hydropis, largiori doſi, ad minimum unc. ½, quovis die exhibiti, pulcherrime egit Vinc. Menghini (*). Cremor Tartari *decomponitur*, ſi cum abſorbentibus, e. gr. creta, coquatur. Hacce encheireſi verus Tartarus tartariſatus ſegregatur, & ſuperfluum acidum Tartari combinatur cum Creta, & format Selenitidem tartareum, qui, ab acido vitrioli decompoſitus, relinquit acidum Tartari liberum, *Sal eſſentiale Tartari* appellatum. Hoc ſal eſſentiale eſt ipſum acidum Tartari purum, acidiſſimum, cryſtalliſatum: cryſtallis aggregatis lamellatis, parallelis, ſubacinaciformibus, baſi latioribus, ſeſſilibus, pellucidis, albis. Solvitur facile in aqua frigida, ſc. ſalis hujus unc. ½ in aquæ ſcrup. 8, trituratione; & alcalina omnia ſaturat, unde oriuntur ſalia media, pro varietate baſeos alcalinæ diverſa, quæ vero fere ab omnibus aliis acidis, ſive ſint mineralia, ſeu vegetabilia, decomponuntur. Si cum alcali fixo vegetabili juſte ſaturetur, fit *Tartarus tar-*

(*) *Comment. Bonon. t. 4. p.* 260.

tariſatus; ſed ſi alcali hoc ſuperſaturetur cum hoc ſale acido tartari, fit *Cremor Tartari regeneratus*; qui etiam faciliore encheireſi obtinetur, ſi ſolutioni Tartari tartariſati inſtilletur ſolutio ſalis eſſent. Tartari, unde Cremor Tartari extempore regeneratur, & ad fundum mox ſubſidit. Sic oritur ſal difficulter ſolubile ex ſuperaddito acido Tartari puro, quod per ſe valde ſolubile erat. Cum alcali minerali ſaturatum ſal eſſen. Tartari, format *Sal Rupellenſe*, & cum terra calcarea, Selenitidem tartareum. Ceterum terras metallicas etiam aggreditur hoc Sal acidum, præcipue martis, antimonii & plumbi. Igni expoſitum aperto & carboni injectum, liqueſcit, ut obſervavit cel. TORB. BERGMAN (*a*), in maſſam, aquæ inſtar pellucidam, atque fremit, nigreſcit, fumat, flagrat: flamma cærulea; relictis ſcoriis fuſcis, tandem albidis, alcaleſcentibus. E retorta autem deſtillatum igne valido, Spiritum & Oleum tartari dat. Itaque in igne decomponitur, pariter ut Succus citri, ceteraque acida vegetabilia eſſentialia. Varia experimenta cum hoc ſale inſtituit cl. A. J. RETZIUS (*b*). Methodum ſequentem hoc Sal eſſentiale Tartari parandi communicavit cl. C. W. SCHEELE, quæ etiam in officinis noſtris dudum recepta eſt (*c*); Rc. Cretæ alb. ſubtil. pulver. & in aqua pura bene lotæ libr. 1. Huic affundantur aquæ puræ cong. 2, in aheno ſtanneo igni ſuperimpoſito; deinde ſenſim admiſceantur pulv. Crem. tartari libræ 3½, h. e. quantum ſatis ad ſaturationem juſtam. Ahenum ab igne deinde remotum collocetur in quiete ad ſubſidendum, lixiviumque ſupernatans caute decantetur, & l. a. inſpiſſetur in Tartarum tartariſatum, verum, flaveſcentem, plerumque odore ſubnauſeoſo præditum, qui, ſcrupuloſius collectus, elixiviationibus reſidui repetitis, commixtis atque una cum lixivio evaporatis, attingit pondus unc. 21. Reſiduum

(*a*) *Diſſ. de Stibio tartariſ. p.* 10.
(*b*) *K. Vetenſk. Acad. Handl. vol.* 31. *p.* 207. *ſeq.*
(*c*) *Pharmacop. Suecic. p.* 160.

vero in aheno eſt Selenites tartareus, qui, edulcoratus & ſiccatus, pondere eſt libr. 2 $\frac{1}{2}$. Hoc reſiduum bene lotum ſaturetur unc. 11 olei vitrioli, in aquæ puræ libris 8 antea diluti, ſubſequente digeſtione ex arena per diem, ſub frequenti agitatione ſpathula lignea. Tandem decantetur liquor acidus ſupernatans, & reſiduum, h. e. Gypſum verum, bene elixivietur aqua pura, quoad acidum amplius non ſapiat: atque hæ omnes elixiviationes commiſceri debent & evaporari in conſiſtentiam ſyrupi tenuioris, qui debite filtratus cryſtalliſetur, vel, ſi mavis, in ſiccum vaporet. E Crem. Tartari libr. 3 obtinentur Salis hujus eſſentialis circiter unciæ 10, ut expertus eſt SCHEELE. Probatur hoc Sal eſſentiale tartari, non purum ſit atque ab omni acido vitrioli immune, ſi diſſolvatur in aqua pura, & inſtilletur aceti Lithargyrii pauxillum, unde ſedimentum album ſubſidit, quod extemplo iterum diſſolvi debet ab affuſo Spiritu Nitri, liquorque penitus reclareſcet, ſi purum fuerit acidum Tartari; ſin minus, pulverem album in fundo remanentem videbis, quoniam vitriolum plumbi in ſpiritu nitri diluto ſolubile non eſt. *Selenites tartareus* in forma pulverulenta eſt, albiſſimus, ponderoſus, atomis ſcintillantibus micans ubi luci exponitur, inſipidus. Cum aqua agitatus non coit in paſtam, ſed diluitur ac pulmenti inſtar commiſcetur, & in quiete poſita mixtura fundum petit, aqua limpida ſupernatante. Hinc in aqua frigida Selenites hic tartareus non ſolvitur, quod etiam comprobatur affuſione lixivii Tartari alcalini, a quo nulla præcipitatio. In aqua vero calida ſolvitur paullulum, ſed vix ultra gr. 2 in aquæ bullientis unc. 1. In calore ſiccatur, ſed in igne aperto ſolvitur vinculum, acidum tartari deſtruitur, & remanet terra calcarea pura. Ex quovis acido minerali affuſo decomponitur ſelenites tartareus, cum efferveſcentia, & oriuntur ſelenitidis ſpecies variæ, pro diverſitate cujuſlibet acidi adhibiti. Selenites vitriolicus cryſtalliſibilis & in aqua difficulter ſolubilis eſt, ſed ex reliquis acidis mineralibus Selenitides liquidi ex-

ſurgunt. Acetum vini gallicum, frigide affuſum, ſelenitidem tartareum non decomponit. Si Cremor iſte Tartari, qui ſubinde ab exteris ad nos apportari ſolet, ſcrupuloſius examinetur, patebit, illum Selenitidem tartareum fovere, ut recte obſervavit cl. SCHEELE (*a*); etenim ſi cryſtalli tartari in aqua bulliente ſolvuntur, ſatis multum non ſoluti in fundo vaſis obſervatur, quod verum ſelenitidem tartareum efficit. In cryſt. tartari libra 1 ſelenitid. tartar. circiter uncia 1 ½ continetur, quod a methodo depurandi, Monſpelii uſitata, derivatur, ubi terra calcarea adhiberi ſolet, ut docuit FIZES (*b*).

OBS. 8. *Sal Tartari* incineratione Tartari crudi paratur, alcalinum, fixum, albiſſimum. Tartari crudi libra 1 Salis tartari circiter uncias 4 largitur. *Virtus*: antacida, diuretica, ſtimulans, cauſtica, corroſiva. Recenter paratum ſeu calcinatum, cauſticum eſt, aëri vero expoſitum, vel diutius in vaſis probe non obturatis ſervatum, aëre fixo ſaturatur, unde miteſcit. Si loco humido retineatur, magnes eſt humiditatis, unde deliqueſcit, ſolvitur. *Uſus*. Acidum in primis viis, Scirrhus *externe*. De uſu & utilitate Salis tartari in Rachitide diſſeruit cl. ABILDGAARD (*c*); ſolvit is Sal. tartari drachm. ½ in aquæ puræ vel decocti Chinchinæ unc. 8, quarum unc. 4 quotidie ſumendæ. In Scirrho maligno ſæpe multum emolumenti præſtat lixivium fortius Salis tartari, extus applicitum, linteo exceptum. Novi Senem honeſtum, ſeptuagenarium, qui per decem annos, & quod excurrit, ſchirrum revera malignum habuit, quem intra limites retinuit cl. J. THEOPH. NATHORST, ſola hac applicatione. Ante nonnullos annos Medicus magnæ ſatis famæ arceſſitus conſilium dedit, ut abſtineret æger ille a lixivio Tartari, & ejus loco fomentationem ex herba Conii, ſcopo reſolvendi,

(*a*) In *Litteris* ad me datis.
(*b*) *Mémoir. de l'Acad. des Sc.* 1725. *p.* 346.
(*c*) *Collectan. Societ. med. Havnienſ. v.* 1. *p.* 1.

imponeret, ſed triſti omnino eventu; ſcirrhus enim ſenſim cœpit intumeſcere & maxime dolere, cum cutis diſcoloratione, juſtuſque metus erat exulcerationis ſcirrhi; ſed remoto cataplaſmate, & lixivio Tartari denuo impoſito, omnia funeſta evanuerunt, & ſcirrhus in priſtinum ſtatum redactus. Vivit adhuc æger, dum hæc ſcribo, & lixivio ſuo utitur.

OBS. 9. De Vite vinifera ſcripſit J. HORSTIUS (*a*) a 1587, idque iſto in tempore bene. Recenſet differentias vinorum, eorumque qualitates & uſus. Explicat vina ſimplicia & medicata. Agit etiam de aceto, paſſulis &c. Scripſit inſuper P. J. SACHSIUS (*b*). Tradit hic hiſtoriam Vitis viniferæ, atque plurima in medium affert de cultura Vitis, Vini præparatione ejuſque uſu. Nuperrime de cultura Vitis & Vini præparatione elegantiſſime & in extenſo egit cl. EDV. ANTILL (*c*), ut alios taceam.

101. VITIS apyrena. LINN. *Sp. pl.* 293.

Vitis acino minimo rotundo albido ſine Nucleis, Corinthia. DUHAM. *Fruit. v.* 2. *p.* 273. *t.* 7.

Vitis corinthiaca ſ. apyrena, BAUH. *Hiſt.* 2. *p.* 72.

Pharm. PASSULÆ CORINTHIACÆ.

Locus. Græcia, imprimis Inſulæ Cephaloniæ & Zante. *Frutex.*

FORMA. ſicc. Uvæ maturæ & ſiccatæ, magnitudine ſeminis Piſi, ſubrotundæ, obtuſæ, rugoſæ, molles, ſubſaccharatæ, undique lucidiuſculæ, fuſcæ; *parencymate* pulpoſo, ſubapyreno.

(*a*) *Opuſc. de Vite vinifera ejuſque partibus &c.* Marpurgi 1630.

(*b*) *Ampelographia, ſ. Vitis viniferæ conſideratio.* Lipſ. 1661.

(*c*) *L. cit.*

PROPR. Odor vix ullus, ſaltem debiliſſimus. *Sapor* dulci-acidulus.

VIRTUS: nutriens, refrigerans, eccoprotica.

USUS: culinaris.

102. VINCA minor. LINN. *Sp. pl.* 304. *Mat. med.* 101. KNIPH. *Bot. or. cent.* 1.

Clematis daphnoides. DODON. *Pempt.* 401.

Vinca pervinca daphnoides. BLACKW. *Herb. t.* 59.

Pharm. VINCÆ PERVINCÆ Herba.

Locus. Germania, Anglia, Gallia. *Perennis.* Bene perfert hiemes in Suecia.

FORMA. rec. Caulis procumbens, ſubrepens, teres, glaber, exporrectus, ſubramoſus, folioſus, ſterilis, geniculatus, utrinque exaratus ſulco longitudinali, oppoſito, inter genicula. *Surculi* palmares, cauliformes, erecti, floriferi. *Folia* ad genicula oppoſita, petiolata, ſempervirentia, ovata, acuta, glabra, ſupra lucidiuſcula, pollicaria. *Flores* axillares, pedunculati, ſolitarii. *Pedunculi* foliis longiores, uniflori, nudi, glabri. *CAL. Perianth.* monophyllum, 5 partitum: laciniis linearibus. *COR.* monopetala, violacea, infundibuliformis, calyce multoties longior. *Tubus* cylindrico-turbinatus, albicans, intus baſi piloſus. *Limbus* 5 partitus: laciniis oblique obovatis, obtuſo-rotundatis. *STAM. Fil.* 5, breviuſcula, apici tubi inſerta, in medio geniculato-inflexa, baſi barbata. *Anth.* cuneiformes, obtuſo-rotundatæ, planæ, in medio tubi conniventes,

piloſæ. *PIST. Germen* ſuperum, ovatum, bipartitum. *Glandulæ* 2, ovatæ, obtuſæ, carinatæ, oppoſitæ prope germen, longitudine germinis. *Stylus* longitudine ſtaminum. *Stigma* orbiculatum, apice barbatum, antheris conniventibus tectum.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* amarus, inhærens.

VIRTUS: tonica.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum herbæ recentis luteſcens, odore debili, ſapore intenſius amaro; vitriolo martis fuſco-nigreſcens.

ORDO DIGYNIA.

103. ASCLEPIAS Vincetoxicum. LINN. *Sp. pl.* 314. *Mat. med.* 103. KNIPH. *Bot. or. cent.* 3.

Vincetoxicum. DOD. *Pempt.* 402. LUDW. *Ectyp. p.* 12. *t.* 25.

Aſclepias albo flore. MILLER. *Fig. t.* 53. *f.* 2.

Aſclepias. LOBEL. *Hiſt.* 356.

Ph. HIRUNDINARIÆ Radix, Herba.

Locus. Europa, in glareoſis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix oblonga, cylindrica ſ. planiuſcula, horizontalis, repens, breviuſcula, bipollicaris, ſuperne cinerea, ſcabra, notata cicatricibus calloſis, truncatis, rugoſis, ſubtus obſeſſa fibris numeroſis, aggregatis, filiformibus, albis, ſubcarnoſis, glabris, deſcendentibus, elongatis. *Gemmæ* e radice progerminantes,

tes, incarnatæ, ſparſæ, undique imbricatæ: ſquamis ovatis, obtuſis, adpreſſis. *Parencyma* radicis. ſolidiuſculum, tranſverſaliter ſectum variegatum; parencyma vero fibrarum album, tranſverſaliter ſectum puncto centrali, ſubrotundo. *Caules* plures ex una radice majore, e minore radice ſolitarii, erecti, pedales, teretes, glabri, ſed utrinque linea longitudinali pubeſcente, ſimplices, virides, geniculati, baſi infima purpuraſcentes, adſperſi ſquamis ſparſis, ovatis, acutis, convexiuſculis. *Folia* ad genicula alternatim oppoſita, brevius petiolata, cordata, acuta, bipollicaria, patentia, utrinque glabra, margine minutim ciliata, nervoſo-venoſa, longitudine internodii. *Petioli* pubeſcentes, ſupra canaliculati, ſubtus convexi. *Corymbuli* florum axillares, ſuboppoſiti, longius pedunculati, ſubnutantes, pubeſcentes. *CAL. Perianth.* monophyllum, turbinatum, ſubpubeſcens, 5 fidum: laciniis linearibus, obtuſis, corollæ adpreſſis, apice patulis. *COR.* monopetala, 5 fida, albida: laciniis ovali-oblongis, obtuſis, patentibus, calyce longioribus. *Nectarium:* margo monophyllus, campanulatus, germen cingens, longitudine calycis, albidus, 5 fidus, quaſi conflatus e ſquamis 5, obovatis, obtuſis, ſubcarnoſis, intus convexis, cohærentibus, erectis. *STAM. Filam.* 5, linearia, erecta, intra nectarium conniventia, longitudine vix nectarii. *Antheræ* membranaceæ, apice includentes orbiculum

pentagonum. *PIST. Germina* 2 ovata, glabra. *Styli* breves. *Stigm.* obtuſa.

PROP. rec. Radic. Odor graveolens. *Sapor* graviuſculus, vix amaricans; *fibrarum ſapor* ſubdulceſcens; *odor* fortis, graveolens, validior quam radicis; *Herbæ odor* debilis; *ſapor* herbaceus. *Siccatæ radicis odor* intenſius graveolens, quam recentis; *ſapor* amaricans, gravis.

VIRTUS: pellens, diuretica, ſudorifera, emmenagoga, alexipharmaca.

USUS. Hydrops.

OBS. Infuſum radicis ſicc. aquoſum, colore inf. Theæ, odore forti, graveolente, ſapore nauſeoſo. Sub digeſtione calida, tota camera odore graveolente repleta fuit. Cum vitriolo martis non variat. Radicis ſiccatæ libræ 10 dant Extracti aquoſi circiter libras 3.

104. HERNIARIA glabra. LINN. *Sp. pl.* 317. *Mat. med.* 104.

Herniaria. DODON. *Pempt.* 114. BLACKW. *Herb. t.* 320.

Pharm. *HERNIARIÆ* Herba.

Locus. Europa, in collibus. *Perennis.*

FORMA. Radix perennis, filiformis, ramoſa. *Caules* plures ex una radice, procumbentes, terræ adpreſſi, virides, teretes, vix pubeſcentes, geniculati, ramoſi. *Rami* alterni, breviter ramuloſi. *Folia* alterna, ſubſeſſilia, vel breviter petiolata, ovato-oblongiuſcula, inferne attenuata, apice acutiuſcula, ſubcarnoſa, glabra, lineam fere longa, patentia. *Stipulæ* teneræ, membranaceæ, albidæ, ovato-acutæ, erectæ. *Glomera* florum latera-

lia, oppoſitifolia, ſeſſilia, ſubrotunda, ſæpe totum ramulum occupantia, unde ſpicas oblongas referunt, folioſas.

PROPR. Odor nullus. *Sapor ſicc.* vix ullus; *recent.* herbaceus.

VIRTUS.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum herbæ ſicc. rubicundum, infuſum Theæ referens, ſapore herbaceo leniter amaricante; vitriolo martis ſuſceſcens.

105. CHENOPODIUM Bonus Henricus. LINN. *Sp. pl.* 318. *Mat. med.* 106. OEDER *Icon. t.* 579.

Tota bona. DODON. *Pempt.* 640.

Culinis. BONI HENRICI Herba.

Locus. Europa, in ruderatis. *Perenne.*

FORMA. rec. Caulis pedalis, erectus, ſimplex, teretiuſculus, inæqualiter ſtriatus, glaber, adſperſus farina diaphana, leviſſime adhærente. *Folia* alterna, patentia, petiolata, ſupra glabra, ſubtus glauca, pulverulenta, bipollicaria vel ultra, triangulari-ſagittata: lobis baſeos horizontalibus, obtuſiuſculis, latere inferiore dente obtuſo; ſuperiora ſenſim minora. *Petioli* longitudine foliorum, ſupra canaliculati, ſubtus convexi, ſtriati. *Axillæ* foliorum foliolis fecundæ. *Spica* terminalis, conica, nuda, pulverulenta, inferne compoſita, ſuperne glomerata, cylindrica. *Bracteæ* lineares, ſolitariæ, concaviuſculæ, glomerulis ſubjectæ, illiſque ferme breviores. *CAL. Pe-*

rianth. monophyllum, 5 partitum: laciniis lineari-cuneiformibus, truncatis, apice tridentatis, margine ſubmembranaceis. *COROLLA* nulla. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, longitudine fere calycis. *Antheræ* gibbæ, ſubexſtantes. *PIST. Germen* ſuperum, ovali-oblongum. *Styli* 2, reflexi. *Stigmata* ſimplicia.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* Spinaciæ, gratus. *Maſticata* folia tenera, ſaliva virideſcente.

VIRTUS: oleracea, ſublaxans.

USUS: culinaris.

OBS. Folia recentia, Spinaciæ inſtar cocta, ſapida ſunt, ſi in ſolo pingui culta fuit planta. *Caules* recentes cocti, & adaptati cum embammate, circa eſum Aſparagi uſitato, medulla ſua tenera eſculenti & ſatis ſapidi ſunt.

106. CHENOPODIUM rubrum. LINN. *Sp. pl.* 318. *Mat. med.* 107.

Pes anſerinus. DOD. *Pempt.* 605. DALECH. *Hiſt.* 542.

Pharm. ATRIPLICIS SYLVESTRIS Herba.

Locus. Europa, ubique in cultis. *Annuum.*

FORMA. rec. Caulis erectus, teres, glaber, ſtriatus lineis longitudinalibus, concoloribus, ramoſus, diffuſus. *Rami* ſparſi, ſtriati, ſimplices, patentes. *Folia* ſubcarnoſa, alterna, petiolata, ovato-oblonga, utrinque glabra, baſi & apice attenuata, margine inæqualiter dentata: dentibus lanceolatis, obtuſiuſculis. *Petioli*ter etiuſculi, ſupra canaliculati. *Racemi*

in caule & ramis frequentes, axillares, ſeſſiles, cylindrici, folioſi, erecti, foliis breviores, compoſiti e *Spicis* brevibus, alternis, conicis, nudis, ſeſſilibus, foliolis brevioribus. *Flores* ſeſſiles, glomerati. *CAL. Perianth.* pentaphyllum: ſquamis concavis, obtuſis, glabris, margine tenuioribus. *COROLLA* nulla. *STAM. Filam.* 5, capillaria, calyce breviora. *Anth.* ſubrotundæ. *PISTILL. Germen* ſuperum, ovatum, obtuſum. *Stylus* cylindricus, brevis. *Stigmata* 2, ſubcapitata. *Semina* parva, ſolitaria, orbiculato-reniformia, utrinque compreſſa, fuſca, nitida.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* oleraceus, fere Spinaciæ. *Maſticata* folia tenera.

VIRTUS: oleracea.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum recentis colore infuſ. Theæ refert, ſapore autem eſt debili oleraceo; ex vitriolo martis fuſceſcit.

107. CHENOPODIUM Botrys. LINN. *Sp. pl.* 320. *Mat. med.* 109. KNIPH. *Bot. or. cent.* 9.

Botrys. DOD. *Pempt.* 34. BLACKW. *Herb. t.* 114. CAMER. *Epit.* 598. LOB. *Hiſt.* 113.

Pharm. BOTRYOS Herba, Semina.

Loc. Europa auſtralis, in arenoſis. *Annuum.*

FORMA. rec. Caulis erectus, vix pedalis, ramoſus, angulatus, ſtriatus, hirto-ſcaber. *Rami* alterni, erecti. *Folia* alterna, petiolata, oblonga, obtuſa, glabriuſcula, runcinata;

lobis alternis, obtuſis, angulatis; ſinubus obtuſe excavatis. *Racemus* terminalis, elongatus, ſubfolioſus, compoſitus e racemulis geminis, lateralibus, dichotomis, nudis, hirto-ſcabris, ſecundis. *Flores* ſubſeſſiles. *CAL. Perianth.* 5 partitum: laciniis lineari-ovalibus, acutis, hirtis, viridibus. *COROLLA* nulla. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, albida, calyce paulo longiora. *Antheræ* trigonæ, albidæ. *PIST. Germen* ſuperum, obtuſo-truncatum. *Styli* 2, capillares, longitudine ſtaminum. *Stigmata* ſimplicia. *Semina* orbiculata, depreſſa, fuſca.

PROPR. rec. Herbæ Odor fragrans, fortis, graviuſculus, balſamicus, non ingratus. *Sapor* odori congruens, aromaticus. Recens planta, manibus tractata, leviter viſcida eſt, manus inquinans; diutius olfacta, temulentiam excitat. *Sicc. odor* & *ſapor*. conſimiles, *Semina* fragrantia.

VIRTUS herbæ, reſolvens, emmenagoga, antiſpaſmodica; *recent.* ſubinebrians. Semina anthelminthica.

USUS. Herb. Hyſteria. *Sem.* Vermes.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum herbæ rec. luteſcens aromaticum; vitriolo martis debiliter fuſceſcit. *Aqua ſtillatitia* fragrans. *Oleum* ſtillatit. ſebaceum; CARTHEUSER.

OBS. 2. Plurimi hanc herbam ut pectoralem commendant, & ut vere bonam in Aſthmate, Orthopnœa, Menſium obſtructione.

108. CHENOPODIUM anthelminthicum. LINN. *Sp. pl.* 320. SCHREB. *Mat. med.*

Linn. 113. Kalm. *Amer. Reſa*, 2. *p.* 283.*

Chenopodium Lycopi folio, perenne. Dillen. *Elth. p.* 77. *t.* 66. *f.* 76.

Pharm. *CHENOPODII ANTHELMINTHICI* Semina.

Locus. Penſylvania, ad vias, ſolo arenoſo. *Perenne.*

FORMA. *Semina* parva, ſubrotunda, paullulum compreſſa, fuſca, ſplendentia.

PROPR. Semina graveolenti-fragrantia.

VIRTUS: anthelminthica.

USUS. Lumbrici.

OBS. Fide cl. P. Kalm hæcce ſemina excito, utpote in Penſylvania communiſſimi uſus; ex propria experientia nihil de illis ſtatuere poſſum.

109. BETA vulgaris. Linn. *Sp. pl.* 322. *Mat. med.* 313. Kniph. *Botan. or. cent.* 10 & 12.

Beta rubra vulgaris. Dodon. *Pempt.* 609. Lob. *Hiſt.* 124. Blackw. *Herb. t.* 235.

Culinis BETÆ RUBRÆ Radix.

Locus. Colitur ubique. *Biennis.*

FORMA. rec. Radix fuſiformis, craſſa, ſpithamæa, purpurea, tranſverſaliter rugoſa: rugis annularibus, obſoletis; *parencymate* carnoſo, ſucculento, ſubtunicato, purpureo, tranſverſaliter ſecto ex annulis albidis & purpureis variegato; centro medullari ſubrotundo, albido.

PROPR. recent. Odor debilior. *Sapor* dulceſcens, aromatico-fatuus. *Maſticata* commi-

nuitur, aquoſa ſentitur, ſaliva violacea. *Siccata* radix friabilis, celluloſa, rubro-purpurea, vix odorata; *maſticata* in ore emollitur, ſapore dulceſcente, ſalivam rubro-purpuraſcentem faciens.

VIRTUS: rec. nutriens, refrigerans, mucilaginoſa; *Succi:* errhina.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum radicis ſiccatæ ſanguineum, mucilaginoſum, fere ut mucilago ſeminis Lini, dulceſcens, ſapore Betæ; vitriolo martis non mutatur. Radices recentes raſæ, in olla cum aqua pura coctæ, *decoctum* dant rubro-purpureum. Si hoc evaporetur, obtinetur *Extractum* intenſe dulce, ſapore debili radicis, vix cryſtalliſibile. Radix ſiccatione multum ponderis perdit; radic. rec. libr. 1, ſiccata, exhibet radicis ſicc. unc. 2.

OBS. 2. E pulveris radicis Betæ rubræ libr. $\frac{1}{2}$, ope alcoholis vini & digeſtione debita, *Sacchari* puriſſ. drachm. 2 $\frac{1}{2}$ extraxit cel. MARGGRAF (*).

OBS. 3. In culinis notiſſima radix tempore autumnali & hiberno. Elixantur radices recentes in aqua, & in taleolas tranſverſales deinde ſecantur, poſtea aceto, cum pauxillo aquæ diluto, immittuntur. Sunt qui radices conciſas fermentare faciunt ad aciditatem, perinde ac cum Braſſica capitata acidulata fieri ſolet, & ſic ſapidiores creduntur. Beta rubra albaque apud priſcos Romanos in uſu culinari fuerunt, præcipue apud plebem viliorem, unde MARTIALIS:

Ut ſapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,
O quam ſæpe petet vina piperque cocus!

110. BETA Cicla. LINN. *Syſt. nat.* 295. *Mat. med.* 123. β.

(*) *Opuſc. chym. t.* 1. *p.* 221.

Beta candida. Dod. *Pempt.* 609.

Culinis BETÆ ALBÆ (*Mangold*)

Herba recens.

Locus. Colitur ubique. *Biennis.*

FORMA. *rec.* *Radix* fuſiformis, alba, craſſitie pollicis vel longe ultra, tranſverſaliter rugoſa, apice ſcabra: ſquamis plurimis congeſtis, rigidiuſculis, fuſcis, patentibus. *Caules* plures ex una radice, bi-vel tripedales, erecti, flaccidi, virides, glabri, ſtriato-angulati, ramoſi. *Rami* virgati, erecti, alterni, elongati, cauli conformes, ſimplices, glabri, baſi infima noduloſi. *Folia* ſubſucculenta; *radicalia* erecta, viridia, petiolata, ovata, obtuſo-rotundata, inferne latiora, baſi producta in petiolum, brevius decurrentia, margine repanda, utrinque glabra, lævia, ſubbullata, dodrantalia; *caulina* ad nodulos ramorum, alterna, petiolata, ovata, obtuſa, pariter glabra; *ramea* minora, obovata. *Spicæ* filiformes, longiſſimæ; glomerulis florum ſparſis, ſeſſilibus, remotis, ſubtrifloris. *Bracteæ* lineares, anguſtæ, extrorſum paulo latiores, ſolitariæ, glomeribus florum paulo longiores, illiſque ſubjectæ. *CAL.* *Perianth.* monophyllum, truncatum, 5 dentatum: ſquamis, lineari-ovatis, obtuſis, concavis, carinatis, patentibus, proxime ſub margine oris calycis inſertis. *COROLLA* nulla. *STAM.* *Fil.* 5, brevia, intra ſingulas ſquamas calycis ſingula. *Anth.* didymæ, ovatæ, utrinque ſulcatæ. *PIST.*

Germen ſubinferum, ſubrotundum, depreſſo planiuſculum, undique coronatum margine calycis. *Styli* 3, breviſſimi. *Stigmata* 3, cineraſcentia. *PERIC. Capſula* e calyce paullulum indurato, unilocularis. *Semen* unicum, cochleatum.

PROPR. rec. Radic. Sapor Betæ rubræ, ſed ingratior. *Herbæ odor* nullus; *ſapor* herbaceus, debiliſſimus, mitis. *Maſticata* folia firmiuſcula, ſubglutinoſa, ſaliva ſaturate viridi.

VIRTUS: oleracea, ſubeccoprotica.

USUS: culinaris.

OBS. 1. *Infuſum* folior. rec. aquoſum luteſcens; vitriolo martis non variat.

OBS. 2. Pulveris radicis Betæ albæ libra $\frac{1}{2}$, in alcohoole vini digeſta, dedit Sacchari puriſſ. unc. $\frac{1}{2}$. Marggraf (*). Radix recens ſiccatione perdit tres quartas partes; hinc radic. recent. libra 1 exhibuit rad. ſicc. unc. 4.

OBS. 3. Folia recentia in culinis parantur pro cibo, pari modo ac Spinacia.

111. SALSOLA ſativa. Linn. *Sp. pl.* 323. Lofling. *Reſa* 132. *

Kali hiſpanicum ſupinum annuum Sedi foliis brevioribus. Juss. *Mém. de l'Académ. des Sc.* 1717. p. 74. * t. 2.

Pharm. SOUDA ALICANTINA.

Locus. Valencia, Murcia, Almeria & Granada Hiſpaniæ, in oris maritimis. *Annua.* Planta ſeritur copioſe, etiam in agris inter ſegetes, & matureſcit ſero autumno.

(*) *L. c. p.* 220.

FORMA. Maſſa ſolida, duriſſima, griſeo-nigricans, ſubcæruleſcens, ponderoſa, ſicca, ſonora, fragmentis poris pertuſis.

PROPR. *Odor* non ingratus; cum ſaliva fricata Souda, odor excitatur violaceus, alcali urinoſo mixtus. *Sapor* intenſe ſalſus, acris.

VIRTUS: ſtimulans, antacida, diuretica.

USUS.

OBS. 1. *Souda* ex plurimis plantis marinis parari poteſt, ſed optima habetur e Salſolis, & ſpeciatim e Salſola Kali & ſativa; at præſtat Salſola ſativa, quoniam hæc planta verum alcali minerale ſemper præbet, etiam ubi locis a mari remotis conſeritur, modo id in climate calido fiat, ut expertus eſt cl. Abbas MAZEAS; tametſi non diffitendum, ut cel. DUHAMEL etiam obſervat, cum alcali vegetabili commixtum iri, ſi nimis longe a mari ſeratur. Ea vero Souda, quæ ex aliis plantis marinis conficitur, vix ſemper punctum fert. Ægyptii tamen ſatis bonam parant e Meſembryanthemo nodifloro & Reaumuria vermiculata; Angli vero ſuam Soudam, ſub nomine *Kelp* notam, e Fuco Ceranoide aliiſque Fuci ſpeciebus veſiculoſis. Souda, quam præbet Salſola Kali, communiſſima nobis, eſtque illa maſſa uniformis, ſicca, fragilis, ſapore ſalſo, obſcure cærulea, nigricans; adulteratur, ſi, loco Salſolæ Kali, Salſola Tragus ſumatur. Salicorniam Soudam dat griſeo-caeruleſcentem, cineream, poris pertuſam, fragilem, vix perſiſtentem. Ceterum præſtantiſſima cenſetur Souda alicantina; quæ a Salſola ſativa perficitur; hanc excipit Souda e Carthagena; Souda vero Bourdina mala eſt, ut recte obſervat cl. MARCORELLE (*); eſt vero hæc maſſa nigra, maculis viridibus variegata, humida, odore fœtido; deterrima tandem Souda, *Varec* dicta,

(*) *Mémoir. de mathém. & de phyſ. de Paris, vol.* 5. *p.* 547.

quæ in Normannia ab omnibus plantis marinis, indiſcrete ſumtis, præcipue Fucis, paratur; immo illa in eo damnoſa eſt, quod lintea maculat. Quæ pura eſt, Souda, alcalina eſt, ejuſdem indolis ac baſis ſalis culinaris. Syrupum violarum viridem reddit. In aëre non deliqueſcit. In aqua pura ſoluta, cryſtallos promit, principio diaphanas, tum aëre aperto in pulverem album ſatiſcentes. Efferveſcit acidis omnibus; cum acido vitrioli ſaturata, format ſal mirabile Glauberi; cum acido tartari Sal rupellenſe, &c. Cum ſulphure vivo, hepatem ſulphuris efficit. Pinguia quævis, ut olea omnia expreſſa, ſebum, axungias, ceram &c. ſolvit, & cum illis in ſaponem abit.

112. ULMUS procerior foliis anguſtioribus, trunco per intervalla viminibus denſe congeſtis infra ramos obſito. GRONOV. *Virg.* 39.

Salve-Bark *vulgo* (Anglis Americanis).

Pharm. *CORTEX UNGUENTARIUS.*

Locus. America borealis, Jerſea nova. *Arbor.*

FORMA. *Cortex* intermedius vimineus, flexilis, albido-cineraſcens, longitudinaliter fiſſilis: fiſſura capillari-fibrilloſa; fragiliuſculus, lateribus utrinque minutim rugoſus.

PROPR. *Odor* vix ullus. *Sapor* vix ullus. *Maſticatus* maxime glutinoſus.

VIRTUS: emolliens, obtundens, conſolidans.

USUS. Vulnera.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum corticis conciſi dilute rubicundum, limpidum, ſubinſipidum, obſcure mucilaginoſum; vitriolo martis ſanguineum evadit. Cortex infuſus inter digitos lubricus ſentitur. *Decoctum* aquoſum ſpiſſa mucilago erat, rubra, limpida vero & ſub-

nauſeoſa. Vitriolo martis ſaturate ſanguineum evaſit.

OBS. 2. Niſi omnia me fallunt, Cortex unguentarius deſumitur a ſpecie quadam Ulmi; certe tota analogia id ſuadet; ſpecimen vero arboris, de qua cortex deſumtus erat, non vidi. Rever. Præpoſitus WIKSELL, e Penſylvania a 1774 redux, corticis hujus ſpecimen ſecum apportavit, mihique obtulit. Ut arcanum hic cortex olim apud barbaros indigenas Americæ habitus fuit, nunc vero etiam Anglis Americanis in uſu eſt, ut optimum conſolidans in vulneribus. Methodus adhibendi hæc eſt. Cortex bene pulveratus miſcetur cum lacte bubulo tepido, & agitatur valide, quoaduſque in Electuarii conſiſtentiam cœat, & id quidem valde mucilaginoſum eſt. Vulnus conſolidandum, ſi impurum ſit, debet antea bene eſſe depurgatum, quod digeſtivis l. a. fieri oportet. Americani lotionibus ulcus purgant. Hoc facto, electuarium ſupradictum vulneri imponendum eſt, quod mane & veſperi iterari debet; ſed ſi antiqua ſint vulnera ulcerave, ſatis erit ſemel per diem illud applicare, ne nimis acceleretur conſolidatio, ſæpe tunc pernicioſa, quare lotionibus vel digeſtivis iterum id refricare juvat. Vulnera hac medela bene conſolidata vidi, quamvis, ubi caries ſubfuit, conſolidatio tarda apparuerit. Vulnera recentia & pura brevi tempore percurata vidi. Cortex vero ante ſuppurationem inceptam non debet applicari. Agit is conglutinando & emolliendo, ſed ſtyptica qualitate vix ulla.

113. ULMUS campeſtris. LINN. *Sp. pl.* 327. *Mat. med.* 105. OEDER *Icon. t.* 632.

Ulmus. DODON. *Pempt.* 825.

Ulmus campeſtris & Theophraſti. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 367. *t.* 208.

Pharm. *ULMI* Cortex intermedius.

Locus. Europa. *Arbor excelſa.*

FORMA. *Cortex* intermedius ſubvimineus, albidus, fragiliuſculus, longitudinaliter fiſſilis;

fiſſura capillari-fibrilloſa; latere interiore adſperſus punctis oblongis, linearibus, frequentibus.

PROPR. Odor nullus. *Sapor* debilis, ſubamaricans. *Maſticatus* valde glutinoſus ſentitur. Ramulorum cortex magis amaricat; *& maſticatus* magis glutinoſus.

VIRTUS: adſtringens, conſolidans.

USUS. Vulnera, Ambuſta.

OBS. 1. *Infuſum* corticis conciſi aquoſum limpidum, rubicundum, ſubinſipidum; vitriolo martis fuſconigreſcit. Cortex infuſus inter digitos lubricus ſentitur. *Decoctum* corticis trunci rubrum, mucilaginoſum, vitriolo martis ſubito nigreſcit; corticis vero ramulorum decoctum obſcurius rubrum eſt, adeo mucilaginoſum, ut in fila ductile ſit; vitriolo martis pariter ſubito nigreſcit.

OBS. 2. Pulchra experimenta practica cum cortice ulmi inſtituit cl. DAN. LYSONS (*). Caſibus 5 comprobat uſum hujus corticis in morbis cutis, ſcilicet ſcabie inveterata, humida ſiccaque. Sumit corticis recent. ramorum gracilium (non vero tenellorum) intermedii unc. 4, quas decoquit in aquæ puræ libris 2, ad remanentiam libræ 1. Hoc decoctum non debet nimis mucilaginoſum evadere. Si vernali tempore, quando arbor floret, paratur decoctum, purpuraſcit, reliquo vero anni tempore brunneum fit. Sapor decocti eſt mitius adſtringens. Multum ponderis obſervationi cl. LYSONS addit caſus ultimus, de ſcabie ferina, quæ ſalivationem mercurialem eluſerat, hocce decocto curata. Propinat decocti unc. 8, mane & veſperi. Non cito curat, ſed lente.

114. GENTIANA lutea. LINN. *Sp. pl.* 329. *Mat. med.* 110. MILL. *Fig. t.* 439. *f.* 2.

(*) *Medical Tranſact. vol. 2. p. 204. ſeq.*

Gentiana caule folioſo, foliis ovatis nervoſis, floribus rotatis verticillatis. HALLER *Stirp. Helv. 1. p. 283.* * *It. helv. 2. n. 23.*

Gentiana major vulgaris flore pallido. BARREL. *Icon. 63.*

Aſterias. RENEALM. *Spec. p. 63. t. 64.*

Gentiana. DOD. *Pempt. 340. Purg. 69.*

Pharm. GENTIANÆ RUBRÆ Radix.

Locus. Europæ alpes. *Perennis.*

FORMA. ſicc. Radix pedalis vel ultra, craſſitie digiti, ſæpe pollicis, vel longe ultra, cylindrica, rugoſa: rugis annularibus approximatis, fuſca, ſubannulata, ramoſa, *Parencymate* rubro-luteſcente.

PROPR. Odor debilis. *Sapor* amariſſimus.

VIRTUS: tonica, ſtomachica, anthelminthica, antiputredinoſa.

USUS. Atonia, Cachexia, Arthritis, Icterus, Tertiana, Ulcus fiſtuloſum.

OBS. 1. Extrahitur omnibus menſtruis, ut aqua, vino, cereviſia, ſpiritu vini; optime tamen menſtruo ſpirituoſo, unde *extractum* ſpirituoſum acrius aquoſo. Extracti aquoſi tres octo partes obtinuit CARTHEUSER, ſpirituoſi vero unam quartam partem. *Infuſum* aquoſum rubrum, abſque odore, ſapore amariſſimo; vitriolo martis leviter fuſceſcit.

OBS. 2. Gentiana lutea creſcit copioſe in alpibus Stiriæ. Mulierculæ Tyrolenſes alpes has tempore vernali quotannis conſcendunt, radiceſque hujus Gentianæ colligunt, e quibus *ſpiritum ardentem* deſtillant, quem deinde circumcirca divendunt, ſub nomine *Entziangeiſt*, prout memorat L. BIWALD (*).

(*) *Select. ex Amoen. Acad.* LINNÆI, *p.* 280.

115. GENTIANA Centaurium. LINN. *Sp. pl.* *332. Mat. med. 112.* KNIPH. *Bot. orig. cent. 8.* OEDER *Icon. t. 617.*

Centaurium minus. ZANNICH. *Venez. t. 249.* BLACKW. *Herb. t. 452.* DODON. *Pempt. 334.*

Erithræa. RENEALM. *Specim. p. 77. t. 76.*

Ph. CENTAURII MINORIS Herba.

Locus. Europa, in apricis, præſertim maritimis. *Annua.*

FORMA. rec. Radix cylindrica. *Caules* ſæpe plures ex una radice, erecti, ſpithamæi, teretes, angulo utrinque ancipites, glabri, ſimpliciſſimi. *Folia* radicalia congeſta, cuneiformi-oblonga, obtuſa, integerrima, ſubſucculenta, in petiolos breves deſinentia, glabra, vix pollicaria, patentia; *caulina* oppoſita, ſeſſilia, linearia, obtuſa, erecta, internodiis breviora. *Corymbus* terminalis, ſeſſilis, ramis trifloris, folioſus, floribus ſeſſilibus. *Corollæ* ſordide & pallide violaceæ, quinquefidæ.

PROPR. ſiccat. Odor debilis, vix ullus. *Sapor* amariſſimus.

VIRTUS: tonica, ſtomachica, antiputredinoſa.

USUS. Atonia, Cachexia, Podagra, Icterus, Tertiana.

OBS. 1. Extrahitur omnibus menſtruis, optime quidem ſpirituoſo. *Infuſum* aquoſum inf. Theæ ſimile, amariſſimum; vitriolo martis fuſceſcit. Herbæ libr. 9 dant Extracti aquoſi circiter libr. 2; ſed NEUMANN aquoſi

aquoſi duas tertias partes reſpectu herbæ ſe accepiſſe dicit, & ſpirituoſi dimidium ponderis herbæ.

OBS. 2. De hac planta diſſeruerunt WEDELIUS (*) & SAM. LEDELIUS (**). Hic ſignaturam externam rejicit; ſimplicia præfert compoſitis; alienis & propriis experientiis Centaurium minus laudat in febribus, ad affectus cutaneos, ulcera, vulnera, vermes.

116. GENTIANA Amarella. LINN. *Sp. pl.* 334. *Mat. med.* 121.

Opſantha. RENEALM. *Specim.* 71.

Pharm. GENTIANELLÆ Herba.

Locus. Europa, in pratis ſiccis. *Annua.*

FORMA. rec. Radix fibroſa. *Caulis* palmaris, ſæpe ſpithamæus, viridi-purpuraſcens, erectus, tetragonus, glaber, ramoſus. *Folia* oppoſita, ſæpe terna, ſeſſilia, lanceolata, acutiuſcula, pollicaria, integerrima, utrinque glabra, ſubtus pallidiora, patentia. *Flores* axillares, pedunculati. *Pedunculi* tetragoni, oppoſiti, foliis breviores, communiter multiflori, flore intermedio priore, longius pedunculato. *CAL. Perianth.* monophyllum, turbinatum, pentagonum, quinquefidum: laciniis ovato-oblongis, acutis, margine recurvato, erecto-patentibus. *COROLLA* hypocrateriformis, dilute violacea. *Tubus* craſſus, calyce longior. *Limbus* 5 fidus: laciniis ovato-oblongis, obtuſis cum acumine, patentibus. *Faux* barbata: barba dilute violacea, ſub-

(*) *Diſſ. de Centaurio minori.* Jenæ. 1713.
(**) *Centaurium minus, auro tamen majus.* Francof. 1694.

criſpa, exſtante, baſi membranacea. *STAMINA* quinque. *STYLUS* bifidus.

PROPR. *Odor* vix ullus. *Sapor* amariſſimus.

VIRTUS: eadem quæ præcedentium Gentianæ ſpecierum.

USUS: ut in præcedentibus.

UMBELLATÆ.

117. ERYNGIUM campeſtre. Linn. *Sp. pl.* 337. *Mat. med.* 124. Oeder *Icon.* *t.* 554.

Eryngium campeſtre vulgare. Clus. *Hiſt.* 2. *p.* 157. *c. fig.* Dod. *Pempt.* 718.

Pharm. *ERYNGII* Radix.

Locus. Europa, in campis ſiccis. *Perenne.*

FORMA. *Radix* cylindrica, craſſitie vix digiti, geniculis annulata, fuſceſcens, *parencymate* albo. *Siccata* fragilis.

PROPR. *Odor* leviter aromaticus; *Sapor recentis* dulceſcens; *ſicc.* leniter aromaticus, parum dulceſcens, ſubamaricans.

VIRTUS: diuretica, aperiens.

USUS.

OBS. Radix recens uſui culinari bene inſervit.

118. SANICULA europæa. Linn. *Sp. pl.* 339. *Mat. med.* 125. Oeder *Icon.* *t.* 283.

Sanicula Diapentia. Blackw. *Herb. t.* 63.

Sanicula. Dodon. *Pempt.* 140.

Diapenſia. Camer. *Epit.* 763.

Caucalis Sanicula. Crantz *Auſtr.* 3. *p.* 228. *

Pharm. *SANICULÆ* Herba.

Locus. Europa, in ſylvis umbroſis. *Perennis.*

FORMA. *rec.* *Radix* perennis. *Caules* ſæpius bini ex una radice, erecti, ſubnudi, undique ſulcati, glabri, ſimpliciſſimi, craſſitie culmi ſecalini. *Folia* radicalia plura, longius petiolata, circumſcriptione reniformia, pluſquam pollicaria, utrinque glabra, profunde quinqueloba: lobis cuneiformibus, inciſo-ſerratis: ſerraturis mucronatis; caulino ſolitario, radicalibus conformi, verum minore. *Umbella* terminalis, erecta; univerſalis ſubquinquepartita, partialis tripartita; radii ſæpe 2 ſimplices. *Florum* capitula globoſa, magnitudine ſeminis Piſi. *Involucrum univerſale* triphyllum: foliolis tripartitis, ſerratis, umbella triplo brevioribus; partiale diphyllum, foliolis oppoſitis, linearibus, ſerratis, umbellula duplo brevioribus. *Seminum* capitula echinata, ariſtis uncinatis.

PROPR. *Odor* nullus. *Sapor* herbaceus.

VIRTUS: adſtringens, vulneraria.

USUS.

OBS. *Infuſi* aquoſi color idem qui potus Theæ; vitriolo martis fuſco-nigricans.

119. TORDYLIUM officinale. Linn. *Sp. pl.* 345. *Mat. med.* 145.

Seſeli creticum. Dod. *Pempt.* 311.

Pharm. *SESELI CRETICI* Semina.

Locus. Europa auſtralis. *Annuum.*

FORMA. *Semina* linearia, craſſa, utrinque obtuſa, 3 lineas longa, hinc concava, angulis

tribus parallelis, inde convexa, angulis 4 alatis, interjectis angulis 3 aliis, longe minoribus, ſingulo intra ſingulam alam.

PROPR. *Odor* aromaticus, gravis. *Sapor* aromaticus, amarus, fortis, in ſemina Cymini incidens.

VIRTUS: carminativa.

USUS.

120. DAUCUS Carota. LINN. *Sp. pl.* 348. *Mat. med.* 142. KNIPH. *Bot. or. cent.* 5.

Daucus ſativus. LUDW. *Ectyp. p.* 5. *t.* 9.

Paſtinaca ſativa Dioſcoridis. LOB. *Hiſt.* 416.

Paſtinaca tenuifolia ſativa. DOD. *Pempt. p.* 667. *f.* 1. & 2. PARKINS. *Theatr.* 902.

Daucus vulgaris. ZANNICH. *Venez. t.* 190.

Pharm. & *Culinis DAUCI SATIVI* Radix recens, Folia, Semina.

Locus. Europa, Japonia. Colitur ubique europæa herba. *Biennis.*

FORMA. rec. Radix fuſiformis, palmaris, ſæpe ſpithamæa vel ultra, lutea, extus ſulcis tranſverſali-annularibus, fibrillis capillaribus ſparſis; *parencymate* carnoſo, undique luteo, poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari orbiculato, ſæpe angulato, ſtriis radiantibus; corticali peripheria reticulata. *Folia* radicalia primi anni longius petiolata, ſubtus pubeſcenti-ſcabra, ſupra glabra, duplicato-pinnatifida: pinnulis cuneiformibus pinnatifidis: laciniis oppoſitis, lanceolatis, acutis, ciliatis, erectis, parallelis. *Petioli* ſupra concavi, ſubtus tereti-

convexi, ſcabri. *Semina* ovalia, longitudine 1 vel 2 linearum, utrinque obtuſa, hinc plana, lineis tribus elevatis, minutim ciliatis, inde convexa, margine & angulis 2 ſpinoſo-ciliatis; lineis 3 elevatis, minutim ciliatis, ſingulis inter ſingulum angulum interjectis.

PROPR. Radic. rec. Odor aromaticus, non ingratus; *Sapor* dulceſcens, leniter aromaticus, odori congruens. *Siccata* radix duriuſcula, pariter dulceſcens, magis aromatica; *maſticata* in ore emollitur, ſalivam colore fulvo tingens. *Herbæ* rec. *odor* graviuſculus; *ſapor* graviuſculus, odori analogus. *Semina* aromatica, calidiuſcula, amaricantia.

VIRTUS: radic. nutriens, aperiens, diuretica, anthelminthica; *herbæ* diuretica; *ſem.* carminativa.

USUS. Radic. culinaris; Lumbrici, Cancer ſcrophuloſus, Aphthæ; *Herbæ:* Calculus.

OBS. 1. *Infuſum* radic. ſiccat. pulcherrimum, rutilans, odore debili Dauci, ſapore dulci, aromatico, grato; vitriolo martis non demutatur. Infuſum vero herbæ rec. colore Theam refert; vitr. martis fuſceſcit.

OBS. 2. *Succus* radicis expreſſus & inſpiſſatus dulciſſimus eſt, & ad naturam mellis accedit; ſed in ſaccharum verum non cryſtalliſatur; MARGGRAF (*a*). Si radices Dauci recentes conſcinduntur, atque cum aqua in aheno coquuntur, dum molliſſimæ fiant; ſicque ſuccus deinde exprimitur, & ad juſtam conſiſtentiam inſpiſſatur, obtinetur mellaginis ſpecies, qua incolæ Thuringiæ frequenter utuntur in cibis loco ſacchari, atque etiam in medicina, ut remedium utile in Tuſſi infan-

(*a*) *Opuſc. chym. tom.* 1. *p.* 241.

tum, Phthiſi, atque contra vermes; SCOBERUS (*b*). De radicis Dauſi recentis & raſæ effectu ſalutari in ulceribus cancroſis, ſub cataplaſmatis forma adhibitæ, pulchre egit cl. SULZER (*c*), & confirmavit cl. HENR. GIBSON (*d*). Patet exinde, quod cataplaſma e Dauco raſo, frigide applicato, brevi ſpatio, ſæpe poſt primam applicationem, omnem odorem ulceris fœtidum tollit, dolorem mitigat & ſtillicidium ichoroſum in melius vertit, ſive ſit ulcus cancroſum, ſeu ſiphiliticum, ſcorbuticum, vel ſcrophuloſum. Cancrum penis non curavit, ſed in binis aliis caſibus, ſcilicet in ulcere phagædenico pedis & in ulcere carcinomatoſo glandulæ inguilanis, conjuncto cum latiſſima exulceratione, curam perfecit hoc cataplaſma, propinato ſimul infuſo maltæ & victu antiſcorbutico ex Naſturtio aquatico & Raphano. Cl. ARTH. NICOLSON (*e*) herbam Conii cum radice Dauci conjunxit in cataplaſma coctum, quod validius operatum eſt in cancro ſcrophuloſo, quam purum cataplaſma e Dauco; ulcuſque cancroſum fere ſanatum erat, dum orthopnœa correpta, cum ſtridore dentium, ſubito exſpiravit ægra. Vidi virginem generoſam, cancro ſcrophuloſo afflictam, cui cataplaſma e radice Dauci applicitum fuit, certe cum levamine, tametſi curam non perfecit; quoties cataplaſma mutaretur, illud ſemper quaſi calcarea quadam materia obductum apparuit.

OBS. 3. Pleræque hujus familiæ radices, l. a. fermentatæ, ſpiritum ardentem dant, ſed, quantum mihi adhuc conſtat, radices Dauci & Siſari plurimum omnium.

121. CONIUM maculatum. LINN. *Sp. pl.* 349. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 11.
Cicuta. STORCK *Supplem. de Cicuta*, *p.* 2.

(*b*) *Hamburg. Magaz. t.* 8. *p.* 6. *n.* 4. *p.* 610.
(*c*) *Journal de méd. t.* 24. *p.* 68.
(*d*) *Medical Obſervat. and inquir. t.* 4. *p.* 183. *ſeq.*
(*e*) *L. cit. p.* 363.

t. 1. Leber *monogr. t. 1.* Lob. *Hiſt.* 422. Rivin. *Pentapet. t.* 74. Blackw. *Herb. t.* 451. Dod. *Pempt.* 458. Hall. *Stirp. Helv. t.* 337.*

Cicuta major. Zannich. *Venez. t.* 284.

Cicutaria vulgaris. Clus. *Hiſt.* 2. *p.* 200. *c. fig.*

Cicuta vulgaris major. Parkins. *Th.* 933.

Coriandrum Cicuta. Crantz *Auſtr.* 3. *p.* 211.*

Pharm. CONII (*Cicutæ*) Herba, Succus inſpiſſatus.

FORMA. rec. Radix fuſiformis, craſſitie radicis Dauci, palmaris, ſæpe dodrantalis, alba, ſtriis annularibus approximatis undique rugoſa, fibris & fibrillis ſparſis, odore inter Daucum & Chærophyllum; junior radix lacteſcit. *Caulis* trivel quadripedalis, erectus, teres, geniculatus, craſſitie digiti minoris, ſæpe pollicis, maculatus: maculis fuſcis, ſparſis, ſubinde confluentibus, ramoſus, diffuſus. *Rami* alterni, axillares e foliis, erecti, ramuloſi, folioſi. *Folia* ad genicula, alterna, utrinque glabra, ſaturate viridia, lucidiuſcula, lineata, ſubtus pallidiora, erecto-patentia, tripinnata: pinnis oppoſitis; pinnulis pinnatis: pinnulis ſecundariis oppoſitis; inferioribus diſtinctis, ſeſſilibus, pinnatifidis: laciniis oblongis, obtuſis, inciſo-ſerratis; ſuperioribus confluentibus; ſimplicibus, inciſo-pinnatifidis: laciniis lanceolatis, obtuſis; folia *ramea* mi-

nora, vaginis petiolata. *Petioli* communes teretiuſculi, fiſtuloſi, ſtriati, glabri, compreſſiuſculi, latere ſuperiore maculati, & inter pinnas infimas carinati; inter pinnas vero ſuperiores ſulcati: ſulco longitudinali; baſi vaginati: vagina concava, amplexicauli, extus undique ſulcata. *Umbellæ* terminales, pedunculatæ; priores axillares e ramulis; *univerſalis* 12 vel 14 partita, concava, glabra; *partialis* plana, circiter 16 partita. *Involucrum univerſale* tetraphyllum: foliolis parviuſculis, lanceolatis, acutis, margine inferne utrinque membranaceis, glabris, deflexis; *partiale* triphyllum, latere exteriore ſitum, foliolis ovato-acutis, margine membranaceis, patentibus. *Perianth.* proprium vix ullum. Margo ſuperus. *COROL.* *univerſalis* æqualis, uniformis; floſculi omnes fertiles; *propria* alba, *petalis* 5, obcordatis, ſupra carinatis, ſinu inflexo, patentibus. *STAM. Fil.* 5, ſubulata, alba, patentia, longitudine corollæ. *Anth.* didymæ. *PIST.* *Germen* ſubrotundum, compreſſiuſculum, viride, undique ſtriato-angulatum: angulis tuberculatis. *Nectarium* ſuperum, album, planum, germen ſuperne tegens, crenatum. *Styli* 2, albi, erecti, patentes. *Stigmata* obtuſa. *Semina* ſubrotunda, obtuſa, compreſſiuſcula, undique ſulcato angulata: angulis 10 vel 12, tuberculato-crenatis. *Obſ.* Quod ſic deſcripſi, ſpecimen, loco pingui conſitum erat.

PROPR. rec. Odor plantæ totius fœtidus,

murinus; *ſiccat.* fortior. *Sapor rec.* leniter aromaticus, herbaceus, ſubnauſeoſus.

VIRTUS: narcotica, reſolvens, ſuppurationem promovens, diuretica.

USUS: Ulcera ſordida & ſiphilitica, Scabies, Morbi cutis, Gonorrhœa, Leucorrhœa, Phthiſis, impotentia virilis, Rheumatiſmus chronicus, Scrophulæ.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum herbæ *ſicc.* limpidum, adſpectu tenue, ſapore debili, odore Conii; vitriolo martis nihil demutatur. *Succus inſpiſſatus* parari debet ex ſucco herbæ, ſub fine inflorescentiæ, dum ſemina ponere incipit planta, collectæ, expreſſo, quiete ſubſidente, limpidiore ſupernatante decantato, inque melliginis conſiſtentiam leni igne inſpiſſato, tum magiſterio ſ. fæculis adjectis, & ſine igne probe commixtis. Hic ſuccus inſpiſſatus fœtidus eſt, ſubſalſus, ætate ſal eſſentiale nitroſum deponens. Ex ſucco inſpiſſato, adjecto pulvere foliorum, formatur maſſa pilularum, quæ uſui ſervatur. Sub inſpiſſatione ſucci totum laboratorium, immo tota domus, retro Conii odore repletur.

OBS. 2. In *vero Cancro* Conium adeo non boni quidquam præſtat, ut potius noceat, ſtillicidium materiæ ichoroſæ augendo, adeoque contabeſcentiam promovendo, nec non id efficiendo, ut citius ſtadia percurrat morbus, morſque ſic acceleretur, prout longa & conſtans experientia ſatis ſuperque evicit. Nob. PETRUS AF BIERKEN, qui theoriam Cancri tam ſolide enucleavit (*), plurima experimenta inſtituit, quibus hæc theſis ſtabilita & extra dubium poſita eſt. Et ne parca doſi peccaremus, Conium in ſucco vel in pilulis, ad unciam $\frac{1}{2}$ vel plus, immo ad unciam 1, quotidie propi-

---

(*) *Tal om Kraftſkadors, ſcrophuloſe och veneriſka ſars och ſvulnaders igenkannande.* Stockh. 1772.

navimus, unde didicimus, pro aſſuetis haud opus eſſe, ut doſi arcti quidam ponantur limites. Idem valet etiam de infuſo Conii; namque vidi ægrotos, qui infuſum Conii ſaturatum ad plures libras, abſque incommodo, quotidie hauſerunt. Interim tamen ſemper expedit initio a parca incipere doſi, præſertim cum ſæpe fiat, ut Conium ſubjecta ſenſibiliora valde commoveat, vertiginem & debilitatem, immo & cæcitatem periodicam inducendo. In *cancro ſcrophuloſo*, in *ulceribus ſordidis* & *ſiphiliticis*, Conium ſæpe multum boni efficit, ſæpe etiam curam perſolvit, quod ſubinde mihi experiri licuit. *Impotentiam virilem* ſub uſu Conii curatam obſervavi, in viro quodam pluſquam quadragenario, qui omnem erectionem penis perdiderat, poſtinde tamen plures liberos procreavit. In *Leucorrhœa* lotiones ex infuſo Conii multum levant, præcipue ſi uſus Conii internus iis jungatur. *Gonorrhœas* recentes cum pilulis Conii, & infuſo inſimul largiter hauſto, ſæpiſſime intra menſem ſecure curavi; in gonorrhœis inveteratis Conium cum mercurio ſublimato conjungo. Plurimos *ſcabioſos* ſolo Conio ſanatos vidi. Atque hæc vis antiſcabioſa videtur tantum non ad omnes umbellatas pertinere. Sic Cerefolium, Cicuta viroſa &c. in morbis cutis multum valent. Cl. R. PULTENEY (*) de *Oenanthe crocata* annotavit, quod ſcabiem quandam leproſam penitus curaverit ſuccus radicis, tempore vernali expreſſus, quovis mane ad dimidium cochlearis ſumtus, apud virum quendam, qui diu hacce ſcabiei ſpecie afflictus fuerat, plurimis remediis fruſtra adhibitis. Fama conii apud Medicos apprime convaluit, ex quo L. B. ANT. STORCK primum ſuum publicavit libellum *de Cicuta*, Vindob. 1760. Poſtmodum hoc pharmacon materies litis exſtitit per totam Europam, in diverſum abeuntibus Medicis, quorum alii aſſenſu exceperunt, alii vero infirmarunt Conii vim contra Cancrum.

(*) *Philoſ. Tranſact. vol. 62. p. 469.*

122. ATHAMANTA cretenſis. LINN. *Sp. pl.* 352. *Mat. med.* 143.

Daucus creticus. CAMER. *Epit.* 536.

Daucus creticus ſemine hirſuto. BAUH. *Hiſt.* 3. *p.* 56.

Libanotis Daucus creticus. CRANTZ *Auſtr.* 3. *p.* 219. *

Daucus creticus verus Dioſcoridis. PARKINS. *Theatr.* 896.

Pharm. *DAUCI CRETICI* Semina.

Locus. Helvetia. *Perennis.*

FORMA. *Semina* ſubulata, 2 lineas longa, baſi obtuſa, apice ſtylo perſiſtente coronata, hinc ſulco concavo notata, inde ſemiteretia, tomentoſa.

PROPR. *Odor* aromaticus, gratus, fere Origani. *Sapor* gratus, aromaticus, in Daucum incidens, calidiuſculus.

VIRTUS: carminativa.

USUS.

123. ÆTHUSA Meum. LINN. *Syſt. veg.* 237.

Athamanta Meum. LINN. *Sp. pl.* 353. *Mat. med.* 144.

Liguſticum Meum. CRANTZ *Auſtr.* 3. *p.* 199. *

Daucus Meum. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 198. *c. fig.*

Daucus creticus. LOBEL. *Icon.* 777.

Meum. LOB. *Hiſt.* 449. DOD. *Pempt.* 302.

Meum vulgatius. PARKINS. *Theatr.* 888.

Pharm. *MEU* Radix.

Locus. Alpes Europæ auſtralis. *Perennis.*

FORMA. ſicc. Radix fuſiformi-cylindrica, apice ramoſa, craſſitie digiti minoris, fuſco-cinerea, rugis tranſverſalibus, annularibus, approximatis, vertice inſtructa ſetis numeroſis, faſciculatis, penicilli inſtar raſorii; *parencymate* ferrugineo.

PROPR. Odor & *Sapor* aromaticus, gravis cum ſuavitate, fere Dauci Carotæ.

VIRTUS: diuretica, lactifera.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum ex vitriolo martis nequicquam variat.

124. PEUCEDANUM officinale. LINN. *Sp. pl.* 353. *Mat. med.* 126.

Peucedanum. BAUH. *Hiſtor.* 3. *p.* 36. DODON. *Pempt.* 314.

Peucedanum vulgare. PARK. *Théatr.* 880.

Peucedanum minus germanicum. BAUH. *Hiſt.* 3. *p.* 36.

Pharm. PEUCEDANI Radix.

Locus. Europa auſtralis, in pratis humidis. *Perenne.*

FORMA. Radix longa, cylindrica, fuſco-nigricans, (in officinis plerumque cuticula abraſa occurrit); *parencymate* pallide cinereo, friabili; centro medullari albo, angulato-ſtellato.

PROPR. Recens radix fœtida, lacteſcens: lacte luteo. *Sicc. odor* fœtidiuſculus, rancidus; *ſapor* amaricans, gravis, ingratus, diu inhærens; *maſticata* radix ſalivam lacteſcentem reddit.

VIRTUS: antihyſterica, diuretica, emmenagoga.

USUS.

OBS. *Infuſum* aquoſum Theæ infuſo ſimile, ſapore amaro atque nauſeoſo; vitriolo martis nil demutatur.

125. FERULA Aſſa fœtida. LINN. *Sp. pl.* *356. Mat. med. 128.*

Hingiſch umbellifera Leviſtico affinis, foliis inſtar Pœoniæ ramoſis, caule plano maximo, ſemine foliaceo nudo ſolitario, Brancæ urſine vel Paſtinacæ ſimili, radice Aſſam fœtidam fundente. KÆMPF. *Amœn.* *p. 535. t. 536.*

Pharm. *ASSÆ FOETIDÆ* Gummi.

Locus. Perſia, in campis circa Heraat, inter civitates Lar & Gamron, & in jugis montium provinciæ Lar, ſolo ſabuloſo, ſaxoſo & arido. *Perennis*.

FORMA Gummi-reſina in glebis, plaſtica, conflata e variis grumis lucidis, albidis, luteſcentibus vel rubicundis.

PROPR. *Odor* fœtidiſſimus, alliaceus. *Sapor* amaricans, acris, mordens, diutiſſime inhærens, etiamſi os fauceſque compluries eluerem aceto vini vel ſpiritu vini diluto. *Maſticata* primum plaſtica, deinde ſenſim ſoluta: ſaliva lactea, inſtar cremoris lactis, linguam & palatum albo tingente. Solvitur Aſſa fœtida ſecundum partem in oleo expreſſo: ſolutione turbida, ſordide luteſcente. In oleo ſtillatitio non ſolvitur, ſed tingitur paullulum colore

ſublüteſcente. In aqua pura ſi digeratur loco tepido, tota ſuperficies primum albeſcit, deinde maceratione protracta reducitur in ſubſtantiam cretiformem, gummoſa parte ſoluta: ſolutione ſqualide rufeſcente. Ex Aſſæ foetid. ſcrup. 1, digeſtioni ſubmiſſo, tota camera fœtido repleta fuit odore, qui in poſterum diem duravit, etiamſi aër ſæpius agitaretur. Si Aſſa fœtida trituratione ſolvitur in aqua frigida, abit in ſolutionem lacteſcentem.

VIRTUS: carminativa, emmenagoga, antiſpaſmodica, roborans, reſolvens, anthelminthica, pecoribus fœnivoris ſalutaris.

USUS: Hyſteria, Tympanites; Indis cibi condimentum.

OBS. 1. Gummoſa pars duplo fere major eſt reſinoſa. *Tinctura* ſpirituoſa lutea, fœtida, ſtimulans. *Aqua ſtillatitia* fœtida, oleo eſſentiali parco, fœtidiſſimo.

OBS. 2. Veram Tympanitidem, ex febre prægreſſa ortam, curatam vidi clyſmatibus fœtidis, ex Aſſæ fœtidæ drachm. 2, quotidie ſemel vel bis applicatis; propinato ſimul Rheo quovis mane. Novi etiam virum, pediculis inguinalibus per plures annos infectum, qui, Empl. antihyſterico Edinb. ventri ſolum applicato, ab iiſdem ſe liberatum dixit, quod quidem fœtori Aſſæ fœtidæ adſcribo. Ceterum Febribus intermittentibus protractis Aſſa fœtida ſæpe medetur. Quin immo parem etiam effectum præſtant varia hujus familiæ ſemina & ſucci. Nob. DAV. VON SCHULZENHEIM caſu reperit, pilulas fœtidas Pharm. Sv. tertianam protractam brevi ſuſtuliſſe. Idem poſtmodum plurimis nobis conſtitit experimentis. Curant revera hæ pilulæ ſæpe febres intermittentes, ſæpe tamen fallunt. Si curabunt, febris erit paullulum inveterata; in recente febri nunquam mihi

ſucceſſerunt. Sumendus ſcr. ½ harum pilularum ter vel quater de die, ſub remiſſione. Sæpe expedit has pilulas cum Chinchina jungere. Idem porro præſtant ſemina Paſtinacæ, Coriandri, Leviſtici, Phellandrii &c.

OBS. 3. Aſſa foetida eſt ſuccus lacteus concretus, qui e radice plantæ recente, tranſverſaliter ſecta, uberrime defluxit, candidiſſimus, liquidus, pinguis, cremoris lactis ſimillimus. In aëre vero exſiccatus, colorem demutat. Recenter exſiccatus fœtidiſſimus, aſt ætate debilitatur. Aſſæ fœtidæ recentis drachma 1 plus fœtoris ſpargit, quam 100 libræ vetuſtioris, quare etiam recens nonniſi difficillime navibus in Indiam devehitur, quoniam ceteras merces, præcipue liquores potulentos, corrumpit. KÆMPHERUS.

OBS. 4. Aſſa fœtida culinaris eſt Banianis Indiæ orientalis, qui quidem, ab eſu carnium abhorrentes, nec ſpirituoſis indulgentes, aromata ſibi neceſſaria ducunt, quæ etiam omni cibo immiſcent; horum primarium eſt Aſſa fœtida, quam cordialem putant & ad cibum digerendum idoneam; interim peſſime ipſi olent, non oris halitu ſolum, ſed etiam tranſpiratione. J. H. GROSE (*).

OBS. 5. Semina Aſſæ fœtidæ ex alpibus Gilanenſibus Perſiæ habui, quæ admodum fœtida fuerunt.

126. LASERPITIUM latifolium. LINN. *Sp. pl.* 356. *Mat. med.* 123.

Seſeli æthiopicum herba. DOD. *Pempt.* 310. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 194.

Laſerpitium glabrum. CRANTZ *Auſtr.* 3. *p.* 181. *

Laſerpitium. RIVIN. *Pentap. t.* 21.

Libanotis Theophraſti major. PARKINS. *Theatr.* 952.

(*) *Voyage aux Indes orient. p.* 336.

Pharm. *GENTIANÆ ALBÆ* Radix.

Locus. Europa, in pratis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix craſſa, ultra pollices 2, cylindrica, pedalis vel ultra, fuſco-cinerascens, rugis annularibus, approximatis, vertice penicilliformi: ſetis filiformibus, vix ſemidigitalibus; *parencymate* albo, carnoſo, ſublacteſcente; transverſaliter ſecto linea ſpongioſa incurva, ſubſemicirculari, dentata; ſiccato vero parencymate toto ſpongioſo, albo.

PPOPR. recent. & ſicc. Odor fragrans, fere Angelicæ; *Sapor* intenſius amarus, inhærens; recens radix *maſticata* carnoſa, principio calida, fere ut Angelica, poſt amaricans; ſed ſiccatione augetur amarities.

VIRTUS: tonica, ſtomachica.

USUS: Pecoribus.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum cereviſiæ ſimile, intenſe amarum, aromaticum; vitriolo martis non variat.

OBS. 2. Radix hæc præſtantiſſima a Medicis negligitur.

127. LASERPITIUM Siler. LINN. *Sp. pl.* 357. *Mat. med.* 124.

Siler montanum CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 195. CRANTZ. *Auſtriac.* 3. *p.* 185. *t.* 1. *f.* 7. MORIS. *Hiſt.* 3. *ſ.* 9. *t.* 3. *f.* 1. DOD. *Pempt.* 308. Seſeli. BLACKW. *Herb. t.* 426.

Pharm. SILERIS MONTANI Semina.

Locus. Auſtria, Gallia. *Perenne.*

FORMA. Semina linearia, 2 lineas longa, baſi

baſi obtuſa, apice tuberculo trigono, hinc convexa, ſulcato-angulata: angulis tribus membranaceis (ſæpe deraſis in ſiccis ſeminibus), inde plana, ſtriis tribus elevatis, fuſco-cineraſcentia.

PROPR. Odor aromaticus, fragrans. *Sapor* calidus, aromaticus, amarus.

VIRTUS: carminativa, ſtomachica.

USUS.

128. LIGUSTICUM Leviſticum. Linn. *Sp. pl. 359. Mat. m. 129.* Crantz. *Auſtr. 3. p. 196.* *

Leviſticum. Blackw. *Herb. t. 275.* Dodon. *Pempt. 309.*

Leviſticum vulgare. Moris. *Hiſt. 3. ſ. 9. t. 3. f. 1.*

Leviſticum vulgare germanicum. Parkins. *Theatr. 936.*

Pharm. LEVISTICI Radix, Herba, Semina.

Locus. Alpes Italiæ. Colitur ubique. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix fuſiformis, dodrantalis vel ultra, extus ferruginea, undique notata rugis parvis reticulatis, apice fuſco-rugoſa, ſulcis annularibus, approximatis; parum ramoſa, fibroſa. *Parencyma* carnoſum, album, transverſaliter ſectum centro medullari ampliore, luteſcente, ovato, undique dentato, verſus marginem ſtriato: ſtriis obſoletis; cinctum corticali parte alba, obſolete ſtriata; ſucco limpidiuſculo. *Caules* plures ex

O

una radice, orgyales, erecti, teretes, perforati, craſſitie pollicis, undique ſtriati, glabri, geniculati, ſimplices, ſuperne vix ramoſi. *Folia* alterna, petiolata, duplicato-ternata : foliolis cuneiformibus, bipollicaribus, utrinque glabris, venoſis, trilobatis, ſuperne inciſis ; inferioribus ſeſſilibus ; intermedio longius pedicellato ; folia ſuprema vaginis petiolata, ſimpliciter ternato-pinnatifida : foliolis trilobatis : laciniis lanceolatis, integris. *Petioli* communes teretes, perforati, ſtriati, pariter glabri, baſi vaginati : vagina ſubovata, concava, amplexicauli, ſtricta, marginibus antice ſe invicem decuſſantibus. *Corymbus* terminalis, trichotomus, glaber, conſtans *umbellis* pluribus terminalibus ; *univerſalis* circiter 15-partita, convexa ; *partialis* circiter 20-flora, convexa, floribus pedicellatis, minutim pubeſcentibus. *Involucrum univerſale* ſubmembranaceum, pollyphyllum : foliolis circiter 8, linearilanceolatis, acutis, glabris, venoſo-ſtriatis, reflexis ; *partiale* conſimile, circiter decaphyllum, pariter reflexum, membranaceo-albidum. *COROLLA* univerſalis æqualis, uniformis ; *propria* alba. *Petala* 5, ovata, acuta, inflexa, decidua. *STAM.* *Filam.* 6, longitudine corollæ. *Anth.* ſubrotundæ. *PIST.* *Germen* inferum, ſubrotundum, truncatum, compreſſum, undique ſulcato-angulatum. *Nectaria* 2, ovata, planoconvexa, conniventia, margine crenata, luteſcentia, germen coronantia. *Styli* 2, parvi.

Stigmata ſimplicia. *Semina* ovalia, lineas fere 2 longa, ſubincurva, baſi truncato-retuſa, apice tuberculo pyramidali terminata, glabra, hinc plana, carina obſoleta, inde convexa, dorſo angulis tribus parallelis, latere undique margine ſubalato.

PROPRIET. rec. Radic. Odor fragrans, fortis, gravis, in odorem Meliloti cærulei incidens, ſed longe gravior & ingratior. *Sapor* fortis, gravis, calidus, Angelica ingratior. *Herbæ* rec. *odor* fragrans, fortis, gravis. *Sapor* conformis, vix amaricans. *Semin.* ſiccat. *odor* fortis, aromaticus, graviuſculus, fere Angelicæ. *Sapor* fortis, calidus, aromaticus, Angelica ingratior.

VIRTUS: alexiteria, diuretica, carminativa, emmenagoga, lactifera.

USUS. Pecoribus.

OBS. Liguſtici frequentiſſimus erat uſus in culinis veterum Romanorum, tempore TRAJANI, & omni fere cibo imponebatur, ut patet ex APICIO COELIO. Sed id noſtrum Leviſticum non fuit, verum *Laſerpitium Siler* LINN. Ex mente autem DODON., noſtrum Leviſticum *Laſer* veterum præbuit, quod ſuccus inſpiſſatus erat, in culinis Romanorum & Græcorum uſitatiſſimus, tametſi inſimul oppido carus. Tanti hoc Laſer æſtimatum fuit, ut PLINIUS illud *inter eximia naturæ dona* numeraverit; --- *ad pondus argentei denarii penſum.*

129. ANGELICA archangelica. LINN. *Sp. pl.* 360. *Mat. med.* 120. OED. *Icon.* t. 206. KNIPH. *Bot. or. cent.* 4.

Archangelica. PARKINS. *Theatr.* 940.
Imperatoria ſativa. GARID. *Aix. t.* 54.
Angelica major. DOD. *Pempt.* 316.
Angelica. BLACKW. *Herb. t.* 496.
Pharm. ANGELICÆ SATIVÆ Radix, Semina.

Locus. Alpes Lapponicæ, Pyrenææ. *Biennis.*

FORMA. rec Radix fuſiformi-cylindrica, craſſitie pollicis vel longe ultra, pro varietate ſoli & ætatis, rugoſa, cinereo-rufeſcens, undique inſtructa fibris elongatis, teretibus, deſcendentibus, craſſis: *Parencyma rec.* carnoſum, albidum, lacteſcens: ſucco luteſcente; *ſicc.* ſubſpongioſum. *Semina* ovalia, utrinque obtuſa, 2 vel 3 lineas longa, pallido-cinerea, hinc plana, ſulco longitudinali, inde convexa, dorſo elevato: angulis tribus parallelis, latere undique marginato.

PROPR. radic. Odor. aromaticus, fragrans, gratus. *Sapor* aromaticus, fortis. *Maſticata* primum ſubdulceſcens, mox graviaſculus, callidus, acris, ſub maſticatione ſalivam ſollicitat, mordet in lingua & faucibus cum calore. *Seminum odor* aromaticus, fragrans, gratus. *Sapor* callidus, aromaticus.

VIRTUS: alexiteria, ſtomachica, ſudorifera, carminativa.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum radicis rubro-purpuraſcens, debiliter aromaticum, amaricans; vitriolo martis non transformatur. Radix perfectius extrahitur menſtruo

ſpirituoſo, quam aquoſo. Sub deſtillatione pauxillum *olei ſtillatitii* adſcendit, odore Angelicæ.

OBS. 2. Succus lacteus radicis exſiccatus abit in *Gummi-reſinam*, odore & ſapore Angelicæ.

OBS. 3. Radix recens, l. a. fermentata, *ſpiritum ardentem* dat, Moſchi odore; ill. v. HALLER (*a*).

OBS. 4. Petioli & rami recentes, ſaccharo conditi, gratiſſimi ſunt, & menſis magnatum imponuntur. Caules ante floreſcentiam a Færoënſibus, Lapponibus aliiſque borealibus gentibus avidiſſime eduntur crudi, detracta cute fibriſque, quandoque etiam in prunis toſti vel in lacte elixati; LUG. DEBES (*b*); CANUT. LEEM (*c*).

130. ANGELICA ſylveſtris. LINN. *Sp. pl.* 261. *Mat. med.* 121. DODON. *Pempt.* 318. PARKINS. *Theatr.* 940.

Pharm. *ANGELICÆ SYLVESTRIS* Radix.

Locus. Europa frigidior, locis humidis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix alba, majuſcula, baſi trunco ſubcylindrico, breviuſculo, transverſaliter rugoſa: rugis annularibus, approximatis, ſcabriuſculis: dentibus brevibus, ſubulatis; ramoſa: ramis cylindrico-fuſiformibus, elongatis, tuberculatis, ceterum lævibus, fibrilloſis: fibris ſubfuſcis; transverſaliter ſecta centro medullari oblongo ſ. rotundato, conſtante e ſtriis transverſalibus, approximatis, ſæpe ſpongioſo, cincto diſco profunde transverſaliter ſtriato; corticali parte tenui, pelliculato.

(*a*) *Hiſt. Stirp. Helvet.* I. *p.* 359.
(*b*) *Færoæ & Færon reſerata*, *p.* 112.
(*c*) *Commentatio de Lapponibus Finmarchiæ*, *p.* 127.

PROPRIET. rec. Odor fere Angelicæ ſativæ, verum minus fragrans, ingratior. *Sapor* debilior, minus aromaticus. Radix recens tempore æſtivali lacteſcit.

VIRTUS : præcedentis.

USUS.

131. SIUM Siſarum. LINN. *Sp. pl. 361.* SCHWENCK. *Gewaſſ. 76.*

Siſarum. DODON. *Pempt. 670.* LOBEL. *Hiſt. 408.*

Siſer vulgare. PARKINS. *Theatr. 945.*

Culinis SISARI Radix.

Locus. Colitur ubique in hortis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radices plures, (4 vel 5) aggregatæ, inferne liberæ, deſcendentes; ſingulæ tuberoſæ, cylindricæ, rectæ, ſubflexuoſæ, albæ, undique transverſaliter ſulcatæ ſive rugoſæ, ſæpe toruloſæ, palmares, ſpithameæ ſ. dodrantales pro diverſitate ſoli, craſſitie digiti, glabræ, absque fibris vel cicatricibus. Apex radicis undique germinat: *ſurculis* pluribus bulboſis, aggregatis, baſi radicantibus: fibris filiformibus, albis. *Parencyma* radicis niveum, carnoſum, firmum, fragile, transverſaliter ſectum æquale, centro medullari ſubrotundo, incarnato, parviuſculo.

PROPR. rec. Odor debilior, in radicem Petroſelini incidens. *Sapor* gratus, ſubdulceſcens, odori congruens. *Maſticata* radix cruda firmiuſcula, ſicciuſcula ſentitur, comminuitur.

VIRTUS: nutriens, ſubdiuretica.

USUS: culinaris.

OBS. 1. Hæc planta ſeminibus ſerius propagatur, citius vero ſurculis, ex apice radicis divulſis. Si ipſa tubera terræ mandantur, non germinant. Hiemes rigidas bene perfert, quare vere potiſſimum effodiuntur radices.

OBS. 2. Radices, tempore vernali vel autumnali effoſſæ, & in radula raſæ, *amylum* ſiſtunt album & pulchrum, quale ex Solano tuberoſo habetur, coctione gelatineſcens, glutinans. Hoc amylum fundum petit, dum radix raſa in ſuperaffuſa aqua ſedulo agitatur, ſubſequente quiete. Aqua ſupernatans opaleſcens eſt, rubeſcens, dulceſcens. Dulcedo proinde radicis amylum non ingreditur. Si principium hoc dulce ex radice extrahitur, obtinetur Saccharum verum, ſive radix recens, ſeu ſiccata ſumatur. Cl. MARGGRAF (*) obtinuit Sacchari puriſſ. drachm. 3 e radicis hujus ſiccatæ libra $\frac{1}{2}$, digeſtione in ſpiritu vini rectificatiſſimo. Sed ipſa planta ſupra terram, utpote caulis, folia, flores, nihil ſacchari largitur. Itaque e duplici principio nutriunt hæ radices, nempe amylaceo & ſaccharino. Hinc radices, l. a. fermentatæ, largiter dant *ſpiritum ardentem*.

OBS. 3. In culinis radices recentes juſculis incoquuntur. Infunduntur etiam cito in ſpiritu vini gallico, addito pauxillo cinnamomi & caryophyll. aromat. non contuſ., ſaccharoque, tum eximuntur & obliniuntur paſta laxa, parata e farina tritici, ovis, cereviſia vel lacte vinove, poſteaque in butyro elixantur. Alii alio modo radices has parant, unde etiam ſapidæ evadunt. Elixantur in aqua, ut moleſcant, tum eximuntur & macerantur ſupra ignem in butyro, addito pauxillo decocti harum radicum & farinæ vitelloque ovi; poſtea ſuperaffunditur brodium hocce.

132. SISON Ammi. LINN. *Sp. pl.* 363. *Mat. med.* 140.

(*) *Opuſc. chym.* t. I. p. 236.

Fœniculum luſitanicum minimum acre. SHAW. *Afric. n.* 232. *t. f.* 232.

Ammi. CAMERAR. *Epit.* 522.

Pharm. AMMIOS VERI Semina.

Locus. Europa auſtralis, Oriens. *Annuum.*

FORMA. Semina linea breviora, ovata, utrinque obtuſa, undique ſtriata, bipartibilia; plerumque partita occurrunt, hinc plano-concava, inde convexa, quinquangulata.

PROPR. Odor aromaticus, gratus. *Sapor* aromaticus, amaricans, calidus.

VIRTUS: carminativa, diuretica.

USUS.

OBS. Oleum ſtillatitium aromaticum dant hæc ſemina, pariter ac ſemina congenerum, in ſatis larga copia, aromate plantæ.

133. BUBON macedonicum. LINN. *Sp. pl.* 365. *Mat. med.* 133.

Petroſelinum macedonicum. BLACKW. *Herb. t.* 382. LOBEL. *Icon.* 708. *Hiſt.* 406. DODON. *Pempt.* 685. PARKINS. *Theatr.* 924.

Pharm. PETROSELINI MACEDONICI Semina.

Locus. Mauritania. *Bienne.*

FORMA. Semina caudata, utrinque acuta, oblonga, ſtriata, villoſa, lineæ longitudine, hinc convexa, inde plana.

PROPR. Odor balſamico-aromaticus, graviuſculus. *Sapor* aromaticus, amaricans, fortis, calidus.

VIRTUS: carminativa, diuretica.

USUS.

134. BUBON Galbanum. Linn. *Sp. pl.* 364. *Mat. med.* 132. Berg. *pl. cap.* 77. *

Aniſum africanum fruticeſcens, folio & caule rore cæruleo tinctis. Pluken. *Almag.* 31. *t.* 12. *f.* 2.

Ferula africana galbanifera, folio & facie Liguſtici. Herm. *Paradiſ.* 163. *t.* 163. Raj. *Suppl.* 252. *

Pharm. GALBANI Gummi.

Locus. Africa, Cap. b. ſp. *Frutex*.

FORMA. *Gummi-reſina* in maſſa, plaſtica, inter digitos ductilis inſtar ceræ, digitis tenaciter adhærens, facie reſinoſa, fuſco-cineraſcente, fragmentis ſplendentibus inſtar colophonii. Occurrit *varietas* magis pallida, ſicca, fragilis: fragmentis maculoſis, parum ſplendentibus, digitis, quibus tractatur, vix adhærens.

PROPR. *Odor* gravis, ad Ammoniacum accedens. *Sapor* gravis, amaricans. *Maſticata* plaſtica, vix ſolubilis, ſed fere ut cera cum ſaliva circumvolubilis, & diutius in ore retenta palato adhæret. In ignis flamma accenditur, & flagrat: flamma albida, fumo copioſo, aromatico, relicto carbone. Solvitur tum in ſpiritu vini, tum etiam in aqua vel aceto vini, ſed non in oleis; in oleo expreſſo digeſta, neque ſolvitur, nec tingitur; neque etiam in oleo ſtillatitio ſolvitur, ſed inficitur colore

luteſcente. Aquæ puræ infuſa, loco calido digeſta, in formam paſtæ argillaceæ molliſſimæ vertitur, quæ paſta refrigerata indureſcit. Menſtruum, compoſitum e Spiritus vini partibus 2 & aquæ parte 1, ſolutionem perfectam efficit. Itaque reſinoſa pars Galbani in dupla proportione eſt ad gummoſam. Trituratione cum aqua frigida ſolvitur in liquorem lacteum, qui in quiete ſponte præcipitatur.

VIRTUS: emmenagoga, maturans, antiſpaſmodica.

USUS. Aſthma, Hyſteria, Tumores maturandi.

OBS. 1. Galbanum bene purificatur, ſi veſicæ incluſum in aqua bulliente liquetur, & tum coletur.

OBS. 2. Sub deſtillatione Galbani cum aqua pura, ſeparatur *oleum* eſſentiale luteſcens, vigeſima circiter parte ponderis Galbani, quod aquæ ſtillatitiæ innatat; LEWIS. Si vero Galbanum ex retorta deſtilletur, abſque additione, oleum dat empyreumaticum, cæruleum, ex purpureo variegatum; NEUMANN. *Infuſum* aquoſum amarum, luteſcens, odore & ſapore gravi; vitriolo martis nil mutatur.

135. CUMINUM Cyminum. LINN. *Sp. pl. 365. Mat. med. 139.*

Cuminum Dioſcoridis. LOBEL. *Hiſt. 428.*

Cuminum ſativum. CAMERAR. *Epit. 518.* DODON. *Pempt. 298.*

Cuminum vulgare. PARKINS. *Theatr. 887.*

Pharm. CYMINI Semina.

Locus. Ægyptus. Colitur in Sicilia & Melita. *Annuum.*

FORMA. *Semina* ovali-linearia, hinc plano-concaviuſcula, inde convexa, undique ſulcata, ſcabrida, duas lineas longa, fuſco-cinerea. Sæpe fructus integri occurrunt, h. e. ſemina duo compoſita.

PROPR. *Odor* fortis, gravis. *Sapor* aromaticus, in Carum incidens, ſed acutior, gravior, ingratus.

VIRTUS: diſcutiens, carminativa.

USUS: externus; Tumores frigidi, Sacculi reſolventes.

OBS. *Aqua* ſtillatitia aromatica. *Oleum* ſtillatitium intenſius odoratum, odore ſeminum. E ſemin. cymini recent. libr. 25 olei ſtill. citrini unc. 12 obtinuit BAUMÉ.

136. PHELLANDRIUM aquaticum. LINN. *Sp. pl.* 366. SCHWENCK. *Gewaſſ.* 79. VOGEL *Mat. med.* 173.

Phellandrium. DOD. *Pempt.* 580. ERNST. *Phellandrol. t.* 2.

Cicutaria paluſtris tenuifolia. PARKINS. *Theatr.* 933.

Pharm. *PHELLANDRII* Semina.

Locus. Europa, in foſſis. *Bienne*.

FORMA. *Semina* integra, oblonga, lineari-ovalia, truncata, compreſſiuſcula, glabra, obſolete ſtriata, purpuraſcentia, inferne viridia, nitidiuſcula, lineas vix duas longa, coronata margine parvo 5 dentato, & ſtylis 2, perſiſtentibus, ſubulatis.

PROPR. *rec.* *Odor* gravis; *ſapor* aromaticus, gravis, amaricans, calidus.

VIRTUS: diuretica, vulneraria.

USUS.

OBS. De hiſce ſeminibus integrum tractatum ſcripſit ARTH. CONR. ERNSTINGIUS (*). Laudat hæc ſemina ut vulneraria, ad omnia ulcera, externa ſ. interna, ſananda; vim ſeminum antiſebrilem pariter laudat in febribus intermittentibus, ſi drachm. 1 vel ultra, uſque ad unc. ½, ante paroxyſmum, & dimidia hæc portio extra paroxyſmum, mane & veſperi, propinetur. Cl. J. HEHR. LANGE (**) confirmat uſum in vulneribus recentibus, & ulceribus ſcorbuticis, cancroſis & fiſtuloſis.

137. CICUTA viroſa. LINN. *Sp. pl.* 366. *Mat. med.* 129. GUNNER. *Flor. norv.* 1. *p.* 26. *t.* 2. *f.* 1. 2.

Pharm. *CICUTÆ AQUATICÆ* Herba.

Locus. Europa, in lacubus & foſſis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix magna, ramoſa, alba, annulata: annulis inſtructis punctis ſubrotundis, ſerie annulari. *Caulis* erectus, bi-vel tripedalis, craſſus, teres, undique ſtriatus, glaber, geniculatus, ramoſus: geniculis inſtructis punctis diſcretis ſerie annulari, caulem fere ambiente, ſubſolitaria. *Rami* alterni, erecti, diviſi, cauli conformes. *Folia* alterna, petiolata, duplicato-pinnatifida: foliolis ſimplicibus, linearibus, planis, acutis, argute ſerratis, utrinque glabris, venoſis. *Petioli* teretes, baſi vaginati. *Umbellæ* florum plures, in ramulis terminales, pedunculatæ;

(*) *Phellandrologia ſ. de medicamento novo, vulgo Peerſaat dicto, &c.* BRUNSV. 1739.

(**) *Waſſerfenchel, p.* 19. *ſeq.*

univerſalis plano-convexa, 12 vel 15 partita, radiis glabris, ſtriatis; *partialis* circiter 30 partita, convexa. *Involucr.* univerſale nullum, *partiale* lineari-ſubulatum, breviuſculum, ſtria carinali, reflexo-patens. *Perianth.* proprium ſuperum, quinquedentatum, parvum, erecto-patens. *COROLLA* univerſalis æqualis. *Propria* alba: *petalis* 5, ovatis acutis, apice inflexo. *Nectarium* ſuperum, germini impoſitum, carnoſum, album, plano-convexum, germen coronans, ovale, margine undique rotundato, in medio bi-partitum, connivens; perſiſtens. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, alba, corolla longiora, erecta. *Antheræ* didymæ, incarnatæ. *PIST. Germen* inferum, viride, ſubturbinatum, ſtriatum. *Styli* duo breviſſimi, conniventes, erecti. *Stigmata* ſimplicia. *Semina* ſubgloboſa, compreſſa, viridia, ſubdidyma, decemſtriata, obtuſe angulata, coronata perianthii dentibus, nectario & ſtylis binis, ſubulatis, divaricatis.

PROPR. recent. herbæ. *Odor* (contuſorum foliorum) fortior, in Apium graveolens incidens, magis acutus. *Sapor* fere Petroſelini, non ingratus. *Sicc.* odor debilis; ſapor herbaceus.

VIRTUS: rec. virulenta; *ſicc.* fere effœta.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* herbæ recent. aquoſum luteſcens, odore & ſapore nauſeoſo; vitriolo martis fuſceſcit.

OBS. 2. Radix recens, tempore vernali reſecta, ſubſtantia corticali lacteſcit ex cellulis propriis: *lacte* luteſcente, valde viroſo, hominibus & bobus letali;

Gunnerus (*a*); Gade (*b*). De vi venenata Cicutæ recentis conſulantur Wepferus (*c*) & Sproegel (*d*). Certe plurimæ plantæ umbellatæ, in udis & aquoſis provenientes, ſemper virulentæ, dum recentes ſunt; ſiccatione vero prorſus fere miteſcunt. Recentem Cicutam nunquam adhibui; pilulas vero e ſucco Cicutæ expreſſo & inſpiſſato, cum pulvere foliorum formatas, dedi fœminæ, cancro vero mammarum laboranti, incipiendo a parca doſi, ſenſim adſcendendo ad drachm. 3 quotidie; ſed nullum effectum inde ſenſit, neque bonum, neque malum. Præſcripſi famulo cuidam Decoct. ſaturat. herbæ Cicutæ ſiccatæ libr. 4, quod externe adhiberet, ſed per errorem intra binas horas totam ebibit laguncula, abſque ullo tamen inſequente damno.

138. CORIANDRUM ſativum. Linn. *Sp. pl. 367. Mat. med. 135.* Kniph. *Bot. or. cent. 10.*

Coriandrum vulgare. Parkins. *Theatr. 918.* Lobel. *Hiſt. 403.*

Coriandrum. Camerar. *Epit. 523.* Blackw. *Herbal. t. 176.*

Pharm. & Culin. CORIANDRI Semina.

Locus. Italia, in agris. Colitur ubique. *Annuum.*

FORMA. Semina globoſa, apice umbilicata, minutim rugoſa, undique ſulcato-angulata, linea paulo longiora.

PROPR. rec. Odor graveolens, fœtidiuſculus. *Sicc. odor* aromaticus, graviuſculus, ſubgratus; *Sapor* congruens.

(*a*) *L. c. p.* 27.
(*b*) *K. Vetenſk. Acad. Handl. vol.* 35. *p.* 233.
(*c*) *Hiſt. Cicutæ aquat.* Baſil. 1679 & 1716.
(*d*) *Experimenta circa venena.* Gotting. 1753. *p.* 15. *ſeq.*

VIRTUS: *rec.* ſuſpecta, ſubnarcotica; *ſicc.* carminativa.

USUS: culinaris.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum in balneo digeſtione paratum, odore & ſapore eſt debili; vitriolo martis non demutatur. *Olei* ſtill. unc. 5 ½, citrini, liquidi ex Semin. Coriandri ſicc. libr. 164 obtinuit BAUMÉ.

OBS. 2. Panem confecturi, ruricolæ noſtrates, Coriandri ſemina paſtæ crebrò immiſcent.

139. SCANDIX odorata. LINN. *Sp. pl.* 368. KNIPH. *Bot. or. cent.* 4.

Myrrhis. DODON. *Pempt.* 689. BLACKW. *Herb. t.* 243.

Myrrhis major vulgaris, ſ. Cerefolium majus. PARKINS. *Theatr.* 935.

Culinis CEREFOLII HISPANICI Herba virens.

Locus. Alpes Europæ auſtralis. Colitur in hortis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix majuſcula, fuſiformis, alba, pedalis, cinerea, rugis tranſverſalibus, apice punctis elevatis ſcabra, inferne in ramos diviſâ; *parencymate* carnoſo, albo, dulceſcenti, aromatico. *Caulis* bipedalis, erectus, teres, lanuginoſus, ſcabridus, undique longitudinaliter ſtriatus, dilute virideſcens, geniculatus, ſuperne ramoſus. *Rami* alterni, erecti. *Folia* ad genicula, alterna, petiolata, triplicato-pinnata: pinnis planis, oppoſitis, remotis: pinnulis propriis lanceolatis, acutis, ſupra glabriuſculis, ſubtus nitidiuſculis, pubeſcentibus, pinnatifido-inciſis: laciniis obtuſis,

inciſo-ſerratis, ciliatis. *Petioli radicales* elongati, erecti, teretes, cauli ſimiles, ſcabridi, ſulco longitudinali ſupra inter pinnas; *caulini* vaginati: vagina ovato-oblonga, obtuſa, concava, pallida, longitudinaliter ſulcato-angulata, lanuginoſa, amplexicauli. *Umbellæ* plures terminales, nudæ, pedunculatæ, erectæ; *univerſalis* multipartita, circiter 12 vel 16 partita; *partialis* circiter 20 partita. *Involucrum* univerſale nullum, *partiale* pentaphyllum: foliolis lanceolatis, acutis, albidis, ciliatis, longitudine umbellulæ. *COROLLA univerſalis* difformis, radiata; Floſculi radii fertiles, diſci abortientes. *Propria* alba, petalis 5, cuneiformibus, obtuſis, profunde retuſis, cum ſinu inflexo, patentibus, ſupra carinatis; floſculorum radii tribus petalis exterioribus majoribus; diſci vero æqualibus. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, alba, corolla longiora, erecta. *Anth.* ovato-trigonæ, erectæ. *PIST. radii: Germen* inferum, viride, ovato-turbinatum, undique ſtriato-ſulcatum, glabrum. *Styli* duo conici, baſi gibbi, conniventes, albi. *Stigm.* obtuſa. *Diſci: Germen* obſoletum. *Styli* nulli, verum corpora duo ſubgloboſa, conniventia. *Stigmata* nulla.

PROPR. rec. herbæ: *Odor* gratus, fere Aniſi; *ſapor* dulceſcens, ad Aniſum accedens; *maſticata* folia teneriora.

VIRTUS: pectoralis, diuretica.

USUS: cibarius.

OBS.

OBS. 1. *Infuſum* herbæ rec. aquoſum, rubicundum, odore fere Aniſi, ſapore debiliore; vitriolo martis fuſconigreſcit, turbatur.

OBS. 2. Folia recentia apud nos culinaria ſunt. Ingrediuntur una cum aliis vernali tempore juſcula oleracea. Radix non uſurpatur, etſi, quamdiu junior teneraque, ſatis ſapida eſt. In Sileſia culinaris radix, haud ſecus ac radix Petroſelini apud nos; C. SCHWENCKFELT (*).

140. SCANDIX Cerefolium. LINN. *Sp. pl.* *368. Mat. med. 137.*

Chærefolium. DOD. *Pempt. 688.* BLACKW. *Herb. t. 236.*

Chærophyllum Cerefolium. CRANTZ *Auſtr. 3. p. 191.* *

Pharm. & *Culinis* *CEREFOLII* Herba, Succus inſpiſſatus.

Locus. Europa, in agris & arvis. Seritur in hortis. *Annua.*

FORMA. *rec.* *Radix* fuſiformis, apice fibrilloſa. *Caulis* erectus, teretiuſculus, ſtriatus, ſubangulatus, glaber, virideſcens, geniculatus: articulis apice incraſſato-nodoſis; pedalis vel ultra, dichotomus. *Rami* ad genicula, ſolitarii alterni, erecto-patentes, cauli ſimiles, ad ſingula genicula inferne ſubpubeſcentes. *Folia* ad genicula, alterna, petiolata, utrinque glabra, tenera, duplicato-pinnata: pinnis remotis: pinnulis propriis ovatis, acutiuſculis, inciſo-pinnatifidis, margine minutiſſimo ciliatis, coſta ſubtus pubeſcente: pilis rectis; albis.

(*) *Stirp. & foſſil. Sileſ. catal. p. 259.*

Petioli communes ſtriati, canaliculato-vaginati, ſubamplexicaules, latere utrinque excurrente in membranam tenuiſſimam, ciliatam; partiales teretiuſculi, ſubtriquetri, ſupra canaliculati, glabri. *Stipulæ* nullæ; verum annulus albido-piloſus ad inſertionem petioli, caulem ambiens. *Umbellæ* floriferæ pedunculatæ, terminales; fructiferæ ſeſſiles, laterales, exceptis umbellis e dichotomia caulis; *univerſalis* 3 vel 4 fida, pubeſcens; *partialis* circiter 8 fida, glabra. *Involucrum* univerſale nullum; verum foliolum caulinis ſimile, ſolitarium, involucri loco; *partiale* 2 vel 3 phyllum: ſquamis lineari-lanceolatis, parviuſculis, ciliatis, reflexis, perſiſtentibus. *Perianth.* vix ullum. *COROLLA* univerſalis uniformis; floſculi diſci paulo poſteriores. *Propria* alba, petalis 5, obcordatis, ſupra carinatis, ſubtus canaliculatis, patentibus, apice ſubincurvis, ſubæqualibus; exterioribus paulo majoribus. *Nectarium:* orbiculus ſuperus, planus, albus, angulatus, in medio fiſſus, perſiſtens, germini impoſitus. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, alba, patentia, longitudine fere corollæ. *Anth.* rufæ, ſubrotundæ, didymæ, incumbentes. *PIST. Germen* inferum, viride, lineare, truncatum, didymum. *Styli* 2, ſubulati, craſſiuſculi, erecti, breviuſculi, albi, perſiſtentes. *Stigmata* ſimplicia.

PROPR. rec. Odor gratus, balſamicus, debilis niſi fricetur, in ſiccata penitus evaneſcit.

Sapor aromatico-balſamicus, ad Aniſum accedens, gratus. *Sicc.* debilior.

VIRTUS: aperiens, pectoralis, diuretica, lactifera, vulneraria.

USUS: culinaris; Phthiſis, Tuſſis inveterata, Herpes, Hæmoptyſis, Icterus.

OBS. 1. *Succus* expreſſus, caute inſpiſſatus, aroma herbæ recentis adhuc ſervat, atque ſapore ſalſo eſt; loco frigidiuſculo ſervatus, temporis tractu veras cryſtallos Nitri deponit. *Infuſum* herbæ ſiccatæ aquoſum leviter aromaticum, colore infuſi Theæ, ſapore levi Cerefolii; vitriolo martis non demutatur. *Oleum* ſtillatitium parce dat, odore fere Fœniculi; LEWIS.

OBS. 2. Uſum Cerefolii in phthiſi, tuſſi protracta, & hæmoptyſi abunde demonſtrat praxis quotidiana. Paramus ſerum lactis cerefoliatum, quod ita præpari debet, ut Cerefolium recens & conciſum in ſero lactis calide infundatur, poſteaque bene exprimatur. Pilulas præſcribimus, ex ſucco inſpiſſ. Cerefolii & pulv. folior. Ceref. paratas. Expectoratio nimia ſæpe ægrum vexat poſt peripneumoniam & pleuritidem, illumque prorſus emaciat, Cerefolio communiter cedit. Vidi fœminam nobilem, ictero chronico laborantem, tandem curatam ſucci Cerefolii rec. & inſpiſſ. ana und. 1, quotidie cum aqua Selterana ſumpta. Adverſus ſcabiem morboſque cutis Cerefolium præſtans deprehendi; immo etiam adverſus tumores duros, quos identidem bene reſolvit. Ceteroqui videtur vis illa aperiens & reſolvens toti huic ordini naturali adhærere, nec Conio aut Cerefolio pecularis eſſe.

141. CHÆROPHYLLUM ſylveſtre. LINN. *Sp. pl.* 369. *Mat. med.* 134.

Pharm. CICUTARIÆ Herba.

Locus. Europa, ad pagos, in cultis. *Bienne.*

FORMA. rec. Radix fuſiformis, cylin-

drica. *Caules* plures ex una radice, pedales vel ultra, erecti, teretiuſculi, undique ſulcato angulati, pubeſcentes, articulati: articulis apice incraſſatis; dichotomi; ramis erectis, inferne nudis. *Folia* alterna, petiolata, duplicato-pinnata: pinnis remotis; pinnulis ovatis, utrinque glabris, lucidis, ſupra ſaturate viridibus, lineatis, minutim ciliatis, inciſo-pinnatifidis: laciniis lineari-ovalibus, acutis, integerrimis. *Petioli* trigoni, minutim ſtriati, parce pubeſcentes, ſupra canaliculati, baſi vaginati: vagina amplexicauli, ſulcata, concava. Folia ſuperiora vaginis ſolum petiolata. *Umbellæ* terminales, geminæ florentes octofidæ; intermedia priore, fructifera, decemfida; partiales 12 fidæ. *Involucrum* univerſale nullum; *partiale* pentaphyllum: foliolis ovato-lanceolatis, acutis, reflexis, glabris, umbellula paulo brevioribus. *COR.* univerſalis æqualis: flores Radii hermaphroditi, diſci vero maſculi, paulo minores, abortientes; *Propria* alba, petalis 5, patentibus, obovatis, obtuſis; unico ſc. exteriore paulo majore, obcordato. *Nectarium* ſuperum, germini impoſitum, album, lucidiuſculum, convexum, bi-partitum, connivens, perſiſtens. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, longitudine corollæ, erecta. *Antheræ* ſubrotundæ, didymæ. *PIST. Germen* inferum, turbinatum, utrinque compreſſiuſculum, ſtriatum, lucidum. *Styli* 2, albi, parviuſculi. *Stigmata* ſimplicia.

PROPR. rec. *Odor* herbæ contuſæ fortior, ingratus. *Sapor* amaricans, ſubnauſeoſus.

VIRTUS.

USUS.

142. IMPERATORIA Oſtruthium. LINN. *Sp. pl.* 371. *Mat. med.* 122.

Imperatoria. BLACKW. *Herb. t.* 279. GARID. *Aix. t.* 55.

Aſtrantia. DODON. *Pempt.* 317.

Magiſtrantia. CAMER. *Epit.* 592.

Pharm. IMPERATORIÆ Radix, Herba.

Locus. Helvetia, Auſtria, in ſubalpinis. *Perennis.*

FORMA. rec. *Radix* carnoſo-tuberoſa, ovalis, bipollicaris, rugis elevatis fuſcis & ſulcis annularibus glabris profundis, proferens ramos undique excreſcentes, ſimplices, palmares, teretes, craſſitie pennæ anſerinæ, geniculatos, ſæpe ramoſos, albos, erectos, apice deſinentes in tuber, primario ſimile, ſubrotundum vel cylindricum, ſæpe proliferum. Fibræ radicantes filiformes, e geniculis exeuntes. Radix ſtolones repentes ſub terra edit, ſæpe pedales, cylindricos, geniculatos, tandem in folia excreſcentes. *Parencyma* carnoſum, tranſverſaliter ſectum centro medullari ampliſſimo, orbiculato, centro ſolido, peripheria punctata: punctis lacunoſis; circumdato annulo fuſco; corticali parte cinerea. Radix recens ſecta *lac* fundit albidum, ſubluteſcens, amarum e punctis lacunoſis parencymatis proveniens. *Caulis*

pedalis vel ultra, erectus, teretiuſculus, ſimplex, glaber, ſtriatus, geniculatus. *Folia* ad genicula alterna, petiolata, triternata: lobis ovatis, acutiuſculis, rugoſis, utrinque glabris, ſeſſilibus, inæqualiter ſerratis, ſupra ſaturate viridibus, ſubtus pallidioribus; intermedio cuneiformi, trifido; lateralibus ſubconfluentibus; radicalia folia longius petiolata. *Petioli* teretes, ſtriati, glabri, baſi vaginati: vagina firma, tumidiuſcula, concava, ſtriata, glabra, amplexicauli, ſubdivaricata; *partiales* ſupra canaliculati. *Umbella* terminalis, pedunculata; ſæpe ſimul duæ laterales, minores, e vaginis axillares; *Univerſalis* multifida, plano-concava; *partialis* multifida, convexa. *Involucrum* nullum. Perianthii loco *margo* ſuperus, minimus, crenulatus. *COROLLA* univerſalis æqualis, uniformis, alba; *propria* petalis 5, obcordatis, patentibus, parvis, ſupra carinatis. *STAM. Fil.* 5, ſubulata, alba, erecta, corolla longiora. *Anth.* ſubrotundæ, didymæ. *PIST. Germen* inferum, ſubrotundum, ſtriatum, truncatum, infra viride, ſupra album. *Styli* 2, ſubulati, patentes, ſtaminibus paulo breviores. *Stigm.* obtuſa.

PROPR. rec. radicis. Odor gravis. *Sapor* gravis, acris, amarus; *maſticata* acris & calida ſentitur, fauces & linguam pungit. *Herbæ* rec. folia contuſa ſubgraveolentia, ſapore radici congruente.

VIRTUS: alexiteria, ſudorifera, emmenagoga, carminativa.

USUS. Hyſteria.

OBS. Infuſum herbæ ſicc. aquoſum ſaturat. rubro-kermeſinum; nauſeoſum; vitriolo martis purpuraſcit; ſed ſi debile eſt infuſum, vix mutatur. Radix inter pulverandum narium fibras irritat.

143. PASTINACA ſativa. LINN. *Sp. pl. 376. Mat. med. 130.* KNIPH. *Bot. or. cent. 6.*

Paſtinaca. BLACKW. *Herb. t. 379.*

Paſtinaca latifolia ſativa. DOD. *Pempt. 669.* PARKINS. *Theatr. 944.*

Paſtinaca domeſtica vulgaris. LOBEL. *Hiſt. 407.*

Pharm. & Culinis PASTINACÆ Radix. Semina.

Locus. Europa auſtralis, in ſubhumidis. *Biennis.*

FORMA. rec. Radix fuſiformis, ſubpedalis, albida, rugis tranſverſalibus undique rugoſa, fibris filiformibus ſparſis; *parencymate* carnoſo, albo, poſt tranſverſalem ſectionem centro medullari orbiculato ſ. angulato, ſtriis radiantibus, obducto diſco æquali, ſtriis minutiſſimis picto. Radix recens, ſecta vernali tempore, lacteſcit. *Semina* ovalia, utrinque compreſſo-plana, obtuſo-rotundata, undique marginata, glabra, hinc concaviuſcula, ſubcarinata, inde ſtriata.

PROPR. rec. radic. Odor fragrans; *ſapor* dulceſcens, aromaticus. *Sicc.* leviuſcula, ſubfriabilis, aromatica; *maſticata* in ore emollitur, ſapore dulceſcente, ſalivam vix tingens. *Semin.*

odor debilis, gravis; *ſapor* intenſius gravis, empyreumaticus.

VIRTUS radicis: nutriens, diuretica. *Seminum:* diuretica.

USUS radicis: culinaris; *ſemin.* Tertiana vernalis.

OBS. 1. *Infuſum* radic. ſicc. lacteſcens, odore & ſapore Paſtinacæ debiliore, dulceſcente. E radice Paſtinacæ, ſiccata, ope ſpiritus vini alcoholiſati, pauxillum Sacchari puri extraxit MARGGRAF. *Extractum* ſpirituoſum dulce. Deſtillatione elicitur e radice *olei ſtillat.* pauxillum, aromate radicis; LEWIS.

OBS. 2. Radix recens in culinis pro cibo paratur; incoquitur juſculis carnium, vel elixatur in aqua ſimplici, & editur cum embammate ex butyro acidulato. Caveant ſibi bene coqui, ne radices Hyoſcyami pro Paſtinaca per errorem ſumant, quod primo vere facile accidit, antequam folia progerminaverint.

144. PASTINACA Opoponax. LINN. *Sp. pl.* 376. *Mat. med.* 131.

Panax Paſtinacæ folio. MORIS. *Hiſt.* 3. *ſ.* 9. *t.* 17. *f.* 2.

Panaces peregrinum. DOD. *Pempt.* 306. *c. fig.*

Pharm. OPOPOMACIS Gummi.

Locus. Europa auſtralis. *Perennis.*

FORMA. Gummi-reſina in glebulis ſ. fruſtis, rubro-luteſcens; maſſa conglomerata e grumulis & glandibus, friabilis.

PROPR. Odor hujus Gummi gravis ad G. ammoniacum accedens. *Sapor* amaricans, diu inhærens, nauſeoſus; *maſticatum* inter dentes primum friabile, dein ſolubile, Leviſ-

ticum referens: ſaliva lactea. Candelæ flammæ admotum accenditur cum flamma, flagrat: fumo Ammoniacum referente. Trituratione ſolvitur in aqua: ſolutione lacteſcente. In oleo expreſſo digeſtum, non ſolvitur nec emollitur, non mutatum manet, nec oleum tingit. In oleo expreſſo neque ſolvitur, nec emollitur, verum tingit oleum colore ſubviridi luteſcente. Reſinoſa pars ſolvitur in ſpiritu vini: *Tinctura* luteſcente, aromate ipſius gummi. Deſtillatione *aquam ſtillatitiam* fragrantem ſiſtit.

VIRTUS: reſolvens, emmenagoga, ſubeccoprotica.

USUS. Hyſteria, Aſthma humorale.

OBS. *Extractum* aquoſum ad dimidium ponderis obtinuit NEUMANN; ſpirituoſi vera ultra unam tertiam partem.

145. ANETHUM graveolens. LINN. *Sp. pl.* 377. *Mat. med.* 147.

Anethum. PARK. *Theatr.* 886. LOB. *Hiſt.* 449. DOD. *Pempt.* 296.

Pharm. & *Culinis ANETHI* Herba, Flores, Semina.

Locus. Europa auſtralis, inter ſegetes. *Annuum*.

FORMA. *rec.* *Radix* fuſiformi-cylindrica, deſcendens, ramoſa, alba. *Caules* ſæpius plures ex una radice, erecti, bipedales, glabri, undique ſtriati: ſtriis parallelis, alternis albis, glabris, rore glauco & tenui tinctis, alternis rubicundis, punctulatis, geniculatus, parcius

ramoſus: ramis alternis, erectis, remotis. *Folia* ad genicula, alterna, glabra, petiolata, duplicato-pinnata: pinnis pinnatifidis: laciniis ſubulatis, acutis, ſupra planiuſculis. *Petioli* teretes, viridi-rubicundi, ſtriis albis, baſi vaginati: vagina lanceolata, concava, ſtriata, arcta, baſi amplexicauli. *Umbellæ* terminales, amplæ, planæ, nudæ, pedunculatæ; *univerſalis* circiter co-partita; *partialis* conſimilis. *Involucrum* nullum. *COROLLA* univerſalis æqualis, uniformis. *Propria* lutea, petalis 5, ſeſſilibus, ovatis, obtuſis, ſupra carinatis, apice involutis. *STAMINA*. *Filam*. 5, ſetacea, lutea, corolla longiora, erecta. *Antheræ* trigonæ. *PISTILL*. *Germen* inferum, turbinatum, teretiuſculum, truncatum, compreſſiuſculum, luteſcens, ſtriatum, glabrum. *Nectarium* ſuperum, germen tegens, ovale, luteum, convexiuſculum, in medio difidum, lobis conniventibus, perſiſtens. *Styli* 2, breviſſimi, approximati. *Stigmata* ſimplicia. *Semina* ovata, utrinque compreſſo-plana, undique ſtriata, glabra, longitudine duarum linearum, apice tuberculo bipartito, bipartibilia.

PROPR. *Foliorum* recent. *Odor* gratus, fragrans; contuſæ vero herbæ graviuſculus, vix gratus; *Sapor* aromaticus, odori congruens, gratus; *maſticata* folia calidiuſcula, ſatis tenera ſentiuntur, ſaliva rubicundo-virideſcente. *Flores* magis aromatici, magis calidi.

Semina aromate herbæ, odore item & ſapore, at magis calida.

VIRTUS: carminativa, hypnotica, lactifera.

USUS: Colica, Vomitus.

OBS. 1. *Aqua ſtillat.* Anethi fragrans aromate anethi. *Oleum ſtillat.* colore aureo, odore anethi graviuſculo, ſapore conſimili, calido, & in frigore congelatur. Ex herbæ Anethi recent. libris 60, menſe Septembris deſtillatis, olei ſtill. unc. 1 ½ obtinuit BAUMÉ, colore dilute citrino; ſed e ſemin. Anethi ſicc. libr. 4 olei ſtill. unc. 2 accepit, præcedenti ſimilis, ſed fragrantioris.

OBS. 2. Herba Anethi tenerior in culinis adhibetur; coquitur cum carne, muræna anguilla, cancris, &c. qui inde aromate Anethi imbuuntur. Sed aviculis noxium creditur Anethum; certe ſemina Loxiæ Pyrrhulæ deleteria obſervavit P. (*). Aqua ſtillat. lectos ægrotorum inſpergunt aniculæ, ad ſomnum conciliandum.

146. ANETHUM Fœniculum. LINN. *Sp. pl.* *377. Mat. med. 146.*

Fœniculum. DOD. *Pempt.* 291. PARKINS. *Theatr.* 884. LOB. *Hiſt.* 448. BLACKW. *Herb. t.* 288.

Pharm. *FŒNICULI DULCIS* Radix, Herba, Semina.

Locus. Europa auſtralis, in rupibus cretaceis. *Trienne.*

FORMA. rec. Radix tenera fuſiformis, alba; adulta ramoſa. *Caules* plures ex una radice 3 vel 4 pedales, ſæpe ultra, erecti, teretes, undique ſtriati: ſtriis rubro-viridibus,

---

(*) *Stralſund. Magaz. p. 1. p. 56.*

longitudinalibus, alternis glabris, dilutioribus, alternis punctatis; rore glauco tincti, geniculati, ramoſi: ramis alternis. *Folia* ad genicula, ſaturate viridia, glabra, diffuſa, bipinnata: pinnis pinnatifidis: laciniis filiformibus, acutis, ſupra ſulco longitudinali, ſubtus ſtriis tribus remotis. *Petioli* teretes, undique ſtriati, baſi vaginati: vagina cylindrica, concava, undique ſulcata, baſi amplexicauli. *Umbellæ* in ramis terminales, pedunculatæ, nudæ; glabræ; *univerſalis* circiter 20 partita, ampla, concava; *partialis* conſimilis. *Involucrum* nullum. *COROLLA* univerſalis æqualis, uniformis. *Propria* lutea, petalis 5, ſeſſilibus, ovatis, obtuſis, emarginatis, ſupra carinatis, apice involutis. *Nectarium* ſuperum, germini impoſitum, luteum, carnoſum, ovale, convexum, germine paulo latius, margine crenulatum, in medio bifidum, connivens, perſiſtens. *STAMINA* lutea. *Filam.* 5, ſubulata, longitudine corollæ. *Antheræ* ovatæ, compreſſæ, didymæ. *PIST. Germen* inferum, ovato-cylindricum, truncatum, glabrum, undique ſtriato-angulatum, viridi-luteſcens. *Styli* duo, craſſi, breves, erecti, ex nectario nati. *Stigm.* truncata. *Semina* ovali-linearia, teretiuſcula, undique profunde ſulcata, bipartibilia, 2 lineas longa.

PROPR. rec. folior. Odor debilis, niſi fricata fuerint, tunc vero fragrans, aromaticus, gratus. *Sapor* aromaticus, ſubdulceſcens,

debilior; *maſticata* ſubſucculenta, comminuuntur, ſaliva rubro-viridi. *Radix* rec. & tenera, ſecundum aroma & ſaporem, herbæ conformis, ſed gratior & dulcior; *adulta* vero radix debiliter aromatica. *Florum* rec. *odor* foliorum conveniens; *ſapor* ſeminum, calidiuſculus, graviuſculus. *Seminum odor* aromaticus, ſuavis; *ſapor* aromaticus, dulceſcens, calidiuſculus, gratus.

VIRTUS: radic. & herbæ: diuretica; *ſemin.* carminativa, pectoralis, lactifera.

USUS. Tormina infantum.

OBS. 1. *Oleum ſtillatit.* colore aqueo, odore fœniculi, ſapore Fœniculi forti, ſubdulci, calido. In frigore congelatur, pari modo ac oleum Aniſi, & butyraceum fit; ſed non incipit hoc facere ante gradum 5 ſub puncto congelationis in thermom. Reaumurii. E ſemin. fœnic. libr. 6 olei ſtill. unc. 2. obtinuit Baumé; ſed cum ſemin. libr. 75 unica vice deſtillaſſet, olei ſtill. unc. 30 accepit. *Oleum expreſſum* mite. *Aqua ſtill.* ſemin. aromatica, leniter opaleſcens. *Infuſ.* ſemin. aquoſum, aromaticum; vitriolo martis non demutatum.

OBS. 2. Fœniculum dulce copioſiſſime colitur in Italia & Sicilia, quarum regionum clima plus illi conciliat dulcitatis, quam in Gallia attingere poteſt, quare etiam planta junior, cum radice & herba, frequenter ibi eſtur cruda cum ſale & pane; Labat (*). Apud nos ſemina duntaxat culinaria ſunt.

147. CARUM Carvi. Linn. *Sp. pl.* 378. *Mat. med.* 238.

Carum. Dod. *Pempt.* 297. Lob. *Hiſt.* 418.
Carum vulgare. Park. *Theatr.* 910.

(*) *Voyage en Eſpagne & en Italie*, t. 5. p. 167. 170.

Apium Carvi. CRANTZ *Auſtr.* 3. *p.* 218.*

Pharm. *CARVI* Semina.

Locus. Europa borealis, in pratis. *Bienne.*

FORMA. rec. Fructus ovatus, compreſſus, utrinque obtuſus, glaber, undique ſulcatus, coronatus ſtylis duobus perſiſtentibus, divaricatis, bipartibilis in *ſemina* parviuſcula, lineæ longitudine, vel paulo ultra, ſubincurva, hinc plano-concaviuſcula, carinata, inde convexa, quinquangulata: angulis pallidis; glabriuſcula, fuſco-brunnea, utrinque obtuſa.

PROPR. Odor aromaticus, ſubgraviuſculus. *Sapor* aromaticus, calidus, ſatis gratus.

VIRTUS: diſcutiens, carminativa, lactifera.

USUS: culinaris.

OBS. 1. *Oleum ſtillat.* pallide citrinum, odore Carvi, ſapore conſimili, forti, calido. Cl. BAUMÉ e ſemin. Carvi non contuſ. libr. 6 olei ſtill. unc. 4 $\frac{1}{2}$ accepit, colore aqueo. *Aqua ſtill.* aromatica. Spiritus vini ex hiſce ſeminibus plus ſapidi, aqua vero plus odorati extrahit. *Extractum* aquoſum iners; ſpirituoſum aromaticum.

OBS. 2. Semina Carvi ſatis communiter adhibentur ad condiendum panem. Ruſtici noſtrates eſitant juſculum e pane, ſeminibus Carvi & cereviſia coctum. Deſtillatores ſeminibus Carvi utuntur in rectificatione Spiritus frumenti, ut ille acuatur oleo ſtillatitio carvi, utpote calefaciente, unde ſpiritus fortior apparet. Tartari Nogajenſes, iter facientes, ſecum ferunt ſuum *Talcan*, h. e. farinam ſeminum Cumini, quam lacte equino, vel, hujus defectu, aqua ſimplici diluunt, & ſic ſorbent, ut unicum nutrimentum; DE LA MOTRAYE (*).

(*) *Voyag. en Europe*, *Aſie*, &c., *t.* 2. *p.* 43.

Tartari Circaſſenſes panis ſpeciem parant ex ſeminibus Carvi, quam ſub cineribus coquunt (*).

OBS. 3. Vulgus colicam curare annititur ſeminibus Carvi, vel aliis carminativis. Si colica frigida, ſæpe bene procedit; ſed ſi quid inflammatorii vel bilioſi ſubeſt, cum damno ægroti ſumuntur hæc ſemina.

148. PIMPINELLA Saxifraga. LINN. *Sp. pl. 378. Mat. m. 125.* CAMER. *Epit. 775.*

Saxifraga parva. DOD. *Pempt. 312.*

Pimpinella ſaxifraga hircina minor. PARK. *Th. 947.*

Pharm. PIMPINELLÆ ALBÆ Radix, Herba, Semina.

Locus. Europa, in paſcuis ſiccis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, ſubfuſiformis, bivel tripollicaris vel ultra, undique alba, ſtriis annularibus approximatis rugoſa, parcius fibrilloſa; *parencymate* ſubcarnoſo, albo, poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari orbiculato, radiato-ſtriato; obducto diſco albo, poris pertuſo. *Caulis* dodrantalis, erectus, ſimplex, ſuperne parce ramoſus: ramis alternis, brevibus; teres, undique ſtriatus, pubeſcens. *Folia* radicalia petiolata, patentiſſima, pinnata: pinnis oppoſitis, ſeſſilibus, ovatis, obtuſis, utrinque minutim pubeſcentibus, venuloſis, margine inciſo-ſerratis, unguicularibus, patentibus; extima trifida; folia *caulina* pubeſcentia, pinnatifida: laciniis lineari-ſubulatis, acutis; quibuſdam pinnatifidis.

(*) DE LA MOTRAYE. *l. c. p.* 99.

Petioli radicalium foliorum teretes, longiuſculi; caulini nulli, verum *vaginæ*, petioli loco, lineares, ſubmembranaceæ, glabræ, ſtriatæ, concavæ, pollicares; ſuperiores nudæ, acutæ. *Umbella* terminalis plana, in caule prior, in ramis poſterior, pedunculata, univerſalis, 12 vel 16 partita; partialis conſimilis. *Involucrum* nullum. *COR. univerſalis* æqualis, uniformis. *Propria* alba, petalis 5, ovatis, acutis, emarginatis apparentibus ex apice inflexo, ſupra carinatis, patentibus. *Nectarium* ſuperum, germini impoſitum, album, carnoſum, ſubrotundum, convexum, bifidum, connivens. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, alba, longitudine corollæ, patentiſſima. *Anth.* ſubrotundæ, trigonæ. *PIST. Germen* inferum, ovatum, truncatum, compreſſiuſculum, glabrum, undique ſtriatum. *Styli* 2, ſubulati, albi, erecti, breves, conniventes. *Stigm.* ſimplicia. *Semina* ovata.

PROPR. rec. radicis: Odor fragrans, ſubgraviuſculus. *Sapor* amaricans primum, *maſticata* radix ſubdulceſcens, aromatica, calida, fauces linguamque calefaciens. *Foliorum odor* fere herbæ Angelicæ ſylveſtris; *ſapor* amaricans, ingratus. *Semina* calida.

VIRTUS: reſolvens, diaphoretica, ſtomachica, diuretica.

USUS. Anorexia, Angina ſeroſa.

OBS. Radix Pimpinellæ menſtruo ſpirituoſo perfecte extrahitur; aquoſo autem imperfecte. *Infuſum*

aquoſum

aquoſum luteſcens, ſubdulceſcens, odore fere butyri frixati; vitriolo martis immixto color conſtat.

149. PIMPINELLA magna. LINN. *Mantiſſ.* 2. p. 219.

β. Tragoſelinum majus umbella candida, radice ſuccum cæruleum fundente. DE BERGEN. *Francof.* p. 180.

Daucus cyanopus. CORD. *Hiſt.* p. 155.

Saxifraga Pimpinella germanica major. CLUS. *Hiſt.* 2. p. 197.

Ph. *PIMPINELLÆ NIGRÆ* Radix.

Locus. Marchia. Colitur ad Francofurtum. *Perennis.*

FORMA. *Radix* cylindrica, craſſitie digiti, palmaris, apice ramoſa, extus fuſco-nigra; *parencymate* recentis cæruleo, ſuccum cæruleum fundente.

PROPR. *rec.* *Odor* gratus; *color* nigreſcenti-cæruleus; *Sapor* dulceſcens, mite aromaticus.

VIRTUS: diuretica, reſolvens.

USUS.

OBS. 1. Radix deſtillata largitur *aquam ſtillatitiam* cæruleam, cum *oleo ſtillatio* ſapphirini coloris, ut oleum Chamomillæ. Si radix in ſpiritu vini maceratur, & deinde deſtillatur, Spiritus colore cæruleo tingitur.

OBS. 2. Scripſit de hac radice J. A. HARNISCH (*), & 16 caſibus uſum ejus extollit in arthritide vaga, malo iſchiadico, hyſterico, anaſarca, teſticulo venereo, ſterilitate ex fluore albo, ulcere manante in genis ex morbillis retropulſis, calculo. Addit etiam, quod ta-

(*) *Meditat. de Pimpinella nigra.* Lipſ. 1757.

bernarii & deſtillatores Francofurtenſes hac radice utuntur ad aquam vitæ colore cæruleo tingendam.

150. PIMPINELLA Aniſum. LINN. *Sp. pl.* 379. *Mat. med.* 141. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 2.

Aniſum vulgare. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 202.

Aniſum. BLACKW. *Herb. t.* 374. DOD. *Pempt.* 297. PARK. *Theatr.* 911. LOBEL. *Hiſt.* 415.

Pharm. ANISI Semina.

Locus. Ægyptus. Colitur in Europa. *Annua.*

FORMA. Semina pedunculata, exquiſite ovata, bipartibilia, minutim villoſa, ſtriata, linea vix longiora.

PROPR. Odor aromaticus, ſuaveolens. *Sapor* aromaticus, dulceſcens, calidiuſculus, gratus.

VIRTUS: carminativa, lactifera, pectoralis.

USUS. Tormina infantum.

OBS. 1. *Oleum ſtillatitium* citrinum, odore Aniſi, ſapore dulci valide aniſato, acuto. In frigore leniſſimo congelatur, in ſubſtantiam albam, cryſtallinam, ſc. gradu 12. thermom. Sueciei ſupra punctum congelationis, ſed poſtquam vetuſtum & ſubrancidum evaſit, hanc proprietatem amittit, ut obſervat BAUMÉ. Olea Aniſi & Fœniculi in frigore per ſe congelantur, ſed vix reliqua olea ſtillatitia, niſi addatur Sperma ceti, unde pleraque in frigore coguntur. E ſemin. Aniſi rec. libr. 8 olei ſtill. unc. 2 & drachm. 6 accepit idem BAUMÉ. Sed alia vice, quando eamdem quantitatem ſeminum deſtillavit, affuſa aqua ſtillatitia aniſi, olei unc. 3 $\frac{1}{2}$ obtinuit. *Aqua ſtillatitia* aromatica, grata. *Tinctura* ſpi-

rituoſa aromate Aniſi. *Extractum* aquoſum iners eſt, ſed ſpirituoſum efficax.

OBS. 2. Oleum Aniſi præſentaneum eſt venenum Columbis, ſi paucæ guttulæ ipſarum roſtro inſtillentur & capiti infricentur, ut obſervavit RUD. A. VOGEL (*a*), & confirmavit P. (*b*). Hauſtulus olei aniſi, a viro quodam deglutitus, delirium ſubitaneum induxit, emeticis ſiſtendum; TREW (*c*).

151. APIUM Petroſelinum. LINN. *Sp. pl.* 379. *Mat. med.* 127.

Petroſelinum vulgare. PARKINS. *Th.* 923.

Apium hortenſe. DODON. *Pempt.* 682.

Pharm. & *Culinis* PETROSELINI Radix, Herba, Semina.

Locus. Sardinia, juxta ſcaturigines. *Bienne.*

FORMA. rec. Radix fuſiformis, alba, ſpithamæa, extus rugis annularibus approximatis, *parencymate* albo, carnoſo, poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari orbiculato, radiato-ſtriato, obducto diſco obſolete ſtriato-radiato, corticali parte teneriore, albidiore. *Caulis* bipedalis, erectus, teres, undique ſtriatus, glaber, ſaturate viridis, geniculatus, ſuperne ramoſus: ramis alternis, patentibus. *Folia* radicalia *primi anni*, petiolata, pinnato-ternata: pinnis longius petiolatis, tripartitis: foliolis cuneiformibus, pollicaribus, utrinque glabris, nitidis, venuloſis, planis, trifidis, margine inciſis: laciniis oblongis,

(*a*) *Hiſt. Matter. med.* 161.
(*b*) *Stralſund. Magaz. p.* 1. *p.* 56.
(*c*) *Commerc. litt. Norimb.* 1743. *p.* 152.

obtuſiuſculis cum acumine; radicalia *ſecundi anni* duplicato-pinnata, paulo anguſtiora & minus inciſa; *caulina* alterna; *inferiora* longius petiolata, duplicato-pinnata: pinnis pinnatifidis: pinnulis ſ. laciniis linearibus, obtuſis cum acumine, planis, integris, glabris, ſuperioribus inciſis; *ſuperiora* vaginis petiolata, biternata: foliolis linearibus, integerrimis, dependentibus, petiolello intermedio duplo fere longiore; *ſumma* longe minora, ſimpliciter ternata. *Petioli* elongati, teretiuſculi, glabri, ſupra canaliculati, baſi vaginati. *Vaginæ* lanceolatæ, ſtriatæ, glabræ, margine ſubmembranaceo. *Umbellæ* terminales in ramis; *univerſalis* decempartita, plano-convexa; *partialis* patens, 20 partita. *Involucrum* univerſale nullum; partiale hexaphyllum, ſæpe octophyllum: foliolis ſubulatis, compreſſiuſculis, acuminatis, umbella brevioribus, inæqualibus, patentibus. *COR. univerſalis* æqualis, uniformis; *Propria* viridis, pentapetala: *petalis* ovatis, patentibus, ſupra carinatis, apice longius acuto, inflexo. *Nectarium* ſuperum, germini impoſitum, convexum, viride, lucidum, margine germine paulo latiore, crenulato, bifidum, connivens. *STAM. Fil.* 5, ſubulata, glabra, viridescentia, corolla duplo longiora, patentia. *Antheræ* virides, ſubrotundæ, trigonæ. *PIST. Germen* viride, inferum, ovatum, compreſſum, truncatum, undique ſtriatum, glabrum. *Styli* 2, ſubulati, breves,

erecti. *Stigmata* obtuſa. *Semina* lineæ longitudine, hinc plana, inde convexa, quinquangulata.

PROPR. radic. rec. Odor & *ſapor* leniter aromatici; *ſiccata* fragilis, ſubfriabilis; *maſticata* in ore emollitur, ſapore dulci, levius aromatico. *Herbæ rec. odor* fragrans, gratus; *ſapor* aromaticus, ſubcalidiuſculus, odori congruens; *maſticata* folia ſatis tenera, ſucculenta, linguam & fauces debiliter calefaciunt, ſaliva rubicundo-viridi. *Semina* aromatica, calida.

VIRTUS: radicis: nutriens, aperiens, diuretica; *herbæ:* reſolvens, diuretica.

USUS: radicis: culinaris, Icterus; *herbæ rec.* Punctus apum, Suppreſſio urinæ; *ſeminum:* Pediculi.

OBS. 1. *Oleum ſtillatitium* Petroſelini dilute luteſcens, limpidum, odore Petroſelini graviuſculo, ſapore Petroſelini. Radices deſtillatæ parum olei ſtill. dant, adeo ut e Radicis libr. 200 olei ſtill. drachmæ duntaxat 2 vel 3 obtineantur, quod quidem oleum partim aquæ ſupernatat, partim butyraceum eſt; e Folior. libr. 200 olei ſtill. drach 10 obtinentur; e Semin. libris 3 olei ſtillat. unc. 1 elicitur; LEWIS. Aliam proportionem ſtatuit cl. BAUMÉ, qui ex herbæ Petroſel., floribus erumpentibus collectæ, libris 60 olei ſtill. unc. $\frac{1}{2}$, ſaturate viridis, conſiſtentia butyri accepit. *Infuſum* aquoſum radicis ſiccatæ opaleſcens, ſapore dulci; ex vitriolo martis nihil variat color.

OBS. 2. In culinis radices recentes juſculis carnium incoquuntur. Folia recentia pariter juſculis & embammatibus immittuntur, tenuiſſime conciſa; ceterum Petroſelino etiam condiuntur piſces, olera, carnes. Aſt

aviculis venenatum eſt Petroſelinum, ut plurimi obſervarunt, atque ipſe ſubinde vidi.

152. APIUM graveolens. LINN. *Sp. pl. 379. Mat. med. 128.* KNIPH. *Bot. or. cent. 5.*

Eleoſelinum. DODON. *Pempt. 683.*

Apium. BLACKW. *Herbal. t. 445.*

Apium vulgare ſ. paluſtre. PARKINS. *Theatr. 926.*

Pharm. & *Culinis APII* Radix, Herba, Semina.

Locus. Europa, in humidis. *Bienne.*

FORMA. rec. Radix alba, fuſiformis, ſubovata, ramoſiſſima: ramis ſimplicibus; *parencymate* carnoſo, albo, firmo, fragiliuſculo, poſt ſectionem tranſverſalem marmorato. *Caules* plures ex una radice, erectiuſculi, glabri, geniculati, angulati, undique ſtriato-ſulcati, pedales, ramoſi: ramis alternis, brevibus, longitudine internodiorum, erectis. *Folia* alterna, ad genicula, petiolata, ternata: lobis cuneiformibus, inciſis, utrinque glabris, utrinque lucidis, pollicaribus; intermedio pedicillato; *ſuperiora* vaginis ſolummodo petiolata. *Petioli* longitudine folii, undique ſulcato-angulati, baſi vaginati: vagina parviuſcula, quinquangulari, amplexicauli, margine utrinque membranacea. *Umbellæ* in ramis terminales, unde laterales apparent, ſubſeſſiles; *univerſalis* rara, 12 partita: radiis patentibus; quorum 6 exteriores longiores, 6 vero interiores duplo minores; *partialis* 18 partita,

contracta, plana. *Involucrum* univerſale nullum. *COR. univerſalis* æqualis, uniformis; *propria* alba, *petalis* 5, patentibus, ovatis, ſupra carinatis, apice inflexo. *Nectarium* ſuperum, germini impoſitum, bifidum: lobis ovatis, obtuſis, baſi truncatis, conniventibus. *STAM. Fil.* 5, capillaria, corolla longiora. *Anth.* didymæ. *PIST. Germen* inferum, ovatum, truncatum, compreſſum, ſtriatum. *Styli* nulli. *Stigmata* ſimplicia. *Semina* parviuſcula, hinc plano-concava, inde convexa, quinquangulata: angulis tribus intermediis majoribus.

PROPR. Radicis rec. Odor aromaticus, intenſior, ſubgraveolens; *Sapor* ſubdulceſcens, ſubaromaticus. *Siccata* radix fragilis, magis calida, magis graveolens: *maſticata* duriuſcula, tandem emollitur, ſapore graviuſculo. *Herbæ* rec. *odor* gravis, in Leviſticum incidens; *ſapor* aromaticus, gravis, calidus, odori congruens. *Seminum* odor gravis; ſapor ingratus, amaricans, calidus.

VIRTUS: diuretica, emmenagoga, ſubnarcotica.

USUS: radicis: culinaris.

OBS. 1. Oleum ſtillatitium ſeminum parcum, aromate ſeminum. *Extractum* ſpirituoſum radicis dulceſcens. E radice ſiccata cum alcohole vini ſaccharum obtinetur; LEWIS.

OBS. 2. In culinis ſecantur radices crudæ in taleolas, & eduntur juxta carnes aſſatas, aceto atque oleo conditæ. Quando elixantur, tenerrimæ evadunt. Her-

ba Apii virens, cum terra tecta ſub increſcentia, luteſcens fit & ſapida.

ORDO TRIGYNIA.

153. RHUS coriaria. LINN. *Sp. pl.* 379. *Mat. med.* 150. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3. MUNTING. *Aardgewaſſ. t.* 107. DOD. *Pempt.* 767.

Rhus Sumach officinarum. LOB. *Hiſt.* 539.

Rhus ſive Sumach. BAUH. *Hiſt.* 1. *p.* 555.

Rhus obſoniorum & coriariorum. CLUS. *Hiſt.* 1. *p.* 17. PARK. *Theatr.* 1450.

Rhus folio ulmi. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 218. *t.* 52.

Pharm. *SUMACH* Folia, Flores, Baccæ.

Locus. Europa auſtralis, Oriens. *Arbor.*

FORMA. *Flores* albido-luteſcentes. *Baccæ* ſubrotundæ, compreſſæ, magnitudine ſeminis Lentis, vix pubeſcentes, uniloculares. *Semen* unicum lentiforme, ſubrotundum, compreſſum, glabrum, capſulæ adnatum hilo.

PROPR. *Folior.* & *Flor.* *Sapor* ſtypticus. *Bacc. rec.* Sapor acidulus, ſtypticus. *Semina ſicc.* dura.

VIRTUS: *Folior.* & *Flor.* adſtringens; coriaria. *Baccar.* ſtomachica.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum Baccar. ſicc. fuſco virideſcens; a vitriolo martis non alteratur.

OBS. 2. Conſeritur in Europa auſtrali, & ſurculi cubitales, e radice excreſcentes, quovis anno prope radicem cæduntur & comminuuntur, ſicque opificibus

uſui ſunt. Adeo ſtyptici ſunt, ut bonum coriarium efficiant.

OBS. 3. *Baccæ*, olim in condimentum cibi adhibitæ, nunc in culinis obſoletæ ſunt. Adhuc tamen uſuales Turcis, majorum moribus pertinaciter inhærentibus, qui carnes ipſis condiunt, ſive ſolis, ſeu ſale & Allio mixtis.

154. CASSINE Peragua. LINN. *Mantiſſ.* 2. *p.* 220.

Caſſine foliis ovato-lanceolatis ſerratis, floribus corymboſis axillaribus. MILL. *Figur. p.* 55. * *t.* 83. *f.* 1.

Pharm. PERAGUÆ Folia.

Locus. Florida, Paraguay. *Frutex.*

FORMA. Folia minutim conciſa ad nos veniunt.

PROPR. Odor ſuburinoſus. *Sapor* amaricans, acerbus.

VIRTUS: diuretica, adſtringens, corroborans.

USUS: diæteticus.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum, paratum ex folior. Peraguæ drachm. 1 & aquæ bullientis unc. 1 $\frac{1}{2}$, eſt odore ſuburinoſo, forti, ſapore amaricante, acerbo, colore fuſco-brunneo; vitriolo martis momento nigreſcit. Infuſi hujus guttæ 10, aquæ puræ unc. $\frac{1}{2}$ inſtillatæ, addito vitriolo martis, colorem nigro brunneum ſtiterunt; guttæ vero 20 infuſi, colorem penitus nigrum, in brunneum incidentem; largior demum infuſi portio quaſi atramentum formavit. Si infuſum adhuc ſaturatius paratur, nigro-brunneum fit, ut potus Coffeæ, atque ſubnauſeoſum, vitrioloque martis addito intenſius nigreſcit. Si poſtea oleum tartari p. del. ſuperadditur,

confeſtim coagulatur mixtura; & gelatineſcit: mucilagine ſpiſſa lateribus vitri adhærente.

OBS. 2. In India occidentali haud ſecus invaluerunt folia Peraguæ ad potum diæteticum, ac folia Theæ Chinenſis in India orientali & Europa. In Peruvia & Chili infuſum debilius, ſub nomine *Maté*, paratur e foliis conciſis, vaſi e cucurbita lagenaria efficto immiſſis, aqua frigida primum emollitis, deinde addita aqua bulliente extractis idque celeriter, ne nimis purpuraſcens evadat infuſum. Tum ſorbillatur ope cannulæ ab incolis utriusque ſexus ac conditionis, quovis mane, loco Chocolatæ, poſtea abſtinendo ab omni cibo per aliquot horas. Sunt qui etiam poſt prandium hoc infuſum bibunt. Interdum ſapori conſulunt, addendo ſuccum citri floresque aromaticos. Apportantur hæc folia conciſa e Paraguay in Peruviam, & ingens inde emergit commercium, ſingulis annis circiter ad 50000 arrobas (*) exſurgens. FREZIER; ULLOA. Sed in Florida alio modo præparatur; etenim foliis toſtis, & vaſis deinde fictilibus immiſſis, tantum aquæ calidæ affundunt, ut infuſum vinum modice rubrum referat. Hoc infuſum calidum bibunt e grandibus conchis marinis, magna delectatione, tam barbari, quam Europæi ibi degentes, quorum quidam ſe morituros credunt, ſi aliquo die non hauſerint. Poſt ſeſquihoram a potu, incredibilem urinæ dejiciunt vim, pæne per horulæ ſpatium, idque fere continuo. Quando alvum purgare volunt barbari, ſimul aquam marinam bibunt. Ceterum mos apud hos invaluit, ut comitia ſua ordiantur hocce infuſo, quod bibunt cuncti, incipiente duce. Credunt nimirum, illud virtute corroborante ſimul & nutriente pollere; unde ſpondent ſe per integrum nycthemeron potu & cibo carere poſſe, poſtquam hoc infuſum largius hauſerunt; atque ideo in excurſionibus bellicis ſæpe ſolam Caſſinem vel ejus infuſum ſecum portant. DE LAET; DE MOURGUES; BOSSU.

(*) *Una Arroba continet 25 libras.*

155. SAMBUCUS Ebulus. LINN. *Sp. pl.* *385. Mat. med. 149.*

Sambucus caule herbaceo ramoſo foliis dentatis. MILL. *Figur. t. 226.*

Ebulus. DODOD. *Pempt. 377.* ZANNICH. *Venez. t. 286.* CAMER. *Epit. 979.* DALECH. *Hiſt. 1. p. 269.* BLACKW. *Herb. t. 488.*

Ph. EBULI Radix, Folia, Flores, Baccæ.

Locus. Europa. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix teretiuſcula, repens, ſubcarnoſa, elongata, craſſitie digiti vel ultra, alba. *Caulis* orgyalis, herbaceus, teretiuſculus, glaber, undique ſtriato-ſulcatus, ſubgeniculatus: geniculis compreſſis; ſuperne ramoſus, ramis oppoſitis, erectis. *Folia* oppoſita, pinnata, quadrijuga cum impari: foliolis lanceolatis, baſi inæqualibus, ſpithamæis, acutis, venuloſis, ſupra glabris, ſubtus pubeſcentibus, glaucis, margine ſerratis, æqualibus; impari paulo majore; caulina folia petiolata; ſumma ſubſeſſilia. *Petioli* teretes, undique ſtriato-angulati. *Stipulæ:* foliola quatuor oppoſita, petiolata, cordata, acuta, ſerrata; quarum ſupremæ falcatæ; *partiales*, h. e. ad pinnas foliorum (excepto infimo pari) binæ, ſubæquales, reliquis ſimiles, verum minores. *Corymbus* terminalis, tripartitus, baſi folioſus: ramis ſubnudis; exterioribus teretiuſculis, ſupra 5 ſtriatis; intermedio compreſſo, undique ſtriato-ſulcato; corymbus compoſitus e *cymis*

pluribus pedunculatis, nudis, faſtigiatis, floribus pedicellatis. *Bracteæ* ſolitariæ, lineari-ſubulatæ, ſubſerrulatæ, ad ramos cymarum; longe minores ad pedicellos. *CAL. Perianth.* margo ſuperus, parvus, 5 dentatus: dentibus ovato-acutis, erectis, purpureis. *COR* monopetala, albida. *Tubus* brevis, craſſus. *Limbus* profunde 5 fidus: laciniis lanceolatis, acutis, margine undique inflexo concaviuſculis, apice inflexo obtuſis, ſuperne extus purpureis, rugoſis, patentibus, intus albis. *STAM. Filam.* 5, teretiuſcula, craſſa, rugoſa, alba, tubo inſerta, longitudine corollæ. *Anth.* geminæ, parallelæ, teretiuſculæ, acutæ, ſupra ſulcatæ. *PIST. Germen* inferum, turbinatum, glabrum. *Styli* nulli. *Stigm.* 3, reniformia, in apice germinis picta. *Baccæ* orbiculatæ, apice depreſſæ, umbilico parvo 5 fido, adpreſſo, undique glabræ, nitidiuſculæ, nigricantes, magnitudine ſeminis Piſi minoris; *parencymate* ſuccoſo, purpureo, triſpermo. *Semina* undique rugoſa, ovata, ſubtrigona, dorſo convexa, antice ſubcarinata.

PROPR. Radicis ſicc. Odor debilis; *ſapor* amarus, ingratus, nauſeoſus; *maſticata* ſublignea ſentitur. *Folior.* rec. *odor* fœtidus; *ſapor* initio fœtidiuſculus; *maſticata* intenſius amara & valde nauſeoſa, ſaliva ſaturate rubro-viridescente. *Flor.* rec. *odor* foliis congruens, at gratior; *ſapor* intenſius amarus, ſed poſtea fœtidiuſculus. *Baccar. rec. odor* nullus; *ſapor*

acidulo-amaricans; *maſticatæ* ſuccoſæ, ſaliva purpurea. *Succus* baccarum recens, chartæ albæ illinitus, illam colore pulchre violaceo inficit.

VIRTUS: *radic. rec.* purgans hydragoga, emetica, diuretica; *folior.* reſolvens; *flor.* ſudorifera; *Baccar.* diuretica; *ſemin.* diuretica, ſubemetica.

USUS: Hydrops.

OBS. 1. Semina, in aqua macerata, *oleum expreſſum* dant.

OBS. 2. *Infuſum* radicis ſicc. aquoſum rubeſcens, amaricans, ſubaromaticum; vitriolo martis haud demutatum.

OBS. 3. *Decoctum* corticis Ebuli amarum eſt, & hauſtum fortem vomitum cum purgatione alvi facit. Urinam etiam movet, ſæpeque curam perſolvit in hydrope, ubi alia remedia fefellerunt. BROCKLESBY (*).

156. SAMBUCUS nigra. LINN. *Sp. pl.* 385. *Mat. med.* 148. OEDER *Icon. t.* 545.

Sambucus vulgaris. BAUH. *Hiſt.* 1. *p.* 544. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 253. *t.* 65.

Sambucus. BLACKW. *Herb. t.* 151. DOD. *Pempt.* 832. DALECH. *Hiſt.* 1. *p.* 266. CAMERAR. *Epit.* 975.

Sambucus fructu in umbella nigro. ZANNICH. *Venez. t.* 265.

Sambucus flore albo. MERIAN. *Eruc. ort. p.* 24. *t.* 64.

Pharm. SAMBUCI Cortex interior, Folia, Flores, Baccæ, Semina.

(*) *Oeconomic. and Medical obſervations*, p. 277.

Locus. Europa. *Frutex excelſior, arboreſcens.*

FORMA. rec. Caulis fruticoſo-arboreus. *Rami* cinerei, ſcabridi: punctis ſparſis, elevatis. *Ramuli* oppoſiti, teretes, geniculati, virideſcentes, erecti, ſcabridi. *Folia* in ramulis ſolum, ad genicula oppoſita, petiolata, pinnata: pinnis ovato-oblongis, acutis, ſerratis, minutim ciliatis, glabris, venoſis, ſubtus venis ſcabridis, bi-pollicaribus; inferiora folia in ramulis ſenſim minora. *Petioli* teretiuſculi, pubeſcenti-ſcabri, ſupra canaliculati, ſubtus convexi, ſtriati, angulati: angulis albidis, emarcidis, baſi petioli incraſſatis, ſubtus amplexicaulibus, ſe invicem intercuſſantibus. *Cyma* terminalis, convexo-plana, ampla, nutans, decompoſita, alba, ſcabrida, nuda, pedunculata: pedunculo palmari, cylindrico, undique ſtriato-angulato, albo, ſcabrido. *Flores* albi, ſeſſiles & pedicellati. *CAL. Perianth.* ſuperum, parvum, album, 5 dentatum: laciniis ovatis, acutiuſculis, minutim ciliatis, ſubtus pubeſcentibus. *COR.* rotata, utrinque plana, nivea, quinquefida: laciniis ovatis, obtuſis. *Tubus* nullus. *Stam. Filam.* 5, alba, intra ſinus corollæ adnata, ſubulata, corollæ longitudine, patentiſſima. *Anth.* luteæ, didymæ. *PIST. Germen* inferum turbinatum, glabrum, albidum; ſuperum ovatum, glabrum, niveum, longitudine calycis. *Styli* nulli. *Stigmata* 3, ſubrotunda, carnoſa, alba.

Baccæ magnitudine ſeminis Piſi minoris, ovales, nigræ, nitidiuſculæ, apice obtuſæ, ſubmucronatæ, umbilicatæ: umbilico convexo, ſtellato: radiis quinque obtuſis; *parencymate* ſuccoſo, triſpermo. *Semina* approximata, ovali-linearia, utrinque obtuſa, utrinque plano-convexiuſcula, minutim rugoſa, linea paulo longiora, cruſta ſuboſſea, fragiliuſcula, intra baccam obducta ſucco ſubgelatinoſo.

PROPR. Corticis intermed. rec. *color* viridis; *ſapor* primum dulceſcens, dein amaricans, acris, nauſeoſus. *Folior. rec. odor* fœtidus; *ſapor* herbaceus, graviuſculus, nauſeoſus. *Florum* rec. *odor* fragrans, fœtidiuſculus, ſubnauſeoſus; *ſapor* amaricans, odori congruens; *ſicc.* flores conſimiles, fere fortiores. *Baccar.* rec. *odor* debilior; *ſapor* acidulus; *maſticatæ* non ingratæ, ſuccoſæ, ſaliva purpuraſcente. *Succus* baccarum virideſcenti-rubicundus, non tingens; ſed pulpa mollis, tenuis, corticem baccæ latere interiore obliniens, charta alba fricatus, illam, pariter ac manus quibus tractatur, violaceo colore inficit, pertinaciter inhærente.

VIRTUS: Corticis rec. purgans, hydragoga, ſubemetica; *Folior. rec.* purgans, reſolvens; *Flor. ſicc.* diaphoretica, lactifera, diſcutiens; *rec.* eccoprotica; *Baccarum*: ſudorifera, refrigerans; *Semin.* purgans.

USUS: corticis Hydrops; *fol. rec.* Tumores œdematoſi; Hæmorrhoides cæcæ; *Flor.* &

baccar. Eryſipelas, Febres: Rheumatiſmus, Arthritis, Exanthemata.

OBS. 1. *Infuſum florum* aquoſum rubrum, fragrans aromate florum, vix amaricans; cum vitriolo martis nigreſcit; infuſum *baccar.* ſicc. nigro-rubicundum, odore & ſapore ut rob ſambuci; dilutum aqua pura rubrum; cum vitriolo martis purpuraſcit. *Flores* deſtillatione dant *aquam ſtill.* fragrantem, & pauxillum *olei ſtill.* butyracei, ut docet LEWIS. *Semina*, perinde ut Ebuli ſemina, *oleum expreſſum* dant.

OBS. 2. *Rob* ſambuci e baccis maturis parari debet. Succus expreſſus baccarum, addito Saccharo, caute evaporandus in mellis ſpiſſitudinem. Acidulum eſt rob, obſcure rubrum, ſatis gratum. Bacc. Sambuci libræ 15 Rob circiter libr. 2 dant.

OBS. 3. Baccæ recentes, addito ſaccharo, cum vel ſine aromatibus, l. a. fermentatæ, *vinum* præbent; v. HALLER (*); ſed liquorem vinoſum, quem ego præparavi, nauſeoſum deprehendi. *Spiritus* æque bene ex hiſce baccis, ac ex plurimis fructibus pulpoſis, elici poteſt.

OBS. 4. Uſitatiſſimi ſunt flores Sambuci in praxi medica, atque ſub forma infuſi frequenter bibuntur in Eryſipelate, Rheumatiſmis, Variolis, &c. Siccati externe applicantur eryſipelati, œdemati, rheumatiſmis; plerumque tamen commiſcentur cum floribus Chamomillæ vulgaris. Succus corticis præclara præſtat in Hydrope, ſed nauſeoſus eſt & identidem emeſin movet. Rob ſambuci ad plures uncias ſumitur, ubi ſudandum. Medicina eſt domeſtica in Suecia, certe permultum opportuna, quippe quæ refrigerans, ſimulque ſudorem pellens & ſublaxans eſt.

OBS. 5. De Sambuco ſcripſit MART. BLOCHWICH (**). Remedia ſambucina, quæ a variis partibus hujus ar-

(*) *Hiſt. ſtirp. Helvet. p.* 299.

(**) *Anatomia Sambuci, or the anatomy of the Elder,* &c. Lond. 1677.

boris

boris præparari poſſunt, deſcripſit, quibus ſubjunxit uſum in diverſis morbis. Latine conſcriptus liber, ſed in linguam Anglicam translatus, & a Societate regia ſcientiarum Anglica commendatus.

157. TAMARIX gallica. LINN. *Sp. pl. 386. Mat. med. 154.* KNIPH. *Bot. or. cent. 2.*

Tamarix floribus pentandris. MILL. *Figur. p. 175. t. 262. f. 1.*

Tamariſcus narbonnenſis. DUHAM. *Arbr. 2. p. 300. t. 84.* ZANNICH. *Venez. t. 186. f. 1.* LOB. *Icon. 2. p. 218.*

Tamaricus. BLACKW. *Herb. t. 331.*

Pharm. TAMARISCI Cortex.

Locus. Europa auſtralis. *Frutex.*

FORMA. ſicc. Cortex extus fuſco-cineraſcens, glabriuſculus, ſemiconvolutus, latere interiore fuſco-rufeſcens, lineolis elevatis abruptis, undique ſcaber, parum craſſus.

PROPR. ſicc. Odor vix ullus. *Sapor* leviter auſterus; *maſticatus* ſalivam rubro tingit.

VIRTUS: adſtringens.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum ſaturate rubrum, ut vinum gallicum rubrum pauxillum dilutum, ſapore ſubauſtero. *Decoctum* aquoſum nigricans, ingratum, ſubauſterum; vitriolo martis infuſum & decoctum protenus nigreſcunt.

OBS. 2. Cineres ligni Tamaricis gallicæ elixiviatos verum Sal mirabile Glauberi dare, ſtatuit cl. MONTET (*).

OBS. 3. Omnes medici Tamariſcum ut bonum ape-

(*) *Mémoir. de l'Académ. des Sciences, 1757. p. 555.*

riens reſpiciunt; & vero veteres lienem conſumturum crediderunt.

ORDO TETRAGINIA.

158. PARNASSIA paluſtris. Linn. *Sp. pl.* 391. *Mat. med.* 155. Zannich. *Venez. t.* 51.

Hepatica alba. Gesner. *Faſc. p.* 9. *t.* 4. *f.* 11.

Gramen Parnaſſi. Lob. *Hiſt.* 330. Gesner. *Icon.* 122. *t.* 17. *f.* 145.

Gramen Parnaſium. Dod. *Pempt.* 554.

Pharm. *HEPATICÆ ALBÆ* Herba.

Locus. Europa, in uliginoſis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix bulboſa: bulbis aggregatis, magnitudine vix ſeminis Piſi, fibris filiformibus, radicantibus. *Caules* plures aggregati, filiformes, ſimpliciſſimi, pentagoni, glabri, adſperſi atomis ſparſis, ſubnudi. *Folia* ſubcarnoſa, cordata, obtuſa, glabra, ſemipollicaria; radicalia petiolata; caulinum ſolitarium, in medio caulis ſeſſile. *Petioli* triquetri, baſi membranacei. *Flos* terminalis, ſolitarius, erectus. *CAL. Perianth.* glabrum, quinquepartitum: laciniis ovato-oblongis, obtuſiuſculis, decurrentibus, patentibus, nervis lucidis pictis; perſiſtens. *COR.* alba. *Petala* 5, ovata, obtuſa, lineata, patentia, calyce duplo longiora, ſeſſilia. *Nectarium: Squamæ* 5, perſiſtentes, ſpathulatæ, calyce breviores, inferne albæ, ſuperne luteſcentes, inſtructæ filamentis circiter 13 vel 16, ſubulatis, longitudine fere

ſtaminum, quorum intermedia ſenſim longiora; ſingula terminata glandula virideſcente, ſubdiaphana; quarum inferiores ſubrotundæ, ſuperiores conicæ. *STAM. Filam.* 5, ſubulata, alba, corolla breviora, erecta. *Antheræ* oblongæ, ſulcatæ, incumbentes. *PIST. Germen* ſuperum, magnum, albidum, conicum, glabrum. *Stylus* nullus. *Stigmata* 4, obtuſa.

PROPR. ſicc. ſubinſipida, inodora; *rec. odor* debilis; *ſapor* amaricans.

VIRTUS: leniter adſtringens.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum herbæ ſicc. & rec. rubicundum, ſapore amaricante; vitriolo martis nigro-purpuraſcens. *Infuſ.* florum dilutius, vitriolo martis pariter nigreſcit.

ORDO *PENTAGYNIA.*

159 STATICE Limonium. LINN. *Sp. pl.* 394. *Mat. med.* 159.

Limonium. BLACKW. *Herb. t.* 481.

Limonium Behen rubrum. LOBEL. *Hiſt.* 157.

Pharm. BEHEN RUBRI Radix.

Locus. Arabia. *Perennis.*

FORMA. ſicc. Radix cylindrica, craſſitie pollicis vel ultra, rugoſa, tranſverſaliter minutim ſtriata, in fruſtula palmaria vel ultra ſecta; *parencymate* ſolidiuſculo, rubicundo.

PROP. Odor debilis. *Sapor* leniter auſterus.

VIRTUS: adſtringens.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum obſcure ſanguineum, ſapore ſtyptico; dilutum pulchre rubrum; vitriolo martis illico nigreſcit.

160. LINUM uſitatiſſimum. LINN. *Sp. pl.* 397. *Mat. med.* 156. KNIPH. *Bot. or. cent.* 9.

Linum ſativum. DODON. *Pempt.* 524.

Linum. BLACKW. *Herb. t.* 160.

Pharm. LINI SATIVI Semina; Oleum expreſſum.

Locus. Europa auſtralis, inter ſegetes. Conſeritur in agris. *Annuum.*

FORMA. Semina ovato-oblonga, compreſſa, apice ſenſim attenuata, obtuſiuſcula, lævia, nitida, linea paulo longiora, olivacea.

PROPR. Odor vix ullus; *ſapor* fatuus; *maſticata* mucilaginoſa.

VIRTUS: relaxans, emolliens, obtundens.

USUS olei: Paſſio iliaca, Pleuritis, Colica nephritica, Hæmoptyſis a calculo pulmonum, Teneſmus; *ſemin. farinæ:* Tumores emolliendi, Hernia incarcerata, Angina, Stranguria.

OBS. 1. Semina integra, aquæ ferventi in balneo immiſſa, *mucilaginem* dant, eamque limpidiſſimam, ſubinſipidam; in aqua vero frigida infuſa, absque balneo, loco frigido, mucilaginem non dant. Si Semin. drachm. 3 in aquæ fervidæ unc. 6 infunduntur, infuſum fit limpidum, colore ſubaqueo, odore & ſapore debili ſeminum Lini, mucilaginoſum, in fila ductile.

OBS. 2. *Oleum* ſemin. Lini frigide expreſſum luteo-virideſcens, mucilaginoſo-pingue, ingratum. E ſemin. Lini libr. 1. obtinetur olei expr. unc. 2 $\frac{1}{2}$. Hoc oleum in frigore non cogitur, quare facile ranceſcit; ſed medebitur rancori, ſi cum aqua tepida probe agite-

tur. De præſtantia olei Lini in paſſione iliaca pulchre diſſeruit cl. J. G. GALLESKY (*). Utiliſſima certe eſt praxis, oleum Lini recens in volvulo propinare, una cum balneis tepidis frequenter adhibitis. Sæpe oleum Lini in hoc morbo purgat, ubi draſtica fallunt.

OBS. 3. *Vernicem* oppido eximiam, elegantis Chinenſis tantum non æmulam, ex oleo Lini parant incolæ tractus Sibiriæ circa Nevvjansk, quam variis utenſilibus cupreis, ferreis & ligneis, ut vaſculis pro Thea, pateris, hypocrateris &c., imponunt. Compoſitionem methodumque applicandi docuit cel. P. S. PALLAS (**). Scilicet coquunt oleum Lini cum Lithargyrio, usquedum ſpiſſeſcat, tum adjiciunt fuliginis q. ſ. ad nigredinem juſtam. Poſtea debent hæc bene digeri in furno calido, per aliquod tempus, ut eo intimior evadat mixtio. Atque hanc vernicem digitorum ope vaſculis deinde tenuiſſime illiniunt, idque ſæpius, octies vel decies, iterant, ſemper obſervando, quod vaſcula, poſt ſingulum linimentum, in furno calido ſiccanda ſint.

161. LINUM catharticum. LINN. *Sp. pl.* 401. *Mat. med.* 157. KNIPH. *Bot. or. cent.* 8. BLACKW. *Herb. t.* 368.

Linum pratenſe floſculis exiguis. ZANNICH. *Venez. t.* 258.

Spergula bifolia Lini capitulis. LOESEL. *Pruſſ.* 261. *t.* 86.

Pharm. LINI CATHARTICI Herba.

Locus. Europa ſeptentrionalis, in paſcuis humidiuſculis. *Annuum.*

FORMA. rec. Radix filiformis, deſcendens, apice fibrilloſa. *Caulis* filiformis, palma-

---

(*) *Von Miſerere oder von der Darmgicht.* Mietau 1767.

(**) *Reiſe durch verſchied. provintzen des Ruſſiſch. Reichs*, *t.* 2. *p.* 187.

ris vel ſpithamæus pro diverſitate ſoli, erectus, teres, glaber, inferne ſimplex, ſuperne dichotomus: ramis patulis. *Folia* ſemiunguicularia, oppoſita, ſeſſilia, ovali-linearia, acutiuſcula, glabra, nervo longitudinali ſubcarinata, integerrima, erecta, internodiis breviora; inferiora proximiora. *Flores* pedunculati, paniculati, terminales. *Bracteæ* lineares, oppoſitæ, ad pedicellos, illiſque breviores. *CAL. Perianth.* 5 partitum: foliolis ovato-oblongis, acuminatis, glabris, minutim ciliatis, concavis, carinatis, æqualibus, erectis, perſiſtentibus. *COR.* campanulata, pentapetala, alba, inferne luteſcens, decidua; *petalis* ſubſeſſilibus, cuneiformibus, obtuſis, trinerviis, calyce duplo longioribus, erecto-patentibus. *STAM. Filam.* 5, membranacea, inferne latiora, ovata, imbricata in tubum ovatum, ſuperne ſubulata, longitudine calycis. *Anth.* ſubrotundæ. *PIST. Germen* ovatum, viride, glabrum, ſubangulatum. *Styli* 5, capillares, longitudine ſtaminum. *Stigmata* ſubrotunda, lutea. *Capſula* globoſa, veſtita calyce, pentagona: angulis rotundatis, ſulcatis; decemlocularis, quinquevalvis. *Semina* in ſingulo loculamento ſolitaria, ovato-acuta, compreſſa, nitida.

PROPR. rec. *Odor* debilis; *ſapor* amarus, ſubacris. Herba recens *maſticata* tenax eſt, & vix comminuitur.

VIRTUS: purgans.

USUS.

OBS. *Infuſum* aquoſum herbæ rec. colore potum Theæ refert, luteſcens, odore nullo, ſapore intenſius amaro; vitriolo martis nigreſcit.

162. DROSERA rotundifolia. LINN. *Sp. pl.* 402. *Mat. med.* 158.

Ros ſolis. BLACKW. *Herb. t.* 432. DOD. *Pempt.* 471.

Rorida ſ. ſolis ros. LOB. *Hiſt.* 472.

Pharm. *ROSSOLIS* Herba.

Locus. Europa, America ſeptentrionalis, in paludibus. *Biennis.*

FORMA. *rec.* *Radix* filiformis, fibroſa, nigricans. *Folia* radicalia omnia, petiolata, orbiculata, dilute virideſcentia, lineis 2 longa, ſubtus glabra, ſupra hirta: pilis brevibus capitulatis; margine ciliata: pilis ſubulatis, mollibus, capitulatis, ſupra diſcum folii prope marginem expanſis; teneriora folia minora, ciliis & pilis omnibus inflexis, diſcum folii glabrum tegentibus. *Petioli* teretes, hirſuti, patentiſſimi, foliis duplo longiores, baſi inſtructi ungue lineari-plano, glabro, petiolo latiore; penicillo ſetarum mollium longiore ſupra, ſtipulæ loco, ad ungues petiolorum. *Scapus* radicalis, palmaris, ſpadiceus, erectus, filiformis, teres, glaber, ſimpliciſſimus. *Racemus* terminalis, erectus, ſecundus, floribus pedunculatis. *CAL.* *Perianthium* monophyllum, glabrum, tubo brevi turbinato, minutim quinquangulato, limbo quinquefido, tubo longiore: laciniis

linearibus, obtuſis, erectis, minutim venuloſis. *COROLLA* pentapetala, alba, calyce paulo major. *STAMINA*. *Filam.* 5, ſubulata, longitudine calycis; *Anth.* parviuſculæ. *PIST*. *Germen* ſubrotundum. *Styli* 5, longitudine ſtaminum. *Stigmata* ſimplicia.

PROPR. rec. *Odor* nullus; *ſapor* leniter acidulus & amaricans, acriuſculus, ſubſtypticus.

VIRTUS.

USUS.

OBS. *Infuſum* herbæ rec. luteſcens, odore paludoſo, ſapore debili; vitriolo martis fuſco-nigreſcit.

CLASSIS IV.

HEXANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

163. ALLIUM Porrum. LINN. *Sp. pl.* 427. *Mat. med.* 165.

Porrum. BLACKW. *Herb. t.* 421. DODON. *Pempt.* 677.

Porrum ſativum latifolium. MORIS. *Hiſt.* 2. *ſ.* 4. *t.* 15. *f.* 2.

Porrum vulgare. LOBEL. *Hiſt.* 77.

Purio *Suecis*.

Pharm. *PORRI Semina*.

Culinis *PORRI* radix.

Locus. Colitur ubique. *Bienne*.

FORMA. rec. Bulbus conicus, bipollicaris vel ultra, albus, ſtriatus, baſi undique ſulcatus, vaginis membranaceis veſtitus; radicans fibris pluribus albis, deſcendentibus. *Parencyma* album, carnoſum, tunicatum, tranſverſaliter ſectum centro medullari ſubrotundo.

PROPR. radic. Odor fragrans. *Sapor* ſubdulceſcens, fragrans, mitius acris.

VIRTUS: alexiteria, diaphoretica.

USUS: culinaris.

OBS. Radices Porri juſculis carnium frequenter incoqui ſolent.

164. ALLIUM Victorialis. LINN. *Sp. pl.* 424. *Mat. med.* 163.

Allium radice oblonga, reticulo obducta, foliis ovato-lanceolatis, umbella ſphærica. HALLER *Stirp. Helv.* 2. p. 111.

Victorialis longa. CLUS. *Hiſt.* 1. p. 189.

Allium anguinum. CAMERAR. *Epit.* 329.

Ph. VICTORIALIS LONGÆ Radix.

Locus. Alpes Helveticæ. *Perenne.*

FORMA. ſic. Bulbus ſimplex, vel plures paralleli, cylindricus, fibrilloſus, rugis annularibus profundis undique cinctus, hirſutus, involutus *vaginis* numeroſis, reticularibus, ſiccis, ſingulari ſpectaculo.

PROPR. Rad. rec. Odor alliaceus; *ſiccata* radix, &, ut in officinis noſtris provenit, effœta, inſipida, inodora, carioſa.

VIRTUS: Allii ſativi, ſi recens; ſed debilior.

USUS.

165. ALLIUM ſativum. Linn. *Sp. pl.* 425. *Mat. med.* 164. Moris. *Hiſt.* 2. *ſ.* 4. *t.* 15. *f.* 9.

Allium. Camerar. *Epit.* 328. Dodon. *Pempt.* 671. Lobel. *Hiſt.* 80.

Huitlok *Suecis.*

Pharm. & *Culinis* ALLII Radix.

Locus. Sicilia. Colitur frequenter in hortis. *Perenne.*

FORMA. rec. Bulbus ſubrotundus, obvelatus tunica integra, quadrivalvi, ſicca, chartacea, alba; conflatus ex bulbulis plurimis, duplici vel triplici ordine faſciculorum: ſingulo faſciculo propria tunica obvelato. *Bulbuli* circiter 5 vel 6, ſubæquales, paralleli, oblongi, incurvi, acuti, hinc plani, inde convexi, ſinguli propria tunica involuti, bivalvi: valvula exteriore chartacea; interiore tenui. Bulbuli in faſciculo ſupremo, membrana vaginiformi interſtincti. *Parencyma* album, carnoſum, ſpongioſum, ſubvariegatum, ſucco limpidiſſimo prægnans.

PROPR. rec. bulb. Odor fragrans, validus, graveolens. *Sapor* ſubdulceſcens, acris; *maſticatus* comminuitur, halitu oris fragrantiſſimo, diu inhærente. Succus, quem radix conciſa plorat, ſi digitis fricetur, ſiccatur, illoſque ſplendentes facit, ſi chartæ albæ illinitur, illam rigidam facit, poſtquam ſiccatus eſt, atque etiam diaphanam, perinde ac ſi oleo fricata fuiſſet.

VIRTUS: alexiteria, emmenagoga, diuretica, diaphoretica, epiſpaſtica, maturans, anthelminthica, pectoralis, ſtomachica.

USUS. Hyſteria, Colica frigida, Tuſſis, Tænia, Hydrops, Herpes, Cophoſis.

OBS. 1. *Decoctum* Allii, ebullitione protracta, odorem allii deponit, & odorem Cepæ coctæ aſſumit, atque dulceſcens fit; ſaporem tamen Allii retinet, turbidum evadit & ſpiſſiuſculum, ſed non viſcoſum; vitriolo martis affuſo color perſiſtit, ſed mucilaginoſum præcipitatur, quod etiam fit cum ſpiritu vini rectificato. *Oleum ſtillat.* fragrantiſſimum, citrinum, in aqua ſubſidens. Ex Allii decortic. libr. 6 olei ſtill. drachmam 1 accepit cl. SPIELMANN.

OBS. 2. In culinis noſtris Allium parcius adhibetur. Sunt qui carnes aſſatas Allio diſtingunt condiuntque. Condiuntur etiam Cucumeres ſæpe Allio & ſemin. Sinapios.

OBS. 3. Quoniam tranſpirationem alit allium, nautis maxime prodeſt. In febribus quoque autumnalibus repullulantibus præclara identidem præſtat. Vidi plures eodem curatos, etiam quos Quartana vexaverat. Incipiendum a bulbulo unico mane & veſperi, ſed quotidie unus bulbulus ſuperaddendus, uſquedum 4 vel 5 bulbulos ſumſerit æger qualibet vice. Si febris tunc evanuit, diminuenda erit doſis, & ſufficit poſtea ſumere unicum, vel etiam binos bulbulos, mane & veſperi, per plures ſeptimanas. Serum lactis alliatum in tuſſi valde fructuoſum eſt. Succus allii, herpeti illinitus, ſæpe curat. In ſurditate rheumatica ſæpius levamen attulit, lanam bonbycinam ſucco allii imbibere, illamque auri intrudere, repetitis vicibus per diem unicum. Meatus auditorius inde rubet, dolet & ſenſibilis fit per diem unum alterumque, tum prurit, tandemque deſquamatur, redeunte ſæpe auditu. Sunt qui bulbulum allii deglutiunt ſemel vel bis de die, ad ſtomachum fir-

mandum, flatuſque diſcutiendos, atque colicæ occurrendum. Gallinis ſaluberrimum Allium eſt, & a Pavonibus maxime expetitum.

166. ALLIUM Cepa. LINN. *Sp. pl.* 431. *Mat. med.* 166.

Cepa rotunda. DODON. *Pempt.* 675.

Rodlok *Suecis.*

Pharm. & *Culinis CEPÆ* Radix.

Locus. Seritur ubique in hortis. *Bienne.*

FORMA. rec. Bulbus orbiculatus, depreſſus, ruber, magnitudine Rapæ minoris, undique tectus membrana corticali chartacea, glabra, ſtriis longitudinalibus undique picta. Varietas *alba* paulo major eſt, ſubrotunda, non depreſſa. *Parencyma* incarnatum, carnoſum, fragile, tunicatum: tunicis carnoſis, concentricis; Cepæ *albæ* albiſſimum, mollius, magis dulceſcens. Radix virens, menſe Julii & Auguſti tranſverſaliter ſecta, *lacteſcit.* In menſe Auguſti lacteus hic ſuccus magis ſpiſſeſcit, inſtar lactis.

PROPR. Odor fragrans, validior. *Sapor* ſubdulceſcens, acris, odori congruens. Reſciſſa radix oculos volatili ſuo ferit & lachrymantes facit.

VIRTUS: ſtimulans, rubefaciens, maturans, alexiteria, diaphoretica, diuretica; *cocta* ſ. aſſata radix mitior.

USUS: culinaris; Tumores maturandi.

OBS. 1. Cepæ recentes deſtillatæ dant aquam ſtill. fragrantem, vix acrem, & nullum olei ſtill. veſtigium obſervare potuerunt cl. SPIELMANN & NEUMANN.

OBS. 2. Cepæ uſus in culinis frequens eſt & multiplex. Certe condimentum ſatis præſtans. Conſervatur bene Cepa, ſi in ſalſugine maceretur, & deinde in aceto vini coquatur.

167. ALLIUM Scorodopraſum. LINN. *Sp. pl.* 425. *ß.*

Allii genus Ophioſcorodon dictum quibuſdam. BAUH. *Hiſt.* 2. *p.* 559. *c. fig.*

Scorodopraſum 2. CLUS. *Hiſt.* 191. *c. fig.*

Rocambole *vulgo.*

Culinis SCORODOPRASI Radix, Bulbuli.

Locus. Colitur ubique in hortis. *Bienne.*

FORMA. rec. Bulbus ſubgloboſus, magnitudine ovi columbini, obductus tunica cineraſcente, bivalvi, ſicca, nervoſa; baſi fibris radicans, apice obtuſo-rotundatus, ſolidus, albus, extus notatus ſtriis longitudinalibus, parallelis. *Parencyma* carnoſum, album, ſubſucculentum; poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari oblongo, obſoleto. *Capitulum* ſubrotundum, magnitudine ovuli, bulbiferum: *bulbulis* turbinatis, obtuſis, inferne pallidis, ſuperne purpureis, glabris, lineis fuſcis ſtriatis, unguicularibus; *parencymate* albido-luteſcente, carnoſo; tranſverſaliter ſecto centro medullari ſubrotundo, parvo, viridi. *Spatha univerſalis* lanceolata, acuta, membranacea, alba, capitulo longior; *partiales* plurimæ, lineari-lanceolatæ, bulbulis multo longiore, pariter membranaceæ, albæ; ſingulæ ſingulos diſtin-

guentes bulbulos. *Rudimentum* florum pedunculatorum intra bulbulos.

PROPR. radic. Odor fragrans, in allium ſativum incidens. *Sapor* acerrimus, amaricans, ſubcepaceus, graviuſculus. *Maſticata* comminuitur, valde pungit in lingua & faucibus. *Bulbulor.* radicis proprietati conformis.

VIRTUS: ſtimulans, rubefaciens, ſtomachica, diaphoretica, diuretica.

USUS: culinaris.

OBS. Hujus in culinis noſtris uſus rarior. Adhibetur ut cibi condimentum; ſed nimis fortis inaſſuetis hæc ſpecies Allii. Radix & bulbuli promiſcue ſumuntur.

168. ALLIUM aſcalonicum. LINN. *Sp. pl.* 429.

Cepa aſcalonica. MORIS. *Hiſt.* 2. *p.* 383. *ſ.* 4. *t.* 14. *f.* 3.

Eſchallottes *vulgo.*

Culinis CEPÆ ASCALONICÆ Radix.

Locus. Palæſtina. Colitur ubique in hortis.

FORMA. rec. Bulbi plures congeſti, ovati, laterales minores, ſubcompreſſi, magnitudine nucis avellanæ, centrali majore, fere ut ovum columbinum; undique obducti tunica duplici, ſingula integra, libera, glabra; exteriore rubro-ferruginea ſ. colore ſtramineo, nitidiuſcula, longitudinaliter ſtriata; interiore nervoſa: nervis parallelis, diſtantibus; intra quas membrana tenuis, bulbo adpreſſa. *Parencyma* carnoſum, ſubdiaphanum, dilute cæruleſcens; poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari ovato ſ. orbiculato, ſæpe duplici, libero, cincto diſco conformi.

PROPR. *Odor* Cepæ, at gratior, oculos non ita fortiter feriens. *Sapor* Cepæ, ſed mitior, leniter acris, vix ſubamaricans. *Maſticata* inter dentes ſubcrepula, tenera. Bulbus vigens parce lacteſcit.

VIRTUS: ſtimulans, rubefaciens, ſtomachica, diaphoretica, diuretica.

USUS: culinaris.

169. ALLIUM fiſtuloſum. Linn. *Sp. pl.* 432.
Cepa oblonga. Dodon. *Pempt.* 675.
Cepa. Lobel. *Hiſt.* 73.
Kallok *Suecis.*
Culinis CEPÆ OLERACEÆ Radix, Herba virens.

Locus. Colitur ubique in hortis. *Subperenne.*

FORMA. rec. Bulbi 2 vel 3 congeſti, ovali-oblongi, hinc plani, inde convexi, pollicares, albi; *parencymate* carnoſo, ſolidiuſculo, quod, tranſverſaliter ſectum, centrum medullare oſtendit ovatum, tunicis 3 vel 4 carnoſis obductum. *Vaginæ* 2 vel 3 membranaceæ, bulbum tegentes, albæ, ſtriatæ, tubuloſæ, ſcapum foliaque veſtientes, integræ, truncatæ, glabræ. *Scapus* pedalis vel ultra, fiſtuloſus, teretiuſculus, in medio amplior, verſus baſin & apicem ſenſim attenuatus, glaber, colore virideſcenti-cereo, ſubdiaphano, intus ſtriato. *Folia* 2 vel 3 verſus baſin ſcapi, alterna, fiſtuloſa, ſcapo conformia, illiſque breviora, acuta, erecta, baſi vaginata: vagina virideſcente, vaginis radicalibus ſimili; ore oblique trun-

cato, integro. *Umbella* terminalis, globoſa, capitulum mentiens, magnitudine ovi columbini vel ultra, nuda. *Spatha* membranacea, tenuis, alba, diaphana, picta nervis rectis, capitulum tenerum undique obvolvens, & tunc integra, ſub floreſcentia vero rupta in 2 vel 3 fiſſuras, ſubrevoluta. *COR.* campanulata, albida, in formam trigonam plicata, hexapetala: petalis ovatis, acutis, carinatis: carina virideſcente; tribus compreſſis, concavis, erectis; tribus aliis planis, inflexis, in triangulum conniventibus. *STAM. Filam.* 6, ſubulata, alba, corolla longiora, ſingula ſingulo petali ingui adnata: quorum tria priora. *Anth.* luteæ, cordato-oblongæ, obtuſæ, utrinque ſulcatæ, erectæ. *PIST. Germen* ſuperum viride, ſubrotundum, obtuſum, triquetrum: angulis rotundatis, ſulcatis. *Stylus* albus, ſubulatus, longitudine vix ſtaminum. *Stigma* obtuſum.

PROPR. rec. Radicis: Odor debilius fragrans. *Sapor* ſubdulceſcens, cepaceus, debilior, gratus, acris. *Herbæ* rec. *odor* ſubcepaceus, debilior; *ſapor* acris, herbaceo-cepaceus.

VIRTUS: ſtimulans, ſtomachica, diaphoretica.

USUS: culinaris.

OBS. Bulbi hujus ſpeciei tempore verno & æſtivo ſubſtituuntur ſæpe pro Cepa ſectili. *Folia* juſculis oleraceis incoquuntur.

170. ALLIUM Schœnopraſum. Linn. *Sp. pl.* 432.

Schœnopraſum.

Schœnopraſum. DOD. *Pempt.* 678.
Schœnopraſon aſcalonica. LOB. *Hiſt.* 77.
Cepa ſectilis juncifolia. MORIS. *Hiſt.* 2. *ſ.* 4. *t.* 14. *f.* 2.
Graſlok *Suecis.*
Culinis SCHŒNOPRASI Herba.
Locus. Colitur ubique in hortis. *Perenne.*

FORMA. rec. Bulbi plures congeſti, parvi, albi, conici, glabri, baſi fibris elongatis radicantes, tunicati. *Folia* ſubulata, acuta, fiſtuloſa, glabra, undique ſtriata, ſaturate viridia, ſubſpithamæa, erecta, baſi vaginata: vaginis tubuloſis; cylindricis, radicalibus, pallide viridibus, ſcapum arcte involventibus. *Scapus* ſubulatus, foliis ſimilis, illiſque longior, erectus, nudus. *Umbella* ſimplex, globoſa, terminalis, capitulum mentiens. *Spatha* membranacea, ſubrotunda, nervoſa, ſordide violacea, plerumque trifariam rupta, umbella multum brevior. *COR.* campanulata, hexapetala, dilute violacea, *petalis* ovali-lanceolatis, acutis, nitidiuſculis, linea fuſca carinatis. *STAM. Filam.* 6, ſubulata, alba, corolla breviora, unguibus petalorum adnata. *Antheræ* cordato-lineares, fuſceſcentes, incumbenti-erectæ. *PIST. Germen* ſuperum, ovatum, obtuſum, trigonum: angulis rotundatis, ſulcatis. *Stylus* ſubulatus, albus, longitudine ſtaminum. *Stigma* obtuſum.

PROPR. rec. herbæ: Odor fragrans, gratus. *Sapor* cepaceus, calidiuſculus, primo ſubdul-

ceſcens, dein debilius acris, inhærens; *maſticata* folia fauces & linguam leniter mordent: ſaliva virideſcente. *Bulbi* ſapidi, mitiores.

VIRTUS: ſtomachica, diaphoretica, diuretica.

USUS: culinaris.

OBS. Embammatibus incoquitur ad varias piſcium ſpecies. Nonnulli crudum conſciſſum eſitant una cum pernis ſuillis anſeribusque ſalitis.

171. ALLIUM quod Cepa fiſſilis. LINN. *Hort. upſ.* 79. CAMERAR. *Epit.* 326.

Johannis-lok *Suecis*.

Culinis CEPÆ SECTILIS Radix.

Locus. Colitur in hortis.

FORMA. rec. Bulbulus ovatus, ſæpe ovali-oblongiuſculus, albidus, baſi fibrilloſus, magnitudine ovi columbini vel ultra, veſtitus tunicis 2 aridis, ſtriatis: ſtriis longitudinalibus parallelis, remotis; exteriore tunica membranacea; interiore coriacea, tenuiore, colore ſordide ſtramineo; *Parencyma* albidum, ſublutеſcens, tunicatum: tunicis carnoſis, concentricis, poſt ſectionem tranſverſalem annulatum; centro medullari ſubrotundo, ſæpe duplici vel triplici.

PROPR. Odor Cepæ, fragrans. *Sapor* cepæ, ſubdulceſcens, acris. *Maſticata* ſubtenera, inter dentes ſubcrepula, calefacit in lingua & faucibus. Radix conſciſſa oculos ferit, ſed lachrymas non elicit; menſe Julii radix vigens ſecta lacteſcit.

VIRTUS: Eadem quæ priorum Allii ſpecierum.

USUS: culinaris.

OBS. Uſus culinaris variarum Allii ſpecierum latiſſime per orbem invaluit. Et vero antiquiſſimus idem fuit. Notum eſt, Iſraelitas in deſerto commurmuraſſe ob privationem cepæ, porri & allii, quæ in Ægypto eſitaverant (a); conſtat etiam ex HERODOTO, pro operariis ad ſtruendam unam pyramidem Ægyptiacam ingentem auri vim variis allii & leguminum ſpeciebus impenſam, 1600 nimirum talenta, h. e. 700 myriades francorum gallicorum (b).

172. LILIUM candidum. LINN. *Sp. pl.* 433. *Mat. med.* 173. KNIPH. *Bot. or. cent.* 7. DODON. *Pempt.* 197. LOBEL. *Hiſt.* 33.

Lilium album. BLACKW. *Herb. t.* 11. SELIGM. *Hort. t.* 16.

Pharm. LILII ALBI Radix, Flores.

Locus. Oriens, colitur ubique in hortis. *Perenne.*

FORMA. recent. Bulbus ovatus, magnitudine ovi, conſtans ſquamis imbricatis, pollicaribus, carnoſis, oblongis, albis, acutiuſculis, incurvatis, glabris, lævibus, extus convexis, intus planis, laxiuſculis. *Flores* plures terminales, alterni, pedunculati, cernui. *Bracteæ* lineares, acutæ, carinatæ, in medio pedunculi ſolitariæ. *CAL.* nullus. *COR.* nivea, campanulato-turbinata, trigona, hexapetala:

(a) *Numer. c. 2. v. 5.*

(b) Cfr. GOGUET *de l'origine des Loix, des Arts & des Sciences, t. 3. p. 61.*

petalis lanceolatis, obtuſis, erectis, apicibus revoluto-patentibus, inferne attenuatis; tribus alternis paulo anguſtioribus, margine utrinque erecto concaviuſculis; tribus aliis alternis planis, paulo majoribus, extus carinatis, juxta carinam utrinque longitudinaliter ſulcata, intus longitudinaliter canaliculata. *STAM. Fil.* 6, ſubulata, alba, erecta, corolla breviora. *Anth.* ſubcylindricæ, incumbentes, luteæ. *PIST. Germen* cylindrico-trigonum, obtuſum, glabrum, viride, ſexſulcatum. *Stylus* cylindricus, albo-virideſcens, apice incraſſatus, trigonus, longitudine corollæ. *Stigma* clavatum, trigonum, obtuſum, tomentoſum.

PROPR. Radic. rec. *Odor* nullus, *ſapor* vix ullus: *maſticata* tenera ſubinſipida, valde mucilaginoſa, fere plaſtica. *Sicc.* Squamæ ſeparatæ, rubeſcentes, fragiles, duriuſculæ. *Florum* rec. *Odor* fragrans, validus, temulentans. *Sapor* ſubdulceſcens, glutinoſus; petala rec. *maſticata* tenera, lubrica. *Sicc.* flores inodori.

VIRTUS: rad. emolliens; *flor.* anodyna, emolliens.

USUS: Tumores emolliendi.

OBS. 1. Principium odoriferum e floribus recentibus cum aqua, oleo expreſſo & ſpiritu vini excipitur, exſiccatione vero perditur; hinc oleum infuſum florum, & aqua ſtillatitia, caute præparata, fragrantia. Oleum ſtillatitium nullum. *Infuſum* radicis ſicc. aquoſum colore infuſi Theæ, ſpiſſiuſculum, amaricans; vitriolo martis non demutatur; alcohole vini mucilaginoſum præcipitatur. Infuſum radicis rec. mucilaginoſum. *Decoctum* radic.

rec. ſpiſſiuſculum, vix coloratum, debilius odoratum, ſapore inſipido, acriuſculo. Infuſum florum ſicc. rubicundum, amaricans; cum alcohole vini parum præcipitatur.

OBS. 2. De Lilio albo ſcripſit MATTH. TILINGIUS librum craſſum, 576 paginis conſtantem (*), qui tamen perparum fructuoſi continet. In parte botanica varias ſpecies bulboſas enumerat, & Caprifolium Liliis includit. In medica vero, Lilium hoc ad omnes pæne morbos commendat, non quidem ex propria experientia, ſed indiſcriminatim ex auctoritate auctorum, quos ſedulo compilavit.

173. SCILLA maritima. LINN. *Sp. pl.* 442. *Mat. med.* 162.

Scilla hiſpanica. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 171.

Scilla ſ. Cepa marina hiſpanica. LOBEL. *Hiſt.* 75.

Scilla. CAMER. *Epit.* 374. DOD. *Pempt.* 678. *t.* 697.

Pharm. SCILLÆ Radix.

Locus. Europa auſtralis, Oriens. *Perennis.*

FORMA. rec. Bulbus magnitudine pugni vel ultra, conicus, extus veſtitus tunicis membranaceis, aridis, adpreſſis, nervoſis: nervis parallelis; quarum exteriores tenuiores, interiores baſi ſucculentæ. *Parencyma* albidoluteſcens, tunicatum, conſtans tunicis carno-

(*) En titulum integrum: *Lilium curioſum, ſ. accurata Lilii albi deſcriptio, in qua ejus natura & eſſentia mirabilis, nobilitas & præſtantia ſingularis, qualitates & vires ineffabiles fere, philologice, phyſice, theologice, chymice & medice, ſecundum leges A. N. C. explicantur, multaque arcana, cum ſpiritualia tum naturalia, revelantur.* Francof. ad Moen. 1683.

ſis, inæqualibus; tranſverſaliter ſectum ſucco viſcoſo plenum, centro medullari ſubrotundo, laxo. *Siccata* radix in officinis occurrit e ſeparatis tunicis, ſiccatis, oblongis, ſubdiaphanis, nervoſis, fragilibus.

PROPR. rec. Odor vix ullus. *Sapor* intenſius amarus, acris, nauſeoſus, diu inhærens. *Sicc.* pariter amarus, minus acris Ergo ſiccatione manet amarities, perditur acredo.

VIRTUS: incidens, diuretica, emetica, ſub-purgans, hydragoga, expectorans, emmenagoga. Doſis gr. 1–2. Muribus venenata.

USUS. Hydrops, Aſthma.

OBS. 1. Extrahitur radix, ſive recens ſeu ſiccata, menſtruo aquoſo, vinoſo, ſpirituoſo & aceto. Tincturæ deſtillatæ nihil de Scilla transmittunt; hinc Extracta efficacia. Oxymel ſcilliticum, ex præparatis Scillæ, minus emeticum, attamen efficax remedium. *Infuſum* radicis recentis & ſiccat. aquoſum amarum; vitriolo martis color conſtat. Scilla pulverata ſenſim debilitatur, ſi diutius ſervetur; hinc præſtat recenter pulverata.

OBS. 2. Ut præſtantiſſimum diureticum & ſolvens in hydrope, aſthmate hydropico &c. cenſetur Scilla. Sed appetitum proſternit, deprimendo vires ventriculi, nauſeamque inducendo. De cetero ſcirrhos irritat; hinc in obſtructionibus viſcerum caute cum Scilla agendum; hinc etiam in aſcitide, ubi ardor viſcerum, pulſus durus, heparque infarctum eſt, ſæpe nocet. Nos ſemper Scillam ſiccatam adhibemus. Sed recentem magis efficacem invenit VAN SWIETEN (*a*). Infundere fecit Radic. recent. Scillæ unc. $\frac{1}{2}$. in Vini libris 2; doſis adulto fuit hujus vini ſcillitici unc. $\frac{1}{2}$. Si levem facit nauſeam,

---

(*a*) *Comment. in* BOERHAAV. *Aphor. t.* 4. *p.* 259.

fortius movet urinam, ſæpe a libris 6 ad 12; ſed ſi nauſeam non moverit, vel etiam ſi vomitum excitaverit, hoc vinum minorem longe diureſin facit, ut obſervavit laudatus vir. Veteres medici Scillam exhibuerunt aſſatam ſive coctam, ut eadem inde mitigaretur; ſed plurima vis hac præparatione periit. In forma pulveris, recenter comminuti, Scilla validior eſt omnibus præparatis; ſed ſi recens haberi poſſit, omnium efficaciſſima eſt.

OBS. 3. De Scilla bene egit cl. C. G. LUDWIG (*b*).

174. ASPARAGUS officinalis. LINN. *Sp. pl.* 448. *Mat. med.* 169. KNIPH. *or. cent.* 6. MILLER *Fig. t.* 55. *f.* 1. BLACKW. *Herb. t.* 332.

Aſparagus hortenſis. DOD. *Pempt.* 691.

Pharm. *ASPARAGI* Radix.

Culinis ——— Turiones virentes.

Locus. Europa auſtralis, in arenoſis. Colitur in hortis, terra pinguiſſima. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix junior fibroſa: fibris plurimis cylindricis, ſimplicibus, craſſitie pennæ anſerinæ, cineraſcentibus, fibrilloſis, ex uno capite aggregatis, horizontali-deſcendentibus, longius exporrectis. *Parencyma* carnoſum, ſubſucculentum, album, veſtitum corticali parte; tranſverſaliter ſectum æquale, puncto centrali parvo. *Turiones* cylindrici, teretes, erecti, palmares vel ultra, craſſitie pennæ anſerinæ vel digiti minoris, ſæpe etiam pollicis, ſi in idoneo ſtent ſolo, albi, carnoſi, ſucco aqueo turgidi, fragiles, adſperſi ſquamis

(*a*) *Adverſ. medico-pract. vol.* 2. *p.* 695. *ſeq.*

ovato-lanceolatis, acutis, ſparſis, adpreſſis, albis; apice dilute rubro-virideſcentes, obtuſi, ſquamis undique imbricati; *parencymate* carnoſo, ſuccoſo, virideſcente, æquali.

PROPR. radic. rec. *Odor* graviuſculus, non ingratus. *Sapor* primum dulceſcens, tum amaricans, ſubgraviuſculus; *maſticata* pulpoſa ſentitur. *Turionum* crudorum *odor* vix ullus; *ſapor* exacte leguminum Piſi crudorum, dulceſcens; *crudi maſticati* inter dentes fragiliuſculi, teneri ſimul comminuuntur, ſubſolvuntur, ſapore leguminum Piſi, odore debili, non abſimili. Turiones *cocti* minus dulces, vix obſcure amaricantes, pulpoſi, odore & ſapore in Piſum incidente.

VIRTUS Turionum: mundificans, pellens, diuretica: urina fœtente.

USUS: culinaris.

OBS. 1. Radix annoſior primo vere ex ſummo capite turiones promit, aggregatos, nudos, inæquales tempore. Hi turiones, antequam erumpunt, undique tecti ſunt ſquamis lato-ovatis, acutis, cinereis, glabriuſculis, undique imbricatis, quæ turionem excreſcentem baſi veſtiunt.

OBS. 2. Coquuntur turiones aſparagi in aqua ſubſalſa, & eduntur cum embammate ex vitello ovi, ſucco citri, butyro recenti & ſaccharo. Parantur etiam aſparagi alio modo; ſemicocti in aqua remanent, quoad peditus refriguerunt, tum ex aqua promuntur, & eduntur cum embammate ex oleo olivarum & aceto vini. Ceterum juſculis carnium gratum conciliant ſaporem Aſparagi turiones apud priſcos Romanos in uſu erant, qui eos parabant brevi ebullitione, unde AUGUSTUS,

ad exprimendam feſtinatæ rei velocitatem, dicere ſolebat : *velocius quam Aſparagi coquuntur* (*a*).

OBS. 3. Aſparagi conſiti turiones in pretio habentur, atque ex craſſitudine penduntur, ditioresque tempore vernali menſam iis frequenter opulentant. Urina quidem ab iis fœtet, nullam tamen noxam inde patiuntur ſani. Calculoſis autem non indiſcrete ſuadendus hic cibus. Novi fœminam generoſam, quæ poſt eſum Aſparagi plerumque mictu cruento vexatur. G. VAN SWIETEN (*b*) memorat, largiorem uſum Aſparagi paroxyſmos acceleraſſe apud podagricos.

OBS. 4. Aſparagus ſponte provenit copioſiſſime ad fluvium Volgam (*c*). In Capite bonæ ſpei degenerat ſecundum ſaporem, & prope accedit ad Aſparagum, qui apud nos in caveis ſub hyeme ſervari ſolet (*d*). In inſula Iſle de France maxime degenerat aſparagus, ſecundum ſaporem pariter ac ſtaturam, ut ſit chorda vix craſſior. Ceteroquin ibi Radices Dauci, Paſtinacæ, Napi, Tragopogonis, Raphani & Rapæ nimis aromaticæ fiunt (*e*).

175. **CONVALLARIA** maialis. LINN. *Sp. pl.* 451. *Mat. med.* 167. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. 10.

Lilium convallium album. BLACKW. *Herb. t.* 70. LOBEL. *Hiſt.* 87. GARID. *Aix. t.* 64. DODON. *Pempt.* 205. LOBEL. *Icon.* 172. CAMER. *Epit.* 628.

Pharm. *LILII CONVALLIUM* Flores.

Locus. Europa. *Perennis.*

(*a*) SVETON. *in Aug. c.* 87. *p. m.* 173.
(*b*) *L. c. t.* 4. *p.* 306.
(*c*) HANWAY *Reiſe durch Rusſland und Perſien. p.* 1. *p.* 76.
(*d*) DE LA CAILLE. *Journal hiſt. du voyage du Cap de bonne eſpérance*, *p.* 280.
(*e*) *Voyage à l'Iſle de France, par un Officier du Roi*, Amſt. 1773. *t.* 1. *p.* 215.

FORMA. rec. Racemus terminalis, erectus, ſuperne nutans, glaber: rachi compreſſa, inter pedunculos alternatim angulata. *Pedunculi* alterni, teretes, glabri, uniflori, cernui. *Bracteæ* ad pedunculos, ſolitariæ, lanceolatæ, acutæ, concaviuſculæ, albidæ, membranaceæ, pedunculis duplo breviores. *Flores* albi, nutantes. *CAL.* nullus. *COR.* campanulata, alba, magnitudine ſeminis Piſi, 6 fida: laciniis ovatis, acutiuſculis, revolutis. *STAM. Filam.* 6, brevia, alba, baſi latiora, tubo corollæ baſi adnata. *Anth.* tetragono-pyramidales, acutæ, in ſtylum convergentes, erectæ, latere utrinque longitudinaliter hiantes, piſtillo duplo breviores. *Glandulæ* geminæ obſoletæ, lineares, ſubviolaceæ, baſi filamentorum ſingulorum, ubi corollæ adnata ſunt. *PIST.* corolla brevius. *Germen* ſuperum ovatum, albido-luteſcens, deſinens in *Stylum* craſſum, cylindricum, album, ſubtrigonum. *Stigma* trigonum, obtuſum, minutim villoſum, album.

PROPR. rec. Odor ſuaveolens, gratus; *ſiccat.* ſubnauſeoſus. *Sapor rec.* intenſius amarus, acriuſculus, inhærens; *ſicc.* minus amarus.

VIRTUS: ſternutatoria, purgans.

USUS.

OBS. Principium odoriferum florum menſtruo aquoſo & ſpirituoſo intercipitur; exſiccatione vero perditur. Qualitas amara fixa eſt, atque utroque menſtruo extrahitur, una cum acri illo ſtimulante, quo nares irritando ſternutationem movent flores, unde vis purgans etiam dependet. Statuit itaque cl. CARTHEUSER, extractum

Lilii convallium eodem modo agere, ac Aloës. Præſtat extractum e floribus recentibus, quam e ſiccatis parare. *Infuſum* florum aquoſum aurantium, limpidum, intenſe amarum, acriuſculum, ſubnauſeoſum; vitriolo martis ſaturatius rubeſcit.

176. CONVALLARIA Polygonatum. LINN. *Sp. pl.* 451. *Mat. med.* 168. OEDER *Icon. t.* 377. KNIPH. *Bot. or. cent.* 3.

Polygonatum latifolium 2. CLUS. *Hiſt.* 1. *p.* 276.

Polygonatum floribus ex ſingulis pedunculis. BARREL. *Icon.* 711.

Pharm. *SIGILLI SALOMONIS* Radix.

Locus. Europa, in montibus. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, craſſitie pennæ cygneæ, ramoſa, albiſſima, glabra, rugis annularibus remotiuſculis, elevatis, undique radicans fibris filiformibus, ſolitariis. *Parencyma* ſolidum, æquale, album. *Siccata* radix colore ſtramineo-luteſcenti, molliuſcula, flexilis, fragiliuſcula; *parencymate* albido, farinoſo-pulpoſo.

PROPR. rec. Odor ſubhircinus, in Raphanum incidens. *Sapor* dulceſcens; *maſticata* radix tenera, fragiliuſcula, glutinoſa: ſaliva ſpiſſa, alba, labia inviſcante. Radix *recens* raſa amylum non dat, ſed, aqua frigida ſuperaffuſa, in mucilaginem vertitur, perinde ac radix Althææ, ſapore odori congruente. *Siccata* radix magis dulceſcit; maſticata emollitur & glutinoſa ſentitur.

VIRTUS: emolliens, nutriens.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum radic. ſicc. leviſſime tinctum, ſed ſpiſſum, adeo viſcoſum ut in fila fere ducatur, ſapore dulci, grato, odore decocti Hordei; a vitriolo martis color non variat. *Decoctum* aquoſum ſpiſſum, mucilaginoſum, initio dulce, poſt amaricans.

OBS. 2. Turiones vere prorumpentes e radice, ſolo pingui conſita, ſapore exacte referunt turiones Aſparagi, quamdiu virentes & crudi ſunt; ſed dum coquuntur, nimis amaricantes fiunt. *Panem* e radice recente, addita farina frumenti, in annonæ caritate coxerunt ruſtici noſtrates, qui fuſcus fuit, & ſubglutinoſo ſapore.

177. ALOE perfoliata. LINN. *Sp. pl.* 457. *Mat. med.* 160.

Aloe (vera) foliis ſpinoſis confertis, dentatis vaginantibus planis maculatis. LINN. *Sp. pl.* 458.

Aloe foliis turgidis ciliato-dentatis purpuraſcentibus, ſcapo florifero aſſurgenti ſpicato. BROWN. *Jamaic. p.* 197.*

Aloe vulgaris. HUGHES. *Barbad.* 153.* MUNTING. *Aardgew. t.* 314.

Aloe americana anonæ foliis floribuſque ſuave rubentibus. PLUK. *Phytogr. t.* 240. *f.* 4.

Pharm. ALOE Succotrina, Hepatica, Caballina.

Locus. Colitur in India utraque. *Perennis.*

FORMA. Succus concretus gummoſo-reſinoſus, in fruſtis ſolidis, compactis, ponderoſis, fragilibus. *Succotrina* aloe puriſſima eſt, fuſco-rubicunda, vix ſubdiaphana, undique nitida, maculis & venis aureis immixtis, frag-

mentis planis, hinc convexis, inde concavis. *Hepatica* purior eſt, æqualis, colore hepatico, ſubnitidiuſcula, fragmentis planis. *Caballina* deterrima, fuſco-nigricans, bituminoſa facie, maculis ferrugineis & porulis ſuperficialibus communiter exaſperata, impura: carbonibus, paleis ligneis & ſtramineis, corticibuſque immixtis.

PROPR. Hepaticæ odor graveolenti nauſeoſus, in Crocum incidens, inhærens; *ſuccotrinæ* mitior, *caballinæ* fortior, magis fœtidus. *Sapor* amariſſimus, fere bilis animalis, diu inhærens. In frigore fragilis eſt aloe & friabilis, digitiſque calidis tractata illis adhæret. In colore emollitur, flexibilis fit. Aloe in pulverem facile redigitur: pulvere ſuccotrinæ aureo-luteſcente; hepaticæ rubro-luteſcente; caballinæ vero rubro-brunneo. Ignis flammæ admota aloe ſpumeſcit, accenditur cum ſpuma, flagrat, ſed ab igne remota ſubito extinguitur; fumat: fumo ſpiſſiuſculo, aloetico odore, tandemque in carbonem vertitur. Sub accenſione non funditur. Aloe ſolvitur partim in aqua, partim in ſpiritu vini. Sed ſuccotrina penitus in ſpiritu vini ſolvitur, abſque ulla remanentia, tinctura limpida; hepatica vero non item. Hinc ſuccotrina puriſſima eſt. Aloe ſuccotrina plus reſinæ, hepatica autem plus gummi habet; hinc ſuccotrina magis vulneraria; hepatica magis purgans. Si pulvis aloës, etiam ſuccotrinæ, aquæ frigidæ immittitur, aquam reddit

luteſcentem, turbidam, cereviſiæ inſtar turbidiuſculæ, odore forti nauſeoſo, ſapore amariſſimo; ex vulgari aloë plurimum inſoluti in fundo manet; hæ ſolutiones cum vitriolo martis nigro fuſceſcunt. Experimentis cl. virorum ROBINSON & FRED. HOFFMANNI conſtat, quod aloë multum perdit de vi ſua purgante, ſi decoquatur.

VIRTUS: purgans, ſtimulans, antiputredinoſa, ſanguinem excandens, pellens menſes & hæmorrhoides, anthelminthica, vulneraria, ſtomachica; bilis ſuccedaneum.

USUS. Obſtructio alvi & menſium, Vulnus, Ulcus, Caries; *caballinæ* pecoribus.

OBS. 1. Aloë, ob vim ejus anthelminthicam, bono cum ſucceſſu non ita pridem pigmentis pro navibus immiſceri cœpta, ad arcendos vermes, naves infeſtare ſolitos, quod quidem ſucceſſu non caruit; PATR. BROWNE.

OBS. 2. Pulcherrima experimenta cum Aloë inſtituit ROBINSON (*).

OBS. 3. Collectio Aloës peragitur, poſtquam plantæ affatim maturuerunt, reſectione foliorum prope caulem, quæ deinde in vaſe quodam ſitu perpendiculari collocantur, ut ſciſſura fundum ſpectet, quo facile defluat ſuccus. Hic ſuccus decantatione defæcatus immittitur vaſi fundo plano, & ſolis calori exponitur, ut ſponte inſpiſſetur ad juſtam conſiſtentiam, unde fit Aloë ſuccotrina. Sed ſi inſpiſſatio ope ignis peragitur, addita aqua ſimplici, ſubſequente decoctione ad juſtam conſiſtentiam, obtinetur Aloë hepatica; caballina vero e fæcibus, absque omni cura & diligentia, paratur. PATR. BROWNE; GRIFFITH HUGHES.

(*) *Le Pharmacien moderne*, p. 73. *ſeq.*

OBS. 4. Aloëtica purgant alvum facile abſque torminibus, ſed valide, & ſæpe cum irritatione ſphincteris ani, ſæpe etiam cum ſubſequentibus hæmorrhoidibus cæcis apud ſenſibiliores. In pertinaciſſima obſtipatione alvi, ubi plurima adhibita remedia feſellerunt, aloë identidem opem tulit. In obſtructione menſium aloë communiter primaria medicina. At non proſunt aloëtica in morbis calidis & febribus inflammatoriis, neque conveniunt hæmorrhagiis obnoxiis, neque etiam gravidis.

178. ACORUS Calamus. LINN. *Sp. pl.* 462. *Mat. med.* 161. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. DOD. *Pempt.* 249.

Acorus verus. BLACKW. *Herb. t.* 455.

Pharm. CALAMI VULGARIS Radix.

Locus. Europa, Japonia, in lacubus, foſſis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, compreſſiuſcula, ramoſa, craſſitie digiti vel ultra, geniculis veſtitis ſquama fuſca, filamentoſa; repens: fibris numeroſis, filiformibus, albis, deſcendentibus, e latere inferiore exeuntibus, fibrillis capillaribus inſtructis. *Parencyma* carnoſum, album, poſt tranſverſalem ſectionem porulis minimis undique pertuſum; centro medullari ovali, pariter poruloſo, adſperſo punctis ferrugineis. *Siccata* radix in taleolas longitudinales ſecta occurrit, undique alba, extus punctis elevatis ſcabra, *parencymate* ſubfarinoſo, fragili, ſolido, tranſverſaliter ſecto porulis pariter pertuſo innumeris.

PROPR. rec. & *ſiccat. Odor* fragrans, fortior, nauſeoſus. *Sapor* aromaticus, nau-

ſeoſus, acris; leniter amaricans. *Maſticata* fauces & linguam ſtimulat & calefacit. Recens radix magis acris.

VIRTUS: incidens, alexiteria, diuretica.

USUS. Anorexia.

OBS. Infuſum aquoſum ſaturatum tenue, limpidum, ſubmucilaginoſum, odore radicis, ſapore primum dulceſcente, tum amaricante, acriuſculo, ingrato ſ. nauſeoſo; vitriolo martis non tingitur, ſed glutinoſum & albidum fit.

179. CALAMUS Rotang. LINN. *Sp. pl.* 463.
Palmijuncus Draco. RUMP. *Amb.* 5. *p.* 114. *t.* 58. *f.* 1.

Pharm. SANGUIS DRACONIS.

Locus. India orientalis. *Arboreſcens frutex.*

FORMA. Reſina in fruſtulis ſolidis, ovatis, magnitudine fructus Pruni; ſingulis obvelatis foliis arundinaceis, unde longitudinaliter undique ſtriata eſt, nigro-rubicunda, apoca, dura, non ſplendens, ſubfragilis, difficilius friabilis: fracturis ſubgranulatis, vix nitidiuſculis. Occurrit in pharmacopoliis *varietas* Sanguinis Draconis, ſcilicet Reſina ſolida in fruſtis, extus læviuſcula, dura, ſicca, pariter nigro-rubicunda, opaca, friabilis, fragilis: fracturis indeterminatis, granulatis, nitidiuſculis.

PROPR. Odor nullus, *ſapor* nullus. *Maſticata* hæc reſina in ore non emollitur, nec ſolvitur, ſed lapidea ſentitur, inter dentes friabilis, arenacea, comminuitur abſque ſapore, ſaliva rubra. Groſſius pulverata abit in pulverem nigricantem, ſed ſi teratur, fit pulvis ruber.

Inter

Inter digitos comminuta, illos colore pulchre ſanguineo inficit. Ignis flammæ admota accenditur, flagrat: flamma vivida, odore non ingrato. *Altera* autem reſina in ignis flamma funditur, ſubdeſtillat, accenditur, flagrat cum fremitu: flamma vivida, fumante, fuliginoſa, odore grato; a candela remota ſubito ſolideſcit, ſuperficie lævi, nitida, facie picis coctæ. In vaſe ferreo ſupra ignem mox funditur, ebullit, admota flamma accenditur, flagrat cum fremitu, tranſilientibus atomis, odore grato; fere Sacchari accenſi, ſed inſimul leniter balſamico, & ſub deflagratione tumet, inflatur, remanente carbone elevato, tenui, nigro, cavo, lævi, parum inquinante. Sanguis Draconis in aqua calida digeſta emollitur. Solvitur in Spiritu vini rectificato plenarie, remanentibus ſordibus: tinctura ſanguinea, quæ ex affuſa aqua frigida ſtatim rubro-lacteſcit. In oleo olivarum digeſta, non ſolvitur, ſed oleum ſanguineo tingit.

VIRTUS: vulneraria.

USUS. Scelotyrbe.

OBS. 1. Sanguis Draconis, qui ab India orientali ad nos fertur, e fructibus arboris Palmijunci deſumitur, monente RUMPHIO autopta. Fructus hujus arboris maturi cruſta reſinoſa rubra obducti ſunt, e nucleo ipſi fructui incluſo tranſudante. Hinc copia fructuum collecta, mola oryzacea illos leniter comminuunt, usquedum tota cruſta abraſa fuerit, quæ calore poſtmodum in globulos redigenda eſt. Hic Sanguis Draconis optimus. Qui vero decoctione e nucleis ipſis extrahitur,

vilior eſt, præſertim quia pedunculos ſimul coquendos lucri cauſſa injiciunt, unde ſæpe paleis & furfuribus ſcatet. Vilior adhuc e China ad nos affertur, glumis oryzæ aliisque heterogeneis deformatus. E pluribus arborum ſpeciebus reſina, Sanguis Draconis appellata, colligitur, ſed verus ſanguis draconis, & qui apud nos communiter uſualis eſt, ex Palmijunco Dracone RUMPHII deſumitur, quod etiam confirmat fidiſſimus ENGELB. KÆMPFERUS (*a*). Sanguis Draconis *in lacrymis*, qui a Dracæna Dracone LINN. *Syſt. nat. p.* 246, docente CLUSIO, deſumitur, apud nos vix officinalis eſt.

OBS. 2. De Sanguine Draconis diffuſe, ſed bene, egit Jo. FRED. OCHSIUS (*b*).

180. **BERBERIS** vulgaris. LINN. *Sp. pl.* 471. *Mat. med.* 290.

Berberis dumetorum. MILL. *Figur. t.* 63. DUHAM. *Arb.* 1. *p.* 97. *t.* 38.

Berberis dumetorum fructu rubro. DUHAM. *Fruit.* 1. *p.* 149. *t.* 1.

Berberis oxyacantha. BLACKW. *Herb. t.* 165.

Spina acida ſ. oxyacantha. DOD. *Pempt.* 738.

Berberis officinarum. DALECH. *Hiſt.* 1. *p.* 138.

Berberis vulgaris ſ. creſpinus. CAMER. *Epit.* 86.

Pharm. *BERBERIDIS* Cortex, Baccæ, Semina.

Locus. Europa, in ſylvis, locis elevatis. *Frutex.*

(*a*) *Amœnit. exot. p.* 552. *ſeq.*

(*b*) *Diſſert. de Sanguine Draconis*, quæ impreſſa legitur in VALENTINI *Hiſtoria ſimplic. p.* 609.

FORMA. rec. Cortex ſatis tenuis, cinereus, longitudinaliter ſulcatus, læviuſculus, atomis nigris adſperſus; *parencymate* croceo. *Racemi* baccarum rubri, penduli. *Bracteæ* lanceolatæ, acutæ, concaviuſculæ, ſolitariæ ad pedicellos. *Pedicelli* ſubverticillati, longitudine baccæ, apice clavati. *Baccæ* ovali-oblongæ, utrinque obtuſæ, lineas 3 vel 4 longæ, ſanguineæ, læviuſculæ, nitidiuſculæ, apice umbilicatæ: umbilico parviuſculo, fuſceſcente, ſubrotundo, convexo, centro cavo. *Parencyma* carnoſo-ſuccoſum, ſanguineum, tenue, centro cavo, amplo, uniloculari, diſpermo. *Semina* incluſa in communi arillo, membranaceo, ſicco, laxo, rubro-fuſca, ovali-oblonga, undique minutim rugoſa, hinc convexa, inde plana, ſæpe teretia, inferne ſenſim attenuata, apice obtuſa, ſubnitidiuſcula, 2 circiter lineas longa.

PROPR. corticis: Odor nullus; *ſapor* intenſius amarus; *maſtic.* ſaliva crocea. *Baccar. rec. odor* nullus; *ſapor* intenſius acidus; *maſticatæ* groſſius comminuuntur, & inſimul exſugitur ſuccus acidus, ſaliva rubicundo tincta. *Semin. Sapor* ſubamaricans, graviuſculus, ſubſtypticus.

VIRTUS: Corticis rec. purgans, roborans *Baccæ:* refrigerans, antiputredinoſa.

USUS: Cortic. Aphthæ; *Baccar.* Febres omnes, imprimis putridæ, Diarrhœa bilioſa.

OBS. 1. *Decoctum corticis* croceum, intenſe ama-

rum; vitriolo martis fuſco-nigreſcit. *Infuſum ſeminum* ſpiſſiuſculum, ſubturbidum, emulſivo-ſubglutinoſum; vitriolo martis ſubito coagulatur, præcipitatur, virideſcit; *Baccarum* acidum, rubrum.

OBS. 2. *Succus expreſſus* baccarum ruber, turbidiuſculus; *colatus* vero clarior, non tamen limpidus, odore debili, ſapore acidiſſimo; vitriolo martis fuſconigreſcit. Succi filtrati guttæ 6, inſtillatæ in aquæ puræ unc. $\frac{1}{2}$, addito vitriolo martis, colorem fuſco viridem ſtiterunt. In filtro remanet pulpa mollis, rubra. Baccæ ante inceptum frigus autumnale non rite maturant; etſi rubræ apparent, duriuſculæ tamen ſunt, maſticatæ ſalivam vix tingunt, & ſuccum expreſſum nonniſi ægre dant.

OBS. 3. *Radix* fruticis Berberidis lignea, flaveſcens; recens odore validiore in lignum Sorbi incidens, ſapore intenſe amaro. *Lignum* albidum, ſapore etiam amaro, ſed longe debiliore. Radicem nunquam ipſe adhibui, interim aiunt illam alvum purgare. Certe equidem non negligendam puto, ob amaritiem, qua pollet, exſtantem.

OBS. 4. In culinis ſuccus Berberidis uſualis, reſpectu intenſæ aciditatis & coloris pulchri.

ORDO DIGYNIA.

181. ORYZA ſativa. LINN. *Sp. pl.* 475. *Mat. med.* 174. CATESB. *Carolin.* 1. *p.* 14. *t.* 14. CAMER. *Epit.* 192. LOB. *Icon.* 38. *Hiſt.* 23. MORIS. *Hiſt. ſ.* 8. *p.* 201. *t.* 7. *f.* 1.

Oryza. RUMPH. *Amboin.* 5. *p.* 196. BAUH. *Hiſt.* 2. *p.* 451. PARK. *Theat.* 1136. DOD. *Pempt.* 500.

Neerchenden nelle malab. BROWN. *Philoſ. tranſact. v.* 23. *p.* 1253. *

Pharm. & *Culinis* ORYZÆ Grana.

Locus. Colitur ubique in Indiæ & Japoniæ inundatis. *Annua.*

FORMA. *Semina* decorticata, longitudine linearum 2, vel ultra, alba, ſubdiaphana, teretiuſcula, linearia, utrinque compreſſo-convexa, ſubſulcata, utraque extremitate obtuſa, fragilia.

PROPR. farinacea. *Odor* & *ſapor* nullus. *Semina* cruda *maſticata* duriuſcula, ſicca, friabilia, inſipida; cocta molliſſima.

VIRTUS: nutriens, ſubexſiccans.

USUS: culinaris; Diarrhœa, Dyſenteria.

OBS. 1. *Juſculum* e ſeminibus Oryzæ colore lacteſcente eſt, ſapore ſubmucilaginoſo, leniter dulceſcente, gelatinoſum, non viſcoſum, conglutinans; quæ vis glutinandi non tollitur ex additione Paſſularum, aromatum, pauxillo butyri & ſalis medii. Semina oryzæ, cum aqua vel lacte in pultem cocta, vim conglutinandi inſignem habent, etiam poſtquam per 5 vel 6 horas ebullitionem ſuſtinuerunt. *Infuſum* ſemin. oryzæ aquoſum, in balneo digeſtione paratum, ſublacteſcens fit; affuſo vitriolo martis color conſtat.

OBS. 2. Liquor ſpirituoſus fœtidiuſculus ex oryza in China celebris eſt, ſub nomine *Samſu*, qui apud Japonenſes *Sakki* vocatur. In Batavia & Goa *Araçum* parant ex Oryza, Arundine ſaccharifera & Nucibus Cocos, ut narrat cl. PETR. OSBECK. (*).

OBS. 3. *Panis* ex oryza ſolummodo imperfectus parari poteſt. Si farina ſeminum oryza cum aqua frigida in paſtam redigitur, addito fermento ex tartaro cereviſiæ, imperfecte fermentat, & in furno cocta abit

(*) *Oſtind. Reſa*, p. 198

in panem album, ponderoſum, adſpectu quidem pulchrum, odore panis recentis, ſed minime edulem, ob farinæ particulas duriuſculas, nondum emollitas, quæ manſæ difficulter in ore ſolvuntur. Si vero farina oryzæ cum aqua bulliente, ſub coctione aliqua, in paſtam efformatur, addito fermento, paulo melius res procedit, paſta fermentat, & mollis fit ac ſubſpongioſa, ſed ſub coctione in furno diffluit hæc paſta, panis non elevatur, ſed attenuatur, & maſticatus difficulter in ore ſolvitur.

OBS. 4. *Oryza glutinoſa*, in India orientali vulgaris, quæ coctione glutinoſa fit, & vulgari oryzâ dulcior eſt, in Europam non transfertur.

OBS. 5. Farinæ oryzaceæ unc. 4 deſtillavit cl. SAGE (*), unde elicuit acidi colorati unc. 2; olei ponderoſi, nigricantis, drachm. ʒ; alcali volat. gr. 10 Carbo, qui remanſit, pondere fuit unc. 1 & gr. 58.

ORDO TRIGYNIA.

182. RUMEX Patentia. LINN. *Sp. pl. 476.*

Lapathum ſativum antiquorum. MUNTING. *Aardgew. t. 692.*

Lapathum ſativum. BLACKW. *Herb. t. 489.* DODON. *Pempt. 637.*

Pharm. PATIENTIÆ Radix.

Culinis —— Herba virens.

Locus. Italia. Colitur ubique in hortis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix fuſiformis, ſpithamæa, ſubramoſa, fibris ſparſis, undique lutea; *parencymate* carnoſo, luteo; poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari parviuſculo,

(*) *Analyſe des Blés*, p. 72.

nebuloſo, circumdato diſco amplo, minutim ſtriato, radiato, margine ſerie punctorum obſoletorum. *Caules* ſæpe plures ex una radice, erecti, bipedales, parce ramoſi, teretes, undique ſtriati, glabri, dilute ſanguinei, ſæpe virideſcentes, geniculati. *Rami* intra vaginam ſtipularem alterni, graciles. *Folia* ad genicula, alterna, ſubſucculenta, petiolata, ovali-lanceolata, acuta, utrinque glabra, ſubrugoſa, ſpithamæa vel ultra, integerrima, patentia. *Vaginæ* ſtipulares ad genicula caulis, e petioli baſi enatæ, membranaceæ, teneræ, nervoſo-ſtriatæ, glabræ, tubuloſæ, caulem arcte involventes: ore obliquo, integro. *Petioli* ſubtus convexi, ſupra planiuſculi, undique ſtriati. *Racemus* terminalis, compoſitus, erectus, floribus polygamis, pedunculatis, ſubverticillatis, ſub antheſi patentibus, fructibus vero nutantibus. *Vaginæ* bracteatæ, membranaceæ, teneræ, campanulatæ, perfoliatæ, oblique truncatæ. *CAL. Perianth.* viride, monophyllum, tripartitum: laciniis linearibus, obtuſis, concaviuſculis, glabris. *COR. Petala* 3, ovata, latiuſcula, plana, ſuperne concaviuſcula, obtuſa, virideſcentia, erecta. *STAM. Filam.* 6, capillaria. *Antheræ* didymæ, albæ, apice bifidæ, erectæ. *PIST. Germen* ſuperum, trigonum, nitidum, ſubluteſcens. *Styli* 3, capillares, deflexi. *Stigm.* alba, penicilliformia, decumbentia. *Obſ.* Fœminei flores, hermaphroditis immixti, brevius pedunçu-

lati ſunt, hermaphroditiſque triplo minores.

PROPR. recent. *radicis*: *Odor* debilis; *ſapor* amaricans; *maſticata* ſubſucculenta, comminuitur, ſaliva luteſcente. *Folior.* rec. *odor* nullus; *ſapor* grate acidulus; *maſticata* teneriora, ſucculenta, ſaliva viridi.

VIRTUS: *radic.* laxans, tonica. *Folior.* refrigerans, antiſcorbutica.

USUS: *Folior.* culinaris.

OBS. Radix recens fortius alvum ducit, quam ſiccata; hinc utiliter additur apozematibus juſculiſque medicatis vernalibus. *Folia* recentia in culinis per totam æſtatem uſualia ſunt, atque initio veris inter prima oleracea obveniunt. Cocta tenera valde evadunt, & cito coquuntur. In aqua primum leniter infundantur, & deinde eximantur, tum in butyro bene frigantur, addito pauxillo farinæ & ſacchari, & tandem parentur cum cremore lactis acidulato ſive vitellis ovorum, qua encheireſi ſapida fiunt. Utilis hæc planta perennis, frigoris & ſoli patiens.

183. RUMEX alpinus. LINN. *Sp. pl.* 480. *Mat. med.* 178.

Lapathum rotundifolium. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 69.

Lapathum foliis obtuſis, circa petiolum emarginatis, paniculis denſe ſpicatis, vaginis maximis. HALL. *Helv.* 2. *p.* 270.

Lapathum folio rotundo alpinum. BAUH. *Hiſt.* 2. *p* 987.

Pharm. *RHABARBARI MONACHORUM* Radix.

Locus. Alpes Helvetiæ & Europæ auſtralis. *Biennis.*

FORMA. Radix rec. magna, brachialis, ramoſa, rugis tranſverſalibus approximatis, extus purpuraſcens; *parencymate* carnoſo, ſucco luteo turgido, *ſicc.* in taleolas longitudinales in officinis occurrit, *parencymate* ex albo & luteo variegato, ſimili Rheo vero, at magis albicante, ſubfriabili.

PROPR. ſicc. Odor fere ut corium perfectum, ſimul in Rheum incidens. *Sapor* leniter amaricans, ſubrhabarbarinus. *Maſticata* radix in ore facile emollitur, ſaliva crocea.

VIRTUS: leniter laxans, ſubadſtringens, tonica.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum luteo-rubicundum, odore radicis, ſapore conſimili, leniter amaricante. Ex vitriolo martis fuſceſcit.

184. RUMEX aquaticus. LINN. *Sp. pl.* 479. *Mat. med.* 177.

Britannica antiquorum vere. MUNT. *Aardgewaſſ. t.* 697.

Lapathum paluſtre. TABERNÆM. *Icon. p.* 437.

Hydrolapathum. DALECH. *Hiſt.* 604.

Ph. HERBÆ BRITANNICÆ Radix, Herba.

Locus. Europa, ad ripas fluviorum & foſſarum. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix majuſcula, ſuperne diviſa in ramos plures, pollice grandiores, fuſiformes, glabros, fuſcos, apice ſubramoſos,

ſerie triplici vel quadruplici longitudinaliter fibrilloſos, pedales vel longe ultra; *parencymate* carnoſo, croceo; poſt ſectionem tranſverſalem diſco undique obſolete ſtriato, centro medullari amplo, inſtructo ſtella ſtriata, cincto annulo tenuiore, per ambitum minutim undique ſtriato; corticali parte tenuiore, coriacea, facile ſecedente. *Caulis* tripedalis, erectus, teretiuſculus, geniculatus, ſubangulatus, undique ſulcatus: ſulcis atomis parvis elevatis ſcabriuſculis notatis; ſuperne ramoſus. *Rami* alterni, axillares e foliis, erecti, floriferi. *Folia* ad genicula, alterna, petiolata, cordato-oblonga, acuta, utrinque glabra, margine integro, minutim undulato; ſuperiora lanceolata, baſi latiora. *Petioli* teretes, undique ſulcati, ſupra canaliculati, baſi vaginati: vagina gibba, carnoſa, amplexicauli, ſtricta, canaliculata. *Stipula* membranacea, amplexicaulis, tubulata, brevior, vaginæ & geniculo infixa: ore truncato-lacero. *Panicula* terminalis, undique ſtriata, virgata, compoſita e racemis compoſitis, ſubfolioſa, erecta, floribus ſubverticillatis, patentibus, longius pedicellatis: pedicellis capillaribus. *Bracteæ* parviuſculæ, teneræ, membranaceæ, rotundatæ, amplexicaules, floribus oppoſitæ. *CAL. Perianth.* monophyllum, turbinatum, glabrum, trifidum: laciniis ovato-oblongis, acutis, concavis, erectis *COR. Petala* 3, ovato-oblonga, obtuſa, ſeſſilia, viridia, venuloſa,

erecta, calyce longiora. *STAM*. *Filam*. 6, ſetacea, longitudine calycis. *Antheræ* oblongæ. *PIST*. *Germen* ſuperum, triquetrum, glabrum, læve. *Styli* 3, ſetacei, breviuſculi. *Stigm*. penicilliformia, ſupra angulos germinis dependentia. *Semina* triquetra, glabra, tecta valvulis tribus ovatis, obtuſis, venoſis.

PROPR. *Radic*. rec. *Odor* recenter ſectæ radicis ſubfragrans, in Dauci odorem incidens. *Sapor* acris, acidulus, ſtypticus, ſimul amaricans, non ingratus; *maſticata* radix recens ſubſolvitur, ſaliva crocea. *Folior*. recent. *odor* nullus, *ſapor* aceſcens, ſubſtypticus.

VIRTUS radicis: adſtringens.

USUS: *rad*. Scelotyrbe, Cacoëthes.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum *radicis* ſtypticum, cum vitriolo martis ſubito nigreſcit; *herbæ* infuſum rubicundum, acido-auſteriuſculum, vitriolo martis pariter nigreſcit.

OBS. 2. Experiundum, num *Rumex Britannica* LINN. *Sp. pl.* 476. Britannica americana MUNT. *Aardgew*. *t*. 703, quæ in Virginia creſcit, virtute noſtram Europæam antecellat. Certe cl. COLDEM (*) præclara de Americana narrat, & affert caſum ulceris phagædenici palati, oſſe fere pereſo, lavamento e radice extus, & decocto radicis intus ſumto, penitus curati.

185. **RUMEX** acutus. LINN. *Sp. pl.* 478. *Mat. med.* 176.

Lapathum acutum ſ. oxylapathum. BAUH. *Hiſt*. 2. *p*. 983. LOB. *Icon*. 284.

Ph. LAPATHI ACUTI Radix, Semina.

(*) *Act. Upſal. ann.* 1743. *p.* 115.

Locus. Europa, in humentibus. *Perennis*.

FORMA. *Radix recens* dodrantalis, cylindrica, craſſitie digiti, flaveſcens; *ſiccata* extus brunnea, *parencymate* pallide flaveſcente, ſtriis gummoſis. *Semina* triquetra: valvulis tribus cordatis, obtuſis, venoſis, margine crenulato dentato; ſingulis graniferis: grano ovato-acuto, minutim rugoſo.

PROPR. *Odor* nullus. *Sapor* radicis amaricans, ſubauſterus; *maſticata* radix comminuitur, ſaliva crocea; *foliorum* acidulus; *ſeminum* auſterus.

VIRTUS radicis: adſtringens, tonica, ſublaxans.

USUS: Morbi cutis.

OBS. *Infuſum radicis* aquoſum rubro-luteſcens, amarum, ingratum; vitriolo martis fuſceſcit; *ſeminum* infuſum ſaturate rubrum, auſteriuſculum; vitriolo martis nigreſcit.

186. RUMEX Acetoſa. LINN. *Sp. pl.* 481. *Mat. m.* 529. MUNT. *Aardgew*. *t.* 278.

Acetoſa. BLACKW. *Herb. t.* 230. ZANNICH. *Venez. t.* 233.

Acetoſa montana maxima. BAUH. *Pin* 114.

Oxalis. DODON. *Pempt.* 637.

Pharm. *ACETOSÆ* Radix, Herba virens, Semina.

Locus. Europa, in paſcuis; ſed colitur in hortis quæ officinalis eſt. *Perennis*.

FORMA. *rec. Radix* ramoſa, fibroſa: ramis & fibris cylindricis, luteis, glabris, deſcendentibus; *parencymate* ſubcarnoſo, albo,

poſt ſectionem tranſverſalem minutim ſtriato-radiato, annulo medullari amplo. *Caules* plures ex una radice, bipedales, erecti, teretes, ſtriato-angulati, glabri, geniculati. *Folia* alterna, ſubcarnoſa, lanceolata, acuta, ſagittata, palmaria, ſæpe ſpithamæa, pro diverſo ſolo, utrinque glabra, margine undulata; auriculis poſtice dentatis; inferiora folia petiolata; ſuperiora ſeſſilia; ſuprema linearia. *Stipulæ* membranaceæ, albidæ, teneræ, ſemitubuloſæ, nervoſæ, ſtrictæ: ore dentato: dentibus ſetaceis, elongatis. *Racemus* compoſitus, terminalis, nudus, floribus ſubverticillatis; pedicellatis, dioicis, nutantibus. *Bracteæ* ovato-acutæ, concavæ, amplexicaules. *Pedicelli* filiformes, diaphani, geniculo fuſco inſtructi. *Flor. fæmin. Perianth.* viride, monophyllum, tripartitum: laciniis ovatis, obtuſis, concavis, reflexis, margine membranaceis. *COROLLA* viridis, calyce paulo longior; *petalis* tribus ovalibus, obtuſis, erectis. *PIST. Germen* triquetrum, glabrum. *Styli* tres capillares. *Stigmata* penicilliformia, incarnata, trifariam ſpectantia. *Semina* verticillata, pendula, triquetra, ſpadicea, nitida, glabra, obvelata valvulis tribus orbiculatis, planis, rugoſis, margine lævibus, incarnatis, pericarpium triquetrum efformantibus, baſi fulcitum ſquamis calycinis 3 reflexis. *Flores maſculi* in diverſa planta.

PROPR. rec. radic. Odor nullus: *Sapor*

debilis, vix amaricans; *ſolior. Odor* nullus; *Sapor* intenſius acidus, gratus; *maſticata* folia tenera, ſaliva virideſcente; *ſiccata* folia ſapore herbaceo, vix acidulo.

VIRTUS foliorum recent. refrigerans, antiſcorbutica, aperiens; *ſeminum:* adſtringens.

USUS folior. Scorbutus calidus, Arbor viſcerum, Eruptiones cutis, Diæta antifebrilis.

OBS. 1. *Succus* expreſſus herbæ virideſcens, odore debili, ſapore acidulo; a vitriolo martis non mutatur; cum ſale tartari debilius efferveſcit. Hic ſuccus ſubſidentia depuratus, tum inſpiſſatus, *ſal eſſentiale* acidulum ſiſtit.

OBS. 2. *Infuſum radicis* ſicc. aquoſum rubrum, ſapore amaricante, ſubauſtero, ſubnauſeoſo; vitriolo martis non demutatur; infuſum radic. recens. limpidum amaricans, auſteriuſculum, vitriolo martis fuſceſcit. *Foliorum* recent. infuſum limpidum, aqueo colore, acidum; vitriolo martis haud mutatum, rubeſcit; *Seminum* infuſum rubrum, ſapore ſatis grato; ex vitriolo martis fuſcecit.

OBS. 3. *Folia* recentia culinaria ſunt. Juſculis incoquuntur. Parantur etiam ut folia Patientiæ. Si ſuccus citri additur, ſapidiora evadunt. Juſculum ſapidum e foliis recentibus paratur; ſcil. folia minutiſſime conciſa elixantur in aqua pura, cui paſſulæ Corinthiacæ additæ fuerunt & coxerunt; ſimul additur butyrum recens, cum flavedine cort. citri, cinnamomo & caryophyllis aromaticis integris; tandem perficitur juſculum cum vitello ovi, &, ſi placet, cum vino albo ſ. rhenano.

187. RUMEX ſcutatus. LINN. *Sp. pl.* 480. *Mat. med.* 530.

Acetoſa rotundifolia hortenſis. ZANON. *Hiſt. p.* 11. *t.* 8.

Oxalis rotundifolia. DOD. *Pempt.* 638.
Acetoſa romana. BLACKW. *Herb. t.* 306.
Ph. ACETOSÆ ROTUNDIFOLIÆ Herba.

Locus. Europa auſtralis. Colitur in hortis. *Perennis.*

FORMA. rec. Caulis inferne procumbens, teres, undique ſtriatus, glaber, tinctus rore tenui glauco, pedalis, ramoſus, ſucculentus. *Rami* alterni, adſcendentes. *Folia* alterna, longius petiolata, cordato-ſagittata, obtuſa, ſubcarnoſa, glabra, integerrima, margine tenui cryſtallino cincta, patentia, inferiora reniformia, baſi rotundata; ſuperiora magis cordata, poſtice acutiuſcula, inferne latere utrinque excavato-recto, tenella triangularia. *Petioli* ſubtus convexi, ſtriati, ſupra canaliculati, baſi concavi. *Axillæ* foliorum foliolis fœcundæ. *Stipulæ* teneræ, membranaceæ, e baſi petioli utrinque enatæ, ovato-acutæ, parviuſculæ. *Racemus* florum terminalis, ſubvirgatus, nudus, erectus, ramis alternis. *Verticilli* florum dimidiati, quadriflori, exeuntes e vaginula bracteata tenera, membranacea, tubuloſo-amplexicauli, breviuſcula: ore truncato, labio ovali, obtuſo, reflexo. *Flores* pedicellati, penduli. *Pedicelli* filiformes, uniflori, ſubcarnoſi, pallide virideſcentes, glabri, infra medium articulo inſtructi. *CAL. Perianth.* monophyllum, reflexo-patens, glabrum, tripartitum: laciniis ovatis, obtuſis,

concavis; perſiſtens. *COR. Petala* 3, orbiculata, obtuſa, plano-concava, integerrima, virideſcentia, erecta, conniventia, perſiſtentia. *STAM. Fil.* 6, capillaria, corolla longiora. *Anth.* lineares, didymæ, obtuſæ, exſertæ. *PIST. Germen* ſuperum, ovatum, trigonum, glabrum. *Styli* 3, capillares. *Stigmata* alba, penicilliformia, intra petala exporrecta, calyci reſpondentia. *Semina* ſolitaria, triangularia, acutiuſcula, nitida, occultata intra valvulas obtuſo-rotundatas, e corolla excreſcente natas, & in formam triangularem conniventes; ſingula valvula baſi ſubgranifera.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* acidus, præcedenti longe gratior & acidior.

VIRTUS: præcedentis.

USUS: præcedentis.

OBS. Infuſum aquoſum foliorum recent. limpidum, colore aqueo; odore debili, fere Portulacæ; ſapore intenſius acido, grato; cum vitriolo martis fuſceſcit.

188. COLCHICUM autumnale. LINN. *Sp. pl.* 485. STORCK *Libell. de Colch. autumn. p.* 1. *t.* 1. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 12. DOD. *Pempt.* 457.

Pharm. COLCHICI Radix recens.

Locus. Europa auſtralis, in pratis depreſſis. *Perenne.*

FORMA. rec. Bulbus oblique ſubrotundus, antice gibbus, vix conicus, magnitudine Pomi minoris, veſtitus tunica coriacea, extus brunnea, nervoſa: nervis parallelis; obvelatus

obvelatus membrana tenuiore luteſcente; dorſo profunde canaliculatus ſ. longitudinaliter excavatus; latere annectens bulbulum parvulum, futuro anno florentem, ipſi bulbo intruſum. *Parencyma* ſolidum, album; tranſverſaliter ſectum æquale, carnoſum, ſubſucculentum, præcipue tempore autumnali, poſtquam bulbus annotinus evanuit; hinc ſi tempore vernali bulbi colchici effodiantur & colligantur, annotini non ſumendi. *Spatha* tubuloſa, cylindrica, bulbo duplo longior, cavo bulbi intruſa, alba, lævis, apice ore obliquo, baſi radicans: penicillo fibrarum breviuſculo; includens rudimenta foliorum 4 vel 5, albo-virideſcentia, ſpatha breviora, proximo anno prorumpentia, floreſque plures, 3, 4 vel 5, ſeſſiles. *COROLLA* nuda, monopetala. *Tubus* longiſſimus, ſpithamæus, albus, glaber, hinc plano-concavus, inde convexus, ſuperne triqueter, ſpatha multum longior, undique ſtriatus, erectus. *Limbus* violaceo-incarnatus, ſexpartitus: laciniis ovali-oblongis, obtuſiuſculis, erectis. *Faux* ſubluteſcens. *STAM. Fil.* 6, ſubulata, ori tubi inſerta, luteſcentia, limbo breviora. *Anth.* cylindricæ, incumbentes. *PIST. Germen* ſuperum, lineari-ovale, obtuſum, album, glabrum, utrinque compreſſum, hinc ſtria longitudinali, centrali, inde ſtria utrinque marginali. *Styli* 3, filiformes, longiſſimi, albi, ſericeo-nitentes, inferne flexuoſi, ſuperne recti. *Stigm.* unci-

nata, purpuraſcentia, altitudine ſtaminum.

PROPR. rec. tempore æſtivali: *Odor* hircinus; ſed recenter reſectæ radicis odor ſimul irritans, nares fauceſque feriens. *Sapor* acris; *maſticatus* bulbus acris, linguam fauceſque fortius rodens, rigidas faciens, diu inhærens; tempore vero autumnali ſapor longe debilior, ſubfarinoſus. Bulbus reſectus non lacteſcit, ſed ſcatet ſucco albido ex amylo immixto, in cultro ſe deponente.

VIRTUS: rec. diuretica, draſtica, nimia doſi venenata. *Sicc.* fere effœta.

USUS. Hydrops.

OBS. 1. *Oxymel,* ex hac radice petitum, in uſu eſt. Paratur acetum Colchici digerendo radicem recentem, h. e. bulbos vigentes, in aceto. Hujus radic. unc. 1 immittenda eſt aceti vini libr. 1. Si aceti colch. libr. 1 additur mellis ſinceri libr. 2, hæcque ſupra lenem ignem agitatione miſcentur, obtinetur oxymel colchici. Dedimus frequenter ægrotis hydropicis ex hoc oxymelle, apparato e radicibus colchici ab exteris apportatis; ſed Squilla longe inferius illud deprehendimus.

OBS. 2. Radix colchici recens, ut Solanum tuberoſum tractata, *amylum* dat, album, friabile, poſt debitam lotionem non acre. Dedi, repetitis vicibus, gallinæ ſcrup. 1. hujus amyli, in ſole ſiccati, & per plures ſeptimanas ſervati, unde illa nullum incommodum experta fuit. Amylum hoc, in aqua fluviatili coctum, gelatinam præbuit fuſcam, ſimilem gelatinæ ex Sagu, ſapore fatuo, bene glutinantem.

189. COLCHICUM illyricum. LOBEL *Hiſt.* 73. *t.* 73. GRONOV. *Orient.* 112. RAUW. *Rais* 121.

Pharm. HERMODACTYLI Radix.

Locus. Oriens, Arabia.

FORMA. ſicc. Bulbi ſubrotundi, compreſſiuſculi, magnitudine ovi columbini, læviuſculi, pallidi; *parencymate* albo, ſolido.

PROPR. ſicc. Odor nullus. *Sapor* dulceſcens.

VIRTUS: rec. purgans, ſubemetica (Geoffroy); *ſicc.* ſubincidens, fere effœta.

USUS.

CLASSIS VIII.

OCTANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

190. Tropæolum majus. Linn. *Sp. pl.* 490. *Mat. med.* 181.

Viola inodora ſcandens, naſturtii ſapore, maxima odorata. Herm. *Lugd. Bat.* 628. *t.* 629.

Naſturtium indicum. Lob. *Icon.* 516. *Hiſt.* 338.

Pelon Mexixquiliti. Hernand. *Mex.* 161.

Culinis NASTURTII INDICI Flores virentes, Fructus conditi.

Locus. Peruvia. Colitur nunc ubique in hortis. *Annuum.*

FORMA. rec. Flores longius pedunculati,

CAL. Perianth. monophyllum, luteſcens, glabrum, quinquefidum: laciniis lanceolatis, acutis, ſubſtriatis, erectis; quarum 2 inferiores & ſuprema æquales, 2 laterales, oppoſitæ, duplo fere majores; 3 vero ſuperiores latere interiore inferne nigro-ſtriatæ, baſi exeuntes in cornu *nectarium* conicum, rectum, obtuſiuſculum, obſolete quinquangulatum, glabrum, longiſſimum. *COR.* fulva. *Pet.* 5, patentia, obtuſo-rotundata, inæqualia; quorum 2 ſuperiora, ſupra cornu Nectarii, obovata, conniventia, apice ſubrevoluta, inferne anguſtata, calyci adnata, inferne picta: ſtriis nigricantibus; 3 inferiora æqualia, longius unguiculata: unguibus cylindricis, longitudine fere calycis, latere interiore ſulcatis: rima connivente; laminis ſubrotundis, planis, diſtantibus, baſi concavis, multifido-ciliatis: ciliis in dimidium unguium decurrentibus. *STAM. Fil.* 8, luteſcentia, ſubulata, glabra, erecta, apice inflexa, ſubæqualia, unguibus petalorum paulo breviora. *Anth.* adſcendentes, ſubovatæ, ſulcatæ. *PIST. Germen* ſuperum, trigonum: angulis rotundatis, triſulcatis. *Stylus* cylindricus, luteſcens, longitudine ſtaminum, erectus. *Stigma* trifidum, acutum. *Bacca* magnitudine ſeminis Piſi majoris, trigona, tripartita, ſolidiuſcula: lobis ovatis, obtuſis, hinc carinatis, lævibus, inde convexis; quinqueſulcato-angulatis, monoſpermis. *Semina* 3, ſulcato-angulata.

PROPR. Florum rec. Odor exacte Naſturtii hortenſis, *ſapor* conſimilis; *maſticati* flores teneri, ſaliva fulva. *Bacc. condit. Sapor* acido-naſturtinus.

VIRTUS: antiſcorbutica.

USUS: culinaris.

OBS. Flores recentes in ſatura herbaria crudi adhibentur, unde ſapida & adſpectu pulchra evadit. *Baccæ* condiuntur aceto.

191. AMYRIS elemifera. LINN. *Syſt. nat.* 266. *Mat. med.* 518.

Icicariba. MARGGR. *Braſil.* 98. DES MARCH. *Voyag.* 3. *p.* 265.

Terebinthus Piſtaciæ fructu non eduli. BARRER. *Æquin.* 107.

Gum-Elemi-tree. HUGH. *Barbad. p.* 224.

Pharm. ELEMI Gummi.

Locus. America. *Arbor.*

FORMA. Reſina in maſſa ſolida, ſubponderoſa, diſcolor, variegata, e cinereo-virideſcente & granis albicantibus vel luteis marmorea, immixtis glandulis quartziformibus, ſubdiaphanis, albo-virideſcentibus, maculiſque fuſcis; conſiſtentia ceræ, frigore dura, ſubfriabilis, cultro ſectilis: ſecamentis albis.

PROPR. Odor fragrans, gravis, ad Galbanum accedens. *Sapor* gravis, amaricans; *maſticata* plaſtica, emollitur, dentibus non adhæret, & non ſolvitur in ore. Inter digitos agitata, emollitur, plaſtica evadit & tenax, illiſque adhæret. In vaſe ferreo ſupra ignem

liqueſcit, ebullit, fumat cum odore fere reſinæ Pini. In ignis flamma accenditur, deſtillat, flagrat: flamma vivida, lucida, fumante, fuliginoſa, relictis carbonibus. Solvitur in ſpiritu vini, tinctura citrina; ſed non ſolvitur in aqua; verum aquæ frigidæ infuſa, odorem & ſaporem ei communicat. Cum aqua deſtillata, dat, uti monet cl. LEWIS, *Oleum ſtillatitium*, tenue, limpidiuſculum, ſapore leviter pungente, fragrantia ipſius reſinæ intenſiore; remanente reſina inodora, friabili; ex G. Elemi unc. 16 obtinetur olei ſtill. unc. 1. Si in oleo ſtillat. (e. gr. Terebinth.) digeritur Elemi, ſolvitur ſecundum partem, emollitur, tingitur colore pallide luteſcente; cum oleo expreſſo (ex. gr. olivarum) ſolvitur etiam ſecundum partem, & tingit oleum luteſcente colore.

VIRTUS: vulneraria, diuretica.

USUS. Vulnera.

192. AMYRIS Opobalſamum. LINN. *Mant. 2. p. 65. Amœn. acad. 7. p. 68.* * *Mat. med. 512.* FORSKAL *Deſcript. pl. cent. 3. p. 79.*

Pharm. MECCÆ Balſamum.

Locus. Arabiæ provincia Jemen. *Arbor*.

FORMA. *Reſina* liquida, conſiſtentia ſyrupi, vel tenacior, pro diverſa ætate, limpida, luteſcens; ætate ſpiſſa, tenax fit, vix fluida.

PROPR. *Odor* Menthæ gentilis. Variat odor pro diverſa bonitate; vidi Balſamum Meccæ odore terebinthinato, etiam odore in

Macin incidente. *Sapor* aromaticus, amaricans, calidiuſculus, acriuſculus, odori congruens. *Tactu* pinguiuſculum ſentitur balſamum. Cum aqua frigida agitatum albeſcit, & axungiæ porcinæ ſimile fit. Aquæ frigidæ inſtillatum, primo ſubſidit, mox ſurgit, innatat, & brevi figuram ſuam ſphæricam amittit, ſupra aquæ ſuperficiem extenditur, & pelliculam format, omnis coloris expertem, penitus limpidam, læviſſimam, ex afflatu frigidiuſculo mox opaleſcentem, adeo tenacem, ut forcipula eximi & elevari poſſit; hæc pellicula, convoluta, albida fit, & digitis leviter adhæret. Aquæ calidæ balſamum inſtillatum, in pelliculam pariter extenditur, quæ tamen tenax non prius fit, quam penitus refriguit aqua. In Spiritu vini rectificatiſſimo ſubſidit balſamum ad fundum; ſi vero laguncula agitatur, miſcetur cum ſpiritu: atomis albicantibus, ſubſidentibus; ſed digeſtione ſolvitur: tinctura limpida; quæ aquæ frigidæ inſtillata mox lacteſcit. In oleo expreſſo ſub digeſtione pariter ſolvitur: ſolutione limpida, ſed ſi balſamum de Mecca cum oleo expreſſo & aqua frigida teritur & agitatur, albeſcit, & faciem unguenti pomadini induit. In oleo terebinthinæ rectificato frigide ſolvitur.

VIRTUS: vulneraria, diuretica.

USUS. Vulnera.

OBS. 1. Cortex arboris ruptus ſ. inciſus balſamum fundit; PETR. FORSKAL. De Opobalſamo concinnam

narrationem tradit STEPH. GERLACH (a). Scilicet creſcunt hæ arbores in Arabia, ad pagum Bederhunin appellatum, medio itinere inter Medinam & Meccam, locis arenoſis & ſaxoſis, tractu non ita amplo, circiter milliaris unius longitudine. Arbores diffuſæ ſunt, altitudine orgyæ unius vel 1 ½, foliis diſſectis, cortice luteſcente, odore balſami fragrante. Tempore vernali, initio fere Aprilis, incipiunt arbores balſamum ſtillare ex cæſuris ramorum minorum, ſuppoſito vaſculo, quo balſamum excipitur. Sed quælibet cæſura vix ultra 3 vel 4 guttas balſami, quæ drachmam 1 efficiunt, per diem ſtillat; nec plus quam 10 aut 15 drachmæ balſami ex optima quaque arbore haberi poteſt, ob intenſum ardorem ſolis, qui communiter poſtea incidit; & arbor nonniſi vere ſtillat balſamum. Probatur balſami bonitas ab incolis duplici modo, nempe vel frictione balſami in vola manus cum digito, addita aqua, unde bonum unguentum fit, album, cremoris lactis inſtar, aquæ inimicum; vel etiam balſamum vitro aquæ frigidæ pleno inſtillando, ubi genuinum balſamum dignoſcitur ab expanſione ejus in pelliculam tenuiſſimam per ſuperficiem aquæ. Monet vero auctor, poſterius hoc de balſamo antiquo non intelligi debere, quippe quod fundum petit, dum aquæ inſtillatur. Incolæ Opobalſamum adhibent ut ſudoriferum, in rheumatiſmis propinatum. In ipſa patria adulteratur oleis immixtis, ſalva quidem fragrantia, ſed cum privatione plenaria criteriorum ſupra adductorum.

OBS. 2. Ex Anglia habui balſamum a priore diverſum (b), ſub nomine *Balſami gileadenſis*. Hoc balſamum luteum erat, omnino liquidum, ſed tenax ſimul, in fila ductile, odore fragrante, balſamico, fere balſami Meccæ, verum debiliore; ſapore reſinoſo, amaricante. Hujus balſami gutta 1, aquæ inſtillata, natabat, ſupra

---

(a) *Tage-buch der von zvveen Rom. Kayſern an die Ottom. Pforte zu Conſtantinopel abgefertigt en Geſandtſchaft.* Frankf. am Mayn 1674. *p.* 277. *ſeq.*

(b) Cfr. LEWIS. *Mat. med. p.* 412.

aquæ ſuperficiem expanſa erat, eodem modo ac balſamum Meccæ.

OBS. 3. Relatio hiſtorica controverſiæ de Opobalſamo, una cum ſerie ſcriptorum, a variis viris ſuper hac materia exaratorum, atque apobalſami examine, in extenſo legi poteſt in J. G. VOLCAMERI *Opobalſami orientalis in Theriaces confectionem Romæ revocati examine &c.* Norimb. 1644.

OBS. 4. Genuinum Balſamum de Mecca adeo rarum eſt in ipſa urbe Conſtantinopoli, ut nonniſi perquam difficulter ibi haberi poſſit, prout obſervavit MARIA WORTLEY MONTAGUE (*a*). Et vero perſtringit illuſtris hæc fœmina errorem popularem de vi coſmetica hujus balſami, quaſi id omnino cutem fœminarum Turcicarum teneram efficeret, adeoque ad formoſitatem earum permultum conferret. Neque id ſine experientia dicit. Etenim ipſa aliquando, propriæ formoſitatis augendæ gratia, faciem ſuam hocce balſamo inunxerat, quod inumbrante veſpera factum; at proximo mane tota facies ipſi cum rubore intumuerat, atque in eo ſtatu per tres continuos dies perrexerat, quibus finitis, ſe nequicquam formoſiorem, quam fuerat antea, deprehenderat.

193. SANTALUM album. LINN. *Sp. pl.* 497. *Mat. med.* 183. RAJ. *Hiſt.* 1804. RUMPH. *Amb.* 2. *p.* 42. *t.* 11.

Santalum verum. BREYN. *Icon. p.* 19. *t.* 5. *f.* 1.

Chandana-Maraum. BROWN. *Phil. Tranſ. v.* 23. *p.* 1057. *

Pharm. SANTALI CITRINI vel *ALBI* Lignum.

Locus. India orientalis, Siam, Inſula Timor. *Arbor.*

(a) *Lettres*, *t.* 2. *p.* 57.

FORMA. *Lignum* durum, ponderoſum, longitudinaliter fiſſile, nitidiuſculum, ferrugineo-citrinum, vel pallidum.

PROPR. *citrini: Odor* fragrans, urinoſus, ſubambroſiacus, pertinaciter inhærens. *Sapor* leniter aromaticus, vix amaricans; *album* uſquequaque debilius.

VIRTUS: ſudorifera.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum Santali citrini limpidum, parum tinctum, odore ſuburinoſo, ſapore ſubdulceſcente; a vitriolo martis non demutatur. *Oleum ſtill.* fragrans, in frigore butyraceum.

OBS. 2. Santalum *citrinum* eſt pars medullaris arboris; *album* vero eſt alburnum trunci; HERMANNUS.

OBS. 3. Arbor recens conciſa halitum venenatum ſpirat, unde Synocha a Santalo; BONTIUS.

194. VACCINIUM Myrtillus. LINN. *Sp. pl.* *498. Mat. med. 184.* KNIPH. *Bot. orig. cent. 8.*

Vitis idæa foliis oblongis albicantibus. DUHAM. *Arb. 2. p. 363. t. 107.*

Vaccinia. BLACKW. *Herb. t. 463.*

Vaccinia nigra. DODON. *Pempt. 756.*

Idæa vitis. DALECH. *Hiſt. 1. p. 191.*

Pharm. *MYRTILLI* Baccæ.

Locus. Europa borealis, in ſylvis umbroſis. *Fruticulus*.

FORMA. *rec. Baccæ* globoſæ, nigropurpureæ, nitidæ, magnitudine ſeminis Piſi, apice umbilicatæ: umbilico duplici, depreſſo; exteriore cincto margine parvo, integerrimo,

erecto; interiore in centro exterioris, convexiuſculo, margine crenulato, centro concavo, undique cincto margine minuto, adpreſſo, minutim crenulato. *Parencyma* carnoſo-ſucculentum, polyſpermum. *Semina* plurima, rufeſcentia, compreſſa, lineari-reniformia, dorſo convexa, antice acutiuſcula, minutiſſime rugoſa.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* acidulus. *Maſticatæ* baccæ ſuccoſæ, ſaliva ſaturate purpurea; lingua labiiſque colore cæruleo-purpureo, inhærente, tinctis.

VIRTUS: refrigerans, reſtringens.

USUS. Diarrhœa.

OBS. Succus expreſſus baccarum fuſco-purpureus, ſubrubeſcens, ſpiſſiuſculus, acidus, ſubſtypticus; colatus cum Spiritu Vitrioli phœniceus fit; cum ſolut. Aluminis kermeſinus; cum Vitriolo martis nigreſcit, ſed aqua dilutus nigro-cæruleſcit, & violaceus fit ſi ulterius diluatur; cum oleo Tart. p. d. cæruleo-violaceus evadit, ſed aqua dilutus cæruleus fit. Sumſi ſal. Tartari ſcrup. 1, quem ſaturavi cum ſucco non colato; ſub ſaturatione mixtura nigro-cæruleſcebat; ſed quando ad punctum ſaturationis veniebat, coagulabatur, ſpiſſaque fiebat inſtar pulmenti, ſapore ſatis grato. Quamvis aqua fontana dilueretur, turbida tamen apparuit, & brevi ad fundum ſubſidit quod ſpiſſum erat, ſupernatante aqua limpida, violacea; hæ fæces cæruleſcentes erant ac pulverulentæ. Ad juſtam ſaturationem ſalis alcalini requirebantur ſucci baccarum non colati drachmæ 13. Succum expreſſum deinde colavi per chartam emporeticam, unde clarior evaſit, ſpiſſiuſculus tamen, colore & ſapore ſucci non colati; remanſit in filtro gelatinæ ſpecies, colore & ſapore ipſius ſucci. Solutioni vitrioli martis, cum aquæ fontanæ unc. $\frac{1}{2}$ di-

lutæ, inſtillavi ſucci colati guttas 20, unde color emerſit nigro-purpuraſcens; quæ mixtura, poſtquam de novo aqua fontana diluta fuerat, referebat colorem pulchre purpureo-rubeſcentem.

195. VACCINIUM Vitis idæa. LINN. *Sp. pl.* 500. *Mat. med.* 185. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. & 9. OEDER. *Icon.* t. 40.

Vaccinia rubra. DODON. *Pempt.* 758.

Idæa radix. DALECH. *Hiſt.* 1. p. 193.

Pharm. & *Culinis VITIS IDÆÆ* Baccæ recentes, conditæ.

Locus. Europa borealis, in ſylvis macris, in illarum collibus. *Fruticulus.*

FORMA. rec. Baccæ ovali-globoſæ, ſanguineæ, læves, nitidiuſculæ, magnitudine ſeminis Piſi, baſi concaviuſculæ, obtuſo-rotundatæ, umbilicatæ: umbilico quadrangulari, depreſſo, pallido, centro excavato, rubicundo, margine parvo, quadripartito: laciniis ſubovatis, acutis, adpreſſis. *Parencyma* pulpoſum, ſucculentum, incarnatum, quadriloculare; ſed probe maturum ſuccoſum, ſanguineum. *Semina* plurima in ſingulo loculamento, parva, rubra, ovalia, incurvata, hinc concaviuſcula, inde convexa, apice acuta.

PROPR. Odor nullus. *Sapor* validius acidulus, ſubacerbus. Baccis *maſticatis* rumpitur corticalis pars, exprimitur pulpa, in ore ſolubilis, acidior; comminuitur corticalis pars, acerbior.

VIRTUS: refrigerans.

USUS. Febrium æſtus.

OBS. 1. *Rob* baccarum in culinis uſitatiſſimum; adhibetur inter bellaria. Baccæ condiuntur Saccharo, atque ſatis ſapidæ fiunt. Gelatina pulchra ex hiſce baccis parari poteſt, ſed colligendæ primo autumno, ante inſultum frigoris, poſtea enim gelatinæ non amplius habiles ſunt. *Infuſum* baccarum recentium in aqua fontana frigide paratur in culinis, & ſervatur in vaſis vitreis probe obturatis; ſapidum eſt, refrigerans, acidulum, rubrum, diu ſe conſervans, a febricitantibus maxime expetitum.

OBS. 2. *Vinum* etiam ex hiſce baccis probe maturis paravimus, addito ſaccharo, fermentatione vinoſa. Rubrum id fuit, minus ſpirituoſum quam e baccis dulcioribus, ſapidum tamen & adſpectu gratum, tempore æſtivali refocillans.

196. VACCINIUM Oxycoccos. LINN. *Sp. pl.* 500. OEDER. *Icon. t.* 80.

Vaccinia paluſtria. DOD. *Pempt.* 758. LOB. *Icon.* 109. BAUHIN. *Hiſt.* 1. *p.* 525.

Pharm. OXYCOCCI Baccæ recentes, conditæ, Syrupus.

Locus. Europa, America borealis, in paludibus muſcoſis. *Fruticulus.*

FORMA. rec. Baccæ rubro-purpureæ, magnitudine Piſi majoris, ſæpe fructus Ceraſi minoris, globoſæ, undique glabræ, nitidiuſculæ, apice terminatæ umbilico parviuſculo, ſubquadrangulari, quadripartito: laciniis rotundato-obtuſis, ſubcrenatis, erectiuſculis. *Parencyma* ſemimaturæ baccæ carnoſum, incarnatum, quadriloculare; probe vero maturæ ſuccoſum, molliſſimum, ſubco rubro. *Semina* plurima ovata, acuta, ſubincurvata, minutim rugoſa.

PROPR. probe maturæ baccæ : *Odor* vix ullus. *Sapor* acidulus, fere baccæ Vitis ideæ.

VIRTUS: refrigerans.

USUS: Febrium æſtus.

OBS. 1. Baccæ frigoris patientiſſimæ ſunt. Vix probe matureſcunt ſub autumno; etſi rubent, tamen duræ & carnoſæ ſunt; ſed poſtquam hyemem ſuſtinuerunt, primo vere decerpi debent, gratæ tunc, ſuccoſæ ſalubres.

OBS. 2. *Syrupus* baccarum gratus eſt, tam colore quam ſapore, ab ægrotis expetitus. Baccæ Saccharo conditæ in culinis noſtris notiſſimæ. *Gelatina* pulcherrima & ſapidiſſima paratur e baccis ſub autumno, ante inceptum frigus collectis; ſanguineo colore eſt, ſapore acidulo. *Mel Oxycocci* Pharm. Suec. grate acidum eſt, conſiſtentia fere oxymellis, in febribus utiliſſimum.

197. DAPHNE Thymelæa. LINN. *Sp. pl.* *509.*

Thymelæa foliis Lini. DUHAM. *Arbr.* 2. *p. 326. t. 93.*

Thymelæa alpina glabra, floſculis ſubluteis ad foliorum ortum ſeſſilibus. PLUKEN. *Almag. 366. t. 229. f. 2.*

Sanamunda glabra. BAUH. *Hiſt.* 1. *p. 592.*

Garou *Gallis*.

Pharm. MEZEREI Cortex.

Locus. Europa auſtralis. *Frutex*.

FORMA. *ſicc. Cortex* albidus, ſectus in ſegmenta longitudinalia, tenaciſſimus, molliſſimus, ſericeus, quaſi e fibrillis tenuiſſimis contextus, tectus epidermide olivaceæ, lævi.

PROPR. *ſicc. Odor* nullus. *Maſticatus* indiſſolubilis, *ſapore* vix ullo, ſed ſi diutius in

ore retineatur, valde acris ſentitur, fauceſque excandefacit, effectu diu inhærente, etiamſi fauces cum aqua frigida bene elutæ fuerint. *Recens* acerrimus, fauces inflammans.

VIRTUS: vomitoria, draſtica, cardialgica, deurens; cuti applicatus cortex, in aqua emollitus, exulcerat: epidermide deraſa; ſerum allicit.

USUS: Exutorium.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum corticis colore infuſi Theæ eſt, luteſcens; cum vitriolo martis parum fuſceſcit.

OBS. 2. Cortex Mezerei medicina domeſtica à longo tempore fuit in provincia Oniſio Galliæ, a mulieribus adhibita practicis vero nuper commendata ab *annonymo* A. L. (*a*). ſingulari libello (*b*). Sumunt illæ ſegmentum corticis recentis, pollicis longitudine, latitudine 8 linearum, in aceto vini ad primas applicationes maceratum, quod brachio, ſupra muſculum delroiden, ſeu tibiæ applicant, ſuperimpoſito folio hederæ, aut, hujus defectu, plantaginis, vel ſparadrapo quodam, faſciaque circumligata. Initio cortex mane & veſperi renovandus, quoad cauterium rite exaratum fuerit, poſtea ſufficit quovis mane, vel quovis altero die, corticem mutare, ſi nimirum debitus exſtitit defluxus. Hæc cauterii ſpecies ſingularis eſt, penitus ſeroſa, ſolam epidermidem exuit, & ſtillicidium ſeri fere unice allicit, atque *Exutorium* audit. Si cortex recens ad manus non ſit, ſiccatus bene ſubſtitui poterit, cum ea ſolum cautela, ut maceratio in aceto vini, vel in aqua ſimplici, ad horas 8 protrahatur. Cortex e pluribus ſpeciebus Daphnes promiſcue ſumi poteſt; ego ſemper uſus ſum cortice Daphnes Mezerei, in Suecia creſcentis. Juvat corti-

(*a*) Cl. ARCHANGE LE ROI, Pharmacopola.

(*b*) *Eſſai ſur l'uſage & les effets de l'écorce du Garou.* Paris 1767.

cem principio macerare in aceto vini, quoad epidermis exuta fuerit; poſtea vero in aqua ſimplici. Ab hac cauterii ſpecie non cito deſiſtendum eſt, ſi effectum velis durabilem; ſunt qui per longum tempus, immo per totam vitam, exutorium ſervant. Vices fert fonticulorum, veſicatoriorum, ſinapiſmorum, humores alliciendo & evacuando, quo quidem revulſionem facit, plurimis in morbis chronicis ſalutarem. Poſt renovationes corticis dolor levis in exutorio ſæpe ſentitur, fugax tamen ille eſt; partes vicinæ communiter pruriunt, ſæpe etiam inflammantur, ſi nimia portio corticis adhibita fuerit. Sæpe ſerum acre defluens ambitum rodit, ſed nec hoc deterreat, cum ſponte minuatur ſtillicidium, ſi mutatio corticis per 2 vel 3 dies differatur; medebitur etiam huic incommodo, ſi ambitus quotidie lavetur cum aqua frigida. Folia Plantaginis, vel alius herbæ ſubſucculentæ, cortici impoſita, ſæpe neceſſaria ſunt, alias enim nimis cito ſicceſcit exutorium, imprimis apud adultos ſive torpidos. Braſſicæ folia ceteris ſubſtitui poſſent, niſi fœtidiuſcula evaderent; unde odor ſubcadaveroſus, quem ſerum ſtillans communiter ſpirat, fœtore intenditur. Quando animus eſt exutorium relinquere, ſatis cito, & quidem intra paucos dies, ſponte conſolidatur. Cortices craſſiores magis activi ſunt, dum econtra teneriores debilius operantur, & vix perfecte epidermidem exuere valent. Quibus cutis eſt tenera, ſufficit corticem, aceto maceratum, per nycthemeron ſolum ſupra cutem ſemel applicare, unde epid. ſcabra fit cum pruritu, & ſenſim ſerum ſtillat per diem unum alterumve. Sed cum cortex ab uno loco removetur, alteri loco vicino imponi debet. Sic ſingulo die cortex novo loco imponendus; unde exutorium ambulatorium fit. Poſtquam exutorium perſiſtens diutius apertum ſervatum fuit, apud mulieres ſæpe prorupiſſe vidi eruptiones miliares, rubras, prurientes, brachium vel etiam totum corpus, ne capite quidem excepto, occupantes, diſcretas vel in plagulas confluentes, quandoque moleſtiſſimas. Hæ eruptiones proveniunt præcipue ex acrimonia corticis, per exutorium reſorpta, & plerumque diſparent balneis tepidis,

ſepoſito ſimul cortice. Sed ipſa hac reſorptione valide agit hic cortex in humores, tametſi extus applicatur. Sed ſi humores ſimul peccant, vidi tales eruptiones chronicas factas, tardiſſimæ ſanationis.

198. DAPHNE Mezereum. LINN. *Sp. pl.* *509. Mat. med. 179.* KNIPH. *Bot. orig. cent. 1.* OEDER. *Icon. t. 268.*

Daphnoides vulgare. GESNER. *Faſcic. p. 9. t. 3. f. 10. & t. 6. f. 9.*

Daphnoides. CAMER. *Epit. 937.*

Chamelæa germania. DOD. *Pempt. 360.*

Mezereum germanicum. LOB. *Hiſt. 199.*

Pharm. COCCUMGNIDII Semina.

Locus. Europa, in ſylvis umbroſis. *Frutex.*

FORMA. Bacca ovata, rubens, magnitudine fere ſeminis Piſi, includens *ſemen* globoſum, uniloculare, cortice fragili, continens *nucleum* globoſum, bipartibilem, album, cinctum tunica propria alba.

PROPR. Baccæ recent. acerrimæ, ſiccatæ paulo mitiores; *maſticatæ* urunt in lingua & faucos inflammant.

VIRTUS: vomitoria, draſtica, cardialgica, deurens.

USUS.

OBS. I. Baccæ Mezerei in officinis exoticis a Daphne Laureola LINN. ſumuntur. Hæ baccæ recentes, digitis preſſæ, merum pingue oleum ſudant, ut obſervavit VAN SWIETEN (*). Hoc oleum guſtavit illuſtris hic vir, illudque ſapore leni primum invenit, ſed mox fauces in-

(*) *L. cit. t. I. p. 638.*

de ita inflammabantur, ut pæne ſuffocatum incuriæ ſuæ poenituerit.

OBS. 2. *Cortex* Daphnes Mezerei exacte convenit cum cortice Daphnes Thymelææ, forma, proprietate, virtute & uſu; quare etiam hic in Suecia officinalis eſt, ſub nomine Corticis Mezerei. Videtur perinde eſſe, quænam ſpecies hujus generis eligatur.

OBS. 3. Mulierculæ ruri *baccas* Coccumgnidii propinant in morbis rebellibus, ſæpe effectu deleterio. *Corticem* radicis fruticis hujus laudat cl. ALEX. RUSSEL (*) in nodis venereis & doloribus oſteocopis nocturnis, idque 16 caſibus practicis comprobat, & quidem, ut obſervatorem decet, ingenue. Inde patet, nodos duros tibiarum faciei, brachiorumque, qui ſæpe magnitudinem æquant Juglandis nucis, ſive fuerint manifeſte ſiphilitici, ſive minus, intra menſem ſolo cortice ſæpe reſolutos fuiſſe, doloremque ſedatum. Interdum curam ſublevavit hic RUSSEL mercurio ſublimato. Sed in vera exoſtoſi parum ipſi profuit hic cortex. Binos affert hicce vir caſus, ubi caries ſubfuit, quæ tamen feliciter curata fuit ſub uſu corticis, poſt applicatum cauſticum, inſequente exfoliatione. Corticem recentem ſemper adhibet, ſub forma decocti. Scil. Rc. cort. radic. Mezerei recent. unc. 1, aquæ fontan. cong. 1 $\frac{1}{2}$. Coque ad cong. 1, ſub finem adde Rad. Liquir. inciſ. unc. 1, cola. Hujus decocti libr. $\frac{1}{2}$ bibat æger quater in die.

ORDO TRIGYNIA.

199. POLYGONUM Biſtorta. LINN. *Sp. pl.* 516. *Mat. med.* 188. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1.

Biſtorta major, radice magis intorta. GARID. *Aix. t.* 14.

(*) *Medical obſerv. and. inquir. t.* 3. *p.* 189. *ſeq.*

Biſtorta. BLACKW. *Herb. t.* 254. CAMER. *Epit.* 683. DOD. *Pempt.* 331.

Biſtorta radice minus intorta. MILL. *Figur. t.* 66.

Pharm. *BISTORTÆ* Radix.

Locus. Europa auſtralis, in pratis ſubhumidis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix digitalis, ſubcylindrica, inflexa, extrorſum fuſca, rugis annularibus obſoletis, fibrillis undique ſparſis; *parencymate* recentis carnoſo, albido; ſiccatæ ſolido, fragili, cinereo vel rubeſcente; poſt ſectionem tranſverſalem annulo intra corticalem partem, conſtante e punctis albis, oblongis, approximatis.

PROPR. rec. Odor in Naſturtium incidens. *Sapor* intenſius ſtypticus. *Sicc.* odor nullus; ſapor ſiccus, ſtypticus, debilior recente.

VIRTUS: adſtringens, roborans.

USUS. Dentes vacillantes.

OBS. Infuſum aquoſum dilute rubro-luteſcens; intenſe ſtypticum & auſterum; ex injecto vitr. martis mox nigreſcit; & oleo Tart. p. d. ſpiceſcit, præcipitatur. *Decoctum* aquoſ. ſaturatum fuſco-rubrum, turbidum, intenſe ſtypticum, opacum; dilutum rubrum, turbidiuſculum. Decocti ſaturati gutta 1, inſtillata aquæ fontanæ unc. $\frac{1}{2}$, in qua vitriolum martis ſolutum fuerat, colorem ſordide violaceum ſtitit; guttæ autem 2 decocti colorem ſaturatum, opacum, fuſco violaceum effecerunt.

200. POLYGONUM Hydropiper. LINN. *Sp. pl.* 517. *Mat. med.* 187.

Hydropeperi. DODON. *Pemptad.* 596.

Pharm. *PERSICARIÆ* Herba.

Locus. Europa, in ſubhumidis. *Annuum.*

FORMA. rec. Radix ramoſa, longius fibroſa. *Caulis* erectiuſculus, pedalis vel ultra, glaber, geniculatus: articulis teretibus, maculatis: maculis fuſco-rubicundis; inferne incraſſato-nodoſis. *Rami* axillares e foliis, alterni, erecti, breviuſculi; infimi vero elongati, caulescentes, erecti, cauli conformes. *Folia* ad genicula, alterna, petiolata, reflexa, lanceolata, acuta, palmaria vel ultra, utrinque glabra, ſed margine & carina ſcabra, ſubtus punctata, nervis alternis, obliquis. *Petioli* breviuſculi, recurvi, ſupra canaliculati, baſi vaginati: vagina urceolata, amplexicauli, utrinque compreſſa, venis angulata. *Stipula* membranacea, cylindrica, tubulata, erecta, truncata, integra, vaginæ undique impoſita, articulum caulis & rami inferne fovens. *Spicæ* florum alternæ, terminales, pedunculatæ, nudæ, nutantes, floribus brevius pedicellatis. *CAL.* campanulatus, tener, membranaceus, cineraſcens, quadrifidus: laciniis ovatis, obtuſis, erectis. *COR.* nulla, niſi calycem velis. *STAM. Filam.* 6, ſetacea, albida, corolla breviora. *Anth.* ſubrotundæ, purpureæ, incluſæ. *PIST. Germen* ſuperum, majuſculum, viride, ſuborbiculatum, utrinque compreſſo-planum, glabrum. *Styli* 2, ſetacei, reflexi, baſi coaliti. *Stigmata* capitulata. *Semina* ſolitaria, germini conformia, rufa.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* acris; *ſiccata* planta mitior.

VIRTUS: diuretica, coſmetica, adſtringens.

USUS. Ulcera equorum.

OBS. Infuſum aquoſ. acriuſculum, ſapore herbaceo, colore potus Theæ; per vitriolum martis nigreſcit.

201. POLYGONUM aviculare. LINN. *Sp. pl.* 519. *Mat. med.* 186.

Polygonum. BLACKW. *Herb. t.* 315.

Polygonum mas. DODON. *Pempt.* 113.

Pharm. CENTUMNODIÆ Herba.

Locus. Europa, Virginia, in ſemitis, agris. *Annuum.*

FORMA. rec. Radix filiformis, cylindrica, deſcendens, alba, fibrilloſa. *Caulis* pedalis vel ultra, geniculatus, teres, ſtriatus, glaber, ex ima radice ramoſus, diffuſus. *Rami* elongati, alterni, divaricati, undique procumbentes, ſimplices, ſæpe parce ramuloſi, cauli conformes. *Folia* ad genicula, alterna, brevius petiolata, lineari-lanceolata, utrinque attenuata, glabra, acuta, pollicaria, integerrima, patentia, internodii longitudine. *Stipulæ* teneræ, albidæ, membranaceæ, nitidiuſculæ, amplexicaules, brevius tubulatæ, bifidæ: laciniis lanceolatis, acutis. *Flores* axillares, ſubquaterni, pedunculati: pedunculis collectis intra bracteam tubulatam, teneram, membranaceam, longitudine pedunculorum. *CAL. Per.* trigonum, 1 phyllum, 5 partitum: laciniis obovatis, concavis, carinatis, viridibus,

ſuperne albis, erecto-patentibus. *COR.* nulla. *STAM. Fil.* 6, baſi latiora, apice ſubulata, calyce breviora. *Antheræ* ſubrotundæ, trigonæ. *PIST. Germen* trigonum, glabrum. *Styli* 3, breviſſimi. *Stigm.* capitata. *Semina* ſolitaria, nigra, triquetra, glabra.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* herbaceus, debiliſſimus.

VIRTUS: leniter reſtringens.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſ. coloratum uti potus Theæ, ſubinſipidum; a vitriolo martis leniter fuſcecit.

202. POLYGONUM Fagopyrum. LINN. *Sp. pl.* 522. *Mat. med.* 188.

Fagopyron. DODON. *Pempt.* 503.

Culinis FAGOPYRI Semina.

Locus. Colitur ubique. *Annuum.*

FORMA. Semina ovata, acutiuſcula, exacte trigona: angulis acutis; glabra, nitidiuſcula, magnitudine ſeminis cannabini vel ultra, ſpadiceo-cineraſcentia. *Parencyma* album, farinoſum, æquale, intra teſtam teneram.

PROPR. Odor nullus. *Sapor* debilis.

VIRTUS: nutriens.

USUS: cibarius.

OBS. 1. *Amylum* in larga copia dant hæc ſemina, albidum, cineraſcens, inter digitos crepulum; quod, coctione in aqua, gelatinam dat ciueream, bene glutinantem.

OBS. 2. In culinis coquuntur hæc ſemina excorticata cum aqua in pultem, vel cum lacte in pulmentum. Sapo-

rem præbent hæcce ſercula ſubaqueum, & nutriunt farinoſo. *Decoctum* aquoſum opaleſcens, refrigeratum gelatinoſum, ſapore ſeminum; vitr. martis affuſo color conſtat.

ORDO TETRAGYNIA.

203. PARIS quadrifolia. LINN. *Sp. pl.* 526. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 12. BLACKW. *Herb. t.* 286.

Herba Paris. GARID. *Aix. t.* 49, DOD. *Pempt.* 441. TILLANDZ. *Icon.* 32. LOBEL. *Icon.* 267.

Solanum tetraphyllum. LOB. *Hiſt.* 137.

Pharm. *PARIDIS* Herba.

Locus. Europa, in umbroſis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix filiformis, ſimplex, teres, geniculata: geniculis remotis; fibrilloſa, repens, horizontalis, palmaris, ſæpe ſpithamæa, glabra, albido-brunnea, craſſitie culmi ſecalini. *Parencyma* album, carnoſo-ſolidiuſculum, annulo centrali obſoleto. *Vagina* radicalis cylindrica, membranacea, ore obliquo. *Scapus* ſimpliciſſimus, cylindricus, erectus, palmaris vel ſpithamæus, undique ſtriatus, nudus, glaber, rubicundus, ſuperne maculato-variegatus. *Folia* quaterna, terminalia; ſingula ſeſſilia, ovata, acuta, obſcure viridia, integerrima, bi-vel tripollicaria, trinervia, lineato-venuloſa, patentia. *Pedunculus* terminalis, inter folia exiens, erectus, teres, glaber, uniflorus, foliis brevior, undique ſulcato-angulatus. *CAL. Perianth.* 4

phyllum, pallide viride: foliolis lineari-lanceolatis, acutis, glabris, trinerviis, reflexis; perſiſtens. *COR. Petala* 4, lineari-ſubulata, calyci concolora, reflexa, calyce paulo breviora, perſiſtentia. *STAM. Filam.* 8, ſubulata, virideſcentia, baſi infimæ calycis & corollæ inſerta, breviuſcula, erecta, perſiſtentia. *Anth.* ſubulatæ, longiſſimæ, acutæ, biarticulatæ, corollæ concolores, illiuſque fere longitudine, erectæ. *PIST. Germen* ſuperum, magnum, purpureum, ſubrotundum, obſolete tetragonum, glabrum. *Styli* 4, ſubſubulati, ſtaminibus breviores, patentes, perſiſtentes. *Stigm.* ſimplicia. *Bacca* fuſco-nigra, globoſo-tetragona: angulis rotundatis; apice obtuſo-depreſſa, magnitudine ſemin. Piſi, cincta calyce, corolla & ſtaminibus, coronata ſtylis; quadrilocularis. *Semina* plura, ovata, obtuſa, glabra.

PROPR. rec. Radic. Odor narcoticus, fumum redolens. *Sapor* debilior, non ingratus, incidens in ſemina Piſi cruda maſticata. *Herbæ rec. odor* narcoticus; *ſapor* herbaceus, ſubglutinoſus, ſubdulceſcens, pariter in Piſa cruda incidens. *Baccar. immaturar.* odor & ſapor herbæ conformes.

VIRTUS: antiſpaſmodica, ſublaxans.

USUS. Convulſiones.

OBS. Gesnerus ante 200 circiter annos experimenta inſtituit cum herba Paridis. Sumſit ipſe hujus herbæ drachm. 1, cum vino & aceto, unde ſudavit copioſe &

ſiccitatem faucium expertus fuit (*). Nucis Vomicæ ſcrup. $\frac{1}{2}$ canibus duobus dedit; quorum alter intra horas 4 periit; alter, data herbæ Paridis drachm. $\frac{1}{2}$, per os admiſſa, ſalvus evaſit, abſque inſequente emeſi. E foliis ſiccatis dedi ego ſcrup. 1 quavis veſpera pueris 10 vel 12 annorum, tuſſi convulſiva laborantibus; unde alvus leniter ducta, ſomnus tranquillior evaſit, & ſymptomata paullulum remiſerunt. In convulſionibus ſæpe effectum vidi a pulvere hocce. Maniacis commendatur a quibuſdam, ſed periculum ego non feci.

CLASSIS IX.

ENNEANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

204. LAURUS Cinnamomum. LINN. *Sp. pl.* 528. *Mat. med.* 190. TREW. *Nov. act. ph. med. A. N. C. v.* 2. *app. p.* 367.*
Caſſia cinnamomea. HERM. *Lugd. Bat.* 129. *t.* 655.
Cinnamomum foliis latis ovatis frugiferum. BURM. *Zeyl.* 62. *t.* 27.
Cinnamomum. BLACKW. *Herb. t.* 354.
Le Cannelier. RIBEYR. *Ceyl. p.* 20. *t.* 1. *c. figura floris & fructus.*
Raſſe Coronde. *Act. ph. med. A. N. C. vol.* 1. *app. p.* 4. *t.* 14. *f.* 1.

(*) CONR. GESNER I. *Epiſt. med. fol.* 53. *a.*

Canella ſeu Cinnamomum vulgare. BAUH. *Hiſt.* 1. *p* 446.

Planta de la Canela. ACOST. *Drog. p.* 1. *t.* 2 & 3.

Pharm. & *Culinis CINNAMOMI VERI* Cortex.

Locus. Zeylona. Diſſeminatur avium ſpecie baccivora, vulgo *Cinnamom-eaters* dicta. *Arbor.*

FORMA. ſicc. Cortex. intermedius, tenuis, quarta parte lineæ vix craſſior, pallide rubro-brunneus, glabriuſculus, in ſegmentis ſpithamæis vel pedalibus, in cylindrum convolutis, fragiliuſculus: *parencymate* paulo pallidiore: fractura fibroſo ſcabra.

PROPR. ſicc. Odor fragrans, aromaticus, ſuaviſſimus. *Sapor* dulceſcens, aromaticus, gratus, dein acris, calidiuſculus.

VIRTUS: cordialis, excitans, ſtimulans, ſtomachica.

USUS: Aroma cibi; Debilitas, Vomitus.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. digeſtione baln. arenæ paratum, pulchre rubrum eſt, odore ſuavi Cinnamomi, ſapore vix ſubdulci, non amaricante, nec acri, ſed ſubadſtringente; cum vitr. martis fuſceſcit. Sub digeſtione in balneo, tota infuſi ſuperficies pellicula rubro-fuſca ſuperinduitur. *Decoctum* rubrum eſt, odore cinnamomi, ſapore minime grato, ſed ſubadſtringente; cum vitr. martis nigreſcit. *Extractum* aquoſ. leviter adſtringens; ſpirituoſum vero aromaticum. *Aqua ſtillat.* fragrans, aromatica. *Oleum ſtillat.* rubrum, ponderoſum, in aqua ſubſidens, acre, fragrantiſſimum, calidiſſimum, odore cinnamomi, ſapore cinnamomi dulci. Communiter ap-

portatur oleum Cinnamomi e Ceylona, ubi deſtillatione elicitur cariſſimum hoc oleum. Cl. BAUMÉ corticem Cinnamomi deſtillavit, & obtinuit e corticis libris 12 ½ aquam ſtillat. fragrantem, & circiter drach. 1 olei ſtill. albi, fluidi, odore omnium gratiſſimi. Oleum Cinnamomi per 20 annos aſſervatum, intra 6 annos poſtremos, ſingulis annis reſinam cryſtalliſatam depoſuit; SLARE (*a*).

OBS. 2. Dulcedo præcipue in libro corticis reſidet: ſed cum cortices nuper detracti in ſole ſiccantur, unde convolvuntur, hæc dulcedo in ipſo cortice abſorbetur (*b*). Cortices detrahuntur ex arboribus circiter quinquennibus, quarum truncus decorticatus perit; radix vero vivipara novos ſtolones producit.

OBS. 3. *Baccæ* Cinnamomi decoctione dant *oleum* coctum, album, ſebaceum, Ceylonenſibus *Cera Cinnamomi* dictum, quod magnatibus pro candelis inſervit; ALB. SEBA (*c*).

OBS. 4. Pulchram deſcriptionem meſſis Cinnamomi vide in extenſo apud VALENTINI (*d*). De Cinnamomo egit J. G. DEXBACH, compilator.

205. LAURUS Caſſia. LINN. *Sp. pl.* 528. TREW. *Nov. act. phyſ. med. A. N. C. v.* 2. *app. p.* 381. (*e*)
Laurus Cinnamomum. JACQU. *Hiſt.* 117.*
Carua. RHEED. *Malab.* 1. *p.* 107. *t.* 57.
Canella novi orbis. CLUS. *Exot.* 323.
Ph. CINNAMOMI INDICI Cortex.
MALABATHRI Folia.

(*a*) *Philoſoph. Tranſact. v.* 33. *p.* 364.
(*b*) Cfr. *Philoſ. Tranſact.* 1729, *n.* 409. *p.* 103.
(*c*) *Philoſ. Tranſact.* 1729. *n.* 409. *p.* 106.
(*d*) *Ind. litterat. p.* 439.
(*e*) *Diſſert. de Caſſia cinnamomea & Malabathro.* Gieſſ. 1700. quæ in VALENTINI *Simplic. p.* 597. recuſa invenitur.

Locus. India orientalis; in inſulæ Martinicæ montoſis. *Arbor*.

FORMA. *Cortex* intermedius rubro brunneus, ſegmentis pedalibus, duplici variatione, quarum altera ſegmentis craſſioribus, lineam paulo excedentibus, planiuſculis, ſemiunguiculari latitudine vel ultra; altera ſegmentis tenuioribus, lineæ dimidiæ craſſitie, in cylindrum convolutis, glabriuſculis, ſæpe adſperſis maculis parvis, ſubrotundis, fuſcis, inſtructis nervis parellelis longitudinalibus, ſæpius flexuoſis; fragilis: fractura plana; *parencymate* paulo pallidiore. *Folia* petiolata, ovali-lanceolata, acuta, ſpithamæa, utrinque lævia, ſupra lucida, trinervia: nervis intra baſin unitis; venulis plurimis tranſverſalibus, frequentibus.

PROPR. *corticis*: *Odor* aromaticus, fragrans, gratus, ſed præcedente ingratior. *Sapor* dulceſcens, gratus, præcedente fortior, magis acris, calidus, ori diutius inhærens. *Folior*. odor itemque ſapor cinnamomeus, debilis.

Virtus: præcedentis.

USUS: præcedentis.

OBS. I. *Infuſum* aquoſ. in balneo, tenui pellicula rubra indutum eſt, pulchre rubrum, ſaturatius, odore cinnamomi, graviuſculo, ſapore ſubadſtringente; vitriolo martis fuſceſcit. *Decoctum* ſaturatiſſimum cinnamomeum, dulceſcens primum, dein ſubadſtringens, opacum; vitr. martis fuſceſcit. *Aqua ſtill*. fragrans, odore cinnamomi, ſapore dulceſcenti, aromatico. *Oleum ſtill*. adeo ſimile oleo Cinnamomi veri, ut vix ab eo diſtingui poſſit. E Cinnamomi indici libr. 12 $\frac{1}{2}$ deſtillatione elicuit cl. BAUMÉ olei ſtill. drachm. 2 $\frac{1}{2}$. Itaque Cinnamomum

indicum fortius eſt, oleoque fœcundius Cinnamomo vero Ceylonenſi, quod viciſſim longe gratius eſt, ſuaviuſque, at inſimul debilius, aromate minus perſiſtente. Ex obſervatione JOH. BAUHINI, ſapor aromaticus Cinnamomi indici poſt 30 annos ſe conſervavit, dum Cinnamomi veri paullatim evanuit.

OBS. 2. Hæc ſpecies Cinnamomi communiter confunditur cum cortice Caſſiæ ligneæ, ſed perperam.

OBS. 3. *Infuſum* aquoſum *foliorum Malabathri* debiliter tinctum colore, odore, ſapore. *Decoctum* limpidiuſculum vix ſubamaricans; vitriolo martis parum fuſceſcit. Folia malabathri in culinis veterum Romanorum uſitatiſſimi fuerunt, & exinde in officinas migrarunt; e praxi vero hodierna penitus excluſa ſunt, corticibus fragrantioribus ſubſtitutis.

206. LAURUS Malabatrum. BURMAN. *Flor. ind.* 92.

Katou-karua. RHEED. *Malab.* 5. *p.* 105. *t.* 53.

Pharm. CASSIÆ LIGNEÆ Cortex.

Locus. India orientalis, Malabaria. *Arbor.*

FORMA. Cortex intermedius craſſus, linea craſſior, glabriuſculus, ſectus in ſegmenta ſpithamæa vel pedalia, in cylindrum convoluta, rubro-brunneus, rigidus, fragilis: fractura plana; *parencymate* ſolido, fuſceſcente.

PROPR. Odor cinnamomeus, debilis. *Sapor* gratus, dulceſcens, cinnamomeus, debilior, vix acris.

VIRTUS: quæ in præcedente.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſ. in balneo paratum pellicula rubra ſuperindutum, pulchre rubrum, odore debili Cinnamomi, ſapore dulceſcente, aromatico, grato. *Decoctum*

ſaturate rubrum, aromaticum, odore & ſapore Cinnamomi; cum vitr. martis fuſceſcit.

207. LAURUS Camphora. Linn. *Sp. pl.* 528. *Mat. m.* 192. Trew. *Nov. act. ph. med. A. N. C. v.* 2. *App. p.* 358. * Kæmpf. *Amæn. p.* 770. *t.* 771.

Arbor camphorifera Japonica foliis laurinis, fructu parvo globoſo, calyce breviſſimo. Commel. *Hort.* 1. *p.* 185. *t.* 95.

Arbor camphorifera Japonica. Breyn. *Icon. p.* 26. *t.* 2.

Pharm. CAMPHORA.

Locus. Japonia, Java. *Arbor.*

FORMA. Reſina purificata in placentis hemiſphæricis, hinc concavis, inde convexis, albiſſima, homogenea, ſubdiaphana, lævis, ſubflexibilis, fragiliuſcula.

PROPR. Odor fragrantiſſimus, penetrans, ad Roſmarinum accedens. *Sapor* calidiſſimus, Menthæ piperitidis, amaricans. *Maſticata* indiſſolubilis, fauces linguamque calefaciens. Purificata Camphora omnino volatilis eſt, inflammabilis, aëri libero expoſita ſenſim avolat, idque citius in temperie aëris calida, tardius vero in frigida. Vaſi clauſo incluſa lentiſſime avolat, ſed invaſis probe obturatis miniſme evaporat. Vaſe aperto in aqua ſimplici cocta, non liqueſcit, nec emollitur, ſed cito avolat; in vaſe clauſo, ſub digeſtione in balneo, ſublimata, aſcendit in collum vaſis, formans cruſtam ſ. placentulam. Camphora in igne

clauſo, e. gr. vitro ſublimatorio, non accenditur, nec decomponitur, ſed fumat: fumo ſub forma nivis laxe concreſcente; ſed ſi ignis augetur, ſublimatur in corpus denſum, hyaloide, facie glaciei. Camphora ignis flamma undique accenditur, flagrat: flamma maxima, luteſcenti-albida, lucida, fumo copioſo, ſpiſſo, fuliginoſo, odore ſubbituminoſo. Accenſa camphora aquæ immiſſa extinguitur; ſed ignis flammæ admota mox iterum accenditur. Sub deflagratione non conſpurcatur, verum alba manet; conſumitur abſque relictis carbonibus. Candentibus carbonibus immiſſa camphora non accenditur, ſed fumat, & in fumum penitus reſolvitur, & ſic avolat. Nec accenditur igne lentis vitreæ. Solvitur perfecte in ſpiritu vini & oleis expreſſis, ſtillatitiis; in ſpiritu nitri & aqua regia reducitur in faciem olei expreſſi, ſupernatantis, & intra paucos dies in vaſe aperto penitus avolat; ſed ſi ſolutio hæc in aquam frigidam, effunditur, redintegratur camphora. Ex ſpiritu vitrioli & ſalis intacta manet camphora, niſi ad ſummum concentrata fuerint hæc acida. E Camphora, cum boli rubri vel terræ argillaceæ probe ſiccatæ portione quadrupla, ex retorta leni igne deſtillata, obtinetur oleum camphoræ liquidum, & ſub fine deſtillationis, oleum butyraceum, in collo retortæ ſublimatum. Ab alcalinis fixis ſ. volatilibus non diſſolvitur; neque trituratione protracta. Cum mucilagine

G. arabici ſi teritur Camphora, ſuſpenditur in aqua, quamvis perfecte non ſolvatur, verum quiete ſuperficiei mixturæ innatat. Trituratione, camphoræ pars, ſc. camphoræ circiter gr. 2 in liquidi unc. 1, ſolvitur in aqua frigida, in aceto, in ſucco citri: ſolutione odore camphoræ & ſapore amaro, quiete ſe non præcipitante, nec cito depauperanda, licet vas apertum fuerit; etenim ſolutio hæc, immiſſa lagunculæ non obturatæ, poſt octiduum, odorem & ſaporem camphoræ adhuc aliquantum ſervavit. Abſque trituratione aqua frigida etiam camphora imbuitur. Quo frigidior aqua, eo plus camphoræ ſolvitur, quod aëri fixo tribuendum. Itaque aquam frigidam aëre fixo bene ſaturavi, deinde injeci fruſtum Camphoræ, & poſt duos dies aqua hæc valide Camphoram ſapuit, & tam fortis fuit, ut labia morderet. Sic ſolvitur camphora etiam in aëre fixo.

VIRTUS: calefaciens, reſolvens, nervina, ſudorifera, antiſeptica, antiſpaſmodica.

USUS. Inflammatio, Ophthalmia, Hyſteria, Rheumatiſmus.

OBS. 1. De arbore camphorifera, modoque camphoram colligendi, relationes dederunt ARENT. SYLVIUS (*) & ENGELB. KÆMPFERUS *l. c.*

OBS. 2. Camphora e pluribus arboribus & plantis aromaticis extrahi poteſt. Sic ipſa Laurus Cinnamomum,

(*) Vide VALENTINI *Simplic.* 488. ubi hæc relatio recuſa invenitur.

mum, ex quo vetuſtior evaſit, adeo camphora fœta eſt, ut cortices magis camphoram quam cinnamomum ſpirent (*). Certe vera camphora ſuaveolens e radicibus arboris Cinnamomi ſublimari potuit, ſi fides GRIMMIO (**). Radix arboris Lauri Caſſiæ & Cinnamomi indici camphoræ dives eſt, obſervantibus RHEEDE & JACQUINO. Inter deſtillandum Schœnanthum perſicum & arabicum, camphoræ copiam obtinuit KÆMPFERUS. E plurimis noſtris plantis ringentibus aromaticis, ut Majorana, Mentha criſpa & Piperita, Roſmarino, Salvia, Lavandula &c. camphora extrahi poteſt. Puram Camphoram ex arbore quadam, a Lauro Camphora diſtincta, in Poulo Chinco colligunt, ut docet ARENT. SYLVIUS, & confirmat cl. GAUBIUS (***).

OBS. 3. Lignum & radices arboris camphoriferæ in fruſtula concidunt ruſtici Japonenſes, & cum aqua coquunt in veſica ferrea, impoſito capitello fictili, amplo, ſtramine repleto; unde fit, ut camphora ſublimetur ſtraminique adhæreat. Hæc vero camphora cruda eſt, granulata & cineraſcens, ſub qua forma in Europam transfertur & purificatur. In hunc finem, immitatur Camphora, mixta cum calcis extinctæ vigeſima circiter ad eam parte, vaſi vitreo hemiſphærico, æqualis ex omni parte craſſitiei, terminato collo tubulato, recto; orificio colli fere libero, ſolo papyro contorto laxe obturato; tum admoveantur vaſi carbones igniti, igne primum molli, deinde temporato, poſtremo ſatis valido; inter hæc ſublimatur camphora puriſſima, quæ a primo ſub forma nivis apparet, deinde vero, aucto igne, concreſcit in maſſam pellucidam, hæmiſphæricam, concavam.

OBS. 4. Quandoquidem camphora diſperire ſolet & in ventos ſponte abire, id mihi curæ fuit, ut experimentis ſtabilirem leges evaporationis. Itaque ſumſi die 28

(*) *Philoſ. Tranſact. n.* 409. *p.* 103.
(**) BARTHOLINI *Act. med. v.* 3. *p.* 168.
(***) *Adverſ. l.* 1. *p.* 109.

Febr. 1774 tria fruſta Camphoræ, ſingulum pondere drachm. 2. quorum unum aëri aperto in tabulato ſummo domus diſpoſui in umbra, alterum in cella repoſui, tertium vero vaſculo ſtanneo immiſi, quod qualitercumque obturabam, & in camera ſervabam. Die 13 Junii primum fruſtulum pondere ſtetit granorum 5, alterum drachm. 1. & gr. 18, tertium ſcrupul. 5 & gr. 13. Interea vero temporis ſemel iterumque ponderaveram hæcce fruſta, & conſtanter obſervaveram evaporationem camphoræ minimam in aëre aperto eodemque frigidiſſimo & ſicco; paulo majorem in aëre cellari humido; longe majorem in temperie aëris calida & ſicca; omnium vero maximam ubi temperies aëris callida fuerat ſubhumidaque. Thom. Bartholinus (*) Camphoram incluſit 2 lagenis, quarum alteram hermetice ſigillavit, alteram vero cera bene obturavit; ſed tribus integris annis nequicquam diminuta fuit camphora.

OBS. 5. Camphoræ *uſus medicus* potiſſimum externus eſt. Adhibitur ut optimum reſolvens inflammationibus, bonumque diſcutiens rheumatiſmis. Solvitur in oleo Lini, & ſic cuti illinitur, vel etiam comminuitur atque ſpeciebus diſcutientibus immiſcetur. In gangræna, Camphora, extus applicita, multum boni præſtat, vi ſua antiſeptica. Ita etiam laudat cl. H. J. Collin (**) Camphoram in excreſcentiis ulcerum fungoſis, digitis comminutam & inſperſam. In ophthalmiis Camphoræ uſus frequentiſſimus; trituratione ſolvitur in aqua frigida & oculis inſtillatur. Medici olim, falaci fundamento nixi, intempeſtive Camphoram propinarunt in pleuritide febribuſque inflammatoriis; ſed ut ſatis conſtat, interne ſumtam camphoram ſanguinem concalefacere, ita eam revera pro nociva habere opportet, ubi pulſus durus, colorque intenſus. Sed rheumaticis in febriculis camphora ſudorifera eſt, prout pleraque calida; & in ejuſmodi

(*) *Act. med. vol.* 1. *p.* 105.
(**) *Obſerv. part.* 3. *p.* 154.

caſibus pulveres camphorati non ſpernendi ſunt, ut revocetur tranſpiratio poſt refrigerationem. In hiſteria morbiſque nervorum Camphora ſæpe apprime prodeſt. Maniaci interdum levamen ſentiunt e Camphora Opio juncta; ſed oportet ut primæ viæ bene ſint purgatæ pulſuſque mollis. Fuit epocha medicinæ, in qua medici camphora, diaphoreticis, ſudoriferis & regimine calido abuti videbantur; ſed epocha etiam hæc fuit Miliaris eruptionis, quæ nunc omnino ceſſit regimini frigidiuſculo introducto.

208. LAURUS nobilis. LINN. *Sp. pl.* 529. *Mat. med.* 194. TREW. *Nov. act. ph. med. A. N. C. v.* 2. *p.* 381.*

Laurus vulgaris. DUHAM. *Arb.* 1. *p.* 550. *t.* 134.

Laurus. CAMER. *Epit.* 60. BLACKW. *Herb. t.* 175. DALECH. *Hiſt.* 1. *p.* 351.

Pharm. *LAURI* Folia, Baccæ.

Locus. Europa auſtralis. *Arbor.*

FORMA. *rec.* *Folia* petiolata, ſempervirentia, ovato-lanceolata, acuta, integerrima; palmaria, glabra, ſublucidiuſcula, ſed utraque pagina venulis minimis undique reticulata, pallide viridia, nervis ſuboppoſitis, obliquis. *Baccæ* ovales, utrinque obtuſæ, nigricanti-fuſcæ, anaſtomoſi venularum undique reticulato-rugoſæ, lucidiuſculæ, magnitudine vix fructus Ceraſi minoris, uniloculares, continentes *Nucleum* majuſculum, figura baccæ, bipartibilem; *recentem* cotyledoneum, *ſiccatum* vero ſolidiuſculum.

PROPR. *Folior.* *Sapor* aromaticus, balſa-

micus, graviuſculus; *recentium* fortior, ſubamaricans. *Odor* foliorum fricatorum fragrans, *recent.* fortior. *Baccarum* nucl. *ſapor* amarus, balſamicus, pinguiuſculus, calidiuſculus, *odore* congruente; *maſticatæ* in ore ſenſim ſolubiles Corticalis pars baccæ etiam aromatica.

VIRTUS folior. & *baccarum:* ſtomachica, reſolvens, pellens menſes, urinam, ſudorem. Baccæ foliis efficaciores.

USUS. Hyſteria. *Foliorum:* culinaris.

OBS. 1. *Infuſum folior.* rubrum, odore & ſapore grato; vitr. martis purpuraſcit. *Baccar.* rubropurpuraſcens, amarum, odore & ſapore balſamico; vitriolo martis leniter purpuraſcens. *Oleum* folior. *ſtill.* limpidum, aromaticum, aquæ ſtillatitiæ innatans. *Oleum* e baccis triplum elici poteſt, ſc. *coctum*: coctione protracta per horam vaſe clauſo, in aqua pura extrahitur, decoctoque refrigerato ſuperficiem aquæ tegit; hoc oleum eſt butyraceum, viride, valide amarum, aromatico-balſamicum. Ellychnio immiſſo accenditur, ut aliud oleum expreſſum, flagrat: flamma vix fuliginoſa. Sæpe adulteratur axungia immixta. *Expreſſum*; ſimplici expreſſione elicitum, liquidum primum, dein butyraceum, debilius ſapidum, aromaticum. *Stillatitium*: limpidum, luteum, aromaticum, aromate *baccarum*; paratur e baccis contuſis, & cum aqua deſtillatis.

OBS. 2. *Baccas* Lauri, interne ſumtas, abhorret cl. Spielmann, ob vim, prout dicit, infamem abortum promovendi, ſanguinemque multum exæſtuandi, etiam ubi pauca ſolum grana data fuerint. In praxi hodierna raro exhibentur baccæ; vidi tamen plures, etiam fœminas, quæ pulverem e ſeminibus Capſici & baccis Lauri, ſupra (§. 87) memoratum, innoxie ſumſerunt, ſæpe per octiduum. Apud veteres Romanos inter cibi condimenta in culinis frequenter adhibebantur, ut teſtatur Apicius Coelius.

209. LAURUS Saſſafras. Linn. *Sp. pl.* 530. *Mat. med.* 193. Trew. *Nov. act. ph. med. A. N. C. v.* 2. *app. p.* 344. *t.* 6. *f.* 1. – 20. Duham. *Arb.* 1. *p.* 350. *t.* 135. *f.* 7.

Laurus foliis integris trilobiſque. Trew. *Ehret. t.* 69 & 70.

Cornus mas odorata, folio trifido, margine plano, Saſſafras dicta. Pluk. *Alm.* 120. *t.* 222. *f.* 6. Catesb. *Carolin.* 1. *p.* 55. *t.* 55.

Saſſafras arbor folio ficulneo. Munt. *Aardg. p.* 110. *t.* 110.

Saſſafras. Blackw. *Herb. t.* 267.

Pharm. SASSAFRAS Lignum, Cortex.

Locus. America ſeptentrionalis. *Arbor.*

FORMA. Lignum leve, mollius, cinereo-ferrugineum, extus colore magis ſaturato, fragile. *Cortex ligni* craſſiuſculus, ferrugineus, mollis, friabilis, levis, extus cinereo fuſcus, rugoſus. Cortex *radicis* tenuiuſculus, fragilis, rubicundus.

PROPR. Ligni: Odor fragrans, fortior, non ingratus, ad Fœniculum accedens, ſed gravior. *Sapor* aromaticus. *Corticis* utriuſque odor ſaporque ligno conſimiles, ſed fragrantiores.

VIRTUS: ſudorifera, diuretica, purificans.

USUS. Rheumatiſmus, Morbi cutanei, Ulcera.

OBS. 1. Odor potiſſimum menſtruo aquoſo, ſapor

vero ſpirituoſo extrahitur. *Aqua* ſtillat. aromatica. *Oleum* ſtillat. ponderoſum, in aqua ſubſidens, fragrantiſſimum, odore ligni ſaſſafras, ſapore forti ſaſſafras, acuto, calidiſſimo; guſtatum labia mordet; recens luteſcenti-limpidiſſimum, vetus rubicundum. Ligni ſaſſafr. inciſ. libr. 60 dederunt olei ſtillat. unc. 10 $\frac{1}{2}$, ut obſervavit BAUMÉ. *Extractum* ſpirituoſ. ſapore aromatico. *Infuſum* aquoſ. ligni ſaſſafras ſaturate rubrum, odore & ſapore ligni; vitr. martis parum fuſceſcit. *Decoctum* corticis aromaticum, rubrum; vitr. martis nigreſcit.

OBS. 2. De Lauro Saſſafras bene diſſeruit CHRIST. JAC. TREWIUS (*).

OBS. 3. Americani decocto corticis lanas coloro pulchro aurantio tingunt, perſiſtente, a ſole vix obliterando; P. KALM (**). In officinis cortex & lignum Saſſafras frequenter præſcribuntur ſub forma infuſi, in rheumatiſmis, arthritide &c.

210. LAURUS Culilaban. LINN. *Mant.* 2. *p.* 732.

Cortex caryophylloides. RUMPH. *Amboin.* 2. *p.* 65. *t.* 14.

Culit-Lawan. RUMPH. *Epiſt. p. m.* 419.

Pharm. *CULILAVAN* Cortex.

Locus. India orientalis. *Arbor.*

FORMA. *Cortex* craſſus, ſemiunguicularis fere craſſitiei, planus, in fruſtis longis & latis, rubro-brunneus, extus cineraſcenti-brunneus, fragilis.

PROPR. *Odor* fragrans, fortior, medius inter odorem corticis Saſſafras & Caſſiæ caryo-

(*) *L. c. p.* 281. *ſequ.*
(**) *Americ. Reſa, t.* 2. *p.* 271.

phyllatæ. *Sapor* aromaticus, calidus, acris, inhærens.

VIRTUS: calefaciens, ſtimulans, ſtomachica.

USUS.

OBS. *Infuſum* aquoſ. maceratione protracta paratum, rubrum, odore & ſapore aromatico; vitr. martis ſordide purpuraſcit. *Decoctum* aquoſ. ejuſdem aromatis ac infuſum; vitriolo martis purpuraſcit. *Tinctura* ſpirituoſa fragrantiſſima, grata, ſaturate rubra, ſapore aromatico, amaricante. Vitro affuſa, in parietibus vitri præcipitatur, & maculam hyalinam relinquit; vitr. martis fuſceſcit; aquæ frigidæ inſtillata lacteſcit.

211. LAURUS, quæ Lauraſter amboinenſis, Leytun. RUMPH. *Amboin.* 2. *p.* 70. *t.* 15. an?

Pharm. *PICHURIM* Faba.

Locus. Paraguay. *Arbor.*

FORMA. *ſicc.* *Nucleus* ovali-oblongus, utrinque obtuſus, hinc plano-concavus, inde convexus, undique glabriuſculus, ſuperficie vero minutim rugoſa, fuſco-olivaceus, pollicaris vel ultra; *parencymate* ſolido, pallide-cinereo, fragiliuſculo.

PROPR. *Odor* fragrans, Saſſafras referens, inhærens. *Sapor* aromaticus; *maſticata* in ore ſolvitur.

VIRTUS: ſtomachica.

USUS. Diarrhœa; Alvus laxa poſt dyſenteriam, Tormina.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. pulveris fabæ Pichurim, in vaſe clauſo paratum, valde aromaticum; in aperto

vero, aromate debiliore, ſapore aromatico; luteo-rubicundum; vitr. martis leviter fuſceſcit. Decoctione aroma fere perditur. *Tinctura* ſpirituoſa rubicunda, aromatica. *Extractum* ſpirituoſ. validum; aquoſum vero debile. *Oleum expreſſ.* album, butyraceum, fragrantiſſimum, ſaſſafras ſpirans, ætate paullulum flaveſcit & ſebaceum fit; maſticatum in ore ſolubile, ſapore odori congruente. Fabæ Pichur. libr. 1. dat olei expreſſi circiter unc. 1 ½.

OBS. 2. Frequentis uſus apud nos eſt Faba Pichurim in diarrhœis, & revera præſtans eſt. Mitigat tormina, & alvum ſiſtit abſque damno. In dyſenteria prodeſt, poſtquam primæ viæ bene purgatæ ſunt. Increbuit in Suecia potiſſimum a. 1757, cura ſpect. ABR. ARVIDSON, & cum publico communicata ab ill. ABR. BACK & cl. PETR. ZETZELL. (*). Cl. HEUERMANN (**) 20 dyſentericos e 30 cum hac faba curavit.

ORDO TRIGYNIA.

212. RHEUM Rhaponticum. LINN. *Sp. pl.* *531. Mat. med. 198.* BLACKW. *Herb. t. 262.*

Rhaponticum thracicum. ALPIN. *Rhapont. p. 1. t. 1. Exot. 137.*

Pharm. *RHAPONTICI* Radix.

Culinis —— Herba recens.

Locus. Thracia. *Perenn.*

FORMA. rec. Radix oblonga, craſſa, ramoſa, extus brunnea, intus luteſcens, tranſverſaliter ſecta *parencymate* variegato. *Caulis* tripedalis, erectus, teres, perforatus, glaber, vix ſtriatus, ſimpliciſſimus. *Folia* alterna,

---

(*) K. *Vetenſk. Acad. Handl.* 1759. *v.* 20. *p.* 60. 77.

(**) *Vermiſchte Unterſuchungen*, *t.* I. *p.* 215.

petiolata, patentia, lato-cordata, concava: angulis poſticis erecto-inflexiuſculis; pedali longitudine, ſpithamas 3 lata, quinquenervea, venuloſa, ſupra rugoſa, glabra, ſaturate viridia, ſubtus glauca, nervis & venulis ſcabrida, margine utrinque minutim ciliata, ſcabra: ſquamulis exiguis cartilagineis, ſubdiaphanis, rigidis. *Petioli* craſſi, longitudine fere foliorum, vix ſcabridi, ſupra plano-concaviuſculi, læves, ſubtus convexi, undique ſulcati. *Stipulæ:* vaginæ ſubtubuloſæ, membranaceæ, ſiccæ, albidæ, caulem amplexantes, minutim rugoſæ: ore obliquo, acuto. *Corymbus* terminalis, diffuſus, glaber, undique ſtriatus, albidus, nudus, baſi fulcitus foliolo uno vel altero, ſubpetiolato, & vagina membranacea; conſtans e racemis plurimis, ſubverticillatis, floribus verticillatis, pedicellatis, patentibus. *CAL. Perianth.* turbinatum, glabrum, albidum, ſexfidum: laciniis oblongis, obtuſis, concaviuſculis, erectis, ſubæqualibus. *COR.* nulla. *STAM. Fil.* 9, ſubulata, alba, calyce paulo longiora. *Anth.* trigonæ, incumbentes. *PIST. Germen* viride, triquetrum, glabrum. *Styli* 3, albi, patentiſſimi. *Stigmata* craſſa, reniformia, carnoſa, ſubdiaphana, alba, ſcabriuſcula, trifariam decumbentia.

PROPR. rec. folior. Odor herbaceus; *ſapor* acidulus; *maſticata* teneriora, ſaliva virideſcente; primo ſubſtyptica, dein acidula,

relicto poſtea in ore ſapore leniſſimo ſubrhabarbarino. *Petioli* carnoſi, ſuccoſi; *maſticati* acidi, leniter inſimul auſteri. *Radicis* ſicc. *odor* debilior, fere Rhei; *ſapor* amaricans, ſtypticus, ſubrhabarbarinus; *maſticata* linguam & fauces tingit colore rubro-croceo, tanquam Rheum verum.

VIRTUS: rad. adſtringens, tonica, ſtomachica, leniter laxans; *Fol.* refrigerans.

USUS: rad. Diarrhœa. *Folior.* culinaris.

OBS 1. *Infuſum* radicis aquoſ. rubro-luteum, opacum, ſapore amaricante, ingrato; *dilutum* rubrum; vitr. martis ſubito nigreſcit.

OBS. 2. Radix Rhapontici in noſtris quidem officinis proſtat, raro autem præſcribitur, nec niſi pecoribus; præſtans tamen eſt ſtomachicum, nequaquam contemnendum.

OBS. 3. *Folia* in culinas noſtras non ita pridem introduci cæperunt. Incoquuntur, una cum petiolis, juri carnium; petioli craſſi penitus fere ſolvuntur, relictis pelliculis, cribello ſeparandis; folia ipſa paulo minus ſolvuntur, ſapore tamen acidulo, revera grato, juſculum impertiunt. Sunt qui folia comminuta retinent, ut juſculum oleraceum fiat, ſed acor tunc minus ſapidus. CORNEL. LE BRUN, initio hujus ſeculi in urbem Iſpahan Perſiæ proficiſcens, menſe Aprilis vidit incolas in deliciis habere petiolos Rhei, hujus ſpeciei vel forſan Rhei Ribis, ſive juri carnis incoctos, ſeu crudos, quos cum ſale & pipere eſitabant. Cum primo vere erumpunt, terra cumulari debent, unde teneriores evadunt (*).

213. RHEUM palmatum. LINN. *Sp. pl.* 531. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 12. HOPE. *Philoſ.*

(*) LE BRUN, *Voyag. en Perſe*, &c., t. I. p. 192.

tranſact. v. 55. *p.* 292. * *t.* 12 & 13. *f.* 1-4. LINN. *Faſcic.* 1. *p.* 7. *t.* 4.

Pharm. RHABARBARI VERI (*Rhei*) Radix.

Locus. Tibet & Mongalia, Chinenſi imperio ſubjacentes, locis montoſis. *Perenne.*

FORMA. Radix recens magna, carnoſa; trunco oblongo, ramos exſerente, cortice dilute fuſco obtecta; *ſiccata* ab exteris advehitur in fruſtis palmaribus, leviuſculis, ſubrotundis, ſæpe foramine majuſculo pertuſis, decorticatis; *parencymate* fragiliuſculo, ſubfriabili, molliuſculo, ex albo & luteo-virideſcente variegato.

PROPR. ſicc. Odor fragrans, gravis, ſubnauſeoſus. *Sapor* amaricans, odori congruens; *rec.* radix pariter odorata, ſed ſiccatione odor intenditur. *Siccata* radix, in ore detenta, emollitur, *maſticata* ſenſim ſolvitur, atque inter dentes, maſticulatione repetita, arenuloſum quid mentitur; ceterum linguam, totum os, fauces & ſalivam croceo colore tingit.

VIRTUS: purgans, antacida, adſtringens, tonica, ſtomachica, diuretica: urina luteo-rubicunda.

USUS. Diarrhœa, Dyſenteria, Lienteria; Colica, Febris lenta infantum, Cruditas acida, Aphthæ, Hypochondriaſis, Rachitis, Icterus, Odontalgia.

OBS. 1. Rheum palmatum producit *Rhababarum*

in officinis *Sibiricum* appellatum; certe e ſeminibus, a Bucharis e montoſis Tibeti in Ruſſiam apportatis, & poſtea ſatis, hocce Rheum palmatum enatum eſt; PALLAS (*a*). Rhabarbarum vero *Chinenſe* ex alia ſpecie Rhei deſumtum eſſe videtur. Ex obſervatione cl. JOH. GOTTL. GEORGI (*b*), annoſior radix Rhei undulati ſimillima evadit Rhabarbaro Chinenſi, facie, colore, fragrantia, & vi purgante. Et vero credit cel. PALLAS (*c*), hocce Rheum undulatum, quod in montoſis Sibiriæ frigidis ac humidis ut plurimum laborat radicibus corruptis, in montibus regni Tibet ſiccioribus, apricis, magiſque auſtralibus, felicius provenire, radiceſque gerere excellentiores, quæ forte Rhabarbarum Chinenſe eximium efficiunt. Plures varietates Rhabarbari Chinenſis obſervavi, ſcilicet ponderoſiorem, leviorem, pallidiorem, rubeſcentem, immo omnino fuſceſcentem. Generatim omne *Rhabarbarum Chinenſe* occurrit in fruſtis oblongis ſeu ſubrotundis, hinc planis, inde convexiuſculis, palmaribus vel ſupra, ſatis ponderoſis; *parencymate* ſolido, minus friabili, e rubicundo luteo & albo variegato; quod, recenter pulveratum, abit in pulverem, mox croceum, ſed poſt ſenſim rubeſcentem, dum ſervatur. *Maſticatum* ſolvitur in ore, ſi bonum, quemadmodum etiam Sibiricum; deterior autem varietas ſub maſticatione tenax & indiſſolubilis deprehenditur. *Sibiricum Rhabarbarum* magis ſpongioſum, friabile, leve, pallidum ſ. albeſcenti-luteſcens; *chinenſe* vero magis ſolidum, ponderoſum, durum, & ſaturatius tinctum. Colitur hoc a Chinenſibus, præcipue in provincia Xenſi, ſub nomine *Taihoang*. Hyeme effodiuntur radices, atque in taleolas craſſas dividuntur, ſucco viſcoſo diſtillante, quæ taleolæ in menſis mox reponuntur, in umbra, crebroque

---

(*a*) *Reiſe durch verſchied. Provinzen des Ruſſ. Reichs*, 3. *p.* 157.

(*b*) *Bemerkungen einer Reiſe im Ruſſiſch. Reich*, *t.* I. *p.* 211 & 212.

(*c*) *L. c. p.* 156.

per diem revolvuntur, ut ſuccus non defluat, ſed ſenſim abſorbeatur & concreſcat, quo facto, tranſactis per illas funiculis, in aëre libero, itemque loco umbroſo, ſuſpenduntur. Ex radicis recentis libris 7 vix una alterave ſiccata obtinetur; NIEUHOV (*a*). Rheum Sibiricum in Sibiria non creſcit, ſed ſat copioſe in montoſis Mongaliæ. Optimum & ſelectiſſimum Rhabarbarum ſponte creſcit apud Mongalos orientales, ad Soezi in vicinia Chinæ (*b*). Amat humum profundam, laxam, & cœlum ſerenum, nec pluvioſum. Propagationi plantæ facilitatem conferunt Mures Marmotæ, in vicinia libenter nidulantes, quippe quia gnavi hi foſſores humum circumcirca evertunt, atque ſic viam germinatione ſeminum aperiunt. Radices annoſas colligunt incolæ, & in fruſta conſcindunt, quæ perforant, atque in parietibus tentoriorum, vel etiam in ipſis cornubus ovilis, ad ſiccandum ſuſpendunt; D'ANTERMONY (*c*). Antea illi hoc Rhabarbarum ad nundinas Urgenſes ferebant, ubi confluentes Ruſſi ſuas merces, potiſſimum pelles, cum eo commutabant (*d*); at nunc temporis hocce commercium in emporio Kjaehta colitur, ubi, ex inſtituto ſuperiorum, bonum ſeligitur ac venum it Rheum, & rejicitur omne quod deprehenditur corruptum; PALLAS (*e*). E Petropoli poſtmodum per Europam diſpergitur hæc Rhabarbari ſpecies, commercio nunc libero facto, poſtquam Batavorum monopolium ceſſavit. Hyemes noſtras bene perfert hæc planta, frigoris patiens; ſemina etiam hic maturat. Sed requiruntur 10 aut 12 anni ad incrementum & maturationem radicis (*f*). Sub automno effodi poſſunt radices, tunc enim fragrantes

---

(*a*) *Legat. Batav. t. 2. p. 81.*
(*b*) *Receuil de Voyages au Nord, tom. 10. p. 46.*
(*c*) *Voyages dans diverſes Contrées de l'Aſie, &c., v. 1. p. 223. ſeq.*
(*d*) D'ANTERMONY. *l. c. p. 108.*
(*e*) *L. cit.*
(*f*) PALLAS. *l. c. p. 157.*

ſunt. Sed ſiccatio radicis apud nos difficillima eſt, quod putredini valde obnoxia eſt radix recens.

OBS. 2. *Infuſum* aquoſ. *Rhei Sibirici*, ſub digeſtione in vaſe clauſo paratum, limpidum eſt, rubro-luteſcens, odore fragrante rhababarino, ſapore amaricante, pariter rhabarbarino; vitr. martis nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 8, inſtillatæ in aquæ font. unc. $\frac{1}{2}$, cum vitr. martis addito, colorem pulchrum ſaturate viridem exhibuerunt. *Infuſum Rhei Chinenſis* rubro-luteſcens, ſubopacum, odore fragrante rhabarbarino, ſapore amaricante rhabarbarino, ſubaromatico; cum vitr. martis pariter nigreſcit; hujus infuſi guttæ 6, in aquæ font. unc. $\frac{1}{2}$, cum vitr. martis, colorem prioris infuſi ſimilem faciunt. *Infuſum* radicis Rhei palmati circiter triennis, in Suecia cultæ & recenter ſiccatæ, colore prioribus ſimile erat, odore quidem rhabarbarino, ſed fragrantia graviore; ſapore dulceſcenti-amaricante; cum vitr. martis non nigreſcebat, verum fuſco virideſcebat; hujus infuſi guttæ 30, in aquæ fontanæ unc. $\frac{1}{2}$, cum vitr. martis, colorem ſordide viridem, ſed dilutiorem, exhibuerunt. Radix hæc in ſegmenta tenuia conciſa erat, & vero quando infuſum decantabatur, ſegmenta radicis, in fundo remanentia, adeo gelatinoſa erant, ut cohærerent, & totus fundus vaſculi gelatina crocea repletus eſſet. Ipſius radicis ſcrupul. 1 propinavi, qui alvum duxit. Odorem ſpargebat hæc radix fragrantem, dum recens erat; ſiccata, odore Rhabarbaro Sibirico antecellebat. Maſticata ſatis amaricans erat, tenax & flexibilis, facie ſubgummoſa; verum in ore ſumta ſine mora emolliebatur, ſaliva crocea. Hinc radix Rhei junior nimis gummoſa, vix adſtringens, purgans tamen. Ætate qualitatem ſuam gummoſam ſenſim deponit, magis adſtringens fit magiſque tonica; omne tamen mucilaginoſum ætate non deponitur, quod quidem elucet ab experimento cl. AND. LEOP. HAAN (*), in olla Papini facto, ubi Rhei vulg.

(*) *Libello*, *p*. 18.

unc. 1 reſidui mucilaginoſi inſipidi drachm. 3 a gr. 40 reliquit. Rhei chinenſ. libra 1 dedit *Extracti* aquoſi fere libr. ½.

OBS. 3. Rhabarbarum purgat partibus ſuis odoriferis; hinc Rheum toſtum obſtipat; hinc extractum aquoſum longe debilius purgat, quam pulvis radicis recenter comminutus. Optima itaque forma Rheum propinandi eſt in ſubſtantia, præcipue ſi fruſtulum maſticetur & ſenſim deglutiatur. Solvitur hoc modo in ſaliva, & gingivas, fauces, œſophagumque roborat. Extus denti dolenti applicitum & intra buccam retentum Rheum, odontalgiam ſæpe tollit.

OBS. 4. Cl. SCHEELE (*) experimenta inſtituit cum *materia* illa *albo-variegata*, quæ in variis fruſtis Rhei Chinenſis copioſe conſpicitur. Hanc materiam ope cultelli ſeparavit, quæ, maſticata, ſentiebatur ut arena tenera, inſipida. Groſſe pulverata & aquæ calidæ immiſſa, ſpecifice gravior erat quam materia altera lutea, cum qua commixta fuerat; quare etiam repetitis lotionibus a lutea facile ſeparabatur. 1) Hanc materiam albam, puram, exſiccatam, in aqua pura decoxit, ſed non ſolvebatur. 2) In Spiritu Nitri ſolvebatur abſque efferveſcentia. 3) Huic ſolutioni inſtillavit Spiritum vitrioli, unde præcipitatum quoddam emerſit, quod verum erat Gypſum. 4) Materiam hanc deſtillavit per retortam, unde in recipiente obtinuit liquorem, ſpiritui Tartari ſimilem, ſuboleoſum; reſiduum in fundo retortæ valde tumebat, & erat carbo niger, cum acidis non efferveſcens; 5) ſed calcinatus igne valido in crucibulo, albeſcebat, & vera erat calx viva, abſque indicio ſalis alcalini fixi. Hinc conſtat hæc materia ex terra calcarea, acido ſaturata, forte vegetabili, ſiquidem in igne penitus deſtructum fuit. Suſpicatur cl. SCHEELE, hoc acidum analogum acido citri eſſe, ſiquidem creta, acido citri ſaturata, e ſolutione ſua præcipitetur, ſub facie terræ conſimilis,

(*) In *Litteris.*

paria phænomena ſub experimentis monſtrantis. Cl. J. G. MODEL (*a*) hanc terram etiam examinavit, illamque ut veram terram ſeleniticam agnovit. E Rhei Chinenſis libr. 4 accepit Terræ hujus unc. 6. Adducit, hanc terram, cum pulvere carbonum calcinatam, ſulphur olere; cum Sale Tartari in aqua digeſtam, Tartarum vitriolatum dare; ſed cum alcali minerali, ſal mirabile Glauberi. Ex his judicat, illam verum ſelenitidem eſſe, ex acido vitrioli conſtantem. Quo annoſius Rheum, eo plus terræ continet; e Rhei diu ſervati drachmis 13 extraxit terræ hujus unciam 1. Sed in fruſto radicis Rhei palmati, Petropoli culti, per annum ſervato, ne hilum quidem terræ hujus ſelenitiæ obtinere potuit. Cl. SCHEELE, ulterius inquirens in exiſtentiam acidi vitriolici in terra ſupradicta, illam cum ſale Tartari & pulvere carbonum calcinavit, ſed nihil obtinuit hepatis ſulphuris, unde porro concludit, terram Rhabarbari non eſſe gypſum, verum terram calcaream, acido vegetabili ſaturatam, Selenitidi tartareo non abſimilem.

OBS. 5. De Rhabarbaro ſcripſit M. TILLINGIUS (*b*) librum vaſtum, paginis 782 in 4°. conſtantem, uſquequaque compilatum. Rheum in pleriſque morbis commendat hic Auctor, & farraginem formularum recenſet.

CLASSIS X.

DECANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

214 CASSIA Senna. LINN. *Sp. pl.* 539. *Mat. med.* 200. BURM. *Ind. p.* 96. *t.* 33. *f.* 2.

(*a*) *Entdeckung des Seleniten in der Rhabarber.* Pet. 1774.

(*b*) *Rharbarbarologia*, *ſ. curioſa Rhabarbari diſquiſitio.* Francof. ad Mœn. 1679.

Senna.

Senna. Bauh. *Hiſt.* 1. *p.* 377. Dalech. *Hiſt.* 1. *p.* 218. Dodon. *Pempt.* 357.

Senna alexandrina foliis acutis. Moris. *Hiſt.* 2. *p.* 201. *ſ.* 2. *t.* 24. *f.* 1.

Senna italica foliis obtuſis. Moris. *Hiſt.* 2. *p.* 200. *ſ.* 2. *t.* 24. *f.* 2.

Senna orientalis. Tabernæm. *Icon.* 517.

Pharm. SENNÆ Folia, Folliculi.

Locus. Ægyptus. *Annua.*

FORMA. *ſicc.* *Foliola* (folii pinnati) ovali-lanceolata, acuta, integerrima, ſemipollicaria, ſæpe pollicaria, pallida, ſupra minutim pubeſcentia, ſubtus glabriuſcula, coſta pubeſcente, venuloſa, nervis alternis. *Folliculi: Legumina* bivalvia, pollicaria, falcata, utrinque plana, linea laterali utrinque longitudinali interrupta, fuſco-cinerea, venuloſa, ſemina ſecundum lineam lateralem annectentia. *Semina* 6 vel 7, turbinato-cordata, acuta, cinerea.

PROPR. *Odor* ſubaromaticus. *Sapor* amaricans, nauſeoſus; *maſticata* ſubglutinoſa ſentiuntur.

VIRTUS: purgans præſtans, ſæpe tormina excitans.

USUS. Alvi purgatio, Febres.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. foliorum ſaturate rubrum, odore nauſeoſo, ſapore conſimili, leniter amaricante; adjecto vitriolo martis color conſtat. *Extractum* nigrum, ſplendens, tenax, digitis adhærens, in fila ductile, odore fere infuſi Maltæ, ſed debiliore; ſapore leniter amaricante, ſubſalſo. Solvitur in ore, ſaliva fulva.

Foliorum Sennæ libr. 4 dant Extr. aquoſi tenacis libram 1 $\frac{1}{2}$, vel paulo ſupra. Folia Sennæ per coctionem protractam mucilaginem dant; hinc præſtat infuſum, quam decoctum.

OBS. 2. Caſſia Senna ſponte provenit in Ægypto ſuperiori, & colliguntur folia a ruſticis Arabibus, poſtquam ſemina matura produxit planta, foliaque penitus fere exaruerunt. Hi Sennam vendunt principi (Schek) ſuo, qui illam Cairum mittit, emendam ab illo, in quem monopolium derivavit cohors Janizarorum. Hic vero Sennam poſtea vendit Europæis. Sic demum Senna ægyptiaca, revera optima, ad officinas noſtras migrat.

OBS. 3. Purgans ſennatum præſtantiſſimum eſt, efficax, fæces alvinas evacuans, & primarium fere laxans apud nos, in morbis acutis & chronicis. Si infuſum paretur ex aqua bulliente & fol. Sennæ unc. 1 $\frac{1}{2}$, colatura unc. 12; ſique id ſucco citri acidulum fiat, & mannæ ſelect. unc. 3 addantur, atque inſuper ſyrupus quidam gratus, ex. gr. Rubi idæi, ſaporis gratia adjiciatur; habebitur potio laxans grata & efficax, tormina vix excitans, unde uncia una alterave quovis bihorio ſumi poterit, uſquedum effectus ſecutus fuerit. Videtur quaſi Senna vi quidam ſpecifica abdomen peteret. Wilh. Courten (*) uncias tres decocti Sennæ venæ crurali canis injecit, unde ille brevi correptus fuit murmure inteſtinorum, validaque commotione muſculorum abdominalium, inſequente vomitu bilioſo.

OBS. 4. Error popularis eſt antiquus, quod *ſtipites* Sennæ tormina faciant. Ego, hujus rei penitius cognoſcendæ cauſſa, pluſquam quadrageſies præſcripſi formulam ſennatam, in ſuperiori obſervatione expoſitam, ita autem variatam, ut ſoli ſtipites loco foliorum ſumerentur; ſic ſtipit. unc. 1 $\frac{1}{2}$ erat in infuſi colatura libr. 1. Sed æque bene egit hoc infuſum atque alterum; æque fere efficax purgans fuit, immo æque ſecurum. Excluſi man-

(*) *Philoſ. tranſact. vol. 27. p. 498.*

nam ; ſed nec ſtipites, magis quam folia, poſtea excitarunt tormina. Sic error, ſemel enatus, ſæpe per ſecula perennat.

215. CASSIA Fiſtula. LINN. *Sp. pl.* 450. *Mat. med.* 199. HASSELQU. *It. palæſt.* 468. VALENT. *Simplic.* 234. *t.* 234.

Caſſia fiſtula alexandrina. COMMEL. *Hort.* 1. *p.* 215. *t.* 110. RUMPH. *Amboin.* 2. *p.* 83. *t.* 21.

Caſſia fiſtularis. BLACKW. *Herb. t.* 381.

Conna. RHEED. *Malab.* 1. *p.* 37. *t.* 22.

Conea Maraum malab. BROWN. *Philoſ. tranſact. vol.* 23. *p.* 1064. *

Siliqua ſ. Caſſia cathartica. DALECH. *Hiſt.* 1. *p.* 114.

Caſſia nigra. DODON. *Pempt.* 775.

Pharm. CASSIÆ Fiſtula, Pulpa.

Locus. Ægyptus ; India orientalis ; ſolo pingui & ſicciore. Colitur in America. *Arbor.*

FORMA. ſicc. Legumen cylindricum ; cubitale, craſſitie pollicis, ſubfalcatum, obtuſum cum tubere ſubrotundo, obductum cortice ſublignoſo, fragili, tectum epidermide fuſco-nigricante, læviuſculo, minutim & interrupte tranſverſaliter ſtriato ; ſutura longitudinali latere altero, altero vero obſoleta ; multiloculare : diſſepimentis tranſverſalibus, pluribus, parallelis, tenuibus, rigidis, papyraceis, ſutura centrali, longitudinali ; ſingulo diſſepimento utrinque obducto *pulpa* melligi-

VIRTUS; adſtringens, coriaria.

USUS.

OBS. *Infuſum* leguminum integrorum aquoſ. frigide paratum, rubicundum, limpidum, odore debiliore, ſapore ſtyptico; vitr. martis ſubito nigreſcit & turbatur. *Decoctum* leguminum ſaturatum ſpiſſiuſculum, obſcure brunneum, odore nullo, ſapore intenſius ſtyptico. Decocti gutta 1, in aquæ font. unc. ½ inſtillata, addito vitr. martis, colorem violaceo-fuſcum fecit, plures vero guttæ nigrum.

217. HYMENÆA Courbaril. LINN. *Sp. pl.* 537. *Mat. med.* 515.

Ceratia diphyllos antegoana, Ricini majoris fructu oſſeo, ſiliqua grandi incluſo. PLUKEN. *Almag. t.* 82 *f.* 3.

Jetaiba arbor. PIS. *Braſil.* 60.

Pharm. ANIME Gummi.

Locus. Braſilia. *Arbor*.

FORMA. *Reſina* in fruſtis ſubrotundis, inæqualibus, magnitudine nucis Avellanæ vel ultra, pallide luteſcens, ſuperficie undique ſubfarinacea, intus diaphana ſuccini inſtar, nitida, ſplendens, fragilis: fragmentis planiuſculis; friabilis.

PROPR. *Odor* fragrans, balſamicus, in baccas Juniperi incidens. *Sapor* debilius reſinoſus. Reſina *maſticata* primum friabilis inter dentes, dein emollitur, & coit in maſſam duriuſculam, ceræformem, flexilem, opacam, pallidam; ore exemta in aëre libero mox indureſcit, friabilis ſit, tota amiſſa pelluciditate & nitore. Inter digitos retenta reſina, leviter illis

adhæret, emollitur, flexilis fit ut cera; ſubacta pelluciditatem amittit, opaca evadit, facie ceræ citrinæ; abjecta mox iterum indureſcit & fragilis fit. In vaſe ferreo ſuper ignem funditur, odore grato, admota flamma accenditur, flagrat: flamma vivida, fumante: fumo parum grato, fuliginoſo, relicto exiguo carbonis. Reſina ignis flamma admota accenditur, flagrat, ſub deflagratione funditur, guttatim deſtillat. Prunis immiſſa non accenditur, at fumat, fumo grato, conſumitur. Solvitur in ſpiritu vini, oleo expreſſo, & oleum non tingit; ſolvitur etiam in oleo ſtillat. ſed oleum hoc inficit colore dilute luteſcente. In aqua pura vix ſolvitur; ſed cum aqua ſimplici deſtillata, dat *aquam ſtillat.* fragrantem, ipſa reſina odore orbata, atque tantulum *olei ſtillat.* præbet.

VIRTUS: nervina, vulneraria.

USUS. Suffumigia.

OBS. E radicibus arboris ſtillat hæc reſina, & in terra reperitur ſub radicibus, in fruſtulis concreta; Edv. Bancroft.

218. CÆSALPINIA arbor Braſilia dicta. Linn. *Mat. med.* 204.

Ibirapitanga. Marggr. *Braſil.* 101. *t.* 102.

Bois de Bréſil. Des Marchais. *Voyag. t.* 2. *p.* 9. *t.* 3. *p.* 236.*

Pharm. *BRASILIANUM RUBRUM* Lignum.

Locus. Braſilia, Cayenna.

FORMA. Ligni pars medullaris, ſolida, ponderoſa, dura, compacta, rubro-olivacea.

PROPR. *Odor* nullus. *Sapor* debilis.

VIRTUS.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. phœniceo-luteſcens, ſapore debili, amaricante; vitriolo martis color perſiſtit. *Decoctum* phæniceum, ſapore debili.

OBS. 2. Variat hoc lignum pro ingenio ſoli, diverſaque nomina varietatibus impoſita ſunt, ut *Lignum Japonenſe*, *Sanctæ Marthæ*, *Braſilette*; DES MARCHAIS (*). Tinctoribus notiſſimum lignum.

219. GUILANDINA Moringa. LINN. *Sp. pl.* 546. *Mat. med.* 202.

Moringha Zeylanica &c. BURM. *Zeyl.* 162. *t.* 75.

Mouringou. RHEED. *Malab.* 6. *p.* 19. *t.* 11.

Morunga. RUMPH. *Amb.* 1. *p.* 184. *t.* 74.

Belaus myrepſica. BLACKW. *Herb. t.* 386.

Pharm. *NEPHRITICUM* Lignum; *BEHEN* Oleum.

Locus. America, Ceylona. *Arbor*.

FORMA. *Lignum* ſolidum, compactum, ponderoſum, durum, ex ſecamento nitidum, alburno pallide cineraſcente, medullari parte purpurea. *Alia varietas* β rarius in officinis occurrit, priori ſimilis; quæ tamen differt alburno cinereo, & medullari parte rubro-brunnea; notata circulis, concentricis pluribus, obſcurioribus ſ. magis fuſcis, unde li-

(*) *Voyage en Guinée & Cayenne*, tom. 3. p. 234.

gnum, tranſverſaliter ſectum, nebuloſo-variegatum apparet.

PROPR. Ligni raſi: *odor* debilis, graviuſculus, *ſapor* debilis, odori congruens, acriuſculus.

VIRTUS olei: obtundens.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. luteo-rubicundum, odore acutiuſculo, ſapore conſimili; luci expoſitum ex luteo rubeſcit, in umbra vero brunneum apparet; vitriolo martis fuſceſcit. Ut obſervat GEOFFROY, & poſt eum HILL, LEWIS pluresque, debet lignum Nephriticum verum dare infuſum aquoſum colore opalino; quod, luci expoſitum, colorem monſtrare debet aureum; in umbra vero cæruleum. Sed meum infuſum haſce notas non monſtravit; neque etiam infuſum ex variet. β, quod, luci & umbræ expoſitum, colore erat aureo, odore debili fungoſo, ſapore conſimili, & cum vitr. martis non fuſceſcebat.

OBS. 2. *Oleum Behen* expreſſum album, limpidiuſculum, abſque odore & ſapore. Accenſum flagrat: flamma vivida, luminoſa, vix fumante, non fuliginoſa. Cogitur in frigore levi, atque hinc tardiſſima ranceſcit. Ex obſervatione cl. J. C. WILCKE, gradu 15. ſupra o in therm. ſuec. tenax fit, quod ulterius ita increſcit, ut gr. 2. ſupra o inſtar muci tenacis in fila duci poſſit. Ex Nuc. Behen libr. 1 expreſſione accepit cl. J. R. SPIELMANN olei expr. unc. 2 $\frac{1}{2}$.

220. GUAJACUM officinale. LINN. *Sp. pl.* 546. *Mat. med.* 207. MUNT. *Aardgew.* t. 96.

Guajacum. BLACKW. *Herb.* t. 350.

Guajacum jamaicenſe foliis velut muria conditis ſpiſſius virentibus, flore ſubcæruleo. PLUK. *Almag.* 180. t. 35. f. 4.

Pruno vel Evonymo affinis arbor, folio alato buxeo ſubrotundo. SLOAN. *Hiſt.* 2. *p.* 133. *t.* 222. *f.* 3-6.

Arbor ligni ſancti vel Guajacum. SEB. *Theſ.* 1. *p.* 86. *t.* 53. *f.* 2.

Lignum vitæ or Guajacum. HUGH. *Barbad.* *p.* 143. *t.* 9.

Ph. GUAJACI Lignum, Cortex, Reſina.

Locus. Jamaica. *Arbor.*

FORMA. *Lignum* ſolidum, ponderoſum, in aqua ſubſidens, communiter ex truncis vel ramis grandioribus deſumtum, duriſſimum, parte medullari fuſco-virideſcente, alburno pallide luteſcente. *Cortex* durus, ligneus, rigidus, craſſus, in fruſtis planis, latere exteriore læviuſculus, olivaceus; interiore pallidus, longitudinaliter ſubſtriatus, fragilis: fractura ſublamellata. Cortex, ſolis luci expoſitus, latere interiore & in fractura, undique micat atomis albis.

PROPR. *ligni:* Scobs ligni odore debili reſinoſo; *maſticata* ſapore leniter amaricante, tum acriuſculo. *Corticis: Odor* debilius reſinoſus; *ſapor* amaricans, debiliter reſinoſus; *maſticatus* inter dentes friabilis.

VIRTUS: mundificans, ſudorifera, diuretica, ſubcalefaciens, ſtomachica.

USUS. Siphilis, Arthritis, Morbi cutis, Odontalgia.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum Scobis *ligni* Guajaci luteſcens tamquam potus Theæ, odore debili, reſinoſo,

ſapore reſinoſo, amaricante; vitriolo martis color non alteratur. *Infuſum* aquoſum *corticis* itidem Theæ inſtar coloratum, debile; vitriolo martis color pariter perſiſtit. Ligni Guajaci raſpati ſ. raſi libr. 3 dant *Extracti* gummoſo-reſinoſi unc. 1 ½.

OBS. 2. *Reſina* duobus modis colligitur, vel inciſione corticis, vel etiam ſpontanea efflorescentia ex calore ſolis, quorum poſterior præſtabilior cenſetur (*). Reſina Guajaci bonæ notæ debet eſſe ponderoſa, friabilis, rubro-brunnea, ſubpellucida, odore grato, cephalico.

OBS. 3. Lignum Guajaci in praxi medica tritiſſimum eſt, ut præſtantiſſimum mundificans. Ante inventum mercurii uſum in Lue venerea, Guajacum tantum non unicum majoribus noſtris fuit remedium, quod regimine calido exhibuerunt. Reſpectu duritiei magnopere expetitum eſt hoc lignum a fabris lignariis.

221. ANACARDIUM occidentale. LINN. *Sp. pl.* 548. *Mat. med.* 206. JACQU. *Hiſt.* 124. *t.* 181. *f.* 35. BLACKW. *Herb. t.* 369.

Pomifera ſ. potius prunifera indica, nuce reniformi. CATESB. *Corol.* 3. *p.* 9. *t.* 9.

Kapa-mava ſ. Acajous vel Anacardi alia ſpecies B. pin. RHEED. *Malab.* 3. *p.* 65. *t.* 54.

Caſſuvium. RUMPH. *Amb.* 1. *p.* 177. *t.* 69.

Acajou. DES MARCH. *Voyag.* 3. *p.* 266.

Caſchou. MERIAN. *Surin. p.* 26. *t.* 26.

Acaju. PIS. *Braſil.* 57. *t.* 58.

Acajaiba. MARGGR. *Braſ.* 95. *t.* 96.

Ph. *ANACARDII OCCIDENTALIS* Nux.

Locus. India utraque. *Arbor.*

(*) DES MARCHAIS. *l. c. tom.* 3. *p.* 246.

FORMA. ſicc. Nux reniformis, glabra, fuſca, dura, utrinque obtuſo-rotundata, altero latere ſubgibboſa, altero autem depreſſa, longitudine pollicari; teſta bilamellari: diploë cellulari, in recenti fœcunda ſubſtantia liquidiuſcula, oleoſa, rubicunda; *Nucleo* amygdalino, teſtæ reſpondente, obducto pellicula ſubfuſca.

PROPR. Teſtæ: diploës ſuccus acerrimus; recens guſtatus totum os excoriat, inflammat & tumefacit. Ignis flammæ admota teſta accenditur, flagrat, igne ſerpente, explodente. *Nuclei: Sapor* gratus, Amygdalæ dulcis.

VIRTUS teſtæ: cauſtica; *nuclei:* eſculenta.

USUS teſtæ: Herpes; *nuclei:* diæteticus.

OBS. Receptaculum fructus recentis carnoſum, turbinatum, pyriforme; *immaturum* auſterum, acidum, odore ſuballiaceo, ſucco maculas indelebiles linteis imprimente; *maturum* vero flaveſcenti-rubrum, ſapidiſſimum, vinoſum, odore ſuavi; *parencymate* gelatinoſo, fibris, longitudinalibus referto. In Indiis, ubi recens occurrit, maxime expetita eſt hæc fructus ſpecies, quamobrem etiam multæ inter barbaros Americæ auſtralis obortæ ſunt diſſenſiones.

222. DICTAMNUS albus. LINN. *Sp. pl.* 548. *Mat. med.* 208. MILL. *Figur. t.* 123. BLACKW. *Herb. t.* 75. KNIPH. *Bot. orig. centur.* 1. STORCK. *monogr. t.* 2. LUDW. *Ectyp. p.* 5. *t.* 10.

Fraxinella. RENEALM. *Specim.* 122. *t.* 121. GARID. *Aix. t.* 36. DOD. *Pempt.* 345.

Pharm. DICTAMNI ALBI Radix.

Locus. Europa auſtralis. *Perennis.*

FORMA. ſicc. Corticalis pars radicis undique alba, craſſitie lineæ vel ultra, convoluta in cylindricum, digitali longitudine; *parencymate* albo-fragili, friabili.

PROPR. ſicc. Odor vix ullus; *recentis* vero fortis, gravis. *Sapor* debilis; *rec.* amarus.

VIRTUS: emmenagoga, anthelminthica.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſum colore potus Theæ, limpidiuſculo-luteſcens, ſapore amaro; affuſo vitriolo martis non variat.

OBS. 2. Ill. ANT. STORCK (*) laudat tincturam e radice recente paratam, immo pulverem radicis doſi ſcrup. 1 vel drachm. ½; & 9 caſibus uſum Dictamni confirmat, ut anthelminthicum & emmenagogum præſtantiſſimum.

223. RUTA graveolens. LINN. *Sp. pl.* 548. *Mat. med.* 209. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3. DOD. *Pempt.* 119. BLACKW. *Herb. t.* 7.

Ruta hortenſis latifolia. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 240. *t.* 60.

Ruta ſylveſtris major. DUHAM. *Arb.* 2. *p.* 240. *t.* 61.

Ruta hortenſis. LOB. *Hiſt.* 506. LUDW. *Ectyp. p.* 10. *t.* 20.

Pharm. RUTÆ Herba, Semina.

Locus. Europa auſtralis, Oriens. *Suffrutex.*

FORMA. rec. Caules plures ex una radice,

(*) *Libell. de Flammula jovis, Dictamno albo, &c.*

herbacei, teretes, atrichodes; punctulis elevatis ſcabridi, ſimpliciuſculi, pedales vel ultra. *Folia* alterna, petiolata, duplicato-pinnata: pinnis oppoſitis, inferioribus longius pedunculatis: pinnulis pinnatifidis: laciniis lineari-lanceolatis, obtuſis, glabris, ſubtus punctatis, margine minutim crenatis; extima majore, cuneiformi. *Petioli* teretes, ſupra obſolete ſulcati. *Corymbus* terminalis, glaber, punctatus, folioſus, ramis alternis, erecto-patentibus, inferioribus remotis. *Bracteæ* lineares, crenulatæ. *CAL. Perianth.* 5-phyllum, punctatum: laciniis linearibus, acutis, punctatis, minutim crenulatis, plano-patentibus. *COR.* lutea. *Petala* 5, unguiculata, ovato-oblonga, concava, fornicata, punctata, margine dentata, ſ. minutim lacera, plano-patentia. *STAM.* lutea. *Filam.* 10, ſubulata, in petalis recondita. *Anth.* tetragonæ, quadriſulcatæ, baſi cavæ. *PIST. Germen* majuſculum, ſuperum, ovatum, obtuſum, inferne carnoſum, viride, groſſe punctatum, ſuperne fuſcum, quadriſulcatum, punctato-rugoſum. *Stylus* tetragonus, breviuſculus. *Stigma* truncatum. *Semina* reniformia, rugoſa, fuſca.

PROPR. rec. Odor fortis, gravis, non tamen ingratus. *Sapor* amarus, gravis, acris. *Sicc.* odor & ſapor debiliores.

VIRTUS: alexiteria, pellens, emmenagoga, ſudorifera, rubefaciens.

USUS. Hyſteria.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. *herbæ* colore rubeſcenti, infuſi Theæ inſtar, ſapore amaricante; vitr. martis fuſceſcit. Infuſum *ſeminum* turbidum, rubeſcens, ſapore fere Naſturtii; præcipitatur cum alcohole vini. *Oleum* ſtillat. rubrum, odore debiliore Rutæ, ſapore Rutæ forti, acuto, calido; ætate & quiete deponit ſedimentum reſinoſum, fuſcum. *Extrahitur* Ruta ſpiritu vini, aqua, aceto vini; acetum Rutæ ab antiquioribus temporibus decantatum. Ruta, cum aqua deſtillata, dat *aquam ſtillat.* odore Rutæ, non vero acrem, *oleo ſtillat.* ſupernatante. Ex herba recente tantulum olei obtinetur, e ſeminibus vero longe plus; ex herb. recent. libr. 21 vix ultra drachm. 1 olei ſtill. obtinuit BAUMÉ, ſed ex ſemin. libr. 10 olei ſtill. unc. 2 accepit. Si Decoctum herbæ inſpiſſatur, obtinetur *Extractum* amaricans, acre.

OBS. 2. Semina Rutæ veteribus Romanis culinaria fuerunt, & inter reliqua aromata cibi condimentum effecerunt, pariter ac ipſa herba Rutæ ſiccata vel recens, ut tradit APICIUS COELIUS.

224. **TOLUIFERA** Balſamum. LINN. *Sp. pl. 549. Mat. med. 201.*

Baume de Carthagene *vulgo.*

Pharm. TOLU Balſamum.

Locus. Ad oppidum Tolu prope Carthagenam Americæ. *Arbor.*

FORMA. *Reſina* ſemiliquida, aureo-rubra, plaſtica, tenax, diaphana, teſtæ cucumerinæ incluſa.

PROPR. *Odor* gratus, fragrans, balſamicus. *Sapor* balſamicus. In frigore hiemali ſolideſcit, ſed æſtate aëris calore emollitur, ſponte defluit, inſtar picis liquidæ; digitis tractatum hoc balſamum illis adhæret, in fila ductile. *Maſticatum* non ſolvitur, ſed molleſcit, den-

tibuſque adglutinatur. Ætate penitus ſolideſcit in maſſam rubram, variegatam maculis dilutioribus rubris, particulis quaſi deauratis immixtis, fragilem, digitis non adhærentem, ſub maſticatione tardiſſime, & vix perfecte, emolleſcentem, odore & ſapore recentiori congruente. Solvitur perfecte in Spiritu vini rectificato, & imperfecte in aqua, ſub trituratione, ope mucilaginis gummi arabici adjectæ: ſolutione ſublacteſcente. Decoctione in aqua, vel etiam deſtillatione cum aqua, fragrantiam ſuam cum aqua communicat. Si vero, ut docet Lewis, abſque additione deſtillatur, oleum empyreumaticum dat, cum pauxilla portione *florum ſalinorum.* Balſamum Tolutanum funditur penitus in calore ignis, admota flamma accenditur, flagrat: flamma vivida, fumo copioſo, grato, balſamico, fuligino ſo. Ignis flammæ admotum accenditur, ſed ſubito funditur, guttatim deſtillat, extinguitur.

VIRTUS: vulneraria.

USUS. Ulcera, Vulnera.

225. HÆMATOXYLUM Campechianum. Linn. *Sp. pl.* 549. *Mat. med.* 203. Jacqu. *Obſ.* 1. *p.* 20.*

Lignum Campechianum. Sloan. *Hiſt.* 2. *p.* 283. *t.* 20. *f.* 1-4. Catesb. *Carol.* 2. *p.* 66. *t.* 66. Blackw. *Herb. t.* 493.

Pharm. CAMPESCANUM Lignum.

Locus. Campechia Americæ, Jamaica. *Arbor.*

FORMA.

FORMA. Medullaris pars trunci, in fruſtis majoribus, ponderoſa, duriuſcula, ſanguineo colore, longitudinaliter fiſſilis; tranſverſaliter ſecta æqualis, nebuloſa.

PROPR. Odor vix ullus; *ſapor* dulceſcenti-amaricans, leniter ſtypticus.

VIRTUS: adſtringens.

USUS: tinctorius; Diarrhœa.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. ſaturate rubrum, ſubbrunneum, odore ſuaviuſculo, debiliore, ſapore dulceſcenti, leniter amaricante; vitr. martis ſubito nigreſcit; hujus infuſi guttæ 8 vel 10, inſtillatæ in aquæ font. unc. $\frac{1}{2}$, addito vitr. martis, colorem fecerunt nigrocæruleſcentem. Si ſpiritus vitrioli infuſo aquoſo additur, diluitur color paullulum; ſed ſi hæc mixtura cum oleo Tart. p. d. ſaturatur, violacea fit & obſcura; verum ſi cum aqua pura diluitur, fit pulchre violacea, qui tamen color brevi diſparet, & in colorem auroræ mutatur. Idem fere accidit, ſi alcali fixum infuſioni additur, abſque ſaturatione cum acido. *Tinctura* ſpirituoſa ſanguinea eſt. Hæc tinctura ex Spiritu vitrioli vix diluitur; ex addito oleo Tart. p. d. ad ſaturationem, fit rubro-purpurea, præcipitatur: coagulo ſpiſſo; ſi hæc mixtura cum aqua diluitur, pariter violacea fit, & coagulum præcipitatum in totum ſolvitur.

OBS. 2. *Extractum* aquoſum in diarrhœis laudant Angli.

OBS. 3. Truncus arboris ramique primarii exſudant *Gummi* rubro-nigricans, pellucidum, fragile, friabile, inſipidum, quod in aqua lente ſolvitur: ſolutione ſubdulceſcente, rubra; N. J. JACQUIN.

OBS. 4. Tinctoribus notiſſimum lignum, ad varios colores exinde parandos. Color ater additione hujus ligni extollitur & melius perſiſtit.

226. QUASSIA amara. LINN. *Sp. pl.* 553. *Amœn. acad.* 6. *p.* 423. *t.* 429.

Bois de Coiſſi. FERMIN. *Surinam.* 1. *p.* 211.*

Pharm. QUASSIÆ Lignum.

Locus. Surinamum. *Arbor.*

FORMA. *Lignum* albidum, ſolidum, durum, tenax, rigidum, leviuſculum, ex arboris trunco, pariter ac e ramis & ramulis deſumtum; tranſverſaliter ſectum, notatum radiis capillaribus, parallelis, e centro ad peripheriam, & punctulis ſubexcavatis, ſupra totum diſcum ſparſis, frequentibus; veſtitum *cortice* tenuiore, albido-pallido, læviuſculo, ſæpe nigro-maculato, fragili.

PROPR. *Odor* nullus; *ſapor* amariſſimus: amaritie pura. Sapor *Corticis* ſapore ligni debilior.

VIRTUS: tonica, ſtomachica, antiputredinoſa, anthelminthica.

USUS. Atonia, Anorexia, Arthritis, Hypochondriaſis, Febres intermittentes.

OBS. 1. *Infuſum ligni* Quaſſiæ aquoſ. frigide paratum per nycthemera bina, colore aqueo eſt, ſapore amariſſimo; vitriolo martis non demutatur; infuſum vero in balneo paratum, colore dilute luteſcente eſt, frigido infuſo vix amarius. *Decoctum* infuſo calido neque magis tinctum, nec amarius; vitriolo martis nil variat. *Extractum* ligni aquoſum fuſco-ferrugineum, amariſſimum, odore fere Extracti Taraxaci; e Ligni unc. 14 obtinui extracti circiter unc. 1 $\frac{1}{2}$. Sed alii plus Extracti obtinuerunt; ſic cl. SCHLEGER unam ſextam partem ſeparavit, & cl. PAARMAN unam octavam partem, Spirituoſi vero extracti unam vigeſimam quartam partem. *Tinctura* ſpiri-

tuoſa ligni luteſcens eſt, pellucida, intenſe amara, vitriolo martis non mutata. *Corticis* infuſum frigidum ſ. calidum ligni infuſo ſimile eſt, pariter ac decoctum.

OBS. 2. *Flores* arboris amari ſunt, & ut ſtomachicum egregium in Surinamo ab incolis diu adhibiti fuere. *Cortex* radicis arboris a Surinamenſibus præfertur ligno, & uſurpatur in Surinamo ut antifebrile. Decoquunt corticis unc. ½ in aquæ puræ libr. 6 ad dimidiæ conſumtionem, cujus decocti quovis bihorio propinant unc. 3 in febribus intermittentibus; PHIL. FERMIN.

OBS. 3. Quaſſiæ uſus in Surinamo invaluit per 20, & quod excurrit, annos, ut teſtatur cl. P. FERMIN, & in Suecia paulo poſt innotuit, poſtquam cl. DAN. ROLANDER, e Surinamo redux, Holmiam a 1756 appuliſſet. Ille, a ſervo nigrita Surinamenſi nomine *Quaſſi*, vel fortaſſe potius, ut cl. FERMIN illum appellat, *Coiſſi*, de virtute hujus ligni edoctus, ejuſdem ſpecimina ſecum attulit. Anno 1761 cl. C. G. DAHLBERG, ſubchiliarcha, e Surinamo profectus, lignum hoc & fructificationem arboris ill. v. LINNÉ obtulit, qui non ita multo poſt, a. nempe 1763, in diſſertatione academica illud deſcripſit, & uſum medicum comprobavit. Cl. ALEX. BERNH. KOLPIN (*a*) & poſt eum cl. EDV. SANDIFORT (*b*), vim Quaſſiæ antarthriticam demonſtrarunt, & cl. J. FARLEY (*c*) ejus vim contra febres comprobavit, cui etiam ſuffragatur cl. JOH. G. WAHLBOM (*d*), addendo, calculoſos, hypochondriacos pluresque inſigne levamen a ligno Quaſſiæ ſenſiſſe. Cl. CLERC (*e*) Quaſſiæ unicam ½ aquæ puræ infundit, & ſpondet ſe paroxyſmum febris intermittentis hac doſi ſuſpendere poſſe.

(*a*) In *Litteris*.
(*b*) *K. Vetenſk. Acad. Handl. vol.* 31. *p.* 168.
(*c*) *Philoſ. Tranſact. v.* 58. *p.* 81, 82.
(*d*) *Medicinal. Verk. tilſtand for ar* 1769, *p.* 105.
(*e*) *Hiſtoire naturelle de l'homme, conſidéré dans l'état de maladie, ou la médecine rendue à ſa premiere ſimplicité.* Paris 1767, vol. 2.

P. FERMIN (*a*) multam fidem habet Quaſſiæ, ad curandas febres intermittentes omnes, etiam ſumme inveteratas, & ſtatuit Quaſſiam fortius omni Chincina agere in humores; quamobrem decoctum Quaſſiæ ſuadet in febribus intermittentibus, remittentibus, & continuis, exhibendum infantibus, æque bene ac adultis, gravidiſque; corticem radicis tamen ligno præfert. Plures poſtea Quaſſiæ vim laudarunt, uſumque confirmarunt in arthritide, hypochondriaſi, podagra, leucorrhoea, morbiſque ab acido & putredine, in ſudoribus nocturnis phthiſicorum, in hydrope addito pulvere Scillæ, atque demum in vertigine (*b*). Apud nos Quaſſiæ lignum officinale eſt, & revera bonum ſtomachicum tonicumque. Roborat, & non calefacit. Sæpius vidi bonum effectum in arthritide; in febribus intermittentibus ſæpe fefellit. Hæmaturiam rebellem apud nobilem matronam ope Quaſſiæ brevi curatam recordor. Extractum commodius propinatur in forma pilulari delicatioribus, quam Decoct.

OBS. 4. Muſcas adeo obſtupefacit infuſum Ligni Quaſſiæ, ut mortuas crederes; brevi tamen ad ſe redeunt.

227. QUASSIA dioica. *Pharm. ſuec. p.* 45.

Evonymus fructu nigro tetragono. BARRER. *Æquin. p.* 50.

Simaruba arbor. BANCROFT. *Guian. p.* 49. FERMIN. *Surin. p.* 215.

Simarouba ou Bois amer. DES MARCHAIS. *Voyag. t.* 2. *p.* 125.

Simaruba Juſſiæi. LINN. *Mat. med.* 535.

Pharm. SIMAROUBÆ Cortex.

Locus. Guiana, ad ripas fluviorum. *Arbor.*

FORMA. Cortex coriaceus, tenax, flexibilis, ſuperficie exteriore rubro-cinereus, ſca-

---

(*a*) *L. cit.*
(*b*) Cfr. *Berliniſche Sammlungen*, *vol.* 2. *part.* 2. *p.* 442.

ber verrucis polymorphis & rugis tranſverſalibus elevatis; ſuperficie interiore pallida, ut & parencymate vimineo.

PROPR. *Odor* nullus. *Sapor* amarus, ſubadſtringens; *maſticatus* minime ſolubilis, vix comminuitur.

VIRTUS: tonica, leviter adſtringens, diuretica, ſtomachica.

USUS: Dyſenteria, Lienteria, Tormina.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. tenue, colore Theæ, amarum: a vitr. martis non demutatur. *Decoctum* lacteum non fuit. *Extracti* aquoſi unam quartam partem ponderis corticis largitur; ſpirituoſi vero unam quadrageſimam partem; CARTHEUSER. *Tinctura* ſpirituoſa amara.

OBS. 2. Cortex deſumitur in Guiana ex arbore 40 pedum altitudine, ramoſa, intorta; cortice craſſo, dilute brunneo; foliis alternis, petiolatis, ovali-oblongis, acutis, majuſculis; floribus violaceo-albidis, odore ingrato; fructu nigro-rubicundo, tetragono, emetico-purgante. Cortex radicis præſtantior cenſetur cortice ramorum.

OBS. 3. In dyſenteria, præmiſſis præmittendis, nempe evacuantibus neceſſariis, ſæpe ſalutari cum effectu adhibetur cortex Simaroubæ, ut tonicum præſtans & non ſtypticum, prout optime tradiderunt clar. viri JUSSIEU, DEGNER, ROUPPE, GRASHUIS, SCHWENCKE, BOENNEKEN.

OBS. 4. *Lignum* hujus arboris valde amarum eſt. In Cayenna radicem arboris cum cortice terunt in pulverem impalpabilem, cujus ſcrupul. 1 infundunt balneo cinerum per horas 12, in vaſculo fictili, reiterando hanc doſin ſingulis 12 horis. Curat dyſenterias bene. Agit ſæpe emeſi. DES MARCHAIS; LAVAL (*).

(*) *Voyage de la Louiſiane, p. 76.*

228. COPAIFERA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 557. *Mat. med.* 513.

Copaiva officinalis. JACQU. *Hiſt.* 133. t. 86.

Copaiba. BARRER. *Æquin.* 40. PIS. *Braſil.* 56. MARGGR. *Braſil.* 130.

Pharm. *COPAIVÆ* Balſamum.

Locus. Braſilia, Cayenna; frequens ad oppidum Tolu prope Carthagenam. JACQU. *Arbor.*

FORMA. *Balſamum* liquidum, conſiſtentia olei olivarum, luteſcens, limpidum.

PROPR. *Odor* fragrans, balſamicus, non ingratus. *Sapor* pinguis, amaricans, ſubgraviuſculus, ſubaromaticus, reſinoſus, ſubinhærens. Chartæ illinitum ſe habet ut oleum, chartam diaphanam reddendo. Frigidum non accenditur balſamum Copaivæ ex admota flamma; ſed in vaſe idoneo ſupra ignem excalefactum, ebullit, fumat, admotaque flamma accenditur, flagrat: flamma vivida, fumo copioſo, fuliginoſo, aromatico, odore Copaivæ, conſumitur, ſed vas nigrum reddit cum ſplendore. Aquæ frigidæ guttatim immiſſum, vel ſupra ſuperficiem aquæ extenditur, vel guttæ ejus ſphæricæ ſub ſuperficie aquæ hærent, quæ tandem ſuper aquam ſe explicant. Vitro, in quo experimentum inſtituitur, conquaſſato, in guttas ſphæricas ſub ſuperficie aquæ reſolvitur, ſæpe magnas, quæ tamen ſponte tandem rumpuntur, & ſupra aquam iterum ſe extendunt. Sub conquaſſatione late-

ribus vitri plurimum balſami adglutinatur, quod tandem defluit. Si cum aqua diutius trituratur, ſolutionem lacteſcentem mentitur, quiete ſponte ſeparabilem, balſamo ſuperficiem petente. Cum vitello ovi vel etiam Gummi arabico in aqua trituratum, mixturam emulſivam reddit, diutius perſiſtentem. In oleis expreſſis & ſtillatitio bene ſolvitur: ſolutione perſiſtente, non tincta. Diutius digeſtum in ſpiritu vini rectificato, perfecte ſolvitur: tinctura odoris validi, grati. Deſtillatum cum aqua, primum dat aquam ſtillatitiam fragrantem, dein olei ſtillatitii limpidiſſimi largiſſimam copiam, remanente colophonio, inodoro. Sed ſi abſque additione per ſe deſtillatur, primum, ut docet Lewis, adſcendit oleum luteſcens, odore fragrantiſſimo Copaivæ, dein oleum ſaturatius tinctum, tandem oleum pulchre cæruleum, empyreumaticum, vix tamen ingratum. Si balſamum Copaivæ cum cineribus miſcetur & ex retorta fortiſſimo igne deſtillatur, obtinetur oleum cæruleum, odore non ingrato, ut monet Fr. Wilh. Höppe.

VIRTUS: balſamica, vulneraria, diuretica, ſublaxans.

USUS. Vulnera recentia, Gonorrhœa.

OBS. 1. Balſami Copaivæ libræ 2, per deſtillationem, quam inſtituimus, dederunt olei ſtillat. unc. 20, aquæ ſtillat. pro quantitate aquæ ſimplicis affuſæ, & reſinæ unc. 12; hinc unc. 14 deceſſerunt. *Aqua* hæc limpidiſſima erat inſtar aquæ, odore & ſapore debiliore balſami. *Oleum* ſtill. limpidiſſimum, tenuiſſimum, ſu-

blutesſcens, odore Copaivæ, in oleum Terebinthinæ leviter incidente, ſapore copaivæ pingui, calidiuſculo; quod, ſimulac rectificatum fuit, tanquam aqua limpidiſſima liquidum & pellucidum conſpiciebatur, odore gratiore, ſapore magis amaricante. *Reſina* tenax, dum ſiccatur dura ſit, colophonii inſtar, viridi-fuſca, undique nitens, fragilis: fracturis planiuſculis, odore debiliſſimo, ſapore nullo. *Maſticata* in ore emollitur, non ſolvitur, nec dentibus adhæret, ſed cineraſcit. Solvitur in oleo expreſſo & ſtillat, atque in ſpiritu vini, non autem in aqua.

OBS. 2. Balſamum Copaivæ colligitur in ſolo natali, perforando truncum arboris ad medullam, unde tantum balſami effluit, ut trihorii ſpatio 12 libræ obtineantur, uti refert PISO, vel etiam plus, prout ſtatuit MARGGRAVIUS. Criterium boni & veri balſami copaivæ erit, ut docet *Anonymus* (*a*), in ſolo natali autopta, quod ſit album & ſpiſſum, recens liquidius, antiquum ſpiſſius, conſiſtentia mellis; ſi gutta una alterave aquæ frigidæ immittitur, vel fundum petit, vel in aqua ſub ſuperficie ſuſpenſa hæret, abſque jactura figuræ ſphæricæ; ſed ſi ſupernatat, & in ſuperficie aquæ ſemet extendit gutta, vix verum eſt balſamum, ſed adulteratum. Idem Auctor (*b*) balſamum copaivæ genuinum, ut ſummum vulnerarium, extollit; vult, ut vulneri recenti hoc balſamum calide immitatur, vulnuſque dein linteo carpto impleatur, quo ceſſet hæmorrhagia; tum vulnus denuo mundari & de novo impleri balſamo debet, ſuprajecta faſcia, & deinde relinqui, quoad conſolidatum fuerit.

OBS. 3. Urinam amaram fieri ex ſumto Balſamo Copaivæ, ſtatuit FULLERUS.

OBS. 4. De balſamo Copaivæ egit FRID. WILH. HOPPE (*c*), & quidem bene, pulcherrimas de ipſo ob-

---

(*a*) *Hiſt. naturelle du Cacao & du Sucre*, *p.* 220.

(*b*) *L. c.*

(*c*) *Diſſert. de Balſamo Copaivæ*, quæ recuſa legitur in VALENTINI. *Hiſt. ſimplicium*, *p.* 617

ſervationes chemicas communicando, experimentis innixas, quæ legi merentur. Morbos recenſuit, in quibus Balſamum Copaivæ valuit. Sed, ut fidelis fuit Auctor, ſincere adduxit noxam ex abuſu hujus balſami, quam experientia evictam habuerat. Sic largiori doſi & diutius aſſumtum, humores nimis exagitat & parit febres, hæmorrhagias, cephalalgias, dolores & ardores ventris, cordis palpitationes. In phthiſi & ulcere renum facile tuſſim exaſperat, hæmoptyſin & mictum cruentum ſæpe infert, febremque lentam intendit. Nephriticis dolores & inflammationem renum adauget. In dyſenteria balſamum Copaivæ, clyſmatibus additum, ardores internos excitaſſe obſervavit Auctor, atque in mictu cruento nocuiſſe. Vulneribus & ulceribus, rite non deterſis, balſamum Copaivæ, extus applicitum, pariter nocuit, cicatricem intempeſtivam inducendo, atque ſic ulcera ſinuoſa inferendo.

229. **LEDUM** paluſtre. Linn. *Sp. pl.* 561. *Mat. med.* 210. *Flor. Suec.* 352.*

Roſmarinum ſylveſtre. Camer. *Epit.* 546.

Pharm. *ROSMARINI SYLVESTRIS* Herba.

Locus. Europæ ſeptentrionalis paludes uliginoſæ. *Fruticulus.*

FORMA. rec. Frutex bipedalis, ramoſus, cortice cinereo, in trunco minutim rugoſo, in ramis læviuſculo. *Rami* alterni. *Ramuli* teneri tomentoſi, ferruginei. *Folia* duntaxat in ramulis teneris, frequentia, ſparſa, breviter petiolata, pollicaria, linearia, ſempervirentia, obtuſa, margine utrinque revoluto, ſupra luteſcenti-viridia, ſulco longitudinali, venuloſa, ſubrugoſa, lucidiuſcula, ſubtus tomentoſa, ferruginea, nervo longitudinali carinata;

inferiora reflexa, ſuperiora patentia. *Corymbus* terminalis, ſimplex, ſeſſilis, villoſus, ferrugineus, ſubglutinoſus, erectus, breviuſculus, convexus. *Pedunculi* filiformes, uniflori. *Bracteæ* frequentes, ovato-oblongæ, acutæ, concavæ, ferrugineæ, ſubtus villoſæ, glutinoſæ, ſupra glabræ, deciduæ. *CAL. Perianth.* inferum parvum, 1-phyllum, ſubtus villoſum, glutinoſum, obſolete 5-lobum. *COR.* nivea. *Petala* 5, oblonga, obtuſa, concava, ſeſſilia, erecto-patentia. *STAM.* alba. *Fil.* 10, ſetacea, corolla longiora, erecta. *Anth.* ovatæ, obtuſæ, erectæ. *PIST. Germen* ſuperum, ovatum, obtuſum, obſolete quinqueſulcatum, inferne glabrum, ſuperne villoſum. *Stylus* cylindricus, glaber, albus, longitudine ſtaminum. *Stigma* obtuſum, ferrugineum.

PROPR. rec. & ſicc. Odor fragrans, aromaticus, ſubnarcoticus, cephalalgicus. *Sapor* aromaticus, leviter amaricans, odori congruens.

VIRTUS: anodyna, inebrians, phthiriaca, diuretica, ſublaxans, reſolvens.

USUS. Lepra noduloſa, Tinea, Tuſſis ferina, Scabies, Pediculi.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. rubrum, fragrans, graviuſculum, ſapore amaricante; vitr. martis nigreſcit. Infuſi guttæ 15, inſtillatæ aquæ puræ unciæ ½, addito vitr. martis colorem ferrugineum exhibuerunt.

OBS. 2. Cl. Joh. L. Odhelius (*) caſum refert ancillæ, lepræ noduloſa obſeſſæ, quæ ex infuſo tenuiore herbæ Ledi (ſc. herb. unc. 2 in aquæ calidæ libr. 4)

(*) *K. Vetenſk. Acad. Handl. vol. 35. p. 266. ſeq.*

tantum ſenſim profecit, ut demum nodi plerique leproſi reſoluti fuerint. Sub illo temporis decurſu ego in noſocomio ſæpius vidi hanc ægram, & omnis ſpes fuit felicis lepræ exſtirpationis, dum emaciata inopinanter exſpiravit. Certe multum pollicetur Ledum in hac ſpecie lepræ, quod quidem ulteriori experientiæ relinquitur. In tuſſi ferina infuſ. Ledi adhibent medici noſtrates. Sæpius etiam adhibui ipſe, ſed pro certo dicere non poſſum, num opem tulerit huic tuſſis ſpeciei. Vidi infantes, qui per plures ſeptimanas infuſum hoc hauſerunt, ſed curam perſolverunt lacticinia, aër vernalis, &c. emeticis prægreſſis.

OBS. 3. De Ledo paluſtri ſcripſit J. P. WESTRING (*). Deſcriptionem dedit Ledi bene exaratam. Experimenta inſtituit pharmaceutica cum herba Ledi. Sic *aqua ſtill.* gratum præbet odorem, in aquam Roſarum incidentem. *Extr. aquoſ.* ſapore eſt dulceſcenti, mox amaro, poſtea ſtyptico; *reſinoſum* vero valde amarum & ſtypticum. *Oleum empyreum.* odore eſt retro, conſiſtentia craſſa, picis liquidæ inſtar. *Spiritus per deſcenſum* ſecundum ſaporem convenit cum Spiritu Tartari, odore empyreumatico. Hunc ſpiritum magnopere laudat ad enecandos Cimices; quippe quia illis inſperſus ſubito eos enecat. Hinc eo magis ſingularis eſt obſervatio cl. J. O. HAGSTROM, qua ſtatuit, apes ledum in deliciis habere, ſiquidem ex ejus floribus & mel & pollen pro cera conficienda colligunt. Expedire quoque, ait, alvearia cum herba Ledi fricare, ut apes lubentius ibi nidulentur.

230. ARBUTUS Uva urſi. LINN. *Sp. pl.* 566. *Mat. med.* 211. OEDER. *Icon. t.* 33. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 9. MURRAY. *monogr. p.* 1. *ſeq.*

Uva urſina. GIRARD. *monogr. p.* 1. *ſeq.*

Uva urſi. GLUS. *Hiſt. p.* 63.

(*) *Diſſert. de Ledo paluſtri*, præſide VON LINNÉ, Upſal. 1775.

Pharm. *UVÆ URSI* Folia.

Locus. Europa, Canada. *Fruticulus.*

FORMA. rec. Folia petiolata, ſemipollicaria, obovalia, obtuſa, integerrima, utrinque glabra, lucidiuſcula, ſupra rugoſa, ſubtus venuloſo-ſubrugoſa: venulis ſemidiaphanis.

PROPR. rec. & ſicc. Odor nullus. *Sapor* ſtypticus.

VIRTUS: diuretica, tonica.

USUS. Calculus renalis.

OBS. 1. *Infuſum* foliorum aquoſ. luteſcens potus Theæ inſtar, ſtypticum; vitriolo martis ſubito nigreſcit. Infuſi ſaturati guttæ 3, inſtillatæ aquæ puræ unciæ $\frac{1}{2}$, addito vitr. martis, colorem ſaturatum violaceum ſtiterunt. *Extractum* aquoſ. fuſco-nigricans, odore mellis ſ. extr. Taraxaci, ſapore amaro, adſtringente. Sub inſpiſſatione infuſi in extractum, ferrea, qua agitatur, ſpathula, nigra evadit. E fol. arbuti unc. 4 obtinentur Extr. aquoſi drachmæ 12; reſiduum dat Extr. ſpirituoſi veri reſinoſi circiter ſcrup. 4; MURRAY.

OBS. 2. De Uva urſi bene ſcripſerunt viri clariſſ. JOH. ANDR. MURRAY, Gotting. 1766, & MICH. GIRARDI, Patav. 1764 (*a*). Cl. ANT. DE HAEN (*b*) Uvæ urſi efficaciam in mitigandis ſymptomatibus calculoſis extollit. Certe Uva urſi revera præſtans eſt in calculoſis affectibus & ulceribus viarum urinariarum. Non ſolvit calculum, ut putat GIRARDI, ſed ſabulum & calculos renales minores pellit, illoſque abire facit cum facilitate.

OBS. 3. In provincia imperii Ruſſici Caſanenſi hæc planta ad coria perficienda utiliter adhibetur; PALLAS (*c*).

(*a*) Quæ poſterior in cel. SANDIFORT *Theſauro. diſſert.* *v.* 2. *p.* 455. recuſa exſtat.

(*b*) *Rat. med. part.* 2. *p.* 159. & in quibuſdam hujus operis continuationibus.

(*c*) *Ruſſiſche Reiſe, tom.* I. *p.* II.

231. PYROLA rotundifolia. Linn. *Sp. pl.* *567. Mat. med. 212.*

Pyrola Limonium. Lob. *Hiſt.* *157.*

Pharm. *PYROLÆ* Herba.

Locus. Europa, Virginia, in ſylvis. *Perennis.*

FORMA. *rec.* *Radix* ſuperne ramoſa. *Folia* longius petiolata, radicalia cuncta, ſempervirentia, ovato-ſubrotunda, apice obtuſo-rotundata, margine remote & minutim crenata: crenis obtuſe tuberculatis; utrinque glabra, ſupra ſaturate viridia, venoſa, lucidiuſcula, ſubtus pallidiora, pollicaria vel paulo ultra, erecta. *Petioli* triquetri, ſupra canaliculati. *Stipulæ* membranaceæ, ovales, obtuſæ, ad baſin petiolorum, e ſquamis gemmaceis perſiſtentibus. *Scapus* erectus, foliis duplo longior, angulatus, albido-virideſcens, nudus, adſperſus ſquamis 2 vel 3, ovali-oblongis, acutiuſculis, membranaceis, albis, remotis, glabris. *Racemus* terminalis, ſimplex, floribus ſparſis, erectis, pedunculatis. *Bracteæ* lineares, incarnatæ, acutæ, ad pedicellos ſolitariæ, longitudine florum, nervoſæ. *CAL.* *Perianth.* 1-phyllum, pallide viridulum, glabrum, 5-fidum: laciniis lanceolatis, acutis, patentibus. *COROLLA* alba.

PROPR. *rec.* *Odor* nullus; *ſapor* ſubſtypticus, amaricans. *Sicc.* conſimilis.

VIRTUS: adſtringens.

USUS.

OBS. *Infuſum* aquoſ. rubeſcit potus Theæ inſtar,

amaricat & ſubſtypticum eſt; vitr. martis nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 8, inſtillatæ aquæ unciæ ½, addito vitr. martis, colorem pulchrum ſaturate viridem monſtrarunt.

232. STYRAX officinale. LINN. *Sp. pl.* 635. *Mat. med.* 227.

Styrax folio mali cotonei. GARID. *Aix.* *t.* 95. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 287.

Styrax. CAMER. *Epit.* 38. DALECHAMP. *Hiſt.* 1. *p.* 115. MILL. *Figur.* *t.* 260.

Pharm. *STORAX VULGARIS.*

Locus. Europa auſtralis, Oriens. *Arbor.*

FORMA. *Gummi-reſina* in maſſa brunnea, ſubrubicunda, mollis, fragilis: fracturis facie glebæ turfaceæ denſæ, undique repletis punctis albicantibus, micaceis, ſcintillantibus; inter digitos laxius fricata pulverulenta, digitis vero ſubacta in paſtam concreſcens.

PROPR. *Odor* fortis, fragrans, unctuoſus: *Sapor* conſimilis, reſinoſus, vix ſubamaricans; *maſticata* primum pulverulenta, deinde in paſtam ſubigitur, dentibus non adhærens, tandem in ſaliva ſolubilis: ſaliva lacteſcenti-rubeſcente. Accenſa flagrat: flamma albido-luteſcente, luminoſa, valde fuliginoſa, aromatica, atque conſumitur, relicta favilla cinerea. In igne clauſo non funditur, verum liqueſcit reſinoſa pars, exprimenda. Si Storax abſque additione deſtillatur, ſurgit, ut obſervavit cl. SCHEELE, 1: pauxillum humidi, cum nonnullis guttis olei lutei; 2. phlegma acidum,

ſpiritui lignorum ſimile, & ſalis eſſentialis pauxillo junctum, quod, cum Lithargyrio digeſtum, ſolutionem facit dulcem; 3. oleum ſpiſſum, quod in frigore butyraceum fit, inſtar axungiæ; 4. carbo remanet in fundo retortæ. Si oleum hoc butyraceum cum aqua coquitur, beneque repetitur elixiviatio, obtinetur *ſal eſſent.* luteſcens, quantitate ſcrup. 1 ex quavis uncia Storacis. Si Storax in aqua calida diutius maceratur, & dein deſtillatur, tranſcendit *aqua ſtillatitia* fragrans, opaleſcens, una cum pauxilla portione *olei ſtillat.*, fragrantis, ſaturate rubri, diaphani; hocce ſequitur aliud oleum fuſco-nigricans, ſpiſſius, ſatis copioſum, pariter fragrans. Storax ſolvitur maximam partem in ſpiritu vini, remanentibus ſordibus tantulaque portione gummoſi. In oleo expreſſo non ſolvitur, nec tingit oleum; neque etiam in oleo ſtillatitio ſolvitur, verum tingit oleum colore aureo.

VIRTUS: ſubanodyna, balſamica, digeſtiva, pectoralis.

USUS. Vulnera, Suffumigia.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. Storacis, in balneo paratum, luteſcens, fragrans, odore Storacis, ſapore debili conſimili, vix amaricante: ex ſolutione vitrioli in aqua deſtillata turbidum fit, præcipitatur.

OBS. 2. Storax vulgaris caleſacta & ſacculo incluſa, preloque tam calido, ut ex aqua adſperſa fere fremat, ſubjecta, *reſinam* dat *expreſſam*, puram, fuſcam, fragrantem, Storacis odore, ſc. reſinæ unc. 2 $\frac{1}{2}$ ex Storacis libr. 1. Hæc reſina ſub expreſſione liqueſacta provenit, aqua vero frigida excepta mox ſolideſcit, & in frigore

fragilis evadit; in temperie vero caloris ultra gradum 16. in thermom. ſuecico ſponte molleſcit, confluit in formam picis liquidæ ſpiſſioris, plaſtica fit & tenax; ubi vero duriuſcula eſt, & inter digitos tractata emollitur, adglutinatur, in fila ductilis. Reſina hæc, in aqua pura lota, gummoſi quid immixti non præbet; etenim aqua lavacri immutata perſiſtit, ſapore debili Storacis, odore empyreumatico, & alcohole vini non præcipitatur. Solvitur reſina hæc in ſpiritu vini: tinctura luteſcente, odore & ſapore ſtoracis debili, aqua pura diluta opaleſcente.

OBS. 3. Sal eſſentiale dat Storax, eodem modo ac G. Benzoë, ſed in triplo minore quantitate. Extrahitur eadem encheireſi ac de Benzoë ſuo loco dicetur, ſcilicet ſublimatione, elixiviatione cum aqua pura, & decoctione cum aqua calcis. Hoc ſal, ex aqua calcis *præcipitatum*, viridi-cinereum eſt, inſtar Talci viridis pulverati, particulis micaceis ſplendens, odore Storacis debiliore, ſapore calidiuſculo, ſubacuto, acidulo, aromate Storacis debiliore, in aqua ſolubile; hujus enim ſalis gr. 5 in aquæ frigidæ unc. 1 $\frac{1}{2}$ optime ſolvebantur. Sal vero ſtoracis, *per ſublimationem* paratum, albidius erat, magis ſplendens, facie amalgamatis ſpeculorum, ad tactum molle & pinguiuſculum, fere ut Talcum.

ORDO DIGYNIA.

233. SAXIFRAGA granulata. Linn. *Sp. pl.* 576. *Mat. med.* 215.

Saxifraga alba. Blackw. *Herb. t.* 56. Dodon. *Pempt.* 323.

Saxifraga alba chelidonides. Lob. *Hiſt.* 335.

Saxifraga IV. Camer. *Epit.* 719.

Pharm. SAXIFRAGÆ ALBÆ Radix, Herba, Flores.

Locus. Europa, in apricis. *Perennis.*

FORMA.

FORMA. rec. Radix ſubrotunda, magnitudine circiter fructus Ceraſi, bulboſa, radici annotinæ emortuæ impoſita, conſtans *bulbis* aggregatis, ſubrotundis, inæqualibus, albicantibus, apice lanatis, magnitudine ſeminis cannabini, quandoque etiam Piſi; ſingulo bulbo veſtito vaginis 5 vel 6, membranaceis, imbricatis, quarum intimæ tenuiſſimæ, & conflato ex bulbulis circiter 10, hemiſphæricis, conniventibus, lævibus, nitidis, incarnatis, margine ciliatis, extimis paulo majoribus, *parencymate* farinaceo-ſucculento, molli. *Fibræ* radicis ſetaceæ, ſparſæ, inter bulbos deſcendentes. *Caulis* ſpithamæus, erectus, teres, parce ramoſus ſive ſubdiviſus, piloſus. *Rami* alterni, ſimplices, cauli conformes. *Folia* alterna, ſubcarnoſa, pubeſcentia; radicalia & inferiora caulis longius petiolata, reniformia, obtuſa, inciſo-lobata; caulina ſuperiora cuneiformia, lobata; ramea linearia, integerrima, obtuſiuſcula. *Petioli* teretes, piloſi, ſupra ſulcati, baſi vaginati: vagina plana, margine undique tenui, ciliato-lanato. *Panicula* terminalis, piloſa. *Flores* pedunculati, albi. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, turbinatum, piloſo-viſcidum, viride, 5-fidum: laciniis-lanceolatis, obtuſis, erectis. *COR.* alba. *Petala* 5, cuneiformia, obtuſa, erecto-patentia, ſeſſilia, calyce duplo longiora, alba, baſi ſtriis tribus luteis, trinervia: nervis exterioribus bifidis. *STAM. Fil.* 10, ſubulata, albida, corolla

breviora, inæqualia tempore. *Anth.* ovatæ, didymæ, obtuſæ, erectæ, latere utrinque dehiſcentes, unde fine antheſeos tetragonæ apparent. *PIST. Germen* inferum, roſtro ſupero luteſcente, deſinente in *Stylos* 2, craſſos, extus convexos, latere interiore canaliculatos, glabros, longitudine ſtaminum. *Stigm* pateriformia, obtuſa, conniventia.

PROPR. Radix ſicc. maſticata friabilis, primum inſipida, deinde amaricans; *recens* ſtyptico-amara; *herbæ* rec. *odor* nullus; *ſapor* herbaceus, obſcure acidiuſculus; *maſticatur* ſaliva virideſcente.

VIRTUS.

USUS.

OBS. Infuſum radicis aquoſ. rubicundum, primo ſubdulceſcens, dein amarum; cum vitriolo martis fuſceſcit. *Decoctum* radicis rubrum, intenſe amarum; vitr. martis valde fuſceſcit. *Infuſ. comæ florum* luteum velut potus Theæ ſapore herbaceo, amaricante; cum vitr. martis ſubito nigreſcit; hujus infuſi guttæ 20, aquæ puræ unciæ ½ inſtillatæ, addito vitr. martis, colorem rubrum exhibuerunt.

234. SAPONARIA officinalis. Linn. *Sp. pl.* 584. *Mat. med.* 214. Oeder. *Icon.* *t.* 543.

Lychnis, quæ Saponaria vulgo. Zannich. *Venez. t.* 285.

Saponaria vulgaris. Blackw. *Herb. t.* 123. Camer. *Epit.* 152. Dod. *Pempt.* 179. Lob. *Hiſt.* 170.

Pharm. SAPONARIÆ Radix, Herba.

Locus. Europa media, Virginia. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, longiſſime deſcendens, bi-vel tripedalis, craſſitie pennæ cygneæ, ſæpe digiti minoris, geniculata, ſuperne ramoſa: ramis ad genicula brachiatim oppoſitis; fibris filiformibus prope ramos. *Gemmæ* vivaces ad genicula inferiora, quæ tandem in ramos excreſcunt. Tota radix *cortice* tecta eſt extus rubicundo, craſſiuſculo, facile ſeparabili, latere interiore albido. *Parencyma* album, firmum, maſticatum fibroſum, poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari orbiculato, cincto annulo albido, ſubſtriato. *Caulis* pedalis vel ultra, teres, erectus, geniculatus, internodiis inferioribus utrinque compreſſis; ſuperioribus rotundato-tetragonis; ſcabridus, ſimplex, ſuperne ramoſus. *Rami* brachiatim oppoſiti, ſimplices, patentes, pubeſcenti-ſcabridi. *Folia* ad genicula brachiatim oppoſita, brevius petiolata, ovato-lanceolata, acuta, glabra, trinervia, parcius venoſo-lineata, margine ſcabrida, patentia. *Petioli* breviuſculi, lati, trinervii, connati. *Stipulæ* nullæ; verum margo e petiolis connatis utrinque ad genicula, minutim ciliatus. *Corymbus* florum terminalis, folioſus, ramis oppoſitis, breviter trichotomus. *Pedunculi* breves. *Bracteæ* lanceolatæ ſ. lineares, acutæ, ad pedunculos, oppoſitæ. *Flores* cernui, intermedii priores. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, tubulatum, pallidum, pubeſcenti-ſcabridum, baſi

infima intruſa, apice 5-fidum: laciniis lanceolatis, acutis, erectis. *COR.* alba. *Petala* 5, cuneiformia, obtuſo-rotundata, patentia; unguibus quadrangularibus, dilute virideſcentibus, longitudine calycis. *Nectarium:* mucrones gemini, parvi, albi, ad baſin laminæ petali. *STAM. Fil.* 10, ſubulata, alba, unguibus corollæ paulo longiora, erecta. *Anth.* trigonæ, incumbentes. *PIST. Germen* cylindricum, glabrum. *Styli* 2, ſubulati, albi, ſtaminibus paulo longiores. *Stigm.* truncata.

PROPR. Radic. rec. odor debilis; *ſicc.* nullus. *Sapor* leniter amaricans; *maſticata* ſubglutinoſa ſentitur. *Herbæ* recent. *odor* debilis; *ſapor* amaricans.

VIRTUS: ſaponacea, detergens.

USUS. Rheumatiſmus. Arthritis, Icterus.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. *herbæ* ſicc. infuſi Theæ colorem refert, ſapore herbaceo; cum vitr. martis ſubito nigro-virideſcens. Infuſ. aquoſ. *Radicis* ſicc. pallidum, turbidiuſculum, odore decocti Hordei, ſapore primum hordeaceo-dulceſcente, dein amaricante; a vitriolo martis non demutatur. *Decoctum herbæ* ſiccatæ amaricans, non bene ſpumeſcens; recentis vero, ſcilicet e caulibus & foliis conciſis, ſatis bene ſpumeſcens. *Decoct. radicis* ſicc. ſeu rec. turbidiuſculum, ſubbrunneum, odore & ſapore infuſi. Hoc decoctum, virgulæ ope agitatum, maxime ſpumeſcit, exacte ut ſolutio Saponis veri: ſpuma alba, perſiſtente, non tamen lubrica, uti e ſapone, ſed rigidiuſcula.

OBS. 2. Experimentum cum decocto Saponariæ inſtitui, lintea eodem, loco Saponis, lavando & dealbando, quod quidem bene ſucceſſit; namque ſolvit & detergit hoc lavacrum ſorditiem pinguem, uti lintea inſuda-

ta, maculas oleoſas, butyraceas, ſeu ex animali pinguedine ortas; vaſcula inſuper, oleo expreſſo ſ. ſtillatitio contaminata, brevi hoc decocto mundavi. At colores non delet; quare nec lintea, maculis pulicum conſpurcata, bene cum Saponaria dealbantur. Perinde erit, ſive radix recens ſeu ſiccata decoquatur; decoctum enim æque ſpumeſcens & detergens fit. Perinde etiam erit, quænam aquæ ſpecies ſumatur, putealis, lacuſtris, ſeu fontana. Nec facultatem ſpumeſcendi tollunt ſalia media, acetum vini, alcalina adjecta. Spuma tamen citius extinguitur ex addito Sale Tartari.

OBS. 3. Ex dictis patet, radicem Saponariæ verum eſſe Saponem, quod imprimis evincitur ex decocto ſpumeſcente, & facultate detergente maculas pingues. Sed ſapo hic vegetabilis eſt, & ab artificiali longe diverſus; etenim alcalinus non eſt, verum acidus. Acidis non deſtruitur, uti Sapones alcalini, & ſerico eundem crepitum imponit Saponaria, ſi in ejus decocto coquitur, ac omnia acida præſtant. Ex hac facultate ſaponacea virtus medica radicis elucet; hinc Radix Saponariæ præſtantiſſimum diluens in ptiſanis; hinc arthritide, cura mercuriali &c. nullum aptiorem potum novi.

OBS. 4. Quandoquidem radix profunde in terram deſcendit, geniculaque inferiora gemmas vivaces protrudunt, quæ ex imo ſurgere poſſunt, non mirandum eſt, hanc plantam, ſemel in hortos introductam, difficillime exſtirpari poſſe, atque adeo hortis magis, quam vel Triticum repens, moleſtam eſſe.

235. DIANTHUS Caryophyllus. LINN. *Sp. pl.* 587. *Mat. med.* 213.

Caryophyllus. LOBEL. *Hiſt.* 241. MERIAN. *Eruc. ort. p.* 17. *t.* 50.

Caryophyllus ruber. BLACKW. *Herb. t.* 85.

Pharm. *TUNICÆ* Flores.

Locus. Colitur ubique in hortis. *Perennis.*

FORMA. rec. Flores terminales, ſubcorymboſi, pedunculati. *Bracteæ* oppoſitæ, ovatæ, acutæ, marginibus inferne conniventibus, calyci ſubjectæ. *CAL. Perianth.* cylindricum, longum, pollicare, utrinque ſtriatum, glabrum, baſi cinctum *ſquamis* 4, ſubæqualibus, ovatis, acutis, margine tenuioribus, oppoſitis, arcte imbricatis; apice 5-fidum: laciniis ovato-acutis, concaviuſculis, erectis. *COR.* rubra, pentapetala: unguibus albis, longitudine calycis, obverſe enſiformibus; carina latere interiore ſulcata; Limbo plano: laminis obovatis, obtuſo-rotundatis, groſſe ſerratis. *STAM.* alba. *Filam.* 10, ſubulata, longitudine unguium, apice purpureæ. *Anth.* cordato-ſagittatæ, obtuſæ, erectæ. *PIST. Germen* ſuperum, ovato-oblongum, inferne pallidum, ſubangulatum, ſuperne viride, quadriſulcatum, obtuſum. *Styli* 2, ſubulati, purpurei, latere interiore ſulcati, corolla paulo longiores. *Stigm.* obtuſa, longitudinaliter pubeſcentia, revoluta.

PROPR. rec. Odor gratus, caryophyllæus; *ſicc.* nullus. *Sapor* unguium recent. dulcis; laminarum vero amaricans, leniter ſtypticus.

VIRTUS: leniter adſtringens.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum petalorum recent. fragrans, colore diluto; ſiccatorum vero pulchre rubro-purpureum, odore debili, ſapore amaricante; Vitr. martis addito ſtatim nigreſcit; infuſi hujus guttæ 20, aquæ puræ unc. $\frac{1}{2}$, inſtillatæ, adjecto vitr. martis, colorem viridem effece-

runt. Cum Spiritu vitrioli color ſanguineus fit. Flores recentes, caute deſtillati, *aquam* dant *ſtillat.* ſuaveolentem, ſed, ut obſervat cl. LEWIS, nullum oleum ſtillat, quamvis in magna copia deſtillati fuerint. *Extractum* aquoſum odorem leviſſimum, reſinoſum, gratiſſimum ſpirat; LEWIS.

ORDO PENTAGYNIA.

236. SEDUM Telephium. LINN. *Sp. pl.* 616. *Mat. med.* 217.

Telephium primum. DOD. *Pempt.* 130.

Pharm. *TELEPHII* Herba virens.

Locus. Europæ colles ſicci. *Perenne.*

FORMA. rec. Caules plures ex una radice, ſpithamæi, inferne ſubprocumbentes, teretes, glabri, rubro-purpuraſcentes, adſperſi punctis elevatis, ſimplices, rarius ramoſi: ramis alternis. *Folia* frequentia, carnoſa, ſeſſilia, oppoſita, plana, ovata, obtuſa, inæqualiter ſerrata, pollicaria, utrinque glabra *Corymbus* terminalis, compoſitus, ſeſſilis, ſubfolioſus, erectus. *Bracteæ* ovato-lanceolatæ, acutæ, ad diviſiones pedunculorum ſolitariæ, longitudine pedicellorum. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, 5-partitum: laciniis lanceolatis, acutis, erectis. *COR.* ſordide albida, calyce duplo longior. *Petala* 5, ſeſſilia, ovato-lanceolata, concava, inferne in tubum convergentia, ſuperne patentia, apice calloſo-obtuſa. *STAM. Fil.* 10, ſubulata, longitudine corollæ, albida, erecta; 5 receptaculo, 5 vero petalis inſerta. *Anth.* cordatæ, obtuſæ, ſubdidymæ, glabræ.

PIST. Germen 5, albida, glabra, oblonga, ſubtriquetra, dorſo convexo-gibboſa, utrinque attenuata. *Styli* ſubulati, longitudine ſtaminum. *Stigm.* ſimplicia.

PROPR. rec. Odor debilis; *Sapor* nullus; planta pæne inſipida. *Maſticata* folia tenerrima, ſubſuccoſa, lubrica ſentiuntur, ſaliva virideſcente.

VIRTUS: refrigerans, antiſcorbutica.

USUS. Clavus pedis.

OBS. 1. *Infuſum* folior. recent. aquoſ. acidulatum, limpidum, aqueum, ſubluteſcens; ex vitr. martis debilius fuſco-virideſcens.

OBS. 2. Folia recentia leniter contuſa, atque aceto vini immiſſa, tum clavis applicata, dumque ſiccaverint renovata, multum levaminis afferunt. Sub hac applicatione albeſcit clavus, inſenſibilis fit, ſæpeque diſparet.

237. SEDUM Anacampſeros. LINN. *Sp. pl.* 616.

Telephium VI. Cepæa Pancii. CLUS. *Hiſt.* 2. *p.* 67.

Telephium tertium. DOD. *Pempt.* 130.

Telephium minus ſempervirens. LOBEL. *Hiſt.* 212.

Tripmadame *vulgo.*

Culinis. ANACAMPSEROTIS Herba virens.

Locus. Colitur in hortis. *Perenne.*

FORMA. rec. Caules plures ex una radice, procumbentes, teretes, virideſcentes, glabri, dodrantales, folioſi, ſimpliciſſimi. *Folia* frequentia, ſparſa, carnoſa, ſeſſilia, adnata;

ſquama obtuſa, libera; ovato-oblonga, ſubcuneiformia, obtuſa, vix pollicaria. *Corymbus* terminalis, compoſitus, faſtigiatus, glaber, rore glauco, convexus, ſubtus folioſus: foliis cuneiformibus, minutim ſerrulatis, in ramis & ramulis corymbi, ſolitariis, corymbo brevioribus. *Bracteæ* ſubulatæ ſ. ſetaceæ, ad pedunculos. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, glabrum, glaucum, 5-partitum: laciniis lanceolatis, acutis, convexis, erectis. *COR. Petala* 5, ovato-oblonga, acutiuſcula, ſeſſilia, calyci concolora, glauca, erecto-patentia. *STAM. Fil.* 10, ſubulata, longitudine corollæ; quorum 5 petalis inſerta, erecta. *Anth.* ovatæ, obtuſæ, didymæ. *PIST. Germ.* 5, viridia, ſubtrigona, dorſo gibba, ſcabra, utrinque acuminata, in orbem diſpoſita. *Styli* ſubulati, longitudine ſtaminum. *Stigm.* acuta, incurvata.

PROPR. rec. Odor rancidus; *ſapor* aquoſo-acidulus.

VIRTUS: refrigerans, antiſcorbutica.

USUS: culinaris.

OBS. Folia recentia cruda eſitantur, in ſatura herbaria, Lactucæ immixta.

238. SEDUM acre. LINN. *Sp. pl. 619. Mat. med. 218.*

Sedum minimum. BLACKW. *Herb. t. 232.*

Illecebra, ſive Sempervivum tertium. DOD. *Pempt. 219.*

Pharm. SEDI MINORIS Herba.

Locus. Europæ campi & montes ſicciſſimi. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix filiformis, deſcendens, breviuſcula. *Caulis* filiformis, vix digitalis, baſi repens, ramoſus, dein erectus, teres, glaber, pallidus, ſucculentus, undique imbricatus: *Foliis* ovatis, obtuſis, carnoſis, ſupra planiuſculis, ſubtus convexo-gibbis, ſeſſilibus, erectis, ſubpunctatis, minutim ſubrugoſis; inferioribus emarcidis. *Cyma* parva, terminalis, 5-flora, floribus ſeſſilibus & pedunculatis. *Pedunculi* folioſi. *CAL. Perianth.* pentaphyllum: foliolis caulinis ſimilibus. *COR.* ſtellata, lutea: *petalis* 5, lanceolatis, acutis, patentibus, ſubtus carinatis, ſupra concaviuſculis. *STAM. Fil.* 10, ſubulata, longitudine vix corollæ, patentia. *Anth.* reniformes, compreſſiuſculæ. *PIST.* lutea. *Germ.* 5, glabra, conica, divergentia. *Styli* ſubulati, longitudine fere ſtaminum. *Stigm.* ſimplicia.

PROPR. rec. Odor debilis; *ſapor* herbaceus, acris; planta *maſticata* mordet in faucibus.

VIRTUS: rec. emetica, purgans, diuretica, depurans, antiſcorbutica; *ſicc.* longe mitior, fere effœta.

USUS. Scorbutus frigidus.

OBS. Succus expreſſus emeticus & fere draſticus eſt; agit violenter, ſi cochlear unum alterumve detur. *Infuſum* aquoſ. luteum, a potu Theæ non abludens, odore nullo, ſapore acriuſculo, nauſeoſo; vitriolo martis adjecto color nil mutatur.

239. OXALIS Acetoſella. LINN. *Sp. pl.* 620. *Mat. med.* 216.

Trifolium acetoſum. DOD. *Pempt.* 568.

Lujula. BLACKW. *Herb. t.* 308.

Alleluia. FRANC. *Acetoſ. p.* 24. *t.* 1.

Pharm. *ACETOSELLÆ* Herba recens; Sal eſſentiale.

Locus. Europa borealis, in ſylvis. *Perennis.*

FORMA rec. Radix horizontalis, albida, repens, filiformis, ramoſa, inſtructa *bulbulis* alternis, remotis, carnoſis, ovato-gibbis, concaviuſculis, glabris; apice terminata propaginibus, bulbulis conſimilibus, imbricatis, viridibus, ciliatis. *Folia* 3 vel 4, radicalia, petiolata, ternata: foliolis obcordatis: ſinu ſubtus recurvo; patentibus ſ. reflexis, glabriuſculis, ſed pube ſparſa notatis, ciliatis, luteo-virideſcentibus. *Petioli* ſemidigitales, teretes, minutim pubeſcentes, nudi, erecti, pallidi. *Pedunculus* unus vel alter, radicalis, teres, pubeſcens, foliis longior, erectus nudus, uniflorus, in medio geniculatus. *Bracteæ:* ſquama univalvis, concava, amplexicaulis, biangulata, obtuſa, villoſa, ad geniculum pedunculi, altero latere hians. *Flos* nutans. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, pubeſcens, 5-partitum: laciniis ovato-oblongis, obtuſis, ciliatis, erectis. *COR. Petala* 5, tenera, cuneiformia, retuſa, alba venis purpureis, calyce duplo longiora, erecto-patentia, baſi macula luteſcente, unguibus minutis. *STAM. Filam.* 10,

ſubulata, alba, erecta, corolla breviora; quorum 5 longiora; 5 exteriora duplo breviora. *Anth.* ſubrotundæ, trigonæ. *PIST. Germ.* ſuperum, ſubrotundum, angulatum. *Styli* 5, ſubulati, erecti, albi, longitudine ſtaminum. *Stigm.* incraſſata, obtuſa.

PROPR. rec. herbæ: *Odor* nullus; *ſapor* grate dulceſcenti-acidus; *maſticata* dentes ſenſibiles facit. *Sicc.* debiliſſime acidulata. Radix recens dulceſcenti-ſtyptica eſt.

VIRTUS; refrigerans.

USUS. Febres phlogiſticæ, bilioſæ, putridæ.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. herbæ ſiccatæ coloratum ut potus Theæ, grate & leniter acidulatum, cum vitriolo martis rubro-purpuraſcens. *Succus expreſſus* grate acidus, defæcatus & lege artis tractatus dat *Salis eſſentialis* unc. 3 vel 4 ex herbæ recentis libris 20. Reſiduum poſt cryſtalliſationem ſalis adhuc acidum eſt, licet cryſtallos non deponat.

OBS. 2. *Sal* Acetoſellæ intenſius acidum, fuſco-virideſcens eſt, cryſtallis aggregatis, utrinque planis, cuneatis, obtuſis, parallelis; ſi vero l. a. purificetur, albido cineraſcens fit: cryſtallis aggregatis, acinaciformibus, dorſo incraſſato, acie tenuiore, covexiuſculo, Sic variant cryſtalli hujus ſalis pro diverſa puritate; variant etiam inter ſe forma lamellari, rhombea, apice truncato vel obliquo. Hoc Sal Acetoſellæ, pari modo ac Cremor Tartari, ſal alcalinum fixum vegetabile continet; hinc ſalis medii ſpecies eſt, ſed acido ſupraſaturati. Solvitur in aqua pura, paulo largiori quantitate, quam cremor Tartari. Sed quando in aqua vulgari ſolvitur, ſolutio communiter deponit terram quandam ad fundum vaſis, quæ originem debet terræ calcareæ ipſius aquæ, hoc acido ſaturatæ, unde ſelenitidis ſpecies naſcitur, in aqua difficillime ſolubilis. Sal Acetoſellæ, quod ab exteris

ad nos fertur, ſæpe adulteratum deprehenditur. Occurrit quoddam Sal Acetoſellæ in officinis noſtris criſtallis parviuſculis, valde acidis, quod in aqua facile ſolvitur & lintea corrodit. Hujus ſalis quantitatem congruam deſtillavit cl. SCHEELE, ex retorta vitrea, valido igne; quo facto verum ſpiritum vitrioli adſcendiſſe obſervavit, invenitque reſiduum in retorta verum eſſe Tartarum vitriolatum (*). Inde ſequitur, falſum hoc Sal Acetoſellæ nihil aliud fuiſſe, quam Tartarum vitriolatum, cum acido vitrioli ſupraſaturatum. Ceterum SCHEELE deinde ſolvi fecit Tartarum vitriolatum vulgarem in Spiritu Vitrioli hancque ſolutionem cryſtalliſari, unde cryſtallos obtinuit intenſe acidas, facile in aqua ſolubiles, & ſali acetoſellæ ſuppoſititio exacte ſimiles. Itaque expedit probare ſal acetoſellæ, quando largior ejus quantitas coëmenda eſt. Probatur vero pari modo ac ſal eſſentiale Tartari, affundendo nimirum acetum Lithargyrii, unde albeſcet ſolutio genuini ſalis aquoſa, tum etiam addendo Spiritum Nitri, unde debet mox clareſcere. Porro debet Sal Acetoſellæ verum, ſpathulæ ferreæ candenti immiſſum, fundi, ebullire, odorem vix ſenſibilem ſpargere, ſed relinquere in ſpathula ſal alcalinum fixum, albicans, in quo nulla veſtigia Tartari vitriolati appareant.

OBS. 3. De hac planta ſatis bene ſcripſit JO. FRANCUS (**). Deſcribit febrem malignam petechialem, a. 1702 Ulmæ graſſantem, cum ejus decurſu. Suadet emetica, alexipharmaca, potum frigidum cum Spiritu vitrioli acidulatum, herbam Acetoſellæ, & abſtinentiam a veneſectione; quæ omnia plurimis caſibus clinicis illuſtrat. Adhibet Acetoſellam in conſerva, decocto, aqua ſtillatitia & ſyrupo. Ex allatis caſibus concludit, Acetoſellam appetitum reſtaurare, vomitum conſopire, alvum

---

(*) C. W. SCHEELE in *Litteris*.

(**) *De vera herba antiquorum Acetoſella, ejuſdemque virtute contra febres malignas, petechiales & ipſam peſtem.* Aug. Vindel. 1717.

ſtringere, ſitim ſedare, oris amaritiem tollere, cordis vires reparare, anginamque abigere. Idem liber prodiit etiam ſub alio titulo (*).

CLASSIS XI.

DODECANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

240. ASARUM europæum. LINN. *Sp. pl.* 633. *Mat. med.* 219. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 9. OEDER. *Icon. t.* 633.

Aſarum. MILL. *Figur. t.* 53. *f.* 1. BLACKW. *Herb.* 383. LOBEL. *Hiſt.* 328. CAMER. *Epit.* 19. DOD. *Pempt.* 354.

Pharm. ASARI Radix, Folia.

Locus. Europa, in nemoribus. *Perenne.*

FORMA. Radix repens, filiformis, tetragona, geniculata, brunneo-cinerea. *Vaginæ* radicales obovatæ, concavæ, obtuſæ, minutim ciliatæ, imbricatæ. *Folia* radicalia, longius petiolata, reniformia, obtuſo-rotundata, vix pollicaria, venoſa, utrique pubeſcentia, præcipue venis, erecta.

PROPR. ſicc. radic. Odor fortis, fere Valerianæ, ſed magis nauſeoſus; *ſapor* aromatico-gravis, acris, in Ipecacuanham incidens,

(*) *Herba Alleluia botanice conſiderata*, &c. Ulmæ 1709

ſed magis aromaticus, minus amaricans; *maſticata* in lingua & faucibus leniter mordet, ſubnauſeoſa. *Herbæ odor* nullus; *ſapor* ſubaromaticus, nauſeoſus, acriuſculus; *maſticata* leniter mordet in faucibus; *recentia* folia acriora.

VIRTUS: emetica, purgans (doſi a ſcrup. 1 ad drachm. ½), errhina, diaphoretica, diuretica, emmenagoga.

USUS. Febres intermittentes; bilioſæ, Hydrops.

OBS. 1. *Infuſum radicis* aquoſ. rubicundum, debiliter fragrans, nauſeoſum, ſubaromaticum; vitriolo martis fuſceſcit; *Herbæ* ſaturate rubrum, ſapore ſubacriuſculo; vitriolo martis nigro-fuſceſcit.

OBS. 2. Radix Aſari emeticum fuit Medicorum ante inventam Ipecacuanham. Hæc radix in forma pulveris emetica eſt; decoctione vis emetica vel mitigatur, vel perit, uti in Ipecacuanha; hinc pulvis præſtabilior decocto vel extracto. Radix itemque folia inter pulverandum ſternutationem movent.

241. WINTERANIA Canella. LINN. *Sp. pl.* 636. *Mat. med.* 196.

Canella foliis oblongis obtuſis nitidis, racemis terminalibus. BROWN. *Jam.* 275. *t.* 27. *f.* 3.

Caſſia lignea Jamaicenſis, Laureola foliis ſubcinereis, cortice Piperis modo acri. PLUK. *Almag.* 89. *t.* 81. *f.* 1.

Arbor baccifera laurifolia aromatica, fructu viridi calyculato racemoſo. CATESB. *Carol.* 2. *p.* 50. *t.* 50.

Laurus Winterania. TREW. *Nov. act. ph. med. A. N. C. v. 2. p. 391.**

Vinterani cortex. CLUS. *Exot. 75.*

Pharm. *WINTERANI* (*Canellæ albæ*) Cortex.

Locus. Jamaica, inſulæ Bahamenſes, Florida. *Arbor.*

FORMA. *ſicc.* *Cortex* undique albidus, in cylindrum convolutus, craſſitie lineæ, fragilis, latere interiore glabriuſculo, exteriore ſublutescente, ſubrugoſo.

PROPR. *Odor* fragrans, aromaticus; *ſapor* calidus, aromaticus, acriuſculus, amaricans; *maſticatus* ſubfriabilis inter dentes, fauces & linguam calefaciens.

VIRTUS: calefaciens, ſtomachica.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. luteſcens, aromaticum, ſapore aromatico, amaricante; vitriolo martis color nil demutatur. *Decoctum* cereviſiam tenuiorem referens, amarum, minus aromaticum; vitriolo martis pariter immutatum. *Aqua ſtill.* fragrans. *Oleum ſtillat.* ut refert cl. LEWIS, ſpiſſum, obſcure luteum; odore ſubgrato.

OBS. 2 Plurimi Auctores corticem Winteranum a Canella alba diſtinguunt; mihi vero alius cortex Winteranus, quam hic, ignotus eſt.

242. PORTULACA oleracea. LINN. *Sp. pl. 638. Mat. med. 260.*

Portulaca domeſtica. LOB. *Icon. 388. Hiſt. 210.*

Portulaca ſativa. DOD. *Pempt. 650.*

Portulaca indica. RUMPH. *Amb. 5. p. 268.*

Portulaca.

Portulaca. Blackw. *Herb. t.* 287.

Kara-tſjira. Rheed. *Malab.* 10. *p.* 71. *t.* 36.

Culinis PORTULACÆ Herba virens.

Locus. India, Noveboracum, inſula Aſcenſionis, Japonia. Conſeritur ubique in Europa. *Annua.*

FORMA. rec. Radix fibroſa. *Caulis* erectus, teres, glaber, lævis, nitidiuſculus, inferne ſanguineus, ſuperne virideſcens, utrinque brachiatim compreſſus, ſtriis parallelis, ramoſus, diffuſus. *Rami* brachiatim oppoſiti, cauli conformes; inferiores procumbentes, ſuperiores patuli, ramulis ſuboppoſitis, ſæpe alternis, erectis. *Folia* pollicaria, oppoſita, ſubſeſſilia, carnoſa, cuneiformia, integerrima, erecta, utrinque glabra, nitidiuſcula, ſupra viridia, ſubtus micantia, glaciei ſimilia, inſtructa punctulis approximatis, excavatis, coſta micante, baſi elevata, verſus apicem folii evaneſcente. *Flores* plures terminales, congeſti, ſeſſiles, inaperti, virides, cincti foliis quaternis, rameis ſimilibus. *Bracteæ* diphyllæ, membranaceæ, teneræ, ovato-acutæ, concavæ, oppoſitæ, ſubæquales, calyci ſubjectæ, illoque breviores. *CAL. Perianth.* ſuperum, diphyllum: foliolis navicularibus, carinatis, ſubæqualibus, ſe invicem excipientibus. *COR. Petala* 5, tenera, virideſcentia, ſeſſilia, ovalia, retuſa cum mucrone reflexo, erecta, conniventia, intra calycem incluſa. *STAM.* lutea. *Fil.* plurima, circiter 20, ſubulata, corolla breviora. *Anth.*

cordato-didymæ, erectæ. *PIST.* *Germen* inferum. *Styl.* cylindricus, ſtaminibus paulo brevior. *Stigm.* 5, ſubulata, minutim pubeſcentia, longitudine ſtyli, ſubconvoluta. *Capſula* ovato-oblonga, acutiuſcula, viridis, circumſciſſa, unilocularis. *Semina* plurima, intra capſulam pedicellata, reniformi-ſuborbiculata, nigricantia, compreſſiuſcula, ſtriis & punctulis elevatis rugoſa.

PROPR. rec. Odor nullus; *ſapor* herbaceo-aqueus; *maſticata* folia cruda tenera, vix acidula, ſaliva virideſcente; *cocta* tenera, ſubacidulata; ſed caules cocti magis aciduli.

VIRTUS: refrigerans, antiſcorbutica.

USUS: culinaris; Ardor viſcerum.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. herbæ recentis purpuraſcens, odore debili, ſapore Portulacæ; vitr. martis nequicquam demutatur.

OBS. 2. Folia recentia cum ſummitatibus caulium Portulacæ in culinis fervide infunduntur aquæ; tum per cribellum ab aqua bene liberata, frixantur & macerantur in butyro, dum penitus molleſcant, addito Saccharo, & vino, ſi placeat; tandem parantur cum cremore lactis ſ. vitellis ovorum. Condiuntur etiam caules crudi cum aceto, ſale, pipere & foliis lauri, atque ita per hiemem ſervantur.

243. LYTHRUM Salicaria. LINN. *Sp. pl.* 640. SCHWENCK. *Gewaſſ.* 243. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Pſeudolyſimachium purpureum alterum. DODON. *Pempt.* 86.

Salicaria vulgaris purpurea. ZANNICH. *Venez. t.* 258.

Pharm. *SALICARIÆ* Herba.

Locus. Europa, ad ripas fluviorum. *Perenne.*

FORMA. rec. *Caulis* bipedalis, erectus, inferne glaber, tetragonus, ſuperne pubeſcens, pentagonus: angulis acutis, membranaceis, ſcabris; ramoſus. *Rami* ſuperiores ſparſi; inferiores oppoſiti, tetragoni, ſcabri, minutim pubeſcentes, erecti, breviuſculi, frequentes. *Folia* ſeſſilia, amplexicaulia, lanceolata, acuta, tripollicaria, ſupra glabra, ſubtus minutim pubeſcentia, ſcabriuſcula, venoſa, margine ſcabra, patentia; inferiora oppoſita, ſuperiora ſparſa; ramea oppoſita. *Spicæ* terminales, ſeſſiles, cylindricæ, e glomeribus florum compoſitæ: conglomeribus ſparſis, remotiuſculis, circiter octofloris, bractea fulcitis; terminalis ſpica duplo major, prior. *Bracteæ* glomerum ſolitariæ, ovatæ, longius acutæ, ſubtus villoſæ, calycibus longiores, ſubpurpureæ; *florum* lineari-ſubulatæ, parviuſculæ. *CAL. Perianth.* tubulatum, turbinato-cylindricum, ſtriatum, hirſutum: ore truncato, 12-fido: laciniis purpuraſcentibus; quarum 6 alternæ ſubulatæ, hirſutæ, erectæ; 6 aliæ alternæ parvæ, ovato-acutiuſculæ, inflexæ, concavæ, apice minutim barbatæ. *COR.* purpurea. *Petala* 6, cuneiformi-oblonga, obtuſo-rotundata, erecta, calyce longiora, margini calycis intra lacinias calycis longiores inſerta, patentia. Petala ante eruptionem calycis tubo intruſa ſunt & recondita; hinc poſtmodum

erumpunt, & quaſi e calyce extrahuntur. *STAM. Fil.* 12, ſubulata, albida, calycis parieti intra tubum inſerta; quorum 6 longiora, tubo calycis paulo longiora; 6 breviora, intra tubum recondita. *Anth.* ovatæ, luteæ, incumbentes. *PIST. Germen* ſuperum, ovatum, acutum, utrinque ſulcatum, glabrum, virideſcens. *Stylus* cylindricus, albus, corolla vix longior. *Stigma* capitatum, exſertum. Antheſis incidit ſub prima eruptione petalorum.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* herbaceus; *maſticata* folia recentia lubrica ſentiuntur.

VIRTUS: adſtringens.

USUS. Diarrhœa.

OBS. Salicariam laudat cl. DE HAEN (*) in diarrhœis & dyſenteriis, a laxitate ortis, annoſis & protractis; quod confirmat cl. B. R. HAST (**). Agit ut ſtypticum mite; quamobrem, ubi tale indicatur, bona eſſe poteſt.

ORDO DIGYNIA.

244. AGRIMONIA Eupatoria. LINN. *Sp. pl.* 643. *Mat. med.* 221. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Aigremoine. BULLIARD. *Flor. pariſ. t.* 1.

Agrimonia officinarum. ZANNICH. *Venez. t.* 254. BLACKW. *Herb. t.* 21.

Agrimonia ſive Eupatorium. DODON. *Pempt.* 28.

(*) *Rat. medendi, part.* 4. *p.* 195.

(**) *Berattelſe om Medicin. verkets tilſtand*, 1769; *p.* 282.

Eupatorium. CAMER. *Epit.* 756.

Pharm. AGRIMONIÆ Herba.

Locus. Europa, Virginia, in pratis apricis, Japonia. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix ſubcylindrica, ramoſa, deſcendens, rubra, ſquamis nigricantibus obſeſſa. *Caulis* pedalis vel ultra, erectus, teres, ſimplex vel ſubramoſus, hirſutus. *Folia* alterna, petiolata, cum impari pinnata, 4-vel 5-juga: pinnis oppoſitis, plano-patentibus, ſeſſilibus, ovali-oblongis, acutiuſculis, pollicaribus, ſupra viridibus, lineatis, adſperſis atomis elevatis, pubeſcentibus, ſubtus cinereis, hirſutis, venis ſuboppoſitis, margine inciſo-ſerratis: ſerraturis ciliatis, ſuberectis. Pinnæ aliæ parvæ, pariter ciliatæ, inter ſingulum par pinnarum majorum, ſeſſiles, inæquales; quarum majores ſuboppoſitæ, ovatæ, inciſo-ſerratæ; minores parvæ, ovatæ, integerrimæ, alternæ. *Petioli* ſubtus convexi, ſupra concavo-canaliculati; quorum inferiores longiores, baſi vaginati. *Stipulæ* 2, oppoſitæ, ciliatæ, hirtæ; inferiorum petiolorum integræ, lanceolatæ, acutæ; ſuperiorum vero majuſculæ, amplexicaules, patentes, undique inciſæ. *Spica* terminalis, cylindrica, elongata, hirſuta, floribus breviter pedicellatis. *Bracteæ* parviuſculæ, hirſutæ, palmato-trifidæ, in ſingulo pedicello tres, quarum inferior major, ſuperiores 2 oppoſitæ, paulo minores. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, tubo ovato-turbinato,

hirſuto; apice undique armatum ariſtis ſubulatis, viridibus, erectis, uncinatis; 5-fidum: laciniis ovato-acutis, concavis, trinerviis, patentibus, virideſcentibus. *COR. Pet.* 5, lutea, ſeſſilia, obovalia, obtuſa, venoſa, calyce triplo longiora, plano patentia. *STAM. Fil.* 11, ſubulata, luteſcentia, corolla paulo breviora, patenti-erecta, germini ſupra calycem inſerta. *Anth.* ovatæ, margine utrinque dehiſcente. *PIST. Germ.* inferum, intra tubum calycis; ſupra calycem vero convexum. *Styli* 2, ſubulati, erecti, ſtaminibus paulo breviores. *Stigm.* obtuſo-marginata. *Capſ.* turbinata, ſtriato angulata, ſuperne cincta ariſtis uncinatis, apice coronata calycis laciniis conniventibus; unilocularis. *Sem.* 2, ſubrotunda, glabra.

PROPR. rec. Odor debilius aromaticus; *ſapor* ſubaromaticus, herbaceus. *Sicc. odor* vix ullus, *ſapor* ſubaromaticus, leviter ſtypticus.

VIRTUS: adſtringens, tonica, vulneraria.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſum luteſcens, potum Theæ referens, herbaceo-ſtypticum; vitr. martis ſubito nigreſcit. Deſtillatione, ut tradit LEWIS, *oleum ſtillat.* dat, odore herbæ.

ORDO TRIGYNIA.

245. RESEDA Luteola. LINN. *Sp. pl.* 643. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Luteola. BLACKW. *Herb. t.* 283. LOBEL. *Hiſt.* 190.

Lutum herba. Dod. *Pempt.* 81.

Pharm. *LUTEOLÆ* Herba.

Locus. Europa, ad vias & pagos. *Biennis.* Conſeritur ſolo arenoſo in Europa calidiore; in frigidioribus regionibus raro adeo rite matureſcit, ut tinctoribus ſatisfiat.

FORMA. *Caulis* erectus, teres, ſtriato-angulatus, glaber, pedalis vel ultra, inferne ramoſus. *Rami* ſparſi, erecti, ſimplices, virgati. *Folia* frequentia, ſparſa, glabra, lineari-lanceolata, acuta, integra, inferne attenuata, ſeſſilia: marginibus in caulem decurrentibus; infima petiolata. *Racemi* florum terminales, cylindrici, elongati, graciles, nudi, erecti. *Flores* breviter pedicellati, virideſcentes. *Bracteæ* ſolitariæ ad pedicellos, ovatæ, terminatæ apice ſubulato, elongato. *Piſtilla* 3.

PROPR. *Odor* & *ſapor* nauſeoſi.

VIRTUS.

USUS: tinctorius.

OBS. *Infuſum* aquoſum luteum, clarum, odore & ſapore herbæ; vitriolo martis nigreſcit.

246. EUPHORBIA officinarum. Linn. *Sp. pl.* 647. *Mat. med.* 154.

Euphorbium Cerei effigie, caulibus craſſioribus, ſpinis validioribus armatum. Commel. *Hort.* 1. *p.* 21. *t.* 11. Seb. *Theſ.* 1. *p.* 29. *t.* 19. *f.* 2.

Pharm. *EUPHORBII* Gummi.

Locus. Africa. *Perennis*, *perennans*, *ſuffruticoſa*, *arboreſcens.*

FORMA. *Gummi-reſina* in lachrymis ſ. fruſtulis ſubrotundis vel oblongiuſculis, ſæpe ſubramoſis, perforatis, ſordide citrino-rufeſcens, facie fere ceræ flavæ, non ſplendens, leviuſcula, magnitudine circiter ſeminis Piſi vel ſupra, fragilis, friabilis.

PROPR. *Odor* debilis, vix ullus. *Sapor* primum nullus, deinde valde punctorius, calidus, nauſeoſus, inhærens; *maſticata* hæc G. reſina inter dentes friabilis, ſolvitur in ore, linguam & fauces pungit uti mille acus, fere ut radix Ari, ſed fervida inſimul ſentitur, & diutiſſime inhæret, quamvis fauces aqua frigida ſæpius eluantur. Ignis flammæ admota, accenditur, flagrat: flamma lucida, fumante, fuliginoſa. Sub deflagratione vix deſtillat, & accenſa flagrat pertinaciter. Solvitur partim in aqua, partim in ſpiritu vini; pars gummoſa fere æqualis eſt reſinoſæ. *Tinctura* ſpirituoſa acerrima; aquoſa vero longe mitior.

VIRTUS: purgans, draſtica, inflammans, ſternutatoria, errhina.

USUS. Caries oſſium, Equorum ſcabies ſ. vulnera.

OBS. 1. Ob vim ſumme corroſivam & inflammantem, nunquam interne tuto datur.

OBS. 2. Planta hæc aphylla, ſpinoſa, ſucco lacteo turgida eſt, quæ, lacerata, *lac* fundit, quod in Gummi Euphorbii concreſcit. Hæc gummi-reſina communiter circum ſpinas plantæ, ſe figit & adhæret, unde lachrymæ ex deciduis ſpinis perforatæ; & cum ſpinæ plantæ geminæ ſint, communiſſime biperforatæ ſunt.

OBS. 3. Inter pulverandum hæcce Gummi-reſina irritat in naſo & ſternutationem movet.

247. EUPHORBIA Lathyris. LINN. *Sp. pl.* *655. Mat. med. 256.*

Lathyris. CAMER. *Epit.* 968. DODON. *Pempt.* 371.

Ph. CATAPUTIÆ MINORIS Semina.

Locus. Europa auſtralis. *Biennis.*

FORMA. Capſula ſubrotundo-triquetra, undique rugoſa, fuſco-cineraſcens, ſexvalvis, trilocularis. *Semina* tria, ovata, utrinque obtuſa, undique rugoſa, magnitudine ſemin. cannabis; latere altero longitudinaliter ſulcata, altera extremitate truncata cum acumine, cui inſidet orbiculus niveus, convexiuſculus, margine crenatus. *Parencyma* eſt nucleus albus, oleoſus, intra teſtam tenuem, fragilem.

PROPR. Odor nullus. *Sapor* vix ullus; *maſticati* ſeminum nuclei teneri ſunt, poſtea acres, linguam & fauces rodunt, inhærent.

VIRTUS: purgans, draſtica.

USUS.

248. EUPHORBIA helioſcopia. LINN. *Sp. pl.* 658.

Tithymalus helioſcopius. PARK. *Th.* 189. BAUH. *Hiſt.* 3. *p.* 663. LOB. *Hiſt.* 192.

Pharm. ESULÆ Herba.

Locus. Europa, ubique in cultis. *Annua.*

FORMA. rec. Radix filiformis, deſcendens, ſimplex, flexuoſa. *Caulis* ſpithamæus, erectus, teres, glaber, lævis, baſi ramoſus;

ramis oppoſitis, patentibus. *Folia* alterna, cuneiformia, retuſa, inferne anguſtata, ſubſeſſilia, utrinque glabra, ſerrata; ſubpollicaria, patentia. *Umbella* terminalis, glabra, compoſita; *univerſalis* 5-fida, patens, floſculo centrali ſolitario, ſubſeſſili, poſteriore; *partialis* 3-fida, piloſa, floſculo centrali ſolitario, ſubſeſſili, priore; *propria* triflora, intermedio priore. *Involucr. univ.* 5-phyllum, ſeſſile, plano-patens: foliis obovatis, obtuſo-rotundatis, retuſis, ſerratis, æqualibus, caulinis majoribus; *partiale* triphyllum: foliolis ovalibus, obtuſo-rotundatis, ſerratis; binis æqualibus, tertio duplo minore; *proprium* pariter 3-phyllum, partiali conforme, paulo minus. *CAL. Perianth.* turbinatum, glabrum, truncatum. *COR. Petala* 4, parva, peltata, ovalia, plana, rubicunda, pedicellata, margini calycis inſerta, erecta, æqualia. *STAM. Fil.* plurima ſubulata, intra calycem, calyce longiora. *Anth.* ſubrotundæ, luteæ, didymæ, utrinque ſulcatæ, exſertæ. *PIST. Germen* pedunculatum, nutans, glabrum, virideſcens, ovatum, trigonum: angulis rotundatis, ſulcatis. *Styl.* tripartitus, laciniis cylindricis, bifidis. *Stigm.* 6, ſimplicia.

PROPR. rec. Odor debilis, herbaceus. *Sapor* acris. Tota planta lacteſcens: *lacte* albo, e corticali parte.

VIRTUS: purgans, draſtica, rubefaciens.

USUS: Tinea, Verrucæ.

OBS. Perinde fere fuerit, quænam ſpecies Euphorbiæ excitetur. Apud nos in Suecia Helioſcopia vulgatiſſima, quare Pharmacopæi illam quærunt; alii ſumunt Euphorbiam paluſtrem, alii aliam ſpeciem vulgarem. Omnes Euphorbiæ in eo conveniunt, ut ſint valde acres; hinc caute cum illis agendum, ſi interne propinare velis; etenim ſæpe purgant violentiſſime, ſurſum & deorſum, atque identidem inteſtina inflammant.

ORDO DODECAGYNIA.

249. SEMPERVIVUM tectorum. LINN. *Sp. pl. 664. Mat. med. 222.* OED. *Icon. t. 601.*

Sempervivum majus alterum ſ. Jovis barba. DOD. *Pempt. 127.*

Pharm. SEMPERVIVI Herba virens.

Locus. Europa, in tectis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, deſcendens, apice ramoſa, ſurſum incraſſato-clavata. *Folia* omnia radicalia, in formam Roſæ plenæ diſpoſita, ſeſſilia, cuneiformia, pluſquam pollicaria, carnoſa, craſſa, ſupra plana, ſubtus convexiuſcula, utrinque glabra, dilute virideſcentia, inferne albida, margine ciliata, ſuperne fuſca, acuminata, erecta; exteriora majora, interiora ſenſim minora. *Propagines* longius petiolatæ, globoſæ, magnitudine ovi columbini vel ultra, ſtrobiliformes, imbricatæ foliis erectis. *Petioli* propaginum cylindrici, teretes, ferruginei, lanuginoſi, longius exporrecti, nudi; e baſi radicis, prope folia, exeuntes.

PROPR. rec. Odor debilis; *ſapor* ſubſalſus; *maſticata* folia recentia valde ſuccoſa, ſubſalſa, leniter ſtyptica.

VIRTUS: refrigerans, detergens.

USUS. Aphthæ, Ambuſta, Ulcera ſerpentia, Clavus pedis.

OBS. 1. Folia recentia inciſa *Succum expreſſum* copioſum dant, aqueum, albidum, opaleſcentem, ſapore ſtyptico, ſubſalſo, vitr. martis ſubito nigreſcentem.

OBS. 2. Ad clavos pedis eodem modo adhibentur folia recentia, ac de Sedo Telephio dictum eſt. Agunt etiam modo conſimili.

CLASSIS XII.

ICOSANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

150. PHILADELPHUS coronarius. LINN. *Sp. pl.* 671. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Frutex coronarius. CLUS. *Hiſt.* 1. *p.* 55.

Pharm. PHILADELPHI Flores.

Locus. Colitur ubique in hortis. *Frutex.*

FORMA. rec. Racemi florum in ramulis terminales, pedunculati, 5-vel 6-flori, erecti, nudi, parcius pubeſcentes, ſecundi. *Foliola* 2 tenella, ad baſin racemi, oppoſita. *Pedunc.* breves, oppoſiti, albidi. *Bracteæ* lineari-ſubulatæ, oppoſitæ, ad pedunculos, ciliatæ, longit. pedunc. *CAL. Per.* 1-phyllum, turbinatum,

album, glabrum, 4-fidum: laciniis ovatis, acutis, venoſis, erectis, vix ciliatis. *COR.* alba, magnitudine floris cerasi: *Petalis* 4, ovatis, obtuſis, ſeſſilibus, calyce duplo longioribus, erectis, obſolete venoſis. *STAM. Fil.* plurima, ſubulata, alba, erecta, corolla breviora. *Anth.* luteæ, ſubtrigonæ, obtuſæ, erectæ. *PIST.* *Germen* inferum. *Stylus* cylindricus, albus, 4-fidus, erectus, longitudine fere ſtaminum. *Stigm.* 4, planiuſcula, oblonga, patentia.

PROPR. rec. Odor fragrantiſſimus, gratus, in odorem fructus Fragariæ incidens. *Sapor* dulceſcens, fructum Cucumeris melonis referens, gratus. *Siccati* flores fere inodori.

VIRTUS.

USUS.

OBS. Flores Philadelphi neque in officinas, nec culinas, adhuc introducti ſunt. Meretur ſane experiri, annon odor ſuavit, perinde ac cum floribus Jaſmini fit, captari poſſet. Sola infuſione florum in oleo expreſſo res non procedit; nullum enim odorem oleo communicant, ſive loco frigido, ſeu in ſole collocati fuerint. Mucorem facile contrahit in ſuperficie, & oleum rancidum evadit, unde fœtor turpis. Id vero infuſum oleoſum; quod cum oleo calido paratum fuit, odorem florum obſcure retulit, non tamen gratum.

251. MYRTUS communis. LINN. *Sp. pl.* *673. Mat. med.* 224.

Myrtus vulgaris minor. DUHAM. *Arbr.* *p.* 44. *t.* 11.

Pharm. *MYRTI* Folia, Baccæ.

Locus. Europa auſtralis. *Arbor.*

FORMA. rec. Folia ovato-lanceolata, petiolata, acuta, ſempervirentia, utrinque glabra, minutim rugoſa, venis alternis, ſubpollicaribus. *Baccæ* magnitudine ſeminis Piſi, ovales, rugoſæ, primum virides, demum nigreſcentes, terminatæ umbilico quadrifido: laciniis ovato-acutis, inflexis; triloculares. *Semina* auricularia, in ſingulo loculamento ſolitaria.

PROPR. folior. ſicc. Odor debilis: *ſapor* gratus, aromaticus, debilior; *rec. odor* fragrans, ſuaveolens; *ſapor* aromaticus, gratus, ſubſtypticus, tandem amaricans. *Baccar. odor* fragrans; *ſapor* aromaticus, calidus, leviter ſtypticus, gratus.

VIRTUS: adſtringens, tonica, corroborans.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* foliorum Myrti rubro-luteſcens, odore debiliore, ſapore aromatico; vitriolo martis nigreſcit; hujus infuſi guttæ 8, inſtillatæ aquæ puræ unc. $\frac{1}{2}$, addito vitr. martis, colorem pulchre violaceum ſtiterunt. *Decoctum* aquoſum rubro-luteſcens, aromaticum; amaricans. *Aqua ſtill.* foliorum fragrans, gratiſſima, in Gallia ſub nomine *Eau d'ange* cognita, cum qua manus lavant mulieres lautiores; GEOFFROY. *Oleum ſtillat.* foliorum leviter virideſcens, gratum. Ex folior. libris 10 olei ſtill. drachm. 1 accepit cl. BAUMÉ.

OBS. 2. *Baccæ* veteribus culinares fuerunt, ante cognitum Piper, pro condimento cibi; PLINIUS. Poſtea vero, quamvis Piper in culinas Romanas introductum fuerit, culinares tamen remanſerunt hæ baccæ, uti patet ex APICIO COELIO. *Folia* incolæ Illyriæ in uſum coriarium adhibent; BELLONIUS.

252. MYRTUS Caryophyllata. LINN. *Sp. pl.* 675. *Mat. med.* 226. JACQU. *Obſ.* 2. *p.* 1.*

Caryophyllus aromaticus Ind. occid. foliis & fructu rotundis. PLUK. *Almag. t.* 155. *f.* 3.

Ph. *CASSIÆ CARYOPHYLLATÆ* Cortex.

Locus. Cuba, Guiana. *Arbor.*

FORMA. Cortex in ſegmentis linearibus, pollicaribus, concavis vel convolutis, lineæ dimidiæ craſſitie, fragilis, extus cinereus, intus fuſco-purpureus.

PROPR. Odor fragrans, caryophyllæus; *maſticatus* linguam & fauces calefacit aromate ſuo.

VIRTUS: calefaciens, ſtomachica, tonica, ſtimulans.

USUS: culinaris.

OBS. Infuſum aquoſ. pulchre rubicundum, odore & ſapore corticis; vitr. martis nigro-fuſceſcit. *Aqua ſtillat.* fragrans. *Oleum ſtillat.* parcum, ſimile oleo ſtillatitio Caryophillorum; LEWIS; ſed CARTHEUSER ex integra libra corticis parum vel nihil olei accepit. *Tinctura* ſpirituoſa magis odorata & ſapore magis acuto, quam infuſum aquoſum. *Extractum* ſpirituoſ. acre; aquoſ. vero fere iners, non aromaticum.

253. MYRTUS Pimenta. LINN. *Sp. pl.* 676. *Mat. med.* 225.

Myrtus arborea aromatica, foliis Laurinis. SLOAN. *Hiſt.* 2. *p.* 76. *t.* 191. *f.* 1.

Bay berry tree. HUGH. *Barb. p.* 145. *t.* 10.*

Piper Jamaicenſe. Blackw. *Herb. t.* 355.

Caryophyllus aromaticus americanus Lauri acuminatis foliis, fructu orbiculari. Pluk. *Alm.* 88. *t.* 155. *f.* 4.

Ph. & Culinis PIPER JAMAICENSE.

Locus. Jamaica. *Arbor.*

FORMA. ſicc. Baccæ magnitudine ſem. Piſi, inæquales magnitudine, ſubrotundæ, umminutim rugoſæ, cinereæ, fuſceſcentes, umbilico prominente, quadrifido, ſæpius obſoleto, biloculares. *Semina* in ſingulo loculamento ſolitaria, ſubrotunda, compreſſiuſcula, rugoſa, fuſca, lucidiuſcula.

PROPR. Odor aromaticus, fragrans, gratus. *Sapor* gratus, leniter ſtypticus, aromaticus, calidus, Pipere mitior.

VIRTUS: calefaciens, ſtomachica.

USUS: culinaris.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. rubicundum, aromaticum odore & ſapore; vitriolo martis derepente nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 20, inſtillatæ aquæ puræ unciæ $\frac{1}{2}$, addito vitr. martis, colorem virideſcentem exhibuerunt. *Aqua ſtill.* fragrans, aromatica, grata. *Oleum ſtillat.* rubro-brunneum, odore fragrante; ſapore acerrimo Piperis jamaicenſis, in aqua ſubſidens. Ex Piperis Jamaic. libris 2 olei ſtill. drachmam 1 obtinuit cl. Fred. Ziervogel. *Extractum* aquoſ. penitus iners eſt; ſpirituoſum vero aromaticum.

OBS. 2. Barbari americani hoc Pipere abuti videntur, nihil fere comedentes, niſi Pipere hoc ſit conditum (*). In noſtris culinis jamdiu increbuit hæc condimenti

(*) *Hiſtoire naturelle du Cacao & du Sucre*, p. 135.

menti ſpecies. Ubi aromaticum quoddam indicatur, medici hocce Piper frequenter præſcribunt.

254\. PUNICA Granatum. LINN. *Sp. pl. 676. Mat. med. 223.* KNIPH. *Bot. orig. cent.* 2. TREW. *Ehret. t. 71 & 72.* MILL. *Figur. t. 213. f. 1.–2.*

Punica quæ malum Granatum fert. DUHAM. *Arbr. 2. p. 194. t. 44.*

Granata Punica mala. BLACKW. *Herb. t. 97 & 145.*

Malus Grana. LUDW. *Ectyp. p. 7. t. 13.*

Granaat boom. CAUSE. *Hoven. 10. t. 8.*

Punica malus. DALECH. *Hiſt. 1. p. 303.* BAUH. *Hiſt. 1. p. 76.* CAMER. *Epit. 130. 131.* DODON. *Pempt. 782.*

Malum punicum. JOS. PUTII. *Comm. Bonon. vol. 3. p. 39. t. 1–5.*

Pharm. *GRANATI* Malum (*Malicorii*) Cortex, Semina.

—— *BALAUSTIORUM* flores.

Locus. Europa auſtralis, Florida, Oriens. *Arbor.*

FORMA. Flores pleni: CAL. Perianth. monophyllum, campanulatum, glabrum, coriaceum, 5-fidum: laciniis lanceolatis, acutis. *COR.* rubra, polypetala, ſemi-erupta. *Pomum* magnitudine fere pugni, ſubgloboſum, ab apice ad baſin uſque compreſſiuſculum, apice umbilicatum: umbilico prominente, tubuloſo, intus veſtito ſtaminibus emarcidis; undique obductum. *Cortice* coriaceo, firmo,

rigido, craſſitie lineæ unius, olivaceo, ſubrugoſo, lucidiuſculo; 9 locuculare: loculamentis ſubbilocularibus, refertis *ſeminibus* plurimis, oblongis, albidis, acutis, hinc convexiuſculis, inde angulatis, gibbis, arillatis: arillo craſſo, angulato, ſuccoſo: ſucco rubro.

PROPR. Corticis: odor vix ullus; *ſapor* intenſius ſtypticus. *Pulpæ* ſeminum: *odor* debilis, ſubvinoſus; *ſapor* gratus, acidulus, leniter ſtypticus; *maſticata* hæc pulpa ſuccoſa, inter dentes ſubſtridula. *Florum* ſiccat. *odor* vix ullus; *ſapor* ſtypticus; *maſticati* ſalivam rubro-violaceo tingunt.

VIRTUS corticis: validius adſtringens, coriaria; *florum:* paulo mitior; *pulpæ* refrigerans, reſtringens.

USUS: corticis externus, Laxitas uvulæ, Procidentia inteſtini:

OBS. I. *Infuſum corticis* aquoſ. ſaturate rubrum, ſpiſſum, glutinoſum, ſapore vitriolico, ſtyptico; cum alcohole vini in gelatinam pulchre rubram coagulatur; cum vitr. martis ſubito nigreſcit & valde glutinoſum fit. Hujus infuſi gutta unica, aquæ puræ unc. $\frac{1}{2}$ inſtillata, addito vitr. martis, colorem ſtitit ſaturate cæruleum, pulchrum; guttæ vero binæ colorem in atramentum dilutius verterunt. *Petalorum* infuſum, abſque calycibus, rubro-kermeſinum, ſtypticum; cum vitr. martis nigreſcit; hujus infuſi gutta una, cum vitriolo martis & aquæ unc. $\frac{1}{2}$, colorem pulchre cæruleum ſapphirinum exhibuerunt; guttæ vero binæ colorem ſaturatum fecerunt. *Seminum* infuſum aquoſ. luteum, ſub uba maricans; vitr. martis fuſceſcit. *Succus* pomi ruber ex addito vitr. martis nigreſcit, ſi vero cum aqua pura diluitur, violacea fit mixtura.

OBS. 2. De Malo punica egit J. C. Weissius (*).

255. **PRUNUS** Laurocerasus. Linn. *Sp. pl. 678. Mat. med. 228.*

Laurocerasus. Clus. *Hiſt.* 1. *p.* 4. Duham: *Arbr.* 1. *p.* 346. *t.* 133.

Pharm. *LAUROCERASI* Folia.

Locus. Trapezunt; colitur ubique in Europa. *Arbor.*

FORMA. rec. Folia alterna, breviter petiolata, coriacea, ſempervirentia, ovali-oblonga, ſpithamæa, apice acuta, margine acute ſerrata, utrinque glabra, ſupra lucida, nervis obliquis, ſuboppoſitis. *Petioli* teretes, ſuperne ſulcati.

PROPR. rec. Odor vix ullus. *Sapor* validus, ſubſtypticus, amaricans, amygdalarum amararum, verum fortior.

VIRTUS: narcotica, majori doſi venenata (præſertim feris); antiſpaſmodica, diuretica.

USUS.

OBS. 1. Aroma ſapidum in foliis Laurocераſi collocavit natura, quod in aliis ſpeciebus hujus ordinis naturalis in nucleis fructus communiter deprehenditur. Infuſione ſ. deſtillatione extrahitur, & cum aqua, & cum ſpiritu vini. Si ſæpius cohobetur, fortiſſimum fit & venenatum hominibus atque brutis. *Olei ſtillat.* tantulum dant hæc folia. *Aqua ſtillat.* foliorum recentium ſapore foliorum, leviter opaleſcens, ſed probe colata limpidiſſima fit, uti aqua pura. *Infuſum* fol. rec. luteſcens, vitr. martis nigreſcit.

(*) *Diſſert. academ.* quæ in Valentini *Hiſtoria Simplic.* p. 652. recuſa invenitur.

OBS. 2. Vis feris deleteria aquæ hujus ſtillatitiæ experimentis cl. virorum extra dubium poſita eſt. Etenim canes enecat, doſi drachm. 2, unc. ½ vel unc. 1, ſive ore deglutita, ſive in anum vel ventriculum perforatum, ope ſyringæ, injecta fuerit, & quidem agit emeſi, diureſi, & purgatione alvi, excitans convulſiones epilepticas cum ſubſequente morte. Etiam hominibus aliiſque animalibus funeſta, doſi majori. Aquæ ſtill. libr. 1, equo data, illum non movit, ſed libr. 3, ſimul & ſemel propinatæ, illum enecarunt. Agit in nervos præcipue, occidit abſque inflammatione vel excoriatione partium, venas omnes, præſertim abdominales, ſanguine turgidas faciens, arterias vero vacuas; F. MADDEN & MORTIMER (*a*) BR. LANGRISH (*b*). Plures inſuper noxiam & deleteriam vim Lauroceraſi probarunt, ut VATERUS, STENŻELIUS, DUHAMEL. Sed doſi parca non videtur nocere; quod confirmat quotidiana experientia in culinis Gallicis, ubi folia Lauroceraſi ſaporis gratia cibis abſque noxa immiſcentur. Neque feris inſalubris ipſa aqua ſtill. doſi reſtricta; guttas enim paucas aquæ Lauroceraſi cani cuidam per tempus aliquod quotidie dedit cel. DUHAMEL, unde appetitus melior, & canis cœpit pingueſcere. Sed dum LANGRISH a parca doſi incepit aquam Lauroceraſi cani cuidam dare, dilutam cum aqua pura vel lacte, ſenſimque adſcendit uſque ad unc. 4 vel 5, canis tandem emaciatur fuit; veruntamen priſtinam ſanitatem recuperavit, relicta aqua Lauroceraſi. Folia Lauroceraſi deglutita mitius agunt, quam aqua ſtill. & non necarunt, quamvis a drachma 2 ad unc. 3 cani quotidie data fuerint; illum ſolummodo emaciarunt. Ex hiſce mos coquorum, folia Lauroceraſi cibis immiſcere, explicari poteſt. Cum lacte cocta folia ſaporem amygdalarum amararum illi impertiunt. In medicinam Lauroceraſum inferre cœpit *Anonymus* (*c*). Dedit aquæ Lauro-

(*a*) *Philoſ. tranſact. n.* 418, *p.* 84. & *n.* 420, *p.* 163.
(*b*) *Expériences de médecine ſur des animaux*, *p.* 54. *ſeq.*
(*c*) *Pratical eſſays ou medical ſubjects.* Lond. 1773.

ceraſi guttas 30-60 ter quaterve de die, & potentiſſimam ei adſcripſit vim ad viſcidum tenax reſolvendum. Infuſum foliorum in obſtructione hepatis egregios effectus præſtitiſſe dicit, & cataplaſma e foliis & farina in tumoribus ſcirrhoſis utile deprehendit.

256. PRUNUS Padus. LINN. *Sp. pl.* 677.
OEDER. *Icon. t.* 205.

Culinis PADI Baccæ.

Locus. Europa. *Arbor.*

FORMA. rec. Drupa pedunculata, parviuſcula, magnitudine ſeminis Piſi, nigra, undique glabra, nitida, apice inſtructa puncto parvo, vix elevato, umbilici loco, baſi impreſſa, pedunculi apice explanato, ciliato, parviuſculo, drupæ adpreſſo, impreſſioni drupæ reſpondente. *Parencyma* pulpoſo-ſucculentum, nigro-fuſcum. *Nux* ovata, majuſcula reſpectu drupæ, utrinque groſſius rugoſo-reticulata; *nucleo* ovato, acuminato, amygdalino.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* acidulo-ſubſtypticus. Drupæ *maſticatæ* ſalivam fuſco-tingunt. *Nuclei* ſapore Lauroceraſi ſunt.

VIRTUS: refrigerans.

USUS: culinaris.

OBS. 1. Baccæ, recentes ſeu ſiccatæ, cum nucleis contunduntur, atque vino albo frigide infunduntur, unde præſtantiſſimum fit vinum, Ceraſorum vino ſapidius. Baccæ, l. a. fermentatæ, ſpiritum ardentem, pariter ut omnes fructus maturi, largiuntur. E Bacc. matur. congiis 12 ſpiritus ardentis cong. 1 & libr. 1 accepit cl. FR. J. VON AKEN.

OBS. 2. *Cortex* ramorum nondum in officinis receptus, ſed videtur odor ejus fragrans, in Ribes nigrum

incidens, & ſapor amarus, ſubſtypticus, amydalas amaras referens, aliquid polliceri, quod tempus monſtrabit. *Decoctum* corticis, hieme collecti, rubrum, odore corticis & ſapore intenſius amaro; vitr. martis ſubito nigreſcit. Hujus decocti guttæ 12, inſtillatæ aquæ puræ unciæ ½, addito vitr. martis, colorem reddiderunt fuſcoviridem. Hinc liquet, corticem hunc vi quadam adſtringente operari.

257. PRUNUS Ceraſus. LINN. *Sp. pl.* 679. *Mat. med.* 233.

Karſſeboom. CAUSE. *Hoven.* 23. *t.* 6.

α). Ceraſus vulgaris fructu rotundo. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 172.

Ceraſus ſativa fructu rotundo rubro & acido. DUHAM. *Arbr.* 1. *p.* 148. *t.* 56.

Ceraſus fructu acido ſerotino ſucci ſanguinei. TOURNEF. *Inſtit.* 625.

Ceraſus acidiſſima ſanguineo ſucco. BAUH. *Pin.* 450. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Pharm. *CERASORUM RUBRORUM* Fructus, Nuclei, Gummi.

β). Ceraſus ſativus fructu ſubrotundo, magno, e rubro nigricante, acido. DUHAM. *Arb.* 1. *p.* 192. *t.* 14.

Pharm. *CERASORUM NIGRORUM* Folia, Fructus.

γ). Ceraſus vulgaris fructu rotundo parvo, atro-rubente, ſubacri & ſubamaro, ſerotino. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 289.

Culinis *CERASORUM AUTUMNALIUM* Fructus.

Locus. Colitur ubique in hortis, locis elevatis. *Arbor.*

FORMA. rec. (ceraſ. nigr.) *Folia* alterna, in ramulo anni currentis, petiolata, ovata, terminata apice attenuato, obtuſiuſculo, bipollicaria, margine ſerrata: ſerraturis inæqualibus, obtuſis cum tuberculo parvo, fuſco; 2 inferioribus oppoſitis, glanduloſis; utrinque minutim rugoſa, venuloſa, glabra, nitidiuſcula, ſupra obſcure viridia, ſubtus pallidiora, nervoſa: nervis a rachi obliquis, alternis. *Petioli* foliis breviores, teretes, ſuperne canaliculati. *Pedunculi* pollice longiores, teretes, glabri, ſuperne incraſſati, apice terminati margine truncato, plano, drupæ adpreſſo; ſolitarii, ſæpe gemini, e gemma ramuli annotini. *Drupæ* pendulæ, ſubrotundæ, pondere circiter drachmæ 1, apice obtuſo-rotundato, depreſſiuſculo hilo puſillo notatæ, baſi concavæ, undique læves, nitidæ, atomis adſperſæ, nigræ; *parencymate* carnoſo-ſucculento, venoſo, tenerrimo, ſucco ſanguineo. *Nux* ſubrotunda, vix rugoſa, oſſea, altero margine acuto, altero vero incraſſato, gibbo, angulis tribus obſoletis, baſi cicatriſata. *Nucleus* albus, amygdalinus, ovatus, acutus, ſtriatus. Variant fructus Ceraſi diverſe, colore nimirum, ſapore, magnitudine, &c.

PROPR. rec. Folior. odor debilis; *ſapor* herbaceo-ceraſinus, vix amaricans; *maſticata* glutinoſa, lubrica, ſaliva virideſcente. *Fructuum: odor* nullus; *ſapor* magis vel minus acidulus, pro ingenio cujuſque varietatis; ex

his Ceraſi autumnales ſubamari, ſubſtyptici ſentiuntur. *Nucleor.* proprietas fere amygdalarum amararum.

VIRTUS: *Fruct.* refrigerans; *Nucleor.* diuretica.

USUS: culinaris, Diæta antifebrilis.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. foliorum potus Theæ colore, odore & ſapore ceraſino; vitr. martis ſubito nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 100, inſtillatæ aquæ puræ unciæ $\frac{1}{2}$, addito vitr. martis, colorem viridem exhibuerunt. *Aqua* ſtill. fruct. Ceraſorum, quæ in officinis proſtat, prægnans eſt ſapore amygdalarum amararum, & cum aqua Lauroceraſi virtute convenit, ſi cohobata fuerit; hinc infantibus teneris, quibus ſæpe præſcribi ſolet, minus ſecure datur, ſæpe etiam funeſtos effectus edidit, ut teſtantur obſervatores.

OBS. 2. Drupæ Ceraſor. nigr. *ſuccum* dant *Expreſſum* acidulum, nigro-rubrum, ſpiſſiuſculum. E drup. rec. unc. 6 obtinentur Succi expr. unciæ 3 & drachmæ 2. Ad plenariam ſaturationem Salis tartari ſcrup. 1 requirebantur hujus ſucci drachmæ 11 & ſcrup. 1; unde obtinui mixturam ſalinam colore fuſco, ſapore ſatis grato; quæ, in poſterum diem ſervata, ſponte paululum ſpiſſeſcebat. Hicce ſuccus expreſſus, ex addito Spiritu vitr. diluitur colore ſanguineo; ex ſolutione aluminis diluitur colore kermeſino; ex oleo tart. p. d. primum cæruleſcit, deinde ex cæruleo nigreſcit; ex vitr. martis nigreſcit; Succi guttæ 3, inſtillatæ aquæ puræ unc. $\frac{1}{2}$, addito vitr. martis, colorem ſtiterunt eleganter cæruleum.

OBS. 3. Ceraſi fructus recentes ſ. ſiccati in culinis notiſſimi ſunt. Condiuntur Saccharo, incoquuntur juſculis, & gratum atque refrigerantem cibum conſtituunt. Si hi fructus recentes beneque maturi contunduntur, addita aqua frigida, fermentatione enaſcitur *vinum* ſapidum, acidulum, rubrum. Sumunt noſtrates fruct. rec. circiter libr. 30 vel paulo plus ad doliolum congior. 7, Sacch.

Thomæi libri 5, & aquæ fontanæ q. ſ. Sponte quidem fermentat abſque alia additione ulla, ſed ſi ſaccharum addatur, magis ſpirituoſum fit.

OBS. 4. *Gummi* rubeſcens ſ. pallidum, pro diverſitate ætatis, diaphanum, ex trunco ſauciato exſtillat, figuraque hemiſpherica trunco affixum hæret. Uſui medico inſervire poteſt, tanquam aliæ gummi ſpecies, ſi modo purum.

258. PRUNUS domeſtica. LINN. *Sp. pl.* 680. *Mat. med.* 232.

Pruimboom. CAUSE. *Hoven. p.* 13. *t.* 7.

α). Prunus fructu magno ovato dilute violaceo. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 98. *t.* 15.

Pharm. PRUNA DAMASCENA.

β). Prunus fructu parvo, ovoidali, e viridi albido, maculis rubris ad ſolem diſtincto. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 84. *t.* 8.

Culinis PRUNA BRIGNOLENSIA. (*Pruneolæ*).

γ). Prunus fructu medio, oblongo, cereo. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 109. *t.* 19.

Culinis PRUNA CATHARINÆ.

δ). Prunus fructu parvo undique compreſſo ſaturatius violaceo. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 14. *t.* 20. *f.* 3.

Pharm. PRUNA GALLICA.

Locus. Colitur in hortis. *Arbor.*

FORMA. rec. Drupa ovalis, utrinque obtuſa, apice puncto parvo, ſubrotundo, vix elevato, undique tecta epidermide tenera, glabra, nitidiuſcula, rore hyalino tincta; diverſo modo varians colore, ſapore magnitu-

dine. *Parencyma* carnoſo-molle, ſuccoſum; tranſverſaliter ſectum æquale, venoſum. *Nux* oſſea, ſcabriuſcula, ovata, utrinque compreſſa, margine altero acutiuſculo, altero incraſſato, ſulcato; unilocularis. *Nucleus* oblongus, amygdalinus.

PROPR. rec. Odor debilis. *Sapor* acidulo-dulceſcens. *Maſticata* ſuccoſa; ſolvitur fere, corticali parte remanente, ſubamaricanti-acidula, comminuenda. *Nuclei* ſapor cum amygdalis amaris conveniens.

VIRTUS: nutriens, refrigerans, eccoprotica.

USUS: Diæta febrilis, Obſtructio alvi.

OBS. 1. *Pruneolæ* in Gallia parantur communiter e Prunis Brignolenſibus, enucleatis & compreſſis.

OBS. 2. *Decoctum* Prunorum Catharinæ pallidum eſt, ſpiſſiuſculum, ſapore dulci, leniter acidulato, grato; cum vitriolo martis vix fuſceſcit.

OBS. 3. Error popularis eſt, quod Pruna reliquique fructus horæi dyſenteriam efficient. Id non fit, ſi bene maturi, nec deliqueſcentes ſint. Grata ſua aciditate bilis fervorem temperant, ejuſque putreſcentiæ reſiſtunt; hinc potius prophylaxis bona pariter ac medela dyſenteriæ ſunt. Cl. DEGNER (*) refert, dyſentericum a dyſenteria curatum ex bacc. Ribium rubr. libris 3, intra bihorium comeſtis. Sed immaturi fructus noxam revera inferunt, ſi crudi eduntur. Dum pueri ruſticani fructus immaturos copioſius ingurgitant, tumet tandem abdomen, ſæpe infarciuntur viſcera, glandulæ indurantur, & ſupervenit ſpecies quædam ſcabiei, in corpore effloreſcens (**). Longe aliud eſt, dum fructus immaturi

(*) *De Dyſenteria*, &c. *p.* 250.
(**) Cfr. VAN SWIETEN. *l. c. t.* 3. *p.* 335.

elixantur; coctio enim maturationis ſuccedaneum eſt.

OBS. 4. Truncus arboris ſauciatus ſtillat. *Gummi* luteſcens; diaphanum, purum, ponderoſum, in forma ſubrotunda trunco affixum. Uſui medico inſervire poteſt æque bene ac Gummi arabicum.

259. PRUNUS armeniaca. LINN. *Sp. pl.* 679.

Armeniaca vulgaris, fructu majori. DUHAM. *Fruit.* 1. *p.* 135. *t.* 148.

Malus armeniaca. DOD. *Pempt.* 797.

Abricotier *vulgo.*

Culinis ARMENIACÆ Fructus.

Locus. Colitur in hortis. *Arbor.*

FORMA. rec. Drupa magnitudine Pruni fructus, luteſcenti-rubella, minutim tomentoſa, ſubgloboſa, apice depreſſo-planiuſcula, inſtructa puncto fuſceſcente, ſcabriuſculo, vix elevato, umbilici loco, baſi fovea depreſſa, ſulco longitudinali laterali inter umbilicum & foveam baſeos. *Parencyma* dilute fulvum, ſucculento-carnoſum, venoſum. *Nux* fuſca, ovata, utrinque compreſſiuſcula, convexa, rugoſa, utrinque obtuſa, dorſo biſulcata, criſta convexo-acuta inter ſulcos, antice acie obtuſa. *Nucleus* albus, obvelatus tunica firma, extus dilute cinerea, venoſa, intus alba, intra teſtam oſſeam.

PROPR. rec. drupæ: Odor nullus; *ſapor* dulceſcenti-acidulus; *maſticata* ſubfirmiuſcula, ſolvitur fere, at cortex comminuendus. *Nuclei: odor* vix ullus; *ſapor* fere amygdalarum amararum, ſubamaricans.

VIRTUS: eadem quæ in præcedente.

USUS: culinaris.

OBS. Communiter crudi eduntur hi fructus maturi, ſapidi parencymate ſuccoſo.

260. PRUNUS ſpinoſa. LINN. *Sp. pl.* 681. *Mat. med.* 231.

Prunus ſilveſtris fructu parvo ſerotino. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 184. *t.* 40.

Prunus ſilveſtris. BLACKW. *Herb. t.* 494.

Acacia germanica. MERIAN. *Eruc. ort. p.* 12. *t.* 34.

Pharm. ACACIÆ NOSTRATIS Cortex, Flores, Fructus.

Locus. Europa, Penſylvania, in collibus. *Frutex.*

FORMA. rec. Cortex ſectus in ſegmentis longitudinalibus, luteſcens, tenax, tenuior, epidermide cinereo. *Flores* ſolitarii ad ramulos tenellos, nuper eruptos, oppoſiti propria gemma, in ipſo ramo ſiti, pedunculati. *Pedunculi* filiformes, teretes, nudi, uniflori, longitudine vix foliorum, patentes. *CAL. Perianth.* inferum, turbinatum, angulatum, glabrum, 5-fidum: laciniis ovato-oblongis, obtuſis, concaviuſculis, patentibus. *COR.* nivea. *Petala* 5, ovata, obtuſa, patentia, calyce duplo longiora, eique inſerta; unguibus minutis. *STAM. Filam.* plura, erecta, calyci inſerta, alba, longitudine corollæ. *Anth.* ovatæ, didymæ, incumbentes. *PIST.* viride. *Germen* ſuperum, ovatum, parviuſculum, glabrum. *Stylus* cylindricus, longitudine ſtaminum. *Stigma* in-

craſſato-truncatum, orbiculatum, emarginatum. *Drupa* ſubrotunda, glabra, nigra, magnitudine Ceraſi minoris; *Nuce* ovata, compreſſiuſcula, rugoſa; *Nucleo* amygdalino.

PROPR. Cortic. Odor nullus. *Sapor* ſtypticus, amaricans. *Florum* rec. *odor* gratus; *ſapor* amaricans, in Amydalas amaras incidens. *Fruct.* rec. *odor* nullus; *ſapor* acidus, acerbus. *Nucl.* amygd. amar. æmuli.

VIRTUS: *Cort.* adſtringens; *Florum* eccoprotica; *Fruct. immatur.* adſtringens; *matur.* refrigerans; *Nucl.* diuretica.

USUS. Calculus renalis.

OBS. 1. *Infuſum corticis* aquoſ. luteſcens, ſtypticum, amaricans; cum vitr. martis nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 8, aquæ puræ unciæ $\frac{1}{2}$, inſtillatæ, addito vitr. martis, colorem fuſco-ferrugineum, virideſcentem, effecerunt. Infuſ. *florum* cum calycibus colore Theæ eſt, limpidum, odore debili; amarum; cum vitr. martis fuſceſcit. *Fructuum* infuſum purpureum, ſapore acido; a vitr. martis non mutatur.

OBS. 2. In culinis vino Gallico infundunt fructum hunc maturum, cum nucleis contuſum, unde ſapidum fit vinum.

OBS. 3. Fructus hujus Pruni ſero autumno, poſt inceptum frigus nocturnum, rite matureſcunt. Si æſtas calida anteceſſit, ſatis ſapidi fiunt.

261. **AMYGDALUS** communis. Linn. *Sp. pl.* 677. *Mat. med.* 229. Kniph. *Bot. orig. cent.* 6. Blackw. *Herbal. t.* 203. Mill. *Figur. t.* 28. *f.* 2.

Amandelboom. Caus. *Hoven.* 26. *t.* 8.

a). Amygdalus dulcis putamine molliore. DUHAM. *Fruit. 1. p. 120. t. 1.*

Amygdalus ſativus fructu majori. DUHAM. *Arbr. 1. p. 48. t. 17.*

Amygdalus dulcis. BAUH. *Hiſt. 1. p. 174.* DOD. *Pempt. 786.*

Pharm. & *Culinis AMYGDALÆ DULCIS* Nux, Nucleus, Oleum expreſſum.

Locus. Colitur in Europa auſtrali, Oriente Barbaria. *Arbor.*

FORMA. Nux pollicaris, oſſea, tenerior, fragilis, ovato-acinaciformis, obtuſa ſ. acutiuſcula, latere utrinque compreſſa, læviuſcula, poris plurimis pertuſa, dorſo rotundato, antice margine prominulo, ſecante; teſta bilamellari: diploë ſulcato-rugoſa, inſtructa rete fibrillari, in ſulcis lamellarum depreſſo. *Nucleus* ovatus, utrinque compreſſus, acutiuſculus, tectus epidermide rubro-brunnea, pulverulenta, ſcabriuſcula, ſulcato-ſtriata, nervoſa; *parencymate* cotyle-doneo, niveo, æquali, firmo, bipartibili.

PROPR. Odor debilis. *Sapor* dulceſcens, mitis; *maſticatæ* comminuuntur, ſaliva emulſiva.

VIRTUS: Amygd. nutriens, obtundens; *Olei expreſſ.* relaxans, obtundens.

USUS. Amygd. emulſivus, culinaris; *olei:* Tuſſis, Pleuritis, Enteritis, Colica calculoſa & pictonum, Tormina infantum, Acre ingeſtum, Strictura inteſtinorum.

β.) Amygdalus amara. TOURNEF. *Inſtit.* 627.
DUHAM. *Fruit.* 1. *p.* 123.

Pharm. & *Culinis AMYGDALÆ AMARÆ* Nucleus.

Locus. Barbaria. *Arbor.*

FORMA. Præcedentis, verum minor.

PROPR. *Odor* debilis; *Sapor* amaricans, Lauroceraſi.

VIRTUS: anodyna, diuretica, feris venenata.

USUS: culinaris; Febres intermittentes.

OBS. 1. Amygdalæ dulces, etſi ſiccæ ſentiuntur, admodum tamen pingues ſunt. Ignis flammæ admotæ, accenduntur, flagrant: flamma vivida, non fuliginoſa, abſque fumo; ſed flamma nuper extincta fumant; fumo graviuſculo. Aquæ calidæ infuſæ, ab epidermide facili negotio ſeparantur. Si in aqua elixantur, extrahitur pinguedo alba, decocto refrigerato innatans; amygdalæ emolleſcunt, ſed non fatiſcunt, & fit *decoctum* turbidum, opaleſcens, ſapore amygdalino, quod vitriolo martis non mutatur. Per deſtillationem ex amygdalis elicitur *oleum* liquidum, empyreumaticum; per expreſſionem autem largiter, h. c. fere ad dimidium ponderis, obtinetur oleum optimum, limpidiuſculum, dulceſcens, mite, facile ranceſcens, ſive amygdalæ dulces, ſeu amaræ ſumtæ ſint. Hoc oleum in frigore cogitur gradu 12 vel 13. in therm. ſuecic. ſub puncto congelationis. Si expreſſio in prelo calido fit, plus olei exprimitur, quam in frigido, verum ſubrancidum, & non æque mite. Si amygdalæ ante expreſſionem decorticantur, ſubmerſione in aqua calida, pariter paululum ranceſcit oleum; quamobrem præſtat amygdalas integras ſumere, ope ſolum lintei rudis deterſas, ut pulvis adhærens tollatur, qui alias oleum tingeret. Sic obtinetur oleum præſtantiſſimum, ſed in parca quantitate, vix olei unc. 2 ex amygd.

libr. 1. Si vero amygdalæ prius in aqua frigida emolliuntur, plus obtinetur olei. Coctione in aqua oleum pariter ſecernitur, prout ſupra monitum eſt. Trituratione cum aqua frigida ſive calida, partes oleoſæ, mediante mucilaginoſo amygdalarum, cum aqua intimius commiſcentur, & abeunt in liquorem *emulſivum*, album, lacteſcentem, analogum lacti animalium phytophagorum. Cum amygdalæ in emulſionem rediguntur, ſolvuntur quinque octo partes ponderis amygdalarum, & cum aqua miſcentur; tres vero octo partes remanent in filtro, quæ exſiccatæ referunt pulverem groſſiuſculum, cineraſcentem, ſapore amygdalarum, verum debiliore. Amygdalæ, cum reſinis tritæ, illas uniunt cum aqua. Furſur amygdalinum, in manuum lavacro, ſordes eluit quemadmodum ſapo. Amygdalæ fermentationem difficulter ſubeunt ſpirituoſam, & abſque additione vix unquam. Miſcui amygd. dulc. libr. 1 cum Tartari cereviſ. cochl. 6, & aquæ pur. cong. 2; mixturam collocavi in loco tepido, per 3 dies, ubi leniter fermentavit; ſed ad promovendam fermentationem, in loco calidiori eam poſui, & per noctem ſtare feci; unde factum, ut proximo die vappida fuerit, ſuperinduta pellicula, ſenſim increſcente. Deſtillationi ſubjecta hac mixtura, libras 3 abſtraxi aquæ ſtill. limpidæ, ſubopaleſcentis, ſubſpirituoſæ, odore & ſapore amygdalarum, grato. Fortiorem excitavi fermentationem ex amygd. dulc. libr. 1, alumin. cr. unc. $\frac{1}{2}$, & G. arabic. unc. 1, addita aqua pura; quæ mixtura poſt biduum apta fuit deſtillationi, deditque aquam ſtill. primariam, odoris grati, ſaporis vero nullius. Pari modo efferveſcentiam ſubiit mixtura ex amygd. dulc. libr. $\frac{1}{2}$, G. arab. unc. $\frac{1}{2}$ & aqua pura; ex qua aquam ſtill. obtinui odore & ſapore amygdalarum.

OBS. 2. In emulſione amygdalarum dulcium, ſi ſupra lenem ignem inſpiſſatur, oleum non ſecedit, verum ſuperinduitur primum emulſio tenui cremoris pellicula, & redigitur tandem in maſſam cineraſcentem, molliſſimam, ad tactum pinguem, in aqua ſolubilem: ſolutione lacteſcente; quæ, virgula conquaſſata, ſpumeſcit: ſpuma

ſatis

ſatis cito extincta. Si cum aqua calida ſolutio ſit, ſuperficies aquæ atomis oleoſis ſuperinduitur; cum frigida vero minus. Emulſio amygdalarum, quieti relicta, in ſuperficie obvelatur cremore albo, tanquam lac animale; ætate aceſcit; cum acidis præcipitatur, ſed non cogitur in coagulum ſpiſſum & viſcoſum, ut animalium lac. In praxi medica frequentiſſime præſcribuntur emulſiones, quæ ſint obtundentes, refrigerantes, & guſtui gratæ.

OBS. 3. *Amygdalæ amaræ* oleum æque mite dant, atque dulces; ſed duplo minus, ſolummodo quartam partem ponderis. Si cum aqua vel ſpiritu vini deſtillantur, vel etiam ſimpliciter infunduntur, ſaporem ſuum hiſce menſtruis communicant. Spiritus vel aqua ſtill. amygd. amar. cohobata, perinde venenata eſt ac ipſa aqua Lauroceraſi, præcipue ſi majori doſi ſumatur, & fere quævis animalia enecat; GEOFFROY; LEWIS. Amygdalas amaras bono ſatis cum ſucceſſu præſcripſi ægris, febribus intermittentibus afflictis. Illas communiter exhibui ſub forma emulſiva. Concinnavi formulam, Emulſioni ſalinæ *Pharm. Suec.* (*) reſpondentem, ea lege, ut amygdalæ amaræ, dulcium loco, ſumerentur. Hæc emulſio amara, ſub tempore apyrexiæ ad libram unam vel alteram quotidie propinata, paroxyſmum ſæpe mox ſuſpendit. Attamen interdum febres adeo contumaces fuerunt, ut ad Chinchinam confugere neceſſe fuerit. Et vero tunc decoctum corticis commiſcui cum emulſione amara. Sed vidi ſubinde febres protractas, multis recidivis moleſtas, & quæ Chinchinam penitus eluſerant, ſola tandem emulſione amara curatas.

262. AMYGDALUS Perſica. LINN. *Sp. pl.* 676. *Mat. med.* 230.

Perſicæ varietates. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 5. *ſeq. t.* 1.–32.

(*) p. 107.

Malus Perſica. DALECH. *Hiſt.* 295. DOD. *Pempt.* 784. BLACKW. *Herb. t.* 101.

Perſikboom. CAUSE. *Hovenier* 17. *t.* 6.

Perſica molli carne & vulgaris viridis & alba. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 106. *t.* 22.

Culinis PERSICÆ Fructus.

Pharm. ——— Flores, Nuclei.

Locus. Colitur in hortis. *Arbor.*

FORMA. Flores in ramulis annotinis, alterni, ſeſſiles, gemmacei, erupti e gemma, imbricata: ſquamis obtuſis, tomentoſis. *CAL. Perianth.* monophyllum, ovato-turbinatum, glabrum, purpuraſcens, 5-fidum: laciniis ovato-obtuſis, apice villoſis, patentibus. *COR.* alba. *Petala* 5, ovata, obtuſo-rotundata, inferne in ungues breves anguſtata, venis picta, patentia, calyci inſerta, illoque duplo longiora. *STAM. Fil.* plurima, ſubulata, calyci inſerta, erecta, corolla breviora. *Anth.* ovatæ, incumbentes. *PIST. Germen* ſuperum, ſubrotundum. *Stylus* cylindricus, longitudine ſtaminum. *Stigma* capitatum. *Drupa* ovalis, utrinque obtuſo-rotundata, magnitudine Pomi, pondere unc. 3, undique villoſa, colore ſtramineo, altero latere nebuloſo-rubello, baſi concava, apice puncto parvo, umbilici loco, ſulco laterali, longitudinali, inter umbilicum & foveam baſeos. *Parencyma* carnoſo-pulpoſum, ſuccoſum, pallidum, fibris albicantibus nuci adhærens. *Nux* ovata, acutiuſcula, rubeſcens, undique lacunuloſa.

Nucleus ovatus, acutus, utrinque compreſſus, ſubſtriatus, rubicundus, pulverulentus, unguicularis, intra teſtam oſſeam, craſſam; parencymate albo, cotyledoneo, bipartibili.

PROPR. rec. Flor. odor gratus, in amygdalas amaras incidens. *Fructus: odor* gratus; *ſapor* dulceſcenti-acidulus, gratus, cum odore conveniens. Drupa maſticata ſolvitur fere in ore, remanente corticali parte, firmiuſcula, comminuenda. *Nuclei odor* nullus; *ſapor* amygdalarum amararum.

VIRTUS: Flor. eccoprotica; *Nucleor.* eadem quæ in amygdalis amaris.

USUS. Nucl. culinaris.

OBS. Infuſum aquoſ. nucleorum Perſic. lacteſcens, fragrans, odore & ſapore amygd. amar. vitr. martis magis lacteſcit.

ORDO TRIGYNIA.

263. SORBUS aucuparia. LINN. *Sp. pl. 683. Mat. med. 235.* DUHAM. *Arbr. 2. p. 272. t. 73.* CRANTZ. *Auſtr. faſcic. 2. p. 49. t. 1. f. 4.*

Sorbus ſylveſtris. CAMER. *Epit. 161.* DALECH. *Hiſt. 1. p. 332.* LOB. *Icon. 107.*

Pharm. SORBI AUCUPARIÆ Baccæ.

Locus. Europa frigidior, Canada. *Arbor.*

FORMA. rec. Cymæ in ramulis terminales, pendulæ, inferne folioſæ: foliis pinnatis, cymis longioribus. *Pedicelli* biglanduloſi. *Baccæ* ſubrotundæ, magnitudine ſeminis Piſi,

coccineæ, nitidæ, utrinque obtuſo-rotundatæ, apice umbilicatæ: umbilico depreſſo, villoſo, notato laciniis 5, rotundatis, adpreſſis, ſtaminibuſque parvis emarcidis. *Parencyma* carnoſo-ſuccoſum, coccineum, triſpermum. *Semina* ovato oblonga, rubeſcentia, apice incurva.

PROPR. rec. Odor debilis. *Sapor* acidus, acerbus, ingratus.

VIRTUS: diuretica, purgans.

USUS.

OBS. 1. *Infuſum* baccarum rec. colore aqueo rubicundo, odore debili baccarum, ſapore acido; vitr. martis fuſceſcens.

OBS. 2. Baccæ, l. a. fermentatæ, uti alii fructus maturi, cujuſcunque generis ſint, ſpiritum dant ardentem, ſatis larga quantitate; hinc utiliſſime huic uſui inſervirent, quæ nunc in arboribus communiter relinqui ſolent aviculis. E baccar. matur. frigori non expoſitar. tonna 1 Spiritus ardentis ſolummodo cong. 2 accepit cl. F. J. VON AKEN; ſed ex pari quantitate baccarum, frigori expoſitarum, cong. circiter 6 obtinuit.

OBS. 3. Sunt qui 10 vel plures baccas pro calculo renali ſemel vel bis de die deglutiunt, certe cum euphoria, quod ſæpius vidi. Baccæ colligi debent ante frigus inceptum, & bene ſiccari. Rob e baccis Sorbi opem tulit juveni, Stranguria afflicto, poſt plurima incaſſum propinata; HENNICKE (*).

264. SORBUS domeſtica. LINN. *Sp. pl.* 684. LOB. *Hiſt.* 544. CRANTZ. *Auſtr. faſcic.* 2. *p.* 49. *t.* 2. *f.* 3.

Sorbus ſativa. BLACKW. *Herb.* 1. *t.* 174.

(*) *Nov. act. phyſ. med. A. N. C. vol.* 2. *p.* 215.

The apple-ſervice. EDWARDS. *Birds*, *v.* 5. *p.* 1: *t.* 211.

Sorbus. DALECH. *Hiſt.* 1. *p.* 330. DODON. *Pempt.* 791.

Sorbus legitima. CLUS. *Hiſt.* 1. *p.* 10.

Culinis SORBI DOMESTICÆ Baccæ.

Locus. Europa calidior. *Arbor.*

FORMA. rec. Bacca ſubrotunda vel turbinata, pro diverſa varietate, magnitudine pomi minoris vel pyri, pondere circiter unciæ unius, hinc viridi-luteſcens, inde rubra, punctis elevatis undique adſperſa, apice umbilicata; *parencymate* carnoſo, luteſcente, pentaſpermo.

PROPR. Bacca immatura auſtera; probe matura ſapida: ſapore ſubvinoſo, adſtrictivo.

VIRTUS: immaturæ baccæ adſtringens; *maturæ* eſculenta.

USUS. Diæteticus.

ORDO PENTAGYNIA.

263. MESPILUS germanica. LINN. *Sp. pl.* 684. *Mat. med.* 236.

Meſpilus germanica folio Laurino non ſerrato. DUHAM. *Arb.* 2. *p.* 14. *t.* 4. *Fruit.* 1. *p.* 327. *t.* 2.

Meſpilus. BLACKW. *Herb. t.* 154. DALECH. *Hiſt.* 334. DOD. *Pempt.* 789.

Miſpelboom. CAUS. *Hoven.* 18. *t.* 7.

Meſpilus vulgaris BAUH. *Hiſt.* 1. *p.* 69.

Culinis MESPILI Fructus.

Locus. Europa auſtralis. Colitur in hortis. *Arbor.*

FORMA. rec. *Bacca* matura turbinato-ſubrotunda, pollicaris, rubicunda, rubiginoſa, ſubvilloſa, apice truncata, inſtructa umbilico maximo, depreſſo, tomentoſo: laciniis 5, lineari-lanceolatis, erectis; *parencymate* carnoſo, albido, pentaſpermo.

PROPR. Fructus *immaturus* ſumme auſterus, ſtypticus, firmus; *maturus* vero emollitus, gratus, ſapore dulci-aceſcente, ſubvinoſo, leniter adſtrictivo.

VIRTUS: fruct. *immatur.* adſtringens; *maturus* eſculentus, refrigerans.

USUS culinaris.

OBS. Fructus, quamdiu arboribus inſidet, ſemper immaturus eſt, quare decerptus collocatur ſuper ſtramenta ad maturandum.

266. PYRUS Malus. LINN. *Sp. pl. 686.*
Malus. DALECHAMP. *Hiſt. 1. p. 288.* BLACKW. *Herb. t. 142.* DODON. *Pempt. 777.*

α). Malus pomis redolentibus Bordorpherianis dictis LINN. *Mat. med. 237.*
Mala acido-dulcia. SCHWENCKF: *Sileſ. p. 303.*
Ph. POMUM BORSDORFIANUM.

β). Malus fructu magno, acido-dulci, ſerotino. DUHAM. *Fruit. 1. p. 300. t. 14.*
Ph. POMUM RENETIUM (Reinette *Franche*).

Locus. Colitur in hortis; α. in Germania, β. in Gallia. *Arbor.*

FORMA. rec. Pomum ovali-ſubrotundum, majuſculum, utrinque obtuſum; β. viride, ſuperne epidermide ſubrugoſa, luteſcente; α. hinc pallide luteum, inde rubicundum, glabrum, baſi cavum, apice umbilico depreſſo notatum; parencymate carnoſo, α. albido, β. ſubluteſcente, 5-loculari, tranſverſaliter ſecto notato punctis 10 ſubrotundis, circum loculamenta ſeminum in orbem diſpoſitis. *Semina* plerumque bina in ſingulo loculamento, ovata, ſubgibba, acutiuſcula, fuſca, glabra.

PROPR. Odor debilis. *Sapor* acidulo-dulcis, gratus, α. ſubroſaceus, β. ſubvinoſus.

VIRTUS: nutriens, refrigerans, ſubeccoprotica.

USUS. Diæta febrilis, Tuſſis.

OBS. 1. In infinitum fere variant Poma per Europam, qualitate, ſapore, colore, tempore. In culinis vulgaria ſunt poma omnium varietatum, & eſitantur partim cocta vel aſſata, partim etiam cruda. Poma illa pellucida, vulgo *Aſtracanenſia* dicta, (quorum duæ ſunt varietates, ſc. luteſcent & rubra), præſtantiſſima ſunt, ubi rite maturuerunt, non enim ullum pomum ſapidius, nec ſalubrius ullum; & vero videtur quaſi in ipſa arbore virtute ſolis cocta eſſent.

OBS. 2. *Gelatina* paratur e pomis decorticatis & probe enucleatis, coctione cum aqua pura in pulpam redactis, tum expreſſione ſucci, addita Sacchari anatica portione. *Syrupus* pomorum Borſdorfianorum gratus eſt, & in tuſſi commendatur.

OBS. 3. Poma, non minus quam reliqui fructus horæi, leniter nutriunt, principio ſuo ſaccharato ſ. melligineo, quod, l. a. præparatum, in vinum ſ. Spiritum abit. E pomis maxime auſteris, modo matura ſint, Spiritum extrahere norunt œconomi, pariter atque vini ſpeciem parare, quam *Pomaceum* vel *Cidre* vocant, ſc. liquorem vinoſum, ſpumeſcentem, inebriantem; quamvis non dubitem, quin præſtantior longe e pomis dulcioribus obtineatur; prius tamen diu ſe ſervat, dum poſterius brevi corrumpitur. E Pomor. maturat. tonna 1 Spiritus ardentis cong. 6 ½ accepit Fr. J. von Aken.

OBS. 4. Poma cruda, ſub ſera veſpera comeſta, multum ad euphoriam conferunt, quod variis exemplis edoctus novi. Facillime digeruntur, concoctioni ciborum opitulantur, alvum leniter laxant, reſiſtunt ſcorbuto, &, ut aiunt quidam, a calculo præſervant.

267. PYRUS communis. Linn. *Sp. pl.* 686.

Pyrus. Blackw. *Herb. t.* 453. Dalech. *Hiſt.* 308. Dod. *Pempt.* 788. Merian. *Eruc. ort. p.* 19. *t.* 54.

Pyri varietates. Duham. *Fruit.* 2. *p.* 117. *ſeq. t.* 1 - 58.

Pereboom. Cause. *Hoven. p.* 3. *t.* 5.

Culinis PYRI Fructus.

Locus. Colitur ubique in hortis, locis elevatis. *Arbor.*

FORMA. rec. Pomum turbinatum, apice obtuſo-rotundatum, umbilicatum: umbilico parviuſculo, prominente, concavo, margine 5-dentato, ore cincto ſtaminibus emarcidis, laciniis umbilici brevioribus; undique glabrum, adſperſum punctis parvis, vix elevatis, hinc luteſcens, inde rubicundum, diverſe varians,

magnitudine colore, ſapore, mollitie. *Parencyma* album, carnoſo-ſucculentum, 5-loculare; poſt ſectionem tranſverſalem notatum annulo obducente loculamenta ſeminalia, conſiſtente ex punctis ſubrotundis, ſubconniventibus, duris, fere arenoſis. *Semina* bina in ſingulo loculamento, ovato-oblonga, acuta, nigricantia.

PROPR. rec. Odor vix ullus. *Sapor* ſubdulceſcens.

VIRTUS: nutriens, refrigerans.

USUS: diæteticus.

OBS. 1. *Infuſum* ſ. *decoctum* Pyri recentis dulceſcenti-acidulum; ex vitriolo martis color ſibi conſtat.

OBS. 2. Eſitantur Pyri fructus maturi, crudi ſ. cocti. Dum nuper ex arbore decerpuntur, ſalubres ſunt; ſi diu ſervati, non item; ſponte enim nimium emolliuntur, ſ. ſubfarinacei fiunt, ſtomacho tunc difficiles.

OBS. 3. De arboribus fructiferis ſcripſerunt ſexcenti, inter quos eminent DUHAMEL (*a*), PHIL. MILLER (*b*), LIGER (*c*) & Societas œconomica Bernenſis (*d*).

268. PYRUS Cydonia. *Sp. pl. 687. Mat. med. 238.*

Cydonia. DALECH. *Hiſt.* 291. BLACKW. *Herb. t.* 137.

Cydonia fructu oblongo læviori. DUHAM.

(*a*) *Traité des arbres fruitiers*, &c. Paris 1768. vol. 2.

(*b*) *Gardeners Dictionary*, &c. 1759. Hujus plures ſunt editiones.

(*c*). *Nouveau théâtre d'Agriculture & ménage des champs.* Paris 1723.

(*d*) *Traité des arbres fruitiers, extrait des meilleurs auteurs par la Société œconomique de Berne; traduit de l'allemand.* Yverdon 1768. *t.* 1 & 2.

Arb. 1. p. 202. t. 83. Mill. *Figur. t. 116.*

Cydonia latifolia luſitanica. Duham. *Fruit. 1. p. 201. t. 1.*

Malus cotonea major. Dod. *Pempt. 783.*

Pharm. CYDONIÆ Fructus, Semina.

Locus: Colitur in hortis, locis ſubdepreſſis. *Arbor.*

FORMA. rec. Pomum ſubrotundum vel turbinatum, magnitudine pomi vulgaris, cortice tomentoſo, luteo, apice umbilicatum: umbilico depreſſiuſculo, 5-fido; *parencymate* firmo, luteſcente, 5-loculari. *Semina* plerumque bina in ſingulo loculamento, ovata, acutiuſcula, hinc plana, inde convexa, ſæpe ſubtriquetra, ferruginea.

PROPR. pomi: Odor maturorum fragrans, ſubcephalalgicus. *Sapor immaturor.* auſterus; *maturorum* vero adſtringens, acidulus, vinoſus. *Seminum* mucilaginoſa.

VIRTUS Pomi: refrigerans, reſtringens, antiputredinoſa. *Semin.* obtundens.

USUS pomi: Morbi binoſo-putridi, Saburra rancida. *Semin.* Ophthalmia, Teneſmus, Aphthæ.

OBS. Infuſ. aquoſ. *pomor.* ſiccat. rubrum, acidum; cum vitr. martis nil variat. Infuſ. *ſeminum* mucilaginoſum, abſque odore & colore, inſipidum; vitriolo martis non demutatur; ex alcohole vini coagulatur. Semin. drachma 1, aquæ fervidæ unciis 6 infuſa, infuſum dat non ſpumeſcens, facie albuminis ovi, limpidum inſtar aquæ, in fila ductile. *Gelatina* ſ. miva e ſucco, uti e pomis vulgaribus, paratur.

269\. SPIRÆA Filipendula. Linn. *Sp. pl.* 702. *Mat. m.* 239. Kniph. *Bot. orig. cent.* 3. Oeder *Icon. t.* 635.

Filipendula vulgaris. Blackw. *Herb. t.* 467. Zannich. *Venez. t.* 223. Camer. *Epit.* 608.

Pharm. *FILIPENDULÆ* (*Saxifragæ rubræ*) Radix, Herba.

Locus. Europa, in pratis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, filiformi-ramoſa, deſcendens, tuberoſa: *Tuberibus* longius petiolatis, turbinatis ſ. ovalibus, rectis ſ. inflexiuſculis, magnitudine inæquali, ſæpe pollicaribus, ſæpe etiam digitalibus, fuſcis, apice terminatis fibra ſolitaria, fibrillata, deſcendente; *parencymate* niveo, carnoſo-firmo, ſicciuſculo, poſt ſectionem tranſverſalem diſco æquali. *Caulis* ſimpliciſſimus, erectus, flexuoſus, teres, ſubangulatus, glaber, pedalis. *Folia* alterna, pinnata: pinnis oppoſitis, ſeſſilibus, ſubamplexicaulibus, tranſverſalibus, linearibus, obtuſis, glabris, venuloſis, ſupra ſaturate viridibus, ſubtus glaucis, pinnatifidis: laciniis oppoſitis, obtuſis, inciſis; *radicalia* petiolata, elongata, ſpithamæa, procumbentia, terræ adpreſſa; *caulina* ſeſſilia, erecta. *Petiolus* communis ſupra canaliculatus. *Stipulæ* communes ad baſin petiolorum, ſubovatæ venuloſæ, plano-concavæ, amplexicaules, margine undique acute ſerratæ, ſuperne bifidæ, inciſæ; *partiales* in petiolo communi, intra ſingulum pinnarum

par, parviuſculæ, ovatæ, inciſæ, ſeſſiles, oppoſitæ, a pinnis remotæ; inferiores in petiolo nudæ, pinnis excluſis, ſenſim minores, ſubimbricatæ. *Cyma* terminalis, pedunculata, concava, ſubdichotoma, nuda, glabra. *Bracteæ* nullæ; ſæpe foliolum ad cymam. *Flores* albi, pedunculati, ſecundi; omnes introrſum ſpectantes. *CAL. Perianth.* monophyllum, turbinatum, ſtriis elevatis ſtriatum, ſexfidum; laciniis oblongis, obtuſis, baſi intus tomentoſis, reflexis. *COR. Petala* 6 vel 7, ovalia, obtuſa, alba, brevius unguiculata, patentia, calyce longiora. *STAM. Filam.* plurima, ſetacea, alba, calyci inſerta, longitudine corollæ, inæqualia, patentia. *Antheræ* luteæ, ovatæ, obtuſæ, didymæ. *PIST. Germina* plurima, conniventia in hemiſphærium truncatum; ſingula ſubacinaciformia, piloſa. *Styli* albi, reflexi, in orbem digeſti, ſuperne incraſſati. *Stigmata* capitata, truncata, compreſſa, ſulco longitudinali.

PROPR. rec. tuberum, ſero autumno effoſſorum: *Odor* gratus, in flores Aurantiorum incidens; *ſapor* ſubdulceſcens, gratus, niſi nimis aroma florum aurantiorum ſaperent; *maſticata* firma, velut nuces avellanæ, fragilia, ſapida grata amaritie; æſtate vero effoſſa tubera magis amara ſunt, minus fragrantia, magis ſicca, & non ſapida. Tubera *ſiccata* dura; *maſticata* inter dentes duriuſcula, friabilia, emolliuntur, ſapore grato, odore nullo. *Herbæ* rec. *ſapor*

amaricans, quaſi mixtus ex amygdalis amaris & floribus Naphæ; *odor* contuſæ herbæ conſimilis. *Florum* rec. odor & ſapor conſimiles.

VIRTUS tuber. nutriens, leniter adſtringens.

USUS.

OBS. 1. *Infuſ.* aquoſ. tuber. ſicc. ſaturate rubrum, dulceſcenti-ſubamaricans, ſapore in amygdalas amaras incidente; cum vitr. martis nigreſcit. Tubera recentia *cocta* referunt tubera Lathyri tuberoſi, forma, colore, cute nigra & detractili, conſiſtentia firma, farinoſa; recedunt vero ab illis amaritie ſapida; *Decoctum* fit fuſco-rubrum, ſubinſipidum.

OBS. 2. Si tubera recentia, tempore autumnali, raduntur, atque aqua frigida bene eluuntur, Tincturam dant opacam, rubeſcentem, fragrantem, quæ mora & quiete deponit *Amylum* album, friabile, decoctione gelatineſcens, bene glutinans. Tinctura ſupernatans rubra eſt, pellucida, odore fragrante; quæ, evaporata, fragrantiam perdit, atque Extractum dat fuſcum.

OBS. 3. Si Flores recentes in lacte elixantur, grato ſapore lac imbuunt.

270 SPIRÆA Ulmaria. LINN. *Sp. pl.* 702. *Mat. m.* 241. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. OEDER *Icon. t.* 547.

Ulmaria. BLACKW. *Herb. t.* 465. BAUH. *Hiſt.* 3. *p.* 488. CLUS. *Hiſt. p.* 198. LUDW. *Ectyp. p.* 11. *t.* 23.

Barbicapra & ulmaria vulgi. LOB. *Icon.* 711.

Regina prati. DODON. *Pempt.* 57.

Pharm. ULMARIÆ Radix, Herba, Flores.

Locus. Europa, in paſcuis & pratis humidis, umbroſis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix ſubcylindrica, 2-vel

3-pollicaris, extus nigra, ſquamoſa, undique obſeſſa fibris plurimis, filiformibus, nigris, ſubſpithamæis, fibrilloſis, deſcendentibus. *Parencyma* ſubcarnoſum, poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari ampliſſimo, æquali, albido, atomis rufeſcentibus ſæpe adſperſo, circumdato annulo ferrugineo, punctato, intra corticalem partem ſito. *Caulis* ſimplex, bipedalis vel ultra, angulatus, glaber, pallide evideſcens, inferne purpuraſcens. *Folia* alterna, petiolata, pinnata, 3-vel 5-juga: foliolis oppoſitis, ſeſſilibus, ovato-oblongis, ſupra viridibus, glabris, lucidiuſculis, lineatis, minutim venuloſis, rugoſis ſubtus nervoſis, minutim tomentoſis, cinereis, margine inciſo-dentatis, undique ſerratis, minutim ciliatis, terminali foliolo majore, cordato, trifido-palmato. *Petioli* ſubtus convexi, ſupra concavi; radicales triplo longiores. *Stipulæ* acutæ, rotundato-falcatæ, amplexicaules, margine undique ſerratæ, minutim ciliatæ, patenti-planæ; *partiales* in petiolo communi, intra ſingulum par pinnarum, per paria 3 diſpoſitæ, suboppoſitæ, parvæ, inæquales magnitudine, ovatæ, dentato-ſerratæ, patentes, pariter ſubtus tomentoſæ. *Corymbus* terminalis, erectus, minutim pubeſcens, pedunculatus, nudus, compoſitus e *cymis* 5, inæqualibus, ſecundis; 3-pedunculatis; intermedia ſeſſili. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, campanulatum, pallidum, minutim pubeſcens, 5-fidum: laciniis ovatis, obtuſis,

concavis, reflexis. *COR.* alba. *Petala* 5, alba, obovata, obtuſo-rotundata, unguiculata, calyce duplo longiora, plano-concaviuſcula, patentia. *STAM. Fil.* plurima, ſetacea, longitudine corollæ, calyci inſerta, erecto-patentia. *Anth.* ovatæ, obtuſæ, didymæ, incumbenti-erectæ. *PIST. Germ.* 8, obovata, obtuſa, compreſſa, glabra. *Styli* ſuperne incraſſati, germinis margini interiori ſinguli inſerti, ſuper germen reflexi; in orbem digeſti. *Stigm.* capitata, pendula. *Obſ.* In quibuſdam floribus quinta pars partium fructificationis deeſt.

PROPR. rec. radic. Odor debilis; *ſapor* ſtypticus; *Florum odor* gratus, ſapori congruens; *ſapor* ſubſtypticus, amaricans, in aroma florum aurantiorum incidens. *Herbæ odor* debilior, gratus; *ſapor* ſubſtypticus, vix amaricans, ſubaromaticus, non ingratus.

VIRTUS: adſtringens.

USUS.

OBS. Infuſ. aquoſ. *radicis* ſicc. rubrum, odore graviuſculo, ſapore ſtyptico, vitr. martis ſubito nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 6, aquæ puræ unciæ $\frac{1}{2}$ inſtillatæ, addito vitr. martis, colorem pulcherrimum violaceo-virideſcentem monſtrarunt. Infuſum herbæ ſicc. luteſcens haud aliter ac Theæ potus, ſapore vix amaricante; vitr. martis nigreſcit. Infuſ. *florum* eundem colorem exhibet, odorem florum, ſaporem conſimilem amarum; vitriolo martis ſubito nigreſcit. *Aqua ſtill.* fragrans.

ORDO POLYGYNIA.

271. ROSA centifolia. Linn. *Sp. pl. 704. Mat. med. 241.* Kniph. *Bot. orig. cent. 1.*

Roſa centifolia batavica. Clus. *Hiſt.* 1. *p.* 113.

Roſa damaſcena. Lobel. *Icon.* 206. Blackw. *Heb. t.* 82.

Pharm. ROSÆ DAMASCENÆ Flores.

Locus. Europa. Colitur in hortis. *Frutex.*

FORMA. rec. Flores in ramulis terminales. *Pedunculi* teretes, hiſpidi: aculeolis & pilis brevibus capitulatis. *CAL. Perianth.* 1-phyllum: *tubo* ovato-oblongo, inferne hiſpido aculeolis, ſuperne ſingulo glabro, collo coarctato; *limbo* 5-fido: laciniis reflexis, integris, ſubtus hiſpidis, ovato-acutis, deſinentibus in apicem linearem, carinatum. *COR.* plena, dilute rubro-violacea, calyce longior: *petalis* obovatis, retuſis, patentibus. *STAM. Fil.* plurima, calyci inſerta, erecta. *Anth.* cordatæ, obtuſæ. *PIST. Germ.* plurima intra tubum calycis, ſubcylindrica, lanata. *Styli* ſubulati, piloſi, collo calycis paulo longiores. *Stigm.* digeſta in hemiſphærium planiuſculum, laxum; ſingula turbinata, truncata, emarginata. *Recept.* germinum hirſutum.

PROPR. rec. Petalorum: Odor gratus, fragrans; *Sapor* ſubacidulus, debiliter roſaceus; *maſticata* ſubſtyptica, ſaliva violacea.

VIRTUS: leniter adſtringens, tonica, laxans.

USUS. Leucorhœa.

OBS. Infuſ. aquoſ. petalorum *ſicc.* dilute rubicundum, veluti potus Theæ, odore roſaceo, ſapore conſimili,

mili, leniter ſubſtyptico ſ. amaricante; cum vitr. martis ſtatim nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 16, aquæ puræ unciæ $\frac{1}{2}$ inſtillatæ, addito vitr. martis, colorem fuſco-virideſcentem ſtiterunt. Cum Spiritu vitrioli pulchre ſanguineo tingitur infuſum hoc. Principium odoriferum omnibus Roſæ ſpeciebus ſatis bene inhæret. Communiter condiuntur ſale culinari flores recenter ſiccati, unde odor permanet; ſed ſi ſimpliciter ſiccentur, videtur quaſi odor penitus diſpareret; at vero ſi aquæ tepidæ infundantur, odor ſubito prominet, unde infuſum ſuaveolens ſit. Fragrantia florum hujus generis extrahitur menſtruo ſpirituoſo, ſed perfectius aquoſo, ſimplici infuſione vel deſtillatione. Flor. rec. libræ 6, cum aqua deſtillatæ, dant cong. 1, vel paulo ſupra, *aquæ ſtillatit.* fragrantis & gratæ. Sub deſtillatione ſimul adſcendit pauxillum *olei ſtill.* fragrantis, in calore liquidi, luteſcentis, in frigore butyracei, albi, ſed tam parum, ut non appareat, niſi quantitas major florum ſimul deſtilletur. Ex florum libr. 100 vix olei ſtill. unc. $\frac{1}{2}$ obtinebis, ut docuerunt HOFFMANNUS & LEWIS. Principium colorans extrahitur etiam perfectius cum aqua, quam cum ſpiritu vini *Tinctura* aquoſa e Roſis rubris eleganter rubra eſt; ſpirituoſa vero longe dilutior. Exaltatur autem color ſubito, pulchro experimento, ſi pauxillum ſpiritus vitrioli inſtilletur tincturæ ſpirituoſæ Roſar. rubr. quamvis adeo debilis parata fuerit, ut limpidiſſima & aquei coloris ſit; derepente inde rubeſcit.

OBS. 2. De Roſa ſcripſit JOH. CAR. ROSENBERGIUS (*), philologice, botanice & medice. Laudat imprimis Roſas in febribus & hectica.

272. ROSA gallica. LINN. *Sp. pl.* 704. *Mat. m.* 241.

Roſa rubra multiplex. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 222. *t.* 53.

(*) *Rhodologia ſ. generoſæ Roſæ deſcriptio.* Francof. 1631.

Roſa rubra flore ſemipleno. BAUH. *Hiſt.* 2. *p.* 34.

Roſa rubra. BLACKW. *Herb. t.* 78.

Pharm. *ROSÆ RUBRÆ* Flores.

Locus. Europa. Colitur in hortis. *Frutex.*

FORMA. rec. *Flores* terminales, ſolitarii vel gemini, longius pedunculati. *Pedunculi* teretes, bipollicares, pube capitata hirſuti, uniflori. *CAL. Per.* 1-phyllum: *tubo* ovato, inferne hirſuto, ſuperne glabro, collo coarctato, *limbo* 10-fido, revoluto-patenti, extus hirſuto, intus minutim villoſo: laciniis 5, alternis parvis, linearibus, acutis, ciliatis, reflexis; alternis multo majoribus, ovatis, ſupra concavis, apice mucrone molli ſubulato terminatis, margine pube albida ciliatis, æqualibus; alternis integris, alternis utrinque inſtructis dentibus 2, marginalibus, linearibus, acutis, concaviuſculis, pilis capitatis ciliatis. *COR.* ſemiplena, calyce duplo longior, rubro-purpurea; petalis ſeſſilibus, obcordatis, baſi nervoſis: nervis evaneſcentibus. *STAM. Fil.* plurima, luteſcentia, ſubulata, longitudine calycis, erecta, minutim pubeſcentia, calyci inſerta. *Anth.* lineares, incurvæ, utrinque obtuſæ, ſupra ſulcatæ, ſub fine antheſeos contortæ. *PIST.* *Germina* plurima, ovata, glabrida, ſuperne barbata. *Styli* filiformes, hirſuti, tubo calycis longiores, in cylindrum conniventes. *Stigmata* virideſcentia, capitata, truncata, plana, in capitulum conniventia. *Receptac.* ſeminum hirſutum.

PROPR. rec. Odor roſaceus, gratus, ſed paulo debilior; *ſapor* ſtypticus. amaricans, vix roſaceus. Petala *maſticata* ſ..ivam violaceo tingunt. *Siccatione* petala penitus rubeſcunt.

VIRTUS: adſtringens, tonica.

USUS: Leucorhœa, Hæmoptyſis.

OBS. Infuſ. aquoſ. petalorum recent. inſtar potus Theæ debiliter rubrum, odore debili, ſapore leniter ſtyptico; cum Spiritu vitrioli pulchre ſanguineum; cum oleo tartari p. d. ferrugineum, clarum; cum ſolut. aluminis pulchre purpuraſcens; cum vitr. martis color ſubito nigreſcit. Sub infuſione petala decolorantur penitus & albeſcunt. Infuſum petalorum ſiccat. pulchre rubrum, odore roſaceo, ſapore roſaceo, amaricante. Hujus infuſi guttæ 6, aquæ pur. unciæ $\frac{1}{2}$ inſtillatæ, addito vitriolo martis, colorem fuſco-virideſcentem effecerunt. *Aqua ſtillatitia* ſuaveolens.

273. ROSA canina. LINN. *Sp. pl. 704. Mat. med. 241.*

Roſa ſylveſtris. DOD. *Pempt. 186.*

Pharm. ROSÆ SYLVESTRIS Flores.
BEDEGUAR fungus.

Culinis CYNOSBATI fructus.

Locus. Europa, Virginia, Japonia, in nemoribus, locis apricis. *Frutex.*

FORMA. rec. Flores 2 vel 3 congeſti, axillares, brevius pedunculati. *Bracteæ* oppoſitæ, lanceolatæ, ſeſſiles, acutæ, pubeſcentes, ciliatæ, longitudine pedunculi, erectæ. *CAL. Perianth.* 1-phyllum: tubo ovato, lævi, collo coarctato; limbo 5-partito: laciniis reflexis, ovatis, ſupra minutim tomentoſis, ſubtus dorſo glabris, notatis punctis elevatis, mar-

gine dentatis: laciniis parvis; linearibus, ſuboppoſitis, remotis, erectis, utrinque communiter 2; terminali elongata, lineari, acuta, concaviuſcula, ſubintegerrima. *COR.* incarnata. *Petala* 5, ſeſſilia, obcordata, patentia, calyce longiora, baſi albida. *STAM.* lutea. *Fil.* plurima, ſetacea, decumbenti-patentia, corolla breviora. *Anth.* incumbentes, ovatæ, utrinque retuſæ, concavæ, utrinque bimarginatæ. *PIST. Germ.* plurima intra tubum calycis, oblonga, lanata. *Styli* filiformes, collo calycis paulo longiores, piloſi. *Stigm.* plurima, arcte conniventia in capitulum, collum calycis coronans; ſingula turbinata, ſubbarbata, truncata, concaviuſcula. *Receptac.* ſeminum hirſutum. *Baccæ* (Cynosbati fructus) ovales, inferne anguſtatæ, apice obtuſæ, coronatæ margine e calycis laciniis deciduis, ſtaminibuſque emarcidis barbatæ, magnitudine glandis quercinæ vel ultra, undique læves, nitidæ, coccineæ, intus cavæ, uniloculares cavo undique obſeſſo *ſeminibus* pallidis, ſubovatis, oblongiuſculis, dorſo convexis, lanatis, apice barbatis; quorum inferiora pedicellata, ſuperiora ſubſeſſilia. *Parencyma* baccæ carnoſum, firmum, coccineum. *Galla* (fungus Bedeguar) magnitudine nucis avellanæ, ſæpe ovi columbini vel ſupra, ſubrotunda, rubra, ſpongioſa, conſtans fibris rectis ſubintortis, piloſis, dentato-ſubulatis.

PROPR. rec. florum: Odor gratus, debi-

lior; *ſapor* debilis, ſubaceſcens; *Baccæ* acidulæ; *maſticatæ* firmæ comminuuntur, ſaliva coccinea; *coctæ* teneriores, ſolvuntur ſecundum partem, tingunt aquam, ſapore magis acido inſtruuntur. *Gallæ* odor nullus; ſapor recent. & ſicc. aceſcenti-ſtypticus.

VIRTUS: Florum: ſublaxans. *baccar.* nutriens, refrigerans, ſublaxans; *gallæ* adſtringens.

USUS. Bacc. culinaris, Diæta febrilis.

OBS. 1. *Infuſ.* aquoſ. fungi Bedeguar ſpiſſum & turbidum, rubrum, aceſcenti-ſtypticum, cum vitr. martis ſubito nigreſcit. Hujus infuſi gutta 1, aquæ puræ unciæ ½ inſtillata, addito vitr. martis colorem cæruleum facit; guttæ vero 2 obſcure cæruleum, opacum; alcohol vini, infuſo additum, mucilaginoſum præcipitat.

OBS. 2. Baccæ bene maturæ, ſiccatæ & probe exacinatæ, in culinis frequenter adhibentur. Parant decoctum aquoſum, ſaturatum, additis paſſulis, pruneolis & ſaccharo, quod, per colum trajectum, menſæ imponunt.

OBS. 3. De Roſa canina bene ſcripſit E. HAGENDORNIUS (*). Anatomiam tradit ſeminis, radicis & trunci, cum vegetationis legibus. Spongiam fruticis hujus inſecti nidum declarat, tabulaque annexa depingit muſcam excluſam.

274. ROSA alba. LINN. *Sp. pl.* 705. *Mat. med.* 241. BLACKW. *Herb. t.* 73.

Roſa alba flore pleno. BESL. *Eyſt. vern.* 6. *t.* 3. *f.* 1.

Pharm. ROSÆ ALBÆ Flores.

Locus. Europa, colitur. *Frutex.*

FORMA. rec. Flores circiter 3, in ramis

(*) *Cynosbatologia.* Jenæ 1681.

terminales, pedunculati, nutantes. *Pedunculi* teretes, hiſpidi: pilis rigidis, capitulatis. *CAL. Per.* monophyllum: tubo ovato, glabro, collo coarctato; limbo utrinque minutim tomentoſo, ſubtus ſcabrido: pilis rigidis, ſubalbidis, brevibus, ſubulatis, fuſco-capitulatis; 5-partito: foliolis lanceolatis, pinnatis: pinnis foliaceis, inæqualibus, ciliatis, linearibus ſ. lanceolatis, ſubintegris; terminali longe majore, elongata, ovali-oblonga, dentato-pinnatifida. *COR.* nivea, calyce longior, plena: *petalis* numeroſis, obovatis, venoſis, calyce brevioribus; unguibus parvis, luteſcentibus. *STAM.* lutea. *Filam.* plurima, ſubulata, corolla longe breviora, calyci inſerta. *Anth.* ovales, ſupra concavæ, ſubtus convexiuſculæ, utrinque emarginatæ, incumbentes. *PIST. Germ.* numeroſa, intra tubum calycis, ſubcylindrica, lanata. *Styli* ſubulati, piloſi. *Stigm.* connilentia in hemiſphærium planiuſculum, ſupra collum calycis paulo elevatum, laxum; ſingula turbinata, truncata, vix echinata.

PROPR. rec. Odor fragrans Roſæ; *ſapor* debilis, ſubſtypticus; *ſicc.* amarus, roſaceus.

VIRTUS: tonica, ſublaxans.

USUS.

OBS. Infuſ. petalorum luteum tanquam Theæ potus, odore debili roſaceo, ſapore conſimili, amaro; cum vitr. martis nigreſcit. Infuſum, quod ex petalis recent. parabam, ex ſpiritu vitrioli non rubeſcebat.

275. RUBUS idæus. LINN. *Sp. pl.* 706. *Mat. med.* 242. DODON. *Pempt.* 731.

Rubus idæus ſpinoſus. DALECH. *Hiſt.* 1. *p.* 123. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 232. *t.* 56. *Fruit.* 2. *p.* 255. *t.* 1.

Pharm. RUBI IDÆI Baccæ.

Locus. Europa, in collibus ſaxoſis. *Suffrutex.*

FORMA. rec. Baccæ rubræ; magnitudine fere fructus Ceraſi, minutim lanuginoſæ, hemiſphæricæ, baſi cavæ: receptaculo clavato, albo, villoſo, carnoſo, echinato, cavo baccæ intruſo; facile decerpendæ, abſque laceratione; conflatæ e *Drupulis* ſubrotundis, obtuſis, magnitudine ſeminis Cannabini, confluentibus, diſpoſitis ſerie quadruplici annulari; ſingula drupula ſucculenta, monoſperma, apice inſtructa ſtylo ſetaceo, ferrugineo, perſiſtente, longitudine drupulæ, erecto, ſtigmate capitulato; *parencymate* ſuccoſo: ſucco rubro. *Nuculæ* parvæ, ſubreniformes, rugoſæ, obductæ mucilagine ſuccoſa; *teſta* fragiliuſcula, *nucleo* oleoſo.

PROPR. rec. Odor fragrans, ſuaveolens, gratiſſimus. *Sapor* grate acidulus, odori congruens. *Maſticatæ* baccæ ſucculentæ, ſapidiſſimæ; extrahitur ſuccus, remanent ſemina & corticalis pars, comminuenda; ſaliva tingitur colore dilute purpuraſcente. Sæpius vermiculis ſcatent baccæ.

VIRTUS: refrigerans, analeptica.

USUS: Febrium æſtus.

OBS. 1. Extrahitur fragrantia baccarum aqua, vino, aceto vini, ſpiritu vini, infuſione vel deſtillatione.

Aqua ſtill. e baccis recentibus caute parata, *ſyrupuſque* fragrantes ſunt. Mediante ſaccharo bene retinetur aroma.

OBS. 2. *Succum* copioſe fundunt hæ baccæ, kermeſinum, aqua ſpiſſiorem, odore gratiſſimo atque ſapore acidulo. Salis Tartari drachma ½ ad ſui ſaturationem requirit hujus ſucci unc. 2 drachm. 6. Sub ſaturatione odor exſurgit gratus, baccarum odori congruens, & fit mixtura ſalina fuſco-nigricans, ſubdulceſcens, odore baccarum, ſpiſſiuſcula, quæ, per noctem ſervata, loco frigidiuſculo, concreſcit in gelatinam mollem, agitatione deliqueſcentem. Succus filtratus non clareſcit, mora ſponte paululum ſpiſſeſcit; cum Spiritu vitrioli & ſolut. Aluminis non mutatur; cum oleo Tart. p. d. primum cæruleſcit, dein obſcure violaceus fit; cum vitr. martis nigreſcit. In filtro poſt ſuccum colatum remanſit mucilaginoſum quid, rubrum, quod, in pelliculam ſiccatum, odorem debilem poſtridie adhuc retinuit. Baccarum uncia 1 dedit ſucci expreſſi unc. ½ & ſcrup. 2.

OBS. 3. In culinis hæ baccæ notiſſimæ ſunt; paratur inde gelatina, itemque conditum ſapidiſſimum. E bacc. rec. cong. 12 ſpiritus ardentis cong. 1 ½ accepit cl. FR. J. VON AKEN.

276. RUBUS arcticus. LINN. *Sp. pl.* 708. *Mat. med.* 244.

Rubus caule unifloro foliis ternatis. LINN. *Flor. Lapp.* 207. *t.* 5. *f.* 2.

Pharm. *RUBI ARCTICI* Baccæ.

Locus. Norlandia Sueciæ, Sibiria, Canada, in paſcuis. *Perennis.* Colitur etiam in hortis, & maturantur baccæ, modo cumuletur nix ſuper plantas, beneque tegatur ſarmentis abietinis, ut arceatur vernalis ſol. Ita clima Norlandicum arte imitaberis.

FORMA. rec. Baccæ rubro-purpuraſcentes magnitudine baccarum Rubi idæi, hemiſphæricæ, baſi concavæ, veſtitæ calyce perſiſtente, monophyllo, pubeſcente, reflexo-concavo, cavo baccæ intruſo, loco receptaculi, 5-fido: laciniis reflexis, obtuſis, ſubtruncatis, emarginatis, bacca vix longioribus, ſtaminibus perſiſtentibus, latere interiore veſtitis; conflatæ e *Drupulis* diſtinctis, parallelis, ſubconniventibus, craſſis, ſubreniformibus, compreſſiuſculis, utrinque obtuſis, glabris, luciduiſculis, diaphanis, dorſo rotundato convexis, baſi receptaculo adnatis, ſerie triplici, ſubinæquali, a receptaculo non divellendis niſi dilaceratione; apice terminatis ſtylo perſiſtente, breviuſculo, erecto, apici oblique inſerto. *Parencyma* ſuccoſum: ſucco rubro. *Nuculæ* parvæ, albidæ, reniformes, utrinque compreſſæ, ſubrugoſæ, obductæ mucilagine ſuccoſa; *teſta* coriacea, fragili, *Nucleo* albo, ſuboleoſo.

PROPR. rec. Odor fragrans, ſuaveolens, vinoſus, omnium gratiſſimus. *Sapor* acidulus, aromate odori congruente, at nonnihil acidiores hæ baccæ ſunt quam baccæ Rubi idæi.

VIRTUS: refrigerans, analeptica.

USUS. Febrium æſtus.

OBS. 1. Fragrantia harum baccarum ad menſtrua pari modo ſe habet, ac baccæ Rubi idæi; at vix æque perſiſtens deprehenditur.

OBS. 2. Saccharo vel melle condiuntur hæ baccæ, in menſis apud nos adhibendæ ſecundis, ſed ſic maximam partem præſtantiſſimi aromatis perdunt.

277. RUBUS Chamæmorus. LINN. *Sp. pl. 708. Mat. m. 244.* OEDER *Icon. t. 1.* GUNNER. *Fl. norv. 6.*

Rubus caule bifolio unifloro, foliis ſimplicibus. LINN. *Fl. Lapp. 208. t. 5. f. 1.*

Pharm. CHAMÆMORI Baccæ.

Locus. Suecia, Norvegia, Ruſſia, in paludibus turfoſis. *Perennis.*

FORMA. rec. Baccæ luteſcentes, hemiſphæricæ, ſæpe rubeſcentes, magnitudine fructus Ceraſi, glabræ, baſi cinctæ calyce perſiſtente, 5-partito: laciniis ovato-oblongis, obtuſis, ciliatis; conflatæ e *Drupulis* mollibus, magnitudine ſeminis Piſi minoris, ſubtrigonis, obtuſis, extus convexis, diſtinctis, conniventibus, baſi infima receptaculo adnatis, vix inde ſeparandis, niſi dilaceratione; ſerie duplici diſpoſitæ, terminatæ *ſtylo* perſiſtente, ſetaceo, *ſtigmate* truncato-capitulato; *Parencyma* pulpoſo-ſuccoſum: pulpa ſubgelatinoſa, luteſcente. *Nuculæ* majuſculæ, magnitudine fere ſeminis cannabini, ovatæ, groſſe reticulatæ; *teſta* coriacea, fragiliuſcula, *Nucleo* albido.

PROPR. rec. Odor vix ullus, niſi apud baccas ſupermaturatas, & tunc debilis, ſubingratus, minime aromaticus; *ſapor* acidulus, ſimul incidens in lac bubulum coagulatum & vappidum.

VIRTUS: refrigerans, antiſcorbutica.

USUS. culinaris; Febrium æſtus.

OBS. 1. Succus expreſſus ſpiſſus inſtar melliginis,

luteo-virideſcens, chartam emporeticam non permeans, per linteum preſſione colandus, unde limpidiuſculus fit, ſpiſſior tamen. Hic ſuccus, tempore æſtivo, in loco calidiuſculo, abſque additione, quiete ſponte ſpiſſeſcit in gelatinam; cui ſi additur Sacchari anatica pars, ſatis ſapida fit, manet clara, & ſitum non ducit.

OBS. 2. In culinis apud nos notiſſimæ ſunt baccæ Chamæmori conditæ, quæ menſis inter bellaria imponuntur. Condiunt noſtrates baccas ſequenti modo, colligunt baccas optime maturas, quas coquunt, ut inde brodium fiat, cui poſt immittunt baccas ſubmaturas, abſque ulteriore coctione.

278. FRAGARIA veſca. LINN. *Sp. pl.* 708. *Mat. m.* 245. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 8. BLACKW. *Herb. t.* 77.

Fragaria vulgaris fructu rubro. DUHAM. *Fruit.* 1. *p.* 224. *t.* 1.

Fraiſier. BULLIARD *Fl. pariſin. t.* 6.

Fragaria & Fraga. DOD. *Pempt.* 661.

β. Fragaria hortenſis. DUHAM. *Fruit.* 1. *p.* 229.

γ. Fragaria minor ſemperflorens ac frugeſcens, alpina. DUHAM. *Fruit.* 1. *p.* 231. *t.* 2.

Pharm. *FRAGARIÆ* Radix, Herba, Baccæ.

Locus. Europa borealis, Canada, Virginia, in locis apricis, ſterilibus. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, horizontalis, ſuperne incraſſata, obſeſſa ſquamis oblongis, imbricatis, fuſcis, inter ſquamas inſtructa fibris filiformibus, deſcendentibus. *Caulis* herbaceus, erectus, teres, piloſo-pubeſcens, ſimpliciuſculus, palmaris. *Stolones* repentes, filiformes, nudi, pubeſcentes, fuſco-virideſcen-

tes, ſpithamæi, apice folioſi, fibriculis tandem radicantes. *Folia* longius petiolata, ternata: foliolis ovatis, obtuſis, ſerrato-inciſis, ſupra glabris, lineatis, ſubtus glaucis, nervoſis, pubeſcentibus, præcipue nervis. *Petioli* teretes, pubeſcentes, ſupra canaliculati, baſi vaginati: vaginis membranaceis, albidis, concavis, deſinentibus in *Stipulas* 2, lanceolatas, acutas, ſubpubeſcentes. *Pedunculi* axillares, pubeſcentes, uniflori, nudi. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, planum, pubeſcens, 10-fidum: laciniis patentibus; 5 alternis ovatis, mucronatis; 5 aliis alternis paulo minoribus, lanceolatis, acutis exterioribus. *COR.* alba. *Petala* 5, obovato-orbiculata, obtuſa, repanda, ſeſſilia, calyce paulo longiora, plano-patentia, calyci inſerta. *STAM.* lutea. *Fil.* plurima, ſubulata, breviuſcula, calyci inſerta. *Anth.* cordato-orbiculatæ, utrinque planæ, margine undique incraſſato, erecto. *PIST. Germ.* plurima, ovata, obtuſa, pallida, aggregata in receptaculo proprio, ſubrotundo. *Styli* craſſiuſculi, cylindrici, luteſcentes, e latere germinum exeuntes, germinibus longiores. *Stigm.* truncata. *Baccæ* ovato-ſubrotundæ, obtuſæ e *Receptaculo* ſucculento natæ, magnitudine ſeminis Piſi majoris, nitidæ, hinc ſanguineæ, inde albido-pallidæ undique reticulatim foveolatæ, ſcabridæ: *Seminibus* ſeſſilibus, rubris, nitidis, parviuſculis, ovatis, utrinque compreſſiuſculis, dorſo minutim carinatis, acutiuſculis, latere interiore ſtylo inſ-

tructis perſiſtente, ſubulato, truncato, ſubfuſco, bacca vix longiore; ſingulis in ſingula foveola ſolitariis, prope baſin inſerto, gelatinoſo, albo, baccæ intruſo. *Parencyma* baccæ carnoſo-ſucculentum, molle, albidum; tranſverſaliter ſectum æquale, in centro foveola vacua.

PROPR. rec. Radic. Odor nullus; *ſapor* leviter ſtypticus, *ſicc.* amaricans; *herbæ odor* nullus; *ſapor* herbaceus, auſteriuſculus; *maſticata* comminuitur, ſaliva dilute virideſcente; *Baccæ odor* fragrans, ſuaveolens, gratiſſimus. *Sapor* leniter acidulus, odori congruens. *Seminum* ſapor leniter ſtypticus. Baccæ recentes facile corrumpuntur, brevi, h. e. intra diem unum alterumve, molleſcunt, fuſceſcunt; odorem deponunt gratiſſimum, mucorem contrahunt.

VIRTUS: radic. & herbæ: adſtringens; *baccar.* refrigerans, eccoprotica.

USUS: bacc. culinaris; Diæta febrilis, Arthritis.

OBS. 1. *Infuſum* aquoſ. *radicis* pulchre rubicundum, ſapore leniter ſtyptico; cum vitr. martis nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 15, inſtillatæ aquæ puræ unc. $\frac{1}{2}$, addito vitr. martis, colorem exhibuerunt violaceo-virideſcentem. Infuſum *herbæ ß.* rubrum inſtar potus Theæ, herbaceum, auſteriuſculum; vitr. martis pariter nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 8, cum vitr. martis & aquæ unc. $\frac{1}{2}$ dilutæ, colorem fuſco-violaceum, virideſcentem ſtiterunt. E baccis integris, menſura cong. $\frac{1}{2}$, non contuſis, ſuperaddito aquæ fontanæ congio 1, caute deſtillatis, fit *aqua ſtill.* fragrans, aromate baccarum. Si minus aquæ ſumitur, aqua ſtill. fragrantior fit. *Syrupus* Fragariæ e

ſucco expreſſo parari poteſt, gratus, ſatis fragrans, addito ſaccharo albo, in conſiſtentiam tabulati cocto, unica duntaxat, eademque brevi, ebullitione. Si reſiduo poſt ſuccum expreſſum ſpiritus vini affunditur, idque per nonnullos dies frigide maceratur, aroma a ſpiritu vini intercipitur, unde *Tinctura* ſpirituoſa gratiſſima emergit.

OBS. 2. *Succus expreſſus* non colatus ſpiſſiuſculus, ruber, fragrans, mucilaginoſus, acidulus; per linteum vero colatus clarior, ruber, debilius fragrans, pariter acidulus. Si per chartam filtratur, pelliculus fit, rubrolutescens. In filtro remanet plurimum mucilaginis rubicundæ, fragrantis. Hic ſuccus filtratus cum ſpiritu vitrioli aureo-luteus fit; cum ſolut. vitrioli martis brunneus; cum ſucco citri congelato, pariter ac cum ſolut. aluminis, itidem aureo-luteus; cum oleo tartari p. d. remiſſius fermentat, rubro-fuſceſcit; ſed dum oleum tartari mucilagini, in filtro remanenti, affunditur, fortius fermentat; itaque aciditas baccarum maxime reſidet in mucilaginoſo. Salis Tartari alb. ſcrup. 1 requirit, ad ſui ſaturationem, ſucci Fragar. colat. drachm. 19 & gr. 18. Sub ſaturatione mixtura fuſceſcebat, & odorem baccarum retinebat, qui ſub efferveſcentia exaltatus ſentiebatur. Mixtura inde nata ſalina, fuſca fuit, ſapore gratiſſimo, Fragariæ aromate ſecundum odorem pariter ac ſaporem, non ſalſa, ſed ſubdulceſcens, ſapidiſſima. Baccar. Fragariæ unc. 1 $\frac{1}{2}$ dedit ſucci non colati drachmas 7.

OBS. 3. Hæ baccæ, fermentatæ, ſpiritum ardentem dant. E baccar. rec. cong. 12 Spiritus ardentis cong. 1 & libr. 3 accepit cl. VON AKEN.

OBS. 4. In regionibus ſeptentrionalibus bene provenit Fragaria, fructumque fert ſuaveolentem & gratum; ſed in calidis regionibus non item. Sic in Inſula Mauritii plantæ quidem Fragariæ bene proveniunt, & multiplicantur, ſed baccæ ſapidæ non fiunt, nec ſuaveolentes, neque multum fertiles plantæ. Idem etiam valet de Rubo idæo (*). Dum Fragaria in hortos introducitur & pingui

(*) *Voyag. à l'Iſle de France, par un Officier, t.* I. *p.* 214.

colitur ſolo, baccas grandiores profert, minus vero ſapidas, acidiores. Baccæ Fragariæ apud nos vulgatiſſimæ ſunt. Illarum periodus fere per menſem durat. Eduntur cum quales ſunt, tum vino lacteve commiſtæ. Largius comeſtæ alvum leniter ducunt. Grata ſua aciditate refrigerant, acres humores infringunt, & per emunctoria corporis expellunt. Sic arthriticos ſæpe levant. Sed diarrhoeas ſtomacho languentibus inducunt. Recentes adhibendæ, cum intra biduum plerumque corrumpantur.

279. POTENTILLA Anſerina. LINN. *Sp. pl.* 710. *Mat. med.* 246. OED. *Icon. t.* 544.

Potentilla. CAMER. *Epit.* 758.

Argentina ſ. Potentilla. DOD. *Pempt.* 589: BLACKW. *Herb. t.* 6.

Pharm. *ANSERINÆ* Radix, Herba.

Locus. Europa, in paſcuis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, ramoſa, extus nigro-fuſca, fibrilloſa, deſcendens. *Caulis* procumbens, teres, ſubgeniculatus, ſpithamæus, pubeſcens. *Folia* ſubtus villoſa, albido-cinerea, ſupra pubeſcentia, viridia, ſæpe etiam villoſa, cinerea (ſc. ſolo argillaceo), petiolata, pinnata cum impari: foliolis ſeſſilibus, oppoſitis, ovalibus, inciſo-ſerratis; quorum inferiora ſenſim minora; radicalia longius petiolata, procumbentia. *Stipulæ* parviuſculæ, ovales, acutæ, in ipſo petiolo communi inter paria foliolorum ſuperne ſeſſiles, oppoſitæ, integerrimæ, ſubtus pariter villoſæ. *Petioli* teretes, villoſi, ſupra plani, baſi vaginati: vagina concava, membranacea, tenera,

pubeſcente, in petiolum utrinque decurrente, ſuperne lanceolata, acutiuſcula. *Vaginæ* caulinæ, h. e. ſtipulæ, ad genicula caulis ſolitariæ, apice bifidæ, ſæpe multifidæ, ferentes foliolum oblongum, dentatum. *Flores* pedunculati, ex vaginis caulis ſtipulaceis ſolitarii. *Pedunculi* teretes, villoſi, vaginis duplo longiores, uniflori, erecti. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, villoſum, 10-fidum: laciniis ovatis, imbricatis, patenti-reflexis; quarum 5 interiores integræ, acutiuſculæ, baſi luteſcentes; exteriores 5 obtuſiuſculæ, inciſæ. *COR.* lutea. *Petala* 5, ovata, obtuſa, ſeſſilia, calyce duplo longiora, patentiſſima, calyci inſerta. *STAM. Fil.* plurima, ſubulata, lutea, calyci inſerta, erecta. *Anth.* cordatæ, obtuſæ, erectæ, utrinque planæ. *PIST. Germina* plurima, ovata, obtuſa, alba, villo receptaculi circumdata. *Styli* ſubulati, germinis lateri adnati, luteſcentes, ſtaminibus breviores. *Stigmata* truncata. *Receptac.* barbatum.

PROPR. rec. herbæ: *Odor* debilis; *ſapor* herbaceus; *maſticata* comminuitur, ſaliva virideſcente; *ſicc.* ſapor leviter ſtypticus.

VIRTUS: adſtringens, diuretica.

USUS. Empyema, Hæmoptyſis, Calculus renalis.

OBS. 1. *Infuſ.* aquoſ. herbæ luteſcens ad modum potus Theæ, ſapore herbaceo, ſubſalſo; cum vitr. martis nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 12, aquæ puræ unc. ½ inſtillatæ, addito vitr. martis, colorem obſcure viridem effecerunt.

OBS.

OBS. 2. Succum expreſſum, pariter ac infuſum herbæ ſicc. in Empyemate multum preſtaſſe vidi. Calculoſis, qui ſabulum ſ. calculos minores pariunt, infuſum prodeſt; pellit urinam & ſabulum; ſed per vices ſumendum, ne nimis pellat.

280. POTENTILLA reptans. LINN. *Sp. pl.* 714. *Mat. med.* 247.

Pentaphyllum. BLACKW. *Herb.* 454.

Quinquefolium majus. DOD. *Pempt.* 116.

Ph. PENTAPHYLLI Radix, Herba.

Locus. Europa, in apricis argilloſis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, deſcendens, palmaris vel ultra, fibrilloſa, extus fuſca, læviuſcula, vel ſquamis præuſtis & emarcidis exaſperata; *parencymate* ſubcarnoſo; poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari orbiculato, majuſculo, notato ſtella 5-radiata; radiis apice incraſſatis; obducto corticali parte rubra. *Caules* plures ex una radice, filiformes, repentes, ſuperne obſolete compreſſiuſculi, carinati, geniculati: geniculis remotis; pedales vel ultra, fuſco-virides, pubeſcentes. *Folia* petiolata, quinata: foliolis cuneiformibus, obtuſis, nervoſo-venuloſis, ſupra lineato-ſubrugoſis, ſubtus pubeſcentibus, margine ſerratis, inæqualibus; tribus exterioribus ſubæqualibus; 2 interioribus minoribus; *radicalia* plura congeſta; *caulina* alterna, ſæpe gemina, brevius petiolata. *Petioli* teretes, pubeſcentes, ſupra ſulcati. *Stipulæ* 2, oppoſitæ, ovali-oblongæ, acutæ, pubeſcentes. *Pedunculi*

laterales, axillares, ſolitarii, foliis longiores, erecti, pubeſcentes, uniflori, nudi. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, planum, 20-partitum: laciniis ovato-acutis, pubeſcentibus, plano-patentibus, quarum 5 exteriores virides, 5 interiores luteſcentes, glabriuſculæ, minutim ciliatæ, cum exterioribus alternantes. *COR.* lutea. *Petala* 5, obovata, calyce paulo longiora. *STAM. Filam.* plurima, ſubulata, lutea, erecta, calyce breviora, eique inſerta. *Anth.* cordatæ, obtuſæ, ſupra canaliculatæ, erectæ. *PIST. Germ.* plurima, receptaculo proprio in capitulum digeſta; ſingula ovata, glabra. *Styli* cylindrici, lateri germinis inſerti ſinguli. *Stigm.* truncata.

PROPR. rec. radicis: Odor debilis; *ſapor* ſtypticus; *herbæ:* odor nullus; ſapor herbaceus.

VIRTUS: adſtringens; radix fortior herba.

USUS.

OBS. Infuſum aquoſ. *radicis* ſicc. rubrum, ſpiſſiuſculum, ſtypticum; vitr. martis ſubito nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 4, inſtillatæ aquæ puræ unciæ ½ addito vitr. martis, colorem violaceo-virideſcentem exhibuerunt. Infuſum *herbæ* rubro-luteſcens, ad inſtar inf. Theæ, odore nullo, ſapore herbaceo; vitr. Martis ſtatim nigreſcit. Infuſi hujus guttæ 16, in aquæ unc. ½, cum vitr. martis addito, colorem fuſco-virideſcentem fecerunt.

281. TORMENTILLA erecta. LINN. *Sp. pl.* 716. *Mat. med.* 248. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 6. OEDER. *Icon. t.* 589. GUNNER. *Fl. norv.* 36. *

Tormentilla ſylveſtris. GARID. *Aix. t.* 203. ZANNICH. *Venez. t.* 87

Ph. TORMENTILLÆ Radix, Herba.

Locus. Europa, in paſcuis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix ſubcylindrica, ſuperne craſſior, ſæpe ſubrotunda, fibrilloſa, craſſitie digiti, 2-vel 3-pollicaris, extus fuſca, ſuperne ſquamata; *parencymate* firmo, rubicundo; poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari ſubrotundo, cum punctis 5 in margine; peripheria ſtriis concentricis & radiis ternis longitudinalibus, e ſingulo puncto centri ad corticem. *Caules* plures ex una radice, procumbentes, teretes, filiformes, piloſi, inferne ſimplices, ſuperne dichotomi, ſpithamæi. *Folia* alterna, ſeſſilia, amplexicauli-perfoliata, multifida, utrinque parce pubeſcentia, ſupra ſaturate viridia: laciniis obverſe lanceolatis, obtuſis, ſuperne latioribus, inciſis, patentibus; 3 exterioribus duplo longioribus. *Pedunculi* axillares, filiformes, elongati, uniflori, nudi, piloſi. *Flores* erecti. *CAL. Per.* 1-phyllum, 8-partitum, pubeſcens: laciniis ovatis, acutis, patentibus; 4 alternis integris; 4 aliis alternis bifidis. *COR.* lutea: *petalis* 4, lato-ſubrotundis, retuſis, ſeſſilibus, calycis fere longitudine. *STAM. Fil.* plurima, capillaria, lutea, calyci inſerta, corolla breviora. *Anth.* ovatæ, compreſſæ, didymæ, erectæ, emarginatæ. *PIST. Germina* plurima, glabra, ſubrotunda, obtuſa, latere interiori recta. *Styli* ſubu-

lati, lateri germinis inſerti ſinguli, longitudine fere ſtaminum. *Stigm.* obtuſa. *Receptac.* villoſum.

PROPR. rec. & ſicc. *radicis: Odor* nullus; *ſapor* ſtypticus; *Herbæ* odor debilis; ſapor herbaceus.

VIRTUS: adſtringens, tonica, coriaria.

USUS: Atonia, Scelotyrbe.

OBS. 1. *Infuſ.* aquoſ. *radicis* rubrum, ſtypticum; vitr. martis derepente nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 4, aquæ puræ unc. $\frac{1}{2}$ inſtillatæ, addito vitr. martis, colorem violaceum protulerunt. Infuſ. herbæ rubrum, herbaceum, vitr. martis pariter nigreſcit; cujus guttæ 8, aquæ unc. $\frac{1}{2}$ inſtillatæ, addito vitr. martis, colorem obſcure viridem formarunt.

OBS. 2. Radix præſtans eſt coriarium, quo incolæ inſularum Færoënſium cum ſucceſſu utuntur (*a*). In Hibernia experimenta cum hac radice inſtituta ſunt, coriumque paratum, quod ſutores approbarunt; obſervatum etiam, citius perfici corium radice Tormentillæ, quam vulgo fit cum cortice quercino (*b*).

282. GEUM urbanum. LINN. *Sp. pl.* 716. *Mat. med.* 249. KNIPH. *Bot. or. cent.* 9.

Caryophyllata. BLACKW. *Herb. t.* 253. DOD. *Pempt.* 137.

Pharm. CARYOPHYLLATÆ Radix, Herba.

Locus. Europa, in umbroſis. *Perenne.*

FORMA. rec. *Radix* trunco oblongo, craſſiuſculo, bipollicari vel ultra, extus fuſco,

---

(*a*) BARTHOLINI. *Act. med. Haſn. v.* 1. *p.* 88. DEBES. *l. c. p.* 112.

(*b*) *Muſ. ruſtic. vol.* 2. *n.* 12. *p.* 51.

ſquamis emortuis obducto, undique, præcipue in apice, inſtructo fibris filiformibus, rubicundis, elongatis, glabris, parce fibrilloſis, ſubhorizontalibus. *Parencyma* firmum; poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari fuſco, angulato, obducto peripheria faſciis concentricis nebuloſa; in aëre relicta radix recens, tranſverſaliter ſecta, ſenſim rubeſcit, linea concentrica alba, validiore, verſus peripheriam exiſtente. *Caules* plures ex una radice, bipedales, erecti, teretiuſculi, angulati, villoſo-ſcabridi, ſimplices. *Folia* alterna, petiolata, ternato-quinata, pubeſcenti-ſcabriuſcula, lineato-ſubrugoſa; foliolis cuneiformibus, inciſo-ſerratis, ciliatis, ſuperne ſublobatis; lateralibus ſeſſilibus; intermedio paulo majore, brevius petiolato; par unicum parvorum foliolorum ſæpe reliquis ſubjectum. *Petiolus* ſupra canaliculatus. *Stipulæ* 2, majores, foliiformes, inciſæ, ſerratæ, ad baſin petioli ſeſſiles, patentes. *Flores* 2 vel 3, terminales, pedunculati.

CAL. Per. 1-phyllum, turbinatum, ſtriatum: ſtriis elevatis; pubeſcens, 10-fidum: laciniis 5 alternis lanceolatis, apice incurvis; 5 aliis alternis minimis, lineari-ſubulatis, erectis:

COR. Petala 5, lutea, ovata, obtuſa, concava, ſeſſilia, calyce paulo breviora, erecta.

STAM. Fil. plurima, ſubulata, fere corollæ longitudine. *Anth.* ſubrotundæ, trigonæ, obtuſæ. *PIST. Germ.* plurima, diſpoſita in capitulum ovatum, receptaculo proprio; oblon-

ga, piloſa. *Styli* cylindrici, e baſi germinis exeuntes, glabri, in medio flexuoſi, adſcendentes. *Stigm.* ſimplicia.

PROPR. rec. radicis: Odor caryophyllæus, (ſcilicet radicis tempore verno, in ſolo ſicco lectæ); *ſapor* ſtypticus. *Herbæ: odor* debilis; *ſapor* herbaceus, amaricans.

VIRTUS: adſtringens, tonica.

USUS. Laxitas fibræ.

OBS. Infuſ. aquoſ. *radicis* rubrum, odore & ſapore leni caryophyllæo, leviter ſtyptico; cum vitr. martis illico nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 12, immiſſæ in aquæ unc. ½, addito vitr. martis, colorem violaceum exhibuerunt. Infuſ. *herbæ* rubicundum, ſapore herbaceo; vitr. martis nigreſcit. *Aqua ſtill.* radicis ſatis fragrans; *oleum ſtill.* parcum, butyraceum, album, fragrans; LEWIS. Extrahitur radix menſtruo aquoſo & ſpirituoſo; utrumque *Extractum* bonum eſt, ſed præſtabilius ſpirituoſum.

283. GEUM rivale. LINN. *Sp. pl.* 717. SCHREB. *Mat. med.* 275. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1.

Caryophyllata ſeptentrionalium. LOBEL. *Icon.* 694.

Pharm. GEI RIVALIS Radix.

Locus. Europa, in pratis humidis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, horizontalis, craſſitie pennæ anſerinæ, undique fuſca, ſæpe ſuperne ramoſa: ramis alternis; caules proferentibus; palmaris vel ultra, obſeſſa ſquamis nigricantibus, ſubimbricatis, ſubtus inſtructa fibris filiformibus, frequentibus, digi-

talibus, fuſcis, deſcendentibus. *Parencyma* rubro-cinereum vel pallidum; poſt ſectionem tranſverſalem centro medullari orbiculato, undique cincto annulo tenui e punctis ſubcontiguis, obvelato corticali parte purpuraſcenti-fuſca, ſæpe virideſcente.

PROPR. rec. Odor debilis, muſcoſus. *Sapor* ſtypticus.

VIRTUS: adſtringens, tonica.

USUS.

OBS. 1. *Infuſ.* aquoſ. rubro-fuſcum, auſterum, ſtypticum; vitr. martis mox nigreſcit. Hujus infuſi guttæ 2, aquæ puræ unc. $\frac{1}{2}$ inſtillatæ, addito vitr. martis, colorem ſtiterunt ſapphirinum. *Extractum* ſatis larga doſi dat hæc radix ſiccata; ſc. Rad. Gei unc. 1 dedit Extr. aquoſi drachm. 3 $\frac{1}{2}$, & ſpirituoſi drachm. 2. Extractum aquoſum ſalſum eſt, auſterum, nigrum.

OBS. 2. Plurima experimenta practica, cum hac radice inſtituta, legi poſſunt in *actis Academ. Scient. Stockh.* (*), quæ docent, hanc radicem ſæpe curaſſe febres intermittentes, etiam protractas, ſæpe diarrhœas chronicas, ſæpe quoque hæmorrhagias.

(b) *K. Vetenſk. Acad. Handl. vol.* 18. *p.* 118. *ſeq.*

=INV. 3258=